

1487 2258. ~~II~~ II. i. 17.

~~C. IV. p. t. n. 24.~~

634, 4° f-11

Conventus
Neostadiensis
P. P. Franciscanorum

H 3302

In. Manl. Torq. Sever. **Boetius de consolatione: &
de disciplina scholarium**

De disciplina scholastica
et de consuetudine

Tabula

Incipit tabula super libris Boetii de consolatione philosophie secundum ordinem alphabeti.

Actidiosi tardi et viciosi arguuntur libro quarto metro septimo.

Accusatio crudelis. libro primo. prosa. 4.

Accusatio Boetii erga reges habuit tria vitia libro primo prosa quarta.

Actus quilibet requirit ordinem temporis et loci. libro primo. metro. 6. In vere flores et autumnus vix colliguntur. lib. metro. vi supra.

Actus sequitur conditionem potentie cuius est actus. lib. quinto. prosa quarta.

Admirationis exemplum de septem stellis et eclipsi lune. libro quarto. metro quinto.

Admirantur homines de illo quod raro fit. ibidem.

Admirari fecit senes philosophari. ibidem.

Aduersa fortuna plus prodest quam prospera. li. 2. psa. 8.

Aduersa bonis. prospera malis quare contingunt. libro quarto. prosa sexta.

Aduersa et prospera adueniunt bonis et malis. libro quarto prosa septima.

Aduersitas veros amicos offendit. lib. 2. prosa. 8.

Aduersitati fortune dolendum non est propter quinque. lib. secundo. prosa prima.

Aduersitate non de sapientis molestari nec fortis multitudinem hominum terri. libro quarto. prosa septima.

Aduersitate et in prosperitate ut se homo equaliter habeat hortatur exemplis. libro quarto. metro. septimo.

Affectiones quattuor. gaudium. spes. timor. dolor impedunt cognitionem veri. libro primo. metro septimo.

Affectus quattuor sunt require infra cathene.

Ager mentis hominis designat. libro tertio. metro. i.

Aliena probitas et pulchritudo hominem non decorant. libro secundo. prosa quinta.

Amantibus quod dat legem. libro tertio. metro. 12.

Amicitiam dissimilitudo dissoluit. libro i. prosa. 3.

Amicorum triplex genus. libro secundo. psa. tertia.

Amicus verus. require aduersitas supra.

Amicos fortuna. infortunium inimicos facit. li. 3. p. 3.

Amor diuinus tria facit in hominibus. lib. 2. metro. 8.

Anaxagoras philosophus stulticiam hominum solem pro deo colentium reprehendit. li. i. prosa. tertia.

Anni sunt quattuor partes. libro primo. metro. 5.

Anni partes quattuor. require regimen dei.

Anni transformatio peior est quam corporis. lib. 4. me. 4.

Antiquorum etas fuit sine cupiditate. lib. 2. metro. 5.

Appetunt omnia permanere. require bonum est.

Appetitus. require permanentia.

Appetitus est duplex. libro tertio. prosa secunda.

Appetitus. require desiderium.

Area fortune quare mundus dicitur. lib. secundo. psa. i.

Arma philosophie. libro i. prosa secunda.

Artes liberales dicuntur lac. ibidem.

Asinus ad lyram est homo sine attentione verba sacra audiens. libro. primo prosa quarta.

Asinus dicitur piger seu tardus. libro. 4. prosa. 3.

Auari dicuntur canes. libro primo. prosa quarta. et idem habetur. libro secundo. metro secundo.

Auari insatiabiles. libro tertio. metro tertio

Aues tenebrarum. require tenebre.

Auriga. require currus.

Auarus. require lupus.

Aurum require. tempus autumnale.

Auxilium diuinus in minimis debet invocari. libro. tertio. psa. nona.

Auxilii diuini invocatio a Boetio. libro quarto metro nono.

Arbitrator. require securitas.

Beate tunc respublice sunt si per sapientes et stultos

diolos regantur. libro primo prosa quarta.

Beatitudo sine felicitate est duplex. libro. 2. prosa. 4.

Beatitudo non est in dignitatibus. lib. 2. psa. 6.

Beatitudo sine felicitate non consistit in bonis fortune. lib. secundo. prosa quarta. et perbat tribus rationibus. ibidem.

Beatitudinis descriptio. lib. tertio. psa. secunda.

Beatitudinem ad veram oēs vocantur. libro. 3. metro. 10.

Beatitudinem attingere. require ambulare.

Beatus ois deus est libro tertio. prosa decima.

Beatitudo. require patria. Item omnes. Item in verbo voluptas.

Bellum iustum licet. libro quarto. metro quarto.

Besse non beatificant. libro. tertio. prosa septima.

Bibliotheca unde dicitur. libro primo. psa. quarta.

Boetio multa noia annectuntur. in probemio.

Boetii ordinavit actus suos ad eodem pacem septem creptis. libro primo. prosa quarta.

Boetius quare infirmus iudicabatur. lib. i. prosa. 6.

Bona corporis sunt vilia. lib. tertio. prosa octaua.

Bona hominis sunt ratio et intellectus non temporalia. libro primo prosa sexta.

Bona temporalia somniantur esse felicitas. libro quarto prosa prima.

Bona temporalia querens in varia incidit. libro tertio. prosa octaua.

Bona temporalia nec sufficientiam nec potentiam prestant libro tertio. prosa nona.

Boni semper sunt potentes mali vero impotentes. lib. quarto. psa. secunda.

Bonum est duplex. libro secundo. prosa sexta.

Bonorum premia. require. premia.

Boni premio hic priuantur. require iusti.

Boni viri imagines ubi inueniuntur. li. 3. psa. nona

Bonum et vnum idem sunt. require vnum.

Bonum. est quod oia appetunt. libro tertio. prosa. 11.

Bonum summum cuiuslibet videtur id quod appetit. lib. tertio. prosa secunda.

Boreas ventus significat philosophiam. lib. i. metro. 3.

Breuitas vite humane. lib. quarto. prosa quarta

Brutum. require vlires.

Alamitas unde dicitur. lib. secundo. prosa. i.

Canis dicitur rixosus et lupus auarus. lib. quarto. prosa tertia.

Caro nihil aliud est nisi sanguis coagulatus libro primo metro primo.

Casus non est euentus prouisus. lib. quinto prosa. i.

Casus diffinitur ibidem.

Cathene rationis sunt quattuor affectus. libro primo. metro secundo.

Causa mali. require nihil.

Celum quare dicitur stabile. libro primo. metro secundo.

Celum mouetur duplici motore. ibidem.

Celum quare dicitur stare eiusdem stelle. libro primo. metro tertio.

Circulo comparatur vita hominis. libro tertio. metro secundo.

Circe dea. require vlires.

Claritas solis. require prouidentia dei.

Cognitio summi boni fit per creaturas gradatim transcendendo libro quarto. metro primo

Cognitio sequitur naturam cognoscentis libro quinto. prosa quinta.

Cognitionis veritatis impedimenta. require. Turbationis.

Cognitio veri repellit cecitatem ignorantie. libro quarto. prosa quarta.

Cognitiua virtus aliter in nobis intellectiua et aliter sensitiua. libro quarto. prosa tertia.

Cognoscitur rotundum aliter visu et aliter tactu. libro quinto prosa quarta.

Cognoscit hominem aliter sensus aliter imaginatio aliter ratio aliter intelligentia diuina. ibidem.

Auxilii diuini invocatio a Boetio. libro quarto metro nono.

Arbitrator. require securitas.

Beate tunc respublice sunt si per sapientes et stultos

Tabula

Dolor philosophie. libro primo profa prima.
Comedere parentes in certis partibus laudabile est. libro secundo. profa septima.
Concordare non possunt mali cū bonis. nec etiam inter se libro quarto. profa sexta.
Concordia clementorum. require regimen dei
Concupiscentia terrena fugata homo fit diuinus. libro quarto. metro septimo.
Confiteri non abscedas si medicatis opus expectas. oportet ut vulnus detegas. libro primo. profa quarta
Conscientie libertas et conscientia libera. li. i. pfa. 4.
Concupiscentia praua punit malum intrinsece si exterius non punitur. libro quarto. profa quarta.
Confolatio philosophie. libro primo. profa tertia.
Consules electi duci in pretorium sū consuetudinē romanorum. libro secundo. profa tertia.
Contemplatio supernorum est nostrū cōtra stultos appugnaculum. libro primo. profa tertia.
Contingens. require necessarium.
Conuietus. require damnari.
Crapula hominem debilitat. libro secundo. pfa quinta.
Cupiditas multorum malorum causa est. libro secundo metro quinto.
Cupiditas veri boni naturaliter est inserta hominibus. libro tertio. profa secunda.
Curru per aurigam necessario non vehitur. libro quinto profa quarta.
Amnari nullus debet nisi cōuietus. libro primo profa quarta.
Damnatorum pena. require pena.
Desiderum siue appetitum eorū implere soli sapientes possunt libro quarto profa secunda.
Desiderii et libidinis differentia. ibidem.
Deus intuet omnia. libro quinto. profa sexta.
Deo sunt preces offerende. ibidem.
Deus presidet ut conditor mundi. libro. i. pfa sexta.
Deus commendat de gubernatione celestium et terrestriū libro primo. metro quinto.
Deus siue summum bonū nō inuenit in terrenis sicut nec aurum in arboribus. libro tertio. metro octauo.
Deus regit omnia. libro tertio. metro nono
Deus a nullo compulsus sed sua bonitate fecit omnia. et cōmendatur ex parte sapientie sue. ibidem.
Deus omnia gubernat. libro tertio. profa. iz.
Deo omnia recta fiunt. libro quarto profa prima.
Deus rotat orbem dicit parmenides libro tertio profa duo decima.
Deus tonans. require tonitru.
Deus verissime est. require esse.
Deus fons omnis bonitatis p omnipotentia: iudex equitatis per iusticiam. libro quarto. metro sexto.
Deum eternum omnes sapientes dixerunt libro quinto pfa sexta.
Deus omnia videt libro quinto. profa sexta.
Dignitas siue potestas est duplex. libro secundo. profa sexta.
Dignitas reddit malos peiores ut p de romanis. libro secundo. profa sexta.
Dignitas reddit peiores patet de Nerone cuius ponit quatuor malitias. libro secundo metro sexto.
Dignitas si esset bona non adueniret pessimis. libro secundo metro sexto.
Dignitas collata improbia non efficit dignos sed ostendit indignos. libro. secundo profa sexta.
Dignitas non reddit hominem honorabilem si non est virtuosus. li. 3. profa. 4. et probat quadruplici via.
Dignitas prefecture dignitas senatoria. ibidem.
Displicere malis laudabile est et. libro primo profa tertia.
Diuitie in quinque consistunt. libro secundo profa quinta
Diuitie disperse minuantur scientia vero dispersa augmē

tatur. libro secundo profa quinta.
Diuitie non sunt appetende tribus rationib⁹ probat ibidē et propter diuitias multi perierunt ibidem.
Diuites soli reputantur honore digni ibidem.
Diuitie non auferunt indigentiam. libro tertio. profa tertia.
Diuinatio quid sit libro quinto profa quarta.
Diuina providentia. require ingenium.
Diuino amore tria reguntur. scilicet astra elementa et tempora libro secundo metro octauo.
Diuinus amor tria facit in hominibus. ibidem.
Dolendum non esse. require aduersitati
Dolere faciunt tria Boetium. libro primo profa quarta.
Dolor ira metus. libro primo pfa quinta.
Dolia duo vini in limite iouis. libro secundo profa secunda.
Duo principia rerum bonum et malus. require pitagorici
Durare malum. require miseriō.
Detatur et ingrosatur mens humana tpalibus. li. i. metro secundo.
Ebrius volens ire domum sic errans a felicitate. libro tertio. profa secunda.
Ecclipsis lune. require admirationis.
Eget omnis eo quod desiderat. li. 3. pfa tertia.
Elementorum concordia. require regimen dei
Eloquentia sine sapientia. et eloquentia cum sapientia. libro secundo profa prima.
Epicurri stoici. libro primo profa tertia.
Equaliter se habere. require aduersitate.
Error sapientis est duplici de causa peior q̄ insipientis. libro primo pfa prima.
Esse malos simpliciter non conceditur sed esse homines malos sicut cadauer esse hominem. libro quarto profa secunda.
Esse verissime habet primus ens. quanto ergo aliquis magis per vicia recedit a primo esse: tanto magis desinit esse libro quarto profa secunda.
Etas philosophie libro primo profa prima.
Etates quatuor per poetas distinguuntur. libro secundo. metro quinto.
Eternitas deo attribuitur perpetuitas. mundo. li. quinto profa sexta.
Eternitatis diffinitio. libro quinto profa sexta.
Eternitatis cognitio habetur ex cognitione temporis ibidem
Eternitatis vocabulo multi sunt abusi. ibidem.
Eternum triplex. libro quinto profa sexta.
Euenire. require liberum arbitrium.
Euentus. require casus. Item fortuiti.
Eufratis et tigris duplex origo libro quinto metro. primo
Evilus. require miseria.

Actes siue vultus philosophie libro primo pfa tertia.
Falli non potest deus. Require. providentia diuina.
Falsa felicitas dicitur mendax libro tertio profa nona.
Fama popularis non prouēit ex recto iudicio rationis. libro tertio profa sexta.
Familiaris inimicus efficacissima pestis. libro tertio profa quinta.
Familiares regum. require potens.
Fatalis ordo. libro quarto. profa sexta.
Fatum duplex notificatur. ibidem.
Fatum ad providentiam habet differentiam ibidem.
Fatum dependet a diuina providentia exemplum ibidem.
Fati diuerse opiniones ibidem.
Fato omnia que subsunt etiam diuine providentie subsunt ibidem

Ibidem.
 fatum se habet ad prouidentiam sicut ratiocinatio ad lectum ibidem.
 fatum incipit ubi motus: et quicquid supra motum est fatum est ibidem.
 felicitas est duplex. scilicet politica et speculatiua libro primo metro primo.
 felicitas temporalis in tribus consistit. libro secundo prosa quarta.
 felicitas nemini totaliter aduenit. ibidem.
 felicitas falsa. libro tertio. metro primo.
 felicitatem a vero bono errantes in quibus posuerunt consistere. libro tertio prosa secunda.
 felix quantuncumque quis sit tamen alterius status apparet felicior. libro secundo prosa sexta.
 figura siue forma hominis et etiam protorum. libro quinto metro quinto.
 finis cum sit causa causa ideo nihil potest perfecte sciri nisi si ne cognito. libro primo. prosa sexta.
 finis et principium in unum coincidunt per in circulo: ergo cognito principio cognoscitur finis omnium rerum. scilicet deus libro primo prosa sexta.
 fletus duplex. verus et fictus siue adulatorius. libro primo metro primo.
 fons bonitatis. require deus.
 fortis. require aduersitate.
 fortitudo siue potentia. vera require refrenare.
 fortune bona transitoria et deceptoria nulli seruant fidem libro primo. metro primo.
 fortuna caduca propter duo. duplicem habet faciem ante albam et retro nigram ibidem.
 fortuna ceca depingitur duplici fronte capitata et calua. libro secundo. prosa prima.
 fortuna non est in potestate hominis ibidem.
 fortuna depingitur cum rota. ibidem.
 fortuna non assuescit in oppositum nec na. ibidem.
 fortuna quolibet dupliciter consideratur. libro quarto prosa sexta.
 fortunam esse bonam vel malam stat in voluntate hominis. libro quarto prosa septima.
 fortuna superba: quia nulla veretur. libro secundo. metro primo.
 fortuna inuebitur contra avaritiam. libro secundo metro secundo.
 fortune bona non efficiunt quod promittunt. lib. tertio prosa tertia.
 fortuna omnis aut iucunda aut aspera. libro quarto. prosa septima.
 fortissimi euentus declarantur per flumina paradisi. scilicet tigris et eufratem. quorum duplex est origo. libro primo. metro primo.
 fuga passionum siue affectionum. libro quarto. metro septimo.
 futura ex necessitate eueniunt. require spes
 Gloria mundana non dicitur beatitudo lib. tertio prosa sexta.
 Glorandum non est in uestibus libro secundo prosa quinta.
 Glorandum non est in multitudine seruorum libro secundo prosa quinta.
 Gloria siue fama non spectat ad virtuosos. libro secundo prosa septima.
 Gloria humana non est appetenda propter quatuor lib. secundo. prosa septima.
 Gloria vana ex nobilitate sanguinis. libro tertio. prosa sexta.
 Gubernatio celi et terre. require deus.
 Gubernaculum quo deus regit mundum est bonitas dei libro primo. prosa sexta.
 Gubernare omnia. require deus.

11

Herculis labores duodecim. libro quarto metro septimo.
 Homo diuinus. require concupiscentia.
 Hominis bona sunt ratio et intellectus non temporalia. libro primo. prosa sexta.
 Homini proprium. require ratiocinatio
 Homines mali naturam amittunt humanam et in bruta conuertuntur. libro quarto prosa tertia.
 Hominis forma est sursum ad celos creata brutorum vero deorsum ad terram. libro quinto metro quinto.
 Homo non vilis sed nobilis pars mundi. libro primo metro quinto.
 Homo vere scit qui seipsum scit. et ignorat qui seipsum ignorat libro primo prosa sexta.
 Homo non est homo nisi rationalis. libro. quarto prosa tertia.
 Humani actus reguntur a deo lib. primo prosa quinta.

Ignorantia est duplex: interna siue naturalis et hec est iuuentum. externa siue extra naturam et hec est senum et negligentium. libro primo metro secundo.
 Ignorantia sui ipsius. require homo.
 Ignorantia require cognitio veri.
 Imagines veri boni. require boni veri.
 Infelicitissimi. require miserrimi
 Inclination capitis signum est profunde imaginationis. libro tertio prosa secunda.
 Ingenium humanum non valet ordinem diuine prouidentie comprehendere. libro quarto prosa sexta.
 Impedimenta cognitionis veritatis. requireurbationes.
 Impunitas require pena.
 Impuniti mali. require veritas.
 Infecritas regie potestatis patet in Dionysio. libro tertio prosa quinta.
 Intellectus. require sol.
 Inuenire deum. require deus.
 Iudex equitatis. require deus.
 Inuidus comparatur veseno monti ardenti. libro primo metro quarto.
 Ira quid sit. libro primo prosa quinta.
 Iudices mouentur ad misericordiam duplici de causa. scilicet. primo prosa quarta.
 Iudicium vulgare dicit infortunatum miserum fortunatum felicem. libro primo prosa quarta.
 Iudicium naturale et rationale differunt. lib. quinto. prosa sexta.
 Iustitia quid sit libro secundo prosa prima.
 Iusti siue boni non solum hic premiis priuantur. sed a malis calcantur. libro quarto prosa prima.
 Iuuentus viridis: et felix differunt. libro primo metro primo.

Liberos. require herculis.
 Lac require artes liberales.
 Laborintus domus multis circulis constructa libro tertio prosa duodecima.
 Laudare presentem dupliciter contingit. libro secundo prosa tertia.
 Lecto siue thoro studium assimilatur. lib. i. prosa prima.
 Letargia qualis infirmitas. lib. primo. prosa sexta.
 Lenta documenta precedere debent difficilia. libro primo prosa secunda.
 Liberum arbitrium est in rationali creatura. libro quinto prosa secunda.
 Liberum arbitrium aliter est in angelis aliter in hominibus bonis et aliter in prauis. ibidem.
 Liberum arbitrium non necessitatur: sed deus omnia prospicit. ibidem.
 Liberum arbitrium sequuntur premia et pene. libro quinto prosa tertia.
 Liberi arbitrii et prouidentie diuine non est discordia sicut aliquantuliter apparet: libro quinto metro tertio.

Tabula

Libero arbitrio possunt res sic & aliter euenire. libro qnto. prosa sexta.
Libidinis a desiderii differentia. libro quarto. prosa tertia.
Ligatus catenis. require princeps malus.
Lumich. require tenebre.
Lupus dicitur auarus. libro quarto. prosa tertia.
Lururiosi comparatur rabiei maris. libro primo. metro quarto.
Lururiosus. require porcus.

Magistratum quare assumpsit Boetius libro primo. prosa quarta.
Mala sunt in mudo. libro quarto. prosa prima.
Mali & stulti non sunt timendi. li. i. prosa. 3.
Malos esse non simplr pceditur. require esse.

Malum posse siue velle. require posse.
Malicia eternaliter duraret. libro quarto. prosa quarta.
Malum nusqz est. libro quarto. prosa sexta.
Manus pbe. lib. primo. prosa prima.
Malum nihil est. libro tertio prosa. duodecima.
Medicus qualiter inuestigat morbum. lib. primo prosa secunda.

Medica dicit pbe. libro primo. prosa tertia.
Medicus non solum per signa vane querit morbu. sed et per interrogationes. libro primo. prosa sexta.

Memorari. require recordari.
Mendacium est triplex. lib. pmo. psa quarta.
Mendar. require felicitas falsa.

Meror. require dolor.
Meretrici assimilantur muse poetice libro primo. prosa. prima.

Metro & prosa vtitur Boetius propter duo libro pmo metro primo.

Miseria & exilium. lib. primo prosa quinta.
Misericordia. require iudices.

Miser est ois malus lib. quarto. prosa quarta.
Miserior tanto qz qto supplicio dignior ibidem.

Misericordes essent mali. si non punirent. ibidem.
Miserrimi sunt infelicitissimi. si malicia eternaliter duraret. libro quarto. prosa quarta.

Mors require periodi.
Mors ethna semper ardet. lib. scdo. psa qnta.

Mors libro secundo. metro septimo.
Mors felix & infelix fm vulgares. libro primo. metro primo.

Mundus require area fortune.
Mundus comparat mali. lib. primo. prosa tertia.

Mundus. require deus.
Mundi psonat plato icepisse. libro. qnto. psa qnta.

Murem velle muribus dominari ridiculo sum est libro. secundo prosa sexta.

Mutabilitas rerum probatur tribus exemplis. sc. sole flori bus & mari. libro tertio prosa octaua.

Mutabilia oia pter deū. lib. quarto prosa. sexta.

Natura non assuescit in oppositum nec fortuna libro scdo. prosa prima.

Natura est triplex. li. tertio. metro scdo.
Natura humana paucis minimisqz contenta est. libro. secundo prosa quinta.

Natura si iterum violentatur tñ qñqz ad id reddit. qd nā liter sibi conuenit. vt patet de leone vegetabilibus & volati libus. libro tertio metro. scdo.

Naturale iudicium differt a rationali libro. quinto prosa secunda.

Necessitare. require prescientia. Item require signum.
Necessitates sunt due lib. qnto prosa sexta.

Necessarium idem potest esse & contingens ad diuersa re latum. libro quinto prosa sexta.

Neronis quattuor malitie require dignitas.
Neronis luxuria. lib. primo. metro quarto.

Nescire. require homo vere.

Nihil est causa mali lib. quarto. prosa sexta.
N ex nihilo nihil fieri qñ intelligitur libro quinto prosa prima.

Nigromanticum presumpserunt Boetius propter duo li. primo. prosa quarta.

Nobilis quis preter illum qui veditus vitiis. libro tertio metro sexto.

Nomen significat substantiam cum qualitate. libro. quarto metro quarto.

Non ens est duplex. libro quinto prosa sexta.
Nouum antiquum. require pari.

Non est duplex accidentalit & nāl. lib. i. met. tertio.
Nediunt deo cuncta naturaliter. existentia. li. bro quarto. metro sexto.

Octium dicitur studium fm vulgares libro. pmo prosa quarta.
Oculi pbe ratio & intellectus & triplici ratio. ne dicuntur ardentes. lib. primo prosa prima.

Odium non habet locum apud sapientes. libro. quarto p. sa quarta.

Omnes laborant lz diuerso calle ad vnum beatitudinis finem peruenire. lib. tertio. prosa secunda.

Omnes tendunt ad beatitudinem vi naturali compulsi sed varie. libro tertio. prosa secunda.

Opino vulgarium. require veritas.
Opus quod facere vis requiritur voluntas & protestas. li. bro. tertio. prosa quarta.

Oio siue deprecatio qd sit. lib. qnto. prosa tertia.
Orationes siue preces sunt deo porrigende. libro quinto p. sa sexta.

Oratores qui sint. lib. quarto. prosa quarta.
Ordo debitus temporis & loci debz esse in quolibet opere si ne actu. libro primo. metro sexto.

Ordine debito seruantur res in suo esse. ibidem.
Ornamentis ornari est error. libro. secundo. prosa quinta.

Orpheus citharista. lib. tertio. metro. duodecimo.
Orphei fabule moralitas. ibidem.

Parentes. require comedere.
Paripatetici. libro primo. prosa tertia.

Passio est quidam motus cellule appetitus lib. primo prosa sexta.

Passiones animi impediunt rectum ratiois iudicium li. primo. prosa sexta. Et ibidem metro septimo.

Pati sapientes non est nouum sed antiquuz. libro primo. prosa tertia.

Patria est beatitudo: via ad eam sunt virtutes. libro qnto prosa prima.

Paupertas duplex. libro scdo metro quarto.

Paulinus senator romanorum libro secundo prosa secunda.

Pax seu tranquillitas mentis libro. primo prosa quinta.

Peccata. require vitia.

Pellende sunt affectiones libro pmo. metro septimo.

Pena malorum bona ipunitas mala libro quarto prosa quarta.

Pene damnatorum siue purgandoz non sunt edifferende li. quarto prosa quarta.

Pene maloz quare fieri pmittuntur bonis et malis iocū da que debentur bonis. lib. quarto prosa quinta.

Pene require liberum arbitrium.

Pene mentis speculatio rōis lib. quarto prosa pma.

Perilicari. lib. primo metro septimo.

Periodi mortis siue mete vite. li. qnto. metro qnto.

Permanentia est appetitus naturalis non voluntarius. libro tertio. prosa vndecima.

Piger. require asinus.

Pitagorici posuerunt duo principia rerum bonum & malum libro tertio. prosa vndecima.

Philosophari. require admirari.

Philosophia dicit mulier propter tria. li. i. prosa. i.

Philosophie

Tabula

Philosophie statura. ibidem
 Philosophie partes tres mathematica: naturalis et metaphisica. ibidem.
 Philosophie vestes artes liberales. ibidem.
 Philosophie vestes erant fillis tenuissimis. ibidem.
 Philosophie manibus suis ternerat vestem. ibidem.
 Philosophie vestes obscuratur quia non visitata ut gladii? inquiete rubiginosus erit. ibidem.
 Philosophie vestis scindit vario modo. ibidem.
 Philosophie diuidit in practica et speculatiua. ibidem.
 Philosophie practica habetur iethica yconomica et politica sed speculatiua seu theozica triplex est. scilicet phisica mathematica et metaphisica et in talibus est ordo per modum scale. ibidem.
 Philosophie ornamenta. ibidem.
 Philosophie fra. ibidem.
 Philosophie magistra omnium virtutum et est a deo. libro primo. prosa tertia.
 Philosophie est via ad cognoscendum verum lumen. libro quarto. prosa prima.
 Philosophus fuisse si tacuisse. libro 2. prosa 7.
 Plato require scire. Item require mundus.
 Poeta. require meretrici.
 Poetica ars a philosophia fugatur. libro 1. prosa 1.
 Popularis require fama.
 Porcus dicitur luxuriosus. libro 4. prosa tertia.
 Posse malum peius est quam velle. libro quarto. prosa quarta qualiter intelligitur.
 Posse malum non est posse. libro quarto. prosa secunda.
 Posse implere. require desiderium.
 Potentia non potest in libere arbitrium. libro secundo. prosa sexta ut patet de illo qui momordit linguam.
 Potentia vera. require refrenare.
 Potentia: sufficientia: reuerentia: claritudo: iocunditas sunt vnum in re. libro tertio. prosa nona.
 Potentia ligata. require princeps malus.
 Potentia plus. require actus.
 Potentia familiaritate. Seneca et plures mortui sunt libro tertio. prosa quinta.
 Potentes huius mundi non sunt timendi. libro primo metro quarto.
 Potens contra patitur potentia explei de busiride interfe. eto ab hercule. Item de regulo romano. li. 2. prosa sexta.
 Potestas regia non est vera potestas. li. 3. prosa 5.
 Potestas gladio super caput pendenti comparatur. ibidem.
 Potestatis inseguritas. require inseguritas.
 Potestates conceduntur malis. li. quarto prosa 6.
 Potestas plus. require dignitas.
 Preces. require orationes.
 Premia non defunt bonis nec malis supplicia. libro quarto. prosa tertia.
 Premia require liberum arbitrium.
 Premia extrinsecum non curat bonus cum habeat in animo intrinsecum. libro quarto. prosa quarta.
 Prescientia dei. libro quinto prosa tertia.
 Prescientia dei nullam necessitatem dei imponit futuris. libro quinto. prosa quarta.
 Prescientia dei non mutat proprietatem rei li. quinto. prosa sexta.
 Presentialiter oia sunt in deo. li. 5. prosa 6.
 Pretorio inducebant consules romani require consules.
 Principia duo require pitagorici.
 Principium malorum potentia ligata est multis catenis libro quarto metro secundo.
 Prodigium quid sit. libro secundo. prosa prima.
 Promittere. require sapiens.
 Propositionum veritas est super naturam rerum. libro quarto. prosa secunda.
 Proprium bonum hominum. require non recta.

Prosopopeia est fictio noue persone. li. 1. prosa 1.
 Prospera. require aduersa.
 Providentia dei solis claritatem excellit. libro quinto metro secundo.
 Providentia diuina quo ad diuersos actus hominis non fallitur. libro quinto. prosa sexta.
 Prosa et metro utitur boetius duabus de causis. libro primo. metro primo.
 Prudens tria respicit tempora. libro secundo. prosa 1.
 Pulchritudo quadruplex. libro secundo. prosa quinta.
 Pulchritudo corporis velociter rapitur. libro tertio prosa octaua.
 Pulchrum videri non reddit natura. sed oculorum debilitas. ibidem. Exemplum de alcibiade.
 Puniri alibi grauius mali sic impuniti. libro quarto prosa quarta.
 Puniri intrinsece. require conscientia pura.
 Puniri non. require misereor.
 Uices mentis. require par.
 Quinqz vnum in re. require potentia.
 Quid nominis et quid rei differunt. libro quarto prosa prima.
 Ratio recta est homini proprium bonum. libro primo prosa quinta.
 Rationalis require homo.
 Recordari quid sit. libro quarto. prosa secunda.
 Refrenare animus est potentia vera. libro tertio metro quinto.
 Regendi tria requiruntur. libro secundo prosa septima.
 Regere. require deus.
 Regime dei in concordia elementorum apparet et in temporibus anni. libro quarto metro sexto.
 Respublica require beate.
 Rixosus. require canis.
 Rotare orbem. require deus rotat.
 Ruge sunt quare in senibus non in iuuenibus. libro primo. metro primo.
 Sacrilegium. libro primo prosa quarta.
 Sanitas corporis triiduae febri soluitur. libro tertio. prosa octaua.
 Sapiens se habet vniformiter ad vtramqz fortunam. libro secundo. prosa prima.
 Sapiens. require tetragonum.
 Sapientis non est promittere que non potest implere. libro quarto. prosa secunda.
 Sapiens require desiderium. Item require aduersitate. Item require odium.
 Sapiens non odit stultum. libro quarto prosa quarta.
 Sapientis est declarare difficultia. libro 4. prosa sexta.
 Sapientum est simplicibus arridere cum sapientiaz acquirat ibidem.
 Scientia dispersa augmentatur. oppositum de diuitiis. require diuitie.
 Scientia diuina qualis sit notanda. li. 5. prosa 6.
 Scire. require finis.
 Scire seipsum. require homo vere. scit.
 Scire secundum platonem. libro quinto metro tertio.
 Senes quare sunt rugosi. libro primo metro primo.
 Senium generatur tripliciter. libro 1. metro secundo.
 Senum multa incommoda. ibidem.
 Sensualitas contrariatur rationi. li. 1. metro secundo.
 Sermones accipiendi sunt secundum materiam subiectam. libro tertio metro. duodecimo.
 Serenitas vespertina. libro quinto. prosa quarta.
 Ser dolorosa. require dolor.
 Signum ostendit signatum non necessitat. libro quinto. prosa quarta.
 Socrates plus in nomine vnius dei bibit venenum: et nihil sibi nocuit. libro primo prosa tertia.

Tabula

Socrates docet semper pandere veritatem. libro primo p
sa quarta
Sol quandoq; significat intellectum. libro primo metro
tertio.
Solis calor. lib. primo. metro secundo.
Solis claritas require. providentia dei.
Spes & deprecatio cessarent: si futura de necessitate eveni-
rent. lib. quinto. prosa secunda.
Statuf non placens. require felicitas.
Stelle septem. require admirationis.
Stolci unde dicantur. libro quinto. metro quarto.
Item plus. require epicuri.
Studium duplex florens & aridum. libro primo. metro pri-
mo.
Item plus require lecto. Item plus require otium
Stupor quid sit. libro primo prosa prima.
Stupor: Boetii ibidem.
Stupor et pudor differunt. libro primo. prosa secunda.
Superbus comparatur fulmini. libro primo metro quar-
to.
Contra superbos. vanam gloriam querentes. libro quinto
metro quinto.
Supplicia. require prima
 Aciturnitas dupliciter prouenit. libro primo
prosa secunda.
Taciturnitas triplex. libro secundo prosa pri-
ma.
Lactus. require cognoscitur.
Lardus. require asinus.
Temporalia ebrietant & ingrossant mentem humanaz. libro
primo metro secundo.
Tempus vernale conuenit vite humane. ibidem.
Tempus autumnale dat vuas ibidem.
Tenebris assueti non queunt lumen intueri ut sunt certe
aues. libro quarto. prosa quarta.
Terra habitabilis solum ad tr. es partes libro secundo. p
sa septima.
Terra bona excecant vulgares libro quarto. prosa quar-
ta.
Tertis conditiones. libro primo. prosa quarta.
Tetragonum corpus comparatur sapieti. libro quarto. p
sa septima.
Tigris flumen. require eufkratiz.
Tiresia vaticinavit: require vaticinatio.
Tonitru dicitur deus tonare vt sic diuina prouidentia re-
cogitetur. libro quarto metro sexto.
Transformatio require animi.
Transformat? require Ulixis.
Turbationes animi impediunt cognitionē veritatis. libro
primo. metro septimo.
 Aticatio Tiresie. quod dicaz hoc erit vel nō
erit libro quinto. prosa tertia.
Ubi nunc fabritius: vbi Latho libro secundo
metro septimo.
Velle malum. require posse.
Venenum bibere require Socrates.
Venti quattuor principales a quattuor partibus mundi. q
libet duos habet collaterales. & sic sunt duodecim libro

primo. metro tertio.
Vencorum generatio. libro primo. metro secundo
Veritas require Socrates.
Veritas. qualiter latet in principio in nostro intellectu. li-
bro tertio. metro vndecimo.
Veritatem non omnes eodem modo capiunt. nam quidam
demonstratiue: quidam auctoritatiue: quidam per modū
fabule. libro tertio metro duodecimo.
Veritas propositionum. require propositio.
Veritas contrariatur opinioni vulgariū qui putant ma-
los ipunitos felices. libro quarto. prosa quarta.
Vexter capitis tres habet partes: fantasia in anteriori. co-
gitatiua in medio: memoratiua in occipite. libro primo.
prosa prima.
Vespertina. require serenitas.
Vestibus non est glorandum. lib. scdo. prosa quinta.
Vita ad beatitudinem. require patria.
Vitia sunt spernenda. lib. qnto. prosa sexta.
Vitia non sunt sine penis. libro quarto prosa prima.
Vitiōsus. require accidiōsus.
Videre omnia. require deus.
Vini duo dolia in limite Iouis. libro secundo. prosa scda.
Virtutes sunt colende. libro qnto. prosa sexta.
Virtus interpretatur. libro quarto. prosa septima.
Virtutes sunt via ad beatitudinem. require patria.
Vilus. require cognoscitur.
Vita humana. require tempus vernale.
Vita virtuosa est status mediocritas. propter similitudinem
edificii. libro scdo metro quarto.
Vita hominis. require circulo.
Vita hominis require periodi
Vitis socii per pocula Lircis in bruta sunt transformati.
libro quarto. metro tertio.
Vlises plus. require aduersitas.
Vni & bonum idem sunt. libro tertio. prosa vndecima.
Unum manet interim qd est vnum: ibidem.
Voluntū nihil nisi cognitum. libro quinto. metro tertio.
Voluntas require opus.
Voluntas & potestas requiruntur ad omnem actum. libro
quarto. prosa secunda.
Voluntas duplex. libro tertio prosa septima.
In voluntate non est beatitudo. ibidem.
Voluntas coniugaliz habet anxietatē annexam. vide ex-
plum notabile. libro tertio. prosa septima.
Voluptas est sicut stimulus apum. lib. tertio. metro septi-
mo.
Voluptatem quid mali sequitur ibidem.
Vulnus detegere. require conficere.
Vultus require facies.
Vultus reuerendi dicitur pbia: quia sicut vultus honestus
facit homines reuereri: sic pbia amatores. suos libro primo
prosa prima.

finis.

Omnes sunt quaterni a b c d e f g h i k exceptis
l & m qui sunt triterni.

¶ **Eximii preclariq; doctoris Thome super libris Boetii de consolatu philosophico commentū feliciter incipit.**

Philosophie seruias oportet ut tibi contingat vera libertas. Hec sunt verba Senecae octava epistola ad Lucillum: quia vocari philosophia scientiam veritatis recte se habet ex secundo methaphisice, et philosophia affert delectationes mirabiles firmitate et puritate ex. io. ethicorum. Et multis visa est philosophia res mirabilis et diuina ex de celo et

mundo Aristotelis. Item quia nulla scientia similis est philosophie que clarificat animam et facit delectari eam in hoc seculo in perfectioe et rectitudine. ex libro de pomo et morte. Et philosophia trahit hominem ab obscuritate ignorantie ad scientiam: a tenebris stulticie ad lucem sapientie: et ad claritatem intellectus. ex eodem libro aristotelis. Item quia philosophia a superstitione liberat: metu mortis non conturbat secundum Tullium in lib. de finibus bonorum et malorum. Item Seneca has et cōsimiles cōditiones et effectus laudabiles philosophie aduertens: hortatur nos ad seruicium philosophie in propositione proposita sic dicens. Philosophie seruias oportet. que quidem propositio potest probari multis rationibus. Primo sic. illi oportet seruire per cuius seruicium homini cōtingit vera libertas. sed philosophia est huiusmodi igitur. Maior nota. quia libertas est nobilissima conditio quam natura humana desiderat et affectat. Adinor patet per eundem Senecam: qui postquam primum propositionem istam. philosophie seruias oportet. subiungit. ut tibi contingat vera libertas. et paucis interpositis dicit. hoc. n. scilicet ipsum seruire philosophie libertas est. Probatur secundo sic. illi oportet seruire quod animam perficit. vitam disponit. actiones regit. agenda et obmittenda demonstrat. et sine quo nemo est securus. philosophia est huiusmodi. igitur. Maior nota. nam iste conditioes sunt de perfectione hominis. minor declaratur per senecam. is. epla ad Lucillum. qui loquens de philosophia dicit sic. Hec animam format et fabricat. vitam disponit. actiones regit et obmittenda demonstrat. sedet ad gubernandum errantia. fluctuantium dirigit cursum. sed sine hac nemo est securus. Probatur tertio sic. illi est seruendum quod tradit cognitioni ultimi finis magnum incrementum: philosophia est huiusmodi. igitur. Maior nota. quia cognitio ultimi finis magnum incrementum confert ad vitam. ex primo ethicorum. Adinor declaratur. nam ultimus finis vite humane est beatitudo cuius cognitionem philosophia tradit. dicit enim philosophia in tertio de consolatione. prola secunda. quod beatitudo est status omnium bonorum. aggregatio. ne perfectus. et in eodē tertio ostendit philosophia in quo sit vera beatitudo et quod ad eam perueniatur. Probatur quarto. illi oportet seruire quod facit hominem parem deo philosophia est huiusmodi. igitur. Maior nota de se. Adinor per senecam. 4. epla ad Lucillum qui dicit. Hoc enim mihi philosophia promittit ut me pare deo reddat. Probatur quinto. illi est seruendum quod est magistra omnium sciendarum: nutrit omnem virtutem. summū solaciū lapsoz aloyz: quod est primum veri iuris. et cuius exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. philosophia est huiusmodi igitur. Maior nota. quia rationabiliter propter has conditiones laudabiles alicui seruatur. Adinor declarat. nam philosophia est magistra omnium sciendarum: ex primo de consolatione prola tertia. ipsa est nutritrix omnium virtutum. secundo de

consolatione prola quarta: ipsa est summū solatiū lapsoz animoz: tertio de consolatione prola prima. ipsa est primum veri luminis. quarto de consolatione prola prima. et eius exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. quinto de consolatione prola prima. Sic ergo per propositio declarata que dicitur Philosophie seruias oportet. Sed dices. quid mihi prodest philosophia si fatum est: quid mihi prodest philosophia si deus rector est: quid mihi prodest philosophia si casus imperat. Ad hoc respondet seneca. id est. epla sua. Siue errorabili lege fata nos stringant. siue deus arbiter vniuersis cuncta disponit. siue casus actiones humanas sine ordine permiscet. adhuc philosophie insistendum est. Philosophia enim nos tueri huius. hec. n. exhortatur ut libenter deo placeamus: ut ipsum sequamur: ut primum fortis resistamus: et ut casum feramus. licet autem omnes homines secundum Aristotelem primo methaphisice natura scire desideret. tamen pauci (de quo dolor est). philosophie vacat: quod ideo cōtingit. quia plures obmissis delectationibus interioribus ad delectationes re fugiunt corporales. Non tamen oportet delectationes corporales esse eligibiles inferioribus. quia delectationes corporales impediunt a summo bono. interiores autem ad id promouent. vnde boetius in tractatu de summo bono dicit. Dolere debent qui delectationibus sensualibus detinentur bona interiora obmittendo. Non dedit bonis sensualibus summa bona non attingunt. Quos homines sensuales boetius. quarto de consolatione prola quarta. cōpat vespillionibus. dicens. Inquit enim oculos suos tenebris assuetos ad lucē perspicue veritatis attollere. similesque sunt auiibus quarum intuitu non illuminat dies execat. Et licet homines sensuales et vulgares non magnificet nomine philosophie. sed magis blasphemant. nihilominus tamen ipsa philosophia in sua dignitate perseverat. teste seneca. 14. epla ad Lucillum. Inquit inualecet ad tantū malitia neque ad tantū excedit contra virtutes: ut non nomine philosophie faciat et venerabile permaneat. Sed dices philosophia non valeo quia pauper sum: sed si diuitias habuero totū me philosophie dabo. et hoc videtur rationabile. quia natura per se non est sufficiens ad speculandum. sed oportet cibum et potum et reliqua famulatu preexistere. et per tanto sacerdotes in egipto habitis necessariis propter admirari ceperunt philosophia. ut dicit Aristoteles primo methaphisice. Hec excusatio ratione paupertatis si valet. audi Senecam. 17. epla ad Lucillum qui dicit. Non est quo nos paupertas a philosophia reuocet. toleranda. n. est fames quam tolerauerunt quidam in obsidionibus. et quid aliud erat primum paciētie illoz quam in arbitriū non cadere. s. inimicorum: quanto magis est quod primum ppetua libertas. nulli hominis timor et quod alium liberat a furoribus. multis. n. ad persequendum obstitere diuitie. Paupertas autem expedita secura est. si vis animo vacari pauperis oportet. aut pauperi silis. quia si potest studiū salutare fieri sine cura frugalitatis. frugalitas autem est voluntaria paupertas hec Seneca. vix est igitur ad persequendum erigatur necessaria sed sufficit homini pauca. non enim oportet futurū felicitatem deus terre: et maris esse. quia natura paucis minimisq; cōtenta est ex secundo de consolatione prola quarta. Proinde ergo omnia a te et ad philosophiam magno cursu totiusq; viribus intende. hec seneca. 17. epla ad Lucillum. Philosophie ergo seruias oportet ut tibi contingat vera libertas. ut tibi contingat vera securitas. ut tibi innotescat felicitas. ut par deo fias. et precipue ut in aduersitatibus et tribulationibus positus per ipsam verissime cōsoleris exemplo boetii quem philosophia in exilium relegatū ab omnibus bonis pullū: dignitatibus erūtū. multis miseriis afflictum dulcissime cōsolabatur. de cuius philosophie cōsolatione agit in hoc libro. boetii. qui intitularatur liber de cōsolatione philosophie. de quo ad presentem nostram est intentio. hec sufficiat de introductione huius libri. Sed antequam ad litteram accedam quinquaginta sunt primum tēda. primum de causa suscepti opia. secundum de causis huius libri. tertium de titulo huius libri et eius expōne. quantum de causa intitu latius prout libri. quantum de generali summa et fine huius libri. Circa primum videlicet circa causam suscepti opia. que boetii hunc librum cōscripsit. est sciendum. quod boetii vir eximius. cōsul romāus. fide catholicus extitit. qui disputans de fide catholici

Prologus

ca 3 duos hereticos, scilicet Nestorū et Euticē, cū null⁹ eēt qui eis resisteret boetius ipsos in cōi cōcilio deuicit sicut p3 in lib. suo de duab⁹ naturis in xpo. Tpe vero theodorici regis gottorū cū idem Theodorici tyrannidē suā cōtra romāos uellet ererere: et quoslibet bonos opprimere. Boetius uirtute dei armat⁹ plus oib⁹ aliis sibi restitit. et quos tyrānicā rabies inuaserat: Boetius amore iustitie erponēs se piculis ipsos liberauit. Vidēs autē Theodorici rex gottorū solum ip⁹ Boetiū sibi resistentē: cogitabat qualiter ip⁹ pderet. et cū iustā cāz cōtra eū nō inueniret duas falsas causas p̄fuit. dixit. n. boetiū impedisse quendā delatorē sibi litterarū q̄ cōtinebāt accusationē senat⁹ romāorū ut sic senatus reddere re⁹ lese maiestatis. Hāc cāz tāgit boetius p̄sa quarta hui⁹ primi dicēs. Delatorē ne documēta deferret quib⁹ senatū maiestatis reū faceret impedisse criminamur. Secūdo accusabatur boetius q̄ quasdā litteras direxisset ad imperatorē cōstātinopolitanū p̄ quas restitueret libertatem pristinā ipsis romanis. Hāc cāz tangit boetius eadē prola sic dicēs. Iam de cōpositis falso litteris quib⁹ libertatē arguor sperasse romanā: qd attinet dicere. Iam d̄ causis boetii p̄ vilēs p̄sonas et infames accusatus. indefensus. reus ē iudicatus. et a rege Theodorico papie in exilium relegatus. Boetius autē i exilio positus preteritā prosperitatē secū reputās et p̄tē aduersitatē cōsiderās: ne aliquis homo in simili statu positus desperaret: sed vñ cōsolaretur haberet: p̄bica cōsolationē cōposuit cōtra mutabilitatē fortune. Ex quibus dictis patet q̄ cū fuit epti operis est illa: quatenus boetius se in exiliū relegatū ab oib⁹ bonis depulsi. dignitatib⁹ exutū: per p̄bias se tueret. volēs cōsolari quēlibet hoīez in simili statu positū: ne despe: sit eē cōtūdū. Cū vidēdū ē de causis hui⁹ libri. cui⁹ causa efficiēs fuit boetius q̄ describēs materiā hui⁹ libri vitur tā p̄sa q̄ metro. imitatus Martianū felicē capellā quī in d̄ scribēdo nuptias Mercurij et philologie hoc stilo vsus ē. de quo fit mētio in theodolo ubi dicitur. Egregiā sobolē cui p̄ stilbōtis amorē. Ubi sup̄ez magna sociasti teste capella. licet ille liber boetii multū excellat librū Martiani taz nobilitate materie q̄ priuilegio eloquētie. Boetius enim nec tullio in prola nec Virgilio in metro minor reputat. vitur autē Boetius in hoc libro prola in qua ponit rōes ad cōsolādū Boetiū: probādū q̄ nō sit volēdū de amissione rex temporalis. vitur autē metro delectabili. ut vix audiat meror obliuioni tradat. Cā materialis huius libri ē philosophica cōsolatio ordinata ad cōtēptū mundanorū et ad appetitū summe felicitatis. Uel p̄bica cōsolatio persuadēs neminē extolli in p̄speris. nec deprimi in aduersis vel aliter. causa materialis siue subiectū huius libri est status miserabilis Boetij p̄bica cōsolationē superinducta. Causa formalis tractatus hui⁹ libri consistit in eius diuisione. de qua videbitur post. Cā autē formalis tractandi est modus agēdi Boetij. et est dialogus. i. sermo duorū. Introducit enī Boetius in hoc libro duas personas. scilicet seipm suā miserā deplangētē. et p̄biam sibi cōdolentem: et ipm sup̄ sua miseria cōsolantē. et hoc est rōnabile. Iam s̄m beatū Grego. verus ordo cōsolatiōis est ut cū volum⁹ aliquē a merore suspēdere: primo studeam⁹ luctui ei⁹ cōcordare. vel ideo causa formalis est dialogus. quia in quadam pte huius primi libri p̄bia introducit fortunam ipm Boetius alloquētē. ubi scidit qdā figura tropi q̄ vocat ethopeia. de qua dicit gracilis: ac introducit aliquos de ethopeia loquentes. ut cum fortuna loquit⁹ Boetius ipsa. vel pōt dici s̄m cōmūiter loquentes q̄ cā formalis tractandi est quinplex. diffinitiuā. diuisiuā. probatiuā. improbiuā. creploxū positiuā. sicut videbit in libro. Causa finalis hui⁹ libri est. ut ipso cognito nos ipsos et quoslibet alios i aduersitatis et tribulatione positos philosophica cōsolatiōe tueamur. Et ne extollamur in prosperis et deprimamur in aduersis. Cū vidēdū ē de titulo hui⁹ libri et de eius expositione. unde sciēdū q̄ titulus s̄m Remigii sup̄ donato est clauis sine ingressus operis sequētis. Et dicit titulus a titan quod est sol. sicut enim sol illuminat mundū sic titulus libri. Et preponit titulus libro ad consummationem

operis. et ad laudē auctoris. Est ergo titulus presentis libri talis. Autij Adanlij Torquati Seuerini Exconsulis Patricij Ordinarij Boetij viri illustris incipit liber de consolatione philosophie: C Sed queritur quare tot nomina p̄pria ponit in titulo. Dicunt aliqui q̄ forte p̄fuit do fuit romanorū ut sic nomina ascriberet suoz auoz et p̄ decessorū. Uel aliter potest dici q̄ plura nomina ponit i titulo p̄pter honorē et laudē ipsius Boetij. quia s̄m Sene cā in lib. de clementia ad Maronē. Multa cognomina bonori data sunt. Sicut. n. vilis persona nō vult nominari nisi vno noīe. q̄ quāto plus nominat: tanto plus cognoscit et tanto magis sorescit. sic honesta persona vult nolari pluribus nominibus ut sic magis inotescat et clarescat aliis sua fama. Iam de bonū in cōe deductū magis elucescit. Exponit autē iste titulus sic Boetius dicitur Autius a quodā nobili romano sic dicto de cuius genere ipse fuit. Uel dictus autius quasi inuictus ab a quod est sine. et victos victoria. Iam q̄ enim Boetius vinci potuit ut flecteret a iure ad iniustitiā. sicut ipse testatur q̄ta prola huius libri primi dicēs. Iam q̄ a iure ad iniustitiā me quisq̄ detrahit. Secundo Boetius dicitur fuit Adanlius. quia de gñe Adanliorū fuit qui erant nobiles romani. Tercio Boetius dicitur fuit Torquatus a quodā nobili romano sic dicto. qui cum singulare bellum iniret cum quodam de gallia ipsum deuicit et torquem in collo habentem sibi abstulit: cuius ratione dicitur fuit Torquat⁹. de cuius genere fuit Boetius. Quarto Boetius dicitur fuit Seuerinus a seueritate. Seuerus enim fuit cum Theodorico regi gottorū se opposuit. Uel dictus fuit seuerinus quasi sequens veritatem nunq̄ enim in iudiciis vel amore vel odio flecti potuit a veritate. Quinto Boetius dicitur fuit Exconsul quasi vnus ex consulibus romanorū. vel exconsul quasi extra consulum positus quem prius habuit. Exconsulares dicebantur qui iam deposuerāt consulum: et licet ab honore consularis cessarent: tamen postea plus aliis i magna reuerentia habebantur. Sexto dictus fuit Patricius a nobilissimo romano sic dicto de cuius genere fuit Boetius. vel alio modo patricij dicebantur nobiles romani qui prouidebant reipublice sicut pater filio quorum nota scripta erat aurea l̄sis et ideo dicebāt p̄res. de quoz numero fuit dictus Patricius: propter quod boetius fuit dicit⁹ patricius. Septimo dicebat⁹ Ordinarius. quia rempublice ordinauit. Uel aliter ordinarij dicebantur qui tante dignitatis erant ut quolibet ordine digni essent. et sic fuit boetius. Octauo nomine proprio dicitur fuit Boetius. quod interpretatur adiutor quia in necessitate pauperibus subueniebat. Cū quarto videndum est de causa intitutionis huius libri. Intitulatur iste liber de consolatione philosophica. Ubi sciēdū q̄ philosophica cōsolatio dicit⁹ rationabilis demonstratio declarās de cuius amissione nō est volēdum. et de cuius possessione non sit gaudendum. et q̄ p̄tractatur in presenti libro ideo sic intitulat⁹. Cū quinto videndum est de generali summa huius totius libri. ubi sciēdū q̄ boetius in hoc libro ostendit bona temporalia ēē transitoria et non consistere totaliter in eis totalem verā felicitatem. et per consequens non est volēdum de eorū absentia. nec gaudendum de eorū presentia. et neminem debere extolli in prosperis. nec deprimi in aduersis. Ostenditur etiam in presenti libro quid sit summum bonus ubi situm. et quomodo ad ipsum perueniatur. Etiam ostendit q̄ boni semper sunt potentes et mali semper sunt impotentes. et q̄ bonis nunq̄ desunt sua premia. malis nunq̄ sua supplicia. Post hoc ostenditur quid sit diuina providentia quid casus. quid fatum. quid liberum arbitriū. Et ponit Boetius rationes quibus probat liberum arbitriū non posse stare cum prouidentia diuina. et ponit quorundā falsam solutionē et cā improbat. Postea ostendit verā solutionē quā rationibus cōfirmat. Ista et alia plura pulchra determinantur in hoc libro sicut patebit in sequentibus.

Consilii Manlii Torquati Severini Boetii De
dinarii Patricii viri excelsus de consolatioe phi
losophie liber primus incipit.

Ametrum primum.
Armina qui quondam studio
florente peregi:
Flebilis heu mestos cogor ini
re modos.

Armina qui quodam, p[ro]p[ri]a liber boetij p[ri]a sui
diuisione diuidit in quinq[ue] p[ar]tes. s[ci]l[icet] q[uod] ponit
quinq[ue] libros p[ri]ales quos continet. In p[ri]o
c[on]querit se miseris subiectu[m]. In s[e]c[un]do ponit
remedia p[ro]latiua. In tertio determinat de va
felicitate in quo sit f[er]a et quod ad eam pueniat. In q[ui]arto mo
net quasda[m] q[ue]stiones ipsi p[ro]p[ri]e. In quinto determinat de ca
su et p[ro]uidetia diuina. **P**rimus liber incipit hic. Carmina
Secundus liber incipit. ibi **P**ost hec paulisp[er]. Terti[us] ibi
Jam cantu[m] illa finiu[er]at: Quartus ibi. **H**ec cum p[ro]p[ri]a.
Quintus ibi. Dixerat orationisq[ue] cursu[m]. Quid et de quo
agat in quolibet libro patebit loco suo. **P**rimus liber
diuidit. in. i. s[ci]l[icet] p[ar]tes quia huius p[ri]mi libri sunt septem me
tra et sex p[ro]se. que p[ar]tes patebunt: que aut sit materia et in
tentio cuiuslibet p[ar]tis similiter patebit. **N**otandu[m] aute[m]
q[uod] p[ri]mu[m] met[er] hui[us] p[ri]mi libri vocat elegiacu[m]. Est aut me
t[er] elegiacu[m]: quod constat ex vno versu exámetro. i. sex pedu[m]
et alio penthametro. i. quinq[ue] pedu[m]. Et of elegiacu[m] ab eleyis
q[uod] est miseria: elegia eni est miseria. **M**et[er] enim elegiacu[m]
inuentu[m] fuit p[er] describenda miseria. Quis eo hodie aliqui
vixit ad alia describenda. vbi orati. vbiq[ue] impariter in ci
ctis querimonia p[ri]mu[m]. **P**ost hec inclusa e[st] voci senten
tia compos. Quis aut fuerit p[ri]m[us] adinu[er]tor talis me
tri elegiaci dubitat. unde orati. Quis ta[m] exiguos eleyos
emiserit auctor. **S**ch[ol]astici certat et adhuc sub iudice lit[er]e
Et diuidit hoc p[ri]mu[m] metru[m] in quatuor p[ar]tes. **P**ri[us] boetij
deplangit statu[m] sue miserie ex p[ar]te p[er]mutatio[n]is studiij. s[e]c[un]do
ex p[ar]te defectus corporalis. tertio ex p[ar]te p[ro]longatio[n]is vite mi
serabilis. quarto apostrophat c[on]tra suos amicos. s[e]c[un]da
ibi **G**lia felicitis. tertia p[er] ibi. **M**ors hoium felix. q[ui]arta ibi.
qd me felice. **P**ri[us] facit. q[uod] dictu[m] e[st] s[e]c[un]do approbat di
ctu[m] suu[m] ibi. Ecce mihi lacere. dicit p[ri]o. Ego boetij: qui
quondam. t[em]p[or]e p[ro]p[ri]at. studio meo flore[n]te peregi. i. c[on]po
sui. carmina. supple delectabilia et iocunda. n[un]c. t[em]p[or]e aduer
sitatis. flebilis. i. dign[us] vt desceat. **V**el flebilis. i. tristis. co
gor inire. i. inchoare mestos modos. i. tristitia metra d[icitu]r mea
misia. **N**otadu[m] sicut dictu[m] fuit p[ri]us. boetij vixit in hoc
libro ta[m] p[ro]p[ri]a q[uam] met[er]. met[er] q[uam] talis mod[us] scribendi magis
fuit c[on]ueniens sue materie. sicut eni potio curatiua q[uam] ama
ra e[st] delectabilis sumit si fuerit aliqua dulcedine p[er]mixta
sic r[ati]ones p[ro]p[ri]e in p[ro]sa tradite lib[er]i a boetio suscipiunt si
fuerint iocunditate metri dulcorate. Et i[us] boetij nunc vixit
metro n[un]c p[ro]sa q[uod] alternatis vti delectabili e[st]. **V**bi auctor
poetrie. Quod sapit insipidu[m] vitiofa frequetia reddit. **I**te
nota q[uod] boetius ponit incipit libru[m] suu[m] a metro q[uod] a p[ro]p[ri]a
q[uod] modus scribendi metric[us] magis fuit v[er]itatus apud anti
quos q[uam] p[ro]latus. **V**el ideo q[uod] met[er] est delectabilis p[ro]
sa. vt ergo magis alliciat audientes ad suu[m] libru[m]: i[us] in p[ri]m
cipio libri sui vixit met[er]. **I**te nota circa littera[m] q[uod] carmina
vno modo dicunt scripta metrica certis pedib[us] m[er]surata.
Alio modo dicuntur quicunq[ue] dicta vel scripta et p[ro]p[ri]a
q[uod] s[un]t de re delectabili: boetij aut flore[n]te studio c[on]posuit vt
p[ro]p[ri]u[m] carmina p[ro]p[ri]a de re delectabili. Edidit eni quedam
carmina p[ro]p[ri]a. q[uod]da[m] logicalia. q[uod]da[m] theologicalia sicut pat[et]
respiciendi eius diuersos libros. **T**empore aut aduersitatis
cogebat. boetij ad c[on]ponendu[m] carmina metrica tristia.
Ite nota studiū e[st] vebemēs applicatio ani ad aliqd agen
du[m] cum bona volūate. dico cu[m] bona volūate. q[uod] i. mali

nola aiam nō trahit sapientia hec Salomon. Et p[er]fectio
discipuli in trib[us] cōsistit. ex boetio de disciplina scolariuz
in attētiōe. docilitate. et bēuolētia. homini eni nolenti sciē
tiam et vt oportet student i[m]possibilis ē possessio boni. en
stratus p[ri]o ethicor[um]. **I**te nota q[uod] duplex est studiū flo
rens. et aridum. ad studiū florens tria erigūt. **P**rimo req
ritur iuuētus. quia iuuenes p[er]spicaces sunt senibus. se
nes aut magis sunt i[m]mēiores. **S**ecūdo requiritur habitus
necessariorū. quia natura per se non est sufficiens ad specu
lādū. sed oportet necessaria existere. ex quarto eib[us]. **T**er
tio requirit animi tranquillitas. que cōtingit per sedationem
passionū. q[uod] ala in gēte et residentia sit prudēs. 7. p[ro]p[ri]icor[um]
Vbi eni passiones dñant: ibi intellect[us] obfcurat. **I**deo boe
ti[us] in fine h[uius] p[ri]mi libri hortādo nos ad fugā passionū dicit
Gaudia pelle. pelle tiorē. **S**pernq[ue] fugato. nec dolor ad
sit **A**ubila mēs ē. vinctaq[ue] frenis. **H**ec vbi regnat. **S**tu
diū autē aridū ē. ad q[uod] cōcurrūt oppositē cōditiōes. s. se
nectus. necessarior[um] defectus: et ai p[er]turbatio. **N**ota q[uod]
versus de miseria dicitur mesti mod[us]. dicitur eni mod[us]
a modulando q[uod] pedib[us] modulant[ur]. et dicit[ur] mesti r[ati]one ma
terie quia sunt de tristi materia scilicet aduersitatis.

Nota q[uod] in p[ri]mis duob[us] versib[us] notat antithesia. i. cō
trapositiō. dicit eni i p[ri]o versu quondā p[er]gi. cui p[er]ia in
s[e]c[un]do versu cogor inire. i. inchoare. **I**te dicit in p[ri]o ver
su flore[n]te studio. cui p[er]ia in s[e]c[un]do flebilis. **I**te dicit in
p[ri]mo versu. carmina supple iocunda. cui p[er]ia in s[e]c[un]do
mestos modos. **I**te notadu[m] q[uod] boetij r[ati]onabiliter deplā
git statum suu[m] ex p[ar]te p[er]mutatio[n]is studiij p[ro]p[ri]i q[uod] versu fuit
in studiū poeticū. quo nunc cogebat vti. **P**roposuit enim
Boetij dolorē suu[m] metricē cōscribere et nō p[ro]p[ri]e p[ro]sari.
Nā studiū p[ro]p[ri]i est studiū veritatis. q[uod] s[e]c[un]do metaphi.
vo cari p[ro]p[ri]am sciam veritatis recte se h[ab]et. studiū aut poeticū ē
studiū falsitatis. **N**ā ex p[ro]p[ri]o metaphisice. s[ci]l[icet] p[ro]uer
biu[m] mentiu[n]t multa poete. **I**tem per studiū p[ro]p[ri]i acqui
ritur beatitudo. ex. io. ethicor[um]. **P**er studiū autē poeticū
falsitatis certitudo. ex. z. metaphisice.

Ecce mihi lacere dictant scribenda camene:
Et veris elegi fletibus ora rigant.

Ecce mihi lacere dictant scriben[tes] etc. **H**ic **B**oetij appro
bat dictu[m] suu[m]. dixit eni q[uod] cogat inire mestos modos. **S**
ipse probat. **S**ecūdo respondet questioni ibi. has saltem.
Primo dicit. Bene dixi q[uod] cogor inire mestos modos. ec
ce demonstratio huius ad sensum. **N**ā camene. idest mu
se poetice. lacere. i. lacerātes mētes hoium. ille dictat mi
hi dicta scribenda. supple carmina metrica. et elegi idest ver
sus miserie quos muse mihi dictant. illi inq[ue] elegi rigāt
idest humectant ora. i. faciem meā veris fletib[us]. **N**ota
du[m] q[uod] s[un]t poetas. et fingunt fuisse muse in monte **E**licone
iuxta fontē caballinu[m]. de quo fonte loquit[ur]. p[ro]p[ri]us in p[ri]ci
pio libri sui dicit. fonte caballino etc. que muse finguntur
poetis ministrasse sciam c[on]ponēdi carmina metrica. et iste
muse poetice vocabant[ur] camene: quasi canētes amene co
q[uod] multu[m] delectant hoies r[ati]one metri. **N**ota q[uod] ille mu
se poetice dicit lacere actiue. q[uod] lacerant. i. distrabūt mē
tes hominū subiectēs ipsas diuersis passionib[us] n[un]c pas
sioni amoris. n[un]c doloris sicut pat[et] p[er] **Q**uidiu[m] de amore
tractantem. et p[er] alios poetas. vel dicitur lacere passiue r[ati]o
ne poematu[m] suoz q[uod] poemata dicuntur lacera: q[uod] nō sūt fir
mitate r[ati]one stabilita. vbi notadu[m] q[uod] q[uod]da[m] carmina dicit[ur] in
tegra: quedā lacera. **I**ntegra sunt carmina p[ro]p[ri]a nulla fal
sitate p[er]mixta: s[ed] firmitate rationū stabilita et aium firmāt.
Lacera sunt carmina poetica q[uod] nō sūt ratiōis h[ab]et nec cōsolā
tur: sed lacerant. i. distrabūt mētes hominū n[un]c reducē
do hominū ad memorā voluntates: n[un]c dolorē n[un]c alias
passiones. **I**tem notadu[m] versu[m] elegi principaliter in
uēti fuerūt. p[ro]p[ter] miseriā describēda[m]. et q[uod] hos versus
muse dictabant **B**oetio. p[er] quos boetij magis suam mis
eriā reduxit ad memorā q[uod] p[er] eos cōsolaret[ur]: i[us] elegi erant
cā ipsi **B**oetio veri fletus. **I**te notadu[m]. duplex est fletus
adulatori[us] et ver[us] **A**dulatorius q[uod] ē fictus qualis est fletus

amafie. Si enim dixerit amafius ad amafiam: non diligis me: ipsa incipit flere: quare: ut per fletum firmius ipsa possit tenere: cum autem nummos non poterit extorquere ab ipso dicit: vade garrio te non novi vere. Alius est fletus verus qui ex vero cordis dolore et ex vera pietate procedit et ad talem fletum Boetius provocatus fuit per musas dicentes sibi carmina. **Nota**ndū qd hoc dictio elegi potest exponi dupliciter. vno modo qd teneatur nominative. et tunc est sensus elegi. i. versus miserie rigant ora mea fletibus. Alio modo qd teneatur genitive et tunc est sensus camene rigant veris fletibus ora elegi. i. miseri hominis. quia elegus. a. um. i. miser. ra. rum. fm huguitionem.

Has saltim nullus potuit pervincere terrore
Me nostrum comites prosequerentur iter.

Has saltim nullus etc. **H**ic boetius respondet tacite qñd. Quereret aliquis quid musae dictant tibi carmina scribenda cum sis in exilium relegatus. qd intrasti sine omni comitiua. ad hoc rñdet boetius licet omnes amici mei derelinquerint me in exilio propter timorem imperialis. tamē has musas nullus terror imperialis potuit vincere qñ sequerē nostrū iter. i. me vīqz in exiliū dīctātes nobis carmina. **Nota**ndū. licet bona exteriora pñt auferri ab hoīe p violentias sicut per furtū. per rapinā. per incendiū. tamē scia non pōt auferri ab hoīe. non enī scia violentia auferē. nec vetustate cōsumit nec tristitia minuit. vnde Seneca. 9. epla ad lucillū recitat. qd cū Silbon capta patria: amissis liberis amissa vxore sua et alijs bonis solus ab scēdio exierat: regis fuerat a Deometrico nūquid oīa pādidisset. rñdit nihil pādidit. sed oīa bona mea mecū sunt. iusticia. virtus. et prudentia. et hoc innuit boetius dicens. Adusas se non reliquisse vnde etiā Alanus de plantu nature de sciētia dicit. super oēs possessionē generosa emanat possessio: que sparsa colligitur: erogata reuertit: publicata suscipit incrementū. p quā nobilis thesaurus secretis penetralibz nascit: effectus eterne delectatiōis acquirē. **H**ec ē sol p. quē mēs vīscit a tenebris: cordis oculus deliciosa animi paradisus. **H**ec immortalē et mortali facit. et caducū hominē in deū deificat mutationis auctoritate cōuertit. **Nota** circa hanc dictionē saltim. qd tres dictiones proferri pñt p tiz que deberent pferri p tem: vnde pferim saltim p saltē tempus p tēpus. extemplo p extemplo. quod est contra huguitionē. qui dicit. Tū tria deest extemplo tempora saltim.

Gloria felicitis olim viridisqz iuente.
Solantur mestis nunc mea fata senis.

Gloria felicitis. **H**ic boetius deplangit statum suū ex pte defectus corporalis. Et pīo proponit cū ī generali. secūdo ī speciali. secūda ibi. Venit enī. dicit pīo quondā cōsolabatur me gloria felicitis. idest pspere iuētutis. et gloria viridis iuente. i. delectabilis iuētutis. sed nūc fata. i. euentus. mestis senis. idest tristitia senectutis. solant. idest consolant mea. idest meā partem. quasi diceret. prius cōsolabar dulci iuētute. nūc autē cōsolor tristī senectute. fm illā sententiā sic exponit littera. Gloria felicitis iuente. i. pspere iuētutis. viridis. i. delectabilis iuētutis. olim. i. quondā supple cōsolabar me. nūc fata. idest euentus. mestis senis. idest tristis senectutis solant mea. idest meā partem **Nota**ndū qd cōter illa littera aliter exponit referēdo eā ad musas poeticas sic. Camene que quondā tpe iuuentis erāt gloria felicitis et viridis iuētutis. quod dicitur pro tanto qd iuuenes olim solebant informari in arte poetica in q proficētes gloriabatur in vsu metrorū et rīgmozū. nūc autem camene solant mea fata inquā mestis senis. **Nota**ndū qd felix iuēns est q bonis exterioribus est adorata. de qbz bonis loqz Aristoteles circa principiū libri 8 bona fortuna dicens. Sine rebus exterioribus quorū fortuna est dīa non contigit esse felicem. Sed viridis. i. delectabilis iuēns est illa que est bonis nature decorata. s. fortitudine. pulchritudine. et agilitate. vñ Aristoteles ī ethicis. Non omnino felix est qui specie turpis aut solitarius

aut carens prole. **Nota** qd boetius representat in se statū miserie cum dicit fata mesti senis se consolari cū minime hoīem cōsolat sed magis pīurbat. etiā cū dicit musas poeticas se cōsolari similiter repñtat statū miserie. qd musae poetice nō cedent alicui in solatiū. sed potē in alimentū doloris. Itē de significationibz fati ponit huguio duos verficulos dicens. Constellatio mors parce responsa deorum. Euentus rerum signantur nomine fati.

Venit enī properata malis inopina senectus:

Et dolor etatē inuit inesse suam.

Intempestini funduntur aeternae canis:

Et tremat effeto corpore lara canis.

Venit enī pperata malis. **H**ic boetius declarat ī speciali defectū corporalem. dicens. Bene dico qd fata meste senectutis nūc consolant me. enī pro qd senectus inopina. i. ī opinata p apocopam. pperata. i. festinata venit ī malis. i. cū suis malis et īcōmodis. et dolor supple quē patior fuit ī inesse. i. induxit mibi suā etatē. per qd inuit qd nō solū etas inducit dolorē. sed cōuerso dolor inducit et causat etatem et senitū. Et tūc boetius ponit duo signa sue senectutis dicens. canis supple capilli ītepestini. i. ante debitū tēpus. fundunt ī vertice. i. ī capite meo. Aliud signū senectutis ibi qd cutis mea lara. i. soluta tremat corpe et effeto. i. carne consumpta et euacuata. **Nota** qd hoīem senē multa mala et īcōmoda circūueniunt. Nam pellis eius hībitur. cor eius concutitur. pulmo eius debilitat. lumbi eius indurant. dorsum incuruat. mēbra tremūt. vñ poeta dicit. Optam senitū cum venerit est male ventū. hoc est gibbolum sordum cecūqz morosum. propter hoc dicit boetius qd senectus venit mibi cū suis malis. **Nota**ndū circa illā pte. et dolor etatem. qd triplex est causa senectutis. s. etas et firmitas. et aduersitas. Senectus que inducit per etatē naturalis est: que at inducit per firmitatem vel aduersitatem accidentalis est. qualis senectus fuit ī boetio. qui senuerat propter multitudinem doloris et tristitie. **Nota**ndū qd canices boetii fuit ītepestina. huguio dicit. Intēpestinū est qd est incongruū. inconueniēs inutile. vel sine tpe. vnde ītepestinū dicit illud quod nō habeat idoneū tempus vel quod non est conueniēs pro tpe. et qd boetii iuēns erat etate et cōsenuerat ex aduersitate iā canices eius fuit ītepestina. **Nota**ndū qd ī iuuenibus cutis est densa propter multitudinem sanguinis ex quo sanguine generatur caro sed quia sanguis diminuit ī senibus diminuit et caro ī eis. Ideo cutis senū est lara. **Nota**ndū circa hoc vocabulum effeto. quia ipsum tractum est a mulieribz pregnantibus. que cum pepierint dicuntur effete. i. fetu euacuate. Unde dicit huguio qd fetus est natus mulieris adhuc ī vtero existens. et dicitur a foueo eo qd ibi foueatur. inde fetus. ta tū. i. plenus a. um. Inde effetus. i. debilis: quasi sine fortitudine virium vel viribus euacuatus. Inde fetosus a. um. i. plenus fetu. Unde ī psal. Oves eorū fetose. idest plene fetu. et senes pñt dici effeti: quasi extra fetū positi. quia senectus non est apta ad generandum fetum.

Mors hominum felix que se nec dulcibus annis

Inserit: et mestis sepe vocata venit.

Heu heu qd furda miseros auertitur ante

Et flentes oculos claudere sena negat.

Quā lenibus malefidis bonis fortuna faueret

Bene caput tristis miserat hora meum.

Nunc quia fallacem mutauit nubila vultum:

Protrahit ingratas impia vita moras.

Mors hominū felix. hic boetius deplangit statum suū ex parte durationis vite miserabilis. et pīmo pīemittit q mors hominū sit felix et que non. et dicit sic. Illa mors hominum est felix que nec inserit. idest non immittit se dulcibus annis idest tēpibus prosperis cum delectat hominem vivere

viuere. Similiter illa mors est felix que sepe vocata venit
mestis supple annis idest tristibus annis. quia in annis
aduersitatis miseri p̄sueuerunt vocare mores. Tunc ostē
dit que mors hominum sit crudelis. dicens. heu q̄ furda
aure idest reclusa aure. scia mores. idest crudelis auertitur
idest spernit miseros homines ⁊ negat. idest non vult clau
dere fientes oculos eorum. quasi dicat crudelis mors est
que nō permittit miseros mori: ⁊ dicit claudere fientes ocu
los. per hoc innuens q̄ in morte oculi hominum claudū
tur. Et tunc boetius deplangit prolongationē sue vite vi
dens. Dum fortuna malefida idest perfida mihi faueret.
idest arrideret. leuibus idest transitorijs bonis. tristis ho
ra supple mortis. pene miserat idest opprēsserat meū ca
put. quasi dicat tempore prosperitatis semper accelera
uit mors opprimere me: nūc autē quia fortuna nubila idest
aduersa mutauit fallacem vultum. impia. idest misera vi
ta. protrahit. idest prolongat. mores supple viuēdi. ingra
tas. idest odiosas mihi. quia propter miseriam tēdebat ipm
boetium viuere. ¶ Notandum q̄ licet fm vulgares ⁊ fm
apparētia. hec sententiā de morte felici ⁊ crudeli videatur
vera: tamen fm rei veritatem est falsa. quia mors etiaꝝ tē
pore p̄speritatis potest eē bona. Nam fm Seneca. optimū
est mori cū delectat viuere. ⁊ tpe aduersitatis potest mors
esse mala. q̄ aduersitas sepe inducit desolationē. Boetius
autē representādo statū miseri hoīs: hanc sententiā ponit
tanq̄ verā. ¶ Notandū q̄ mors vel compas ad vitā pre
sentē vel futurā. ¶ Primo mō illa mors dicitur felix. que fu
git tpe p̄speritatis ⁊ accelerat tempore aduersitatis. Si
āt compas mors ad vitā futurā. tūc ipsa potest dici bona
⁊ mala tpe prosperitatis ⁊ et aduersitatis q̄ si mors ducit
ad glām dicitur bona. si ad penā dicitur mala. ¶ Notandū
fm Remigii sup donatum heu aliquādo est monosylla
bū. aliquādo dissillabū. sicut meri necessitas regit. Un
de in proposito est dissillabum dicēdo. heu q̄ furda mis
eros auertit aure. ¶ Notandū q̄ hoc verbū auertor quan
doq̄ est passiuū cōstructū cum ablatiuo mediante. prepo
sitiōe vt dicendo auertor a te ⁊ est idem quod remoueor.
Aliqñ est verbū deponens cōstructū cū accusatiuo vt dicē
do auertor te. ⁊ tūc idē est quod sperno te. ⁊ sic accipit in p
posito cū mors auertitur idest spernit miseros. Cū versus
In vi passiuū notat auertor remoueri. Si sit dponēs auer
tor sp̄nere signat. ¶ Notandū. boetius appellat fortunā
malefida quia est deceptiua. Unde Seneca. Mēminē ad
uersa fortunā comminuit nisi quē secunda decipit. ⁊ alibi
Seneca. fortuna nemini fidē seruat. nulli simul obesse cō
tenta est quē nimis fouet hūc stultum facit. ¶ Nota fortu
ne bona dicitur lenia q̄ transitoria. Nam enī perdurant circa
homīnē fm Seneca. Illud nō est tuū quod fortuna fecit
esse tuū. domum enī quod dare potuit. potuit ⁊ auferre.
¶ Notandū q̄ boetius appellat fortunā nubilā idest obscu
rā siue cecā. depingebat enī antiquitus fortunā cecā. q̄ ex
improviso accedit ⁊ recedit. Vel quia cecum reddit homi
nē extollēdo eum in prosperis ⁊ deprīmēdo in aduersis.
¶ Notandū q̄ boetius dicit fortunā olis circa se mutasse fal
laciem vultum. quia fortuna olim depingebat duplici fa
cie. anteriori albā. posteriori autē parte nigrā. p̄ albā desi
gnabat p̄speritas p̄ nigrā aduersitas. mutauit ergo for
tuna circa boetiū fallacē vultū p̄speritatis. postea ostēdit
ei vultum aduersitatis.

Quid me felicem totiens iactastis amici.

Qui cecidit: stabili nō erat ille gradu.

¶ Quid me felicem. hic boetius deplangit statum miserie
sue apostrophando cōtra amicos dicens. O amici mei qd
idest propter quid iactastis. idest iactando dixistis me. to
tiens. felicē. frustra enī hoc dixistis. quia felicitas mea nō
erat stabili. quod patet ex hoc quia ego cecidi. ⁊ iste qui ce
cidit de prosperitate i aduersitatē nō erat in stabili gradu
prosperitatis. ¶ Notandū duplex est felicitas politica que
consistit in bonis exterioribus. ⁊ talis non est stabili sicut

ti nec bona exteriora. Alia est felicitas speculatiua. que cō
sistit in actu sapientie. scilicet in speculatione substantiarū
separatarum. ⁊ talis felicitas est stabilis ⁊ immutabilis cū
sit bonum optimum. pulcherrimum. delectabilissimū ex
primo ethicorum.

¶ Prosa prima.

Ec dum mecum tacitus ipse reputares
querimoniamq̄ lacrimabilem stili offi
cio designarem: astitisse mihi supra ver
ticem visa est mulier reuerendi admo
dum vultus: oculis ardentibus: ⁊ vltra commu
nem hominum valentiam perspicacibus: colore
vinido: atq̄ inextingui vigoris: q̄nis ita cui ple
na foret vt nullo mō nostre credere etatis. statu
ra discretionis ambigue. Nam nunc quidem ad
communem sese hominum mensuram cobibe
bat. nunc vero pulsare celum summi verticis ca
cumine videbatur. que cum caput altius extulif
set: ipsum etiam celum penetrabat: sese respicien
tiumq̄ hominum frustrabatur intuitus.

¶ Prosa prima primi libri.

Ec dum mecum tacitus ipse. Hic incipit p̄sa pri
ma huius primi libri in qua boeti⁹ introducitur
pbiam sup suā miseriam consolantē. ¶ Ubi no
ta q̄ boeti⁹ volens ⁊ ipsa pbia ipm consolans
non sunt aliud nisi animus volens ex oppressio
ne sensualitatis: ⁊ ratio consolans ex vigore sapientie. Et
diuidit. primo ostendit boeti⁹ quod pbia sibi apparuit. scdo
quid circa ipm egerit. scda ibi. Ne vbi poeticas musas.
¶ Primo describit apparitionē philosophie quo ad tps ⁊
ad locum. ⁊ describit eius dispositionē quo ad vultū: quo
ad aspectū: quoad colorem ⁊ vigorem: ⁊ quo ad etatē. Scdo
describit pbiam q̄ntū ad habitum exteriorē. Tercio quo
ad ornāmētā ⁊ insignia que manibus gestabat scda ibi. ve
stes erant. Tercia ibi. Et dextra quidē dicit primo. Dum
ego Boetius. hec que supra in metro dixi tacitus mecum
reputarem. i. cogitarē. ⁊ querimoniā lacrimabilem idest p
uocātē ad lacrimas designare. idest describere officio sti
li. visa est mihi mulier astitisse supra verticē. idest supra ca
put. admodū idest valde reuerendū vultus. oculis ardenti
b⁹ ⁊ p̄spicacibus. i. claris. vltra communē valentiā homi
nū. idest vltra homines. que apparuit in colore vinido. i.
delectabili. ⁊ apparuit mihi tanq̄ inextingui. i. inconsu
pti vigoris. q̄nis ipsa foret ita plena enī. i. durationis vt
nullo modo credere esse nostre etatis. natura eius ambi
gue. idest dubie. discretionis idest cognitionis. Nam nūc
idest aliquando cobibebat. idest extendebat sese ad comu
nē mensuram hominū. idest longitudinē. nunc idest aliqñ
videbat pulsare. idest attingere celum cacumine summi ver
ticis. idest altitudine capitis. que cum caput altius extulif
set ipsum etiam celum sua longitudine penetrabat. ¶ No
tandū. q̄ boetius describit philosophiam sibi apparuisse
sub specie mulieris: q̄ philosophia apud grecos. ⁊ sapien
tia apud latinos est generis femini. vel ideo quia sicut mu
lier infantes lacte nutrit: sic philosophia minus perfectos
nutrit facilibus doctrinis. Vel ideo q̄ boetius erat eger.
Mulier autem magis est cōpassiua ⁊ magis habilis ad
consolandum egrū q̄ vir. Nam fm Salomonem. vbi nō
est mulier ibi ingemiscit eger. ¶ Notandū. stare est erecto
modo se habere: ⁊ quia philosophia erigit hoīem ad dele
ctationes intellectuales faciens cadere sensuales: idē ipsa s̄
scribit stetit ⁊ dicit stetit supra verticem: quia philoso
phia est in anima intellectiua que nō habet organum i ver
tice. Nam anima intellectiua nullius organi corporalis
est actus. Vel dicit ideo stare supra verticē: quia de supe
a 3

ro cardine elapsa venit. ut dicit boetius tertia profa huius
primi. **C** Motandū pbia dicit reuerēdi vult? q: suos pos
sessorē reuerendos facit. **M**ā sū Tullii sola sapientia ē
que meret honores. Item sū Tullii reuerentia ē quedā
decēs ac matura grāuitas: que habet per philosophiam
ergo dicit reuerēdi vultus. **C** Motandū. illud quod ē ar
dens est penetratiū. q: per rōnem intellectum que sūt
oculi philosophie penetramus intima rerum q: quiddita
tes ear: ideo philosophia dicit apparuisse ardentib? o
culis. Et quia per philosophiam speculamur ea que vulga
res q: communes non speculant. ideo dicit habuisse o
culos pspicaces vltra cōmunē hominū valētā. **C** Motandū
color viuū est color naturalis pulcher q: delectabilis. q:
q: philosophia in se pulcherrima est: cū sit res mirabilis q:
diuina: q: delectabilis q: mirabiles affert delectatiōes: id
describit apparuisse viuū colore. Itē philosophia appa
ruit inextingui vigoris: quia philosophia cum sit perpe
tua exhauriri non potest. **C** Ideo est inextingui vigoris:
quia quātūcūq: homo cognoscat de philosophia: adhuc
tamē restant plura cognoscēda: quod p: ex diuersitate opi
nionum in philosophia quāq: vna destruit aliam. Itē q:
philosophia est eterna q: pcesserat ipsum Boetii: ideo di
cit eam non fuisse sue etatis. **C** Motandum tres sunt ptes
philosophie essentielles. ex. 6. metaphisice: naturalis: ma
themática: q: diuina sū naturalē philosophiā dicit phi
lophib q: se cohibere ad cōmunē mensurā hominū iquātū
tractat de naturalibus que cōter via sensus cognoscūt. i
ter que natura hominis est sumit ad quod peruenitur.
Dicit autē philosophia pulsare celū quo ad mathemati
cā. idest quo ad astronomiā in q: tractat de motibus q:
figuris astrorum. Dicit autē penetrare celū quo ad me
thaphisicā inquātū dirigit in cognitiōē dei q: substantia
rum separatay. Et dicit philosophia frustrare intuitū ho
minū respiciētū: quia perfectā cognitiōē substantiarum
separatū in hac vita habere nō possumus. **M**ā sicut se ha
bet oculus nocticoracis ad lumen solis: sic intellectus no
ster ad manifestissimā in natura ex se dō metaphisice.

C Vestes erant tenuissimis filis: subtili artificio
indissolubilibz materia perfecte. quas vti post ea
dem prodente cognoui: suis manibus tenuerat.
Quarū speciem: veluti fumosas imagines solet:
caligo quedam neglecte vetustatis obduerat.
harum in extremo margine. **P**. grecum in su
premo vero. **T**. legebatur iterū: atq: inter vtra
q: litteras in scalarum modū gradus quidā insi
gniti videbant: quibus ab inferiore ad superius
elementum esset ascensus. Eandem tamen ve
stem violentorum quorundā sciderant manus: q:
particulas quas quisq: potuit abstulerat.

C Vestes erant tenuissimis filis. **H**ic Boetius describit
philosophiā quantum ad habitū exteriorē. **P**rimo q: tū
ad materiā vestium. secūdo q: tū ad picturam vestium. ter
tio q: tū ad violentiam vestibus illatā: q: legantur partes
simul dicit primo. vestes philosophie erant pfecte tenuis
simis. idest subtilissimis filis. q: erant ex subtili artificio. q:
ex materia indissolubili. quas vestes ipsa tenuerat suis. i.
propriis manibus vti pro sicut ego cognoui eadem philo
sophia prodente. idest reuelante mihi in tertia profa hui
primi. quarū supple vestū. specie idest pulchritudinē que
dam caligo. idest obscura ignorantia. neglecte vetustatis.
idest negligentie veterū. obduerat idest obscurauerat ve
luti solet supple obducere. caligo fumosas imagines. idest
stantes in fumo. **N**unc ostendit quid fuerit depictum i ve
stibus eius dicens. In extremo margine idest in inferiori
parte harū vestium. legebatur interitum. **P**. idest practi
ca. in supremo supple margine. idest in superiori parte ve

stium. erat interitum. **T**. idest theozica. quod interpretatur
speculatiua. q: inter vtrasq: litteras. inter. **T**. q: **P**. erant
quidam gradus insigniti. idest impressi. in modum scalarū
quibus gradibus ascendeat ab inferiori littera ad supio
rem. **N**unc tangit violentiam vestib? illatam dicēs. Ean
des vestem sciderāt. idest lacerauerant. manus quorundā
hominū violentoz supple facientū violentiā. q: quas idest
vnusq:qz. abstulerat particulas a veste quas poterat au
ferre. **C** Motandū q: per vestes philosophie intelliguntur
partes eēntiales q: artes liberales. Sicut enim corpus ve
stibus ornatur: sic philosophia suis partibus decoratur.
Per fila autem subtilissima intelligunt precepta philo
sophicalia sūe ppositiōes philosophicales. sicut enī vnū
filū in vestibus ordinat circa aliud: sic vna ppositiō in
ita alia. que ppositiōes dicit subtilissime: quia per eas
homo subtilia inuestigat. Dicit q: huiusmodi precepta sub
till' artificio cōtecta rōne ornatus verborū q: sententiarū q:
in eis inueniūt. q: sunt ex materia indissolubili: quia licet a
quibusdā male expriment: tū in seipsis habent veritatem
indissolubile. **C** Motandū. per manus philosophie: per
quas suas vestes tenuerat: intelligunt philosophi qui pre
cepta philosophicalia cōscripserunt. q: dicit rationabili
ter manus philosophie: q: nisi fuissent instructi preceptis
philosophicis: ea exprimere minime valuissent. **C** Motan
dū q: vestes philosophie dicit fuisse obducte quadam ca
ligine: quia tempore Boetii artes ad tantā negligentia de
uenerant q: pauci eas curabant. Sed Boetius eas trāstu
lit q: expoluit siue cōmentatus est. vel ideo vestes philoso
phie fuerūt fumose: quia ab antiquis obscure fuerūt tradi
ta philosophia. ab Empedocle poetice a **P**latone enig
matica. ab Aristotele sub verborū obscuritate. **C** Motan
dū q: duo sunt partes principales philosophie: scilz practi
ca q: theozica. Ideo in veste philosophie erant due littere i
terre scilz. **P**. q: **T**. **P**. autem erat in inferiori parte ve
stis. q: **T**. in superiori: per quod innit q: philosophia pra
ctica est inferior speculatiua ordine dignitatis. **P**er gra
dus autē medios qui erant inter vtrasq: litteras intelligū
tur scientie eloquentie que sunt grāmatica. logyca. retho
rica. **C** Motandū q: dicit ascensum fuisse per gradū a pra
ctica ad speculatiuā. p hoc innit q: homo primo debet
ē sufficienter instructus in practicis vt post ascendere va
leat cōtemplatiuis. **C** Motandū. quid sit sciderē vestes phi
lophie. illi tantū dicit vestes scinderē philosophie qui
putant habētes vnā sciētā se esse perfectos philosophos
sine aliis. Si autē aliqui sciant vnā artem sine alia: dum
modo se cognoscāt non esse perfectos philosophos: tales
non scindūt vestes philosophie. vel illi scindūt vestes phi
lophie. qui per extortas expositiones trahunt veras pro
positiones ad suas falsas opiniones.

C Et dextera quidem eius libellos: sceptrum ve
ro sinistra gerebat.

C Et dextera quidem eius. **H**ic Boetius describit philo
sophiā q: tū ad insignia q: ornamenta que manib? gesta
bat dicens. Et dextera manus philosophie gestabat libel
los. sinistra vero gestabat. idest portabat sceptrum. idest
virgam regalem. **C** Motandū q: omnis cura. q: intentio vi
ri sapientis versatur vel circa cōtēplatiōē sapientie que
designatur per libellos. vel circa regimen reipublice q: d
signat per sceptrū. q: quia cōtēplatio sapientie potior est q:
regimen reipubli. Ideo pbia dicit in dextera habere libel
los. In sinistra vero sceptrum.

C Que vbi poeticas musas vidit: nostro assisten
tes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius describit musas que
vbi poeticas musas vidit: nostro assistentes. **H**ic Boetius
describit musas que vbi poeticas musas vidit: nostro assis
tentes. **H**ic Boetius describit musas que vbi poeticas musas
vidit

cibus insuper alerent venenis. Ne sunt eni que infructuosis affectuum spinis vberem fructibus rationis segetem necant. Dominumq; mentes assuescunt morbo: non liberant. At si quē, prophanū vti vūlgo solitum: nobis blandicie vestre detraberent: minus moleste ferendum putarez. Nihil quippe in eo nostre ope lederentur. Nūc vero eleaticis atq; achademicis studiis enutritū alleristis. Sed abite potius syrenes vsq; in exitū dulces: meisq; enim musis curandum sanandūq; relinquitte. Boetij. His ille choros increpitus deicit humi mestior vultum: confessusq; rubore verecundiā limen tristis excessit.

Que ibi poeticas musas. Postq; Boetij ostēdit quomodo philosophia sibi apparuit. Nūc ostendit quid circa ipm egerit. 7 primo ostendit quomodo musas poeticas fugauit. secundo ostendit quomodo ipse de hoc obstupuit. tertio quō philosophia sibi appropinquas statum eius d planxit. secunda ibi. At ego. tertia ibi. Tū illa. Dicit pīlo q supple philosophia. vbi pro postq; vidit poeticas musas assistentes nostrō thoro. idest lecto. quia Boetius tan q; eger in lecto pecubuit. 7 cū vidit musas dictātes verba idest carmina: meis fleitibus ipsa philosophia paulisper. i. aliquantulum. cōmota 7 inflāmata. idest incensa. totius luminibus. idest crudelibus vel terribilibus oculis. inq; quis permisit has meretriculas scenicas. idest vmbrosas. accedere ad hunc egrum. que dolores eius non modo. i. non tantū. foverent idest sanarent nullis remediis. i. medicamentis. verū pro sed alerent supple dolores eius vlcibus venenis. Ne sunt eni muse que infructuosis spinis affectuum. idest passionum. necant. idest suffocāt. vberem idest fertilem fructum rationis fructibus. idest in fructibus suis. 7 mentes hominū assuescunt morbo: non liberant. Nūc alloquitur musas dicēs. O muse si vestre blandicie detraxissent nobis. quē. idest aliquē virum prophanum. idest illitteratum. vti pro tanq; solitum. idest simile vūlgo ego putare id ferendū. idest patiendū. minus moleste quippe in hoc nihil lederent nostre opere. idest nostre sedulitates: sed vos alleristis vobis hominē hūc enutritū studiis. idest scientiis eleaticis. idest aristotelicis. atq; achademicis. idest platoniceis. Nūc fugat eas dicens. sed abite poti. idest recedite. vos syrenes. dulces vsq; in exitū. i. in mortem. 7 relinquitte enim curādū meis musis. idest doctrinis salutiferis. Tunc iste choros. idest turba musarū increpitus. idest redargutus. mestior. idest tristior existens vultū suū deiecit. idest inclinavit. humi. idest terre. 7 rubore confessus verecundiā. tristis excessit. idest exiuit. limē idest domū: in quo decubuit Boetius. **N**otandū q; tō muse poetice vicebant assistere thoro Boetij quia. **B**. studuit metricē dolorem suū conferbere: Item philosophia dicit paulisper cōmota. per quod innuitur q; ira immoderata non debz cadere in virū sapiētē: quia virtus cōsistit in moderatione passionū. Unde h; irasci sit hominī naturalē: tamē irasci quando oportet: 7 vt oportet: 7 q; tūz oportet est hominī virtuosū 7 sapientis. Unde Seneca: quid crudelis ira. Similiter in de virtutibus cardinalibus. Esto tardus ad iram. Item interrogatio quandoq; fit causa ignorantie alicuius. aliquando vt ex responsione facta aliquid probez. quandoq; fit propter increpationes faciendam. 7 hoc vltimo modo philosophia interrogat. d. quis has scenicas meretriculas 7c. **N**otandū. q; muse poetice dicit meretricule. sicut enim meretrix afficit hominē delectando nihil vtilitatis sibi cōferendo 7 cōmiserit se cuilibet non ex amore sed spe lucri: ita poete non scribunt amore scientie: sed vt aliquid laudis vel premii cōsequant. 7 delectant rōne metri modicū vtilitatis conferendo sed v

uerfas passiones inducendo. Appellat autē philosophia musas meretriculas scenicas: quia carmina poetica in scena confueuerūt pronuciari. Tū nota q; scena vicebat locus vmbrosus in theatro vbi abscondebant persone pronunciantes carmina tragica vel comica. vnde scena interpretatur vmbratio vel vmbra. Tū ideo muse poetice dicitur scenice. idest vmbrales: quia sunt vmbra scientie nō vera scientia cum obumbrant mentes hominum. Itē metrica descriptio doloris non sanat dolorē sed magis auget. quia cōsideratio miserie est prouocatiua tristitie. vnus quisq; autem cum diligentia cōsiderat quod scribere vult Item metrica descriptio dicit esse dulce venenū. quia placet 7 nocet. ratione metri placet. sed propter recordationes doloris nocet. Item affectus est vehemens animi passio animū torquens. 7 verum iudiciū rationis impediens. Et sunt quattuor affectus animi gaudiū: dolor: spes: 7 timor: qui dicuntur infructuose spine: quia suffocant segetem rationis. que est scientia 7 virtus. **I**tem licet de oī errore volendū sit. potius tamen de errore sapientis q; i fipiē. nam error sapientis alios exemplo corripit. error autem insipientis nō. q; ab insipiente non trahit exemplum. propter quod dicit Salustius. Omnia mala exempla a rebus bonis orta sunt. Ergo dicit philosophia. magis esset volendum de errore Boetij q; alterius prophanū. Item fm Hugutionē phanum idem est quod templum. Unde prophanus. idest sacrilegus quasi procul a phano. idest a templo. **P**rophanum etiā dicitur quicqd non est sacrum. vnde omnes laici 7 illitterati dicit prophanū quasi pcul a phano sapientie. **I**tem fm Hugutionem opera ope est sedulitas in rebus agendis. Opera autem philosophie est intentio: vel labor ad aliquid philosophicū addicendum: Itē dicit civitas grecie in qua studuit Aristoteles vnde studia sua dicit eleatica. Achademia autem vultetas vel villa in qua studuit **P**lato. vnde studia sua dicit achademica. vtriusq; autem studiis Boetius fuit enutritus. **I**tem philosophia musas appellat syrenes sicut enim syrenes dulcedine cantus attrahunt naves periclitādo eas. sic muse delectatione metri alliciunt homines vel mentes hominum 7 rationem aliquo affectu submergunt 7 obscurant. **I**tem q; vna philosophia conueniū musarum expulit signatur q; vnus sapiens sua virtute 7 sapientia infinitos errores stultorum extinguit.

At ego cui acies lachrymis mersa caligat vt nec dinoscere possem: que nam hec esset mulier tam imperiose auctoritatis: obstupui: visuq; i terram dehiro quidnam deinceps esset actura expectare tacitus cepi.

At ego cuius acies. Nūc Boetius ostendit quomodo obstupuit de actu philosophie. dicens. At ego Boetius cuius acies. idest visio mersa lachrymis caligat. i. obscurata fuerat. vt nec posset dinoscere. idest inuestigare. quenā idest que esset hec mulier tam imperiose auctoritatis. idest potentie. ego obstupui. idest miratus fui 7 dehiro. i. inclinato. visu in terram tacitus cepi expectare. quidnam deinceps. idest cōsequēter esset actura circa me. **N**otandū quia Boetius doluit de amissione rerum tpaliū. ei' acies idest ratio 7 intellectus caligat. ita q; non potuit cognoscere philosophiā. **N**ota q; licet Boetius de actu philosophie obstupuit. tamē tacitus expectauit quid deinceps facere vellet: per hoc innuit se esse talem qui cōsolationē acciperet qui enim refutant alios audire. nec audita ratio ne acquiescunt tales sibiipfis obstaculum consolationis faciunt.

Tum illa propius accedens in extrema lectuli mei parte confedit: meumq; intuens vultum lectu grauem atq; in humum meroze deiectū. his versibus de nostre mentis perturbatione con

questa est.

Tum illa propius accedens. **H**ic Boetius ostendit quo modo philosophia sibi appropinquans statum ei deplacit dicens. Tum illa philosophia accedens propius consedit in extrema parte lectuli. idest cordis mei. et intus meum vultum grauem. idest grauatam lacru. atq; deiectionem. inclinatum. in humi. idest in terram. in ore. idest tristitia conquesta est his versibus sequentibus de perturbatione nostre mentis. **N**ota q; philosophia dicitur sedisse in extrema parte lectuli. idest cordis Boetii. Nam cum esset in tristitia et doleret propter amissionem rerum temporalium parum vel nihil sapientie habebat. et quia tota cura eius erat circa terrena amissa. ideo dicitur habuisse vultum merore deiectionem in humum.

Adetrum secundum primi libri

Eu q; precipiti mersa profundo.

Mens bebet: et propria luce relicta

Tendit in externas ire tenebras.

Terrenis quotiens flatibus a cta

Erescit in immensum nostra cura.

Adetrum secundum. primi libri.

Eu qua precipiti mersa profundo. **H**ic incipit metrum secundum huius primi libri. Quod vocatur metrum dactylicum a pede predominante: dicitur thetmetrum a numero pedum. a thetra quod est quatuor. quia quattuor pedes conti-
 ner et dicitur ypercalecticum propter syllabam habundantem post duos pedes in medio versus. Verbi gratia. **P**rimus pes est. **H**eu q; secundus precipiti. sed syllaba ti huius nominis precipiti superabundat. tertius pes est mersa p; quartus fando. Similiter est in aliis. In hoc ergo metro. philosophia deplangit statum boetii dolendo perturbationem sue mentis. et facit duo. **P**rimo vniuersaliter philosophia deplangit perturbationem mentis hominum. **S**ecundo specialiter conuertit planctum suum super Boetium ibi. **H**ic quondam. **P**rimo dicit. heu qua. idest quam. mens hominum bebet idest obscuratur. mersa precipiti profundo. idest cura rerum temporalium que precipitat hominem. et talis mens relicta propria luce. idest contemplatione. tendit. idest laborat. ire in tenebras externas. idest in ignorantias exteriores. hoc autem contingit homini quotiens supple mens acta. idest agitata. terrenis flatibus idest prosperitatibus vel euentibus cura idest sollicitudo rerum temporalium. nostra idest nostra. crescit in immensum idest supra modum. **N**ota q; in nobis est duplex virtus rationalis et sensualis. sensus autem semper aduersatur rationi. quia caro concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem. cum autem sensualitas vincit rationem tunc homo est in malo statu regiminis. et efficitur bestial. Unde Albertus super tertio de anima dicit. Turpe est nobis abdicere regimen superioris et induere regimen inferioris virtutis quod nobis commune est cum bestiis. **I**deo scribitur tertio ethicorum. in antiqua translatione valde conandum et laborandum est nobis. **U**t virtus nostra concupiscibilis subiecta sit rationi: quemadmodum enim pueri peruerse viuunt si non a suis pedagogis fuerint coacti ad recte viuendum. sic appetitus sensualis ducit nos ad insolentiam. nisi regula rationis fuerit coartatus. plures autem homines sequuntur sensualitatem q; rationem insudantes bonis exterioribus et delectationibus sensualibus per que impediuntur in speculatione et cognitione summi boni. **I**deo philosophia hoc deplangens dicit in metro. **H**eu q; precipiti. **E**t cum anima ingerit se curis rerum temporalium profunde precipitatur et bebet. quia a cognitione rerum et sui creatoris destituitur et destituta cadit in tenebras externas. idest in ignorantias exteriores. **U**bi nota q; duplex est ignorantia quedam naturalis que

est in iuuenibus et decrepitis. et vocatur ignorantia interna quia ex naturali defecto contingit. Alia est ignorantia que causatur ex negligentia hominis. quando sollicitatur circa exteriora. et talis dicitur externa. quia est ex naturam. et qua dicitur q; omnes homines naturaliter scire desiderant. **P**rima ignorantia cum sit naturalis non est viciosa. quia turpes a natura nemo increpat neq; bonos laudat. **S**ecunda est viciosa cum sit per hominis negligentiam de quo loquitur Boetius secundo huius li. prosa quinta. **C**eteris animantibus sese ignorare natura est. hominibus vero vicio venit. **I**tem dicit nostra cura. Unde Seneca in prouerbiis. **A**dagnam partem perturbationis sibi dedit qui exterioribus se iniecit. **I**tem ratio et intellectus dicitur lux hominis. quia illuminat hominem ad cognitionem creature et creatoris. dicuntur autem propria lux hominis quia solum genus hominum viuunt arte et ratione ex problemis metaphisice.

Hic quondam celo liber aperto

Suetus in ethereos ire meatus

Ernebat rosei lumina solis.

Visebat gelide sydera lune.

Et quecumq; vagos stella recursus

Exercet varios flexa per orbes.

Comprehenfam numeris victor habebat.

Hic quondam celo liber aperto. **H**ic philosophia specialiter conuertit se ad deplangendum Boetium. et primo ostendit quanta contemplatione Boetius quondam viguit. **S**ecundo ostendit quomodo destitutus a tali contemplatione solum de terrenis cogitabat. ibi. **N**unc iacet effectus. **P**rimo philosophia commendat Boetium ab Astrologia. **S**ecundo a naturali philosophia. **T**ertio a methaphisica secunda sibi. **Q**uintam causas. **T**ertia sibi. **Q**uis voluat stabilem. **P**rimo dicit Boetius quondam liber. idest solutus a cura rerum temporalium. celo sibi aperto. per cognitionem. suetus fuit ire. per rationem. in ethereos meatus. idest in motus corporum celestium. et ipse cernebat idest speculabatur. lumina. idest radios rosei solis visebat. idest cum desiderio videbat. sydera. idest constellationes. gelide. idest frigide lune. et ipse boetius. victor ignorantie habebat omnem stellam comprehensam numeris. idest certis computationibus. quecumq; stella. erratica. crecect. idest operatur. vagos. idest varios recursus. nunc progrediendo: nunc regrediendo. stella in qua flexa. idest mota. per varios orbes. idest circulos.

Nota q; animo liberato a curis exterioribus concessum est philosophari. **I**deo quedam artes dicuntur liberales quia filii liberorum. idest nobilium qui erant liberati a curis temporalibus talibus artibus vacabant. **I**deo dicit philosophia q; boetius quondam liber et.

Nota. q; dicit celo aperto. licet homo planetas celi corporaliter non attingat tamen speculatione comprehendit. **H**oc pulchre tangit Trismegistus. dicens **A**dagnum miraculum est homo et animal bonozandum. hic anima intellectiva in naturam dei transit quasi ipse deus sit. **H**ic per naturam anime dijs est coniunctus. hic demonum genus nouit. terram colit. elementis commiscetur acumine mentis. in maris profunda descendit. celum quod videtur altissimum animi sagacitate metitur. **I**ntentiones animi eius nulla aeris caligo confundit: nec terre densitas eius operationem impedit. non aque profunditas aspectum ei obtundit.

Nota q; sol in ortu suo apparet roseus propter vapores interpositos iter visum nostrum et sole. **M**a albu visum p; fumus apparet rubeum. **E**tiam licet in meridie vapores sint interpositi: non tamen apparet tunc roseus: eo q; illi vapores non sunt grossi sed subtiliati calore solis. **N**ota philosophia dicit lunam esse gelidam: qd non est intelligendum formaliter. quia prime qualitates que sunt calidum. frigidum humidum

humidum, siccum, non habent locum in corporib? celestibus, cum non recipiant peregrinas impressiones, sed dicitur luna gelida virtualiter vel effectiue: quia frigus et etiam humores efficit in inferioribus: propter qd noctes quibus luna preest sunt gelidiores et humidiores magis diebus.

Nota qd planete dicuntur habere vagos recursum: quia mouentur duplici motu, scilicet primi mobilis ab oriente in occidentem: et proprio motu ab occidente in orientem, vel ideo quia quandoq? apparent nobis stationarii, quandoq? retrogradi, quandoq? propinqui, quandoq? aliquantulum remoti. **Nota** qd stella erratica dicitur sfera ideo mota p varios orbis circuloz scilicet deferentis et epicycli ratione quorum circuloz nunc dicuntur progressui, nunc retrogradi, nunc stationarii vt dictum est, et habet videri in theorica planetarum vel astronomia.

Quinetiam causas: unde sonora,

Flamina sollicitent equora ponti:

Quis voluat stabilem spiritus orbem?

Vel cur hesperias sydus in vndas

Casurum rutilo surgat ab ortu.

Quis veris placidas temperet horas:

Ut terras roseis floribus ornet.

Quis dedit vt pleno fertilis anno

Autumnus grauidis inflat vuis:

Rimari solitus: atq? latentis

Nature varias reddere causas.

Quinetiam causas. Hic commendat eum ex parte naturalis philosophie dicens. Quinetiam pro certo Boetius solitus fuit rimari ideo inquirere, causas vnde ideo ppter quas causas, sonora flamina ideo sonorozi venti, solliciti ideo perturbent, equora ideo planities, ponti ideo maris quasi diceret, Boetius scituit causas generationis ventoz qui comouent ipsum mare. **Nota** qd ex libro methoeorum patet qd vent? generatur ex vapore calido et siccato uato per calorem solis qui perueniens ad locum nubiu frigiditate nubis repercutitur, et repercussus fertur in laus et facit sonum impellendo aerem, et quia aqua facilius est diuisibilis de facili cedit et reuerberatur per ventos. Vel aliter potest intelligi. Antiqui enim dixerunt qd ideo venti turbant mare, quia in ipso mari generantur venti q non erant, sed faciunt fluxum maris. h? bec opinio non sit vera, quia mare fluit et refluit tempore determinato sicut bis in die naturali, venti autem generantur tempore indeterminato. **Nota** uis voluat stabilem. Hic philosophia commendat, Boetius a methaphisica et iterato a naturali philosophia dicens, Boetius etiam solitus fuit rimari quia spiritus ideo intelligentia voluat motu diurno stabilem orbem firmamenti, vel etiam cur sydus solis vel aliud habens orbem, et occasum, casurum in hesperias vndas ideo in aquas maris occidentalis surgat ideo iterum oriatur ab ortu rutilo ideo ab oriente splendido, quasi dicat, Boetius solitus erat inquirere cur stelle que in occidente videntur occidere iterum resurgant in oriente, etiam erat solitus rimari, quis temperet placidas horas veris ideo temporis vernalis, vt ornet terram roseis floribus. Quis dedit ideo ordinante vt autumnus fertilis anno pleno ideo secundo inflat ideo influentia faciat grauidis vuis ideo botris repletis, etiam erat solitus reddere ideo assignare, varias causas latentis nature ideo rerum naturalium. **Nota** omne quod mouetur ab alio mouetur, ex septimo philosophorum ergo celus ab alio mouetur. Ad mouetur autem celum a duplici motore per commentatoem, scilicet methaphisice, ab vno conueniente et appropriato qui vocatur intelligentia a quo mouetur effectiue, ab alio motore separato qui est deus, a quo mouetur in ratione finis. Item dicit orbem celestem esse stabilem, licet enim moueatur et mutet locum fm partes non

tamen fm totum: et quantum ad hoc dicitur esse stabilis ideo immobilis. Item causa quare stelle que occidunt iterum oriantur non est alia nisi motus circularis primi mobilis, qui secum rapit omnes stellas tam fixas qz erraticas. Item hesperus est stella que de vespere sequitur sole occidentem a qua stella mare occidentale dicitur hesperum cum mare, eo qd sol et hesperus ibi se mergant, non qd ita sit, sed quia vulgares sic opinantur, cum enim stelle occidunt propter interpositionem maris inter visum et stellas videntur stelle mergi in mare. **Item** tempus vernale dicitur placidum, quia est conueniens vite hominis. Est, n. tempus veris calidum et humidum in quibus consistit vita, ex libro de morte et vita. Et ideo illo tempore producantur flores. Nam materia florum est humidum aqueum subtile bene coctum a calido aereo, quia igitur in vere diminatur calidum aeris et humidum aqueum subtile quod parua indiget digestionem: ideo in vere cui? calor temperatus est: flores producantur. **Item** vitis multum habundat de humido aqueo et grosso: cuius signum est: quia tempore putationis distillat ab eis quasi humidum lachrymabile: tale autem humidum grossum multum resistit digestionem: ideo vne ad maturitatem tarde proueniunt scilicet tempore autumni. **Item**, Boetius conuenit reddere causas latentes rerum naturalium: quod fuit indicium felicitatis. Nam fm Virgilium, felix qui potuit rerum cognoscere causas.

Nunciacet effeto lumine mentis.

Et pressus grauib? colla cathenis:

Declinumq? gerens pondere vultum.

Eogitur beu stolidam cernere terram.

Nunciacet effeto. Hic ostendit philosophia quomodo Boetius destitutus erat predicta speculatione cum de terrenis cogitabat: dicens, nunc ideo tempore doloris, Boetius iacet ideo prostratus est, effeto ideo euacuato, lumine ideo speculatione mentis, et ipse pressus colla ideo fm colla, grauib? cathenis, passionum que mentem grauunt, gerensq? declinum vultum ideo inclinatum pondus amissionis rerum temporalium. Hec cogitur cernere stolidam terram ideo bona terrena, que homines stolidos efficiunt. **Nota** cathena est ferreum instrumentum quo aliquid contra suam naturam detinetur. Quattuor autem affect? que sunt gaudium: spes: timor: dolor: similitudinarie vincuntur cathene: quia animus hominis detinetur et contra suam naturam, et rationem ad illicita trahunt, nam ratio semper deprecatur ad optima, ex primo ethicorum. Et ppter ea Boetius in fine huius primi hortatur fugam passionum, ibi. Tu quoq? si vis. **Item** nota non est estimandum qd Boetius hic esset ita euacuatus lumine mentis si cut littera sonat, quia alias fuisset insufficiens pro compositione huius libri, sed philosophia loquitur hoc compasione. Ille enim est merus stultus qui inclinat se ad terrena diligendo ipsa, et non eleuando intellectum suum ad speculabilia qualis non fuit Boetius. Unde dicit Augustinus Tales sunt homines, qualia sunt ea que diligunt quia dilectio transmutat diligentem in similitudinem rei quam diligit. Hec marquardus

Prosa secunda primi libri.

Ad medicine inquit potius tempus est q? querere. B. Tum vero totis in me intenta luminibus, **P.** Tu es ne ille ait: qui nostro quondam lacte nutritus nostris educatus alimentis: in virilis animi robur euaseras: Atq? talia contuleramus arma: q? nisi prius abiecesses: inuicta te firmitate tuerent Agnosceis ne me: Quid taces: pudore an stupo-

re siluisti: malles pudore sed te: vt video: stupor
oppressit: B.

C Prosa secunda primi libri.

Ed medicine inquit potius. Hic. incipit scda
prosa huius primi. in qua phia inuestigat mor
bum Boetii ex quibusdam signis. scdo consola
tur ipm ne desperet. scda ibi. Cūqz me non.
Primo dicit phia. O Boetii ego posses multa
cōquere de perturbatōe mentis tue. sed nūc potius me
dicine tps est qz querele. vero pro sed. tum. i. tunc. mulier
illa intenta in me totis luminibus. i. oculis. ait. es tu ne il
le qui quondā tpe. iuuēntis nutritus nostro lacte. i. fac
libus documentis: i. etate aut pfecta educatus. i. nutritus
nostris alimentis. i. doctrinis difficilioribus. tu euaseras
i. pueneras in robur. i. i fortitudine. virilis animi. atqui
pro certo. nos cōtuleram tibi arma talia. i. documenta:
q nisi prius abiecisses p obliuionē. ipsa tuerent te. inuita
firmitate. dicit phia. Agnoscis ne me: qd taces: siluisti ne
pudore. i. verecundia. an stupore. i. mentis alienatione. ego
inallē. i. magis vellem. te siluisse pudore: sed vt ego video
stupor oppressit te. C Nota qz phia in deplangendo Boe
tium non facit longā morā ne Boetius desperet super infir
mitate sua ergo dicit phia magis esse tps medicē qz que
rele. C Itēz boni medici ē totis oculis diligenter respice
re faciem infirmi eo q i facie magis apparent signa pzo
sticationis infirmitatis. id phia dicitur esse inuita Boetium
totis luminibus. C Item p arma phie intelligunt prece
pta pbicalia que pfluadent minime extolli in pspers. nec
deprimi in aduersis. Notat enim nos phia ad magnani
mitatē. Adagnanimus autē est: qui contra disformes in
sultus fortune vnanimi mentis pstantia militat. De his q
silibus preceptis phia Boetius oblitus fuit pp. dolore

C Nota taciturnitas qūqz. puenit ex pudore qūqz est ex stu
pore qū. n. manifestat alicui aliqd qd vellet celari ipse effi
cit verecundus. q oculi eius depiluntur: facies ei? ruber
q auertit. q lingua eius in loquendo ligatur. C Nota qz
stupor vno mō est habūdās amiratio mentis. vt ibi. Ipa
pa stupor mudi. Alio mō est mētis alienatio. q sic accipit
i pposito. q inducit taciturnitatē. ex quo enī motus lingue
est fm pformitatē ad fantasmā: turbata fantasia sicut cō
tingit in alienatōe mentis. vepeditur lingua in loquēdo.
ergo dicit phia. pudore an stupore siluisti. qz taciturni
tas puenies ex stupore deterior est qz que causat ex pudore.
cū ipsa causet ex aliquo defectu interiori. id dicit phia
mallem pudore siluisses. C Nota fm hūguitionē pudor
est corporis. sed pudicitia est mētis. Est aut pudor verecū
dia ex aliquo casu innata non auferens memorias sed ipe
diens lingua. Stupor autē est casus memoriā auferens q
liguā ipediēs q per ē tacere stupore: qz pudore qz meli
memoria retinendo non loq qz loqui q memoria carere.

C Nota phia dicit Boetium habuisse nutritū suo lacte: p
nutrimentū lactis intelligit trinitū. s. gramatica. logica. q
rhetorica. qbus iuuenes sunt seriatim informandi: tanqz
facilibus documentis. sic puer lacte nutrimento molli q
facilis digestiōis nutrit. Sed per b q dicit virilis animi
robur euaseras. i. ad sciaz mathematicā: qd q tāqz p sciaz
magis subtilem hō pfecte etatis efficit. C Nota. phia cō
tulit Boetio arma nō corporalia. sed spūalia sicut sūt vni
tes intellectuales qz enumerat Aristoteles. 6. ethi. q sūt
illa. intellectus. sapia. scia. ars. q prudētia. Et sūt vntes
cardinales que sūt quattuor. Prudentia. iustitia. fortitu
do. tēperantia. q viciunt cardinales. qz quādā principalit
tatē sibi vdicāt circa materiā circa quā hnt fieri. Illa. n.
arma abiecit Boetius qn ipalib? adhefit. appetitui sensi
tuo ānuens q ab attentatione celestium sequestratus. q d
istis armis dicit aplūs. Abicite q opa tenebray? indui
mini arma lysis sic vt in die boneste ambuletis.

C Cumqz non mō tacitū sed elinguem proorsus

me mutūqz vidisset. admonit pectori meo lēiter
manum. B. Et nihil inqt periculi ē letargū pa
titur: cōmunē illuzay mentiū morbū. Sui paulis
per oblitus ē. Recordabit facile sui: siquidē nos
ante cognouerit Qd vt possit agnoscere paulis
per lumina ei? mortaliū rez nybe calligātia ter
gamus B. Nec dicit: oculosqz meos fletib? in
lūdantes contracta in rugam veste siccauit.

C Cūqz me nō mō tacitū. Hic phia consolāt Boetium ne
desperet dicens: cūz phia vidisset me non mō. i. nō iū ta
citū. sed proorsus. i. totaliter elingūē. qz pro. q mutū ipa ad
monit. i. apposuit. pectori meo lenis manū. q iqt. i. dicit
nihil piculi est circa hūc hoīem. ipse patitur letargum. i.
morbū obliuionis. morbū in quā cōem mentiū illuzarum
idest deceptay. q ipse paulis. i. modicū est oblitus sui. sed
facile sui recordabit. siquidem p certo. cognouerit nos
phiam. an. i. prius qd vt ipse possit facere. tergamus lu
mina. i. oculos eius. calligātia nube. i. obscuritate. rez mor
taliū. i. tpaliū hec dicit phia. q veste sua scia. i. conuoluta
in rugay siccauit oculos meos fletibus vndantes. i. hūme
ctātes. C Nota qz tacitus est ille q nō loq: hō beat pates
lingue ad loquēdū. sed elinguis vel mut? dicit ille q non
soli nō loq: sed nō hō pates lingue ad loquēdū: q talis
fuit Boetius pp stupore. i. mentis alienationē. C Nota
qz phia inuēs se esse bonā medicā psoat Boetium dicens.
nihil piculi est i hoīe isto. qz fm Seneca i lib. de clemētia
ad neronē. Adali medici ē despare ne curet eger. C Nota
qz letargia est infirmitas causata ex oppressiōe cerebri cū
obliuione. q iungit primo somno. q sic letargus ē morbo?
inducens obliuionē q somnum. Inde letargicus est hō q
patit talē morbū. q d a letes qd interpretat obliuio. etiaz
letes est finius infernal. Boetius q patiebat letargū
i. morbū obliuionis: qz si pcepta phie in memoria habuit
ser nūqz de amissione rerum tpaliū voluisset. Itē dicit le
targū esse morbū illuzay mentiū: q mens illusa est vbi ra
tio ē ligata pp defectū fantasie sicut in freneticis vel pro
pter defectū memoriē sicut i letargicis. C Notādū: hō cū
ponit ex alia smortali q corpore mortali hō q Boetii obli
tus fuit bonoz ale. id d fuisse sui oblitus nō totalit sed
paulis: qz ad huc curā habuit de bōis terrenis que resp
ciūt corp? C Itē hō p phiam hō sui ipsi? pfectā cognitio
nē. ad cognoscendū aut illud qd p phiam cognoscitur: o
prio phiaz cognoscere. id dicit phia recordabit sui facile si
nos pus cognouerit. C Itē p vestes phie in rugā scias i
telligit pcepta pbicalia i vno volumē qgregata sic in isto
libro q? ipa phia Boetii psoat. C Nota qz ad medicū
infirmū curare volentē plures requirunt pditōes. prio vt q
litates q pditōes respiciat: vt hūiores nocētes cognoscat.
Scdo ad loquēdū enī moueat. Tercio si pualida egritudi
ne obmutescat vt manū corpori infirmi adhibeat. Quarto
vt enī verbis cōsolatoriis reficiat. sic phia videns dolores
Boetii. prio cū iniperit. secundo ad loquēdū mouit. tertio
manum suam corpori apposuit. q quarto verbis consola
toria refecit.

C Metrum tertium primi libri.

Tunc me discussa liquefuit nocte tenebre
Luminibusqz prior redit vigor.

At quum precipiti glomerantur syde
ra choro.

Numbosiqz polus stetit imbribus:

Sol latet. ac nondum celo venientibus astris

Desuper in terram nox funditur.

Hanc si trascio boreas emissus ab antro.

Uerberet: q clausum. referet diem:

Emicat

Emicat. et subito vibratus lumine phebuz

Adirantes oculos radijs ferit.

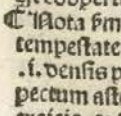

Tunc me discussa liquerunt. Hic incipit tertium

metrum huius primi libri cuius primus versus vocatur metrum dactylicum exametrum. secundus dicitur metrum alexandrinum ab inuatore. tetrametrum a numero pedum. dactylicum a pede predominante. et catalecticum: quia nulla syllaba habundat nec deficit in hoc metro

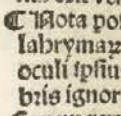
Boetius declarat per quoddam simile quomodo remotis impedimentis vigorem cognitionis recuperavit: et talis similitudo. Sicut choro flante nubes generantur: et per interpositionem nubium sol et alia astra nobis occultantur: sic aduersitate imminente homo afficitur diuersis passionibus obscurantibus intellectum: et sicut auro flante dissoluuntur: et radii solares reuertuntur. sic i aduersitate adueniente consolatio per publicas passionem sedantur. et intellectus illuminatur. dicitur et littera. Tunc cum publicam terret oculos meos. tenebre liquefacte me discussa nocte. i. obscuritate. et prior vigor. i. cognitionis rediit luminibus meis. i. oculis. ut pro sicut. sol lateat. i. occultatur. quoniam. i. quoniam. sydera. i. stelle. glomerantur. i. inuoluntur precipiti. choro. i. tali veto. et polus. i. celi. stetit. i. stare videtur. nimbois imbribus. i. pluuiis nubilosis. ac pro etiam. nor. i. obscuritas. funditur desuper. i. de nubibus in terram. nondum. i. adhuc astris. i. stellis ventibus. idest apparentibus in celo. Si boreas emissus ab tractio antro. i. tractie regionis. verberet. i. depellet hanc noctem. i. obscuritatem. et referet clausum dies. tunc phebuz. i. sol emicat. i. lucet. et vibratus. i. fortificatur. lumine suo ferit. i. percutit. oculos hominum. mirantes subito lumine solis post tenebras. C Nota publicam trahit hominem ab obscuritate et ignorantia ad lucem sapientie. ex libro de pomo Aristotelis et per metristam. Ares hominem format. nec finit esse malum. Et cum publicam siccaisset oculos Boetii. fugatis tenebris ignorantie rediit vigor intelligentie. C Nota quatuor sunt veteri principes qui sunt a quattuor partibus mundi. i. ab oriente. occidente. septentrione. et meridie quorum quilibet habet duos collaterales. et sic sunt duodecim venti qui bis versus continentur. sunt subsolanus vulturus et eurus ab oriente. Atque die medio notus heret africanus auro. Circum occasum zephirusque fauoneus afflant. Sed veniunt aglo boreas et choro ab arcto. Choro ergo est ventus. qui flate generantur nubes et conglomerantur sydera sic quod per nubes occultantur. C Nota quod polus est stella que semper in eodem loco videtur. sed hoc polus ponitur pro firmamento: tanquam per pro toto per synodochem. C Nota quod polus. i. celus dicitur flare quoniam est obductum nimbois imbribus: non quod fleret: sed quia motus eius tunc nobis non apparet. motus enim celi non percipimus nisi per motum alienius stelle. cum autem celus est cooperitus obscuris nubibus: nulla stella videri potest. C Nota secundum huguentionem. Nimbosus est nubium densitas. in tempestate orta. et sic dicit Boetius hic nimbois imbribus. i. densis pluuiis. et est ratio. quod tenuis imber non impedit aspectum astrorum. C Nota quod boreas dicitur flare ab antro tractio. quod forte regio tractie est cauernosa de cuius cauernis erit ventus generatus ex vaporibus siccis in terra.

C Nota postquam publicam terret oculos. Boetius et eisdem a fletu labrymarum compositum: restitutus fuit pristino vigori. C Tunc oculi ipsius Boetii ut ratio et intellectus obscurati erant tenebris ignorantie cum istis temporalibus adhebit. propter amissionem rerum temporalium: diuersis fuit subiectus passionibus. Sed publicam oculorum caliginem abiecit cum ipsius intellectum illuminauit: tenebras ignorantie fugando et lumine spirituali ut scientia illuminando.

Prosula tertia primi libri.

And aliter tristitie nebulis dissolutis hausi celum: et ad cognoscendam medicantis faciem mentes recepi. Itaque ubi

in eam deduxi oculos intuitumque defixi: respicio nutricem meam: in cuius ab adolescentia laribus obuersatus fueram philosophiam Et quod inquam tu in has exilii nostri solitudines: Omnium magistra virtutum superno cardine delapsa venisti. an ut tu quoque mecum rea falsis criminatibus agiteris. Id. An inquit illa te alium desererem: nec sarcinam quam mei nominis obinui diam sustulisti. communicato tecum labore partirer: Atqui philosophie phas non erat incomitatum relinquere iter innocentis. meam criminationem vererem: et quasi non aliquid acciderit phorrescerem. Nam enim primum censes apud improbos mores laceffitam periculis esse sapientiam.

in eam deduxi oculos intuitumque defixi: respicio nutricem meam: in cuius ab adolescentia laribus obuersatus fueram philosophiam Et quod inquam tu in has exilii nostri solitudines: Omnium magistra virtutum superno cardine delapsa venisti. an ut tu quoque mecum rea falsis criminatibus agiteris. Id. An inquit illa te alium desererem: nec sarcinam quam mei nominis obinui diam sustulisti. communicato tecum labore partirer: Atqui philosophie phas non erat incomitatum relinquere iter innocentis. meam criminationem vererem: et quasi non aliquid acciderit phorrescerem. Nam enim primum censes apud improbos mores laceffitam periculis esse sapientiam.

Prosula tertia primi libri.

And aliter tristitie nebulis. Hic incipit tertia prosula primi libri. in qua Boetius ostendit quomodo publicam cognouerit. et diuidit. quod primo ostendit quomodo publicam cognouit. et aliter de publicam ei admirari cepit. et quomodo publicam sibi tradidit. sedo. pbat publicam psecutione sapientum a vulgaribus non esse nouam. scdo ibi. Nam apud veteres. Dicit prior. Haud pro non alit nebulis tristitie mee dissolutis. i. fugatis per consolationem publicam. quoniam sicut nubes dissoluuntur per flatum boreae. Sic ego Boetius hausi. i. resperi. celum. i. sursum. et recepi mentem. i. vigorem rationis. ad cognoscendam faciem medicantis. i. medici. Itaque. pro ergo. ubi idest postquam. ego deduxi. i. perueni oculos. quod. pro et defixi. i. stabilui. intuitum in eam. resperi nutricem meam publicam. in cuius laribus. i. scholis fueram obuersatus ab adolescentia. i. a iuuentute mea. et inquam. i. dixi. O magistra omnium virtutum quod. i. propter quod. tu venisti lapsa. i. pgressa. superno cardine. i. de celesti porta. in has solitudines. i. loca deserta. nam crissit idest nunc relegatus. i. an nunquam. pro hoc venisti. ut existeres rea. i. tanquam culpabilis. mecum agiteris. i. infesteris falsis criminatibus. Illa publicam inquit. i. dixit. o alium. i. per me nutrice. an. i. utrum te deserere. quod. d. non. nec partirer. i. diuiderem tecum comitato labore. idest diuiso labore. sarcinam. i. pondus. quoniam tu sustulisti ob inuidiam mei nominis. Larone sapientie Atque pro certo. non erat. fas. i. honestum. publicam relinquere iter innocentis comitatum. i. sine comite. supple si ego te dereliquissem ego vererem: idest timerem. mea curationem. i. mea donationem. et valde per boreascerem quasi aliquid nouum acciderit. supple circa te enim per quod. nunc. i. nunquam. tu censes. i. iudicas primum ipsam sapientiam esse laceffitam. i. infestam. miculis. i. perturbationibus apud improbos mores. i. male morigeratos homines. quod. d. hoc si est nouum

C Nota publicam dicit medica. sicut enim medicus morbo fugato sanitatem inducit. Sic publicam ignorantiam relegata vitam vtriusque seculi donat. nam habet in libro de pomo Aristotelis. quod publicam inuenerit vitam in vtroque seculo inuenit. et alibi. Qui me inuenerit vitam inueniet. et hauriet salutem a domino. Et ideo dicit Boetius faciem medicantis. C Nota quod Boetius non solum deduxit oculos in publicam. sed defixit in eam intuitum per quod inuit quod quulit phari os se totum tradere publicam per continuu studium et laborem. nam sic vna istud adueniens si facere nec vna dies cala facere estare. sic nec vna speculatio publica facere publicam. C Nota quod tempus opportunum ad publicandum est ipsa adolescentia quod inueniens Boetius dicit cuius laribus ab adolescentia fueram obseruatus. Nam etas hominis assimilatur cere quod si nimis est mollis vel dura nimis: forma figilli non recipit nec retinet. si autem est temperate mollis vel dura figuram recipit et retinet. Sic etas nimis tenera. sicut infantia non recipit doctrinam publicam: nec etas nimis dura sicut decrepitas. sed etas temperata qualis est adolescentia que facillime intelligit et intellecta memorie commendat. C Nota per lares publicam

intelligunt oluerse secte pboz. sicut Aristotelis. et platonis quos Boetius ab adolescentia fuit obseruatus. Et dicit Augustinus q obuersari idem est qd conuersari. C Nota ad q pbia dicit magistra oluz virtutu: qz oēs virtutes morales docet vt pz et ethicis. et dico morales ppter virtutes theologicales que sūt fides. spes. et charitas. Et vī pbia delapsa a supno cardine. qz oīs sapia a dño deo ē. Itā sic scribit in plogo libri de regimine principum. Deus est q diuitias sue sapie influit animabus. i. studentibus tribuit gām cognoscendi cui nihil est difficile et sine quo nihil ē possibile possideri. C Nota vt postea patebit q Boetius false criminabat de lris cōpositis et de ipedimēto delatoris. et illud q faciebat sapia dicebatur facere arte magica sō dicit ad pbias. Nūqd venisti vt tu meū rea falsis criminatiōibus agiteris. C Nota pbia tangit tres rōnes ppter quas non debuit derelinquere Boetiū. i. Prima qz iustitiae non debet derelinquere suū alūmum. Secda qz qui paritur ppter aliū non debet vt deserat ab illō. Tertia qz non debet pbiam derelinquere innocentē. Boetius autēz fuit pbe alūnus ipse patiebat iniurias ppter pbias. et fuit innocens ergo nō. C Nota fm Augustinōne laceffo. i. cū desiderio lacero vel vero: vel iniuriis affligo.

C Nonne apud veteres quoqz ante nostri Platonis etatem magnum sepe certamen cum stulticie temeritate certauimus: Eodemqz super stite preceptor eius Socrates iniuste victoriam mortis me astante pmeruit. Quis hereditatez cū deinceps epicureū vulgus ac stoicum ceteriqz pro sua quisqz parte raptū ire molirent: meqz reclamantē renitentēqz velut in ptem pde traberent: vestem quā meis texuerā manibus disciderūt: arreptisqz ab ea panniculis totam me sibi cessisse credentes abiere. In quibus qm quedaz nri habitus vestigia videbant: meos esse familiares imprudentia rata: nonnullos eoz prophane multitudinis errore peruerit.

C Nonne apud veteres quoqz. Hic pbia pbat psecutionē sapientū a vulgaribus non esse nouā. et b primo pbat exēplis antiqz. scdo magis modernis. tertio ostēdit quid sit faciendū ptra insultus vulgarū. scda sibi. Qd si nec. tertia sibi. Qui si qd cōtra. Primo dicit. Vñ dixit q psecutio sapientū a vulgaribus et a malis non est noua. Adōne apud veteres aī etatem nri i. Platonis nos pbia. sepe certauimus magnum certamē cū temeritate stulticie. i. cum stultis et temerariis hoibus eodemqz platone viuente magister eius Socrates iniuste pmeruerit victoriāz mortis me sibi astante: cuius socratis hereditatē. i. scientiam hereditarie relictam suis discipulis cū epicureum vulgus et stoicum et ceteri molirentur. i. laborarent. ire raptum. i. rapere vnusquisqz pro sua parte: et cum ipsi traherent me pbiam in partem pde me reclamantem. i. contradicentē qz. pro et renitentem. ipsi disciderunt vestem meam quam texueram meis manibus. qz pro et. arreptis. i. ablatis pāniculis abierunt credentes me totam sibi cessisse. et qz in istis videbantur. i. apparuerunt quedam vestigia nri habitus. i. prudentie. imprudentia vulgarium. rata idest opī nata. ipsos meos esse familiares. i. meos discipulos rōne sapie. peruerit nonnullos eoz. i. aliquos errore. i. persecutione. pphanc multitudinis. i. indocti vulgi. sicut vulgares solent peruertere doctos. C Nota qz aī ipsi Platonis multi sapientes psecuti fuerunt a vulgaribus. et tpe Platonis Socrates magis eius interiit ppter suā sapiāz Itāz ipse cognouit sua sapia esse vni deū: alios aut colētes plures deos redarguit: qd picipiens dur atheniensis nōie Anetus coegit ipm bibere venenū in noie vni dei et

nihil sibi nocuit. i. Postea coegit ipz bibere venenū i noie plurū deoz et iterit. C Nota. mortuo Socrate discipuli sui q sciam Socratis tāqz hereditariā sibi vedicabāt iceperunt dissentire: in quo magis eoz Socrates posuisset suū bonū. qdam enim eoz discipuloz dicit epicturi dicebant ipm posuisse summū bonū in voluptatibz. Alii sic stoici dicebant q in virtutibus. et qlibet eoz pro defensione sue opinionis rapuit auctoritates pbe: ipas extorite expōnēdo. pp qd pbia dicit illud reclamasse: et sic male expōnēdo sciderunt vestes pbe et pculas abstulerūt: et Quis non essent veri pbi: qz tamen videbantur esse multi eoz a vulgaribus occisi sunt.

C Qd si nec anaxagore fugam: nec Socratis venenum: nec zenonis tormenta. quoniam sunt peregrina nouisti: at caninos: ac senecas: ac soranos quorum nec peruetusta nec incelebris memoria est. scire potuisti. Quos nihil aliud in cladem detrahit nisi q nostris moribus instituti studiis improborum dissimilimi videbantur. Itaqz nihil est q admireris: si in hoc vite salo circumstantibus agitemur pcellis: qbus hoc maxime propositum est pessimis displicere. Quorum quidem tametsi innumeratus exercitus: spemendus tñ ē: qm nullo dūce regitur. sed errore tñ temere ac passim limphante rapiatur.

C Qd si nec Anaxagore fugaz. Hic pbia pbat psecutionem. Sapientum exemplis magis modernis: dicens. O Boeti si non nouisti fugam Anaxagore: nec venenū Socratis. nec tormenta zenonis qm ista sunt peregrina. i. extra nea et aliena. cum tu potuisti scire caninos. i. psecutiones cani. ac Senecas. ac Soranos. i. sequaces sorani quozū memoria non est puetusta. i. valde antiqua: nec incelebris idest non sine glia. quos viros: nihil aliud detrahit in cladem. i. in mortem. nisi q instituti. i. informati nris moribus ipsi videbāt dissimilimi studiis improbor. itaqz nihil est. i. non est cā. q tu admirere. i. debeas admirari si hoc salo vite. i. amariandine. nos sapientes agitemur. i. veremur. pcellis. i. aduersitatibz maloz. circūstātibz: quibus nobis sapientibz maxime ppositū est. i. intētio displicere pessimis. quoz maloz et si sit numerosus exercitus tñ ē spemendus qm nullo dūce supple rōnis regit: s; tñ rapit errore limphante. i. precipitate cosad modū limphe. temere idest stulte ac passim. i. vbiqz. C Nota q Anaxagoras stulticiam hoīz solē pro deo colentū respēdit. dicens solē non esse deum sed lampadem ardentē ppter qd reus iudicatus est. et in fugam compulsus. ergo dicit pbia Anaxagore fugam. C Nota. dicit Socratis venenū de quo dictum est supra quo veneno interit. Similiter zeno multa tormenta ratione sue sapientie sustinuit. Nota qz canius Seneca Soranus fuerunt nobiles romani et moribz pbi. filosofie instructi propter quod interierunt. Unde Canii dicebantur mutatores a magistro suo canio. Similiter. Sorani dicuntur a Sorano qui fuit poeta et eius sequaces ab eo condēnati. C Nota de Seneca dicit Boeti in de disciplina scholarium q nero familiarem suūz preceptoremqz Senecam ad eligendū mortis arbitrium coegit. C Nota q sapientes dissimiles sunt studiis improborum. quia dicit Seneca in lib. de amicitia. disparēs mores disparia sequūt studia qz dissimilitudo dissoluit amicitia nec vnqz improbi probis: nec probi improbis amici esse pnt non ob aliam cām nisi qz tanta est inter ipsos distantia quāta esse pōt studioz malozqz mox distantia. C Nota qz ppositū sapientū ē displicere pessimis: qz dicit Seneca in de remediis fortuitoz. i. malis displicere laudabile est: et alibi virtus sese diligit aspernaturqz malum. Et poeta Opto

Opto placere bonis prauis odiosus huius. Nota quod dicit exercitum malorum esse innumerum quod secundum Salomonem. Stultorum infinitus est numerus: et pueri difficiliter corriguntur. Nota quod mali non reguntur ducere rationis: quod ratio deprecatur ad optima. mali autem operantur pessima. Dicitur. n. errore sensuali tatis vitam bestiale persequentes de quibus dicitur in libro ethici. Quidam sunt homines vitam pecudum eligentes siles sardana palo. Et ergo dicitur perbia quod tales sunt timidi: quod ex quo reguntur per rationem tunc eorum fatuitas facilliter dissipatur.

Qui si quis contra nos aciem struens valentior incubuerit: nostra quidem dux copias suas in arcem contrahit. Illi vero circa diripiendas inutiles sarcinulas occupant. At nos desuper irridemur vilissima rex queque rapietes: securi totius furiosi tumultus: eoque vallo muniti: quod grassanti stulticie aspi rare phas non sit.

Qui si quis nos. Hic perbia ostendit quod sit faciendum insul tus malorum dicens. Si exercitus malorum incubuerit. i. insul terit struens. i. faciens aciem. i. bellum. nos sapietes. quod per certo. nra dux. i. ratio. Hic. i. colligit. copias. i. scias. et vultes copiosas. in arcem. i. altitudine speculationis celestium: vero pro sed illi mali occupant circa diripiendas. i. auferendas inutiles sarcinulas. i. diuitias corporales: que sarcina. et pondus corporis sunt inutiles aliaz submergentes. at nos sapientes in contemplatione celestium constituti irridemur malos queque vilissima rex nos securi cridentes totius furiosi tumultus. i. furiosum tumultum malorumque. quod per et super. nos sumus muniti. eo vallo. i. munimine. quo non sit fas aspirare. i. accedere stulticie grassanti. i. impugnanti nos

Notandum. Boetius hic nram rationem appellat ducem. vbi ratio diffinitur. Est habitus dirigens omnem actionem huius nam in ultimum et optimum finem. Item nota per arcem ipse intelligit altitudinem speculationis celestium. et ad hanc dux nostrum. Et hoc est ultimum bonum humane vite. quod nullus auferre potest. Nota. copie in hoc loco dicuntur appetit. sensitiui. et dicuntur copie quasi cupie. quod cupiunt res aliquas pro ratione. et tales copias debet regere ratio. et debet se munire vallo humilitatis et patientie. et tunc omnes impugnationes aduersitates et miseria equanimiter sustinebit: et temptationes et delectationes noxias quas suggerit dyabolus. et caro impellit. et mundus commouet non timebit. Nec marquardus. Certe nota ille merito est deridendus qui maiori et meliori bono dimisso eligit et occupat circa bona viliora. sed sapietes eligunt bona alicuius que sunt maxime bona proprio ethici. Et vulgares eligunt bona temporalia que dicuntur vilissima rex: quod impediunt homines in cognitione summi boni. Nota. arcem est altitudo edificii in quo hostes pugnant. Hic autem accipit pro contemplatione celestium et spe futurorum bonorum. nam per hec duo sapientes omnes aduersitates malorum superant et circa contemplationem diuinorum tota intentio sapientis versatur. Vbi Boetius in tractatu de summo bono dicit. Perbus maxime delectatur in proprio principio et in contemplatione summe bonitatis. et hec sola est recta delectatio hec enim est vita philosophorum sine qua nemo vivit vita recta.

Nota de hoc nomine vallum dicitur grecista. Est vallus palus circa castrum pacutus. Merito palorum sed murus sit tibi vallum Nota aspirare secundum inquisitionem est anbelare conari vel deuenire. Item secundum cum grassor grassari per. g. i. inuadere vel crudeliter impugnare.

Metrum quartum primi libri:

Quisquis composito serenus eno.
Fatum sub pedibus egit superbum.
Fortunamque tuens utraque rectus.
Inuictum potuit tenere vultum:

Non illum rabies mineque ponti:

Versum sanditus agitantis estum:

Nec ruptis quotiens vagus caminis

Torquet fumificos velsus ignes:

Hand cellas soliti ferire turres.

Ardentis via fulminis mouebit:

Metrum quartum primi. libri.

Quisquis composito serenus eno. Hic incipit quartum metrum huius primi. quod vocatur metrum valenticum ab innatore et constat ex spodeo dactilo et tribus trocheis. Vbi per dicit metrum trochaicum a pede pedo minante. In hoc metro perbia ostendit qualem homo debeat se habere ut persecutiones improborum non prevalant super ipsum. et per primo declarat quibusdam filiabus. Secundo exclamat propter timorem tyrannos. scilicet ibi. Quid tamen miseri. dicit primo. Quicunque homo serenus. i. clarus virtute. composito eno. i.ordia ta vita egit. i. calcavit. sub pedibus superbium fati. i. euentus rex temporalium. et quicunque tuens. i. respiciens. utraque fortunam idest prosperam et aduersam. rectus. i. non flexus potuit tenere vultum. i. animus inuictus ita quod non vincatur prosperitate se extollendo nec aduersitate deprimendo. illius homines non mouebit idest turbabit. rabies potius. i. inundatio maris. agitantis. i. mouentis. funditus. i. fundo. estum versum. i. ebullitionem versam: quod in ebullitione maris aqua vertitur per fluxum et refluxum. q. d. Impactus maris faciens ebullitionem non nocebit illi homini qui non extollitur in prosperis: nec deprimitur in aduersis: nec tali homini nocebit ignis vereni montis quotiens ille mons torquet. i. eminet. ignes fumificos rupeis caminis. i. cavernis suis. q. d. nec tali homini nocebit vagus velsus suus ignibus. nec illius hominem mouebit via ardentis fulminis. soliti. i. consueti. ferire cellas turres

Nota. perbia tria tangit que non nocent homini qui constans est in utraque fortuna. Primum est rabies maris: per quam designantur luxuriosi. sicut enim mare sole in motu suo calefacit et feret. sic luxuriosi concupiscentia sua inardescunt et peracta libidine ferent. de quibus dicit scriptura. Perierunt iumenta in stercore suo. tales luxuriosi non nocebunt homini constanti in utraque fortuna. Secundo quod tangit est ignis vereni montis per quem designantur auari et inuidi: sicut enim ignis vereni montis semper ardet: ita auari ardent in concupiscentia bonorum exteriorum. et sicut ignis cruciatu quicunque consumit loca vicina. sic inuidi quicunque nocent verbis si non potest factis. et tales inuidi non nocebunt homini constanti. Tertium quod tangit est scetus fulminis per quem intelliguntur superbi: sicut enim fulmen generatur in alto. sic superbi alte se extollunt et mirabile videetur de superbis quod cum aliis hominibus habitare nolunt et tamen ad celum volare non possunt. tales superbi non nocebunt homini constanti Alii per rabie maris intelligunt inuidos. per ignem iratos. per fulmen superbos ut dicitur. Alii per mare quod est sonorosum intelligunt auariciam. per ignem penam corporis. per fulmen reprobationem. Nota velsus est mons Italie intrinsecus ardens qui quicunque ruptis cavernis emittit ignes qui loca vicina consumit. Nota circa per quod dicit serenus eno Seneca dicit. Talis est animus sapientis qualis est mundus superlumi. natus. talis autem mundus semper est serenus et sic animus sapientis in utraque fortuna semper est serenus. Vbi Aristoteles in ethici. dicit. Sapiens bene scit ferre fortunas. quia se habet sicut tetragonum sine vituperio.

Quid tantum miseri senos tyrannos.

Dirantur sine viribus furentes:

Nec speres aliquid nec extimescas:

Exarmaveris impotentis iram.

At quisquis trepidus paucet vel optat.

Non non sit stabilis: suique iuris.

Abiecit clypeum: locoque motus.

Nectit qua valeat trahi cathenam.

Quid tantum miseri senos tyrannos. Hic perbia exclamat super timentes tyrannos. dicens. Quid. i. quare. miseri homines mirantur timendo leuos tyrannos furentes sine viribus. q. d. tyranni sunt impotentes: quod non prevalerunt nisi in quantum

hō se subiecit eis et addit. Nec speres aliqd de bonis tpali-
bus: nec timeas eos de aduersitatib? tūc tu exarmaueris
id est debilitaueris ita ipotētis tyrāni: sed qctqz hō trepi-
dus pauet timore maloz tpaliū. vel optat bōa tpalia: tal
non est stabilis: et sui furis. i. pprie libtatis: ipe abiecit cly-
peū securitatis: et mor? a loco stabilitatis: ipe neccit. i. cō-
pōit carbenā affectionū: q̄ valeat trahi ad iustitiā et volo
rē mētis. C Nota p̄tāl terrēa ad nihil se extēdit nisi ad lar-
gitiū bōa tpalia: vel ad auferendū ea et iō null? subiacet
terrene p̄tāl nisi qui sp̄at talia bōa: vel timet eoz ablatio-
nē. qui aut nec timet nec sp̄at ipe ē oīo sup̄a vel ex terrenā
p̄tatem: et p̄tāl terrēa p̄tāl sibi nec p̄ficere nec obesse p̄t
p̄p qd p̄bia exclamat q̄ illos tāqz miseros qui spe bonoz
tpalium vel timore ablatōis eoz subiciūt se terrenis pote-
statib?. dices. Quid tantū miseri. C Nota circa illd q̄qz
trepidus ē. Seneca dicit in libro de virtutibus cardinali-
bus. Magnanimitas si inuit aīo tuo cum magna fiducia
vires intrepidus et alacer. magni animi ē nō vacillare: s;
constare et finē vite intrepide expectare: si magnanim? es
nūqz iudicabis tibi p̄tūmeliā inferri ab inimico: s; dices
nihil mihi nocuit sed aluz nocendi habuit. C Nota tyrā-
nus quondā dicebat qdam rex fortis: et dicebat a tiro. i.
fortitudine seu: illud nomē est cā appropriata p̄cipitū?
pessimis: et dicunt a tyro. i. ab angustia quā inferunt suis
subditis. C Nota clypeus sumit hic pro rōne hoīs: qz sic
clypeus defendit nos ne ledamur a telis et a filibus: ita rō
hoīs tuetur eum: et prouidet sibi ne offendatur.

C Prosa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec atqz aīo illabunt
tuor: expers es lire: alias. Es ne asinus
ad lirām: Quid fles: qd lachrymis ma-
nas: confiteare mihi: et ne occultes ma-
la tua. Si operam medicantis expectas: opz vt
vulnus detegas tuum. B.

C Prosa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec. Hic incipit prosa quarta in q̄
p̄bia p̄io ingrit Boetii sup̄ attende predictoz et
hortat ips ad sui morbi reuelationē. scdo Boetius
reuelat morbū suū tibi Tu ego. P̄zio dicit. O Boeti nū-
qd sentis. i. intelligis: ea que deā sūt atqz illabunt. i. ipri-
munt: aīo tuo: et subiungit grecū qd in latino valet. Es
ne asinus ad lyrā: qd fles qd manas. i. Aus lachrymis: et
subiungit grecū qd tān valet. Confiteare mihi ne abscondas
si expectas opam. i. diligentiam medicatū: oz vt detegas
i. manifestes vuln? tuū. C Nota qz puerbū erat apud
grecos cū aliqz audirēt vba alicui? et nō aduertit nec curat
intellectū vboz: illi dicebat. Es ne asinus ad lirā. facis
enim sicut asinus positus circa lirā. audit sonū lire: s; nō
p̄cipit melodiā: nec p̄portione sonoz intelligit nec dlectat.
In ea. Sic aliqz audiens vba et non curans intellectū eozū
vt esse asinus ad lirām. C Nota si qs voluerit sanari oz
morbū vel vulnus suū detegere et manifestare Cū Seneca.
3. dicit epla. Nemo p se fati vtz vt emergat s; oz vt ma-
nū porrigat: et alius ipm extrabat. tūc enī morbi ad sanita-
tē inclinant cū ex abdito cūpunt et vim suā pferūt.

C Tum ego collecto in vires aīo. An ne adhuc
eges admonitione: nec p se satis eminet fortune
in nos sententis aspitas. Nihil ne te ipsa facies
loci motiet?

C Tu ego collecto in vires animo. Hic Boetius reuelat
morbū et doloz suū et primo ostendit se ēē p̄turbatū ex his q̄
iniuriōse agebant circa ipm: scdo ex his que gñalr vidit i
aliis ibi. Videre aut̄ videoz. P̄rimo ostendit se p̄turbatū ex
sui exiliū relegatione. Scdo ex meritoz suoz frustratōne.
Tertio ex iniustia sui p̄denatiōe. q̄rto ex fame sue lesione.
scda ibi. Quotiens. ego. tertia. ibi. Quibus aut̄. q̄rta ibi

At eto hic. Adhuc. diuidit. p̄io facit qd dem est. scdo r̄i-
det objectioni ibi. Atqui tu. dicit primo sic. Tum. i. tunc.
ego. Boetius collecto aīo in vires. i. resumptis virib?
animi supple viti. an ne satis eminet. i. apparet. asperitat
fortune sententis in nos. i. nos. nunquid adhuc eges
admonitione. i. declaratione. nunquid facies. i. dispositio
huius loci. i. carceris mouet te.

C Decine est bibliotheca quā certissimā tibi se-
dem in nostris laribus ipsa delegeras: in q̄ me-
cū sepe residens de humanarū diuinarūqz rez
scia differebas. Tal bit? talisqz vultus erat cū
tecū nāe secreta rimarer: cū mihi syderū vīas
radio describeres: cū mores n̄os totiusqz vite
rōnez ad celestis ordis exēplar formares Decci
ne p̄mia referimus tibi obsequentes.

C Decine. i. nūqd hec est bibliotheca. i. locus studiū quem
habuisti in patria: quā tu p̄bia delegeras. elegisti tibi certis-
simā sedē in n̄ris laribus in qua bibliotheca: tūc mecū resi-
dens. i. morās vel sedēs. differebas. i. disputabas. de scia
rez diuinaz et humanaz: nūqd erat mihi tunc talis ha-
bitus. supple vilis. et talis vultus tristis: cū ego rimarer. i.
inuestigares. tecū secreta nature. cū describeres mihi vīas
sydez. i. cursus stellarū radio. i. vīrga geometrali. cū tu
formares. i. formare docuisti. mores n̄os. i. mores hoīū
et rōnem. i. dispōnes. totius vite ad exemplar. i. similitudinē
celestis ordinis: sunt ne ista p̄mia que referim? i. repon-
tamus. tibi obsequētes. i. seruientes. C Nota qz biblio-
theca est locus vbi reponunt libri. et dicit a biblio. i. lūco
in quo antiqz scribebāt libros. talē bibliothecā hūit Boe-
tius rome. in marmoreis lapidibus politam: in q̄ studuit de
rebus diuinis et humanis. C Nota Boetius dicit p̄bia
sibi elegisse certissimā sedē in bibliotheca: hoc dicit p̄ tāto
qz s; Boetius esset diuersis officiis et negociis occupatus
tū nulli eoz tam certis ipibus. tā certa intentiōe vacabat
sic studio in libris p̄biis quos in certo loco repositos ha-
buit. C Nota p̄bia tractat de rebus diuinis et humanis.
Unde Seneca. 31. Non pōt virtus p̄fecta ēē neqz equalis
tenor vite sine p̄bia p̄ quā diuina et humana cognoscuntur
qua si te occupas incipis esse deoz socius. et alibi dicit. O
lucille scio neminē bñ viuerē posse. et tollerabilr sine studio
p̄bie: qz sine studio p̄bie anim? eger est. C Nota Boeti?
studuit i naturali p̄bia p̄pter h dicit. Cū tecū nature secre-
ta rimarer. Studuit etiam in p̄bia morali ergo dicit. Luz
mores nostros. Studuit etiā in astrologia p̄pter h dicit
Cum mihi sydez vīas radio describeres. C Tū nota ra-
dius ē vīrga geometralis qua geometri describūt figurā
i puluere supposito. C Nota qz vita humana et mores ho-
minū debent formari ad similitudinē celestis ordinis: sic
enim spere inferiores planetaz obediūt spere supiori: et re-
guntur motu firmamenti. sic virtus n̄ra sensibilis oz obe-
dit virtuti rōnali et regi ab ipsa. turpe enī est abdicere re-
gimen supioz et induere regimē inferioz: qd nobis cōcē-
cum bestis: sicut dicit Albert? sup tertio de aīa. Nota ex
quo Boetius rōne sue sapie in miserā suū positus. ideo
dicit ad p̄biam: sunt ne hec p̄mia que nos referimus ob-
sequentes tibi.

C Atqui tu hanc sententiam Platonis ore san-
xisti: beatas fore respublicas si eas vel studiosi sa-
pientie regerent: vel earum rectores studere sa-
pientie contigisset. Tu eiusdē viri ore: hāc sapiēti-
bus capestunde reipublice necessariā cām ēē mo-
nuisti: ne improbis flagitiosisqz cinib? vrbū relictā
gubernacula: pestē bōis ac p̄niciē inferrēt. Hāc
igitur antiochitatem secutus: quod a te inter secrē-
ta ocia didiceram: transferre in actū publice ad-
ministratōis

ministratiōis optauit: tu mihi ⁊ qui te sapientius
mentibus inseruit deus consciū estis. nullum me
ad magistratum nisi cōe bonorū omniū studiū
detulisse. Inde cum improbis granes inerozabi
lesq; discordie fuere: ⁊ qđ cōscientie libertas ha
bet pro tuendo iure spreta potentum semp fuit
offensio. Quoties ego Conigastū i ibecillis cu
iusq; fortunans impetum facientē obuius excepi.

Atqui tu hanc sententia. **Hic** Boetius rīdet obiectio
ni. posset enī pbia sibi obicere dicendo quale premiū ⁊
buiſti reportare cū tu non studuisti pp cōe bonū s; pp va.
nam gliaz ⁊ pp ppiam vilitatez: cū obiectiōni rīdet
Boetius. d. O pbia tu sanyisti. i. cōfirmasti hanc sententiā
ore ⁊ Platonis: beatas respublicas fore si eas sapiētes re
gerent. vel si rectores earz contigisset studere sapie: ⁊ cōfir
masti ore eiusdem Platonis necessariū esse reipublice q
a sapientibus regerent: ne gubernacula. i. regimina cō
missa improbis. qđ. idest ⁊ flagitiosis ciuibz vrbū infer
rent pestem: ac. i. etiam pncipiū. i. dānum bonis hoibz.
igitur ego secutus hanc auctoritatē. i. sniam: quod ego dī
diceram a te pbia inter secreta ocia: ego optauī. i. curauī.
transfere. i. deducere. in actum. i. in opus. publice admi
nistratiōis. i. cōmunis vtilitatis. tu pbia ⁊ de? q inferu
it. i. ifudit te mentibus sapientium estis mihi consciū. i.
testes: nullū studiū me detulisse ad magistratū nisi cōe stu
diū bonorū. quasi diceret nihil mouit me ad magistra
tū gerendū nisi cōis vtilitas. inde. i. pp hoc erant mihi
grauēs. i. difficiles. qđ. i. ⁊ inerozabiles. i. inexplicabiles
discordie cū improbis ⁊ semper fuit mihi spreta offensio
potentum pro tuendo iure. i. pro iustitia defendenda. qđ
bz libertas conscientie. i. libera conscientia. cū nullum tūne
re pro tuendo iure. **Nota** fm Platonem. beata est res
publica cuius oīs pbus est: ⁊ vbe genti cuius oīs puer
est ⁊ ratiōabiliter. qđ pbia: ⁊ sapientia vitā disponit: actio
nes regit: agenda ⁊ omittenda demonstrat. **Uñ** Seneca.
ts. epla dīc. si vis oia tibi sūicē sūblice te rōni. mltos. n.
rereris si rō te rēxerit. Et Aristoteles in pbenio metha
pbisic. Sapientis est regere ⁊ ordinare: ex quibus pz q
regimen reipublice spectat ad sapientes: pro tanto dicit.
Tullius in principio sue rhetorice: ad rempublicam plu
rima pntent cōmoda: si moderatit ⁊ regulatit olum re
rum presto est sapientia. **Nota** q studiosi sapie dicunt
illi qui tam p studiū adepti sunt sapiam. Illi aut dicunt
studere sapie qui adhuc studēdo acquirunt sapiāz. **Nota**
q Boetius studiū vocat secretū ocū: qđ in studio ho
mo ociaur ab exteriori occupatione: de quo ocio siue qe
te loquit Seneca. 57. epla dicens. Nulla placida ē quies
nisi quā rō cōponit: ⁊ illa vera est tranquillitas in q mē
bona explicatur. **Nota** q deus imitit sapiam menti
bus sapientū: hoc scribit in prologo de regimine pncipū
deus est qui diuinitas sue sapie infuit in animas sapientū

Nota q libertas pscie habz nullum metiere: qđ dicit.
Macrobis: hoc bz libera pscia propriū quod si qe pos
fideat nullū potentē metuat. **Itē** Seneca li. 4. Sapientis
ex libero arbitrio nihil timet imbecillitatē hois: qđ securi
tatē dei bz. Et Seneca de quattuor virtutibz cardinali
bus dicit: vt iustus sis non sufficit q innocens sis: sed vt
innocentes ab iniuria serues. Et idem Iustitia est vincu
lum diuine ⁊ humane societatis.

Quoties Triguillam regie prepositum do
mus ab incepta perperatāq; iam prorsus iniū
ria deiēci. Quoties miseros quos infinitis calū
niis impunita barbarorum semper auaricia ve
rabat: obiecta piculis auctoritate proteri. **Uñ**
q me a iure ad iniuriā qđq; detraxit.

Quoties ego conigastū. **Hic** Boetius ostendit se prurba
tū ex meritorz frustratione suorū: ⁊ pso tangit merita ⁊ be

neficia aliis exhibita. scđo tāgit frustrationē eorū ibi. Sed
esse. **Prima** in septem pres fm q recitat scptē bñficia q
patebūt. **Primo** dicit. Ego Boetius multotiens ipm co
nigastū qui fuit officialis regis Theodorici obuius. i. cō
trarius: excepti. i. impediui ipsū facientē impetū. i. insul
tum cōtra fortunas. i. s bona fortune: cuiusq; hois ibecill
lis. i. impotentis resistere. Tunc ponit fm bñficiū dicēs.

Quoties ego deiēci. i. auerti. triguillaz sic dcm ppositū
regie domus. i. regalis aule. ego ipsū deiēci ab incepta. qđ
idest ⁊ perperata iniuria ipfis paupibus. **Tūc** subiūgit ter
tium bñficiū dicēs. Quoties ego pteri miseros. i. pau
peres: qđ auaricia barbarorū. i. crudeliū hoim ipuita. i.
incaſtigata. verabat infinitis calūniis. i. miseris. illos ego
pteri auctoritate mea obiecta. i. erposita piculis. i. dānis
sūm qđ quisq; . i. aliq; detraxit me. i. deiēxit. a iure ad i
uriā. **Nota** q Conigastus fuit qdam nobilis fami
liaris regis Theodorici qui suus officialis fuit ⁊ totus ty
rannus qui plures hoies inuasit potentes. i. sua ipfis au
ferendo quē Boeti? sibi prius a suo ipetu iniurioso auer
tit. talis etiam erat triguilla ppositus aule regie. **Nota**
fm Huguitiōnē q barbarus idem est q crudelis. inculc?
⁊ stolidus. ⁊ est nomen crudelitatis. **Uñ** oīs ac vnīuer
se gētes dicte sunt barbarez pter grecos ⁊ latinof. Et bar
baria dicit quēdā terra furta greciaz sita pp crudelitatis
excellētiā. **Nota** Boetius dicit. **Uñ** q a iure ad in
uriā ⁊ hoc debet glosari sic. ego nec sum retractus a iure
amore nec odio nec tiorē nec pprio cōmodo q oia solēt im
pedire vey iudiciū. vñ dicit laborintus. Quē nūm? pso
na pcel de tramite recto si ducit: Iudex sydera laude fert

Provincialium fortunaz: tam priuatis rapi
nis. tum publicis vectigalibus pessundari: **Uñ**
aliter quā qui patiebantur indolui.

Provincialium fortunaz. **Hic** Boetius ponit qrtū bñ
ficiū dicēs. Ego indolui sicut illi q patiebant fortunaz
idest bona fortune. puñcialiū. i. illoz boīuz qui tū. i. ali
qđ. pessundari. i. subici. priuatis rapinis. i. oculis. tū. i. ali
qđ publicis vectigalibus. i. tributis. q. d. cum puñciales
nunc spoliarent: nunc in tributis. bōa ipoz auferēdo ego
dolui tantū sicut qui patiebant. **Nota** q oēm ciuitatē
vel regionē quā romāi expugnauerūt fecerunt tributariā
vel coloniā vel puñciā. Tributariā faciebāt qñ relictis
inhabitantibz terre ad tributū soluēdū hoies ppelebāt.
Coloniā at faciebāt cū expulsi habitantibz aliēos istue
runt ad inhabitandū. **Provinciā** aut faciebāt qñ aliqūē ro
manū psciebāt illi terre. q collectis redditibz eos romas
mitteret: ⁊ habitatores illius terre dicebāt puñciales. **Itē** p
uñciales aliqñ molestabāt priuatis. i. oculis. rapinis. i.
eractiōibz suorū pfectoz: aliqñ publicis vectigalibz. i. tri
butis q debito mō ⁊ iniusto erigebāt ab eis de q Boe.
doluī. **Nota** vectigal. pprie dī tributū qđ daf 8 vectu
ra. **Nota** fm Huguitiōnē puñcia ē regio subingata ro
manis ⁊ tributaria scā. Inde puñcialis. i. tributarius.

Cum acerbe famis tempore gravis atq; iner
plicabilis indicta coemptio pfigatura inopia cā
paniaz provinciā videretur: certamen aduer
sum prefectum pretorū communis commodi ra
tione suscepi: rege cognoscente contēdi: ⁊ ne coē
ptio erigeretur enici.

Cū acerbe famis tpe. **Hic** ponit qntū bñficiū. d. Cum
tpe acerbe. i. magne famis cēt idicta. i. instituta. gravis co
emptio. i. angaria: q coemptio erat pfigatura. i. pūitura
cāpaniā puñciā iopia. i. paupertate. ego Boe. suscepi cer
tamen s pfectū proxi q indirerat istā coemptionē ⁊ rōne
cōis cōmodi. i. boni. ego certauī rege cognoscente: ⁊ deuict
ne erigeret illa coemptio. **Nota** q coemptio ē institutio
sup aliqua portioē danda de re emēda vel vendēda: ⁊ ve
cat vulgariter vngelt. ⁊ talis fuit instituta sup campaniā
provinciā destruendam quam Boetius remouit.

Paulinum consularē virtūz cūius opes palatini canes iam spe atq; ambitione deuorasset. ab ipsi hyantam faucibus traxi. ne albinum consulare virum preiudicate accusationis pena corripere. odiis me cypriani delatoris opposui. Satis ne in me magnas video exacerbasse discordias: sed esse apud ceteros ratio: debui. qui mihi amore institit nihil apud aulicos quo magis essem tutior obseruari.

C Paulinum consularem virum. Hic ponit sextum beneficium dicens. Ego traxi. i. liberaui paulinum virum consularem cuius opes iam deuorasset spe et ambitione. i. cupiditate canes palatini. i. familiares regis similes canibus: illū traxi a faucibus hyantium. i. appetentium opes paulini. **C** Nota q; familiares regis qui presidebant palatium vocabantur canes palatini. sicut enim canes habent ora hyantia ad cupiditas escas: sic isti hyabant ad diripiendas facultates pauperum romanorum. **C** Tunc ponit septimum beneficium dicens. Ego opposui me odijs Cypriani delatoris. i. accusatoris: ne pena preiudicate accusationis corripere. i. puniret. Albinum virum consularem.

C Nota q; Cyprianus qui fuit de familia regis iniuste accusauit virum Albinum consularem qui prius iudicatus fuit ad penam q̄ accusatus: et ne ista pena cui adiudicatus fuerat ipsum Albinum corripere. Boetius se opponens odijs Cypriani accusatoris Albinum saluauit. **C** Nota ex istis beneficijs enumeratis apparet q; Boetius non gessit magistratum pro utilitate propria. sed pro cōi bono: si enī propriam utilitatem intendisset utiq; odium et offensa potentum euitasset quod non fecit. Et prius dixit: nunq; me a iure ad iniuriam quisq; detraxit. ex quo similiter apparet ipsum non quesuisse proprium commodum. tales enī frequentius de iure deflectuntur. Et subdit nunquid video: in me. i. contra me. exacerbasse. i. irritasse. satis magnas discordias opponendo me potentibus qua. di. immo. S; esse apud ceteros tutior. Hic tangit frustrationem suorum beneficiorum dicens. Sed ego debui esse tutior apud ceteros: sc; romanis quibus impendi ista beneficia: et tū nō sum tutus ut post videbis: s; ego non meruerim securitatem apud aulicos idest familiares regis aulam inhabitantes: opponēdo me eis amore institit. **C** Nota q; vna cāp turbationis fuit frustratio suorum meritorum: q; amicitia et gratia istorum frustrabat circa ipm: quibus multa beneficia impendit: et ppter quos in multa odia et indignationes incideret.

C Quibus autem deferentibus perculsi sumus quorum vnus Basilii olim a regis depulsi ministerio. in delationem nostri nominis alieni eris necessitate compulsus est. Opilionem vō atq; Sudentium cum ob innumeras atq; multiplices fraudes ire in exilium regia censura decreuisset: cūq; illi parere nolentes sacrarum sese edium defensione tuerentur. compertumq; id regi foret edixit: ut nisi infra prescriptum diem a Rauienna vrbe decederent per notas insigniti frontibus pellerentur. Quid huic seneritati posse astrui videtur. Atqui eodem die deferentibus eisdem nominis nostri delatio suscepta est. Quid igitur nostre ne artes ita meruerunt: an illos accusatores istos fecit premissa damnatio: Ita ne nihil fortunaz puduit: si minus accusate innocentie: at esse accusantium vilitas pudori debuisset.

C Quib; at deferentibus perculsi sumus. Hic Boetius tangit suam perturbationem ex iniusta sui pdenatione. et primo facit B. sed ex purgat se q; quibusdam sibi obiectis. scda ibi. quō

ut. **P**rio. ostendit iniustitiam sui pdenatione ex accusatiōe psonarū viliū. scda ex falsitate criminis sibi ipso. Tercio ex leuitate iudicii et puerilitate. scda ibi. At cui? cris. tertia ibi. Et cui? vnq;. **P**rimo dicit. Nos sumus perculsi. i. perculsi aulicis deferentibus. i. accusantibus. q; vn? erat Basilii? qui pp maliciā suā depulsi fuerat a ministerio regis: ille cōpulsus pecunia suscept? ē in delationē. i. accusatiōem nri nominis. Alii duo accusatores nri fuerūt Opilio. et Sudentius. q; cum rex Theodoricus pp innumerales fraudes ipsorum ordinasset ire in exiliū et ipsi nolētes parere. i. obedire. se tuerentur. i. defenderēt se irādō ecclesias. cū illis esset cōpū. i. reuelatū regi. edixit. i. precepit rex vt nisi infra pscriptū. i. statutū terminū decederent ab vrbe rauenā decernerent repellī et prio signari in frontibus cauterio sic solēt signari malefactores. Et dicit Boe. qd videt posse astrui idest pformari huic seneritati. q; eodē die eisdē deferentibus. i. accusantibus nos supple. suscepta fuit delatio. i. accusatio. nri. nominis. qd igit o pbia ē dicēdū: meruerūt ne B artes nostre: qua. di. nō. nūq; isti iustificati sunt pp nras accusatiōes: qua. di. nō. nūq; nihil puduit fortunā d tali accusatione. q. v. imo debuit pudere fortunā et si nō puduit fortunā inocētia accusati. tū vilitas accusantium debuit eē pudor ipsi fortit. **C** Nota B vocabulū perculsi. dicit Augustinus pcello. i. perculi in pterito: et perculsum in supino. est idē qd pntere vel pnti terrefacere: sed pntere pntet ad corpus: s; pcellere ad animas. **C** Nota circa B vocabulū deferentibus q; deferō tria significat. **P**rio idē ē q; depono. idē delator. i. deponator. Scdo idē ē q; honoro. Inde delator. i. honoris exhibitor. Tercio. i. accuso. Inde delator. i. accusator: q; dēgit qd latebat et sic vltio mō capis B. vñ versus. Accusat. defert dat honore fertq; deorsū. **C** Nota ad testes idoneos septē requirūt pditiones que his versibus cōtinētur. Etas pditio serus discretio fama. Et fortia si des in testibus illa reges. **P**rimo requirit etas: q; pueri si pnt esse testes. Scdo requirit pditio libera. id serui si pnt phibere testimoniū. Tercio requirit sex? masculin? id mulieres nō pnt eē testes. Quarto requirit discretio. id furiosi et stulti nō pnt testari. Quinto requirit fama id psonas infames nō pnt testificari. Sexto requirit fortuna. pp qd pauperes nō pnt testificari. Septimo requirit fides pp qd infideles non pnt phibere testimoniū. Inter illas pditiones due sūt viliores. i. paupertas et infamia. Boe. g. volēs ostendere suā pdenationem iniustā ex vilitate testium accusantium pp quā repellēdi erāt a testimonio dicit i vno fuisse defectū fortie sc; in basilio. Sed in alijs duob;. i. in Opilione et Sudentio dicit fuisse vitiū infamie. **C** Nota q; nihil videtur senerius et nequius q; psonas viles et dānandas admittere in testimoniū pira inocētes. Quia dicit Seneca in de reuēdiis fortuitis. Nō pōt hñe vllam auctoritatē snia vbi. q; dānandus est male de te loquitur.

C At cuius criminis causa arguimur. summam queris. Senatum dicimur saluam esse voluisse. Modum desideras: delatorem ne documenta deferret: quibus senatum lese maiestatis reum faceret impedisse criminamur. quid igitur o magistra censes. Inficiamur crimen ne tibi pudori simus. At volui: nec vnq; velle desistam fatebimur. sed impediendi delatoris opera cessabit. An optasse illius ordinis salutem nephas vocabo: Ille quidem satis de me decretis vti hoc nephas esset effecerat: sed sibi semper mentiens imprudentia rerum merita non potest immutare. nec mihi socratico decreto phas eē arbitror: vel occultasse veritatem: vel concessisse mendacium. Veruz id quomodo sit tuo sapientumq; iudicio estimandam relinquo. Cuius rei series atq; veritate

ritatem: ne latere posteros queat filio etiam me-
morieq; commendavi.

C At culus criminis causa arguimur summaz queris, sena-
tum. **sc.** Boetius ostendit iniustitiam sui condensationez
ex falsitate criminis sibi impositi, secundo ex dictis infert
quandam admirationem. ibi qua in re. **Prima** in duas
fm q; duo imponebantur boetio de quibus se excusat. se-
cunda ibi. Nam de compositis. **Primum** quod sibi im-
ponebatur fuit q; impedivisset quendam nūcium deferen-
tem regi accusationem senatus. vt senatus redderetur re?
lese maiestatis dicit ergo in littera. **O** phia tu forte queris
summam. idest sententiam criminis cuius criminis causa
arguimur. Nos dicimur voluisse saluare senatus. forsan
desideras scire per quem modum. dico q; nos crimina-
mur. idest arguimur impedivisse delatorem ne deferret
documenta. idest litteras regi quibus faceret senatus reus
lese maiestatis. quid igitur o magistra censes. i. iudicas in-
fclabimur. i. negabimus crimen illud ne simus tibi pudo-
ri. atq; idest sed. ego volui saluare senatum nec vnq; de-
sistam velle. sed opera idest diligentia impedendi delato-
ris ista cessabit. idest cesare debet: q; non est verum q; im-
pedivimus delatorem litterarum. nunquid est nephas
opere saluare illius ordinis. scz senatus. qua. di. non est
nephas. Iste vero senatus qui consensit in meam damna-
tionem effecerat hoc suis decretis. i. iudiciis. ac si. esset ne-
phas saluare ipsum. sed imprudentia sibi ipsi mentiens. i.
in damnum suum mentiens. non potest imutare merita re-
rum ita q; illud quod prius fuit meritorium postea fiat de-
meritorium: nec puto esse licitum fm preceptum socratis
occulisse. i. occulasse veritatem. vel concessisse menda-
cium. sed quod illud sit ego relinquo tuo. **2.** sapientum iudi-
cio. veritate autem huius rei ne lateat posteros. i. successo-
res. ego commendavi filio. i. scripto et memorie. **C** Nota.
accusatio boetii fuit detestabilis facta per infames
personas. fuit irrationabilis. q; de bono accusabatur. i. de
saluatione senatus quod erat bonum. etiam accusatio ei?
fuit iniusta. q; falsa. accusabatur enim impedivisse delato-
rem. quod falsum fuit. **C** Nota. ille dicitur esse reus lese
maiestatis. qui contra regem vel alium principem aliquod
malum machinatur. **C** Nota inficior aris. prime coniuga-
tionis deponentale. i. nego. Unde hugui. inficior aris p
prie est non fateri facti qd verum est. sed contra veritates
vti mendatio. vel est proprie inficari fm eum. rez debita
denegare. cum a creditore depokit. et etiam. i. contendere
vel negare. **C** Nota dicit. in tertio. nunquid optare salu-
tem senatui nephas vocabo. duplex est salus. spūalis que
est anime temporal. que est corporis. Salutem spūalem
tenemur omnibus velle. etiam malis ratione charitatis p
quam etiam mali diligēdi sunt licet nō in eo q; mali. Sa-
lutē tō tpālē tenemur velle oib; bonis et pcpue amicis.
amicorum vero peccantium tenemur salutē velle qz dicit sa-
nabiles sunt: ut recuperēt virtutē amissam. sed si propter
magnitudinem malitiae sint insanabiles dissolvit amicitia
nec est optanda salus. et quia malitia senatus romanorum
erat sanabilis. q; forte senatus cōpulsus metu regio fuit
consentire in damnationem boetii. Ideo optare sibi salu-
tē nō erat nephas licz boetio turbato hoc videref. **C** No-
ta veritas non est occultanda fm socratem. Nam qui tacet
veritatē aliis nescientibus mentit. et qui mendaciis consen-
tit similiter facit. **C** Nota mendacium nō est cōcedendū. q;
fm arist. in ethicis mendacium p se prauū ē et fugiendū. et prio-
elencor. duo sunt opa sapientis. nō mentiri de his de qui-
bus nouit. et mentientē posse manifestare.

C Nam de compositis falso litteris quibus liber-
tatem arguor sperasse romanam quid attinet di-
cere: Quorum fraus aperta patuisset si nobis
ipsorum confessione delatorum que in oibus ne-

gociis marinas habet vires vti licuisset. Nam
que sperari reliqua libertas potest Atq; vti nam
posset vlla. Respondissent canii verbo: qui cum
a gayo cesare germanici filio consensit cōtra se fa-
cte coniurationis fuisse diceretur: si ego inge scis-
sem tu nescisses.

C Nam de compositis falso litteris. **Boetius** excusat se
de secundo crimine sibi imposito. Imponebat enī sibi q;
scripsisset litteras ad imperatorem constantinopolitanum
pro liberatione romanorum de manu regis theodorici.
vnde dicit in littera. Nam de compositis litteris falso. q;
falsē hoc mihi imponit quibus litteris arguo: sperasse ro-
manam libertatem quid attinet dicere. cū non def mihi lo-
cus defensionis. qru litteraz fraus idest fraudulētia. pa-
tuisset aperta. i. manifesta. si nobis licuisset vti confessione
.i. allocutione ipsorum delatorū. i. accusatorū. quod. i. vti era-
minatōe accusatorū marinas vires habet omnib; nego-
ciis. idest causis iudicialis. nam que reliqua libertas spe-
rari potest romanis. q. d. nulla. tantū enī rex theodoricus
inualuerat q; nullus potuit vel audebat contra ipsum. vti
nam posset vlla libertas sperari: vtiq; ita prudenter egisse
de negotio quod regi non innotuisset: et respōdisset verbo
Canii. qui cū accusaret a gayo cesare filio germanici q;
esset reus cōiurationis facie contra se. respōdit canius si
ego scissem tu nescisses. q. d. si eē me reus ita prudenter celas-
sem nego. ium q; ad tuam noticiā nūq; peruisset. **C** No-
ta q; in causis iudicialis testium siue accusatorū examina-
tio marinas habet vires. quia p eā devenit ad rei verita-
tē sicut patet de danielē qui examinando duos presbros
falsē accusantes Sulfannā: ipsos de falsitate accusationis
corā omni populo cōiudit. similiter bo. si dat? fuisse sibi
locus examinandi suos accusatores vtiq; ipsos mendaces
reddidisset. **C** Nota. Canius fuit quidā romanus prudēs
et sapiens. accidit ut quidā ex romanis cōspirarent et face-
rent cōiurationē contra Gayū cesarē: et cum celar propo-
neret Canio q; esset reus illius cōiurationis facie. respon-
dit si ego scissem tu nescisses. Sic Boe. respondisset. regi.
Theodorico si sibi impropierasset de litteris compositis
super restituenda libertate ipsis romanis.

C Qua in re non ita sensus nostros meror be-
betant ut impios scelerata cōtra virtutem que-
rar esse mollitos: sed ea que sperauerint effecis-
se vehementer admiroz. Nam deteriora velle:
nostri fuerit fortasse defectus: posse autē contra
innocentiaz que sceleratus quisq; conceperit: in-
spectante deo mōstro sim le est: vnde haud in in-
ria tuorum quidam familiarū quesiuit. Siqui-
dem deus ingt ē. vñ mala: bona vero vñ: si nō ē

C Qua in re non ita sensus. **Boetius** ex dictis infert
quandā admirationē. secūdo inuicē cōtra senatores qui
cōsenserunt in suā damnationem ibi. sed si phas fuerit.
Dicit primo. Ex quo a malis iniuste accusatus sum: q; in
re. propter quod. nō ita. idest nō intantū. meror. idest tristi-
cia habetant. i. opprūt. sēsus nros ut ego qrar. i. cōqrar
ipios. i. malos mollitos. i. machinantes scelerata. idest ne-
quitiosa contra virtutem. idest virtuosos homines sz ego
admiroz vehementer. idest fortiter effecisse. idest ad effe-
ctum produxisse. sup. illa que mali sperauerūt. idest con-
ceperunt. Nam velle deteriora. idest mala. fortasse fuerit
nostri defectus. idest ex nostro defectu. sz posse supple pfi-
cere malū contra innocentiam. idest homines innocentes
que quisq; sceleratus cōceperit. idest cogitauerit deo hoc
inspectante supple hoc est simile mōstro. idest admirabi-
le. vnde. idest pro tanto quidam tuorum familiarū. idest
philosophorum. quesiuit haud iniuria idest non iniuste.

liquidem pro certo. deus est unde mala supple prouenire
 vo. p. sed. unde. idest a quo bona si deus non est. q. di. ex quo
 iniuste a malis accusatus sum propter hoc non in tantum
 oppressus dolore q. conquerar malos machinari mala
 bonis: sed admiror q. illi qui mala concipiunt contra bonos
 possunt producere ad effectum. nam velle malum est forte ex
 nostro defectu. sed q. malus possit perficere malum contra
 bonos deo hoc inspiciente est simile monstro. Unde qui-
 dam philosophus. Non iniuste quesiuit. Si deus est un-
 de prouenit mala. et si deus non est unde prouenit bona.

Nota ex quarto huius duo requiruntur ad aliquem effe-
 ctum producendum. scilicet voluntas et potestas. Requiritur
 voluntas quia nullus aggreditur quod non vult. Requiritur
 potestas q. sine potestate voluntas frustratur. q. autem
 mali habent voluntatem offendendi bonos non est mirandum
 sed q. habent potestatem producendi ad effectum suam
 voluntatem deo respiciente est simile monstro. **Nota** si-
 mile monstro est quod contingit preter intentionem nature
 re. Sicut ergo monstra sunt preter intentionem nature
 sic videbatur boetio q. mala preter ordinem diuine pru-
 dentie contingerent. quod non videtur rationale. cum deus
 sit summe bonus q. aliquo modo sit causa mali. fieri ergo
 mala in mundo deo inspiciente videtur simile monstro.

Nota q. deus non est causa effectiua mali. cum sit summe
 bonus. id est causa mali permissiua. quia permittit fieri ma-
 lum. et sic exponit auctoritas prophete. Ego vni faciens
 omnia hec facies bonum et creans malum. sup. permissiue. Ali-
 ter dicitur duplex est malum scilicet pene et malum culpe. de? et cau-
 sa mali pene quod punit. sed non est causa mali culpe. quia
 hic est qui peccatum non fecit.

Sed si phas fuerit nepharios homines qui bo-
 norum omnium totiusque senatus sanguinem pe-
 tunt: nos etiam quos propugnare bonis senatuique
 viderant perditum ire voluisse. Sed nunc idem de pa-
 tribus quoque merebamur. Adeministi ut opi-
 nor quoniam me dictum quod facturum ne presens ip-
 sa semper dirigebas. Adeministi inquam vero-
 ne cum rex audis communis exitii maiestatis cri-
 men in albinum delatum ad cunctum senatum ordinem
 transferre moliretur: vniuersi innocentiam senatus
 quanta mei periculi securitate defenderis. Scis
 me hec et vera proferret: in nulla vniquam mei lau-
 de iactasse. Adinuit enim quodammodo se proban-
 tis conscientie secretum. quotiens ostentando quis fa-
 ctum recipit fame precium. Sed innocentiam no-
 stram quis exceperit euentus vides. Pro vere
 virtutis premis falsi sceleris penas subimus.

Sed si phas fue. Idcirco Boetius inuehit contra senatum
 qui consensit in suam condemnationem tangendo suam beniuo-
 lentiam quam habuit ad eos et dicit. Si phas fue. idest po-
 namus phas esse nepharios homines idest malos homines
 consilatus qui omnium bonorum et totius senatus. idest ro-
 mane ciuitatis. petunt. idest desiderant. sanguinem. idest mor-
 tes: nos etiam voluisse ire perditum. idest ad perendum. quos
 viderant propugnare bonis hominibus. q. pro et senatui.
 Sed nunc idest nunquam. nos idem scilicet perdere merebamur de
 patribus idest de senatoribus quasi di. non. sed o philoso-
 phia meministi ut opinor quoniam me dictum. id est volente
 dicere. quid. idest aliquid ve. p. vel. facturum ipsa semper pre-
 sens sup. existens dirigebas. idest regebas. ergo nec ver-
 bis nec factis offendi senatum. meministi inquam philosophia
 verone. idest apud veronam ciuitatem. cum rex theodozi-
 cus audis existens communis exitii. idest tormenti se-
 natoium cum crimine lese maiestatis delatum in albi-

num ipse rex moliretur. idest laboraret. transferre il-
 lud crimine ad totum senatum. quanta securitate idest tu-
 tela. mei periculi defenderim. idest liberaueri innocentiam
 vniuersi senatus. idest totius consulatus. O philosophia
 tu scis me proferre. idest loqui. vera et nunquam me iactasse
 in vlla mei laude. enim pro. q. minuit quodammodo secretum
 conscientie. probatus. idest laudans se. quotiens quis ostē-
 tando idest manifestando factum recipit precium fame.
 idest mercedem laudis ab hominibus. Sed tu. p. vides quis
 euentus exceperit. id est liberauit. nostram innocentiam. nos
 subimus. idest sustinemus. penas falsi sceleris. idest fal-
 se nobis impositi pro premiis vere virtutis. **Nota** sim-
 lene. dolor duplicatur euz ab eo a quo bonum merueras
 malum venit. cum igitur Boetius omnem benignitatem
 exhibuerit senatoribus grauius voluit de sua offensione
Nota in ciuitate verona cum Albinus esset accusatus et
 graui crimine ita ut diceret reus lese maiestatis. illud cri-
 men rex theodozicus voluit transferre ad totum senatum
 et ipsum damnare. Sed boetius exponens se periculum se
 natum liberauit. **Item** nota q. secretum conscientie est
 virtus que minuit cum aliquis virtuose operatur iactando
 se ut consequatur famam et laudem populi. Unde sene. conscien-
 tiam potius quam famam attende. Et dicit. macro. Sapiens glo-
 riam suam conscientia ponit stultus autem in laude buia-
 na. Ubi dicit. Ipsi. qui aliquod bonum a deo largiti in laudem
 suam conuerit proculdubio virtute in viciu transire facit.

Et cuius vni facinoris manifesta confessio ita
 iudices habuit in senecitate concordēs: ut non
 aliquos vel ipse ingenit error humani: vel fortune
 conditio cunctis mortalibus incerta submitte-
 ret. si inflammare sacras edes voluissim. si sacer-
 dotes impio iugulare gladio. si bonis omnibus
 necem struxisse diceremur: presentem tamen sen-
 tentia confessum et conuictum me punisset. Nunc
 vero quingentis fere passuum milibus perculi moti at-
 que indefensi ob studiū propensius in senatum morti
 proscriptionique damnamur. O meritos de simili
 crimine neminem posse conuinci. Cuius dignitate
 reatus ipsi etiam qui detulere viderunt.

Et cuius vni facinoris. Idcirco boetius ostendit se perurba-
 tum ex iudicis severitate et inflexibilitate dicens. Cui vni
 facinoris. id est peccati manifesta confessio. id est cui vni
 facinoris manifestum habuit iudices ita concordēs in seue-
 ritate. ut non aliquos eorum vel ipse error humani ingenit sub-
 mitteret. id est diceret ad misericordiam vel conditio fortune. id
 euentus fortuitus existens incerta cunctis mortalibus supple
 hominibus submitteret aliquos eorum. Si diceremur voluisse
 inflammare. idest incendere. sacras edes. idest ecclesias. et si
 nos diceremur struxisse. idest percurasse necē. idest mortē
 bonis omnibus. si diceremur iugulare. idest punire sacer-
 dotes impio gladio. tamen pro. sed sententia. idest iudicium
 damnasset me peritiam conuictus confessus crimine. sed nos
 procul moti. idest abhates quingentis milibus passuum et in-
 defensi ob propensius studiū. idest propter studium intem-
 perat damnamur. id est adiudicamur in senatum morti. q. p
 pro. pro. pro. Et tunc exclamat dicens. O meritos idest di-
 gnos vel beatos. iudicio neminem posse conuinci de simili cri-
 mine sicut nec ego iuste conuictus sum. cui reat? id est iudicis
 dignitate. idest innocentiam. ipsi et viderunt. idest cognoue-
 runt. qui detulere. idest accusauerunt me. **Nota** q. iudi-
 ces; quādoque mouent ad misericordiam duplici de causa. pri-
 mo quod propter errorem humani ingenit. quia humanum in-
 genit sepe fallit in iudicio. quia ignorat verum aliqui iuste
 de re sentiat vel non et timens deum ne iudicet mouetur
 ad misericordiam parcendo reo. Secundo iudices mouent ad
 misericordiam propter euentum fortune. qui incertus est hominibus quod

bus. quod enī iudex in alio dānat sibi facile p fortunā eue-
nit. et illud debet recordari. sed nulla illaz causarū mouit
iudices ad miserandū boe. sed cōcorditer ipm damnabāt.
C Nota q nullus debz dānari etiaz pro crimine. Itum-
cumqz enonū nisi sit pscōictus. vel crimē i iudicio cō-
fessus. b. aut cū dānaret nō erat cōictus nec crimē cō-
fessus et erat absens. qz in studio atbēi. sic ergo iniuste erat
damnatus. C Nota q boe. cū dānaret distabat a loco
iudicii quingētis milibus passuū. et cū mille passus facit
vnu mīllare. ideo bñ distabat ad quingēta miliaria. C No-
ta Boetius dānat? fuit proscriptiō. Aug. dicit. pscriptiō
est iudicialis sententia lata p aliquem cui? nomē p scle-
re de scriptura tabule enee debebat. Cōsuetudo enī roma-
na fuit qd nōia senatorū quoz p filio vrbis romana regeba-
tur auris litteris in tabula enea scriberet. vnde et patres
cōscripti dicebātur. Et dō proscripti? quasi procula scri-
ptura positi. Et sic boetius erat proscriptus: quia nomē
suum deletū fuit de tabula enea.

Quam vti alicuius sceleris admittance fusca-
rent: ob ambitū dignitatis sacrilegio me consciē-
tiā meā poluisse mentiri sunt: Atqui et tu insita no-
bis omnē rerū mortalīū cupidinē de nostri ani-
mi sede pellebas: et sub tuis oculis sacrilegio phas
locum esse nō erat. Instillabas. n. auribus cogi-
tationibusqz quotidie meis pitagoricū illud.

Enyoy benō. i. deo nō diis seruendū. nec cōue-
niebat vilissimoz me spiritūū presidia captare.
quē tu in hanc excellentiam cōponebas vt cōsi-
mitem deo faceres. Preterea penetral innocēs
domus: honestissimoz cetus amicorū: socer sima-
chus etiam sanctus et eqz actu ipso reuerend? ab-
omni nos criminis huius suspitione defendunt.

Quam vti. sc. hic boetius expurgat se de quibūdā ob-
iectis. scdo ostendit vnde sumpta fuit rō objectionis. scda
ibi. Sz o nephas. C Nota boetio obiciebat q ipse vsus
arte nigromantica sacrificaret demonibus pro dignitati-
bus acqrendis. de hoc boe. excusat se dicens. Quaz sup.
meam dignitatem. vti pro vt. fuscarent. idest denigrarent
admiratione alicuius sceleris: mentiri sunt meam poluisse.
conscientiam sacrilegio. idest demonum obsequio ob am-
bitum. i. propter cupiditatem dignitatis acquirende atqz
p certe. tu insita. i. inserta. nobis pellebas de sede. i. de lo-
co. omnem cupidinē. i. omnem cupiditatem rerū mor-
talium. et sub tuis oculis non erat phas esse locum sacrile-
gio. i. cultui demonū. qz pro et tu instillabas auribus qz
pro et cogitationibus meis illud pitagoricū deo non diis
seruendum. nec conueniebat me captare. i. optare. p fidiā.
idest auxilia. vilissimorū spirituum. idest demonum. quez
tu componebas. i. locabas. in hanc excellentiā ut consimi-
lem deo faceres. preterea innocens penetral. i. vxor domus
mee. cetus idest multitudo honestissimorum amicorum.
Et socer simachus sanctus et eqz reuerendus ipso actu de-
fendit nos ab oī suspitione huiusmodi criminis. C Nota q
consuetudo inuidorum est cum non pnt alicui suam pbita-
tem auferre nituntur ipsam saltem aliquo vicio denigrare.
Et sic fama boe. denigrata fuit vicio sacrilegii. C Nota
q sacrilegium est sacre rei furty. et ponitur sacrilegus p
homine scelerato. etiam sacrilegium est cultura demonū
sue. idolorū. Inde sacrilegus. i. ydolator et sic capitur in p
posito. C Nota q ambitus media pducta est cupiditas
bonoz. Sed. ambitus media correpta est circuitus. et pri-
mo capis hic. C Nota q pbia repellit omnes cupiditate
bonorū exteriorū quod scribit in. i. li. de plantis. q pbia
tria inducit. i. mentis illustrationē. felicitatis appetitū. et
mollis affluentie contemptū. C Nota. pbia facit hominē

simile deo. non similitudine omnimoda. sed picipativa. ita qz
homo picipat aliquid conditionis diuine. s. intelligentie
Unde sent. Hoc mihi pbia pmitit qz me parē deo reddit
et alibi dicit. Vir speculatiū est qz de? in hūano corpore
hospitat. C Nota sacrilegii nō habz locū sub ocul. pbi-
losophie. qz pbia p se oīa agenda et facienda ordinatissime
disponit et nō pmitit hominē ad vana declinare. qz dicit
tullius in li. de finibus bonorū et malorū. p. a supstitutione
liberat. metu mortis nō cōturbat. et est supstitio vana reli-
gio. i. idolorū cultura. C Nota penetral. est secreta camera
vel locus secretus interior in domo vel in templo. vbi re-
ponit elinodia vel aliqua talia. et ponit hoc p vxore boe
ti p metaphorā ponēdo continens p cōtōte qz ipsa con-
suevit morari in penetrali. C Nota q symachus fuit qdā
nobilis romanus et socer boetii cui? filiaz boe. duxerat no-
mine elphe. qui symachus non fuit tantū scīs interior in
affectu. sed etiā reuerēdus in exteriori actu sic dicit. boetius?

Sed o nephas. Illi vero de te tanti criminis
capiunt fidem. atqz boe ipso videbimur affines
fuisse maleficio: qz tuis instituti moribus imbuti
disciplinis sumus. Ita non est satis nihil mihi
profuisse tuam reuerentiam. nisi vltro tu potius
mea offensione lacereris.

Sed o nephas. Hic boetius ostendit vnde fuerit rō sumpta
obiecti criminis. qz ex ipsa pbia cui? deditur erat. Unde di-
xit exclamando. O nephas illi sup. mali capiūt fidem tāti
criminis de te o pbia atqz hoc. i. propter hoc. videbimur
fuisse effines maleficio sacrilegii. qz nos sumus imbuti. i.
instructi. tuis disciplinis. i. doctrinis. et sumus instituti. i.
informati. tuis moribus. ita non est satis tuā reuerentiam
nihil mihi p fuisse. nisi vltro. i. spōte tu potius lacereris
ab illis mea offensione. hoc dicit boe. pro tāto. qz insuria
ti sūt tibi p pbiam. idcomagis iniuriati sunt pbiē qz sibi

C Nota qn boe. vacabat studio. fugiebat cōfortia stultorū
et querebat secreta loca p studiū. ideo putabant ipm lo-
qui cū demonibus et eis sacrificare. C Itē qz bo. fere om-
nia que volebat facere suā sapiētia faciebat. ideo putabāt
eum demonē habere familiarem sibi obsequentem sicut
apulegius opinatur ē de socrate qz haberet familiārē deū
de quo fecit librū quē intulauit de deo socratis.

At vero hic etiam nostris malis cumulus acce-
dit: qz estimatio plurimorum non rez merita sz
fortune spectat euentum: ea qz tantum iudicat eē
pūsa: que felicitas cōmēdauerit. Quo fit: vt cri-
stimatio bona prima omnium deserat infelices
Qui nunc populi rumores: qz dissonē multipli-
cesqz sententie: piget reminisci. hec tantū dixit
ego vltimā esse aduerse fortune sarcinā: qz dū
miseris aliqō crimen affigit: que perferunt me-
ruisse credunt. Et ego siquidem bonis omnibus
pulsus: dignitatibus exutus: estimatiōe feda-
tus beneficium tuli supplicium.

At vero hic etiam Hic boetius ostendit se esse pūbatū ex
fame sue lessione dicens hic cumulus. i. augmentatio. acce-
dit nostris malis qz estimatio. i. iudiciū. plurimorū. i. vul-
gariū non spectat. i. non respicit. merita rez sicut homo
meret. sz spectat euentū fortune. i. iudicat boēs fm qz for-
tuna se bz circa ipm. et ea tantū iudicat vulgus esse pūsa
a deo que p mēdauerit fecilitas. i. pūsa fortuna. quo fit.
i. et quo sequit. vt estimatio bona deserat infelices. vñ
me piget. i. tedet. reminisci qui nunc sint rumores ppli de
me. et qz multiplices qz p. dissonē. i. discordātes senten-
tie sint de me. nā quidam dñt me reuē esse. quidā nō. Hoc
tū dixit. i. volui dixisse vltimā esse sarcinā. i. grauissimū

pondus. aduersus fortune qd dñ aliqd crimē affigit. i. im-
ponit. miseria. i. infelicitas. ipsi creduntur meruisse sup. illa
que ipsi miseri pferunt. i. patiunt. Et ego bonis omnibus
pulsus. qz in exilium relegatus. et exutus dignitatibus qz
damnatioe pscriptus. et sedat. i. maculat. existimatione
ego q prius virtute bonef. reputabar. nūc scelere defor-
mis reputor. et tūc. i. recepti supplicii. i. penā ob bñficiū.
i. pp bñficiū. C Nota qz vulgares nō iudicāt fm merita
resū vtz homo mereat aliqd vel nō s iudicāt fm cūctum
fortune. Cñ hoīem bñ fortunatū iudicāt felice. male for-
tunatū iudicāt miser. s tale iudiciū falsū ē. vñ dicit sene.
45. epla. Non felicem hunc estimas. quem vulgus appel-
lat felicem. ad quem pecunia cōfluit sed illum cui omne
bonum in aio est erectum et extensum. Itē bona estimatio
deserit infelices. qz primum malus quod infelices incur-
runt est qz vulgus male de ipsis opinatur. credit enim vul-
gus ea que miseri patiuntur qz ex merito talia patiunt.

Videre aut videor nepharias sceleratoz offi-
nas gaudio leticiaqz fluitantes. pditissimūz quē
qz nouis delationum fraudibus ummentē. iace-
re bonos nostri discriminis terrore pstratos.
flagitiosūz quēqz ad audendū quidē facinus ipu-
nite. ad efficiendum vō pmissis incitari. infontes
autē nō mō securitate verū ipsa etiam defensio-
ne priuatos. Itaqz libet exclamare ad deū celī.

Videre at vi. Dic boe. ostēdē se esse p̄turbatū ex his q vi-
dit in mundo generalr. s. bonos deprimi et malos extolli.
v. Ego video videre. i. cognoscere nepharias officinas. i.
malas societates sceleratoz hoīz fluitantes gaudio. qz. p. et
letitia. et quēqz pditissimū. i. pessimū. imminētē. i. insitē
nouis fraudibz delationū. i. accusationū. et video bonos
facere pstratos. i. deffos. terrore nostri discriminis. et
video quēqz flagitiosū. i. prauū hoīez. incitari ad auden-
dum. i. ad psumendum. facin. i. pēnū impunitē. i. sine pe-
na. vero p sed. incitari pmissis ad efficiendū. i. ad ppetran-
dum. facinus. i. peccatū autē p sed. Ego video infontes.
i. innocentes. nō mō. i. nō tantū. priuatos securitate vtz et
defensioe. Itaqz p ergo. libz. i. placet mihi exclamare ad
deum celī. qre talia permittat in mūdo ut mali exaltētur
et boni deprimant. C Nota qz boe. q erat turbate mētis
et in statu miserie videbat qz mali in hoc mūdo eēt potē-
tes et vincerēt impuniti. boni autē impotētes et vincerēt irre-
mūerati. s. pbia in q̄to hui? ipm cōsolando. pbat malos
sq cē ipotētes et bonos cē potētes. et malis nūqz deesse
sua supplicia et bonis nūqz sua pnia. C Nota qz officine
dicūt domus officinū vbi reponuntur ea q ad ipsos spe-
ctant. et ad eoz officia sicut sunt celaria et granaria et alia
hūmō. Itē autē accipiunt officine pro cōgregatioe malo-
rum et dicuntur ab officio officis. qd est noceo ces.

C Metrum quintum primi libri.

Stelliferi conditor orbis.
Qui perpetuo nerus solio
Rapido celum turbine versas.
Legemqz pati sydera cogis.

Ut nunc pleno lucid a cornu
Totis fratris obuia flammis
Londat stellas luna minores:
Nunc obscuro pallida cornu
Dbebo propior lumina perdat.
Et qui prime tempore noctis
Agit argentes hesperus ortus:
Solitas iterum mutat habenas.
Dbebi pallens lucifer ortu.

Tu frondiflua frigore brume
Stringis lucem breuiore mora.
Tu cum seruida venerit estas.
Agiles noctis diuidis horas.

C Metrum quintum primi libri

Stelliferi conditor orbis. Itē incipit qntū me-
trum hui? primi qd vñ pindaricum ab inuēto-
re. anapestici a pede p̄dante. Est at anapesti-
pes tri? dactilo constans ex primis duabus
breuibz et tertia lōga sillaba. et metz acha-
thalectici. i. sine defectu. In hoc at metro boe. exclamat
p̄ pudentiam diuinā admirās q oia regant a deo pre-
ter act? hūanos: s hoc falsūz sit. tñ boe. sic videbat s3 sta-
tū turbatū. Et diuidit. p̄rio cōmendat diuinā pudentiā
ex gubernatioe celestī et terrestriū. scdō tāgit act? hūanos
nō regi a deo. tertio rogat deū ut regat act? hoīm scdā ibi
Oia certo. tertia ibi q̄squis rez. s3 dīa diuidit. p̄rio p̄me-
dat regimē diuī pudentie circa celestia. scdō magis circa
terrestia ibi. Tu a vis variū tpat. s3 dīo dicit. O p̄dator. i.
creator. orbis stelliferi. i. ferēs stellas. q ner? i. adiūctus
p̄petuo solio. i. eterne sedī vñ. i. frēq̄nter vertis celū. rapti-
do turbine. i. veloci motu. et cogis sydera pari legē. i. debi-
tū ordinē. ut ipsa luna. mic. i. aliqñ lucida pleno cornu si-
cut in plenilunio. obuia. i. opposita toris flammis. i. iulibus
fris. i. solis. ipsa luna cōdat. i. abscondat. minores stellas. q
in plenilunio nō vident pp maius lumē. et tu cogis nūc. i.
aliqñ vñ ipsa luna etās pallida obscuro cornu ipsa existens
ppior pbebo. i. soli pdat. i. amittit. lūia. i. lucē. q. d. tu fa-
cis ut luna q̄nto magis recedit a sole tāto magis illumina-
tur et lūe suo obscurat minores stellas: et q̄nto magis appro-
pinqt soli. tāto plus obscurat. et tu cogis ut hesper? i. stel-
la vespertina. q agit algētes. i. frigides ortus tpe noctis. i.
in crepusculo qd ē p̄ia ps noctis scq̄ndo solē. iste hesper?
de mane lucifer dictus pallēs in ortu pbebi itēz murat so-
litas hēnas. i. solitos cursus. nā cū de vespe legē solis de
māe p̄cedit ipm: et tu stringis. i. coartas. lucē. i. diē. breuiore
mora tpe brume. i. hyemis. si dīstine. i. faciētis frōdes
fluere. cū seruida estas venerit. tñ tu diuidis. i. vñsingis
agiles horas. i. breues horas. noctis. q. d. tu facis q tpe
hyemali noctes sunt. pluriores diēb? i. tpe estivali cōuert
so. C Notādū. qz deus dicit cōdator stelliferi orbis. qz ab
ipso depēdet celū et tota nā ex. iz. mētē. et vñ residere in p-
petuo solio. qz in celo qd ē p̄petuū. nā celū est loc? deoz
et spūz. et oēs barbari et greci et q̄cūqz putant deos eē: cū lo-
cū q furzūz ē deo attribuit tanqz imortale imortalitati co-
aptātes p̄rio celī et mūdi. et vñ vertere celūz rapido turbie.
mot? n. h. māmētē vñ rapido. qz suo motu rapti scēū alias
speras. Cñ nota qz versō ē verbū frēq̄ntatiuū et significat
frēq̄nter vertere et i hoc innuit qz celū sp mouet et n cessā-
bit. qz dicit cōmētator. nō est timēdū qz celū stet. Et rō qz
mouens mouet sine fatigatioe et sine p̄a. iz. merita. C Itē
deus est nerus p̄petuo solio. i. cōiunct? p̄petuo celo. Cñ
de deus tripliciter est in vnuerso. scēntialr seu p̄tialr. sa-
cramentalr seu misterialr. et misericordialr. Essentialr ē
in sua vera claritate in q ipz homo nūqz vidit. sicut dicit
ppbia. deū nemo vidit vnqz sicut ipē est in p̄petuo solio.
Sacralr seu misterialr. de? ē i sacro eucaristie qd rata si-
de credimus. s3 misericordialr deus ē vbiqz. p3 qz dicit
sc̄ptura. mīa dñi plena ē terra. et in puenit dicim cēe fm
qz dicit sc̄ptura. de? est vbiqz. C Nota fm huguī. solū ē
sedes regal ex solidis lignis facta. dicta a soliditate. i. a fir-
mitate. C Nota qz deus cogit sydera pari legē nō violētia
nec coacta motiōe. qz nullū violentū p̄petuū. sed cogit ea
volūtaria ordinatioe obsuare legē. i. determinatiū motū ut
tpe eis statuto oriāt et occidāt. C Nota qz lūa s3 ē corp?
opacū recipiēs lumē a sole. et in ea pte que est versus solē
illūiat. cū at directe opposita sit soli sicut i plenilunio tñ
lūe suo obscurat minores stellas eo qz maius lumen obsu-
rat

scat minus. sed cū luna ē ī ista pte celi in q̄ est sol sicut p̄m
git in coniunctiōe. tunc supior ps q̄ est vltus solē est illuina-
ta. i. inferior: ps q̄ est vltus nos ē obscurata. tunc nihil vi-
demus de luna. sed cū incipit elōgari a sole tūc ps elonga-
ta incipit modicū appere nobis. tūc dicitur: ēē nouillimū
q̄ntopius elōgat. tātopl? appet nobis illuīata. C. Nota
bo. dicit solē ēē frēm lune q̄ fm fabulas iupiter p̄cubens
cū latona genuit ex ea duos gemellos. s. phebū q̄ dī sol. t
dianam q̄ dī lūa. t sic s. fabulas sol ē frater lune. C. Nota
stella que de vespe seq̄ solē t de mane p̄cedit. h. diuersa
noīa. p. p̄ vsum. Lucifer auroza ven? vesper? hesper? idē
Quō at sit possibile q̄ eadē stella d vespe sequat solē t de
mane p̄cedat. dicit. aliq q̄ hoc h̄ p̄tingit ī vna t eadē pte
anni. s. in diuers. dñt. n. q̄ ī estate seq̄ solē: t in hyeme p̄
cedit: s. hoc ē d̄ oēs auctores dicēt. hoc ēē ī eodē tpe āni
Alii dñt q̄ mercuri? t ven? sint stelle filis coloris t q̄ntita-
tis q̄ vna q̄q̄ seq̄ solē alia p̄cedit. t sic vī ēē vna stella
que seq̄ t p̄cedit. s. hoc si ē. M̄ns. dicit q̄ ven? ē altior so-
le t loq̄ fm antiq̄s astrologos. q̄ locaueūt venerē. s. solē
cū igit p̄tingit q̄ ven? t sol simul veniūt ad occasū. q̄ ve-
n? ē altior diuiti? videt l̄ sero q̄ sol. eadē rōne citi? videt ī
mane q̄ntis cito discurrant nam citi? vidēt ascendētia
remota q̄ p̄pinq̄ t diuitius vidēt descendētia remota q̄
p̄pinq̄. licet eq̄li motu incedāt. S. moderni astrologi
locant venerem sub sole Alii. dicit q̄ vna est stella q̄ vno
tpe sequit solem alio tpe p̄cedit. Et dicit fm ptolomeū q̄
illa stella habet epiciclū in cui? circūferētia deferē corpus
eius. Et at epiciclus circū? p̄uus cui? centz ē in circūse-
rētia orbis deferētis. nūc at ē ita q̄ epicicli? veneris semp
ē cū sole ita q̄ si p̄trahat līea a cētro terre p̄ cētz epicicli
veneris ad firmamētū eadē līea trānsibit p̄ cētrum sol. vel
non multum distabit ab eo. citi? autem venus feras in cir-
cūse epicicli aliq̄ erit in eadem līea cum sole: aliq̄ p̄ce-
dit aliq̄ seq̄. Item mora solis sup̄ orizontem facit diē
cū dies sit latio solis sup̄ terrā mora at solis sub orizonte
facit noctē. t q̄ sol longiorem facit moram tpe estiuāli sup̄
orizontem. t breuiorem sub orizonte. ideo dies estiuales
longiores sunt noctibus. in hyeme autem sit econtrario p̄
pter quod dies hyemales breuiores sunt noctibus.

Tua vis varium temperat annum.

At quas boree spiritus aufert

Reuehat mitis zephirus frondes:

Queq; arcturus semina vidit

Sirius altis vrat segetes.

Nihil antiqua lege solutum.

Linquit proprie stationis opus.

C. Tua vis va. rē. Dic bo. cōmendat regimen diuine pui-
dentie magis circa terrestria. i. circa p̄es. anni. dicens O
de? tua vis. i. virt? p̄par. i. ordinat variū annū. i. diuersas
ptes āni. ut mitis zephir? i. vent? vernalis. reuehat. i. re-
ducit frōdes q̄s aufert. i. distribuit spūs boree. i. flat? bor-
ree. et tua vis p̄par. ut q̄q̄. i. q̄cūq̄ semina vidit arctur? illa
stella: illas altas segetes. i. longas segetes. vrat sirius. i.
stella canicula tpe estiuāli. t subdit. Nihil solutū. i. segre-
gātū. antiq̄ lege. Leterna lege diuine puidētie. lingt. i. dere-
liq̄t op? p̄prie statidīs. i. ad qd̄ opandū est statutū. C. Mo-
ta q̄ q̄tuor sunt p̄es. āni. ver. hyems. autūnus. t estas.
In vere flat ventus q̄ dicit zephirus q̄ est collateralis fa-
uonif. t q̄ status eius est lenis: id dicitur mitis t produ-
cit viridia. In hyeme t maxime in principio viget status
boree. q̄ est ventus collateralis aq̄lonis cui? status est for-
tis t frigidus. t destruit viridia dēudādo arbores. C. Mo-
ta q̄ arcturus est stella circa maiorem vīsam q̄ dicitur vi-
dere semina. q̄ tpe sui ortus. quo orit̄ cum sole tunc semi-
natur sicut in autūno. C. Nota. sirius ē stella q̄ alio nomi-
ne dī canicula. t dī sirius a fire qd̄ ē tractus pp̄ lōgū trac-
tum caloris. apparet cū sol ē in cācro. t dī vere segetes
i. maturare. C. Nota. d arcturo dicit yfido. i. lictēdimol.

arctur? ē sid? post caudā maioris vīse positū. t orit̄ tpe au-
tūnali. sed vegeti? dicit arcturum oriri post idus septēbris
17. klās octobris. Itē dicit yfido. cācula ē stella t dī sir?
q̄ estiuis mēib? in medio centro celi ē. t iuncta cū sole bu-
plicit. calor eius. t dissoluūt corpora a qua stella dñr dī
es caniculares in quibus moleste sunt purgationes.

Omnia certo sine gubernas.

Hominum solos respuis actus.

Merito rector cobibere modo.

Nam cur tantas lubrica versat

Fortuna vices. premit insontes

Debita sceleri noxia pena.

At peruersi resident cello

Mores solio: sanctaq; calcant

Iniusta vice colla nocentes.

Latet obscuris condita virtus

Elara tenebris. iustusq; tulit

Crimen iniqui.

Nil periuria: nil nocet ipfis

Fraus mendacii compta colore.

Sed cum libuit viribus vti.

Quos innumeri metuūt populi.

Summos gaudent subdere reges

C. Oia certo si. rē. In ista pte boe. tangit actus hoīm nō re-
gi a puidētia diuina s. derelictos regimī fortune dicēs.
O deus tu gubernas oia certo sine. i. certo ordine ad finē
t respuis. i. spūs regere solos act? hoīz. g. o rector de?
tu merito cobibere. i. coerceas. cur lubrica fortuna. i. ista
bilis fortuna versat. i. vertit. tātas vices. i. alternationes
q̄ ipsa p̄mit insontes. i. innocētes. noxia pena debita sceler
i. hoi scelerato. t p̄uersi mores. i. hoiēs p̄uersi in morib?
resident in cello solio. i. alto loco. ipsi nocentes. i. mali cal-
cant scā colla. i. colla scēdz hoīz iniusta vice. i. iniusta alter-
natiōe. q̄ sancti poti? deberēt calcare colla nocētū q̄ ecō-
uerso. t clara virtus. i. homo clare virtutis. latet condita.
i. abscondita. obscuris tenebris. i. ab hoibus vicio obscu-
ratis. t iust? homo tulit. i. sustulit. crimē iniqui hoīs. t p
furia nil nocent ipfis iniquis. ne fraus compta. i. ornata.
mendacii colore. i. falsa apparentia nocet ipfis. s. cū pra-
uis libuit vti viribus. i. exercere vires. quos prauos me-
tuunt innumeri ppli. i. vulgares. tunc ipsi gaudēt subdere
i. supplantare summos reges idest bonos t sapientes quo-
rum est regere t alios gubernare. C. Itē deus oia guber-
nat certo sine. q̄ dicit cōmentator. io. mēb. Deus est mē-
sura omnium t regula t infallibiliter verum metrit. t cō-
mentator dicit primo celi t mundi. Entia diuina nos gu-
bernant t regunt t nobis sunt quasi finis. C. Item illud
quod est sapiētissimū regit certo sine cum sapientis ē rege-
re. sed deus ē sapiētissimus eo q̄ sapia a deo p̄cessit. vī
scriptura. Ois sapia a deo est. C. Nota boe. vidit in mun-
do bonos deprimi et malos exaltari. cum tamē poti? fie-
ret ecōuerso. Ideo sibi videbat q̄ actus et opatiōes hoīz
non regerent a deo. sed in agis a fortuna que hūc hūliat
t hunc exaltat. Ideo boetius deo conquerit.

Diam miserar respice terras:

Quisquis rerum federa nectis.

Operis tanti pars non villis

Homines quatinus fortune salo.

Rapidos rector comprime fluctus.

Et quo celum regis immensum

Firma stabiles federe terras.

C. Oia z mi. rē. Dic boe. rogat ut deus regat actus hoīm.
t homines sicut regit celum. d. O quisquis deus es tu q̄

nectis. i. coniungis. federa. i. concordias rerum : respice
miseras terras. i. hoies in terris habitantes. Nos enim
hoies nō sum? villis pars sed valde nobilis tanti tui opis.
i. mundi. nos q̄timur. i. concutimur. salo. i. mari. et amari-
tudine fortune. adeo tu deus comprime. i. restrige. rapi-
dos fluctus. i. magnos impetus fortune. et eo federe. i. re-
gimine. quo regis imensum celus firma. i. roborata. sta-
biles terras. i. homines stabiles in terra. ¶ Nota hoc. vi-
dit hominem non esse vilem partem mundi. q̄ scribitur
in prologo li. de pomio arist. Homo est dignissima crea-
turarum similitudo oim ad imaginem dei factus. et secun-
do de aia. quodammodo aia conuenit cum oibus creaturis
cum angelis in intelligendo: cum brutis in sentiendo. cum
plantis in vegetando. cum lapidibus in essendo. ¶ Nota
hoc. comparat fortunam salo. i. mari. Sicut enim navis
vndis marinis iactatur in altum nunc: et nunc in profun-
dum. sic homo per fortunam nunc in prosperitate lenat
nunc in aduersitate deficitur.

¶ Prosa quinta primi libri.

Ec ubi continuato dolore delatraui. il-
la vultu placido: nihilq; meis questu-
bus mota. ¶ Cum te inquit mestum
lachrimantēq; vidissem illico miserum
exulemq; cognoui. Sed q̄ longinquum esset eri-
lium. nisi tua pdidisset oratio nesciebā. Sed tu
q̄ pcul a patria non quidē pulsus es: sed aber-
rasti. At si te pulsus existimari mauis: te potius
ipse pepulisti. Nam id quidem de te nūq̄ cuiq̄
phas fuisset. Si enim cuius oriūdu sis patrie re-
miniscaris: non vti atheniensium quondā multi-
tudis imperio regis: sed eius vnus dñs ē et vnus
rex: vnus et princeps qui regit eā. Qui frequentia
ciuiū non depulsiōe letat. Quis agi frenis atq;
obtemperare iustitie summa libertas ē. An igno-
ras illam tue ciuitatis antiquissimā legē: qua sanc-
tum est ei ius exulare non esse q̄squis in ea sedem
fundare maluerit. Nam qui vallo eius ac muni-
mine continetur: null⁹ metus est ne erul esse me-
reatur. At quisquis inhabitare eam velle desie-
rit pariter desinit etiam mereri.

¶ Prosa quinta primi libri.

Ec ubi continuato. Hic incipit quinta p̄sa bu-
ius primi in qua boe. ostendit quod p̄bia se habuit
ad suam querimoniam et quid ex ea cognouerit
et p̄bia quedam dicta Boetii irrationabilia
p̄uipendit. 3. sub breuitate recolligit ea q̄ ipsuz
boetium p̄uurbant. 4. p̄bia dat modum remediendi ipsuz
boe. secunda ibi. Itaq; non tam me loci huius. tertia ibi.
Et tu quidem de tuis. quarta ibi. S; qm pluribus. Dicit
primo postq; ego bo. delatraui. i. contra rōem locutus
sum. hoc. sup. predicta p̄tinuato dolore. i. assidua turbatō
ne. illa. sup. p̄bia placido vultu nihil mota. i. irata. meis
questibus. de meis querimoniis. inquit. i. dixit. Lū. i. qm
ego vidissem te boe. mestū. i. tristē. q; p̄. i. lachrymantē.
i. flentem. illico. i. statim cognoui te misē. q; p̄. i. exulem
i. patientem eriliū. sed q̄ longinquum. i. remotum. esset
illud eriliū ego nesciebam. i. ignorabam. nisi tua orō
i. fmo. mihi pdidisset. i. renelasset. h; tu sup. bo. qdē p̄ cer-
te. si es puls⁹ q; pcul. i. valde remote. a p̄bia. i. a iudicio ra-
tionis. sed aberrasti. i. deviasti. at p̄ sed. si te mauis. i. ma-
gis vis. existimari. pulsus a patria potius sup. tu ipse pe-
pulisti te. Bo. Nam pro q; quidem p̄ certe. id sup. repe-
lere te a p̄bia nūq̄ fuisset phas. i. licitum. cuiq; sup. bol-

mini. Si enim remiscaris. i. recorderis. cuius patrie. i. de
qua patria sis oriūdu. i. natus. non vti pro ficut. sup. ci-
uitas atheniensium quondam regitur. imperio. i. ex p̄ce
pro multitudinis. i. multoz rectorū. seq̄ grecū qd tū va-
let in latino. sed vnus est dñs et vnus rex: vn⁹ et princeps
qui letat. i. gaudet. de frequentia idest frequenti inhabitatio-
ne. ciuium. i. incolarum. et non de pullione. cui⁹ regis agi
i. duci. frenis. i. p̄ceptis. atq; pro. et obtemperare. i. obedi-
re. iustitie summa est libertas. An pro nūquid. ignoras
illā antiquissimā legē. i. statutū. tue ciuitatis. i. recte rōnis. q̄
sancitum est. i. confirmatū est ius non esse. i. ad eum non
p̄tinere exulare. i. eriliū pati quisq; i. quicūq; maluerit
i. optauerit. fundare. i. locare in ea citate. sc. i. habitationē
suam. nam pro q; q̄ continetur. i. comprehenditur vallo
ac munimine eius sup. ciuitatis. nullus metus. i. timor. ē
illi ut increat⁹ esse erul. at pro sed. quisquis desierit. i. cel-
lauit. velle inhabitare eam ciuitatem pariter desinit etiam
mereri. i. meritum consequi. ¶ Nota q̄ delatrare proprie
est canum. in proposito autem delatrare est vrgente volo
re p̄ rōem loqui. et sic boe. q̄ dixit actus hoium non regi
a deo contra rationem loquebat⁹ ergo dixit se delatrasse.

¶ Nota non est hois sapientis moueri ex his q̄ dicuntur
ab insipientē contra rōem. sed magis debet insipientem
instruere et ipm p̄olari ergo philosophia nō fuit mota ex
q̄stibus boetii. sed magis ipm p̄solabatur. ¶ Nota p̄bia
cognouit boetium esse miserum et exulem: miser est ille cu-
ius ammus sequitur mutationem rex tpaliū ita q̄ erolli-
tur in p̄sp̄is. et dep̄rim̄ in aduersis. Erul in proposito
est ille non qui mutat regionem sed q̄ agit p̄ rōem. ¶ No-
ta q̄ per lachrimas p̄t cognosci q̄ rō hois est turbata. s;
q̄tum turbata sit non cognoscitur nisi sermone volentis
ergo dicit p̄bia lachrimis cognoui te esse exules. sed quā-
tum esset eriliū nesciebam: nisi tua orō mihi prodidisset.

¶ Nota. ille pulsus est a p̄bia qui oīno rōnem amittit. sed
ille aberrat qui infra patriā in aliquo rōis retinet et in ali-
quo amittit. Boe. autem non erat pulsus procul a patria.
quia non totam rationem amiserat. credebatur enī omnia
regi a deo. sed in hoc aberrabat q̄ actus hominum a deo
regi non putabat. ¶ Nota de patria hois q̄ ē recta rō lo-
quit. scilicet. in de remediis fortuitoz dices p̄p̄ia ē vbiq; q;
hō. bñ ē. illud autē qd bñ i hoies est nō in loco ē: in hois
inquā p̄tate ē. si sapiens ē nō pegrinat⁹. si stultus erulat
¶ Nota a patria rōis nullus boetium expulsi nisi ipse sc̄p;
q̄ bo. si alieno ip̄ctu s; p̄prio defectu terminos et limites
rōnis erulit. ¶ Nota citas atheniensiū regebat ip̄io multi-
tudinis. primo. n. ā regebat reges. postea. succedente tpe
principes: tādē p̄ regimine ei⁹ singul annis eligebant⁹. 38
sapientes. s; patria rōnis tū vno principe regit⁹. i. deo q̄
est regla recte rōis. ¶ Nota hō dñs oriūdu a patria rōis i
q̄tum aia ei⁹ intellectiua. q̄ vti recta rōne a deo oritur.

¶ Nota intm hō manet in patria rōis i q̄tū deo subicitur
et legi dñe: et q̄ deus in subiectione suoꝝ delectat⁹. id ē
tatur in multitudine ciuiū et si in expulsiōe eoꝝ. Repelli-
t⁹ at aliquis a patria rōis a deo rebellādo et a recta rōe rece-
dendo. ¶ Nota. qui obtēpat se deo ē summe liber. q; in-
q̄tum aliquis agit fm rectā rōem intm ē liber. s; p̄ obtē-
perare se deo hō maxie agit fm rōem. q̄ tal maxie liber ē.
vñ se. s; epla. dicit. Queris q̄ sit libertas. libertas vā est
nulli rei p̄ter q̄ deo fuisse. eq̄nimit̄ prosa et aduersa fer-
re et fortunam in equū ducare. nota q̄ a citate rōis nullus
erulat nisi p̄ affectionē tpaliū. tal at affectio ē voluntaria
et iō sola voluntate aliquis erulat a tli citate et q; talis affe-
ctio non potest hominē occupare q̄diu ē infra terminos
recte rōnis: iō dicit p̄bia. nam qui vallo eius. q̄.

¶ Itaq; non tā me loci hui⁹: q̄ tua facies mouet
Nec bibliotheca potius comptos eboze ac vi-
tro pietes q̄ tue mentis sedē regro. In qua nō
libros sed id qd libris p̄ciū facit: libroz quondā
meoz

meorū snias collocaui. Et tu quidē de tuis in cōe bonū meritis vera quidem: s; p multitudine gestorū tibi pauca dixisti. de obiectorū qdē tibi vel honestate vel falsitate cūctis nota memorasti. d sceleribus fraudibusq; delatorū recte tu quidez strictiq; attingendum putasti: q; ea melius vberi usq; recognoscētis oīa vulgi ore celebrentur. In crepuisti ēt vehementer iniusti factum senatus. de nra ēt criminatione voluisti. lese quoq; opionis damna fleuisti. Postremo vō aduersus fortunam dolor incādui: q̄stusq; si equa meritis p̄mia compēsari: iextremo muse seuictis ut vtiq; celum terras quoq; par regeret vota posuisti.

¶ Itaq; non tam. rē. Hic pbia quedam dicta irrōnabilia bo. pūpendit dī. Et quo aberrasti a patria rōis. itaq; p g non tam. i. non tū. facies. i. dispositio. huius loci. i. erit. q̄. i. q̄. tū. tua facies. i. interior dispō mentis tue. mo. i. i. pūbat. me pbiāz q̄ dicta ē aduersitate fortunē. q; superius q̄stus fuit de carentia bibliothecae librorū. istā carentiam pūpendens pbia dī. Nec ego pbia requiro. i. luestigo parietes bibliothecae. cōptos. i. ornatos eboze. i. ossibus elephantum: ac pro etiam. vitro. i. gēmis preciosis. q̄. i. in q̄tū. sup. ego requiro sedez. i. tranquillitatē tue mētis. in q̄ mente non collocaui. i. n̄ posui libros sed id. i. illud qd facit pretium. i. p̄ciositatem. libris. i. snias meorum librorum. ¶ Nota q; Boetius supra conquerendo de statu suo solum deplanrit incommoda corporalia nō curans delectionem animi sui. Unde philosophia contra hoc solum deplangit sui animi delectionem i. incōmoda corporalia guidēdit. q; supius q̄rta prosa dixit Boetius. Nunqā non mouet te facies huius loci. Ideo pbia hic tibi rīdēs dicit. multo plus mouetor propter animi tui delectionem q̄ pp locum exiliū in quo existi: homo enim fortis aīo oī loco vitur pro pbia. Uñ Quidius in lib. de fastis. Oē solum forti p̄ria est piscibus equor. q; etiam conquestus fuit de bibliotheca rīdēs pbia q; ip̄a potius deplangat snias librorū quas per obliuionem perdidit q̄ carentiam bibliothecae i. librorum. ¶ Et tu quidez de tuis Hic pbia sub breuitate recolligit quē Boetium perturbauerunt dicens. Et tu Boeti dixisti vera de tuis meritis. i. factis. in cōe bonum i. propter oīum hōium utilitatem. s; sup. dixisti pauca sup. beneficia. tibi euenisse pro multitudine gestorū idest factorum tuorum. i. tu memorasti. i. recitasti. nota. idest manifesta cunctis hominibus de honestate. idest de saluatione senatus. vel falsitate. idest compilatione fallarum litterarum. obiectorum. i. imputatorū tibi. quidem pro certe. tu strictum putasti. i. existimasti. attingendum sup. esse recte. i. rationabiliter. de sceleribus. i. de vitis. q; pro. i. fraudibus. i. deceptionibus. delatorū i. accusantium. q; ea. i. oīa ista. celebrent. i. memorantur melius. q; pro. i. vberius. i. copiosius. ore. i. sermone. vulgi recognoscentis. i. memorantis oīa. etiam tu Bo. increpuisti. vehementer. i. fortiter. scri. i. opus. iniusti senatus sup. torius. i. tu etiam voluisti de nostra criminatione. i. vituperatōe. i. etiā tu fleuisti. i. d̄fleuisti dāna. i. crimina. lese opinōis. i. immaculate fame tue. ¶ Postremo. i. vltimo dolor incanduit aduersus fortunam. i. contra fortunam: q; pro i. sup. tu. Boeti conquestus es non compensari. i. tribui. equa. i. digna premia. meritis. i. pro meritis. In ex t̄rō. i. i. fine. seuictis muse. i. furietis metri. tu posuisti. i. dixisti vota. i. p̄ces. q; ea par sup. diuine puidētie. reget. terras. i. boies terrenos vtiq; pro sicut regit celum.

¶ Nota q; ista oīa fuerunt causa perturbationis mentis. Boe. i. p̄tractant ea in q̄rta p̄ia i. in si. metri. o stelliferi. ¶ Sed qm plurimus tibi affectuuz tumultus icu

buit. diuersumq; te dolor ira meror distrahit: vti nunc mentis es: nondum te validiora remedia contingunt. Itaq; lenioribus paulisper vtemur: vt que in tumorem perturbationibus influētibus induruerunt. ad acrioris vim medicamentis recipiendam tactu blandiore molestant.

¶ Sed qm. Hic pbia dat modū medendi ip̄m Boe. dices Sed quoniam plurimus tumultus. i. valde magna multitudo affectuum. i. passionum. incubuit. i. institit tibi. i. dolor ira i. meror. i. tristitia. distrahant te diuersum. i. ad diuersa. sup. ideo vti pro sicut. nunc mentis es. nondum contingunt. i. respiciunt te. validiora remedia. i. fortiora medicamenta. itaq; nos vtemur paulisp. i. modicum. lenioribus sup. remediis. vt ea que induruerunt. i. indurauerunt in tumorem. i. inflaturaz. perturbationibus. i. tristitiis al influētibus. i. euenientib; i. vt illa mollescant. i. mollia fiant. blandiore tactu. i. leniori medicina. ad recipiendam vim acrioris. i. fortioris medicamentis. ¶ Nota q; Boe. fuit distractus multitudine affectionum. i. ira merore i. dolore. Nam ira trahit hōiem ad vindictam dolor ad de sperationem. meror ad totius mentis aggrauationem: ideo dicit pbia q; sua p̄turbatio iam non possit sustinere fortiora remedia. sed velit sibi adhibere lenia vt p̄ talia p̄patus i. dispositus p̄nter posset p̄cipere remedia acriora.

¶ Admetrum. sextum primi libri.

 Am pbebi radis graue
Lancri sydus inestuat:
Tum qui. larga negantibus
Sulcis semina credidit.

Elusus cereris fide
Quernas pergat ad arbores.
Nunq; purpureum nemus
Lecturus violas petas.
Cum seuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit.
Nec queras anida manu
Quernos stringere palmites.
Quis si libe at frui
Autūno potius sua
Bacchus munera contulit.

¶ Admetrum sextum primi libri.

 Am pbebi. radis graue. Hic incipit. sextum metrum huius primi qd dicit metrum gliconum ab inuatore coriambicum a pede p̄diantē. Est autē coriamb; pes q̄stans ex prima i. vltima longa et duabus mediis breuib; Uñ primus pes huius metri est spondens. secundus coriambus. tertius p̄r̄richius q̄ est pes q̄stans ex duabus breuib; i. loco eius aliq̄ ponitur iambus q̄ constat ex prima breui i. vltima longa. In h̄ g metro pbia pbat octū suū per exempla. Dic enim q; Boe. pro nunc non puenirent remedia fortia. s; alio tpe. probat g q; oīa regat tps de terminatum i. si fiant ex suum tps non p̄perant. i. h̄ pbat tribus exēplis. scdo. tangit tps nō permisceri q̄ deus distingit. ibi. Signat tps. ¶ Primū exēplum est de semine qd si seminat non debito tpe nō p̄fert fructum. Uñ si q; seminare in Julio vel in augusto. vñ dic sic in l̄sa. Cum pro qm. graue sydus cancri illius signi. inestuat. i. tardescit radii pbebi. i. solis. tū. i. illo tpe q̄ credidit. i. cōmisit. lar ga semina. i. copiosa semina. sulcis. i. cauernis. terre. negatib; sup. sp̄e mellis. talis elusus. i. frustrat. i. h̄d. i. b̄ficiō cereris. i. dee frugū. p̄gat. i. accedat. ad arbores q̄rnas. i. quercū. i. velsat fructibus eaz. Tūc ponit scdo exēplū d

floribus q̄s hō frustra q̄rit tpe hyemali cū tps eorū sit in vere. Uti dicit in lra. Tu lecturus. i. collectur⁹ violas. tales flores nunq̄ petas. i. accedas purpureū nemus. i. floridam filuam. cum idest q̄. campus stridens. i. sonans cāpus inhorruit. i. horribiliter appuit. scus aglonibus. i. crudelibus ventis hyemalibus. Tunc ponit tertium eremplum. i. est de vultu q̄ mature sūt in autūno. i. iō frustra q̄rat tpe vernali. Uti dicit in lra. si libeat frui vultu si q̄ras auida. i. cupida manu stringere vernos palmites. i. vernales vites. q̄ bacchus deus vini. potius ptulit sua munera. i. vinas autūno. i. tpe autūnali. C. Nota q̄ sydul cancri. v̄ grane. q̄ sole erit in cancro hoies grauāt nimio calore q̄ tpe nō ē seminandū. q̄ ad h̄ q̄ semen choalecat. regit humor q̄ calore solis feruido tpe resoluit⁹ et euaporat. C. Nota fin fabulas cū plato rapuerat perpinā m̄ eius ceres q̄res ipas i terris et in iūctis denegauit holb⁹ bñficiū frugū. i. tūc hoies pgebāt ad arbores q̄rcū et cōdebat glādes. i. sic loquit. p. in lra. C. Mo. de h̄ q̄ dicit stridens cāpus dicit bu. q̄ strideo des. vel stridio dīs. est fortiter sonare vel dentes concutere.

Signat tempora propriis

Aptans officiis deus.

Nec quas ipse coercent

Miseri patitur vices:

Sic quod precipiti via

Lertum deserit ordinem:

Zetos non habet exitus.

C. Signat tpa p. Hic ostendit pbia tpa si p̄miscere q̄ deus distinxit dicens. Deus signat. i. ornat. tpa aptas ea p̄p̄tis officiis nec tpe de⁹ patit⁹ misceri vices. i. alternatōes temporum ita q̄ tps vni officio deputatū pueniat alteri q̄s vices temporū ipse coercent. i. distinxit. et addit sic q̄res aliq̄ tpe non debito frustratur in q̄rendo. sic illud quod deserit certum ordinem p̄cipiti. i. festina via. illud non h̄y letos exitus. i. p̄spey euentum. sic a fili si pbia relicto debito tpe ministrasset boetio fortem medicinā: nō fuisset prospata i medicando ipm. C. Mo. q̄ p̄ debitū ordinē ref p̄nuat in suo eē et i sui nā. q̄ deficit ab ordine et defit ab eē. vñ boe. q̄rto h̄? scda p̄sa. Est. n. q̄d refert ordinē seruatoz nāz q̄d vñ ab h̄ defit: eē q̄d i sua nā sūt ē drellit. p̄p q̄d debet⁹ ordo in oibus ē obseruandus. vñ poeta. ē ordo summa limes sapiētis i arte. ergo dicit pbia q̄ p̄cipit via. C. Mo. oē agēs i agēdo vñ p̄stiuere sibi bonū finē: q̄ rōne bōi finis agēs meret⁹. et rōne mali finis demeret⁹. vñ poeta si dā⁹ extem plo bona p̄ primordia merces cōgrua: h̄ rectus p̄mia finis h̄y. Et igit iordatio ipediat bōitatē finis iō vitāda ē.

C. Rosa sexta primi libri.

Primum igitur paterisne me pauculis rogationibus statum tue mentis attingere atq̄ tentare: vt qui modus sit tue curatōis itelligā. B. Tu vñ arbitrati inq̄a tuo que voles vt rñsuz rogato. P.

C. Prosa sexta primi lib i

Primus igit pateris. Hic est sexta et vltima p̄sa huius primi in q̄ pbia inquit et cāz radicalē infirmat⁹ Boetii et quibuscūq̄ interrogatōib⁹. Et p̄io pbia captat beniuolentiā Boetii. scdo ponit suas interrogatōes ibi. Tū illa. Dicit p̄io: O Boetii anteq̄ adhibeam tibi remedia. ne pro nun qd. pateris. i. admittis. me pbiam. primū pauculis rogationibus. i. interrogatōibus attingere sup. per. cognitio nem. atq̄ tēptare. idest rimari. statum. idest dispositionez tue. mētis vt itelligā. i. cognoscam. qui sit modus tue curatōis. i. sanationis. vñ. p̄ sed. Ego Boetius inq̄a. i. viri. tu pbia rogato. i. interrogato. tuo arbitrati. i. fin tuā voluntatē. que voles. vt p̄ sicut. rñsuz. i. volentem rñdere

C. Nota q̄ pbia more boni medici non solum scrutat⁹ cās doloris per signa extrinseca sicut medici per vrinā et pulsum: q̄ hec signa q̄q̄ fallunt. sed etiam scrutat⁹ cās doloris Boetii per rñsionē ad q̄ones. et primo captat eius beniuolentiā reddēdo ipm attentum p̄ hoc q̄ dicit pauculis rogatōib⁹. C. Nota q̄ infirmi h̄nt naturalē ipotetiā aliqd patiendi. ergo ex facili conturbantur: non solum p̄ multas interrogatōes: h̄ ex vna sola. Uolēs ergo pbia mouere paucas q̄ones Boetio infirmo. primo. captat eius beniuolentiā.

Tum illa: hunc cū inquit mundus temerariis agi fortuitisq̄ casibus putas: An nullus credis ei inesse regimen rōnis. B. Atqui inq̄a nullo exi stimauerim modo vt fortuita temeritate tam certa moueāt. Verum operi suo conditorem presidere deū scio. Nec vnq̄ fuerit dies q̄ me ab hac sentētie veritate depellat. P. Ita est inquit. Nā id etiam paulo ante cecinisti. hoiesq̄ tū diuine exortes cure esse deplorasti. Nam de ceteris qn rōne regerentur nihil monebare. Pape aut vebementer admiror cur in tam salubri sententia locutus egrotas. Veruz altius perscrutemur. ne scio quid abesse coniecto.

Tum illa. Hic pbia facit interrogatōes. scdo cās totius infirmitatis ex rñsionibus Boetii recolligit. tertio ostendit ipm curabilem esse dādo modū p̄cedendi circa curatōnem eius. scda ibi. Quare plenissime. tertia ibi. S3 sospitatis actori. Primo pbia querit de mundi gubernatione scdo. de circumstantiis gubernationis. ibi. Sed dicit mihi Adhuc diuidit⁹: q̄ pbia q̄rit. secundo Boetii rñdet. tertio pbia eius rñsionem approbat. Dices ergo. O. Boetii putas h̄c mundum agi. i. regi temerariis. q̄ p̄. fortuitis casibus. i. euentibus. an. i. nunqd. tu credis nullū regimē rōnis. i. prouidentie diuine inesse ei mundo. Ego Boetii inquam. i. viri. atq̄. i. certe. non exstimauerim. i. putaveris vñlo mō. vt tā certa sup. entia moueant. i. regant⁹ fortuita temeritate. i. improuisa stulticia. sed scio deum conditorem idest creatorem presidere suo opi. i. sue creationi. nec vñ fuerit vnq̄. i. aliquo tpe. que dices. depellat. i. remoueat me Boetii ab hac veritate snie iam dicte Tunc pbia ap̄probās eius rñsionem. o. P̄bia inquit. i. dixit ita est. nā tu cecinisti. i. dixisti et illud paulo ante. i. in q̄nto metro h̄? primi. q̄ p̄. tu deplorasti. i. plangisti. tū. i. solūmodo. ip̄sos hoies eē exortes. i. carentes vel non p̄ticipes diuine cure. i. diuine p̄uidētie. nāq̄ pro q̄. tu nihil monebare. i. dubitasti. de ceteris. sup. creaturis. qn regerent⁹ rōne sup. prouidentie dei. aut pro sed. pape est iteriectio admiratōis ego admiror vebementer q̄ tu locutus. i. posuisti. in tā salubri snia. egrotas. i. langues. vñ pro h̄. nos p̄scrutemur altius. i. p̄fundius ego nescio qd. i. aliqd sup. h̄ illud. q̄d ego cōiecto. i. opinor. abesse tibi Boetio. C. Nota q̄ infirmas Boetii partim fuit ex i ordinata affectione. inq̄antū enim Boetius voluit de ipalium rex amissione. et partiz fuit ex falsa existimatōe quātū ab vno. Estimabat enī malos hoies eē felices et potentes. scdo estimabat hoies nō regi a diuina p̄uidētia. ergo pbia inquit et cāz radicalē p̄pter quā Boetius incidit in istas icōmoditates. et quia rādit totius morbi fuit diuine gubernatōis quātū ad hoies ideo p̄io querit de mundi gubernatōe. C. Nota q̄ Boe. innuit duas rōnes q̄ mūdus regat⁹ a deo. primā ibi. Tā certa. q̄ talis ē. Ea q̄ sit certa et determinata si regit⁹ a casu et fortuna. cū regimē taliū sit incertū. Sed etia hui⁹ mūdū scda. q̄ a certis causis p̄ducta. Scdam rōez innuit ibi. Tēp̄ op̄i suo q̄ talis. ē. Lausati regit⁹ a sua cā. h̄ de⁹ ē cā mūdū. cū ab ipso dependeat celū et tota nā ergo rē. C. Mo ta pbia rōnabiliter mirat⁹ q̄ Boe. credens mūdū regi a deo putabat

Deo putabat hoies nō regi ab ipso: qz posset pbia sic arguere. deus regit mundū s3 te Boe. sed hoies sunt pncipalis pars mundi sicut prius dixisti in metro. operis tantipars non vilis. ergo homines reguntur a deo.

Sed dic mihi qm̄ adeo regi munduz non ambigis: quibus etiam gubernaculis regatur aduertis. **B.** Vir inquā rogationis tue sententiaz nosco nedum ad inquisita respondere queam. **P.** Nun me inquit fefellit abesse aliquid per quod velut hiantē valli robore in animum tuum perturbationum morbus irrepserit.

Sed dic mihi. Hic pbia querit de circumstantiis gubernationis mundi. secundo quia res gubernate diriguntur i suū finem ideo secundo querit de fine rez. 7 quia gubernatio dei fm̄ rei veritatem etiam est circa homines. ideo tertio querit de cognitione hominis. secūda ibi. Sed dic mihi. tertia ibi. Sed hoc quoqz. primo dicit. sed o ho. dic mihi pbia. qm̄ nō ambigis. i. dubitas mundū regi. i. gubernari a deo etiam nunquid aduertis. i. cognoscis. quibus gubernaculis mundus regatur. ego Boe. inquā. i. dixi. vir nosco finem. i. intellectū. tue rogationis. i. tue interrogationis. nedum. i. adhuc nō. quē. i. possum. rñdere ad inquisita. i. ad interrogata. sup. pbia inquit. i. dixit. nun fefellit idest decepit me. sup. pbiā abesse. i. deficere tibi aliquid per quod velut hiantē. i. patēte. robore. i. infirmitate. valli. i. munitionis morbus perturbationum. irrepserit. i. subintraverit in tuum animum. q. d. nunqd enī vez fuerit qd p dixi tibi aliqd abesse p qd abesse siue p quē defectū dolor intravit te sicut apertum ostiū. **C** Nota qz deus non regit mūdū aligibus gubernaculis extrinsecis: qz sic nō esset p se sufficientissimus sed regit ipm̄ sua potentia que attribuitur patri. sua sapia que attribuit filio. sua pietate 7 clemētia que attribuit spūi scō 7 de hoc patebit in scōdo huius.

C Nota illud qd aliqz hō vir intelligit aliquo mō intelligit l3 cū difficultate ex hoc ergo qz Boetius dicit se vir intelligere interrogationem philosophie: innuit se aliquo mō intelligere: tamen cū difficultate propter dolorem opprimentem rationem: 7 ideo respondere non potuit. **C** Nota quando robur valla alicuius munitionis biat propter aliā quā rupturam in eo factam tunc hostes ingrediuntur munitionem. Sic a simili qm̄ munimē rōnis quo aius munitur tanqz vallo biat propter defectum alicuius cognitionis: tunc necessario perturbationes affectuum subintrant animum.

Sed dic mihi. meministi ne quis sit rerum finis quo ve totius nature tendat intentio. **B.** audieram inquā: sed memoriā meror hebetavit. **P.** At qui scis vnde cuncta processerint. **B.** Non inquā deumqz esse respondi. **P.** Et quid fieri potest: vt principio cognito: quis sit rerum finis ignores. **A**ernm hi perturbationum mores 7 ea valentia est. vt mouere quidem loco hominem possint: euellere autem sibi qz totū extirpare nō possint.

Sed dic mihi 7c. Hic pbia querit de cognitione finis rerū dicens. Dic mihi ne. i. an meministi. i. recordaris qz sit finis rez sup. olum. ve pro vel. quo. i. ad quē finē. intentio totius nature. tēdat. i. laboret. ego Boeti? inquā. i. dixi au dieram sup. olī sed meror. i. prurbatio hebetavit idest obsecrauit. memoriā. i. intellectū. Atqui pro certo scis vñ cū cta. i. oia entia. processerint. i. principium suum habuerunt. Ego Boetius inquā. i. dixi noui. qz p 7 rñdi deum eē sup. principii oluz rez. 7 dicit pbia. 7 qd. i. qm̄ pōt fieri hoc vt cognito. i. noto principio. i. oium rez ignores idest

nescias. qz sit finis rez sup. oluz. vez pro sed bi. mores perturbationū sunt. 7 ea valentia. i. vigor vel prās prurbatio nū est. vt quidē. i. certe possint mouere hoīem loco. i. a stabilitate pfecte cognitionis. aut pro sed non possint euellere sup. radicatus. qz pro 7 extirpare. i. eradicare sibi totū.

C Nota pbia rōnabiliter querit Boetium an cognoscat finē oīuz rez. qz finis est cā cāz. 7 est optimū cuius gratia alia fiunt. ppter qd ignorato fine. nihil pfecte cognoscit eoz que sunt ad finē. nam fm̄ exigentiā finis cetera moderantur. **C** Nota qm̄ principii 7 finis coincidūt in vnum si cut in circulo idem est principii 7 finis: 7 tunc videtur mirabile qz tunc principii cognoscit 7 finis ignoret. cū ergo deus sit principii 7 finis olum rez cognito ipso sub rōne principii videt etia cognosci sub rōne finis. **C** d. at deus sit principii oluz pz: qz ab ipso deriuatū est singulis esse 7 viuere. primo celi 7 mūdī. **C** d. aut sit finis oluz pz: qz gra eius oia fiunt 7 ad ipm̄ ordinant. nam in rebus 7 stantibz ex arte 7 natura semp vilius est ppter melius. Deus autē ē optimum eoz qz i natura sunt. et probemio metaphisice.

C Nota l3 prurbati aliquale cognitionē rez hēant: tñ impediūt ne pfecte cognoscāt. Licet ergo Boetius aliquale cognouerit deū esse principii rez. tñ qz turbatus fuit: pfecte naturam huius principii nō cognouit: 7 ideo ignorauit ipsum esse finem rerum. **C** Nota qz passio est molus particule appetitine sub fantasia boni 7 mali fm̄ Eustratiuz. 7 ethi. 7 bi sunt mores passionum qz pnt homines mouere a stabilitate perfecte cognitionis sed totaliter ipsum nō possunt euellere ab omni cognitione.

Sed hoc quoqz respondeas velim hominem ne te esse meministi. **B.** Quid nī inquā meminerim. **P.** Quid igitur homo sit poteris ne proferre. **B.** hoccine interrogas an esse me sciam rationale animal atqz mortale. **S**cio 7 id me esse confiteor. 7 illa. **P.** Nihil ne te aliud esse nouisti. **B.** nihil. **P.** Jam scio inquit morbi tui aliā vel maximam causam quid ipse sis nosse desisti.

Sed hoc quoqz rñdeas velim. Hic pbia facit aliā interrogationē de cognitione humane nature dicens. Sed ego ē velim tu respondeas. i. responsum des hoc. i. ad hoc ne p nunquid. tu meministi. i. scis te esse hominem. Ego Boetius inquā. i. dixi qd. i. ppter qd nī. i. nisi: meminerim. i. scierim. 7 querit vterius pbia. Jgit ne. i. nunqd. poteris proferre. i. dicere. qd sit hō. i. diffinitionē hoīs. rñdet boetius nunqd pbia tu interrogas me hoccine. i. hoc. an. i. vñ scio me eē rōnale. atqz pro 7 mortale aīal. ego boeti? scio 7 confiteor. i. fateor. me esse id sup. aīal rōnale 7 mortale. 7 illa sup. pbia dixit. ne pro nunquid. nihil nouisti te esse aliud qz aīal rōnale mortale dicit Boetius nihil sup. pbia inqt. i. dixit. iam ego scio aīam causā sup. quā igno rātiā diuine prouidentie. vel maximā cāz tui morbi. tu desisti. i. cessasti nosse. i. noscere qd sis. **C** Nota l3 hō sit mortalis fm̄ corp? non tñ fm̄ aīaz intellectiū que est dignior pars hominis. Et qz Boeti? dixit se eē nihil aliud qz rationale 7 mortale: id nō quesuit nisi bōa mortalia. de quo rū bonoz amissione voluit non curās partē imortales. i. aīam: rōe cuius debuit appetere bona immortalia. ideo pbia dicit qz Boetius se nō nouerit. **C** Nota qz cā maxima morbi hominis ē scipm̄ ignorare: qz dicit Boetius se cūdo hui? pla gnta. **C** d. conditio humane nature est vt se cognoscat qz ceteras res excellat. Cum autē nosse se defierit eadem natura infra bestias redigat. nā ceteris aīantibus sese ignorare naturaliter est. hoibus vō vicio venit. Et dicit: Temistius sup. de aīa. Quid turpius est aīe cū sit alio rū cognoscitiua qz sui ipsius est ignarra. aīa se ipsam igno rās quo d aliis fida putabat cognoscitiua. q. d. nullo mō

Quare plenissime vel egritudinis tue rationes

vel aditum reconciliande sospitatis inueni. Nam quoniam tui obliuione confunderis: et erulem te expoliatum propriis bonis esse uoluisti. quoniam uo quis sit rerum finis ignoras: nequa homines atque nepharios: potentes felicesque arbitraris. Quoniam uo quibus gubernaculis mundus regatur oblitus es: has fortunarum vices estimas sine rectore fluat: magne non ad morbum modo: uerum ad interitum quoque cause.

Quare plenissime. Hic pbia ex dictis Boetii recolligit oēs causas totius infirmitatis eius dicens. Quare p igitur ego pbia inueni plenissime. i. perfectissime. rationem. i. causam eue egritudinis. i. infirmitatis. uel inueni aditum. i. accessum reconciliande sospitatis. i. recuperande sanitatis tue quod declarat. Nam pro quo quia tu confunderis. i. confusus es obliuione id est ignorantia tuipsum. tu uoluisti te esse erulem quia p 7. expoliatus. i. priuatus. propriis bonis. i. diuitiis. quia pro quia tu ignoras. i. nescis quod sit finis rerum omnium. tu arbitraris. i. putas. nequa. i. malos. atque pro 2. nepharios. i. iniquos homines esse potentes. quia pro 2. felices. Quia pro quo: tu oblitus es quibus gubernaculis. i. regiminibus. ipse mundus regatur. tu estimas. i. opinaris. has vices. i. istas alternationes fortunarum. i. rerum fortuitarum. fluat: i. diuagare sine rectore: iste sunt magne cause non modo. i. non solum ad morbum uerum pro sed. sunt ad interitum. i. ad mortem uel ad perditionem a se. Nota homo seipsum ignorans extra limites recte rationis positus est: et talis dicitur esse erul ut prius uisum est. Nota homo seipsum ignorans nisi se estimando mortales uolet de amissione bonorum mortalium. ergo dicit pbia quia tu obliuione confunderis. erule te et expoliatus propriis bonis uoluisti. Nota ex affectu uel perditione ultimi finis homo dicitur potens uel impotens. ex quarto huius quia ergo Boetius ignorauit ultimum finem rerum ideo putabat malos esse potentes. Nota Boetius ignorauit quibus gubernaculis mundus regeretur ideo ignorauit quod deus sua bonitate omnia disponderet. ergo putabat vices fortunarum esse sine rectore.

Sed sospitatis auctori grates. quod te nondum totum natura destituit. Habemus maximam tue fomitem salutis ueram de mundi gubernatione sententiam. quod eam non casuum temeritati. sed diuine rationi subditam credis. Nihil igitur per timeas. iam tibi ex hac minima scintillula uitalis calor illuxerit. Sed quoniam firmioribus remediis nondum tempus est uti. et eam mentium constat esse naturam. ut quotiens abiecerint mentes ueras falsis opinionibus induantur: ex quibus orta perturbationum caligo uerum illud confundit intuitum: hanc paulisper lenibus medicamentis fomentis attenuare temptabo: ut dimotis fallacium affectionum tenebris splendor lucis possis agnoscere.

Sed sospitatis auctori grates. Hic pbia ostendit Boetium esse curabilem dando modum procedendi circa curationem eius dicens. Tu des grates auctori sospitatis. i. sanitatis. quod nondum. i. non adhuc. natura. i. vigor naturalis destituit. i. deseruit. te totum. i. totaliter. nos pbia habemus maximam fomitem. i. radicem. tue salutis. i. sanitatis. i. ueram sententiam. id est intellectum. de mundi gubernatione quod tu credis eam super gubernationem. non esse subditam. i. subiectam. temeritati causam super. fortuitorum sed diuine rationis. igitur nihil per timeas tam tibi Boetio ex hac minima scintillula. i. parua ueritate. illuxerit uitalis calor. i. ardor mere ueritatis aliam uiam

faciens. Tunc dat modum procedendi circa curationem eius dicens. Sed quia pro quo. nondum. i. non adhuc. est ipse firmioribus remediis uti. et constat. i. manifestum est eam esse naturam mentium: ut quotiens abiecerint ueras opinioniones. induantur. i. inuoluantur falsis opinionibus. ex quibus falsis opinionibus. caligo. i. obscuritas. perturbationum. i. passionum orta. i. creata confundit illum uerum intuitum. i. cognitionem mentis. ego super. pbia temptabo attenuare. i. remouere. paulisper. i. modicum hanc caliginem lenibus. i. facilibus. quia pro 2. medicamentis fomentis. i. medicinis. ut dimotis. i. remotis tenebris fallacium affectionum. i. fallax opinionum uel passionum. possis agnoscere. i. intelligere. splendor lucis. i. claritatem uere lucis. i. lucide ueritatis. Nota sicut in morbo corporali uigete principali membro puta corde potius medicinas introduci sanitas aliis membris: sed naturali calore destitute ipsum cor frustratur ipse sanitatis: sic in morbo spirituali manere i. Boetio cognitione illius principii. quod de gubernet mundum. potest procurari salus quantum ad errorem in aliis. ergo dicit pbia quia congratulando Boetio debes reddere grates auctori sospitatis. Nota quia intellectus abiecit ueram opinionem. statim afficitur falsa opinione. quia intellectus non abiecit ueram opinionem nisi propter aliquam persuasionem per contrarium. nihil autem contrariatur uo nisi falsum. ideo intellectus non potest abicere uerum nisi accipiendo falsum. Nota tenebre affectionum impediunt rectum iudicium: quia tristitia stupefacit et corrumpit naturam ex ethicis sed amor et odium pervertunt iudicium secundum ptolomeum in centilogo. et ire et concupiscentie uenerorum marine transmutant corpus. et quibusdam insanias faciunt 7. ethici. et ipedit ira alius ne possit discernere uerum sed cathone.

Admetrum septimum primi libri.

Abibus atris.

Condita: nullum

Sumdere possunt	Sydera lumen.
Si mare uoluens	Turbidus auster
Disceat estim.	Vitrea dudum.
Parque serenit	Vnda diebus
Ador resolutio	Sordida ceno.
Visibus obstat	Quique vagatur.
Adotibus altis	Defluens amnis
Sepe resistit	Rupe soluti
Obiice sari	

Admetrum septimum primi libri.

Abibus atris. Condita nullum. Hic incipit septimum et ultimum metrum huius primi quod uocatur metrum adonici ab inuatore. dimetri autem numero pedum. dactylicum a pede predominante. In quo metro pbia probat per exempla quod dixit. dixit enim pbia quod caligo perturbationum ipedit intuitum ueritatis. hoc primo probat pbia tribus exemplis. scilicet horatius nos da fugam perturbationum ibi. Tu quoque si uis. prima in tres sunt tria exempla que patebunt. dicit primo. Sydera condita. i. abscondita atris nubibus. i. obscuris nubibus nullum lumen potest infundere ad illuminandum terram. Tunc ponit secundum exemplum. Si turbidus auster. i. obscurus uentus. uoluens. i. mouens mare. misceat. i. commisceat cum ceno quod est infundit. estim maris. id est fetorem: tunc unda dudum. i. prius vitrea. i. transparentis ad modum uitri par. i. similis. serenit. i. clari diebus. mori. i. statim super. illa aqua facta sordida per flatum venti resoluta cenot. i. eleuato luto. obstat. i. resistit. visibus. i. oculis non potest penetrare uindam maris. Tunc ponit tertium exemplum. Amnis. i. fluuius qui de altis montibus vagatur id est discurrit. ille sepe resistit. i. reflectitur obice. i. obiectione soluti sari. i. rupte lapidis. rupi. i. de monte.

Nota similitudo quam pbia pretendit est ista. Sicut sydera flueta nobis lucere et terram illuminare cessant hoc facere

cere propter interpositionem nubium obscuraz. sic intelli-
tus rō que lucent ⁊ illuminant hoīem in cognitione ve-
ritatis impediunt caligine perturbationū. ¶ Nota q̄ sili-
tudo secundi exempli in hoc consistit. Sicut aqua maris
manente clara ad modum vitri. visus pōt eam penetrare
⁊ videre que sunt sub aqua. sed si turbatur illa per ventum
tunc obstat visui. sic alius hoīs quietus non impedit iudi-
ciū rōnis. sed si moueatur ⁊ turbet affectione īpaliū. statim
obstat rationi impediens eius iudiciū. ¶ Nota q̄ simi-
litudō tertiū exempli talis est. sicut aqua currens de altis mon-
tibus libere recto tramite procedit. ⁊ p̄ obstaculū lapidis
qui resoluatur de monte impeditur ne recte pcedat. sic rō
libera non impeditur recte iudicat. si autē rō afficit mori-
bus affectuum impeditur in iudicio ⁊ veritatis cognitiōe.
¶ Nota q̄ rupes est moles lapidea siue mons lapideus.
sed sarum est pars resoluta a rupe. i. a monte.

Tu quoq; si vis	Lumine claro
Cernere verum.	Tramitte recto
Carpere callem.	Gaudia pelle.
Belle timorem	Spemq; fugato;
Nec dolor afflit.	Anbilla mens est;
Vinctaq; frenis.	Nec vbi regnant.

¶ Tu quoq; si vis: Hic pbia hortat ad fugam p̄turbatio-
nū siue affectionum animi dicēs. Si tu vis cernere. i. vide-
re vel iudicare. vey. i. veritatem. claro lumine. i. vera co-
gnitione. ⁊ si vis etiā carpe. i. attingere. callem. i. viam ve-
ritatis. recto tramite. i. processu rōnis. tunc tu pelle. i. re-
pelle gaudia. i. que sunt de bonis p̄tibus. ⁊ pelle. i. remo-
ue a te timorē sup. de futuro malo. q; pro ⁊ tu fugato spē
sup. que est de bona fortuna. nec ē afflit dolor sup. qui est
de presenti afflictione bonoz. sup. que est mens est nubi-
a. i. obscura vel aperta. q; pro. ⁊ est vincta. i. ligata frenis.
i. ligamētibus. vbi. i. in qua mente. hec sup. p̄dicta regnāt
i. dñantur. i. gaudium de presentibus bonis. timor de fu-
turo malo. spes de futuro bono. dolor de presenti malo

¶ Nota sicut prius tactum est affectio est motus particule
sensitiue sub fantasia boni vel mali animum afficiens ⁊ re-
ctū rōnis iudiciū impediens. Et sunt quatuor affectiones
tales principales ad quas oēs alie reducunt. i. gaudium.
spes. timor. ⁊ dolor. quaz sufficientia sic accipit. Oīs pas-
sio vel est respectu boni vel mali Si respectu boni hoc du-
pliciter. vel respectu boni presentis. sic est gaudium. quod
est de presenti bono. Si est respectu boni absentis. sic ē spes
que est de futuro bono. Si aut passio ē respectu mali. hoc
dupliciter vel respectu mali presentis sic est dolor. qui est
de presenti malo. Si est respectu mali absentis. sic ē timor
qui est de futuro malo. ¶ Nota q̄ iste passionēs non sūt
pellende vt non sint in animo hoīs. q; vix inuenit homo si
ne ipsa. sed sic sunt pellende vt non dñent in hoīe vñ sēda
re bñdī passionēs vt non dñent est hoīs virtuosus. q; vir-
tus consistit in moderatione passionū. Si aut regnāt ⁊ do-
minantur in hoīe. tunc impediunt iudiciū rōnis. p̄pter qd
dixit. Eustratius. super lib. ethi. o; reluctari ⁊ passionēs
sensitiuas que si preualuerint impediunt vires anime.

¶ Nota iste passionēs ⁊ affectiōes si ordinant ad terrena.
tūc sunt nocive. attamē p̄t esse meritorie ⁊ virtuosae si fue-
rint ad debitos fines ordinate. ¶ Thā richard⁹ in lib. 12. pa-
triarcharum dicit. Ordinati ⁊ vey gaudiū tunc habemus
qñ de veris ⁊ eternis bonis gaudemus. Etiā timor est vir-
tuosus si fuerit ad deum ordinatus. q; scriptum est. In-
tellectu sapie timor dñi. Et idem richard⁹ dicit. ¶ Prima virtutū
proles sine qua ceteras habere nō p̄t ē timor dei. Itē spes
vt dñt idem rich⁹. efficitur ordinata. si de indulgentia vēte
generatur. ¶ Thā dicit vere ⁊ absq; dubio. quāto q; frequē-
tius quātoq; vehementius de suo reatu interno dolore affi-
citur. tanto certior tantoq; securior per spem de indulgen-
tie venia efficitur. Similiter dolor est virtuosus quando
fit ad deplangendū culpam. Unde rich⁹. Quanto quis

vehementius metuit penam quā meruit tanto acerbi⁹ p̄-
guē culpam quā fecit.

¶ Explicū liber primus.

¶ Incipit prosa prima secundi libri.

¶ Est hec paulisper obticuit. atq; vbi attentionem meaz modesta ta-
cituritate collegit: sic exorsa ē ¶ Si penitus egritudinis tue causas
habituq; cognoui. fortune prio-
ris affectu desiderioq; tabelcis: ea
tm̄ animi tui statū sicuti tibi fingis mutata pueritit

¶ Incipit secundus. ¶ Prosa prima

¶ Est hec paulisp. Hic est secundus liber Boe-
de consolatione p̄bie. qui p̄tinuat ad librum
p̄cedentem in hunc modum. ¶ Postq; pbia i
primo libro inuestigauit cās radicales infirmi-
tatis. B. in hoc secūdo p̄cedit ad eius curatio-
nē. primo adhibendo sibi remedia leuia. sedō remedia va-
lidiora in libro consequentibus. Hūc enim modū medican-
di pbia p̄misit Boetio. Et diuidit iste liber. in. 16. partes
q; sunt octo prose ⁊ octo metra huius secundi. que partes
parebunt. quid āt in qualibet parte agatur similiter vide-
bunt. ¶ Prima prosa diuiditur. p̄rio ostendit Boetius quid
pbia egerit post predicta ⁊ resumit vnam causam doloris
Boetii. secūdo pbia ponit quēdā effectum fortune. tertio
excusat se de quodā. quarto tangit opportunitatem medē-
di Boetium. quinto p̄cedit ad leuia medicamēta eius. se-
cunda ibi. Intellego. tertio ibi. S; vt arbitror quarta ibi
Sed ips est. gmta ibi. Quid est igitur o homo. ¶ Primo
dicit. ¶ Post hec que dicta sunt pbia obticuit. i. tacuit. pau-
lisp. i. modicū: atq; pro. ⁊ vbi. i. postq; collegit. i. intel-
lexit. meā attentionē. i. diligentia. modesta taciturnitate. i.
tempato silentio. exorsa est. i. incepit loqui. sic. i. taliter.
si pro quia ego cognoui cās. i. rōnes radicales. q; pro. ⁊
habitu. i. dispositionem egritudinis. i. infirmitatis. tu hoc
ti tabelcis. i. tristaris affectu. q; p. ⁊ desiderio prioris for-
tune que fuit tibi prospera. ea fortuna mutata. i. variata
apud te. peruertit idest mutauit. statum. i. dispositionem
tui animi. i. tue mentis sicut tu tibi fingis. ¶ Notandum
q; pbia post predicta obticuit vt Boetius magis aio deli-
berato vba p̄bie colligere posset. ⁊ sibi r̄idere q; f; Sē. i.
proverbiis. Deliberare vtilia mora tutissima est. Delibe-
randum est diu quicquid faciendū est semel. discute qd au-
dias. pbia quid credas. Et ideo pbia obticuit tanq; lassa-
ta ex qñib⁹ prius motis. Unde Sē. in lib. de virtutibus
cardi. non semper in actu sus sed interdū aio tuo reges va-
to ⁊ requies illa plena sit sapientia. ¶ Nota de hoc qd dñ-
cit modesta taciturnitate. duplex est taciturnitas quedā
moderata. alia supflua. Admoderata taciturnitas est qñ ta-
cet ut qñ tacendū est. de qua loquitur. Sē. in proverbiis
dicens. Tene semp vocis ⁊ silentii t̄pamētū. tñ in hoc li-
berius incūbe vt libenti⁹ audias q; loquaris. qui enim
nescit tacere nescit loq. Supflua taciturnitas ē qñ tace-
cū loquendum est. de qua dicit poeta. Thā nimis tacuisse
nocet. ¶ Nota q; Boetius in statu miserie non erat ma-
gnanimus. quia habuit animum puerus fortune. Ma-
gnanimus enim est qui contra difformes insultus fortu-
ne vnanimi mentis constantia militat fm̄ Albertum su-
per primo lib. ethi. ⁊ Sē. in epla ad lucillum dicit. ¶ Pri-
mū argumentū cōpositie mentis existimo posse cōsistere ⁊
secum morari. ¶ Nota q; pbia dicit fortunā esse mutatā
circa Boetium sicut ipse fingit. B. dicit p̄ tātō q; fm̄ rei ve-
ritatē fortūa. si erat circa ip̄s mutata sic pbia istra p̄bauit
¶ Intellego multiformes illius prodigiū fncos ⁊
eorsq; cuz his quos eludere nititur blandissimā
familiaritatez exercet. ¶ Dum intollerabili dolo

re confundat eos quos inseperata relinquerit.
Culius si naturam mores ac meritum reminiscere: nec habuisse te in ea pulchrum aliquod. nec amississe cognosces.

¶ **Intelligo multiformes.** Hic pbia ponit quendam effectum fortune dicens. ego intelligo. i. cognosco. multiformes fu-
cos. i. deceptiones. illius prodigii. i. fortune. et consq. i. ta-
diu. i. ipsa fortuna exercet blandissimam familiaritatem
cum his quos nistitur. i. laborat. cludere. i. decipere. dum
i. donec confundat. i. p'trabit. tollerabili doloze cos quos
fortuna inseperata. i. sine spe. reliquerit. i. dimiserit. cuius
i. fortune. si tu Boetii reminiscere. i. recorderis naturam
mores ac pro etiam meriti. i. dignitate: nec et cognosces
te Boetium in ea fortuna habuisse aliqd pulchry nec ami-
sisse. et per p'ns de amissione eius nihil esse dolendu. ¶ **Nota**
ta q' prodigium est miraculum preter solitum cursum na-
ture proveniens. et dicitur prodigium quasi porro produ-
cens homines in admirationem. Uel fm Augui. prodigium
est monstrum ad vastandum paratum. dictum a p-
digo. gis. quod est vasto stas. fortuna aut pot dici prodigium.
primo q' ducit hoies in admirationem eo q' bonis
mala et malis bona tribuit. Uel dicit prodigium secundo
mo q' vastat alius hoies. p'spera eni fortuna vastat alius hoies
per nimia sollicitudine. aduersa per nimia desolationem.

¶ **Nota** fucus in vna significatione dicitur color: sup'apost-
tus naturali color. et ponitur pro deceptione. q' talis co-
lor decipit visum cui facit mulierem deformem apparere pul-
chra. ¶ **Nota** q' fortuna sua familiaritate decipit hoiem
et confundit. q' dicit Sen. in lib. de consola. filii elye. Me-
minet aduersa fortuna cominuit nisi que secunda decipit. et
dicit in puerbis. fortuna que nimium fouet hunc stultum
facit. fortuna nulli semel obesse contenta est. fortuna vi-
treum est dum splendet frangit. Et Seneca. 3. epla dicit.
Memineo fortuna prouerit ut non tantum illi minaretur
quantum promiserat: noli huius tranquillitati fidere. me-
moro q' mare euerit et eode die vbi luserunt nauigia ab-
sorbeantur.

¶ **Sed** ut arbitror haud multum tibi hec in me-
moriam reuocare laborauerim. Solebas enim
presentem quoq' blandientem virilibus incessere
verbis: eamq' de nostro aditu prolatis in se-
ctabare sententiis. Verum omnis subita muta-
tio rerum non sine quodam quali conflictu conti-
git animorum. Sic factum est ut tu quoq' pauli-
per a tua tranquillitate discesseris.

¶ **Sed** ut arbitror haud. Hic pbia excusat se de quodam
dicens. Sed ut ego pbia arbitror. i. opinor haud multum
idest non multum laborauerim reuocare. i. reducere: tibi h
sup. predicta de moribus fortune in memoria. eni pro q'
tu solebas. i. consuetus fuisti. p'tem. i. astantem fortunam.
quoq' idest etiam blandientes. i. incessere. i. arguere virili-
bus idest asperis verbis. q' pro. et insectabare perqueba-
ris. eam fortunam de nostro aditu. i. nostra informatione
prolatis. i. pronuntiatis sententiis. verum pro h. omnis sub-
ita idest festina mutatio. non p'ingit. i. aduenit. sine quoda
conflicto. i. turbatione animorum. sic. i. taliter. factum est
h' de te. ut tu discesseris paulisper. i. modicum. a tua tra-
quillitate. i. a tua mentis quiete. ¶ **Nota** q' sapiens et ma-
gnanimus est contra fortunam constanter militare et non pusil-
lo animo succubere. Unde Seneca in libro de clemetia di-
cit. O magnos viros qui maligne fortune succumbere ne-
sciunt et aduersas res sue virtutis experimenta faciunt. na
fm Aristo. primo ethi. Sapiens sui bene ferre fortunam
quia h' se sine vituperio sicut tetragonum. Corpus enim ter-
ragonum quocunq' proicitur firmiter stat sicut animus sa-
pientis constans permanet quacunq' fortuna imminente.

¶ **Nota** q' quies animi fit per sedationem passionum que cau-
satur ex ordinatione rationis cum deliberatione: sed subite
mutationes preueniunt deliberationem rationis ideo mu-
tant et turbant animum. propter quod dicit pbia. Ois su-
bita mutatio rerum non contingit sine conflictu animorum.

¶ **Sed** tempus est haurire te aliquid ac degusta-
re molle atq' iocundum: quod ad interiora trans-
missum validioribus haustibus viam fecerit.
Assit igitur rhetorice suadela dulcedinis: q' tunc
tm calle recto procedit cum nostra instituta non
deserit. Cumq' hac musica laris nostri verna-
cula nunc leuiore: nunc grauiore mos succinat.

¶ **Sed** tempus est haurire te aliqd. Hic pbia tangit oppor-
tunitatem medendi ipz boetii dicens. Sed ipz est. i. istat
te boetium haurire. i. recipere. ac pro etiam. degustare ali-
quid molle. i. facile. atq' pro et iocundum. i. delectabile. qd
sup. leue vel delectabile. transmissum ad interiora scz tui
animi. fecerit viam validioribus haustibus. i. fortioribus
remediis. igit pro ergo. suadela. i. persuasio. rhetorice dul-
cedinis. i. rhetorici ornatus assit. i. p'ns sit. que rhetorica
pcedit tui. i. solimodo. tunc recto calle. i. recta via cum non
deserit. i. derelinquit. nra instituta. i. documenta: Cumq'
hac. i. rhetorica. musica. i. arismetica. vernacula. i. famu-
la nostri laris. i. nostre domus. i. assit et succinat. i. decan-
tet. nunc. i. aliqui leuiore modos. i. faciliores versus. et nunc
idest aliqui grauiore. i. difficiliores. ¶ **Nota** q' pbia inui-
tat duas scientias ad curationem Boetii. i. rhetorica et mu-
sicam. Rhetoricam inuitat rone prole in qua vtitur roni
bus persuasus rhetorice coloribus adornatis. Musicam
inuitat ppter metrum. h'z sicut in musica vtimur arsi et the-
si idest cōcordia eleuande et depreffione vocis. sic filr in me-
tro vtimur eleuatione. q' p'ducte syllabe eleuāt et vtimur
depreffione. q' breues syllabe deprimunt quada p'cordia
proportionali. ¶ **Nota** dicit Tullius in prohemio rheto-
rice sue. q' eloquentia sine sapia plerūq' obesse pot nūq'
at prodesse. cū igit rhetorica sit scia eloquēdi ornatu. ipa
hō p'dest sine sapia. id dicit pbia q' rhetorica tūc pcedit.
recto calle quando non deserit nostra instituta que sunt in-
stituta et documenta sapientie.

¶ **Quid** est igitur o homo quod te in mesticia lu-
ctumq' deiecit. Nouum credo aliquid inusita-
tumq' vidiisti. Tum si fortunam putas erga te es-
se mutata: erras. Mi semper eius mores sunt:
ista natura. seruauit circa te propriam potius in
ipsa sui mutabilitate constantiam. Talis erat cū
blandiebatur: cum tibi false illecebris felicitatis
alluderet. deprehēdisti ceci numinis ambiguos
vultus. Que se se adhuc valeat aliis tota tibi pr-
sus innotuit.

¶ **Quid** est igit o homo. Hic pbia adhibet Boetio leuia
medicamenta. Ubi nota q' leuia medicamenta siue reme-
dia dicūt rōnes sumpte fm cōem vsum hoium. p'suadēt
nō esse volendu de aduersitate fortune. Remedia aut vali-
diora sunt rōnes que sunt p' cōem opinionē hoīz. oīden-
tes quid sit summū bonū. et in quo p'stat. et quō ad ipm p-
ueniāt. et q' mali sunt ipotentes et boni potentes et similia.
¶ **Prō** ergo ostendit pbia nō esse volēdu de fortuna q' seruat
propria naturā circa ipm. et hoc ostendit qnq' rōnib' per sua
huius: Scdam ponit ibi. Si probas Tertiam ibi. An vo.
Quarta ibi. Qd si nec Quinta ibi. ¶ **Postremo** equo q.
¶ **Prima** rō talis est. Nullus i mesticia et luctu deicet nisi
propter aliquid nouum vel inusitatum p'ingens circa ipz
h' mutatio fortune non est aliqd nouū vel inusitatu. ergo
ei' mutatio nullū dz deicere in dolorē. Dicit ergo in lra.
Igit o hō idest tu Boetii qd est illud qd deiecit. i. prostra-
uit. te

iste te in mesticiam. qz pro. 2 luctum ego pbia credo q tu
Boeti vidisti aliqd nouu. qz pro 2 inuitati. i. inconstanti
sup. contingere. circa te tu. Boeti putas. i. estimas. ipam
fortunā eē mutata. i. perueram a sua natura. erga. i. cir
ca te. erras. i. false estimas. qz bi semper sunt eius mores.
Ista ē natura eius q nunc sit aduersa nunc prospera ipsa
fortuna seruauit circa te potius ppriam constantiam in
ipsa sui mutabilitate qz mutatio fortune est sua constantia
talis enim erat. i. mutabilis. cum tibi blandiebatur. i. adu
labatur. cum tibi alluderet illecebris. i. delectationibz fal
se felicitatis. i. pspertatis tu deprehendisti. i. cognouisti.
ambiguos vultus. i. dubias facies ceci numinis. i. cece
dee fortunē. q. s. fortunā adhuc velat. i. occultat. scilicet. i. seipsa
aliis sup. hominibus tamen applaudendo eis prosperita
te. ipsa tibi tota innouit. i. manifestat est. ppositus. i. oio. s.
pspiritate 2 aduersitate. C Nota q illecebra. bre. est dele
ctatio carnalis illicita hominem alliciens. 2 inueniatur p
quacuqz alia delectatione. C Nota sicut bestia vel amicu
la vel piscis delectationis spe decipitur sic homo delecta
tione pspiratit fortune fallaciter irretitur. Unde Seneca.
8. epla Clamo vitare quacuqz casus tribuit ad omne
fortū bonū suspiciosi pauidiqz subsistite. Nam fera 2 pi
scis sepe aliquo oblectante decipit. C Nota delectatōes
fortune sunt false. Nam fm bea. Aug. Prospera huius mū
di asperitatem hnt veram. locunditatem fallam. certum do
lorem. incertam voluptatem. C Nota pbia appellat for
tunam ceci numē. Augui. dicit q numē ē virtus dei vel
ipse deus vel dei pias vel maiestas. Hic autem accipit pro
dea. qz antiq fortunā colebant pro dea. C Nota qz fortu
nā dicit esse cecam. dicit Tullius in lib. de amicitia. fortu
nā vt medicus ignarus multos excecavit. non qz ipsa ce
ca sit. sed eos cecos plerūqz efficit quos cōpleta ē. C Nota
qz fortuna antiquitus depingebat duplici fronte. calua
2 capillata per caluam designando aduersitatem. per ca
pillatam prosperitatem ergo dicit pbia deprehendisti am
biguos vultus fortune.

**C Si probas: vtere moribus ne queraris. Si p
fidiam perhorrescis: sperne atqz abice pernitio
sa ludentem. Nam que nunc meroris tibi causa
tanti est: hec eadez tranquillitatis esse debuisset.
Reliquit enim te: quā non relicturam nemo vn
q poterit esse securus.**

**C Si probas vtere moribus. Hic ponit secundam rōnem
que talis est. de illius amissione non est dolendū quod est
perniciōsum. 2 quo habito homo nūqz est securus. fortu
na est huiusmodi vt tangit in littera. ergo 2c. Dicit ergo. si
probas. i. approbas fortunā. vtere moribus eius ne que
raris. i. cōqueraris si pborrescis. i. ptimefcis. perfidā ei?
Sperne. atqz abice fortunā ludentē. i. ludendo inferentem.
tibi perniciofa. i. dānosa. Nam fortuna que nunc est tibi cā
tati meroris per sui absentia. hec debuit eē tibi cā tranqui
latis. i. securitatis per sui presentia sed non fuit. enim pro
quia fortuna reliquit te. quā non relicturā nemo vnqz po
terit esse securus. C Nota circa hoc qz dicit perniciofa lu
dentem dicit Sen. Ludit fortuna cum suis moribus 2 q
dedit aufert. 2 que abstulit reddit. nec vnqz tutius est illā
experiri qz cum locum inire non habet. C Nota qz secu
ritas maxime hominem delectat ppter quod est appeten
da. Unde Seneca. 6. epla. Nec me res vlla delectabit licz
fuerim 2 salutaris qz qz mihi vni securus sum. C Nota
qz pspiritas fortune non reddit hominem securum. qz
dicit Sen. Munera fortune amica ne putetis: insidie sūt:
quisqz vestrum tutam vitam agere vult: qz plurimū pōt
fortune beneficia deuiter. in quibz miserrimi fallunt. ha
bere putamus honores. in precipitia cursus iste deducit.
Nota Seneca in de remediis fortuitorum. Eroneauit te
fortū si intelligis: 2 tutiore loco posuit: dānū putas reme
diū ē: clamas qz opibus expoliatus es tuo vicio ista tibi**

iactura tam gratis est: non tam moleste ferres si tanqz p
diurus habuisses.

**C An vō tu preciosam estimas abituram felicitatē
2 chara tibi est fortuna presens: nec manendi fi
da. 2 cum discesserit allatura merorem.**

**C An vō tu preciosam estimas. Hic pbia ponit tertiā rōnē
que talis est. Illud non est putandum preciosum 2 charum
qd non est mansurum 2 suo recessu est afflicturnum. sed for
tuna est hūdi. ergo non est reputanda preciosa 2 chara. 2
p pns non dolendum de eius amissione nec gaudendum d
eius possessione. Vbi dicit in lra vō pro sed. an tu estimas
felicitatem abituram. i. recessuram sup. esse preciosā 2 for
tuna pns est chara tibi nec est fida manendi. 2 cum disces
serit est allatura. i. adductura merorem. q. d. non v3 esti
mari preciosa. C Nota qz appellat fortunam felicitatem:
qz fm Arist. fortuna vel est felicitas vel est proxima felici
tati. Unde in lib. de bo. for. dicit Arist. qz non contingit eē
felicem sine rebz exterioribus quaz fortuna est oia: 2 hoc
est intelligendum de felicitate politica 2 non speculatiua
que consistit in actu sapie. C Nota fortuna discedens in
ducit merorem. qz dicit Sen. in lib. de tranquillitate ani
mi. Letiores reliquit quos fortuna nūqz respexit qz quos
deferuit. Et Boetius postea dicit qz iselicitūū genus in
fortūū est felicem fuisse.**

**C Qd si nec ex arbitrio retineri pōt 2 calamitosos
fugiens facit. Quid est aliud fugar: qz future qd
dam calamitatis indicium. Neqz enim quod an
te oculos situm: sufficit intueri. Verum erit? p
dentia metitur: eademqz in alterutro mutabili
tas nec formidandas fortune minas nec exoptā
das facit esse blanditias.**

**C Qd si nec ex arbitrio retineri. Hic ponit quartā rationes
que talis est. Illud qd est indicium future miserie nec est
charum nec preciosum nec per pns de ipso dolendū: fortū
na est hūdi sicut tangit in littera. vbi dicit qz fortuna si nec
pōt retineri. i. haberi. ex arbitrio. i. fm voluntatē. 2 ipsa fu
giens idest recedens facit calamitosos. i. miseros. qd aliū
est sup. fortuna fugar qz quoddam indicium. i. signum fu
ture calamitatis. i. miserie. enim pro qz neqz sufficit intue
ri. i. inspicere illud qd sitū. i. positū. ante oculos. i. qd est
pns: v3 pro sed prudentia. i. homo prudēs. metitur. i. mē
surat. exitus idest fines rez. qz pro. 2 eadem mutabilitas.
i. instabilitas in alterutro. i. i aduersitate 2 pspiritate. nec
facit minas. i. insidias. fortune esse formidandas. i. timen
das. nec sup. facit blanditias esse exoptandas. i. desiderā
das. C Nota calamitas est miseria cum aliquis nihil h3
nec in re nec in spe. 2 est dicta a calamo qui est vacu? 2 ina
nis. C Nota qz non sufficit intueri solum pntia sed etiam
futura: qz l3 qnqz prima salua fiant iudicia vltima tñ alte
rius saporis ingnamēta permanebūt. hec in fine de disci
plina scholariū. Et tullius. 2. rhetor. dicit. Errant qui in
prosperis oēs impet? fortune putant effugisse: sapienter
cogitant qui in temporibus pspertis causas aduersas re
formidant. 2 Seneca in de quatuor virtutibus cardinali
bus dicit. Si prudens es animus tuus tribus temporibz
dispense. pntia ordina futura. pvide. 2 preterita recorda
re. Nam qui nihil de preterito cogitant perdit vitam. Qui
nihil de futuro premeditat per oia incautus incedit. pone
aū aiūm tuum mala futura 2 bona vt ista possis sustinere
2 illa moderari. 2 Sanfredus I poetria Exempla syrenes
habe docearis in illis. Sub meliori statu semper peiora
caucto. Nulla fides rerum sequitur post mella venenum
Et claudit nor atra vtem nebule qz secretum.**

**C Postremo equo animo tolere oportet: quic
quid intra fortune aream geritur: cum semel in
go eius colla submiseris. Quod si manendi**

abeundiꝝ scribere legē velis ei quā tu tibi dñas
sponte elegisti: nonne iniurius fueris: et impatiē
tia tua sorte exacerabis quā permutare non
possis.

C Postremo equo aio hic ponit quintam rōnem que tā
lis est. Quicūq; alteri iugo se submittit, oportet q; mores
eius patienter sustineat, sed homo affectione temporalium
submittit se iugo fortune ergo, q; mores fortune patien
ter toleret. unde sicut iniuste agit qui vult imponere legem
dñe sue: ita volens imponere legem fortune agit iniuste hāc
rōne pretendit in littera. Secundo declarat dictū sibi per
quandam similitudinē ibi. Si ventis dicens. Postremo. i.
ultimo dicā q; oportet vt toleres. i. patiaris, equo aio
i. constanti aio quicqd gerit. i. fit intra arcem fortune. i.
intra hūmā. cū semel submiseris. i. subiugaueris. colla. i.
tua iugo fortune appetēdo tpalia tāq; premia meritorū tuo
rū. q; p sed. si velis scribere. i. scribendo imponere. legē ma
nendi et abeundi ei. quā tu tibi dñam sponte elegisti: nonne
fueris iniurius impatientia. i. per tuam impatientiam.
exacerabis. idest argues. fortem. i. fortunam. quā nō pos
sis permutare. **C** Nota q; pbia mundi appellat arē for
tune. q; sicut i area triturando torquēter manipuli: sic for
tuna in mundo torquet homines nunc prosperitate. nunc
aduersitate rotando. Notandū circa hoc q; dicit. nōne in
iurius fueris: q; iusticia est libertas animi tribuens vni
cuiq; quod suum est s; suā dignitatem deo amorem et obe
dientia. maiori reuerentiam. pari concordiam. et minori
disciplinam. Si ergo famulus velit imponere legem dñe
sue cui tenet exhibere reuerentiam oparet ptra iustitiam.
C Nota quicūq; afficitur bonis exterioribus et mutat s;
mutationē eorū dicit esse subiectus fortune et colla sua in
go eius submittere. q; fortuna est dñā bonorū exteriorum.
talis autē fuit Boetius. ergo iniuriabatur fortune. volens
sibi imponere legem manendi et recedendi.

C Si ventis vela committeres: non quo volūtas
peteret: sed quo flatus impelleret promoueretur.
Si aruis semina crederes: feraces inter se ānos
sterilesq; pensares. Fortune te regendum dedi
st: domine moribus oportet obtemperes. Tu
vō voluentis rote impetum retinere conaris.
Et omnium mortalium stolidissime si manere in
cipit fors esse desistit.

C Si ventis vela committeres. Hic probat dictum suum
per quedam similia. i. q; fortuna non sit in potestate homi
nis dicit. Si cōmitteres vela sup. nauis ventis: tu promo
uereris. i. ducereris: si quo voluntas tua peteret. i. desidera
ret. sed quo flatus venti te impelleret. Si crederes. idest cō
mitteres. semina. aruis. i. agris tu pensares. i. iudicares.
annos feraces. i. fertiles. q; pro et steriles. iter se ita q; si ha
beres illos annos in pte tua. a fili tu dedisti te regendū
fortune. oportet q; obtemperes. i. obedias. moribus dñe.
vō pro sed. tu conaris. i. laboras. retinere impetum. id
est cursum voluentis rote. idest mobilis fortune et frustra
laboras. O stolidissime idest. stultissime. omnium mor
talium. nescis tu q; si fors. idest fortuna incipit manere. i. sta
bilis esse: qd tunc desistit. i. desioit esse fors. Sicut enī nō
simul stant q; aliq; sit bō et non sit rationalis. sic non stāt
simul q; sit fortuna et non sit mutabilis. **C** Nota q; sicut
cōmitterens velum vento amplius non est in pte sua dūc
quo vult. sed sū impetum venti dūcitur. et sicut committens
semina agro non est in potestate eius q; proueniant anni
fertiles vel steriles. sic a fili qui cōmittit se fortune si est in
pate sua vt habeat fortunam prosperam vel aduersam.

C Nota circa hoc q; dicit voluentis rote q; antiquitus for
tuna dephingebatur cum rota hac ratione. In rota sit
quattuor diuersitates. Una pars est summa. Alia infima

Tertia qua de summo descendit in inum. Quarta qua
de imo ascendit ad summū. Similiter i hominib; inueni
tur. quattuor varietates. quidā enī sunt in summa prosperi
tate tales sunt elati in rota fortune. Alii sunt in summa
aduersitate tales faciunt delecti sub rota. Tertiū declinant
de pspitate in aduersitate tales descendunt de summitate
rote. Quarta procedunt de aduersitate in prosperitate tales
ascendunt rotā fortune. vñ eleuat in rota fortune dicit glo
rior clausus. descendens dicit. Descendo mortificatus. de
securus dicit. Infimus are rotor: ascendens dicit. Et ad
alta vehor. **C** Nota q; natura non assuefcit in ppariū nā
si lapis millesies pliciat sursum nō assuefcit ascendere sur
sum cum natura eius sit descendere. Sicut ergo esset stoli
dissimus qui laboraret alicui auferre sui naturam sic stoli
dus est qui laborat fortune auferre mutabilitatem que est
eius natura. ergo dicit pbia. at omnium stolidissime.

C Adetrum primum secundi libri.
Ec cum superba verterit vices dextra:
Et estuantis more fertur euripi.
Dudum tremendos seu pterit reges.

Humillemq; victi subleuat fallax vultum.
Non illa miser os audit: baud curat fletus.
Altroq; gemitus. dura quos fecit: ridet.
Sic illa ludit sic suas probat vires.

Magnūq; suis monstrat ostentum.
Si quis visatur vna stratus ac felix hora

C Adetrum primum secundi libri.
Ec cum superba verterit vices dextra. Hic in
cipit primum metrum huius secundi qd dicit
ypponantici ab inventore. q; labor nautarū cām
hūmōi metri subleuat: et dicitur metrum iambi
cum a pede predominante. Est autem iambus pes ptra
rius trocheus constans ex prima breui et vltima longa. et di
citur metrum trimetrum. Is enim h metrum hēat sex pe
des tñ cōputando duos pedes pro metro erit metrum tri
metrum. In quo metro pbia describit mores fortune vi
dens. Cum hec. i. fortuna verterit vices. i. alternationes p
spitatis et aduersitatis superba dextra. et cum fertur more
euripi. i. maris. estuantis. i. insidantis. tūc fortuna sceua.
i. crudelis: proterit. i. conculcat reges. dudum tremendos
i. metuendos. et ipsa fallax subleuat de aduersitate humi
lem vultum. victi. i. depressi. nec ipsa audit fletus nec cu
rat miseros. i. pauperes. et ipsa existens dura: quia non fle
ctitur ad voluntatem hominum. ridet. i. deridet. vltro. i.
spontanec gemitus sup. miseros quos fecit. sic illa lu
dit sic pbat. i. experit suas vires. et ipsa monstrat suis ma
gnū ostentū. i. miraculū. si quis visatur vna hora stratus. i.
aduersitate depressus ac felix. i. prosperitate eleuatus. q.
d. fortuna videtur exhibere suis. i. hominibus. qui bonis
eius inbiant magnum miraculum quando aliquis subito
videtur mutari de aduersitate in prosperitatem et e converso

C Nota q; fortuna dicitur superba eo q; nullum veretur:
nec aduertit probitatem nec malitiā alicuius et si vocatur
more superborū obaudit. **C** Nota q; eurip? sū aliquos est
ventus turbinis: et dicit euripus quasi curus rapidus. et
eurus nomen venti: secundū alios autem et forsan melius
euripus est brachium vel sinus maris cuius decursus est
lecerus. et ppter incertitudinem sui cursus frequēter peri
clitatur ibi naues. et dicit ab eu qd est bonum. et ripa quasi
bona ripa per dñū sicut ergo cursus euripi estuantis est in
certus sic et mutabilitas fortune. **C** Nota q; de opatide for
tune qualiter hos eleuat et hos deprimat loquitur Allāus i
anticiandiano dicens. Idrecipitem mouet illa rotam mo
tusq; labor. Nulla ges claudit nec sistunt ocia motu. hos
pmit hos eleuat. hos deiecit. erigit illos. Cogit et i variis
hoies descendere casus. Et samariceni. al pau. bein. Quicqd
agas qcqd dicas qcqd patiaris. si facis vt retrahas q mea
dextra

contra trahit. Sic ergo primatū venerandaq; scepra tenebo. Et pro velle meo, mel tibi felq; dabo.

Profa secunda secundi libri.
Ellem aut pauca tecum fortune ipsius verbis agitare. Tu igitur an ius postulet animaduerte.

Profa secunda secundi libri.
Ellem autem pauca. Hic incipit profa secunda butus secundi in qua pbia probat Boetio non esse cōquerendū de fortuna: q; nībil sibi abstulit: et introducit fortunā alloquēte Boetium. et diuiditur quia primo persuadet Boetio introductionē fortune, secōdo introducit eas ibi. qd tu homo, primo pbia dicit o boeti ego pbia vellem tecū pauca agitare. i. discutere verbis ipsius fortune. tu vō aniaduerte an ius. i. iusticia postulet hoc. C Nota q; similitudo orandi q; generat fastidiū id q; ipsam o; mutari. Uñ Tullius 4. lib. rēto. dicit. Sermonem in dicendo cōmutari o; vt facile facietas varietate vitetur. ideo pbia b variat oratio nem per introductionem noue persone vtendo profopopeya. que figura a Tullio vocatur conformatio. persuadet igit pbia boetio introductionē fortune. dicens. Velle āt

Quid tu o homo ream me quotidianis agis q; relis. Quā tibi fecimus iniuriam. Que tibi detraximus bona. Quouis iudice de optm dignitatumq; mecum possessione contende. Et si cuiusq; mortalium proprium quid horum esse monstraueris: ego ea tua fuisse que repetis sponte concedaz. Cum te matris vtero natura produxit nudum rebus omnibus inopemq; suscepit te meis operibus foui. et quid te nunc impatientem nostri facit. fauore prona indulgentius educavi. Et oīus que mei sunt iuris affluentia et splendore circūdedi. nunc mihi retrahere manum libet. habes gratias velut vsus alienis: non habes ius querele. tanq; prozsus tua perdidideris.

Quid tu o homo. Hic pbia introducit fortunam alloqn tem Boetium que ostendit querimoniam ipsius esse iniuriam quia nībil sibi abstulit. primo ergo fortuna ostendit q; nībil boetio iniuste abstulit. secundo quandam responsionem boetii excludit ibi. An tu mores. primo facit quod dictum est. secundo respondet tacite questioni tibi. an ego. Primo dicit fortuna ad boetium. O tu homo quid agis. i. veras vel facis me ream quotidianis. i. assiduis querelis. q. d. facere non deberes. quā tibi fecim? iniuriā. q. d. nullam. que tua bona tibi detraximus. q. d. nulla cōtende me cū in iudicio de possessione opū et dignitatum coram quo cūq; iudice. et si monstraueris aliquid esse proprium boz bonoz cuiusq; mortalium. ego sponte concedam tibi ea que repetis fuisse tua: q; autem non sint tua nec alicui? hominis propria probō tibi. q; cū natura pduxit te de vtero matris ego suscepit te nudum et inopem. i. carentem omnibus rebus et foui te meis operibus et ego prona. i. propta educaui. nutrit. te indulgentius. i. clementius. fauore. i. gra mea. quid te nunc facit impatientem nri. i. contra nos q; si boetius a principio non fuisset nutrit? pspertate fortune nō fuisset ipatens de amissione eius. Et subdit. Ego circūdedi te affluentia et splendore oīum bonorum que sūt mei iuris. i. ptiū. nunc autem libet. i. placet mihi retrahere manū. tu habes gratiam. i. mihi referre grates tanq; vsus alienis. non habes ius querele tanq; tua perdidideris.

Quid ergo ingemiscis nulla tibi a nobis illata est violentia. Opes: bonozes. ceteraq; talium

mei sunt iuris. Dominam famule cognoscunt: mecum veniunt. me abeunte discedunt. Audacter affirmem si tua forent que amissa cōquereris nullo modo perdidisses.

Quid igitur ingemiscis querulando. nulla tibi a nobis illata est violentia opes bonozes et talia sunt mei iuris. i. ptiū et famule mee. s. bonozes et ptiū cognoscūt me vō minam. mecum veniunt me abeunte discedunt. i. recedūt. audacter affirmē si tua forent que conquereris amissa nullo modo ea pdidisses. C Nota q; tota rō fortune in h con sistit. nulli manet rōnabilis querimonia de eo q; nībil aliorū aufert. sed ppria pro suo libito disposuit. sed fortuna nīhil abstulit qd erat boetii sed ppria disposuit pro suo libito ergo et. C Nota de hoc q; dicit que tibi tua. Seneca dicit in de remediis. Non est tuū qd fortuna fecit esse tuū. Alienum est oē quicqd optando euenit. et nībil ipsi? ppiū putari l; qd cripi pōt. C Nota q; homo pducit nudus ex vtero matris. per hoc innuit magna eius miseria. Si enī homo nudus nascit et nullo indigeret minus esset miser. s; q; nudus nascit nībil possidens et pluribus indigens. iō magis miser est. Uñ pauper henric? Primitus i mundo tecum tua quanta tulisti. Nudus eras primo et postea nudus eris. C Nota q; bona exteriora non sunt propria hominis q; dicit. Sch. Nībil propriū ducas quod mutare possit fortuna reposcit quod dedit donum quod dare potuit auferre potuit et quod fortuna non dedit non eripit.

An ego sola meū ius exercere phibeor. Licet celo proferre lucidos dies. eisdemq; tenebrosis noctib; condere. licet anno terre vultum nūc floribus redimere: nunc nimbis frigoribusq; cōfūdere. Ius est mari nūc strato equore blādiri. nūc procellis ac fluctibus inborescere. Nos ad cōstātiā nostris moribus alienam incepta hominum cupiditas alligabit. Nec nostra vis est. hunc continuum ludum ludimus. Rotam volubili orbe versamus. infima summis: summa infimis mutare gaudemus. Ascende si placet. sed ea lege ne vti cum ludicri mei ratio poscet descendere iniuriam putes.

An ego sola meū ius exercere. Hic rīdet tacite qdñ. Diceret aliq; fortune. l; bona exteriora sint tua. tñ postq; ea homini contulisti non deberes amplius auferre. Hūc q; stionē respondet fortuna dicens q; hoc esset pira ius et cōtra naturam suā. quā nullus v; sibi auferre imo v; vti scit et ceterē res vtunt? sua natura. Uñ dicit. Nūq; ego sola phibeor exercere ius meum: cū oīa atia exerceant naturam suam qd declarat: qd l; i. licitū ē. celo proferre lucidos dies eisdemq; condere. i. abscondere tenebrosis noctibus. et l; āno redimere. i. ornare. vultum. i. superficiē terre nūc. i. aliq; floribus: sicut in vere. nunc frugibus sicut in estate. nunc confundere eā nimbis. i. pluuiis. et frigoribus. sicut in autūno et hyeme. Ius. i. natura est mari. nūc. i. aliq; s. tēpore sereno blādiri. i. blandum esse. equore strato. i. pacificato. sed tpe tempestatis inborescere. i. horridū apparere pcellis ac fluctibus. i. inundationibus. nūquid incepta. i. infatiabilis. cupiditas hominum. alligabit nos ad pstantiā alienam nostris moribus. q. d. non. enīz hec est nostra vis. i. naturalis ptiū. hunc ludū ptiū. i. oī tēpore vel cōtinue ludimus. rotam versamus volubili orbe. i. veloci circularitē. et nos gaudemus mutare infima. i. aduersa summis. i. pspertis. et summa infimis. i. prospera aduersis. Tu boetio ascende rotam nostram si placet: l; ea lege. i. ptiū. vti ne putes tibi fieri iniuriam si ptingit te descendere cum rō mei ludicri idest ludī iocosi b poscet.

Nota qd quilibet res in sua naturali operatio delectat. frustra ergo laborat qui naturā rei auferre conat. cū natura non assuecat i prariū. Cū pauper beati. Mōne sua licet quibus sic vritur arte. Nō sibi fors dedit vritur oīs bō. Miles eggs piscator aquis i clericus hymnis. Māuta frētis. pugiles marte. poete metris. Rusticus arua parat. numerat mercator aua. Virgo legit flores: stultus amator amat. Semināt in spīs nature iura retractans.

Nota qd dicit cupiditatem hominum esse inceptam. qd dicit Arist. z. pol. Infinita est cōcupiscentia hominum ad cūctus repletionem multi viuunt. Et Sē. 16. epla Mātura lialia desideria finita sunt ex falsa autem opinione nascētia vbi desinant non habent. 7. 24. epla Omnia aliquis cōtēnere potest omnia autem habere non potest.

An tu mores ignorabas meos. Nesciebas Cresum regem lidorum Cyro paulo ante formidabilem: mor deinde miserandum rogi flammis traditum misso celitus imbre defensum. Nū te preterit. Paulum per si regis a se capti calamitatibus pias impendisse lachrymas: Quid tragediarum clamor aliud deflet: nisi indiscreto ictu fortunam felicia regna vertentem. Nonne adolescentulus ayon eyot. i. duo dolia vini alterum quidem malum aliud autem bonum in iouis limine iacere didicisti. Quid si vberi? de bonorum parte sumpisti. Quid si ate non tota discessi. Quid si hec ipsa mei mutabilitas iusta tibi causa est sperandi meliora: tamen ne animo contabescas. i. intra commune omnibus regnam locatus proprio iure viuere desideras.

An tu mores ignorabas meos. Sic fortuna excludit quādam rñsionem Boetii. Possēt enī dicere Boetius o fortuna ego cōquestus sum de tua mutabilitate quia ignoravi mores tuos. hanc rñsionē excludit fortia per plura nota Boetio et quibus poterat perpendere mores i instabilitate suam. 7. dicit nūqd tu ignorabas mores meos. q. d. nōne sciebas qm cresus rex lidorum qui prius erat formidabilis cyro regi persarum. sed postea captus fuit a cyro i traditus ignibus ad cremandū. sed imbre misso celitus fuit defensus i euasit. Nūqd etiam preterit te qm paulus ful romanus fudit pias lachrymas sup calamitatibus. i. miseris per si regis quē captiuauerat. qd enim aliud deflet clamor tragediarum. i. poematiū reprehendētū vitia hominū nisi me fortunā subuertētē felicia regna indiscreto ictu idest incerto euentu. nonne existens adolescentulus didicisti iacere in limine. i. in domo iouis duo dolia vini: vnum bonum aliud malum. de qbus oportuit vnūquēqz intrātem gustare. quid conquereris si vberius de bonorum parte sumpisti. quid cōquereris si a te nō tota discessi. qd conquereris si hec ipsa mei mutabilitas est tibi iusta cā sperandi meliora. i. prospera. tñ ne pro non cōtabescas. i. desicias. animo i tu locatus intra cōe regnum oīs. i. in mūdā desideras viuere pprio iure qz hoc eē nō pōt vt erimaris a cōi lege hoīum. **Nota** qd cum cresus rex lidorum esset pugnaturus contra regem plax ipse consuluit appollinē de successu pugne qui rñdit sibi bñdōi versiculo. Cresus p. det alim trāsgressus plurima regna. Alim est fluius quidam: quē versiculum cresus sic intellexit. qd Cresus transgressus alim perdet. i. destruet plurima regna ipsius Lyri. sed appollo sic itellerit. Cresus transgressus alim perdet. i. amittet plurima regna sua i hoc contigit. nam ipse cū trāsgressus esset alim victus ē a Lyro i ignez positus. sed tāta inundatio pluuie facta fuit. qd extinctus fuit ignis i euasit. de quo cum multum gloriaret: dixit filia sua nomine ama. O pater expecta vltimum diem ante quē non ē gloriandum. Quadam vō nocte vidit Cresus in somno qd esset super altam arbozem vbi iupiter cum rigabat. i. pheb? cum sicabat. quod somnum cum retulisset filie sue respondit filia. Tu eris captus a cyro i in cruce suspēsus. vbi iupiter. i. pluuia te rigabit. i. pheb?us. i. sol te sicabit. quod ad vltimum contigit. ex quo potest perpendi mutabilitas fortune. **Nota** qd paulus consul romanus missus fuit pugnare contra regem persarum qui erat superbissimus hominum cum autem ipsum deuicisset considerans prosperitatem preteritam i aduersitatem presentem ei? motus pietate flevit super ipsum i dimisit eum. ex quo similiter perpenditur mutabilitas fortune. **Nota** qd tragedia est carmen reprehensiuū vitiorum incipiens a prosperitate: desinens in aduersitate. Et dicitur a tragos grece qd ē bircus latine. i. odos cantus: quia cantus huiusmodi carminib?ro remunerabatur. Inde dicuntur tragedie poete qui antiqua gesta i facinorosa sceleratorum regum luctuoso carmine populo spectante. i. respiciente concinebant sicut dicit Irid. lib. eribmo. **Nota** Homerus volens ostendere mutabilitatem fortune describit in domo iouis sacere duo dolia vini vnum bonum: aliud malum. i. omnes i trantes domum de vtroqz oportebat gustare. sed quosdā plus de bono. quosdā vō plus de malo. Et hec descriptio publice depingebatur athenis in templo iouis. vbi Boetius studuit existens adolescens sicut ipse testatur in de scholarium disciplina. Iper domum autem iouis. homerus significabat mundum per duo dolia prosperitates i aduersitatem. i. omnes qui viuunt in mundo de vtroqz gustant. quidam plus de prosperitate: quidam plus de aduersitate. **Nota** dicit fortunam subuertentem felicia regna dicit. Sanfredus in poetria. Hoc vnum prescere potes: q nulla potestas. Esse morosa potest: quia res fortia fecidas Imperat eē breues: si vis exempla: priores Respice fortunas. enarrat illa priorem. florida prosperitas minos subuertit athenas. Iliou atrides. magne carthagini arces. Scipio. sed multi romani sunt alia fati Tempora versa breui breuis est distantia leti. Omnis i melli nor est vicina diei. Nec aliena docēt i te tua facta docebunt.

Adetrum secundum libri secundi.

Quantas rapidis flatibus incitus
Montis versat arenas:
Aut quot stelliferis edita noctibus

Elo sydera fulgent.

Tantas fundat opes: nec retrahat manum

Pleno copia cornu.

Humanum miseris baud ideo genus

Cessat flere querelas.

Quānis vota libens excipiat deus

Multi prodigus auri.

Et claris auidos ornet honoribus

Nul iam. parta videntur.

Sed quesita vorans sena rapacitas

Alios pandit biatns.

Que iam precipitem frena cupidinem

Certo sine retentent.

Largis cum potius muneribus fluens

Sitis ardescit habendi.

Nūq̄ diues agit qui trepidus gemens.

Sese credit egentem.

Adetrum secundum secundi libri.

Quantas rapidis flatibus incitus: Istud est secundum metrum huius secundi. quod dicit a sepiadiū ab inuētoze. coriambicum a pede pedo minante.

minante. quia sit pes coriambus prius habitum est. Et constat illud metrum ex primo spondeo ⁊ duobus coriam bis ⁊ pirichio cel iambo: quale metrum est istius hymni. Sanctoium meritis. Secundum metrum dicitur ferregratium ab inuatore. constans. ex p̄io spondeo. sc̄do dactilo. tertio sp̄deo vel trocheo. In hoc ergo metro fortuna conqueritur de inexplata cupiditate hominum: dicēs. Si copia. i. fortuna quam gentiles deam copie appellabant. pleno cornu fundat hoibus tantas opes quātas are nas versat. i. voluit pontus. i. mare incitus. i. cōmorus. rapidis flatibus. i. impetuosus ventis. ⁊ si fundat tātas opes quot sydera fulgent in celo edita. i. orta. stelliferis noctibus. ⁊ ipsa copia nō retrahit manū auferendo opes hand p̄non ideo humanū genus cessat flere. i. flendo propone. re miseras querelas. ⁊ quāvis de? prodigus. i. diues multi auri. i. ad modum p̄digi multū aurum diffundēs ipse de? libens ericiat vota hominum. ⁊ ornet audos. i. cupidos claria honoribus. tñ iam parta. i. acq̄sita ⁊ p̄fessa nil vident eis. sed sua rapacitas vorans q̄sita. i. acq̄sita pandit. i. manifestat: alios biatus. i. receptacula cupiditatis. ⁊ tunc q̄rit fortuna que iam frena retinent. i. detinebūt. cōtō sine cupidinem. i. auaritiā holium. precipites. i. precipitantem hominem cum sitis. i. desiderū habendi fluens largis muneribus ardeat in boie. ⁊ ideo ille qui trepidus terrore aduersitatis. ⁊ gemens credit sese egentem. ille nun q̄s diues agit. i. vitam ducit. C̄ Nota circa hoc q̄ dicit pleno copia cornu. q̄ cum hercules quodam tpe luctaret cum achileo. ⁊ achileus mutaret se in taurū hercules apprehendens ipsum per cornu effregit illud ⁊ repletum pomis ⁊ floribus odoriferis sacrificauit illud fortune quod cornu dicitur fortuna quibusdam propinare plenum quibusdam vacuum. quibusdam semiplenum s̄m diuersum statum p̄speritatis ⁊ aduersitatis hominum. C̄ Nota q̄ fortuna inuicē contra auaritiā hominum. qd̄ Tullius in libro tuscularū questionum dicit. Auaritia studiū pecunie h̄z quam nemo sapiens concupit. ea enim q̄si malis venenis imbuta corpus animūq̄ vitilem offendit. ipsa enim insatiabilis manens neq̄ copia neq̄ inopia minuitur ⁊ in eodem hoc dicit. Quid ē q̄ multi cupiditate percūse ferunt. quoy ita p̄turbāt animi vt nō multū absint ab infamia. Et dicit Seneca. 66. epla. Auaritia nullū habet magis malum nisi q̄ ingrata est. ⁊ 67. epla. auaros comparat canibus dicens. Vidisti aliquem canem missū a dño panis frustū aut carnis apto ore captantem. quicquid arripit p̄tinus integrum deuorat ⁊ semper ad spem futuri inbiat. Idē euenit nobis quicquid nobis fortuna expectantibus porrigit. illud sine omni voluntate dimittimus ⁊ statim ad rapinā alterius erigimur. C̄ Nota qui credit se egentem. non est diues s̄z paup. q̄ dicit. Sen. p̄i ma epla. Nō qui pax habet. s̄z qui plus cupit paup est. Quid enim refert quāntū illi in archa quantum in horreis facit si alieno biatu imminet. C̄ Nota q̄ diuitie nō tollūt auaritiā sed augmentant. Unde Seneca. 16. epla dicit. Longeraē in te q̄cqd locupletes possiderunt vltra priuatiū pecunie modum. fortuna te prouebat. auro tegat. purpura vestiat. terras in armozibus abscondat accedant statue ⁊ picture ⁊ q̄cqd vlla ars elaborauit maiora cupe ab his non desistes. vñ Iuuenalis. Interea plēo dū turget sacculus ere Crescit amor nūmi quantū pecunia crescit.

Prosa tertia secundi libri.

Is igitur si pro se tecum verbis fortuna loqueret. quid profecto p̄tra hīsceres non haberes. Aut si qd̄ est quo querelam tuam iure tuearis proferas oēs. dabimus tibi dicendi locum. S. Tum ego speciosa quidem ista sunt inquam oblitaq̄ rhetorice ac musice melle dulcedinis. tum tñ cum au-

diuntur oblectant. Sed miseris malorū altior est sensus. Itaq̄ cum hec auribus insonare defierint: insitus aium meror pregrauat. P. Et illa. ita est inquit. Nec enim nondum morbi tui remedia: sed adhuc contumacis aduersum curationem doloris fomenta quedam sunt. Nam que in fundū sese penetrent. cum tempestuum fuerit admonebo.

Prosa tertia secundi libri.

Is igitur si se tecum fortuna. Hic incipit p̄sa tertia huius secundi libri. In qua p̄bia probat Boetii nō debere cōqueri de fortuna. q̄ multa bōa sibi contulit. Et primo inquit p̄bia qd̄ sentiat de dictis fortune. sc̄do bona fortune sibi collata enumerat. sibi verū tñ. P̄mo ofidit p̄bia q̄ Boetius nihil hēat loq̄ s̄ fortunā. Sc̄do Boetii rīdet. T̄tio p̄bia ei? responsione approbat sic patebit. dicit p̄mo. Si fortuna loqueret hīs tecum verbis p̄o. se. p̄fecto pro certo. tu nō. haberes qd̄ s̄ hīsceres. i. nō haberes vñ ap̄ires os ad respondendū fortune: aut si qd̄ est quo tuā querelā iure tu caris. oēs. i. necesse est. vt p̄feras. dabimus tibi locum dicendi. Tunc ego Boetius inquā. i. dixi vel rīdi. Speciosa qd̄ sunt ista que fortuna dixit. ⁊ sunt oblita. i. delinita. melle idest delectatōe rhetorice dulcedinis. i. quāntū ad p̄sam ac p̄o. i. musice dulcedinis. i. quāntū ad metrum ⁊ tñ. tñ. i. tum. oblectant. i. delectant. animum meum cū audiūtur. sed sensus. i. p̄ceptio malorū est altior. i. p̄fūdior miseris q̄s isti possint attingere. q. d. quāvis verba fortune superficialiter me delectent. tñ ad p̄funditatem mei doloris nō attingūt Itaq̄. i. ergo cum hec verba fortune defierint. i. cessauerint insonare aurib⁹ meis meror insitus. i. imisus pregrauat animum meū. Tūc p̄bia approbat r̄sionē Boetii dicens Ita est. hec enim verba fortune nōdū sunt remedia tui morbi. sed sunt quedam fomenta. i. lenimenta. ad uersum curationem. i. p̄tra sanationē contumacis doloris nam remedia q̄ penetrent. i. imittent sese in p̄fundum perturbationis expellendo cām radicalem tui morbi. ista ad mouebo. i. apponā cum fuerit tēpestiū. C̄ Nota q̄ Boetius nihil habuit loqui contra verba fortune. q̄ vez dixit q̄ s̄ veritatem non est loquendum. Nam vā oīa cōsonāt: ⁊ ueritas sibiip̄si attestatur s̄z Arist. C̄ Nota hīscere ē verbi inchoatiū. ⁊ profert per synopam. q̄ regulariter deberet dici hysco. vñ hīscere. i. biatum inchoare. cum aliquis aperit os. C̄ Nota q̄ oblitus altera producta est p̄ncipiū verbi obliuiscor. Sed oblitus altera correpta descendit a verbo oblitio. ⁊ oblitus. idest maculatus. vnde versus. Immemor oblitus notat: oblitus est maculatus. C̄ Nota circa hoc q̄ dicit insitus meror animum aggrauat. q̄ quis non doleret de infortunio nulli contigit nisi animo multum elenato supra fortunam. ⁊ dicit Seneca. 65. epla. Plus equo te dolere nolo. s̄z vt non doleas. vñ erigere audeo. nulli autē ista s̄militas animi contingit nisi multū supra fortunam elevato. ⁊ subdit illud agamus vt iocunda nobis fiat amissorū recordatio. nemo libenter ad id reddit qd̄ non sine tormēto cogitaturus ē. C̄ Nota q̄ per rhetoricā ⁊ musicā dulcedine fortune Boetii adhuc non fuit restitutus virtuti. s̄z sapie. qd̄ attestat eius meror aggrauans animum. Nam virtus ⁊ sapientia ⁊ dolorum ⁊ merorem opprimit. vñ Seneca. 65. et la: Quemadmodū mīta sūma claritas solis obscurat sic dolores mēsticias iniurias. sapia ⁊ virt⁹ sua magnitudine elidit atq̄ opprimit

Certū tamen ne te miserū crisi imari velis an numerum modūq̄ tue felicitatis oblitus es: Taceo q̄ desolatum parente summorum te viro- rum cura suscepit delectatq̄ in affinitatē principum ciuitatis: qd̄ preciosissimum propingtatis

genus est. prius charus q̄ proximus esse cepisti. Quis non te felicissimū cum tanto splendore socerorum cum coniugis pudore cum masculine quoq; proles opportunitateq; p̄dicabit.

¶ Ceterū ne te existimari misere velis. Hic p̄bia enumerat bona fortune Boetio collata rōne quoz non debuit se estimare miserum. Et primo enumerat bona p̄terita q̄ ipsum felicem fecerūt. postea enumerat in quarta prosa bona q̄ ipsum in p̄senti felicem faciunt. Primo igit p̄bia describit felicitates suam p̄teritas. Secundo ercludit quādā obiectio nem ibi. Ad si iccirco. Primo enumerat quedā bōa cōmunia. secundo magis specialia. scda ibi. Preterea libet. primo dicit. O Boeti ne. i. non velis te existimari miserum. nungd oblit es numez. qz pro 1. modū felicitatis tue. ta ceo. i. pertranseo. qz te desolatum. i. priuatū. parente. i. patre et matre cura summoz viroz. i. consuloz romanorū te suscepit. et tu delectus. i. de aliis electus in affinitate p̄cipuum ciuitatis cepisti prius esse charus q̄ primus. quod est preciosissimū genus p̄pinq̄uitatis. quis non predicabit felicissimū cum tanto splendore tuoz soceroz. cum tanto pudore coniugis. i. vxoris. et cū opportunitate. i. oportuna felicitate masculine proles. q. d. nullus est qui nō indicauerit te felicem in his. ¶ Nota qz triplex est genus p̄pinq̄uitatis. Primo qd̄ p̄trahit ex genealogia: et in tali p̄pinq̄uitate aliq̄s simul efficitur proximus et charus. nam frater fratri est charus et p̄pinq̄uus. Alia ē p̄pinq̄uitas que p̄bit ex matrimonio. et vocat̄ affinitas: et in tali p̄pinq̄uitate aliq̄s prius efficit̄ p̄pinq̄uus q̄ charus. tertia p̄pinq̄uitas contrahit̄ ex bonis moribus et virtutibus et h̄ est preciosissimū gen⁹ p̄pinq̄uitatis: et in tali aliq̄s p̄ efficitur charus q̄ p̄pinq̄uus. et sic Boetius p̄us factus fuit romanis principibus charus rōne virtutis q̄ p̄pinq̄uus matrimonii p̄trahendo cū eis. ¶ Nota qz p̄bia dicit Boetium fuisse felicem splendore socerorum in plurā. cum tñ non habuerit nisi vnum socer. Nam socer dicitur cuius filiam aliq̄s ducit et non legit̄ qz Boetius habuit duas vxores. Ad hoc p̄t dicit. qz hic accipitur socer large. non tñ pro p̄ce vxoris. sed et pro fratre qz large et p̄t dicit socer. qz dicit pluralit̄ soceroz. ¶ Nota qz ex trib⁹ p̄bia dicit Boetium felicē fuisse. ex honestate soceroz. ex pudore coniugis. ex opportunitate masculine proles. i. suoz filioz.

¶ Preterea libet enī p̄terire cōia. assumptas in adolescentia negatas senibus dignitates: ad singulares felicitatis tue cumulū vēire delectat.

¶ Preterea libet enī p̄terire cōia. Hic p̄bia enumerat q̄dam bona specialia: ex q̄bus Boetius non d̄ se estimare misere. Et dicit ego p̄tereo. i. p̄transire volo: qz mihi libet p̄terire cōia sup̄le bona: et delectat me vēire ad singularem. i. specialem cumulum tue felicitatis. i. ad sumptas dignitates in adolescentia negatas senibus. Et subdit.

¶ Si quis rex mortaliū fructus vllum beatitudinis p̄d̄ns habet. poterit ne illius memoria lucis quātalibet ingruentium maloz mole deleri. Cū duos pariter consules liberos tuos domo p̄oue bi sub frequentia patrum: sub plebis alacritate vidisti: cū eisdem in curia currules insidentibus tu regie laudis orator ingenū gloriā faciū die mervisti. cum in circo duorum medius consulum circumfusa multitudinis expectationem triumphali largitione satiasti. dedisti. vt opinor verba fortune dū te illa demulcet: dū te vt suas delicias fouet. Admune qd̄ nulli vnq̄ priuato cōmodauerat abstulisti. Vis ne ergo cum fortuna

calculum ponere: Nunc te p̄simus liuenti oculo p̄strinxit. Si numerū modūq; letorū tristitiue cōsideres adhuc te felicem negare non possis.

¶ Si quis fructus rerum mortalium h̄z vllū pondus beatitudinis. i. si pp̄ aliquod ip̄ale bonū d̄z dici felix poterit ne memoria illius lucis. i. tue felicitatis. quāz iā dicam deleri quātalibet mole. i. quocūq; pondere ingruentium maloz. q. d. non p̄t deleri. et que est illa felicitas cum tu vidisti liberos tuos. i. filios tuos. pariter consules electos. p̄uebi. i. duci de domo tua. sub frequentia. i. diligentia patruz. i. seniorū. et sub alacritate. i. sub gaudio plebis. et cum tu eisdem filiis tuis insidentibus currules. i. sedes iudiciarias. orator. i. p̄dicator regie laudis mervisti gloriā ingenū et faciūdie cum tu medius in circo. i. in circundatione. duorum consulum. i. filiorum tuorū satiasti expectationes circumfusa multitudinis. et triumphali largitione. i. victorali triumphatione. vt ego opinor tu dedisti verba. i. deceptiones fortune dum te illa demulcet dum te fouet vt suas delicias. tu abstulisti munus qd̄ nū q̄z comodauerat vlli. i. alicui. priuato. i. extraneo. Vis ne ergo cum fortuna ponere calculum. i. computationem nunc ipsa fortuna primū p̄strinxit te oculo liuenti. id est in uido si consideres numerum et modum letorum. vt pro vel tristitū. i. prosperitatis et aduersitatis adhuc non possis te negare felices. ¶ Nota p̄bia per hoc qz dicit p̄tereo et prius dixit taceo. vititur quodam colore rhetorico. qui dicitur occupatio. et diffinitur sic a Tullio. Occupatio est cūz dicimus nos p̄terire: aut nescire: aut nolle dicere illud quod tñ maxime dicimus. ¶ Nota qz mos erat romanorum ante. 30. ānos nulli conferre aliquam dignitatem. nī si propter singulares dignitatem vel probitatem. vel pp̄ publice rei evidentem utilitatem. Boetius autem in adolescentia ante. 30. ānos elect⁹ fuit in consule. et hoc p̄bia vocat felicitatem cōem. non qz cōter oib⁹ hoc concedere sed qz non solum Boetio s̄ aliis paucis hoc accidit. Refert. n. Tullius in li. de amicitia. qz Scipio ante. 30. ānos bis factus est consul. Silr germanicus inuenis consul factus est ante. 30. annos. sed singulares felicitatem Boetii tangit dicens. Cum duos pariter consules. ¶ Nota qz p̄z fido. in lib. ethymo. currules erant sedes in q̄bus magi stratus sedentes iura reddebant. Et dicuntur currules a curru: qz tali sede utebant̄ in curru iudices quo vehebatur vt expeditus pp̄lo iudicia redderent. ¶ Nota qz consuetudo erat apud romanos in electione consulum habere sermonē ad pplū de laudibus regum et electorum in magistratū: et si bene predicabant: inde gloriā consequē huiusmodi sermonē fecit Boetius in electōe suoz filioz in consules: et ex inde sua gloriā fuit geminata. Et qz similis sermo consuevit fieri in triumphis in laudem eoz qui obrinnerant victoriam: ideo huiusmodi sermonem vocat triumphalem largitionez. ¶ Nota qui bonum aliquod pro mittit et non adimpler: ille dat verba et non rem. et sic decipit. ergo dicit p̄bia. dedisti fortune verba. i. deceptiones p̄mittendo ei aliquid bōi qz ipsa te ita fouet. ¶ Nota qz calculus in vna significatione est paruus lapillus qui calcado non ledit. et qz talibus lapillis utebantur antiqui in cōputando. ideo calculare vel calculum ponere ponitur pro computare vel pro rōnem facere. ergo dicit p̄bia. Vis ne cum fortuna calculum ponere quasi dicat non debet si cōputabis cū ea. ipsa inueniet te multo feliciorē q̄ miserū.

¶ Quod si idcirco te fortunatū esse non estimas qm̄ que tunc leta videbantur abierunt. Non est qd̄ te miserū putes: qm̄ q̄e nunc messa creduntur p̄tercunt. An tu in hanc vite scenam nunc primum subitas hospesq; venisti. vllam ne humanis rebus inesse constantiam reris. cum sepe ipm̄ boiem velox hora dissoluat. Nā. et si rara ē fortuitis

fortuitis manendi fides. ultimus tamē vite dies
mors quedam fortune est etiam manētis. Quid
ergo referre putas. Tu ne illam moriendo de-
feras: an te illa fugiendo deferat.

Quod si dicero te fortunatū esse. **N**ōc pbia excludit quā
dam obiectidē. posset aliquis dicere. hec predicta bona
non faciunt me felicem qz sunt ptransita. hāc obiectioez
excludit pbia dicēs. **Q**uod p sed. si nō estimas te fortunatū
i. felicem: qm̄ illa abierunt que tunc videbant letā. etiam
non est qd. i. pp qd. tu putes. i. estimas te miser qm̄ q nūc
credunt. i. vident mēta ptereunt. An nūc pro nunquid
tu. venisti primum in hanc scenam. i. vmbiam vite. subi-
tus. i. improvisus. qz pro r. hospes. i. advena. vt ignores
que gerantur in hac vita. ne pro nunquid reris. i. opinaris
vllam constantiā inesse humanis rebus. cum ipsum ho-
minem sepe dissoluat velox hora mortis. nam si fortuitis
rebus est fides pmanendi. licet rara. tñ ultimus dies vite
est quedam mors fortune. etiam manentis fortune. quid
igitur putas referre. i. distare. ne. i. an tu deferas illaz for-
tunam moriendo. an pro vel illa te deferat fugiendo. q. o
nihil refert quantum ad inconstantiam fortune: siue for-
tuna hominē deferat siue deferatur. manifestum est qz p
manere non p̄t. **N**ota qz in rebus humanis non sit con-
stantia. cuius rō est. In isto quod est genitū nulla est cō-
stantia: qz nihil est genitum quod non est corruptibile r
non permanēs: sed res humane sunt genite r pducte ergo
rē. **N**otandum qz non est durabilis fortūe prosperitas
qz ipsa cito fugat aduersitas. vñ Bāfre. in poetria. Om-
nibus ne crede tuis. r tpe paruo. Illuxere tibi. mor sunt
clausura serenum. **N**ubila fata diem: inducentqz crepu-
scula noctem. pp quod non est adhibenda fides rebus for-
tuitis. **N**ota qz pbia tangit vnam rōnem qz fortuna nō
sit constans que talis est. **H**omo non est constans. ergo
nec fortuna: antecedens pz: qz hoīem sepe dissoluit velox
hora mortis. consequentia probatur ex hoc qz fortuna nō
habet esse nisi circa hominem: cum sit in agentibus a pro-
posito. z. p̄bico. g. dicit pbia nihil differt quo ad inconstā-
tiam fortune. siue fortuna derelinquat hominem fugien-
do: siue homo derelinquat ipsam moriēdo quocunqz mo-
do fiat semper ipsa est inconstans r non permanens.

Quod dicitur tertium secundi libri.
Am polo pbebus roseis quadrigis
Luce spargere cepit.
Pallet albentes hebetata vultus

Flammis stella p̄mentibus.
Cum nemus statu zephiri tepentis
Vernis irrubuit ros.
Spiret insanum nebulosus auster
Jam spinis abeat decus.
Sepe tranquillo radiat sereno
Inmotis mare fluctibus.
Sepe feruentes aquilo procellas
Verso concitat equore.
Rara si constat sua forma mundo.
Si tantas variat vices.
Crede fortunis hominum caducis:
Bonis crede fugacibus.
Constat eterna positumqz lege est.
At constet gentium nihil.

Quod dicitur tertium libri secundi.
Am polo pbebus roseis quadrigis. **I**stud est
metrum tertium buius secundi. cuius. primum

versus dī saphicus ab inēore. trochea a pede p̄dante.
Adetrū āt secundi versus dicitur glyconicum ab inuēore
coriambicum a pede p̄dominante. In hoc ergo metro
pbia declarat tribus exemplis mutabilitatem mundano-
rum. **P**rimum exemplum est de corporibus celestibus
tale. Sole lucente in celo tunc obscuratur lumen aliarum
stellarum. Ecce mutatio stellarum quo ad lumen quod ta-
men plus apparebat tempore noctis: sed sole nobis lucen-
te non apparet. vnde dicit in littera. Cum pbebus. i. sol ce-
perit. i. inceperit. spargere. i. emittere lucem. roseis quadri-
gis idest roseo curru. stella hebetata idest obscurata. flam-
mis idest luminibus solis p̄mentibus. ipsa pallet idest
pallida sit s̄m albentes vultus. Secundum exemplum est
in terre nascentibus tale. zephiro flante terra ornatur flori-
bus: sed austro flante flores deficiunt. Ecce mutatio in ter-
re nascentibus. vnde dicit in littera. Cum idest quando
nemus irrubuit vernis idest vernalibus ros. statu zephi-
ri tepentis idest calentis. si auster nebulosus spiret idest fla-
re inceperit. insanum idest insan. i. decus rosarii. abeat
spinis idest recedat de spinis. Tertium exemplum est de
mare tale. Quando mare nō agitur ventis apparet trā-
quillum. sed ventis agitur efficitur tempestuosus. Ecce
mutabilitas maris. vnde dicit in littera. Sepe mare radiat
idest splendet. tranquillo sereno idest serena tranquillitate
immotis idest non motis fluctibus Sepe aquilo concitat
idest prouocat. feruentes procellas idest tempestates. ver-
so equore idest moto mari. **T**ūc hortatur philosophia ne
credamus bonis fortune: dicens. Si mundo constat idest
permanet sua forma rara ut ex dictis patet r si mundus
variat tantas vices. idest alternationes. tunc crede cadu-
cis. idest transitoriis fortunis hominum idest noli credere
r loquitur ironice. debet enim intelligi per contrariū. cre-
de idest noli. credere bonis fugacibus: quia sunt bōa for-
tune. quod patet ex hoc: quia constat idest manifestum est
r est positum idest stabilitus. eterna lege. idest diuina lege
ut nihil genitum constet. idest immutabiliter permaneat.

Nota qz poete attribuunt soli quadrigam. que dicitur
a numero quattuor equorum. **P**oete enim fingūt curru-
soli trahi quattuor equis. propter quattuor diuersitates
solis. **N**am solcum oritur est rubeus. hora tertia splen-
dens hora meridiei est feruens: sed hora vespertina est te-
pens. **L**une vero attribuunt bigam propter duas proprie-
tates lune **N**am luna virtualiter est frigida r humida.

Nota circa hoc qz dicit crede fortuitis bonis: seneca vi-
cit in li. de consolatione filii helye. **N**amqz ego fortune
credidi: que cum mecum videretur pacem agere. omnia
quecunqz in me indulgentissime conferebat pecuniā. bo-
nos. gratiam. eo loco posui. vnde posset sine motu meo
repetere. Interuallum magnum inter me r ipsam habui.
itaqz nec illa abstulit nec euulsi. neminem aduersa fortu-
na comminuit. nisi quem secunda decepit. fortuna fortes
metuit. gnauos eripuit. opes auferre potest: animū autē
surripere non potest. **N**ota qz philosophia bona fortu-
ne appellat caduca. quia dicit Senec. 78. epistola. Om-
nia ista in que fortuna dominus ereret sua sunt sicut pe-
cunie honores imbecilla sunt fluida mortalia sunt r pas-
siones incerte. **N**ota dicit nullūz genitum esse constāz
dicit seneca epistola p̄allegata. Omnia mortalia minuū-
tur. cadunt. deseruntur decrescunt. exhauriuntur. itaqz in
illis in sorte causa incerta inequalitas est. diuinorum au-
tem vna natura est.

Prosā quarta libri secundi.
Am ego vera inquā cōmemoras. **O**
virtutum omnium nutrit: nec inficiari
possum prosperitatis mee velocissimuz
cursum. sed hoc est quod reolentem vehemen-
tius coquit. **N**am in omni aduersitate fortune i

felicitissimū genus est infortunū fuisse felicez. **¶**

¶ Prosa quarta libri secundi.

Uim ego vera inquam. **¶** Nec est quarta prosa huius secundi. in qua philosophia probat boetio non esse conquerendus de fortuna propter presentia bona que sibi dereliquit. Et primo boetius confitetur se fuisse felicem deplangēs presentē infelicitatez. secundo philosophia ostendit ipsum esse felicem in presenti ibi. Sed q tu. dicit ergo boetius. O philosophia nutrit omnium virtutū tu commemoras vera. nec possum inficiari. idest negare. velocissimum cursum. idest recessum mee prosperitatis: sed hoc est quod conquit. idest anxiat. vehementer me recolentem preteritam prosperitatem. Nam in omni aduersitate fortune infelicitissimū genus infortunū est fuisse felicem et iam non esse.

¶ Nota philosophia dicitur nutrit omnium virtutum. qz omnis virtus consistit in medio. medium non attingitur nisi recta ratio: que recta ratio est sapientie et philosophie.

¶ Item cum philosophia diuidatur in practica et speculatiua: ipsa includit prudentiam que est recta ratio agibilium ex. 6. et ibi. prudentia autē colligata est omnibus virtutibus ex eodez. 6. propterea philosophia dicitur nutrit omnium virtutum: **¶** Nota q recordatio preterite felicitatis coquit hominem. ideo dicit seneca. 65. epistola. Illud agamus ut focunda nobis fiat amissionū recordatio. hoc autem contingit cum animus preparatus est ad amissionem eorum. **¶** Nota q duplex est infortunium. quoddam continuum. aliud interpollatum siue discontinuum. primum infortunium: est infelix. secundum est infelicitissimū. Infortunium enim continuum ex consuetudine minus nocet. quia dicit seneca. in lib. de tranquill. ai. Tollerabilius est bona non acquirere. quam acquisita amittere. ideoqz lectiores videbis quos fortuna nunqz resperit: quaz quos deseruit. Item dicit in lib. de consoli. filii helye. vnus habet bonum assidua infelicitas. qz illos indurat quos verat. Infortunium autem discontinuum est cum aliquis mutatur de aduersitate in prosperitatem: et iterum de prosperitate in aduersitatem. et tale est infelicitissimū genus: qz sepe deficit hominem in desperationem. unde Samariens. alias pau bein. O bona prosperitas vbi nunc es. nūc mea versa est. In luctum cythara. fit lachrymosa lira. O mala dulcedo subitoqz ablumpta veneno. Neque recō pensas melleo sellegraui.

¶ Sed quod tu inquit false opinionis supplicium luis: id rebus iure imputare non possis. Nam si te hoc inane nomen fortuite felicitatis mouet: quam plurimis maximisqz habundes mecum reputes licet: Igitur si quod in omni fortune tue censu preciosissimum possidebas: id tibi diuinitus illesum adhuc inuolutumqz seruatur: poteris ne meliora queqz retinēs de infortunio iure causari. At qui viget incolumis illud preciosissimum humani generis decus. Symachus socer et quod vite precio non segnis emerēs. Vir totus ex sapientia virtutibusqz factus suarum securus: tuis ingemiscit iniuriis. Viuit vxor ingenio modesta: pudicitie pudore precellens et ut omnes dotes eius breuiter includam: patri similis. Viuit inquam tibi que tantum vite huius erosa spiritum seruat. Quo vno felicitatem minui tūqz vel ipsa concesserim. tui desiderio lachrymis ac dolore tabescit. Quid dicam liberos consulares quorum iam ut in id etatis pueris vel paterni vt

auti specimen elucet ingenii.

¶ Sed q tu inquit false opinionis. **¶** Dic philosophia ostendit boetium in presenti esse felicem propter multa bona que adhuc possidet secundo probat felicitatem fortuitam nulli posse totaliter euenire. tertio probat veram felicitatem in bonis fortuitis non consistere. secunda ibi. Quis est enim. tertia ibi. Atqz ut agnoscas. **¶** Primo ponit philosophia q non debet querulari boetius de infortunio. cum habundet adhuc pluribus bonis. et illa bona philosophia enumerat. Secundo ipsa consolatur eum ibi. Cum igitur dicit primo. O boeti q tu luis. idest patiaris supplicium false opinionis id. i. illud non possis iure imputare rebus nam si mouet te inane nomen fortuite felicitatis. licet. id. est licitum est. ut tu reputes. idest computes. mecum. qz plurimis. qz pro et. maximis bonis habundes: si igitur illud bonum tibi seruatur diuinitus illesum. qz pro et. inuolutum quod tu possidebas preciosissimum in omni censu idest thesauro tue fortune. poteris ne. retinēs queqz meliora iure causari. idest conqueri de infortunio. quasi di. non. Tunc enumerat bona eius atqz pro certe. illud preciosissimum decus humani generis. scilicet Symachus socer tuus. iste viget. idest floret vel viuit. incolumis. idest sanus. quod supple decus nō segnis. idest nō tardus. emeres precio vite. quasi di. tu tantum diligis eum q vitam tuam pro eo exponeres Symachus vir totus factus ex sapientia et virtutibus. ille securus suarum supple iniuriarum. ingemiscit de tuis iniuriis. viuit vxor tua modesta ingenio: precellens pudore pudicitie: et ut includam breuiter omnes dotes. idest virtutes eius. ipsa est similis patri suo scilicet simacho. et ipsa existens erosa. idest tediosa huius vite. ta ntum tibi seruat spiritum. idest tantum ipsa viuit propter te. quo. i. in quo vno ego concesserim tuam felicitatem minui suple q vxor tua tabescit idest tristatur lachrymis ac dolore desiderio tui: quid dicam liberos tuos consulares. quorum specimen. i. similitudo ingenii paterni. idest tui vel auti. i. auti ipsum. scilicet simachi. qui fuit auus ipsum ex parte matris. elucet ut in id etatis pueris. q. v. liberi tui sunt similes patri et auo ipsum in prudentia inqz etas permittit. **¶** Notandum sicut inferius probabitur. q in rebus fortuitis non potest consistere vera felicitas. Ideo illi qui ademptione talium rerum felices se existimabant. et ex amissione earum infelices falsa opinione decipiebantur. et licet in opinione eorum sic esset: non tamen erat in re. Ideo dicit philosophia ad boetium q tu false opinionis supplicium luis. id rebus imputare non possis. **¶** Nota supplicium false opinionis est in animo non in re. vnde seneca. 17. epistola. Multis parasse diuitias non fuit finis miseriarum: sed mutatio animorum. nec hoc miror. non enim in rebus est vicium sed in animo. sepius enim opinione qz re laboramus. ergo infortunium. boetii non erat imputandum rebus quia non erat. sed imputandum fuit sue false opinioni. **¶** Nota q philosophia ostendit presentem felicitatem in tribus consistere. scilicet in amicis. in vxore pudica. et filiorum suorum prudentia. **¶** Primo enim ad felicitatem requiruntur amici. Nam amicus est preciosissimum genus diuitiarum ex. 8. prosa huius secundi. Et aristoteles. 2. et ibi. Nemo eligit vivere sine amicis habens reliqua bona. Et sim tullius in lib. de amicitia. Quis amicitiam tollit de mundo solem tollere videtur. Et seneca in de remediis fortuitorum: nihil est peius qz amicos non habere si amicum perdidisti alium quere. et ibi cum queras vbi inuenias. quere inter artes liberales. inter recta et honesta officia. quere in laboribus. ad mensam ista res non queritur. Secundo requiritur ad felicitatem politam vxor pudica que rara est. vnde seneca. in de remediis fort. Adulter inter probas matrimonialis ordinis cepit esse exempla meretricularum: qz multas ex coniugibus optimis pessimas videmus. ex diligentissimis dissolutissimas: ex liberalissimis rapacissimas. Etiam si bonaz vxorem habuisti:

rem habuisti: non potes affirmare eam esse permanens in illo proposito. nihil tam mobile: nihil tam vagum q̄ femininarum voluntas. Tertio requiritur ad felicitatem politicam proles. q̄ fm arist. primo etibi. Non omnino felix est qui specie turpis est: aut solitarius. aut prole carens. Nota fm huguionem specimen est pulchritudo vel similitudo vel signum vel imago vel noticia vel experimentum vel bonum operis documentum. sed in proposito accipitur pro similitudine. Et fm eundem autus. ta. tū. i. ab auo habitus vel possessus vel ad ipsum pertinens. et ponitur quandoq̄ pro antiquo.

Quz igitur precipua sit mortalibus vite cura retinende: te si tua bona cognoscas felicem: cui suppetunt etiam nunc que vita nemo dubitat eē chariora. Quare sicca iam lachrymas. Nondū est ad vnum tibi omnis exosa fortuna: nec tibi nūmū valida tempestas incubuit quoniam tenaces herent anchoræ: que nec p̄stis solamen nec futuri spem tempis abesse patiantur. B. Et be reant in quaz p̄cor: illis namq̄ manentibus vt cumq̄ se res habeant bñane. enatabimur. Sz quantum decus ornamentis nostris decesserit vides. P. Et illa promouimus inquit aliquātu lum si te nondum totius tue sortis piget. Sed de licas tuas ferre non possum qui abesse aliquid tue b̄tutidini tā luctuosus atq̄ anxius conq̄raris

Cum igit precipua sit mortalib⁹. M̄c p̄bia ex dicit cōso latur boetius dicens. Et quo hōib⁹ est precipua cura. i. maxima cura. retinende vite. i. saluande. vite. o te felices si cognoscas tua b̄da cui etiā nūc suppetit. i. abūdant ta lia bona. q̄ nemo. dubitat eē chariora ipsa vita quare iam sicca lachrymas. et noli flere. nōdū. n. ois fortuna ē tibi exosa. i. aduersa. ad vñū. i. ois nec tibi incubuit. i. inuēit tempestas aduersitatis nimium valida. qm tenaces ancho re. i. amici inseparabiles. herēt. i. firmiter manēt: que scz an chore non patiant tibi abesse solamen p̄stis t̄pis nec sp̄z futuri t̄pis. Et. dicit boetius. p̄cor ut hereant. i. manēat il le āchore. q̄ ip̄s manētibus. n̄cūq̄. i. qualitercūq̄ res se habeat. nos enatabim⁹ euadendo aduersitatē fortune. Sz o p̄bia tu vides q̄tum decus nostris ornamentis bonoz exteriorū quib⁹ ornabamur decesserit. Subiūgit p̄bia. nos promouimus aliquātu animū tuū ad cōsolationē si nō dū piget te tot⁹ tue sortis q̄ maior p̄ salua tibi ināet sed non possum ferre tuas delicias: qui tā luctuosus. i. ple nus luctu. atq̄ anxius conq̄raris aliq̄ abesse tue b̄tut. dmi. i. tue felicitati. Nota q̄ sicut mors est ois amaris sima. q̄ oia abscindit. oia deuorat et q̄ aliqui indicant se nō timere mortē: et tū timēt sz Senecā in de remediis for. Sic vita est oim dulcissima. oia. n. ap̄tūt esse et viuere iō vñūquodq̄ nāliter nitit ad saluandū vitam: qua nihil est chari⁹. Si ergo boetius possedit bona q̄ chariora sunt vi ta: non debuit se existare miser: sed magis felices. Nota q̄ p̄bia amicos appellat anchoras. sicut. n. tēp̄tate in cūbente p̄ anchorā nauis retinet et a p̄clitatioē saluat. sic inuēitē aduersitate fortune homo fidelib⁹ amicis ne suc cūbat infortunio subleuat. fideles enim amici retinent ho minē impetu fortune agitatū ne totalr deficiat a sua stabi litate. Nota fm huguionem suppetere. idest subministra re vel supabundare. sed pigere est piger esse vel penitere vl grauari vel offendere.

Quis est enim tam composite felicitatis: ut nō aliqua ex pte euz status sui qualitate riretur. An ria enim res est humanorum conditio bonoz. et que vñ nūq̄ tota pueniat: vel nūq̄ ppetua sub

sistat. Quic census eruberat: sed est pudori dege ner sanguis. Nunc nobilitas notum facit: sed angustia rei familiaris inclusus esse mallet igno tus. Ille vtroq̄ circumflans vitam celibem de flet. Ille nuptiis felix. orbus liberis alieno cen suz nutrit heredi. Alius prole letatus: filii filiene delictis mestus illachrymat. Idcirco nemo fa cile cum fortune sue conditione cocordat. Inest enim singulis quod in expertus ignoret: ex per tus erborreat.

Quis est enim tam cōposite felicitatis. M̄c p̄biologia probat felicitatē nulli posse totaliter euenire. Secūdo ostē dit. q̄ q̄to aliquis est felici⁹ tanto leuiori aduersitate p̄ sternit. Tertio concludit ex his felicitatē fortuitā amarā esse et miserā. Quarto. inuebitur 3 homines. Secūda ibi adde q̄ felicissimi. Tertia ibi. Quam multis. Quarta ibi. Quid igitur o mortales. Primo dicit. Quis ē homo taz cōposite felicitatis. idest tam copiose felix. ut non rirēt idest discorder ex aliqua parte. cum qualitate. idest euz dis positione sui status. idest sue fortune. q̄. di. nullus ē ita fe lis. q̄ cōditio. idest status humanoz bonoz ē anxia res. i. misera res. que nūq̄ hominē tota pueniat. vel nūq̄ perpetua subsistat. Tunc declarat q̄ non tota p̄ueniat hominē. q̄ hūc. idest alicui hominē. eruberat census. idest habundat pecunia. sed aliud sibi deficit. quia degener san guis. idest ignobilitas est sibi pudori. hunc supple alium hominē nobilitas facit notum: sed ipse inclusus angustia rei familiaris. idest p̄p̄tatis. mallet. idest magis vel let esse ignotus. Ille. i. alter homo. circumflans. i. circunda tus. vtroq̄. idest tam diuitiis q̄ nobilitate. ipse deflet ce libem vitam. idest castam vitam: quia non potest forsan ducere vxorem. ille. idest alter. felix nuptiis. felix habendo vxorem. orbus. idest carens liberis. i. pueris. ip̄e nutrit. i. congregat censum alieno heredi. Alius autem letatus prole. ip̄e mestus illachrymat. i. ingemiscit. delictis. i. pro criminibus filii vel filie sue Idcirco nemo facile cocordat cū conditioē sue fortune. Inest enim singulis supple boi bus. aliqd quod ipse in expertus ignoret. vel expertus ip̄m ex borreat. et sic rirat cum qualitate sui status. Nota q̄ non est homo tā felix: quin inueniat aliquā cōditionē in se quā vellet non habere: propter qd misera est conditio humanoz bonoz. q̄ nūq̄ hōi tota puenit: q̄ aliquis cōtemnere oia p̄t. sed oia habere nemo p̄t Et elicit vna ratio ex littera. Illi cōditio humanorum bonoz non tota p̄uenit. cui suus stat⁹ in aliquo displicet. sed nullus in ue nitur. tam felix cui status suus nō displicet in aliquo sic declarat in littera. ergo et. Et fm sanguis ferulis condi tionis dicit degener. q̄ homines naturaliter liberi sunt sed p̄ seruitutē degenerāt a natura. Nota vita casta dicitur vita celebs: quasi celestis: q̄ in carne viuere p̄ter carnē est vita celestis angelica. Nota sz huguionē illachry mari est intus lachrymari vel cum dolore lachrymari et est deponentis generis. sz fm antiquos inueniat neutrius generis. et sic. Boetius ponit hic in neutro genere: euz di cit mestus illachrymat.

Adde q̄ felicissimi cuiusq̄ delicatissimus sen sus est: et nisi ad nutum cuncta suppetant. omnis aduersitatis insolens minimis quibusq̄ proster nit. adeo pererigua sunt que fortunatissimis sam mam beatitudinis detrahunt. Quam multos esse cōiectas q̄ se. celo. p̄mos arbitretur si de fortune tue reliquiis pars eis minima contingat M̄c ipse locus quem tu exilium vocas incolenti bus patria est. Ideo nihil est miserum nisi cum

putes: Contraqz bñs fors ois est equanimitate tolerantis. Quis est ille tā felix qui cum dederit impatientie manus: statuz suū mutare non optet

C Adde qz feli. cuiusqz. Hic ostendit pbia qz hō magis felix. leuiori aduersitate prostermit: cū hoc comparādo boetius ad alios. Et dicit adde p̄dictis qz sensus cuiusqz hoīs felicissimū. i. fortunatissimū. est delicatissimū. i. ipatentissimū nisi ad nutū suū cuncta suppetāt. idest abūdēt. ipse erit insolens. i. impatiens omnis aduersitatis. 7 p̄sternit a sua felicitate qbusqz mīmis aduersitatib⁹ adeo perigua sunt. i. valde erigua. que fortunatissimis detrabunt. i. auferunt. summam. i. p̄fectionē bñtudinis. O boeti qz multos ēē coniectas idest op̄naris. qui se se arbitrent. p̄mōs esse celo. i. deo. si eis cōtingat minima p̄s de reliquiis. i. de p̄tulis tue fortune. Hic locus quem tu vocas exilium est patria incolentibus. idest habitantib⁹. 7 ita eoz iudicio spectat ad felicitatem. vtr ergo de rebus fortuitis cōcludit. Adeo nihil est miserum nisi tu cum putes. i. nisi ex reputatōe ai tui estimes qz p̄ 7 3. i. p̄ cōtrarium omnis fors est bñā cōmunitate. i. p̄tētia ai tolerantis. Quis est ille tā felix. qui cū dederit manus impatientie. i. cū fuerit factus ipatens. quin ipse nō optet mutare statum suū. q. d. null⁹ est tā felix. **C** Nota qz forsan aliqz diceret. nulli hōi placet stat⁹ suus si deest sibi magn⁹ fortunū. Sed defectus modici boni nō spedit complacentiā status qn hō totalr sit felix. hoc excludit pbia dicens. Quāto aliqz est felicitior tanto ē delicatior. 7 q̄to est delicatior tāto magis grauat⁹ ex defectu modici boni: 7 sic felicissimis detrabit cōplacentiā bñtudinis. **C** Notādū qz vna 7 eadē res est quā vnus iudicat spectare ad miseriaz: ali⁹ iudicat spectare ad felicitatē. ergo dicit pbia. locus quem tu exiliū vocas incolentibus est patria. **C** Notādū qz vniqz sit hō habūdās reb⁹ fortuitis: si aliqz displicet sibi in statu suo: ipse optat statū suū mutari. cōmendando statū alterius: vñ miles emeritis laudat statū mercatoris. ecclia mercator exptus pericula marina laudat militiā. Sili legisp̄rit laudant agricolos. 7 agricole vrbānos. Simile exēplum patet in boetio de scolarium disciplina de filio inconstantie: qz hñs displicentiā vnus status ip̄ aliū 7 aliū assumpsit. **C** Nota qz dicit nihil est miserum nisi cū putes. vñ dicit sen 9. epla. Miser est qui se beatū non iudicat. licet mūdo imperet non est beatus qui se beatum non esse putat.

Quam multis amaritudinibus hñane felicitatis dulcedo respersa est: que si etiam fruente esse iocunda videatur: tamen quo minus cum velit abeat retineri nō possit. Liqueat igit qz sit mortaliū rerū misera beatitudo: que nec apud equanimos perpetua pdurat: nec anrios tota delectat

Quam multis amaritudinibus. Hic pbia ostēdit fortunāz felicitatē ēē amarā 7 miserā vicēs. Quā multis amaritudinibus dulcedo hñane felicitatis est respsa. i. p̄mixta que etiā si videat⁹ iocūda hōi fruētī. tñ non possit retineri quominus abeat eācū velit. i. non potest retineri ad voluntatem hominis. 7 liquet. idest manifestum est. qz misera sit beatitudo rerū mortalium. que nec p̄petua pdurat apud equanimos idest apud constantes: vel patientes. nec ipsa tota. i. siml. delectat anrios. idest miseros. **C** Nota qz felicitas 7 dulcedo hñana nō ē sine amaritudine. qz dicit beatus bernar. Nunqz in honore sine labore. nunqz in p̄tatione sine tribulatione. nunqz in sublimitate sine vanitate qz esse potest. Item alanus in anticiudiano dicit. Sed nihil inuenio qd in oī p̄te beate viuat quin multas nobis deferre querelas possit si nostram velit accusare mineruā

Quid igitur o mortales extra petitis intra vos positaz felicitatē. Error vos inscitiaz cōfundit Ostendam breuiter tibi summe cardinem felici

tatis. Est ne aliquid tibi teipso p̄ciosius: Nihil inquires. Igitur si tui compos fueris. possidebis quod nec tu vnqz amittere vellis: nec fortia possit auferre.

C Quid igitur o mortales. Hic pbia inuehit 3 homines 7 dicit. sic. O mortales quare petitis. i. q̄ritis. extra. i. in rebus exterioribus felicitatem positam intra vos. error 7 inscitia. idest igozantia confundit vos. ostendam tibi breuiter cardinem idest radicem summe felicitatis. est ne aliqd tibi p̄ciosius te ipso. nihil inquires. si igit fueris cōpositui p̄ tranquillitatem animi. tu possidebis qd nunqz amittere velis. scz delectationem in operatōe p̄fecte virtutis. nec fortuna poterit tibi auferre. **C** Nota qz 7 upler est beatitudo. p̄fecta 7 imp̄fecta. **C** Perferta beatitudo habet post banc vitam. Et est vita eterna de qua loquit⁹ beatus. Job 5. Hec est vita eterna tu cognoscāt te solum verum deum 7 quem misisti iesum xpm. alia est beatitudo imp̄fecta: q̄ p̄tē esse in p̄tē vita. quā pbi posuerit consistere in op̄atione opime virtutis. vñ radix talis beatitudinis est tranquillitas ai ex moderatōe. sedatione passionum p̄ habitū virtutis per talem autem tranquillitatem homo efficit sui cōpos ut si deficiat passionibus. alia autē tranquillitas non est querenda in rebus exterioribus. sed solum hz esse in aio hoīs. de qua beatitudine 7 tranquillitate hic loquit⁹ pbia dicens quid igitur o mortales 7c. Et sen. loquens de eadem felicitate. 9. epla dicit. Summū bonum extrinsec⁹ instrumētum non querit: domi colitur: ex se totus ē incipit fortune ēē subiectum si quam partem sibi fors querit. Item Seneca 23. epistola felicitatis auiditas tuta est: que sit aut vnde proueniat queris. ex bona conscientia. ex hōestis consiliis ex rectis rationibus. ex contemptu fortuitorum. Et. 31. epistola dicit. Illud bonū est querendū quod non fiet de vīe in vīem p̄cius. quid est hoc: animus: sed hic rectus. bon⁹ magnus. quid aliud voces hunc animum quā deum in corpore humano hospitatum. Et. 41. epistola dicit. Lauda bonum in homine quod eripi non potest: quod est propriū hoīs. q̄ris quid sit illud. animus 7 ratio p̄fecta. rationale namqz animal est homo.

C Atqz vt agnoscas in his fortuitis reb⁹ beatitudinem cōstare non posse collige. Si bñtudo est summam nature bonum ratione degentis: nec illud est summū bonum quod eripi vllō modo p̄t qm̄ precellit id qd nequeat auferri: manifestum est qz ad beatitudinem percipiendam fortune instabilitas aspirare non possit.

C Atqz ut cognoscas in his. Hic pbia pbat veram felicitatem non posse consistere in rebus fortuitis tribus rōnib⁹ sedam p̄tē ibi. Ad hec. tertia ibi. Et qm̄. **C** Nota rō talis est. In illo nō cōsistit felicitas hoīs quod p̄t auferri ab homine. 7 bona fortuita sunt hñōi. ergo 7c. **C** Maior nota qz summū bonū est propriū hoīs. bonū autem qd auferri potest non est summū bonū qd illud qd auferri non p̄t melius est eo qd auferri potest. **C** Minor patet. bona fortuita possunt auferri cum sint mutabilia. vñ dicit in lfa. Ut agnoscas beatitudinem non posse cōstare in reb⁹ fortuitis sic collige p̄ tales ratiōes. Si beatitudo ē summū bonū nāc degētis rōe. i. nāc rōnalis. nec illud est summū bonū qd vllō mō p̄t eripi. i. auferri. qz illud. i. bonū qd neqat idest. non potest auferri hoc p̄cellit. i. melius est eo qd p̄t auferri. i. ex quo manifestum est qz instabilitas fortune non possit aspirare. i. accedere ad beatitudinem accipendam. **C** Nota qz beatitudo. ē summū bonū qz i tertio huius scda p̄ta dī qz beatitudo est status p̄fectus aggregatio ne omniū bonoz. 7 beatitudo ē summū bonū nāc degētis idest viuētis rōe. i. nature rōnalis sicut hominis: qz hominū genus viuūt arte 7 rōne. ex p̄hemio metaphi. Nullū enim

ent alioz animalū est felix. ex. io. ethi. Bruta. n. animan-
tia nemo felicitabit. i. ethi. 7 talis bruto nō pōt in bo-
nis exteriorib⁹. s. in actu sapiētie. qz dicit aristo. in li. pol.
Testis mihi ē de⁹ qz in bōis exteriorib⁹ nō cōsistit sum-
mum bonū. 7 idē in eisdē nos sum⁹ felices 7 oīi. oīi āt nō
sunt felices bōis exteriorib⁹. ergo nec boles. C Nota l3
l bōis exteriorib⁹ fortuitis nō cōsistat felicitas formalr
7 essentialr: tamē felicitas cōsistit in eis orgāice: qz deser-
uiūt ad felicitatē verā. sine. n. rebus exteriorib⁹ quaz for-
tuna dñā est: nō contingit esse felice. supple. organice. ex.
li. de bona fortuna. 7 ex. io. ethicoz. Opus est exteriori p-
speritate oī entī. nā cni per se nō est sufficiens ad speculan-
dū: sed oportet cibū potū 7 reliquū famulanū pēstere.

Ad hec quē caduca ista felicitas vebit. vel scit
eam vel nescit esse mutabilē. Si nescit. que nam
beata fors esse potest ignorantie cecitati Si scit:
metuat necesse est ne amittat qd amitti posse non
dubitāt: quare cōtinuus timor nō finit esse felice
An vel si amiserit negligendum pntat: sic qñ-
qz perile bonū ē qd equo animo ferat amissum:

Ad hec quem caduca ista felicitas vebit. Dic pbia pōt
scdm rōem que talis est. Ille q felix est fortuita felicitate
aut scit eā mutabilem eē: aut nescit. si nescit est ignorans. 7
p cōsequens non est felix: si scit eā esse mutabile: necesse ē
qz timeat ne eā amittat. cui autem inest cōtinuus timor
felix eē nō pōt vñ dicit in littera sic ad hec. s. p dīta addaz
aliā rōnem. Idd quē vebit. i. dicit. ista caduca. i. fortuita
felicitas. vel scit eā esse mutabile vel nescit: si nescit quēnā
forsa beata. i. que felicitas beata potest esse cecitati ignorā-
tie. q. d. nulla. Si scit eā esse mutabile necesse est ut metu-
at ne amittat illud quod nō dubitat posse amitti quare cō-
tinu⁹ timor nō finit ipm esse felice. Et forsan dīceres. ho-
mo non timet amissionē fortune. qz nō curat vñ eā amit-
tat vel nō hoc excludēs pbia dicit. si amiserit bonū fortui-
tū. 7 putat illud negligendū. i. nō curandū. tūc illud bonū
erit valde erille quod amissum ferat equo alo. i. eqli ani-
mo. sicut conseruati: 7 p psequens illud nō est summū bo-
nū. C Nota ex tertio huius pfa. 9. Vera 7 pfecta felicitas
facit hominē potentē. reuerendū. celebrē 7 letū. ergo vera
felicitas excludit timorē. 7 per cōsequēs cōtinu⁹ timor q
excludit leticiāz nō finit eē felice. vñ de. Sene. 6. epla. Ille
beatissimus ē 7 securus sui possessor. qui crastinū diē sine
solicitudine expectat. C Item nota ex quo felicitas pōt i
speculatione dei 7 substantia separata. ipsa excludit ceci-
tatem ignorantie: in qua ignorantia felicitas eē nō potest.

Et qñ tu idē es cui pñsum esse atqz insituz p
multis demonstrationibus scio mētes hominū
nullo esse modo mortales. Cūqz clarum sit for-
tuitā felicitatem corporis morte finiri: dubitari
nequit si hec afferre beatitudinē potest: quin
omne mortalium genus in miseria mortis fine
labat. Qd si multos scimus non morte solū ve-
rum etiam doloribus supplicisqz btitudinis fru-
ctum qñsse: quoniam mō pñs vita facere btōs po-
test. que miseros transacta non efficit:

Et quoniam tu idē es. Dic. pbia ponit tertā rōnem que
talī est. Si beatitudo cōsisteret in reb⁹ fortuitis. cū bōa
fortuita finitū morte hoīs: sequit qz omnia bō in morte
fieret miser. quod nō est vñ. quia multi p mortē cōsecuti
sunt felicitatē. sicut martyres 7 alii sancti: qui perpessi sūt
marima tormenta ut consequerēt beatitudinē in anima
dicit ergo sic i littera. Quoniam tu idē es bō cni ego scio eē
pñsum p multis. i. valde multis demonstrationib⁹ mē-
tes. i. animas hominū nullo mō esse mortales. Et cū sit

clarū. i. māifestū. fortuitā felicitatē finiri. i. terminari mor-
te corporis hoīs. neqz. i. nō pōt dubitari. si hec fortuita feli-
citas potest afferre. i. dare beatitudinē. quin oē gen⁹ mor-
talius. i. hominū. labat in miseria in fine mortis. S3 si sci-
mus multos. i. sanctos qñsse fructū beatitudinis nō solum
morte. verū etiam doloribus. i. supplicis quonā mō. i. p
quē modū: pñs vita supple bonis fortuitis ornata. pōt
facere beatos. qz vita trāfacta. i. terminata. nō efficit mise-
ros. q. d. nullo mō. C Nota cuius pñtia est causa felicitatis
eius absentia est causa miserie 7 infelicitatis. Sicut. n.
nauta p sui pñtia est causa felicitatis nauis: sic el⁹ absen-
tia est causa pñtationis ei⁹. ex. z. pbi. Si ergo bōa fortui-
ta p sui pñtia eēnt causa beatitudinis. p sui absentia
essent causa miserie. Cum autē in morte hominis bōa for-
tuita relinquūt hominem fugiēdo: 7 homo relinquat ea
moriendo. oīs bō post mortē esset miser 7 infelix. qd falsū
est: nā multi post mortē consequunt beatitudinē. 7 qz for-
san aliquis dīceret mortuū hominē mori 7 ala eius. 7 sic
post mortē bō nullā cōsequit beatitudinē. hoc excludit
pbia dicens ad boetium. tu es idē ille cui pñsum ē mul-
tis demonstratōib⁹ alas hominū esse imortales. C Nota
qz oēs leges in hoc cōueniūt qz ala intellectiva hoīs sit im-
mortalis. sepat enī ab aliis sicut ppetuū a corruptibili. ex.
z. de ala. 7 hoc est rōnabile: qz ala intellectiva imaterialis
si ēeducta de potentia materie. sed ab extra. s. a deo. Ipsa
enī p bñū aug. creādo infundit. 7 infundēdo creat. pp
qd cū abscisio materie sit causa ppvinitatis p cōmentato-
rem primo celi 7 mundi. anima intellectiva imaterialis
eris ipsa est immortalis.

Adetrum quartum libri secundi.

Quisquis volet perhennem
Latus ponere sedem:
Stabilisqz nec sonori
Sterni flatibus euri.

Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum:
Adontis cacumen alti
Bibulas vitet arenas.
Illud protervus auster
Totis viribus vrget.
Ne pendulum solute
Pondus ferre recusant.
Fugiens periculofam
Sortem sedis amene.
Humili domum memento
Lertus figere saxo:
Quamvis tonet ruinis
Adiscens equora ventas.
Tu conditus quieti
Felix robore valli:
Duces serenus euum.
Ridens etheris iras.

Adetrum quartū libri secundi.

Quisquis volet perhennem. Dic incipit qrtū metru
huius secūdi. quod dī metruz anacronicū ab
inuentore. iambicū a pede pdominante. dime-
trum a numero pedum. cathalepticū qz de
est vna syllaba ad complementum metri. huic metro ad-
iungit feregratū: sic dictū ab inuentore de quo superius
dēi ē. In hoc ergo metro pbia cōmēdat vitā mediocrē p
talē methaphorā. Edificiū pstructū i loco nimis alto vige-
tur tēpestatib⁹ vētoz. 7 fundatū in loco arenoso defluit. s.

fūdatū in loco hūili ⁊ sarofo vtrūq; uitat lēmodū. sic vi
ta p̄sens nūmū eleuata p̄speritate vel nūmū dep̄ssa aduer
sitate frequēter euctū iopinato calamitatib; defluit medio
cris āi secura p̄māet. Dicit ergo in littera. Quisq; hō cau
tus uolet p̄dere sedez p̄bēnē. i. firmā māsionē ⁊ ipse stabī
lis erisq;. nec uelit stēri. i. dēfici. sonoris flātib; curi illi?
vētī. q̄q; curat sp̄gnere pontū minantē fluctib;. i. mare flu
ctuans. ille uitet cacumē. i. summitatē alti montis. ⁊ uiter
arēas bibulas. i. siccās. Tūc assignat causā q̄re debeat vi
tari. in edificādo cacumē alti. mōtis. q̄ illud. i. cacumē al
ti montis uiget. i. infestat auster p̄teruus. i. ventus ipemō
sus. Tūc assignat cām q̄re debeant vitari arene. q̄ be. i.
arene solute. i. dissūcte p̄ siccitatez recusant ferre. i. nolūt
portare. pendulū pond;. i. labile pōd;. Tu ergo fugiens
p̄iculosā. fortē. i. euctū. amene. sedis. i. amene māsionis
⁊ certus existens memēto figere. i. stabilire domum tuā in
hūili saro. i. dep̄sso lapide. quāuis ventus mīscēs. equora
i. voluēs. maria. tonet. i. seuiat. ruinis. i. flātibus ruinosis
tu felix cōditus robore. i. firmitate quieti valli. i. munitio
nis. ⁊ tu seren;. i. trāquillus. duces. i. ages. euctū. i. uitā tuā
ridens. i. deridēs ⁊ p̄ nihilo hñs liras. i. p̄secutiōes et̄be
ris. i. aure vel p̄ti seuiētis. Tūc nota q̄ oīs vñs sup̄fluitate
corrūp̄t. vñ virtus cōsistat i medio. Est enī virtutis habi
tus electū in medietate p̄stēs recta rōne determinat;. iō
oīs sup̄fluitas tā quā viciosa vitāda est. Tūc nota ergo do
cet vitare sup̄fluitatē: quā designat p̄ cacumē alti
mōtis. q̄ p̄p̄eritas p̄terūq; impugnat inuidiā ⁊ potentia
magnatū. q̄ p̄ ventū ipellētē designat. Docet etiā vitare
nimiam paupertatē: quā designat bibula arena. que paup
tas recusat ferre indigentiam necessariorū: que per pōdul
pendulū designat. Indigentia enim grauat hoīes ad mo
dum penduli ponderis. Tūc nota securitas h̄z Tullii in rhe
torica sua. Est virtus incōmoditates imminentes ⁊ incho
are rei affines si formidās. que securitas marie appetēda
ē. p̄p̄ q̄d p̄bia docet appetere vitam mediocrem q̄ reddit
hoīem securū fm̄ illud poeticū. Medio tutissimū sibi ⁊ ca
tho. Tuta imago pupis est modico que flumine fert;. quā
vitā mediocrem designat p̄ hūile saro: in quo edificū im
petu ventī non dēfici; nec inūdatiōib; tanquā bibula
arena dissoluī. Tūc nota q̄ duplex est paupertas. volūtaria
⁊ leta alla inuolūtaria: tristis. ⁊ p̄ia paupertas. est appetē
da. sc̄da fugienda. De prima loquit̄ sē. in epla. Mōdesta
res est leta paupertas paupertas enī expedita secura est.
Et. is. epla. O lucille incipe cū paupertate h̄re cōmertiū.
aude cōtēnere opes. nemo alias ē deo dignus q̄ q̄ opes
cōtēpserit. Secūda paupertas. i. inuolūtaria. ⁊ tristis fugiē
da est. quia mortalis est: ⁊ ratione tristitie stupefacit ⁊ cor
rumpit naturam.

Prosa quinta libri secūdi.

Sed quoniam rationū iam i te mearū
fomenta descendunt: paulo validiozi
bus vtendū puto. Age. n. si iaz caduca
⁊ momentanea fortune dona nō essent:
qd in eis est quod aut vestrū vñq; fieri queat. aut
non perspectum consideratumq; vilescat.

Prosa quinta libri secūdi.

Sed quā rōnū tā i te. Hic incipit quita p̄sa hui?
sc̄d. in qua p̄bia ponit remedia mouētia boe
tīū ad ostēdēdū q̄ bona fortune sūt cōtēnēda: ⁊
min; eē volēdū de amittēde eorū. Ista aut̄ reme
dia sūt rōnes sup̄te ex cōditiōe p̄iculariū bonorū fortune.
i. diuitiarū. bonorū potestātū: ⁊ glie. ⁊ p̄io ostēd̄ hoc d̄ diui
tīs q̄ n̄ si magnope appetēde: ponēdo vñā rōnē gñālē res
picitē oīa bōa fortū. Secūdo ponit rōnes de diuitiis ibi
diuitie. Tūc ostēd̄ talē rōnē. Nullū magnope vñ illd̄ ap
petere qd nō pōt eē suū. ⁊ qd in se cōsideratū ē vile: s; oīa
bōa fortūta sūt h̄mōi: q̄ sūt mutabilia. iō nō possunt eē p̄
p̄ia hoīs. ⁊ i se cōsiderata vilescūt. ergo ⁊c. vñ dicit in litte

ra. Noniā fomēta. i. medicamēta mearū rōnū: in te de
scēdūt. q̄ ego video te paulatī fortunā cōtēnere. puto esse
vtēdū paulo validiozib; sup̄ple rōnib;. i. magis mouētib;
b;. Age est aduerbiū horādī. si. n. dona fortune nō eēt ca
duca. i. casualia. ⁊ momentanea. idē trāsitoria ad modum
momenti. qd ē i eis. qd vñq; qat fieri vest; aut p̄spectum
⁊ in se cōsideratū nō vilescat. q. d. nihil. Tūc nota q̄ bona
fortune sūt caduca et trāsitoria. q̄ dicit Seneca. 76. epla.
Oīa bōa fortune nobis accidūt s; nō adherēt. ⁊ si abducā
tur sine vlla nostri labrymatione discedūt. ex quo patet: si
mutabilia sunt q̄ nō sūt p̄p̄ia bona hōmōis: q̄ fm̄ eundē
Seneca. Nihil p̄p̄iū dicas qd mutari potest. Tūc nota q̄
bona fortūta in se considerata vilescunt: q̄ dicit Joānes
crisostō. Bona fortune in seipsis veterascūt ⁊ cōsumunt̄
aut ab extraneis dolo vel violētia vel calumnia diripiūt.

Diuitie ne vī vestri vel sui nā p̄ciose sūt Quid
eaz pot;: aut ne an vis cōgeste pecūie: at q̄ hec
effundēdo magisq; coaceruādo meli; nitēt. Si
quidē auaritia semp odiosos: claros largitas fa
cit. Qd si manere apud quemq; non p̄t qd trās
fertur in alterum: nec est p̄ciosa pecūia cū trās
lata in alios vsu largendi desinit possideri.

Diuitie ne vel vestri vel sui natura ⁊c. Hic p̄bia pōt ra
tiones d̄ diuitiis in speciali q̄ nō sūt magnope appetēde.
Sc̄do pbat hoc gñāliter de diuitiis ibi. Quid āt. P̄bia
diuidit in quinq; partes fm̄ q̄ qnq; sūt gñā diuitiarū. q̄
pbat non multū eē appetēda. sc̄z pecūia. gēme. possessio
nes. vestes. ⁊ famuli. Tūc ostēd̄ propositū de pecūia.
Sc̄do de gēmie. ibi. An gemmaz. Tercio de possessioni
bus ibi. An vos. Quarto de vestibus. ibi. Jam vō. Quid
to de famulis. ibi. An vō. Tūc nota duab; ratiōib; pbat
diuitias nō multū eē appetēdas. sc̄da ibi. An eadē. P̄bia
ratio talis est. Illa nō sit multū appetēda. q̄ nec ex finē nā
nec ex nā viciis sūt p̄ciose. diuitie sunt h̄mōi ergo ⁊c. ma
ior. nota: q̄ nihil appetit nisi bonū ⁊ p̄ciosū. Ad hoc de
clarat: diuitie nō sūt bōe ex sui nā. q̄ nō faciūt bonū cum
eū adueniunt. nec sūt bōe ex p̄te vtētis. q̄ nō inq̄tū p̄ser
uant sic enī faciūt hōmōē auaz. nec inq̄tū distribuūt. q̄
sic relinquit̄ hominē. dicit. n. in littera. Diuitie vel sūt p̄
ciose sui nā: aut nā vestri vtētis eis. ⁊ quid eaz est pot;. i.
p̄ciosus. an aurū aut vis cōgeste pecunie. i. cōgregate.
Atq; p̄ certe. hec. i. diuitie non sunt p̄ciosae cōseruando
eas: quia melius nitēt effundēdo. i. distribuēdo eas q̄ co
aceruando. i. retinendo eas. siquidē auaritia q̄ pecuniam
coaceruat. semp facit homines odiosos. ⁊ largitas que pe
cuniam effundit: facit claros. i. honestos. Subdit. ⁊ si illd̄
qd trāsferē i aliez nō pōt mācre apud quēq; tūc ē p̄cio
sa pecunia loquēdo yronice. cū ipsa vsu largendi trāsata
in alios desinit possideri. Tūc ostēd̄ q̄ aliquid est bonū
duplīter: vel ex natura sui: vel ex natura vtētis. Illud
dicitur bonum ex natura sui. quod a se vel in se habet
vnde sit bonum: ⁊ cuiusq; aduenit facit ipsū bonū
sicut ratio recta. par ⁊ similia. Sed illud dicitur bonū ex
parte vtētis: quo si aliquis conuenienter vta; aliquid
boni inde puenit. Tūc nota fm̄ beatum bern. Solus
error hominum facit q̄ aurum ⁊ argentum reputan
tur p̄ciosae cum sint nisi terra rubea ⁊ alba. Tūc nota q̄
Seneca. 88. epistola. probans diuitias non esse bonas sic
arguit. Quod bonum est bonos facit. diuitie non faciunt
bonos. ergo diuitie. bone non sunt. Item. illud quod po
test contingere contemptissimū et turpissimū bonum non
est. diuitie autem ⁊ lenoni ⁊ lanisse contingit. ergo bo
ne non sunt. Item bonum ex malo non fit: diuitie autem
sunt ex auaritia que mala est. ergo bone nō sunt.

At eadem si apud vñū q̄ta est vbiq; gentiū cō
gerat: ceteros sui inopes fecerit. Et vor quidem
tota: tota pariter multorum. replet auditus. Ne
sre vō

stre vero diuitie nisi cōminute in plures trāsire nō possūt. Nō cū factū est: paupes necesse est vt faciāt quos relinquit. Igitur angustas inopesq; diuitias quas nec hñe totas pluribus lz. 2. ad quēlibet sine ceteroz paupertate non veniunt.

C Ad eadē si apud vnū. Hic ponit scdm rōnem que talis est. Illa nō sunt multū appetēda q̄ a plib⁹ nō pñt possidere. 2. nō transeūt ad aliū sine paupertate alioz diuitie sūt huiusmodi. ergo 2c. vñ dicit in littera. Si eadē pecunia q̄ta ē vbiq; gentiū. i. apud oēs gētes. si illa cōgerat apud vnū hoīem. ipa fecerit ceteros hoīes inopes sui. i. carētes: 2. vna vor pariter tota. i. si replet. auditū multoz. diuitie aut nō possūt transire in plēs nisi cōminute. i. diuise in partes qd cū factū ē. i. q. cōminute trāsēnt in alios: necesse ē vt illos faciāt paupes quos relinquit. Et tñc exclamat cōtra diuitias dicēs. O igitur supple dico diuitias esse angustas. i. arctas. qz p 2 inopes. qz nō licet plurib⁹ hñe totas. 2. que nō veniūt ad quēlibet sine paupertate ceteroz. i. alioz hominū. **C** Nota q. diuitie nō veniūt ad quēlibet sine alioz paupertate: qz dicit seneca in de remediis. Pecuniā pdidisti: quā vt haberes ali⁹ ante te pdidisti. pdidisti pecuniā habes vno piculo minus quo te felice si cū illa auariciā pdidisti. Et idē. 88. epla dicit. Diuitie alios inflant. supbia pariunt. in uidiā cōtrahūt: mētē alienāt. tñrōrē inducūt. insolentiam faciūt. nihil autem aliud insolentia est q̄ spes false magnitudinis. ergo diuitie bone non sunt.

C An gēmay fulgor oculos trahit. Sed si qd est i hoc splendore p̄cipui: gemmaz ē lux illa nō hominū. Quas qdē mirari hoīes vehemēter admiror. Quid ē enī carēs aīe motū atq; mēbroz cōpage: quod aīate rōnabiliq; nature pulchritū esse iure videat. Que tār si cōditoris opa sui qz distictiōe postreme aliqd pulchritudinis trahūt: infra vestrā tamē excellētiā collocatē admirationē vestram nullo modo merebantur.

C An gēmay fulgor oculos trahit. Hic ostendit pbia: qz gemme nō sūt appetēde tanq̄ p̄p̄iū bonū hoīs itēdens talē rōnē. Quicqd bonitatis vel p̄ciositatis est i gēmie: b̄ cōsistit in luce 2 splendore gēmay. s. lux gēmay nō est p̄p̄iū bonū hoīs: sed est bonū ip̄lay gēmay. ergo 2c. vñ dicit in littera. An fulgor gēmay trahit oculos hoīum supple ad cōcupiscēdū eas tanq̄ p̄p̄iū bonū: s. si qd est p̄cipui. i. p̄ciositatis in hoc splendore: illa lux est gēmay 2 nō hoīum: quas qdē gēmas vehemēter admiror hoīes mirari. i. mirādo desiderare tanq̄ bonū suū: quid. n. ē carena motū aīe atq; cōpage. i. cōditione mēbroz. q. d. qd repitur in reb⁹ inatatis qd iure videat. i. videri debeat. eē pulchre rei aīate. qz p. 2 rōnabili nature. q. d. nihil. q. gēme tamēssi p. q̄suis trahūt. i. recipiāt aliqd postreme pulchritudinis. opera. i. distictiōe cōditoris. qz pro 2 sui distictiōe. i. specifica formatiōe. tñ ipse collocatē infra vstrā excellētiā. i. dignitatē. nullo mō merebant vestrā admirationē. **C** Nota q. nō ē glīandū de gēmis tanq̄ de p̄p̄io bono qz dicit seneca. 41. epla. Nemo gloriari dznisi de suo qd n. ē stult⁹ q̄m hōie aliena laudare: qd est eo dementius qui ea mirat que ad aliū trāsferre p̄tin⁹ pñt. non faciunt equū meliorē aurei freni. **C** Nota q. quadruplex est pulchritudo. prima ē aīaliū rōnaliū: scda ē brutoz sensibiliū tertīa plantaz vegetabiliū. quarta est rex inatataz: i. quo genere gēme collocāt. pp. qd dicit pbia. si gēme trahūt aliqd postreme pulchritudinis. i. vltimē pulchritudinis.

C An vos agroz pulchritudo delectat. B. qd nī. Est enim pulcherrimi operis pulchra portio Sic quondam sereni maris facie gaudemus: sic

celum: sydera solem lunāq; miramur. P. Nū te hoz aliqd attingit. Nū audes alicuius talium splendore gloriari. An vernis floribus ipse distinguēris aut tua in estiuos fructus intumesceat vbertas. Quid inanibus gaudiis raperis. Quid externa bona pro tuis amplexaris. Nū tua faciet esse fortuna: que a te natura rerum fecit aliena. Terrarum quidem fructus animantium proculdubio debentur alimentis. S. si qd nature satis est replere indigentia velis. nihil est quod fortune affluentiam petas. Mancis enim minimisq; natura contenta est. Cuius facietatez si superfluis vrgere velis: aut inuocundum quod infuderis fiet aut noxium.

C An vos agroz pulchritudo. Hic pbat pbia. idē de possessiōib⁹ sicut de agris 2 itēdit hāc sūtiā. Bditas agroz vlt cōsistit in pulchritudine eoz que delectat aspectū. 2 talis pulchritudo non magis est ip̄i⁹ hoīs qz pulchritudo florum vel stellarū: que etiā delectat aspectū hoīs. 2 tñ nihil ad hoīem pulchritudo istoz. vel bonitas agroz cōsistit i vtilitate eoz que est ad sustentationē hoīs. sed hec possessio agroz nō ē multū appetēda vt sit ampla: qz natura paucis ē cōtēta. vñ dicit in lfa. An pulchritudo agroz delectat vos vt gaudeatis de ea tanq̄ de bono vestro. 2 dicit Boetius. qd nī. i. quare nō delectaret. Est. n. pulchra portio ogis pulcherrimi. i. mūdī. sic nos gaudem⁹ facie. i. aspectu. maris sereni. i. trāqlli. sic. i. eadē rōne miramur celū sydera. solē. qz p 2 lunā. Rñdit pbia. Nū. i. nūqd aliqd hoz attingit te tanq̄ p̄p̄iū. q. d. nō nūqd audes gloriari splendore alicuius talium tanq̄ tuo. q. d. nūqd tu ipse distinguēris. i. ornaris vernis florib⁹. q. d. certe non nūqd tua vbertas. i. fertilitas. intumesceat. i. supbit. i. estiuos fruct⁹. i. p̄ estiuos fruct⁹. q. d. nō qd rapis. i. circūdaris. i. anib⁹ gaudiis. supple reputādo ista eē tua bona. qd amplexaris cetera bona pro tuis. q. d. frustra hoc facis: qz fortuna nūqz faciet esse tua que natura rez a te fecit esse aliena. Tñc dicit pbia. nō nego qn ista possūt tibi eē vtilia fruct⁹ enim terraz pculdubio debent alimentis aīantiū. i. aīaliū. p alimentis. sed si vella replere indigentia nature. qd satis ē. i. ad sufficiētiā nihil ē. i. nō o3 qz petas. i. deside res affluentia fortune suple ad dilatandū 2 ampliandū agros. natura enī paucis contenta est cui⁹ facietate si velis vrgere. i. cogere. supfluis suple cibis 2 potibus. illud qd i fuderis ventri superflū. aut fiet inuocundū. i. triste. aut fiet noxiū. i. periculōsū. **C** Nota q. ex lfa pōt formari tal rō. Si illd qd videt magis iesse nō inest: nec illud qd min⁹. sed magis videt qz hō d3 gloriari de pulchritudine celi 2 stellarū 2 nō d3: qz nihil hoz ē suū. ergo minus d3 gloriari de pulchritudine agroz 2 aliaz possessiōnū. **C** Nota q. natura nō ē onerāda superfluis. sed est alēda paucis: qz contenta ē. vñ Sen. 10. epla. Si ad naturā vixeris nūqz eris pauper: si ad opinionem nūqz eris dines. Erigunt natura de siderat. opinio vō imēsum. Et beatus Aug. dicit lumen da sūt alimēta tanq̄ medicamēta. Et Greg. Dum venter nimia facietate extēdit. aculeus libidinis insitit. **C** Nota q. Arist. in quadam epla ad Alexādrū dicit. Qui trāsgreditur debitum modum in pleno 2 in vacuo. non poterit enadere furore egritudinis: 2 molestias infirmitatū. Qui ergo appetit viuere 2 dñari: renūciat desiderio pprie voluntatis. nec comestione comestioni supaddat: qz oīs icōnēs volūtariē ē egrotas. z. etb. Et subdit Andriū ab Iporate q. cōseruauit victas pro qd⁹ debilitatē corporis sustinebat. Cū dixit suis discipulus. Doctor egregie si velles bñ comedere: nō sustineres tantā corporis debilitatē. cui respōdit Iporates. Ego comedo vt viuam non viuo vt

comedam. vñ dicit Arist. ibidem. Alimētū propter dura
bilitatē est querēdū: non durabilitas ppter alimētum.
Subdit. Multos noui qui diminuerūt de alimēto ⁊ com
mestione abstinentes a suis appetitibus ⁊ pcentes gule
vientes temperate per dictas qui fuerunt sanissimi cor
poris longioris vite ⁊ boni appetitus.

C Jam vñ pulchrum variis fulgere vestibus pu
tas. Quarum si grata intuitu spēs est: aut mate
rie naturam: aut ingenium mirabor artificis.

C Jam vñ hic pbia offit q non sit gaudendus de pulchri
tudine vestiu tanq de pprio bono. ⁊ arguit sic. De istius
pulchritudine non est gaudendū que non est hominis pul
chritudo. sed pulchritudo vestium nō est hōis pulchritu
do. sed est ipaz vestium igit ⁊c. vñ dicit in lra. Jam pu
tas pulchrū esse. i. tue pulchritudinis ascribendum. fulgere
variis vestibus. q. d. non debes hoc putare. quaz. i. vesti
um si spēs. i. pulchritudo. ā grata. i. delectabilis inuitu.
ego mirabor naturā materie vestium. aut mirabor ingenū
id est subtilitatē artificis veste formantis: nihil ascribēdo
tibi. **C** Nota q splendor habitus exterioris non facit ho
minē meliorē: nisi fulgeat habitus mentis interior i eo. vñ
Sen. Nullus dicit gladium esse bonum si balthe⁹ eius d
auratus est: ⁊ vagina gemis distincta. sed gladi⁹ bon⁹ est
qui bñ incidit ⁊ bonū acumē hz ⁊ mucro bonus est qui oē
munimē rupturus est. vñ sunt versus. Aurea nobilitas lu
team si vestiat ollam. Ad ideo sequit hāc minus esse lu
team. Item poeta inquit. Cinge caput lauro: tege corpus
gemis ⁊ auro. Si fueris pridem remanebis rusticus idē.

C An vñ te longus ordo famuloy facit esse felicē.
qui si vitiosi moribus sint perniciofa domus sar
cina. ⁊ ipsi dñō vebemēter inimica. Si vñ probi
sint: quonāmodo in tuis opibus aliena probitas
numerabitur. Ex quibus omnibus nihil horum
que tu in tuis computas bonis: tuum esse bonum
liquido monstratur. Quibus si nihil inest appe
tende pulchritudinis: quid est q amissis doleas
vel leteris retentis: Qd si natura pulchra sunt:
quid id tua refert. Nam hec per se a tuis quoqz
opib⁹ sequestrata placuissent. Neqz enim iccir
co sūt pēiosa q in tuas venere diuitias. sed qm
pēiosa videbāt: tuis ea diuitiis anūerār maluisti

C An vñ te longus ordo famuloy. Adic pbia offit nō esse
glorandū de multitudine famuloy tanq de pprio bono
⁊ arguit sic. famuli aut sunt peruersi in morib⁹: ⁊ sic sunt
nocui: aut sunt bene morigerati: tunc nihil ad te: qz hec
probitas est famuloy ⁊ non tua. vñ dicitur i lra. An vñ lō
g⁹ ordo famuloy facit te esse felicē. qui. i. famuli. si sunt vi
tiosi moribus: tunc sunt pnciosa sarcina. i. periculosi pō
dus ipsius dom⁹: ⁊ sunt vebementer inimica sarcina ipsi
domino. si vñ sint probi: quonā modo. i. per quē modū.
aliena probitas numerabit. i. cōputabit in tuis opib⁹. q.
d. nullo modo. ⁊ tunc concludit de oib⁹ pdictis dicens. ex
qbus oibus predictis monstrat ligo. i. aperte. nihil ho
rum esse bonum tuū que tu cōputas i tuis bōis: qbus si
nihil inest appetēde pulchritudinis supple que tibi ascribi
poterit qd ē. i. quare est. q tñ doleas de amissis. vel lete
ris retentis. qz pro sed si predicta sunt pulchra natura. i. p
pter naturā ppriā. qd refert id tua. i. qd pñet hoc ad te.
q. d. nihil nam hec sequestrata. i. diuisa a tuis opib⁹. p se
placuissent. nō. n. iccirco sūt pēiosa q in tuas venere di
uitias. sed qm tibi videbant pēiosa ideo maluisti ea an
merare tuis diuitiis. **C** Nota q serui pueri in moribus
sunt familiares inimici dñi ⁊ totius domus: de qbus po
eta dicit tertio huius. qnta. pfa. Ad est pestis efficacior
ad nocendū qz familiaris inimicus. ⁊ si vidēt aliqui ami

ci: b est rōne vilitatis non rōne virtutis. de qb⁹ loq⁹ Se
neca in de remediis dicēs. Adel musce sequit: cadauera
lupi: frumenta formice. predam sequit ista turba non ho
minē. Itē Seneca dicit. 41. epla. In hoie illud laudandū
ē qd ipsi ē. si familiam formosam hz ⁊ domū pulchram
si multum ferit. si multū fenerat nihil hoiz i ipō ē: sed cir
ca ipz lauda i illo qd ppriū ē: qd nec auferri nec eripi pōt

C Quid aut tanto fortune strepitu desideratis. fu
gare credo indigentiā queritis copiam. Atqz hoc
vobis in contrarium cedit. Pluribus yppe ad
miniculis opus est ad tuendam preciose suppel
ctilis varietatē. Verūqz illud est permultis indi
gere eos: q permulta possident. Cōtraqz mini
mo indigere qui habundantiā suaz nature neces
sitate: non ambitus sui superfluitate metiantur.

C Quid aut tanto fortune strepitu. Adic pbia offit genera
liter diuitias non esse appetendas magnopē. Et facit b
trib⁹ rōnibus. Scdm ponit ibi. Ita ne tertiū ibi. Ego vñ
nego. Prima rō ē ista. Illa nō sunt multū appetēda p q
hō nō cōseqt ea ppter que appetit. hz p diuitias hō non
cōseqt ea ppter que diuitie appetit. appetit enī diuitie
ppter fugam indigentie quā fugam indigentie hō nō con
seqt p diuitias. sicut declarat in lra dicens. Quid aut tam
to strepitu. i. labore desideratis. i. cū desiderio isistis for
tune credo vos queritis fugare idigentiā copia. i. diuitiis
q. d. ideo desideratis diuitias vt supplicatis vestram indi
gentiā. sed hoc cedit vobis in contrarium. qz pluribus ad
miniculis. i. adiutoris. est opus ad tuendam varietatem
preciose suppellectilis. i. possessionis. verūqz illud est. per
multis eos indigere qui p multa possident. ⁊ etiam p. i. p
ptariū. illi minimo indigent q metiantur. i. mensurāt suā
habundantiā. nō superfluitate ambitus. i. cupiditatis. sed
necessitate nature. **C** Nota fm Senecam. p multis idigēt
qui permulta possident. ppter q multe diuitie nō fugāt
indigentiam. sed magis excitant. vnde poeta. Nulla dita
ri ratione potestis auari. Vos faciunt inopes quas cumu
latis opes. **C** Nota circa hoc q dicit minimum indigent.
dicit Seneca. 62. epla. Thaurus paucissimorum iugez
pascuis implet. ⁊ vna silua pluribus elephātibus sufficit
homo terre pascit ⁊ mari. qd igit tam insatiabilez ventrē
natura dedit nobis: cū tam modica corpora nobis dede
rit vt fastissimoy edacissimoyqz aialūz auaritate vince
remus. quātulum cui⁹ est qd nature datur: paruo illa edu
cat. nō fames nostri ventris nobis magno constat: hz am
bitio. ventri aut obediētes loco animalium numeremur
non hominum.

C Ita ne aut nullum est propriū vobis atqz insitū
bonum vt in externis ac sepositis rebus bona ve
stra queratis. Sic rerum versa cōditio est: vt di
uinum merito rationis animal: nō aliter sibi splē
dere nisi inanimata suppellectilis possessione vi
deatur. Et alia quidem suis rebus cōtenta sunt
vos autem deo mente consimiles: ab rebus infi
mis excellentis nature ornamenta captatis. nec
intelligitis quantam conditori vestro faciatis in
iuriam. Ille genus humanum terrenis omnib⁹
prestare voluit. vos dignitatem vestram infra
queqz infima detruditis. Nam si omne cui⁹qz
bonum: eo cui⁹ est constat esse pēiosius. cum
vilissima rerum vestra bona esse indicatis: eis
dem vosmetipsos vestra existimatione submitti
tis. quod qdē haud imerito cadit. Numane qp
pe nature

pe nature ista cōditio ē: vt tñ tñ ceteris rebus: cū se cognoscit: excellat. Eadē tñ infra bestias redigat si se nosse desierit. Nā ceteris animantibus sese ignorare natura ē hoib⁹ vō vitio venit.

CIta ne aut nullum. Hic ponit sedam rōnem. sedō cōclūdit manifestū errorem hoib⁹ ibi. q̄ vō late. Et rō talis est. Illa non sunt appetenda qbus appetitis hō putās se talibus ornari: facit iniuriā suo creatori. sed bona exteriora si cut diuitie sunt hōi. vt declarat in lfa. ergo rō. Et dicit O hoies nūqd nullū bonū est ppiū atqz insitū. i. natura le 7 intrinsecū vobis ita vt queratis bona vestra i externis reb⁹. i. extrinsecis rebus. 7 in rebus sepositis. i. a vobis seorsum positis. q. d. imo in vobis est bonum si cōsiderare vultis. sed sic est versa. i. mutata p̄ditio rez vt aial diuinum. i. hō qui est similis deo: non aliter videatur sibi splēdere nisi in possessione suppellectilis inanimata. i. bonorum exteriorū que sunt inanimata: 7 alia quidē ab hoie cōtenta sunt suis bonis: vos āt hoies deo p̄siles mēte captatis. i. queritis ornāmēta vestre excellentiā nature a rebus infimis. i. inanimatis. qd erroneū est nec intelligitis quātā iniuriā faciatis vestro cōditori. suple pueritō ordi nē ab eo institutū. Ille. n. p̄ditō voluit humanū genus preflare. i. scellere oib⁹ terrenis. sed vos detruditis vram p̄gnitātē infra queqz rez infima. qd pbat ex hoc. Nam oē bonū ē p̄ciosius eo cuius est bonū cū vos iudicatis viliūma rez sicut sunt dona fortune. esse vestra bona. vos submittitis. i. subicitis vosmetipsos eisdē vestra existimatiōe. i. opinione. 7 hoc nō imerito cadit. i. accidit hoī. Nā illa ē p̄ditio hōiane nature. q. tum. i. tunc tñ excellat ceteris rebus. cū se cognoscit. eadē tñ natura humana redigat infra bestias si desierit se nosse. Nam ceteris animantib⁹ natura est ignorare sese. sed hominibus venit. i. puenit ex vitio. **C**Nota qd hōi est insitū ppiū bonum qd est recta rō que semp deprecatur ad optima. i. cuius actu 7 speculatione consistit felicitas. qz sapiens maxime est felix. io. etbi. 7 homo curans intellectum deo amantissim⁹ videtur: ibidem ideo non est querendū bonum hominibus in rebus externis. **C**Nota qd homo mente 7 rōne est filius deo. qz fm se necam. Rō nihil aliud est qz pars diuini spiritus: mersa in corpus humanum: Et dicit idem qd animus rectus est quasi deus in humano corpore hospitatus. Et idem dicit Disce potius animū extollere in immēssū. nobilis enī 7 generosa res est. **C**Nota qd homo seipsum ignorans deterior est bestia. vñ Boetius in tractatu de summo bono allegans cōmentatorem dicit. Uel. vobis hominibus qui de numero bestiarū cōputati estis. diuinum qd in vobis ē non cognoscetes ppter qd ad supiora ascenditis: 7 deo similes estis. Et subdit. Diuinū autē in hoie vocat intellectum 7 rōnem. **C**Nota qd nihil phibet vnum 7 idem esse nobilius 7 ignobilius quod diuersificatur fm conditionē seu considerationē. Unde qz nōis bonū fm se 7 simplicitē sit nobilior bestia. tñ inquantū deficit ab aliquo qd si bi debetur fm naturam. i. cognoscere se: quod non debetur bestia sic est ignobilior bestia.

CQuā vō late patet vester hic error: qñ ornari posse aliqd ornamentis existimatis alienis. At id fieri negt. Nā si qd ex appositis luceat: ipsa qdē q sunt apposita laudantur: illud vō his tectū atqz velatū in sua nihilominus feditate perdurat.

CQuā vō late pz. Hic p̄bia concludit manifestū errorem hominum dicens. O hoies q̄ late pz vester error q existimatis aliqd posse ornari ornāmētis alienis sed illud fieri nequit. Nam si aliqd luceat ex appositis sibi 7 nō ex pulchritudine p̄pia: tunc apposita illa laudant. sed illud qd ē velatū 7 tectū appositis illis: illud nihilominus pdurat idest p̄ferat in sua feditate. i. turpitudine. **C**Nota si ali quid est fetidū in se: eius fetiditas non tollit per ornātū

extrinsecū. vñ dicit poeta. Aurea nobilitas luteam si vestiat ollam. Nā ideo sequitur hanc minus esse luteam. Et qui dam clericus respondens mulieri querenti vtrū esset pulchra: dixit. O dñā pulchra sunt tibi appensa.

CEgo vō nego illud esse bonū qd noceat habenti. Nū id mentior: minime iquies: Atqñ diuitie possidentibus per sepe nocuerūt. Cum pessimus qsqz eris alieni magis audus: quicquid vsqz auri gēmarūqz est: se solū qui hz dignissimum putat. Tu igitur qui nunc contum gladiūqz sollicitus p̄timestis: si vite huius callē vacuus viator intrasses: coram latrone securus cantares. O p̄ clara opum mortalium beatitudo quā adeptus vbi fueris securus esse desisti.

CEgo vō nego illud esse bonum. Hic ponit tertiā rōnē q talis est. Illud non est multū appetendū qd nocet possidenti. sed diuitie sepe nocuerūt possidentibus. quod declarat ex duobus. **P**rio qz diuitie faciunt possidentes de se falsa opinari vel existimare. Sedō qz faciūt possidentes amissa securitate timere. vnde dicit lfa. Ego p̄bia nego illud esse bonum qd noceat hōi. nū id mentior: igitur minime. at q pro certe. diuitie per sepe nocuerunt possidentibus: qz qz homo eo q ipse ē audus magis alieni eris ipse putat illū hōiū solū dignissimū. qui hz. i. possidet quicqd vsqz est auri 7 gēmarū. Tu igitur homo qui in diuitiis constitutus nunc p̄timestis gladiū. qz pro 7 contus si intrasses callem. i. semitā huius vite. tanqz viator vacuus corā latrone securus cantares. Tunc inuehitur 7 diuitias. O pre clara beatitudo opum moralium 7 loquitur ironice quā si dicat minime preclara: quā tu hō cū adeptus fueris: securus esse desisti. **C**Nota diuitie nocent hōi. vñ Arist. i etbi. dicit. Talem qdem errorem hōi bona q multū cōtinent detrimētā et ipsis. multi. n. ppter diuitias perierūt. **C**Nota qd mali tñ diuites reputat esse vgnos. vnde dicit Amb. Ita incubuerunt mores hōiū in admiratione diuitiarū vt nemo nisi diues puteat dignus. **C**Nota diuitie non reddūt hoies secuz. vñ Iuuenalis poeta. Pauca l3 pontes argenti vascula puri. Nocte iter ingressus cōtuz gladiūqz timebis. Et mote ad lunam trepidabis arum. dinis vmbra. Cantabit vacuus corā latrone viator. Et se neca. i. 4. epla. di. Audū latro trāsmittit: etiā i oblesia via paup̄i par ē. 7. 74. epla dicit. Quisqz se multū fortis dedit: igitē sibi naturā p̄turbatōis fecit. vna hec via ē ad tuta vadēdi externa despiciere: 7 honesto cōtētū esse.

CMetrum quintum libri secundū.

Elix nimium prior etas.
Contenta fidelibus aruis.
Nec inerti per dita luxu.

Facili que sera solebat.
Ieunia soluere glande.
Nec bachica munera norat
Liquido confundere melle.
Nec lucida veller a serum
Tyrio miscere veneno.
Somnos dabat herba salubres.
Potum quoqz lubricans amnis.
Ambros altissima pinns.
Mondum maris alta secabat.
Nec mercibus vndiqz lectis.
Mona littora viderat hospes.
Tunc classica seu a tacebant.

Dilis neq; fufus acerbis.
 Cruor horrida tinterat ar ma.
 Quid enim furor hoflicus vlla
 Vellet prior arma mouere.
 Cum vulnera fena videret.
 Nec premia sanguinis vlla.

C Ad eum quintum fecundi libri.

Pellit nimirum prior etas. Hinc incipit quintum metrum
 huius fecundi: qd dicitur pentameter ab iuuentore
 anapestici a pede predominante. et est dimetri
 qz quattuor pedu. nam duo pedes vnum metrum
 conftituit et est catalecticu. qz i quarto pede vna
 fyllaba deficit ad complemētū metri. In quo metro pbia
 comedat primā etatē que erat fine cupiditate diuitiar: de
 plangēdo pſtem etatē i qua dñat: et regnat avaritia. Pri
 mo ergo comedat etatē antiquoz. Secdo nra etatē deplau
 git: ibi. Utinā modo. Primo dicit. prior etas nimirum felix
 fuit contenta fidelibz arnis. i. fideli agricultura: nec fuit
 pñta. i. deprauata. i. lert luxu. i. graui fupfluitate que etas
 ſolebat ſolnere. i. remouere. ſera. i. tarda ieiunia facili glā
 de. i. vili fructu. nec illa etas nozat. i. nouerat. confundere
 .i. mſcere bachica muncra. i. vna. liquido melle ad facie
 dū mellificatū ſicut modo ſit: nec etiam nouerat mſcere. i.
 intingere. lucida vellera. i. albam lanam. ſerum. i. illorum
 populoz: tyrio veneno. idēſt ſanguine conchilioz: quoz
 copia apud tyrum inuenitur ad faciendū purpureū colorē
 Verba dabat eis ſalubres ſomnos: non enim dormiebāt
 in lectis eburneis: ſed in herbis et lubricis amnis. i. labil
 aqua: dabat eis potum. et pin? illa arbor altiffima dabat
 eis vmbrias. idēſt vmbroſas habitationes. non enim i do
 mibz? et in curioſis edificiis habitabant. Mundum hoſpes
 aliquis exiſtens ſecabat. i. diuidebat nauigando alta. i. p
 funda maris. qz adhuc non erat vſus nauū: nec mercibz
 vndiqz lectis. i. collectis. viderat noua littora. i. alienas
 terras: qz manebant in patria: tunc in illa etate tacebant
 ſena classica. i. tube vel cornua vocantia homines ad bel
 lum. dicta classica a calo quod eſt voco: neq; cruor fufus
 acerbis odiſis tinterat. i. madidauerat horrida arma: quia
 tunc non erat vſus armorum: quid enī. i. ppter quid. ho
 ſticus furor vellet prior arma mouere cū videret ſena vul
 nera: nec videret vlla premia ſanguinis: qz niſil erat pro
 quo pugnaret. Nota circa hoc qd dicit prior etas quat
 tuor etates diſtinguitur ſm poetas. In prima fuerūt ho
 mines boni et ſimplices paucis pñti: qui comedebāt glan
 des bibebant aquā. non colebant vineas. hanc etatez vo
 cabant poete auream. et erat ſub ſaturno. de qua Boetius
 loqz in lra. Secda etas dicebat argentea que erat ſub Jo
 ue cum hoies magis aſtut inuenerūt agriculturam. et ce
 perunt inhabitare domos et plantare vineas. Tertia et
 atē vocabant eneā. in qua homines ppter propiā curā
 rex ceperūt alios depellere: et ſic aliquāter malitie dare
 Quarta etatē vocabant ferreā: qñ in tātū habūdabat ma
 licia et avaricia hoīuz: qz nec fides nec iuſtitia manet i ter
 ra: in q etate nos ſumus: quā in fine Boetius deplangit
 Nota circa hoc qd dicit luxu. qz inertia et ocioz ſūt
 cā luxurie vnde poeta. Ocīa ſi tollas perire cupidinis ar
 tes. Itē orat. Querit exiſtus quare ſit factus adulter.
 In pmpu cā eſt deſidioſus erat. Eſt at triplex luxuria
 ex de ſcholarium diſciplina. quedam conſiſtit in coitu: q
 dā in crapula: et quedam in veſtitu: et quelibet eſt fugienda
 Nota circa h qd dicit: lucida vellera ſer. ſeres ſunt qdāz
 hoies apud quos contriſ lana de arboribus. ſila ergo q
 a vermibus qui dñr bonibz opant: illa vocat h lucida
 vellera. Nota qz thyrus eſt vermis venenofus in cuius
 ſanguine in tingitur purpura. Alī dicunt qz ſit genus con
 chilioz. in quoz ſanguine intingitur purpura: quozuz
 conchilioz copia inuenitur apud thyrum in inſula.

Utinam modo noſtra redirent.

In mores tempora priſcos:
 Sed ſenior ignibus ethne
 Feruens amor ardet habendi.
 Heu quis primus fuit ille.
 Auri qui pondera tecti
 Gemmaſq; latere volentes
 Precioſa pericula fodit.

Utinam modo noſtra redirent. Dic pbia deplangit pre
 ſentem etatē dicens. Utinā noſtra tpa. i. pñtides. noſtri
 tps redirent mō. i. redigerent. i. priſcos mores. i. i mores
 antiquos. ſed heu non eſt ita: ſed amor. i. deſideriū hñdi.
 feruens ſenior. i. piculoſior. ignibus ethne. illius montis
 ardet. Heu qz fuit ille q prim? fodit. i. effodit. pondera te
 cti auri. i. abſconditi: et effodit gēmas volentes latere que
 ſūt precioſa picula: qz multi ppter eoz precioſitatē picula
 incidunt. Nota Sen. in lib. de diuiſione ſcientiar com
 mendans priorē etatē dicit. O felix prior etas que tot pñ
 li ſapientes qb? velut ſtellis fulgentibz mūdi tenebras ir
 radiaret. ſed heu nunc alii terrenis curis iſeruiūt: alii tpa
 lis dignitatis ambitōe inardescūt oēs vere circa ſtudū
 ſaple elanguēſcūt. Nota qz ethna eſt mons ſicilie q fre
 quēter ignibus inardescit: ad cuius ſimilitudinē hz ſe avari
 tia et cupiditas hoīuz que inſatiabilis nūqz penitus extin
 guitur vñ Tullius in lib. de finibz bonoz et maloz dicit.
 Cupiditates hoīuz ſunt iſatiabiles que nō mō ſingulares
 ſz vniuerſas familias euertūt. Ex cupiditatibz. n. odia ſe
 diſtiones diſcordie bella naſcuntur. ex quibus vitam ama
 riſſimam neceſſe eſt effici.

Proſa ſexta ſecundi libri.

Quid aut de dignitatibz potentiaqz diſſe
 ram: quas vos vere dignitatis ac pñtis
 in ſcū celo erequatis. Que ſi i improbiſſi
 mū quēqz ceciderit: que icēdia flāmis ethne eru
 ctuantibz: qd diluuiū tātas ſtrages dederit. cer
 te: vti meminiffe te arbitror: cōſulare iperiū: qd
 libertatis pñcipiū fuerat: ob ſuperbiam cōſuluz
 veſtri veteres abolere cupierūt. Qui ob eandēz
 ſuperbiam prius regiū de ciuitate nomē abſtule
 rāt. Et ſi qñ. quod perrarum eſt probis bonozel
 deſerāt. qd i eis aliud qz probitas vtentiū placet
 Ita ſit vt non virtutibus ex dignitate ſed ex vir
 tutibus dignitatibus honor accedat.

Proſa ſexta libri ſecundi.

Quid aut de dignitatibz. Nec eſt ſexta proſa h?
 ſed i. in qua pbia oñdit qz dignitates et pñates
 ſi ſunt magnopere appetende. Et prio pbat inē
 tū de dignitate et pñate ſil. Secdo de pñate diui
 ſim ibi. Que vo. Tercio iterato ſil de dignitate et pñate ibi
 Ad hec. Prioz intendit rōnem talem. Illa non ſunt mul
 tū appetenda que cū adueniūt malis faciūt deteriorēs: et
 bonos nō efficiūt meliores. ſed dignitates et pñates bu
 iuſmōſiſſi: ſicut declarat i lra. Igiſ ac. vñ dicit ſic. Quid
 diſſerā. i. diſcā. de dignitatibz. qz p. et. potētia qz vos in
 ſcū. i. ignari. vere dignitatis et pñtis erequatis. i. aſſimi
 latis. celo. i. ſūmo bono qz ſi ceciderit i quēqz improbiſſimū
 .i. vicioſiſſimū qz icēdia ethne illi mōtis dederit tātas ſtra
 ges. i. picula flāmis eructantibz. i. eructantibz. et qz diluuiūz
 dederit tātas ſtrages ſicut illi maſi qb? adueniūt dignita
 tes. q. d. plura mala pueniūt ex dignitatibz et pñtibz ma
 loz qz ex incendio ignis vel diluuiū fluij. et ſubdit pbia.
 vti pro ſicut arbitror te meminiffe veſtri veteres. i. antiq
 res romani. cupierūt abolere. i. delere. iperiū cōſulare. i. di
 gnitatē cōſulare pp ſupbia cōſuluz: qd ipſū cōſulare fuerat
 pñcipiū libertatis: qz romani liberius vivebant ſub cōſu
 libus

lib⁹ q⁹ sub regib⁹ q⁹ romani et pri⁹ abstulerat de ciuitate
nomē regū pp eādē supbia. i. regū. Ex quo pz q⁹ dignita-
tes faciūt malos deteriorē. Si autem potestas et dignita-
tes deferant⁹ pbis: qd⁹ prax est: qd⁹ in eis aliud placet di-
gnitatib⁹ q⁹ pbitas vtentū. q. d. nihil ita fit. i. pp b fit vt
virtutib⁹ nō accedat honor ex dignitate: s; honor accedit
dignitatib⁹ ex virtute vtentū eis. et ita dignitates nihil bo-
ni adiciūt ipfis bonis. C⁹ Nota duplex ē dignitas et pote-
stas quedā mundana siue tpalis que p̄sistit in bonis tpali-
bus exteriorib⁹. et in tali nō p̄sistit vera felicitas cū sit resp-
sa multis amaritudinib⁹. Alia est dignitas et ptās aie siue
spiritual⁹ q⁹ p̄sistit in sciētiis et virtutib⁹. et illa nō pōt supari
virtute nec aduersitatib⁹ nec p̄speritatib⁹ in q⁹ p̄sistit bitu-
do et bēa vita. Vñ Amb. in lib. de offi. diē. Dico beatā vi-
tā p̄sistere in altitudine sapie. in suauitate p̄scentie et in stu-
tis sublimitate. C⁹ Nota q⁹ in scis dignitates et ptātes mun-
danas adequant celo: q⁹ nō recte iudicant. iudicant enī s; p̄-
cupiscentiā et nō fin rei veritatē. impiti. n. velut a longe
distātes a veritate speculāt p̄io elencoz. C⁹ Nota q⁹ ma-
li dignitatib⁹ et ptātib⁹ p̄diti plus nocent q⁹ ignis vel di-
lunium aquarum: quia mali dignitate sua et ptāte extol-
luntur in superbiā: alios iugo seruitutis opprimendo.
pro quo erequēdo mouēt bella q⁹ humanū gen⁹ p⁹ offē-
diē q⁹ igne vel dilunio. C⁹ Nota q⁹ ciuitas romana a tpe
romuli sui conditoris a regib⁹ erat gubernata: postea ro-
mani erigēte malicia et supbia regū ipsos deleuerūt: et p̄-
les instituerūt qui ēt pp eoz supbia erāt abiecti. ex quo pz
q⁹ dignitas et ptās maloz eos effecit peiores. C⁹ Nota q⁹
honor non debet alicui rōne dignitatis s; potius rōne vir-
tutis. Vñ Arist. 4. et bi. Nō erit vtiq⁹ dignus honore pra-
uius eris. virtutis enim p̄mū honor est. vñ fin veritatem
solus bonus est honorandus.

Que vō est ista vestra expetibilis ac preclara
potentia. Nonne o terrena animalia cōsideratī
quibus p̄sidere videamini. Nam si inter mu-
res videres vnum aliq⁹ ius sibi ac potestate p̄-
ceteris vendicantē qdāto moueretur cachinno:

Que vō est ista vestra. Hic pbat spāliter de ptāte q⁹
non sit multū appetenda duabus rōnib⁹. scda ibi. Quid
autē est. Rō talis est. Illa ptās non est multū appetenda q⁹
non est magne et fortis reputatiōis sed tñ ē fragilis et im-
becillis. sed ptās tpalis est hūmōi: q⁹ per eā homo nō pōt
supra aiām: sed tñ supra corpus et sup ea bona que corpo-
ris sunt. humano autē corpore nihil est imbecillius. Dicit
ergo in lra. Que est ista vestra expetibilis. i. desiderabi-
lis. ac preclara. i. nobilis potētia. q. d. nulla est: nōne con-
sideratis terrena aialia quibus videamini p̄sidere. i. p̄ces-
se. si enim inter mures videres vnum p̄ceteris sibi ven-
dicantem. i. vsp̄pātē. ius ac ptātē sup alios mures. o quā-
to cachinno. i. risu tu moueretur. q⁹ derisibile eēt. et talis ē
ptās terrena. i. derisibilis que nō extēdit se nisi ad corpus.

Quid vō si spectes corpus imbecillius hoīe repi-
re qas: quos sepe muscularū quoq⁹ vel morsus
vel in secreta queq⁹ reptantiū necat itroitus.

Quo vō qsq⁹ ius aliq⁹ in quēpiam nisi in solum
corpus et qd⁹ est infra corpus: fortunā loquor: pos-
sit exercere. Nunqd vnq⁹ libero imperabis ani-
mo. Nū mētē firma sibi rōne coherentē: de sta-
tu pprie getis amoueabis. Cum liberū quēdam
virum supplicis se quidem tyrannus adacturus
putaret: vt aduersum se facte coniurationis con-
scios proderet: linguam ille momordit atq⁹ ab-
scidit. et in os senientis tyrāni abiecit. Itaq⁹ cru-
ciatus quos putabat tyrannus in materia cru-

delitatis. vñ sapiens fecit esse virtutis.

Quid vō si tu spectes. i. p̄sideres. corpus imbecillius. i.
debilius hoīe. q. d. nihil. quos hoīes sepe necat. i. interfi-
cit. morsus muscularū. i. puoz vermiū. vel etiā introitus i
secreta. i. in interiora hoīs. queq⁹ reptantiū. i. serpentū
quo vō. i. quō qsq⁹ possit exercere ius aliq⁹ in quēpiā nisi
in solū corpus et in fortunā. i. in bona fortune que sunt in-
fra corpus. q. d. nullo modo nunqd tu vnq⁹ ipabis libe-
ro aio. q. d. non. nunquid tu amoueabis de statu pprie ge-
tis mētē sibi firma rōne coherentē. q. d. nō. et b pbat etē
plo cuiusdā p̄bi: qui nullis tormētis ad hoc potuit cōpel-
li vt illud faceret qd⁹ rō naturalis indicabat nō faciendum
vñ dicit. Cū qdam tyrānus putaret se adacturū. i. cōpul-
surum. supplicis quēdam liberū viz. i. p̄bum vt ipse pro-
deret cōscios facte cōiurationis aduersū se. ille liber hō lin-
guā momordit atq⁹ abscidit et abiecit eam in os. i. faciē se-
nientis tyrāni. Ita illos cruciatus quos tyrānus putabat
esse mās. i. cās crudelitatis. vir sapiens fecit esse mās vir-
tutis: q⁹ b pro virtute non pro crudelitate ei reputatū est.

Quāto q⁹ muscula ē diminutiū huius nobis musca. et per
musculā dat intelligere quecumq⁹ aialia venenosa vel ver-
mes venenosos. et ab isto loco recepit auctor floz cū dixit
debilius qd⁹ sit mare quos necat muscula p̄dit. C⁹ Nota q⁹
aius hoīs liber ē et cogi nō pōt. vñ Sch. Errat si quis fer-
uitutē credit transire in totū hoīem. non enī trāsīt in ani-
mā. q⁹ libertas est aia. C⁹ Nota q⁹ hō liber et p̄tās nullis
supplicis vinci pōt q⁹ dicit Sch. in lib. de clementia. ma-
gni animi ppriū est placidū esse et tranquillū: et iniurias et
offensiones supbie despiciere. et. 28. epla tringinta tyranni
Socratē circūsteterūt nec potuerūt alium eius infringere.

Quid autē est qd⁹ in alium qsq⁹ possit facere qd⁹
sustinere ab alio ipse non possit. Busiride acce-
pit necare hospites solum ab hercule hos-
piti fuisse mactatum. Regulas plures penoz
bello captos in vincula coniecerat: sed mor ipse
victorum catenis manus prebuit. Allā ne igitur
eius hoīs potētiā putas: q⁹ quod ipse in alio
potest ne id i se alter valeat efficere nō possit.

Quid autē est. Hic p̄bia ponit scdam rōne que est talis
Illa ptās non est multū appetenda: per quā nemo pōt fa-
cere qd⁹ alius non possit in ipsum qd⁹ ipse pōt in alium: sed
ptās tpalis est hūmōi sicut in lra declarat ponens duo etē
pla de busiride et Regulo. Prīmū exemplū est de Busiri-
de. Busirides fuit fili⁹ Neptuni et matre libia q⁹ hospites
suos mactabat. Hercules autē apud ipsum hospitatus ipz
ecōtra mactauit. Scdm etēplū est de regulo. Regulus
fuit cōsul romanus qui cū multa bella ingessit euz cartha-
ginensibus multos ex eis captiuauit: sed tandē ab eis fuit
captus. Ex quo pz q⁹ qeqd pōt aliq⁹ in aliū facere pōt et
illd ab alio pati. Vñ Catbo. Victorē a victo et. per p̄ns
nulla est potētia humana que b intercipere non pōt. vñ
dicit lra. Quid est q⁹ quisq⁹ possit facere in alium qd⁹ ipse
non possit sustinere ab alio. q. d. nihil qd⁹ declarat. Nos
accepimus. i. cognouimus. Busiride solum idest cōfite-
tū necare hospites. ipsum fuisse mactatū ab hercule hospi-
te sup. suo. Aliud exemplum ponit. Regulus cōsul rō-
nis plures penoz. i. cartaginensū captos bello coniecerat
. i. posuerat in vincula. sed mor ipse prebuit manus cathe-
nis victorum. idest cartaginensium. nunquid igitur vl-
lam putas esse hominis potētiā qui non possit efficere
ne alius valeat in se quod ipse potest in alio. q. d. nulla re-
putanda est hec potētia.

Ad hec si ipsis dignitatibus ac ptātib⁹ inesset
aliqd naturalis ac proprii boni. nunq⁹ pessimis
peruenirent: neq⁹ enim sibi solent aduersa socia-
ri. Natura respuit vt contraria queq⁹ iungatur

Ita cum pessimos plerūq; dignitatibus fungi dubiū non sit: illud etiā liquet: natura sui bona non esse que se pessimis herere patiātur. Qd̄ qui dem de cunctis fortune muneribus dignius estimari potest que ad improbissimum quēq; vberiora perueniunt.

Ad hec si ipsis dignitatibus. Hic probat pbia simul de dignitatibus et ptiatibus: q; non hnt in se aliquod naturale bonū pp̄ qd̄ sint appetende. sc̄do ostendit q; idem pōt concludi de oib; bonis fortuitis ibi. Postremo. primo. facit qd̄ ostendit. sc̄do ostendit falsam nominationem exteriorū bonorū ibi. De qbus etiā illud. Rō quā trēdit est illa. illud qd̄ in se naturaliter est bonū non pōt adiūgi pessimis. sed dignitates et ptiates pessimis adueniūt. ergo etc. maior declarat ista. Un̄ dicit. Si ipsis dignitatib; et ptiatibus inesset aliqd̄ naturalis et ppiū boni: nunq; puenirent pessimis. neq; n. aduersa. i. opposita solent sibi sociari. q; natura respuit. vt queq; contraria fungant. i. stent simul. cū ergo non sit dubiū pessimis plerūq; fungi. i. vti dignitatibus illud ēt liquet. i. manifestū ē. ipsa nō esse bona sui natura que se pessimis patiānt herere. i. cōmanere. qd̄ q dem ostendit de dignitatibus et ptiatib; dignius pōt existimari de cūctis munerib; fortune. q. i. mūera vberiora. i. copiosiora pueniūt ad quēq; improbiū. Nota q; duplex ē bonum. vñ qd̄ puenitur cū ente. et sic dignitates et ptiates licet malis adueniant tñ sunt bone. Aliud est bonum qd̄ ē quedam qualitas derelicta ex bonis operationibus et vocatur bonum moria et sic dignitates et potestates bone non sunt. quia vt plurimum pessimis sociantur.

De quibus etiā considerandū puto. q; nemo dubitat esse fortem cui fortitudines inesse cōspexerit. Et cuiusq; velocitas adest manifestus est esse velocem. Sic musica quidem musicos: medicina medicos: rhetorica rhetores facit. Agit enī cuiusq; rei natura quod propriū est: nec cōtrariarū rerū miscetur effectib;: et vltro q sunt aduersa depellit. Atq; nec opes inceptam restringere auaritiā queunt. Nec potestas sui cōpotem facit quē vitiose libidines insolubilibus strictum retinent cathenis. Et collata improbis dignitas non modo non efficit dignos: sed prodiit potius et ostentat indignos. Cur ita prouenit? Bandetis enī sese res aliter habētes falsis cōpellare nominibus: que facile rerum ipsarū redarguuntur effectū. Itaq; nec ille diuitie: nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari potest.

De qbus etiā. Hic pbia pbat q; bona fortuita nō possunt in sui effectū. et sic pñs hnt falsam denominationem arguēdo sic. Omne quod est naturalr bonū efficit qd̄ ē ei ppiū et expellit ptiatū. sicut fortitudo facit fortem. velocitas velocē: sed bona fortune non efficiunt qd̄ videtur esse ppiū quia diuitie non faciunt diuitē. cū non restringant auaritiā: nec potentia facit potētē: nec dignitas dignū: ppter qd̄ diuitie falsē noiant. Un̄ dicit in ista. De qb; bonis fortuitis illud etiā puto. Considerandū q; nemo dubitat illū esse fortem cui cōspexerit inesse fortitudinē: et illū esse velocem cui cōspexerit inesse velocitatem. et sic musica facit musicos: medicina facit medicos: rhetorica rhetores. Natura enī cuiusq; rei agit qd̄ sibi est propriū: et non miscetur effectibus cōtrariarū rerū. et vltro idē sponte repellit que sunt aduersa. i. ptiaria. atqui pro certe nec opes. i. diuitie queunt. i. ptiatē restringere. inceptam auaritiā hostium. i. insolubilem. nec ptiatē facit illū compotē sui. i. potentes. quē

vitiose libidines retinent strictum insolubilibus cathenis. i. passionibus. et dignitas collata improbis non modo. i. nō trā. non efficit dignos. sed prodiit et ostentat indignos. cur ita prouenit: q; bona fortune non efficiunt quod videt eis ppiū. hoc est ideo. q; vos hoies gaudetis res sese aliter habētes q; videantur compellare. i. denominare falsis nominibus que nominationes facile redarguuntur effectū ipsarū rerū. Itaq; nec ille diuitie iure ptiatē appellari cū nō faciunt diuitem: nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari potest. Nota q; diuitie non faciunt diuitem q; non restringunt auaritiā. nam diuitie sū Seneca. 27. epla. sū composita paupertas in lege nature. talis autē paupertas sū legem nature excludit auaritiā que insolubilis est. Natura enī paucis contenta est. Nota q; dignitas improborum ostendit improbos: quia improbi tanto a pluribus cognoscitur quanto magis innotescit ei vitium: et quanto aliquis in maiori dignitate constituitur tanto plus cognoscitur: propter quod dixit. Sen. in proverbis loco ignominie apud idignū ē dignitas.

Postremo idem de tota fortuna concludere licet: in qua nihil erpetendum. nihil nature bonitatis inesse manifestum est. que nec se bonis semper adiūgit: et bonos qb; fuerit adiūcta non efficit. Postremo idem de tota fortuna. Hic pbia ostendit idem posse concludi de oib; bonis fortuitis dicēs. Postremo idē finaliter. licet hoc idem concludere de tota fortuna. i. qua nihil est erpetendū. i. desiderādū: nihil inesse sibi nature bonitatis. i. naturalis. manifestum ē: que fortuna non adiūgit se semper bonis: et quibus fuerit adiūcta bonos non efficit. Nota q; bonum fortune facit illud bonum cui additur. sicut musica facit musicum: et virtus facit virtuosum. sed quia fortuna malos quibus aduenit non facit bonos. pñ quia nihil nature bonitatis sibi inest: qualiter autem mali malos faciunt bonos patebit in quarto huius prola sexta.

Metrum sextum secundi libri.

Nuimus quantas dederit ruinas.
Urbe flammata: patribusq; cecis.
Fratre qui quondam ferus iterēpto.
Matris effuso maduit cruore.

Corpus et visu gelidum pererrans:
Dra non tinxit lachrymis: sed esse
Lenos extincti potuit decoris.
Hic tamen scepro populos regebat.
Quos videt condens radios sub vndas.
Vbebus extremo veniens ab ortu.
Quos premunt septem gelidi triones:
Quos notbus sicco violentus estu
Torret: arduentes recoquens arenas.
Elsa non tandem valuit potestas
Vertere prauam rabiem Meronis.
Nec grauem sortem quotiens iniquis.
Additur senio gladius veneno.

Metrum sextum libri secundi.

Nuimus quantas dederit ruinas. Istud ē sextum metrum huius secundi: quod dicitur sapibicum ab inuatore: trochaicum a pede predominante: et est vndecasyllabum: quia quilibet versus continet. ii. syllabas et est acathalecticum: quia nulla syllaba deficit ad perfectionem metri. In quo metro philosophia declarat per creplū q; dignitates et ptiates malis aduenientes non faciūt eos bonos. et hoc declarat per Meronem qui quāto fuit potētiōr tāto fuit peior

fuit petior. tangit aut pbia quattuor malicias Hieronis in hoc metro. Prima est qz urbem romanam incendit que arsit septē dieb? & septē noctib?. vt spectaculo illi? ignis cognosceret quantus olim fuerat ignis quando troia capta arserat. Secūda malum est qz Nero magnam partē senatus sine vlla causa interfecit. Tertium est qz proprius fratrē occidit vt solus securus regnaret. Quartum ē qz matrē suā occidit fecit vt videret locum vtrius i quo iacuit Dicit ergo i lsa. Non minus quātas ruinas. i. quanta pericula dederit. Nero urbe. sup. romana flāmata. i. incensa. qz pro & celis. i. occisis. patribus. i. senatoribus qui Nero quondam serus idest crudelis. interempto fratre. ipse etiā maduit cruore matrīs effuso. & designans eius crudelitātē circa matrē dicit. & ipse. Nero perrans. i. transiens vltima gelidum corpus. i. infrigidatum corpus matrīs. non tixit. i. madidauit. ora. i. faciem suā lachrymis. sed ipse potuit sine oibus lachrymis esse censor. i. iudex extincti decoris. i. interfecte matrīs qz decora fuit. tñ hic Nero licet ita malus esset regebat populos sceptro. i. imperiali dignitate. hos inquā populos rexit quos pbe? . i. sol veniens ab ortu extrēo. videt condens. i. abscondens. radios. suos sub vi das. & loquit more poetarū. q. d. ipse rexit omnes populos qz erāt ab ortu solis vsqz ad occasum. Similiter regebat populos quos septentriones. i. septem stelle que sunt in maiori vrsa que vñ triones. quasi teriones qz illā plagā terunt. gelidi. i. frigidi premunt. plaga enim septentrionalis frigida ē. q. d. regebat omnes populos aquilares & istos regebat quos notus. i. ille ventus collateralis austro violentus eris torret. i. cremat. sicco estu. i. calore. notus inquā recoquēs ardētēs arenas. idest calidas. venit enim ille ventus a torrida zona. & ideo calidus est. q. d. Nero et regebat oēs ppos australes. & sic per quattuor plagas mūdi ofudit eius pātem sup oēs ppos. tandē celsa ptās. i. magna. non valuit vertere. i. mutare rabiem. i. crudelitatem prauū Hieronis. Et tunc deplangit pūctio. nē magne pāris cū magna malicia. qz multa mala ex ea pueniūt dicēs. Nō sup. dico esse grauem forem. i. euentum. quotiens iniquus gladius. i. iniqua ptās. addit seuo veneno. i. venenose crudelitati. Nota fm Arist. 3. cibus pūcipatus vix ofudit. malicia enī hoīs vel. pbras ofuditur pūcipatu. sicut pz in Hierone: cui? malicia & crudelitas in impio sue dignitatis apparuit. pp qd dicit Arist. Scissima est iniustitia hīs arma. Et. 7. dicit Simile est igit comparare iniustitiā hominū iniusto. est enim veterior bestia decies milies plura enim vsqz mala faciet homo malus qz bestia. Nota preter hec mala Hieronis que tan sunt in littera multo plura ipse perpetravit. nam dicit pbia tertio huius quinta psa. Nero Senecam familiarē suū pceptorem coegit ad eligendum mortis arbitriū. & qz Nero fuit crudelissimus hominum ideo. Seneca scripsit quēdā libellū ad ipz qui titulat liber de clementia. i. quo hortat eū ad fugā crudelitatis. & ad vsum clementie qui li ber sic incipit. Tibi scribere de clemētia Nero cesar iustui.

Profa septima libri secūdi.
Am ego scis inquā ipsa minimum nobis ambitionem mortalium rerum finis se dominatam. Sed materiam gerendis rebus optauimus: quo ne virtus tacita consensceret. p.

Profa septima secūdi libri.
Am ego scis inquā. Incipit septima profa huius secūdi. in qua offendit philosophia qz gloria mundana non sit multum appetenda. & primo inducit Boetium consistentem se non deesse multum predicta scz ptates & dignitates nisi inquantum sunt materia rerum gerendarum. secūdo offendit pbia qz gloria sit perexile bonus. & sit non multum appetenda. secunda ibi. At illa dicit primo. Tu pro tūc.

ego Boetius inquā. i. dixi. o pbia. tu ipsa scis ambitionem. i. cupiditatem rerum mortalium. de quibus dixisti minimum nobis fuisse dominatam. sed bene optauimus materiam rebus gerendis quo ne pro vt non. consensceret in nobis virtus tacita. i. non excitata. Nota qz in sapiente si dominatur cupiditas rerum temporalium. qz pbia inducit inobis affluentie contemptum ex lib. de plantis. Et Socrates cū Athenis ad studiū pgeret. magnum pondus aurum in mare proiecit dicens: mergam te ne mergar a te.

Nota qz materia rerum gerendarum sunt ista: sine quibus res pueniēter geri non pōt. & sunt tria. sapientia. auctoritas. & potentia. Sine enim sapientia nihil conuenienter geritur vt de se patet. Res etiam gerenda auctoritate ornatur. qz homo autenticus libentius auditur & facilius ei creditur. Potentia vō mali depmuntur & boni extolluntur. hāc materiam Boetius desiderans potentiam & dignitates qz fuit. Nota qz Boetius materiam dignitatis & potestatis se quesuit ne virtus sua tacita consensceret. idest nē dum ipse ad senectutem proueniret. virtus sua tacita esset dum nullus aliquid loqueretur de laude sue virtutis vel scriberet. Tunc enim virtus tacita consensceret. quando nō agit aliquis vnde alii loquantur. & dum nihil scribitur de suis beneficiis. quia virtus habentem proficit. & opus ei? laudabile reddit.

Et illa atqui hoc vnum est quod prestantes quidem natura mentes: sed nondum ad extremam manum virtutum perfectione perductas allicere possit: glorie scz cupido: & optimorum in rem publicam famam meritum. Que qz sit exilis & totius ponderis vacua sic considera.

At illa atqui hoc vnum est. Idic philosophia offēdit gloriam mundanam non esse appetendam. & primo premittit qz cupido glorie multos alliciat. Secundo probat eam esse exilem & vanam ibi. Omnem terre ambitum. Primo dicit sic. Ex quo Boetius quandoqz quesuit dignitates & potestates: ne virtus sua tacita consensceret. videt qz ista propter laudem & gloriā quesuit: ideo dicit philosophia hoc vnum est. i. cupido glorie & fama optimorum meritum in rempublicam: que fama possit allicere mentes hominum. natura prestantes. i. excellentes. sed nondum. i. adhuc. perductas ad extremam manum perfectione virtutum. idest ad summā pfectionē: que fama & gloria qz sit exilis & vacua toti? pōderis. i. pūctositatis. sic cōsidera ex sequētib?. Nota qz cupido vane glorie multos alliciat & delectat. vñ Seneca. 61. epistola dicit. Illud precipue nos impedit qz cito nobis placem? si inuenim? qz nos bonos viros dicant qz prudētes: qui sanctos. non sumus modica laudatione cōtēti. quicqd in nos adulatione sine pudore cōgesserit tanqz debitum putamus: optimos nos esse sapientissimosqz affirmantib? assentim? cū sciam? nos sepe multa mentiri adeo quoqz indulgemus nobis vt laudari velimus in id cui cōtrariū maxime facimus. Nota qz duplex est bonitas mentis. i. naturalis & acquisita. Naturalis bonitas est fin quā aliqui naturaliter sunt pii mansueri sobrii & casti. sed hec bonitas si non emendat virtute & sapientia cito extollit hominem ad inanē gloriā. Alia est bonitas acquisita exercitio virtutum & scientiarum que nō permittit hominē extolli vana gloriā: qz sapiens fructū suū ponit in cōsciētia. Stultus autem in laude fm Macrobiū Ideo dicit philosophia: qz cupido glorie alliciat mētes natura prestātes. nondū. i. nō adhuc virtutibus pfectas.

Nota qz fama est frequēs laus optimorum meritum in rempublicam. Sed gloria est clara notitia cum laude. vel gloria est late patens preconium. i. annunciatio.

Omnē terre ambitū: sicuti astrologicis demonstrationibus accepisti: ad celi spaciū puncti constat obtinere rationem: idest vt si ad celestis glo-

bi magnitudinem conferatur: nihil spacii proxi-
habere indicetur. Quis igitur tam erigui i mu-
do regiois: quarta fere portio est: sicut ptolomeo
probante didicisti: que a nobis cognitis animan-
tibus incolatur. Huic quarte si quantum maria
paludesq; premunt. quantumq; siti vasta regio
distenditur: cogitatione subtraheris: vir angustis
sima inhabitandi hominibus area relinquetur.
In hoc minimo igitur puncti quodam pūcto cir-
cūscripti atq; conclusi de peruulganda fama o-
proferendo nomine cogitatis. Ad quid h3 am-
plum magnificumq; gloria tam angustis erigui
q; limitibus artata:

COmne terre ambitum. Hic philosophia ostendit glo-
riam mundanam esse erilem: nec multum appetendam.
Primo ostendit hoc ex parte spacii in quo dilatatur. Secū-
do ostendit hoc ex diuersitate nationum ad quas non diuul-
gatur. Tercio ostendit idem ex diuersitate morum propter
quos de eodem contrarie iudicatur. Quarto ostendit idē
ex breuitate durationis propter quā non perpetuatur. se-
cunda ibi. Adde q; hoc. tertia ibi. Quid q; diuersarum.
quarta ibi. Sed q; multos. Primo intendit talem ratio-
nem. Latitudo fame consistit in latitudine terre super quā
dilatur. sed terra non est lata super quā sit dilatio fa-
me: sicut declarat in littera. ergo fama late non potest dis-
fundi. et per consequens est erilis nec multum appetenda.
Vnde dicit i littera. Tu accepisti. i. didicisti astrologia
demonstrationibus omnem ambitum terre. idest spacium
terre. obtinere. i. habere iationem puncti. ad spacium celi
idest ad magnitudinem celi. quod magis erponens dicit
ut si terra conferatur. i. comparatur ad magnitudinem
celestis globi: ipsa iudicet proxius nihil spacii habet. hu-
ius igit tam erigui partes. idest terre in mundo. fere q; r-
ta portio. i. quarta pars est que incolatur. i. inhabitat ab
animantibus nobis cognitis. sicut tu didicisti a ptolomeo
hoc probante. si subtraheris cogitatione. huic quarte par-
ti terre q; tuz maria et paludes premunt. idest occupant. et
quantum vasta idest ampla regio. distenditur siti. idest sic-
citate. tunc vir relinquetur hominibus angustissima area
i. arctissimus locus inhabitandi. in hoc ergo quodam mi-
nimo puncto puncti. idest minima portione terre. vos ho-
mines circūscripti atq; conclusi cogitatis de puulganda
fama. et proferendo. i. extollendo. nomine. idest fama. et
hoc fit inutiliter. sed quid habeat. idest potest habere. glo-
ria amplius. q; pro. et magnificum que artata est tam angu-
stis et erigui limitibus. idest terminis. q. d. nihil habet ma-
gnificum. **C**Nota q; terra respectu celi nō est aliquid? quā-
titatis sensibilis. sed habet se sicut punctus. quia orizon q
terminat visum nostrum diuidit celum in duo media. qd
non esset si terra in comparatione ad celum haberet aliq;
quantitatem. **C**Item si terra esset alius quantitatis se-
sibilis respectu celi. tunc stelle nō semper apparerent no-
bis eiusdem quantitatis. quod patet falsum. Quia in ea
parte ubi terra esset magis gibbosa et propinquior celo ap-
parerent stelle maiores: et opposita parte minores. **C**Itē
minima stella fira visu notabilis est maior tota terra. si er-
go talis stella apparet nobis existentibus in terra sicut
punctus: multo magis terra respectu celi erit sicut punctus.
CItem punctus est quoddam indiuisibile: a quo linea eq;
liter distans facit circulum et quia celus ex omni parte eq;
liter distat a terra: ideo terra respectu celi habet se sicut pū-
ctus. **C**Nota q; tres partes terre sunt inhabitabiles. una
propter nimium calorem: due propter nimium frigus. sed
quarta pars que est temperata in caliditate et frigiditate a
nobis inhabitatur. sed quia adhuc non tota inhabitatur
propter maria et paludes: et propter nimiam siccitatem. id

dicat philosophia q; quarta pars fere est habitabilis. vel
dicit fere sim alios. quia estus solis non facit torridam 30
nam totaliter inhabitabilem. cum quedam ciuitas dicta
zenit supra quas ptolomeus dicitur fundasse astralabius
directe sit sub equinoctiali. sed dicitur inhabitabilis. quia
est grauis inhabitatio. sed ultra equinoctialem omni-
no est inhabitabilis: propter nimium calorem. **C**Itē vi-
dit quartam partem terre inhabitari ab animantibus no-
bis incognitis. hoc forsitan dicit propter antipodes si sunt
qui nobis sunt ignoti.

CAdde q; hoc ipsum breuis habitaculi septū plu-
res incollunt nationes. lingua: moribus: totius vi-
te ratione distantes: ad quas tamen difficulta-
te itinerum: tum loquendi diuersitate: tum com-
mertii insolentia: non modo fama hominum sin-
gulozum: sed ne vbiūm quidem peruenire qat.
Etate deniq; Marcii Tullii: sicut ipse quodaz lo-
co significat: nondum caucalum montem roma-
ne reipublice fama transcendit. et erat tūc adul-
ta: parthis etiam ceterisq; id locorum gentibus
formidolosa. vides ne igitur q; sit angusta: q; cō-
pressa gloria. quam dilatare ac propagare labo-
ratis. An vbi romani nominis transire fama ne-
quit romani hominis gloria progreditur.

CAdde q; hoc ipsum breuis habitaculi. Hic philosophia
ostendit gloriam non esse appetendam ex diuersitate natio-
num ad quas non diuulgatur intendens talem rationem
Diuerse nationes et diuersa idiomata non solum impediūt
promulgationem fame hominum. sed etiam vbiūm: sed
in terra habitabili sunt diuerse nationes diuersorum idio-
matum: ergo promulgatio fame per talia impeditur: et
per consequens non est multum appetenda. vnde dicit in
littera. Adde predictae rationi q; hoc ipsum scriptum. i. spa-
cium breuis habitaculi. idest parui spacii. in quo nos ha-
bitamus. incolunt: idest inhabitant. plures nationes. idest
gentes. distantes idest differentes. lingua. idest idiomate
et moribus et ratione totius vite. idest ratione modi viuē-
di. ad quas non potest peruenire. non modo. idest non tā-
tum fama singulozum hominum. sed etiam nec fama vr-
biūm. tum idest tam difficultate itinerum. idest viarū. tū
idest tam diuersitate loquendi idest idiomatum. tum. idest
tam insolentia. idest in consuetudine commertii. quia aliq;
homines non consueverunt cum aliis communicare i cō-
mertis. quia etate. idest tempore. Marcii Tullii. sicut ipe
marcus tullius significat. quodam loco. idest in quibusdā
suis scriptis. fama romane reipublice nondum transcen-
derat caucalum montem. et tamen fama romanorum erat
adulta. i. ab antiquo nota. etiam formidolosa parthis. ta-
libus hominibus. et ceteris gentibus. i. locorum circa cau-
colum montem. vides ne igitur q; angusta sit gloria q;
compressa. idest in modicum redacta. quam laboratis di-
latare et propagare. an pro nunquid. gloria vnius homi-
nis romani illuc progreditur. idest prouidet. ubi fama ro-
mani nominis. idest romane vrbs nequit transire. q. d.
non. **C**Nota partem terre habitabilem vocat septem. q;
est septa circumdata mari. Vnde linconiensis in tractatu
suo de spera. et etiam Macrobius dicit q; quarta portio
nostra habitabilis vndiq; cingitur mari. **C**Nota q; info-
lentia sim senecam est species false magnitudinis: sed sim
buguionem insolentia est superbia vel fatuitas. in pro-
posito autem potest exponi pro in consuetudine. et tunc di-
citur ab in quod est nō. et soleo quod est consueco. **C**Nota
q; caucalus est mons quidam situs in parte septentrio-
nis ad quem non peruenerat fama romane vrbs. i. par-
this et aliis gentibus assidentibus fama romanorum erat
formidolosa

formidolosa. idest formidabilis.

Quid q si diuersarum gentiuz mores inter se atq3 instituta discordant: ut quod apud alios laude: apud alios supplicio dignuz iudicetur. Quo fit ut si quem fame predicatio delectat: huic plu- rimos populos nomen pferre nullo modo con- ducat. Erit igitur puagata iter suos glia quisq3 contentus: intra vnius gentis terminos precla- ra illa fame immortalitas coartabitur.

Quid. q si diuersarum. Hic ostendit gloriā mūdā cē- erilem ex parte diuersitatis morum. pp. quos de eodem apud diuersos contrarie iudicā. 7 intendit talem rationē Contrarietas institutionū 7 legū impediri fame dilatatio- nem. sed hoc contrarietaz institutionū 7 legū terrā inbab- tant. ergo diuersitas institutionū 7 legū impediri dilatatio- nem fame. 7 p. cōsequēs nō ē multū appetenda. Vñ dicit in littera. Quid supple est indicandū q mores 7 instituta 7 leges diuersaz gentiū inter se discordāt ut illud qd apud alios iudicē dignū laude. apud alios iudicē dignū sup- plicio. quo fit. i. pp. quod. ut si fēdicatio. i. dilatatio fame delectat quem. i. aliquē nullo mō condat. i. laboriet. p- ferre nomen. i. famā suā. in plurimos ppos. qz licet ab ali- quib3 laudaret ab aliis tamē vituperaret. Erit igit3 glq3 cōtentus gloria puagata. i. dilatata inrer suos: 7 illa pēla- ra immortalitas fame: 7 loquit3 ironice: qz non est pēcla- ra: nec immortalis illa coartabitur. idest constringet3 intra terminos vnius gentis. idest vnius idiomatis. **N**ota qz tanta est diuersitas morū in gentibus qz illud quod repu- tatur apud alios laudabile. apud aliquos reputat3 vitupe- rabile reputat3. n. apud syrios laudabile comedere paren- tes mortuos: ne comedant3 a vermibus in terra: qd apud alios extraneos est execrabile. similt apud iudeos reputa- tur laudabile ducere vxores cōsanguinitate proximaz qd apud xpianos prohibet3. Itē in triuallis laudabile ē occi- dere patrem seragenarium 7 cremare ipm: qd apud alios est vitupabile Unde dicit poeta. Sūt loca sūt gētes: qb3 ē maciare parētes. 7 pbas. 7 pietas dū lōga supuēt etas.

Sed q multos clarissimos suis tempibus vi- ros scriptorum inops delevit obliuio. Quamq3 quid ipsa scripta proficiunt que cum suis auctori- bus premit longior atq3 obscura vetustas.

Sed q multos clarissimos. Hic philosophia ostēdit eri- litatem glorie ex breuitate durationis propter quam nō p- petuatur. Et diuidit in tres ptes. **P**rimo ostendit hoc ex hominū obliuione. scūdo ex tempis breuitate. ibi. vos ve- ro. tertio. ostendit gloriā a viris virtuosis non esse appe- tendam. ibi. Nos autem. **P**rimo dicit q fama 7 gloria nō sit immortalis. patet qz q multos vros clarissimos. idest gloriofos suis tēpib3 delevit inops. i. defectuosa obliuio scriptoz. qz qz ē ipsa scripta phiciant quid. i. par. q scri- pta longior. i. obscura vetustas tēpib3 pmit. i. consumit. euz suis auctoribus quoz sūt scripta. **N**ota qz p scripturas fama gestoz trāsmittit3. ad posteror. talis at scriptura qz qz deficit vel pp inopiā scriptoz: vel qz ipsa scripta in se vetustate cōsumunt3. Et ideo fama 7 glia in obliuionē per- uenit. Vñ Salustius in cathilinario congīt res gestas romanorū min3 esse famolas pp inopiā scriptoz. atheniē suū vō maioris fame qz romanorū pp scriptoz copiam

Nos ergo immortalitatem vobis. ppagare vi- demini: cum futuri famam temporis cogitatis quod si ad eternitatis infinita spacia ptractes. qd habes quod de tui nominis diuturnitate leteris. Vnius enim hora momenti si decem milibus conferatur annis: quoniam vtrumq3 spaciū diffi-

nitum est: minimam lz: habet tamen aliquam p- portionē Et hic ipse. numerus annorū eiusq3 quantumlibet multiplex ad interminabilez diu- turnitatem nec cōparari quidem potest. Et. n. si- nitis ad seiuicē fuerit quedam: infiniti vero atq3 finiti nulla vnq3 poterit esse collatio. Ita fit ut quantūcūq3 pluri tēpib3 fama si cum inerhausta eternitate cogitet3. n. pta s3 plane nulla cē videat3

Nos ergo immortalitatem vobis. Hic philosophia ostē- dit famā 7 gloriā non esse durabilē 7 immortalē ex tempis breuitate vicens. vos ergo homines videmini vobis pp- gare. i. facere immortalitatem. cum cogitatis famā futuri tē- poris. 7 in hoc frustra cogitatis. qz erilis ē duratio fame p- tempus. quod. i. temp3 si ptractes. i. cōparet3. ad infinita spacia eternitatis quid habes qz leteris de tui nominis diu- turnitate. id ē tue fame. q. v. nihil est. etenim mora vni3 mo- menti si conferat3. i. cōparet3. io. milibus annis habz aliq3 proportionē. licet minimā. i. valde parū. quoniam vtrū- q3 spaciū temporis est infinitum: sed hic numer3 āno- rū. i. io. milia vel eius numeri qz tumlibet multiplex sicut duplū vel triplū non potest cōpari ad interminabilē diu- turnitatem que est eternitas. etenim pro qz finitis ad seiuicē fuerit quedā collatio. idest compatio. Infiniti vero 7 finiti nulla vnq3 potest esse collatio. i. compatio. Ita fit vt fa- ma tempis qz tumcūq3 proliri si cogitet3 cōparādo cū in- erhausta. idest infinita eternitate. ipsa videat3 nō parua s3 plane nulla esse. **N**ota qz omne qd incipit in tempore necessario habet finē in tpe. cum tēpus sit causa corruptio- nis tēpaliū. 4. etbi. cum igit3 fama sit tēporalis incipiens in tempore ipsa desinet in tpe. 7 p. pta non est perpetua.

Nota qz temp3 qz tūcūq3 magnū cōparatū ad eternitatem minimū reputat3. 7 quasi nullius momenti. licet enim sint torū ad seiuicem possit esse cōparatio 7 inter ipsa potest cō- pparatio: tamen finiti ad infinitum nulla potest esse cōpa- ratio. Cum igit3 eternitas sit duratio infinita tota simul exis: 7 tps qz tūcūq3 magnū sit finiti. temp3 nullā habe- bit proportionē ad eternitatem: 7 per psequēs fama qz tū- cūq3 proliri tēpib3 cōparata ad eternitatem nulla videt3 esse.

Nos autē nisi ad populares aures inanescz ru- mores recte facere nescitis: 7 relictā conscientie virtutisq3 pstantia: de alienis pmiā postulatis ser- munculis. Accipe in hmoi arrogantie leuitate qz festine aliquis illuserit. Nam cum quidam adoz- sus esset hominem ptumeliū qui nō ad vere vir- tatis vsum: sed ad supbam gloriā falsum sibi philosophi nomen induerat: adiecitsetq3 iam se sciturnz an ille philosophus eēt: si quidez illatas iniurias leuiter patienterq3 tolerasset. Ille patie- tiam paulisp3 assumpsit: acceptaq3 contumelia velut insultans. iaz tandem inquit intelligis me esse philosophum: Tum ille nimis mordaciter intellexeram inquit si tacuisses.

Nos autē nisi ad populares aures. Hic philosophia ostē- dit gloriā a viris virtuosis non esse curandā. 7 hoc dua- bus rōnibus. secunda ibi. Quid autē est. **P**rima ratio ē illa. Illud quod spectat ad leuitatem arrogantie a sapiēti- bus nō est curandū. sed gloria propter quā homo recte fa- cit pp laudes hominū illa spectat ad leuitatē arrogantie. 7 est digna derisioe. ergo. 7. Quid autē talis arrogantia sit quedam derisio declarat in littera. 7 dicit. Nos homi- nes nescitis recte facere. nisi ad populares aures. idest ad popularū cōplacētias 7 ad inanes rumores. 7 laudes. 7 vos postulatis. idest desideratis. premiā de sermūculis

alienis relicta. i. postposita. p̄stātia. i. dignitate v̄se p̄scie
 7 virtutis. p̄p quā deberetis recte opari. 7 accipe. i. p̄sidera
 quā festiue. idest gloriose. aliquis illuserit. idest deriserit
 quendam dicentē se eē p̄hilosophū in leuitate h̄mōi arro-
 gantie. Itaz euz quidā tyrannus esset adorsus cōtumeliis
 idest incepisset alloqui contumeliose quendam hominem:
 qui induerat. idest vsurpauerat. sibi falsum nomen p̄hilo-
 sophi non ad v̄sum vere virtutis. sed ad superbam gloriā
 7 tyrannus adiecit. idest dirisset. se iam scitūrum an iste
 esset p̄hilosophus. si quidē illas sibi iniurias patienter
 leuiterq; tolerasset. ille qui dirit. se p̄m plaulisp̄ patientiā
 assumpsit. i. in principio. q; pro 7. accepta. p̄melia a ty-
 ranno velut sibi insultans inquit ad tyrannum. intelligis
 ne me esse p̄b̄. tunc ille tyrannus mordaciter inquit. intel-
 leram te p̄m esse si tacuisses. ¶ Nota fm cōmentatorē
 in prologo. 8. p̄hisco. verus p̄b̄ debet esse p̄fectus oib;
 generibus virtutum 7 per p̄s debet esse magnanimus.
 Sed fm senecā in libro de clementia. magnanimi est iniu-
 rias 7 offensiones sup̄b̄ desp̄icere. 7 per consequens ver-
 bis cōtumeliosis prouocari non debet Item p̄b̄ est non
 vinci a passionibus sed potius debet moderare 7 effrenare
 passiones. cum virtus consistat in moderatione passio-
 num. vñ Arist. 4. ethicorū dicit. Mansuetus vult ipertur-
 batus esse 7 non duci a passione. Unde quidā p̄b̄s con-
 tumeliose sibi insultanti dirit. Tu didicisti maledicere. s;
 ego didici maledicta contemnere.

¶ Quid autē ē quod ad p̄cipuos viros. de his
 enim sermo est: qui virtute gloriā petunt: quid
 inq; est quod ad hos de fama post resolutū mor-
 te sup̄rema corp̄is attineat: Itaz si qd̄ nostre ra-
 tiones credi vetant toti moriuntur homines: nul-
 la est oīno gloriā. cum is cuius ea esse dī non ex-
 tet omnino. Sin vero bene sibi mens conscia ter-
 reno carcere resoluta. celum libera petit: nonne
 omne terrenum negocium spernet: Que se celo
 fruens terrenis gaudet exemptam.

¶ Quid autem est quod ad p̄cipuos viros. Itic p̄b̄ia p̄ōit
 secundam rōnem q̄ talis est hoies virtuosus vel totali mori
 unē corpe 7 aīa. vel aīa vinit post mortē. si totaliter mori-
 tur nihil spectat ad eos de gloria post mortē. si aīa eoz v̄-
 uit post mortem. illa petit celum spernens omne terrenū
 negocium 7 sic nihil ad eam de terrena gloria ergo apud
 virtuosos hoies nulla debet esse cura de gl̄ia. Dicit ergo
 in l̄ra. quid est qd̄ ad p̄cipuos. i. ad virtuosos viros at-
 tineat de fama post resolutū corpus extrema morte. q. d.
 nihil de his enim viris est sermo noster. qui petūt. i. que-
 runt gloriā virtute. i. operibus virtuosus. Itā si homies
 toti moriūt corpore 7 aīa ut quidā putāt. Qd̄ tamē no-
 stre rōnes. i. p̄b̄ice rōnes. vetāt. i. prohibent credi. q; fm
 p̄b̄iaz aīa intellectiua est immortalis: nulla est oīno gloriā
 post mortē. cū iste oīo nō extet. i. non sit cui? ea gl̄ia eē dī
 citur. Sin vō mens bene sibi conscia. i. illela. resoluta. i.
 liberata. terreno carcere. i. a corpore post mortē. libera pe-
 tit celum. nonne ipsa aīa que celo fruens gaudet se exem-
 ptam terrenis ipsa spernet omne terrenum negocium 7 p̄
 consequens terrenam gloriā. q. d. sic. ¶ Nota q; ad vir-
 tuosos nihil spectat de fama nec in p̄senti vita nec in futu-
 ra: nō in presenti. quia dicit seneca in puerb̄is. Quāplu-
 rimi curant famā pauci autem conscientiam tales pauci
 curantes conscientiam sunt virtuosus 7 p̄b̄i de quibus loq-
 tur Doctus in fine tractatus de sūmū bono dicens. ¶ Pau-
 ci sunt viri honorandi sicut p̄hilosophi qui contēnūt de
 siderium sensus 7 sequunt̄ desiderii intellectus. ¶ Plurimi
 autem sunt qui curāt famā. sicut sunt vulgares qui relicta
 virtute conscientie propter laudes hoīm recte faciūt de q;
 bus dicit scriptura. Amen dico vobis receperūt mercedē
 suā. Nec etiā fama spectat ad viros virtuosos in futura vi-

ta qui virtuosus si totaliter moriuntur nihil ad eos de fama
 Si autem anima vivit post mortē ista enolat ad celū 7 ni-
 hil curat de fama. spernet omne terrenum negociū. 7 po-
 tius gaudet quia est exempta a curis terrenis 7 gaudio ce-
 lesti i fruitur in eternum.

¶ Metrum septimum secundi libri.

Quicumq; solam mente precipiti petit
 Summumq; credit gloriā.
 Late patentes etheris cernat plagas
 Artumq; terrarum sitim:
 Breuem replere non valentis ambitus
 Pudebit aucti nominis.
 Quid o superbi colla mortali iugo.
 Frustra leuare gestiunt.
 Licet remotos fama per populos means
 Diffusa: linguas explicet.
 Et magna titulis fulgeat clavis domus.
 Adors spernit altam gloriā.
 Inuoluit humile pariter 7 celsū caput:
 Equatq; summis infima.
 Ubi nunc fidelis ossa fabricii manent.
 Quid brutus aut rigidus catho:
 Signat superstes fama tenuis paniculis
 Inane nomen litteris.
 Sed quid decorat nonimus vocabula.
 Num scire consumptos datur.
 Facetis ergo proxis ignorabiles
 Nec fama notos efficit.
 Qd̄ si putatis longius vitam trahi
 Mortalis aura nominis.
 Cum sera vos rapiet hoc etiam dies
 Jam vos secunda mors manet

¶ Metrum septimum secundi libri.

Utiq; solam mente precipiti petit. Itic incl-
 pit metrum septimū hui? sc̄bi qd̄ dī archiloq;
 euz ab inuētoze. iambicū a pede p̄d̄hante. 7
 cōstat ex primo versu trimetro 7 secundo dīme-
 tro. in quo metro p̄b̄ia docet quō gloriā sit cō-
 tēnda ex cōsideratiōe amplitudinis celi 7 strictitudinis ter-
 re dicens. Quicumq; petit: idest desiderat p̄cipiti mente so-
 lam gloriā. 7 credit istam esse summū. i. p̄cipium inter
 appetenda. iste cernat. i. consideret. plagas etheris. i. p̄tes
 celi. late patentes. 7 cernat artū sitim terrarū. idest strictus
 spaciū terre in comparatiōe. ad celum. ille. pudebit. i. vere
 cundabitur aucti nominis. idest aucte fame sue. non valen-
 tis. replere breuem ambitum. idest parū spaciū terre:
 Et tūc exclamat dicens. O propter hoc. miror. quid idest
 propter quid. superbi gestiunt. idest cupiunt. frustra leua-
 re. idest extollere. colla sua mortali iugo. idest mortali fa-
 ma. licet enim fama diffusa means. idest transiens p̄ remo-
 tos populos explicet se linguas. idest per linguas populo-
 rum. 7 licet magna domus tua. idest nobilis parentela. vñ
 familia fulgeat clavis titulis. idest laudibus tamen mors
 spernit altam gloriā. 7 mors pariter idest simul inuoluit
 humile caput. idest miserum hominem 7 celsū. i. nobilem
 vel diuitem 7 mors equat infima summis nulli parcen-
 do quod declarat. dicens. Ubi nunc manent ossa fidelis
 fabricii. quid Brut? rigid? aut Catho: supple ē q. d. qd̄
 manet de gloria eoz post mortem: utiq; modicū. i. illud
 manet quod tenuis fama. i. erilis sup̄stes. i. inanēs. signat
 inane nomē eoz paniculis litteris scriptis i epitaphiis. sed
 qd̄. i. ad qd̄. nonim? decora vocabula scripta. nūquid in-
 telligē p

teligit p ea ipsos esse cōsumptos. i. mortuos. q. d. Imo Ja-
cetis ergo mortui prozsus ignorabiles nec fama efficit
vos notos: Et qz aliqs diceret licet ipsi sint mortui corpo-
re atqz vluūt fm famā. dicit. pbia. Si putatis vitā vestram
longius trahi. i. plangari. aura mortalis nois. i. splendo-
re mortal' fame cū. s. i. vltima dies. vobis. hoc rapiet.
i. famam auferet. iā vos manet. i. expectat. secūda mors
q. d. si estis prius mortui corpe. i. fama manens est vita-
vestra. illa cessante. secundo moriemini. C Nota dū
fabritius. fuit psl romanus qui cum mitteret pugnare
pirrum regem epirotaz. rex promissit sibi ptem regni sui
ut transiret ad ipm: qd fabritius cōcepit sequēti āno pfr
obtulit sibi magnā pecuniā auri. ut traderet sibi roma-
nū impiū. cui ait fabrici'. Roma nō vult aux s; vult im-
pare habentib' aux. pp hoc ipse dictus fuit fidelis fabriti-
us. Dicit etia de fabritio. qz cū qdā ad eū venisset pnie-
tens se pirrum regē occisur. si fabriti' sibi pecuniā aliqū
dare vellet. Ipse vō fabritius hunc traditorē ligatū misit
ad pirrum p tali scelere puniendū cui nūc p' dicit. No-
sibilis est solē a suo tramite deuiare qz fabritius a via re-
cte rōis discedere. C Nota qz brutus fuit prim' p'fesi ro-
manus q amore libertatis i iustitie pp stupz Lucretia plu-
rima egit. 7 multa bella pro romane inuit. pp qd etiā fa-
mosus fuit. Nota qz cartho. dicit' est rigidus pp rigorem
ai. qui ad nihil turpe flecti potuit 7 tante iustitie fuit ut lu-
cāus ipm diis compararet in iudicāda causa. q fuit inter Ju-
liū cesarē 7 pompeiu dicens. Vicitr cā diis placuit s; victa
Lathoni. 7 de hoc magis p3 quarto hui' prola fexta.

Prosa octaua libri secundi.

Ed ne me ineroxabile contra fortunaz
belluz gerere putes Est aliqñ cū de ho-
minibus illa fallax nō nihil bñ mereat
tū scz cū se aperit. cū fortem detegit mo-
resqz profitef. nondū forte quid loquar intelligis
Adirum est qd dñe gestio: eoqz sententiam ver-
bis explicare vir qo. Etenim plus reor hoibus ad-
uersam q prosperam prodesse fortunam.

Prosa octaua libri secundi.

Ed ne me ineroxabile. Illa ē octaua 7 vltia pfa
hui' scdi. 7 qz pbia ondit bōa fortune nō multū
ēē appetēda: aliquis putaret qz in fortuna nihil
ēē bōi. id iā ondit pbia cuiusmōi bonū sit i for-
tūa 7 pbat fortunā aduersam plus esse bonā qz pspērā.
7 primo pmittit suā intentiōē: scdō. pbat intentū ibi. Illa
enim. p'rio dicit. O boeti ex dictis patz q fortuna ē p'ē-
nienda. sed ne putes me gerere. i. facere bellū ineroxabile
idest implacabile ptra fortunā sup. scias qd aliqñ est. i. cō-
tingit. qz ipsa fortuna fallax. nō nihil. i. aliqd bene mereat
de hoibus eo qz aliqd bonū cūenit hoib' p cā. tū. i. cū for-
tuna se apit. manifestādo suā fallitātē. cū detegit frontē p
sui aduersitatē. euz profitef mores suos p. instabilitates. 7
subdit pbia: nondū forte intelligis quid loqr. qz mirum ē
qd ego gestio. i. cupio dñe. eoqz. i. id vir queo explicare se
sententiam verbis. Et enī ego reor. i. opinor aduersā fortunā
plus prodesse hoibus qz pspērā. C Nota qñcūqz in ali
quo dicto videt' esse repugnātia illud videt' mirabile deñi
sed dñe fortunā aduersam hoib' prodesse. videt' ēē quedā
repugnātia in dicto. Nam ēē aduersū alicui. 7 sibi pdesse
admutices repugnāt. id dicit pbia. Adirū est qd gestio dñe
scz fortunam aduersam magis prodesse qz pspērā.

Illa enī semp spē felicitatis cū vī blanda mēti-
tur. hec semper vera cum se instabilez mutatiōe
demonstrat. illa fallit. hec instruit. Illa menda-
ciuz spē bonoz mentes fruentiū ligat: hec cogni-
tionem fragilis felicitatis absoluit. Itaqz illam

videas ventosam fluentem sui qz semp ignaram
hanc sobriam succintāqz et ipsius aduersitatis
exercitatione prudentem.

Illa enī sp spē felicitatis. Hic pbia probat intentū qz for-
tuna aduersa melior sit qz prospera trib' ratiōibus. scdā
ibi. p'ostremo. tertia ibi. An hoc. p'io dicit illa fortunā p
spēra semper mentis cū videt'. i. aparet blanda specie fel-
icitatis. i. prosperitatis. sed hec. i. fortunā aduersa semp vera
est cum demonstrat se esse instabilem sui mutatiōe. ostendit
enim se ēē talē qualis est: 7 ita p eā nō decipiunt homines
sed illa. i. prospera fortuna cōfidentes in se fallit. hec autem
aduersa fortuna hominē instruit ostendendo qz nō sit pfi-
dendū pspere fortune pp ei' mutabilitates. Illa. i. pspēra
fortuna ligat. i. fallendo mentes. fruentiū hoim. spē bono-
ruz mendaciū. hec. i. aduersa fortunā. absoluit. i. liberat scz
mentes hoim cognitiōe. fragilis. i. transitorie felicitatis.
Et tūc recolligit effectus vtriusqz fortune dicēs. Itaqz. il-
lam. i. prosperam fortunā videas ventosam. i. supbaz. flu-
entē. i. prodigā 7 sui ipsius ignarā. nā hoies in pspitate
continua seipsos nō cognoscunt hanc. i. aduersam fortu-
nam tu videas sobriā. 7 succintā. i. humilē non supbā. 7
prudentē exercitatiōe aduersitatis. C Nota qz ex ista litte-
ra pnt formari tres rōnes qz fortuna aduersa melior sit p
spēra. Prima rō ē ista. Bōa fortunā spē vere felicitatis
decipit habentē ipam. s; fortunā aduersa nō decipit. s; vera
ē ostendēs se talē qualis ē. ergo aduersa melior ē qz pspēra
Scdā ratio est. pspēra fortunā ligat mētes hoim mendaci-
b' bōis. s; aduersa liberat mētes a falsa felicitate. s; ē me-
lior. Tertia rō ē. pspēra fortunā reddit hoies sui ignaros
sed aduersa facit hoies sapientes. s; melior est qz pspēra

Ipostremo felix a vero bono deuotus blandiciis
trahit. Aduersa plerumqz ad vera bona redu-
cens velut vinco retrahit.
C p'ostremo felix a vero bono. Hic pbia ponit scdāz rōz
q talis est. Quēqz fortunā trahit ad ingitiōē veri boni
illa melior est qz q retrahit a vō bono. sed fortunā aduer-
sa ē bñdī. s; rō. vñ dicit in lra. p'ostremo felix. i. pspēra
fortuna cū suis blandiciis. trahit deuotus. i. errantes a vō
bono. s; aduersa fortunā plerūqz retrahit. vinco. i. tenacu-
lo. reducens ad vera bona. C Nota qz qz pspēra fortunā vñ
ēē ppinā felicitati: eo qz sine bonis fortune nō cōtingit ēē
felicem ex de bōa fortuna: id suis blādiciis trahit hominē
sensualem a vō bono. qd p'sistit in speculatiōe dei aduersa
autem fortuna qz ostēdit prosperā fortunā ēē mutabilez
ipsa reducit hoim ad verum bonū quod est immutabile.

An hoc iter minima estimanduz putas qz ami-
corum tibi fidelīū mentes hec aspera: hec horri-
bilis fortunā deterit: hec tibi certos sodalīnz vul-
tus ambiguosqz secreuit. discedens suos abstulit
finos reliquit. Quanti hoc integer 7 ut videbaris
tibi fortunatus emisisses: desine nunc amissas opes
querere. quod preciosissimum genus diuitiarum
est amicos inuenisti.

An hoc iter minima estimandū putas. Hic pbia pōit
vltimā rōem que talis est. Illa fortunā est melior p quā
cognoscunt veri amici. sed aduersa fortuna est talis. ergo
rō. vñ dicit in littera. An p nūquid. putas hoc esse estimā-
dum inter minima bona. qz hec aspa. i. aduersa fortuna.
deterit. i. monstrauit. tibi mentes. i. corda fidelīū amicor.
q. d. illud est bonuz de maximis bonis. 7 hec supple pspēra
fortuna. secreuit. i. distinxit tibi certos amicos 7 ambigu-
os vultus sodalium. i. amicorū. q. d. aspa fortunā vocuit
te discernere inter veros amicos 7 falsos. qz pspēra fortunā
a te discedens. abstulit finos. i. qui erāt amici rōne pspērita-
tis. 7 reliquit tuos amicos qz te dilexerūt non pp tua o. quā

et. i. quāto p̄cio. tu emisses hoc integer. i. in integritate for
tune cōstitutus. cū videbaris tibi fortunatus ut p̄mises
cognoscere veros amicos. nūc desine. i. cessa q̄rere opes
i. diuitias amissas. q̄ inuenisti veros amicos q̄d ē p̄ciosiss
simum genus diuitiarū. C Nota in aduersitate falsi amici
fugiant. sed in tēpore p̄spicitatis manēt. vñ Seneca in li.
de remediis. Quē tu felice credis illum multi comitantē
ut mel musce sequitur. cadauera lupi. frumenta formice.
preda ista turba sequit nō hoīem. C Nota q̄ aduersa fo
tūa ostendit fideles amicos. vñ Seneca. 20. epla Turba
familiaris cum a te pasci desierit ipsa te non pascet. ⁊ q̄d
tu beneficio tuo scire non poteras paupertate scies. illa ve
ros amicos retinebit. discit quicquid non te sed aliud se
quebat. Est autem p̄p hoc vñ amāda paupertas q̄ a q̄b
ameris ostendit. Unde paup̄ Henricus. P̄reualet hoc
solo mala fors q̄ monstrat amicos. Qui bōi q̄ mali mō
strat vtrāq̄ viam. Itē poeta. Tempore felici nō cognoscū
tur amici. Sorte p̄z misera que sit dilectio vera. Item ali
bi. Cū fueris felix multos numerabis amicos Tempora si
fuerint nubila solus eris. Itē Thobias. fluctuat ad celsus
venalis amicus egenum. Sed verus renouat ut fabrica
tus amor. C Nota q̄ fidelis amicus est p̄ciosissimū gen
diuitiarū: q̄ amicus. 9. etb. est alter ego. i. amicorum est
idem velle ⁊ nolle. Nemo enī eligit viuere sine amicis ba
bens reliqua bona. Et seneca. 9. epla dicit. Sapiens ⁊ si
contentus sit seipso tamen amicum habere vult. p̄p nihil
aliud nisi ut exerceat amicitiam: ne tam magna virtus la
teat. Et tullius in lib. de offi. dicit. Donores diuitie et di
gnitates nunq̄ sunt amicitie antepouende.

C Metrus octauum secundi libri.

Quod mundus stabili fide
Concordes variat vices.
Quod pugnantia semina
Sedus perpetuum tenent.

Quod p̄bebus roseum diem
Curru prouehit aureo:
Ut quas durerit hesperus
P̄bebe noctibus imperet.
Ut fluctus anidum mare
Certo fine coherceat.
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos:
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens:
Et celo imperitans amor.

C Metrus octauum secundi libri.

Quod mundus stabili fide. Hic incipit octauū
⁊ vltimū metrū buli secūdi. q̄d of gliconiū ab
inuento. amphimachy a pede prediante. ⁊ ē
amphimachyus pes antiquorū constans ex pri
ma ⁊ vltima longa et duabus breuib⁹ mediis
dictis ab emphi. q̄d ē circū et macros longū. quasi hīs
circūquaq̄ logā syllabam. In quo metro p̄bia cōmendat
amores ex quo dicit q̄ amici sunt p̄ciosissimū genus
diuitiarū. Et p̄io cōmendat amorē diuinū Secūdo osten
dit quō humana natura amicitia cōseruat. ibi. Hic san
ctos p̄rimo facit hoc q̄d dñi est. secūdo ostendit q̄ abla
to diuino amore oīa corrūpūtur ibi. Hic si frena p̄io vi
cit. Amor diuinus regens terras ac pelagus ⁊ ip̄tans. i.
frequenter imperans celo. ille amor ligat hanc seriem. i.
concordiam rerū. q̄ mūdus stabili fide variat cōcordes
vices. i. alternatiōes temporū anni noctis ⁊ diel. ⁊ q̄ semi
na pugnantia. i. elementa tria. teneant p̄petuū sedus. i. con
cordiam. ne vñ totaliter aliud corrūpat. q̄ p̄bebus. idē
sol. curru aureo. p̄uehit. i. p̄ducit. roseū diem. i. claz diē

idē amor facit vt p̄bebe. i. lūa. imperet. i. p̄fuit noctib⁹. q̄s
noctes hesperus. idē stella vesp̄tina durerit. i. adducit.
et vt auidū mare ad ereundū coherceat fluct⁹ suos. certo
fine. i. determinato fine. ne liceat sibi tendere. i. extēdere. la
tos terminos. vagis terris. i. amplis terris. supple totali
ter cooperiendo terrā. C Nota q̄ tullius loquē de amici
tia dicit Amicitia ē virtus mouens sup̄iora ad p̄tectionē
inferiorum ⁊ inferiora ad subiectionē superiorum. Amici
tia enī sublata oīs in vita tollit iocunditas. C Nota q̄ ele
menta appellat semina: q̄ ex ipsis tanq̄ ex seminib⁹ ele
mēta p̄ducūt. sicut enī semē est principiu fruct⁹ sic elemē
ta sūt principia corporū mixtorū. ⁊ dicit elemēta pugnan
tia p̄p ip̄sōr cōtrarietate. nā aliqua sunt calida. alia frigi
da. q̄da humida. q̄da sicca. Nec elemēta diuino amore
ordinante tenēt propriū sedus: q̄ grauitas inferiorū non
aufert leuitatem superiorum. nec econuerso. ⁊ simul tota
liter se non corrumpunt.

Hic si frena remiserit

Quicquid nunc amat inuicem

Bellum continuo gerit.

Et quam nunc socia fide

Pulchris motibus incitant.

Certant soluere machinam.

Hic si frena remiserit. Hic ostēdit q̄ amore diuino sub
tracto oīa corrūpūtur dicēs. si hic amor diuin⁹ remiserit
frena. i. legē gubernādī res. quicquid nūc amat inuicē. i. cō
cordat. illud cōtinuo geret bellū. ⁊ ipsa elemēta. certāt. i.
litigant soluere. i. destruere machinā. i. mūdā quā nūc
socia fide. idēst concordī federe incitant pulchris motibus
i. faciūt ordinarie mouere. C Nota q̄ sublato amore ⁊ cō
cordia oīa dissoluūt. vñ alanus in anticlaudīo loq̄s in
plona amoris ⁊ concordie dicit. Si mea iura. meas leges
mea federa mūdus. Oīs seruaſſet vel adhuc seruaſſet amo
ris. Vincula non tantis gemeret sub cladibus orbis.

Hic sanctos populos quoq̄

Iunctos federe continet.

Hic ⁊ coniugii sacrum

Castis nequit amoribus.

Hic fides etiam sua

Dictat iura sodalibus

O felix hominum gentis

Si vestros animos amor

Quo celum regitur. regat.

Libri secundi de consolatione philosophie finis

Hic sanctos p̄p̄os quoq̄. Hic ostēdit p̄bia quō p̄ amorē
conseruat ⁊ conciliat amicitia hūana dicēs. hic amor cō
tinet. i. cōseruat. sanctos. i. virtuosos ⁊ p̄p̄os iunctos federe
amicitie. ⁊ hic amor nequit sacry. i. sacramētū cōiugii ca
stis amoribus viri ⁊ vxoris ⁊ hic amor dictat iura sua. i. i
p̄sit legē amicitie fidei sodalib⁹. ⁊ q̄ ista p̄ueniūt ab amo
re oīno tāq̄ a suo p̄cipio. id subūgit. O felix gen⁹ hoīm
sup. dico. si amor. i. diuin⁹ quo celū regit. regat aīos vīos
sup. causādo in eis cōcordiā amicitie. C Nota q̄ amor vi
cat iura fidei sodalib⁹. iura autē amicorū ⁊ sodaliū inuit
Seneca. 3. epla. dicens. Dū cogita an aliq̄ in amicū sit
tibi recipiend⁹. s̄ cū placuerit fieri toto illi p̄ctore admīt
te tam audacter cū illo loquere q̄ tecus. Tu q̄d ita viue
ut nihil tibi cōmittas. nisi q̄ ē amico tuo cōmittere pos
sis. Cū āico tuo oēs curas oēs cogitatiōes misce si fidele
putaueris. Sūt. n. q̄d a q̄ amicitia sūt tñ p̄mittēda oīb⁹
narrāt. q̄d charissimorū cōsciam reformidāt nulli creditu
ri. nētrū faciēdū est. vtrūq̄. n. vtrū ē: et oīb⁹ credere ⁊
nulli. C Nota circa p̄dicta q̄ amicitia p̄p̄ie dicta tñ in
uenit in reb⁹ rōnalib⁹. ⁊ ut sic amicitia est par voluntas
bonorū inter aliquos. s̄ large accipiēdo amicitiam. sic ē ē
i rōnalib⁹

irrōnabilib? : ut sic amicitia est pcorāia diuersarū rerū adiuvicem.

¶ Explicit liber secundus:

¶ Incipit liber tertius prosa prima.

Am cantū illa finierat cuz me audiē di auidū stupētemqz arrectis ad hec auribus carminis mulcedo defixerat itaqz paulopost o inqz summū lassorūqz solamē animoz quantū me vel sententiaz pōdere vel canēdi ēt iocunditate refonisti. adeo ut me iam posthac imparē fortune ictibus nō arbitrer. Itaqz remedia q pauloante acriora esse dicebas nō modo non phoresco: s; audiendi auidus vehemēter efflagito. ¶

¶ Incipit tertius.

¶ Prosa prima.

Am cantū illa finierat. Iste ē terti? liber Boetii de consolatione pbiē. et pūnuat ad libros pcedentes in hūc modū. Post qz pbia in prio libro scrutata est causas doloris boetii. et in secūdo li. adhibuit sibi remedia facilia in pſenti libro et in sequentib? pbia adhibet Boetio remedia grauiora. sunt at remedia grauiora rōnes cōtra cōmunē opiniōnem hominū probantes q in bonis exteriorib? nō consistit vera felicitas ostēdēdo in quo sit felicitas vera et quō ad ipsas pueniat. Et diuidit iste liber in viginquatuor ptes. qz hui? libri sunt. sc. prose. et sc. metra. q ptes patebunt in processu libri. qd at et de quo determinet in qlibet istarū partū sūt patebit. ¶ Prima prosa hui? terti diuidit in tres partes. ¶ Primo ostēdit. Boetius quō post pdicta allocutus fuerit pbiā. Scdō pōit rēspōsiōne pbiē. Terti boetii dirigit quādā petitionē ad ipas secūda ibi. Tuz illa. tertia ibi. Tū ego. Dicit primo. Jā illa pbia finierat cantū. i. metrum quod erat de cōmendatione amoris diuini et amicitie. et cum ego Boetius esset allectus mulcedine metri ad audiēdū cū auiditate et admiratōe verba pbiē auribus arrectis ego dixi. O pbia que es summū solamē animoz lassorū quātū me refocillasti tuis pſis et metris in tantū q tam bene possum resistere insultib? fortune. et iō dicit remedia que prius dixisti esse grauis nō timeo: s; ea audire diligēter expecto. ¶ Nota qz boetius metrum vocat cantū. sicut enī in cantu est eleuatio et depressio vocis. sic similiter in metro rōne quantitatis correpte et pducte syllabay attendit quedā eleuatio. et depressio qz rōne quātitatatis pducte fit eleuatio rōe quātitatatis correpte fit depressio. ¶ Item qz metrum est subtilius et delectabilius pſa. iō animū mulcet. Unde auctor poetre metrum comparat domicelle dicens. Multaqz venire metrum tanqz domicella cōpto crine nitente gena: subtili corpore forma egregia. Jō dicit boetius. mulcedo carminis. idest metri. ¶ Item homo debet esse auidus et stupens circa pbiā. Auidus inquit qz debet Seneca. l. 7. epſa. ¶ Prolice omnia ista si sapis immo ut sapias et ad pbiā magno cursu totisqz viribus tēde. Etā homo dicit stupens. idest admirās de pbia. qz ipsa ē res mirabilis. et diuina s; Ari. in principio libri sui de mūdo. et pbia pſert mirabiles delectatōes. i. ethico. Jē animi lassus sunt graui cura vel aduersitate aliqua oppſi. horū pbia est summū solamen. qz ipsa persuadet magnanimitatem qua aduersitates fortune hō constanter debet militare. ¶ Jē p pbiā hō bene potest resistere ictibus fortune: qz primo ethicoz dicit aristoteles. Sapiēs bene scit ferre fortunas. et h; se sine vituperio sicut tetragonū. Unde dicit in littera. Jā illa supple pbia finierat cantū. i. metrum de amore diuino. et cū mulcedo. i. suauitas carminis defixerat. i. stabilierat me auidū. i. cupidū audiendi. qz pro et stupentē. i. admirantē. supple verba pbiē. aurib? meis. arrectis. i. eleuatis ad hec. sc. verba. itaqz paulopost ego inqz. i. dixi. O summū solamē lassorū aniorū. supple p aduersitatē qn

tū me refocillasti pōdere sententiā sup. pſe vel ēt iocunditate canēdi. i. metri. adeo. i. intātū ut iā posthac nō arbitrer me ēē iparē. i. dissimilē in resistēdo ictibus. i. insultib? fortune. Itaqz remedia illa q pauloante dicebas ēē acriora. i. grauiora. nō mō. i. si tū si phoresco. i. si timeo. s; ego auidū audiēdi sup. ea vehemēter efflagito. i. expostulo. ¶ Tibi. sciendum qz s; buguitionem efflagitare est valde flagitare expostulare. petere cum clamore pſcere.

¶ Tum illa sensi inquit cum verba nostra tacitus attentusqz rapiebas: cumqz tue mentis habitum vel expectaui: vel quod est verius ipsa perfeci. Talia sunt quippe que restant: vt degustata quidē mordeant: interius autē recepta dulcescāt. Sed qz tu te audiendi cupidū dicis quanto ardore flagrares: si quo nam te ducere agrediamur agnosceres. ¶ Quo nā iquā. ¶ ad verā in quā felicitatē quā tu quoqz somniat aius: sed occupato ad imagines visu: ipam illam non potes intueri. ¶

¶ Tum illa sensi inquit. Sic ponit rēspōsiōne pbiē dicens. Ego hūc sensi illud cū tu tacitus. i. attentus recepisti verba nostra. et cum ego pſeci mentē tuā. talia enī sūt remedia q adhuc rāstāt ut ipsa degustata prio sint amara sed postea dulcescāt. S; qz tu dicis te ēē cupidū audiēdi vba nra. O quanto desiderio arderes: si cognosceres quo laboramus te ducere. et dicit boetius. Quo vis me ducere: Rēspōdet pbia: ad cognitionem vere felicitatis quā animus tuus q si sonādo adhuc vir cognoscit: qz est occupat? imaginib? falsē felicitatis. ¶ Nota qz boetii tacitus verba pbiē rapiebat cōsilio Seneca dicitis. Esto verborū tacitus auditor: auditor pmpē repetitor. ¶ Nota qz pcepta pſicalia prio sunt amara postea dulcescūt. s; illud poete. Discre te fit chaz. Quis prio fit amax. Et enstrati? prio ethi. dicit. Sciunt docti quoniam laboriosa ē possessio virtutū. sed propter eius amaritudinē pbia non est abiectā. qz nō ē vigneis dulcoris acumine: q amaritudinis neqz inſca. ri grauiamē: s; Boetii i de disciplina scolariū. ¶ Nota sicut sōnās putat fantasmata sibi occurrentia esse veras res de qb? somniat. et tamen non sunt ipse res: sic boetius in istis temporalibus putauit esse veram felicitatem que tamen non est. sed tantum sunt quedam similitudines vere felicitatis sicut fantasmata somniōz sunt similitudines rez. ¶ Nota qz bona exteriora vocat imagines vere felicitatis sicut. n. imago est rei imitatio et nō est ipsa res. sic bōa exteriora vident exprimere formā vere felicitatis. sed vera felicitas nō ē i ipsis. vñ dicit in littera. Tū p tunc. illa supple pbia inqz. ego sensi. i. noui. sup. intentionē tuā. cū. tu tacitus. qz p et attētus rapiebas verba nostra. qz p et ego expectaui. alia littera h; expectui. i. reuocaui habitum tue mētis. Vel qd ē verius dicere cū ego ipsa habitū tue mentis pſeci. qz p mēte talia sūt supple remedia. q rāstāt supple sumēda. ut ipsa qd degustata prio mordeāt. i. displicent. interi? at recepta dulcescant. s; qz tu dicis te cupidū audiēdi. supple illa remedia. O quāto ardore. i. desiderio. flagrares. i. arderes. si agnosceres. quonā. i. ad quē lo cū agrediamur. i. incipim? te ducere. Ego boetius inqz: i. dixi. quonā sup. vis me ducere. inqz supple pbia. ad verā felicitatē quā tu anim? somniat. i. impſecte cognoscit. s; visu. i. cognitōe occupato ad imaginē. i. ad bōa temporalia q sūt imagines et similitudo vere felicitatis. tu nō potes intueri. idest inspicere. ipsam supple veram felicitatem.

¶ Tum ego fac obsecro: et que illa vera sit sine cōtatione demonstra. ¶ Faciam inquit illa tui causa libenter sed que tibi causa notior est eaz prius designare verbis: atqz informare conabor: vt

ea perspecta. cū in contrariā partem flexeris oculos: et vere specimē beatitudinis possis agnoscere.

Cuius ego fac obsecro. **Boetius** dirigit petitionē p̄bie et p̄bit cōsensum sue petitionis dicēs. O p̄bia rogo ut sine dilatiōe demonstrēs mihi q̄ sit vera felicitas. et p̄bia consentiens dicit libenter faciā tui cā sed prius ego ostendā tibi falsā felicitatē tibi notiorē ut illa cognita p̄ contrariū possis postea agnoscere verā felicitatē.

Nota circa hoc q̄ dicit faciā tui cā libenter. q̄ p̄bia petitiōes hominū admittit. vñ. **Seneca**. Nulli preclusa est virtus sapiētie. oib⁹ p̄. oēs inuitat oēs admittit. nō elligit donū neq⁹ censū. sed nudo hoīe cōtēta est.

Nota innata est nobis via p̄cedendi ex nobis magis notis ad min⁹ nota. p̄io p̄bicoz et secundo de anima. Cū igit bona exteriora sint magis nobis nota in q̄bus aliqui posuerūt cōsistere felicitatē q̄ bona interiora. Ideo p̄bia p̄io vult determinare de falsa felicitate nobis magis nota q̄ ponit in bōis exteriorib⁹ ipam extirpando. ut p̄ eam agnoscam⁹ veram felicitatem tanq̄ per contrariū.

Nota q̄ **Seneca** in de virtutib⁹ cardī malibus dicit. Scire debes q̄ quedā non vident cē bona et sunt: quedā vident bōa et nō sunt. quēcūq⁹ aut ex reb⁹ transitoriis possides non hec magna existimes non mireris qd caducum est. Ex quo p̄ q̄ vera felicitas non consistit in bonis exterioribus. q̄ vident esse vera bona et tñ nō sunt. vñ dicit in littera. Tum pro tūc. ego supple **Boetius**. dicit. Io p̄bia obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. et demonstrā mihi sine cūctatione. i. sine mora. que sit illa vera supple felicitas. Illa p̄bia inquit. faciā libenter tui cā. s. ego p̄ conabor. i. laborabo. tibi designare verbis. at q̄ pro et. informare. que cā. i. que felicitas habēs rationē causē finalis. sit tibi notior. i. manifestior. ut ea supple falsa felicitate perspecta. i. cognita. possis agnoscere specimē idest similitudinē. vere beatitudinis. cum flexeris oculos supple cognitionis in contrariā partē falsę felicitatis.

C Metrum primū libri tertii.

Qui serere ingenuum volet agrum:
Liberat arua prius fruticibus.
Falce rubos filicemq⁹ resecat
At noua fruge granis ceres eat

Dilicior est apium mage labor.
Si malus ora prius sapor edat:
Gratius astra nitēt. vbi notbus
Definit imbriferos dare sonos.
Lucifer ut tenebras pepulerit.
Pulchra dies roseos egit equos:
Tu quoq⁹ falsa tuens bona prius.
Incipe colla iugo retrahere.
Aera dehinc animū subierint.

C Metrum primū tertii libri.

Qui serere ingenuū volet agrū. istud ē primū metrum huius tertii qd dicit metrum choristum ab inventore. et dactylicū a pede predominante. et prim⁹ versus h⁹ metri ē p̄cathectic⁹ quia post primū pedem abūdat vna syllaba. i. re in hac dictio ne serere. et q̄ p̄bia p̄cedit q̄ prius esset ostendendū: que sit falsa felicitas. et postea que sit vera. id p̄bia in hoc metro cōmendat hunc ordinē p̄ quattuor exēpla. p̄imum est. quicūq⁹ vult seminare bonū agrū oportet prius extirpare nociuas herbas ut ager bene fructificet. Similiter aliquis volens cognoscere verā felicitatē o⁹ prius extirpare falsā vñ dicit in littera. Q ui volet serere agrū ingenuum. i. nobilem. prius liberat arua. i. agros fruticibus. i. radicib⁹ que impediūt ne semen creseat. et ille resecat. i. p̄cindit rubos. i. puas arbores. q̄ pro et filicem. i. herbā inutilem. falce. i. falcastro et ut noua ceres eat. i. proficiat granis. i.

bonusta fruge. scdm exemplum est. Sicut p̄gustādo aliq⁹ amarū mel apparer dulcius. sic p̄p cognitionē falsę felicitatis magis cognoscitur vera felicitas. vñ dicit in littera. Labor apium est mage dulcior. i. mel est magis dulce. si malus sapor prius edat. i. inficiat ora. Tertiu exemplū est. sic post tempus nebulosū gratior est serenitas. sic post cognitionem falsę felicitatis gratior ē cognitio vere felicitatis. Cū dicit in littera. vbi pro postq̄ notbus. i. vetus australis. desinit. i. cessat. dare imbriferos sonos. i. flatus pducentes imbres tunc astra nitent gratius. i. delectabilius. Quartū exēplū est. Sicut pulchra dies sequit tenebras noctis. sic cognitio vere felicitatis sequitur cognitionem falsę felicitatis. vnde dicit in littera. ut idē postq̄ lucifer. i. stella matura pepulerit. i. fugauerit. tenebras noctis. tñ pulchra dies agit. i. ducit roseos equos solis. tñ c applicat exempla ad propositū dicēs. Tu pri⁹ debes cōsiderare falsa bona. et extirparis ipsis debes cognoscere vera bona in quibus cōsistit felicitas. vnde dicit in littera. Tu quoq⁹ pri⁹ tuēs. i. respiciēs falsa bōa. incipe retrahere colla iugo. i. iugo falsę felicitatis. dehinc. i. postea vera bona subierint. i. subtrahūt. animū tuū.

Nota q̄ sicut prius extirpāda sunt vitia: et postea inserende virtutes: sic ager prius est purgandus et postea seminandus. vñ **Thobias**. Spinis et tribulib⁹ purgari noualia debet agri ut semē fructificari queat. **N**ota q̄ fructus sū bugitionem est densitas virgularū vel arborū vel spinarū. vel scdm alios fructus ē arbor pua que terrā frōde tegit.

Nota q̄ filix est utilis herba hñs folia ad modū filoz. de q̄ dicit p̄ius. nō tñ ista filix vllō mōfuecit in agro.

Nota q̄ post amaritudinē dulcedo est gratior et sensibilior. vñ poeta. Dulcia nō meminit q̄ nō gustauit amara. **Maq⁹** p̄ oppositū noscitur omne bonū. **Maq⁹** paup henric⁹. **N**ota q̄ **Boetius** hic dicit apium p̄ apum in genitiuo plālī. qd est d alerandrum q̄ dicit. Vm dat apis. et. Et q̄ hic dicat apium et nō apū patz p̄ metz qd p̄stat ex tribus dactilis continuis. si at poneret apū nō essent tres dactili p̄inui. posset tamen dici q̄ causa metri ponitur apium pro apum.

C Prosa secunda tertii libri.

Az desiro paululū visu: et velut i angustā sue m̄tis sedē icepta: sic cepit. **P**.

C Prosa secunda tertii libri.

Tu desiro paululum visu. **Maq⁹** ē p̄sa secūda huius tertii i qua p̄bia ponit diuersas opiniones circa falsam felicitatē. et primo **Boetius** ostēdit quomō se p̄bia habuit p̄ p̄dicta. scdo philosophia ostēdit q̄ oēs homines nituntur puenire ad beatitudinē quā ipsa diffinit. tertio ostēdit q̄ homines sepe adducūt a vera felicitate diuersis errorib⁹ quarto p̄bit errores siue opiniones circa felicitatē. scūda ibi. Ois mortaliū. tertia ibi. Hunc vñ. q̄ta ibi. Quorū q̄ dem. dicit. **P**rio. **P**ostq̄ p̄bia p̄misit ordinē procedēdi de falsa felicitate ad veram. tum p̄ tūc. ipsa paululū desiro visu. i. inclinatis oculis. et recepta velut in angustā. i. nobilē sedē mentis sue. sic cepit. i. incipit loq.

Nota q̄ capitis inclinatio est signū subtilis imaginatiōis. p̄p qd subtiliter et profunde imaginātes caput inclināt. et q̄q⁹ non videt delata corā oculis. Ideo p̄bia volēs subtiliter speculari de felicitate cuius speculatio difficilis est ipsa inclinatio visu cōtraxit se in nobile speculationē sue mentis.

Omnis mortaliū cura quā multipliciū studioz labor exerceat. diuerso qdē calle p̄cedit: s. ad vñ tamē beatitudinis finē nititur puenire. Id at est bonū. quo qd adepto nihil vltius desiderare queat. Qd qd ē oim summū bonoz: cunctaq⁹ intra se cōtinēs bōa. Cui si qd abfozet: summum bonū eē nō posset quoniā relinqueret extrinsecus quod

quod posset optari. liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum omnium congregatione perfectum.

C Omnis mortalium cura, hic proba ostendit quod omnes homines nituntur puenire ad unum finem beatitudinis, quam beatitudinem ipsa etiam diffinit et dicit sic. Oia cura, scilicet sollicitudo, mortalium, scilicet hominum quam curam exercet labor multiplicium studiorum, quod aliqui studet in literatura, aliqui in mercantia, et sic de aliis, illa cura procedit diuerso calle, scilicet diuerso modo viuendi, sed tamen nititur puenire ad unum finem beatitudinis. Illud autem ad quod homines nituntur puenire est tale bonum quod quod adepti nihil ulterius queat desiderare, quod scilicet bonum est summum omnium bonorum continens intra se cuncta bona, cui scilicet bono, si quid, scilicet aliquid, abforet, scilicet deesset, non posset esse summum bonum, quod relinquere aliquid extrinsecus, scilicet extra aliud bonum quod posset optari. Ex quibus dictis proba concludit diffinitionem beatitudinis, dicens. Liquet, scilicet manifestum est beatitudinem esse statum perfectum congregatione omnium bonorum.

C Nota cognitio ultimi finis magnam incrementum confert ad vitam, primo, et ibi, quod finem exigentiam finis cetera moderatur finem linconferem, primo posteriorum ideo proba tradit nobis cognitionem ultimi finis, scilicet beatitudinis. **C** Nota finis est magis eligendus his que sunt per finem ut patet per Aristotem, 3. topicorum. Item ibidem: cuius finis est bonus ipsum quoque bonum. Item oia denotanda sunt a fine. Cuius poeta, si finis bonus est totum laudabile phas est. **C** Nota finis in agibilibus habet se sicut principium in speculabilibus, sic ergo intellectus noster naturaliter adheret primis principis sic appetitus noster naturaliter adheret ultimo fini quod est summum bonum. **C** Nota quod duplex est finis, scilicet finis quo, et finis gratia cuius oia sunt. Ille, n. est vnus sicut deus vel beatitudo et iste finis appetitus ab oibus sub vna ratione inquantum est bonum satians appetitum hominis, si finis autem quo est operatio que homines nituntur adipisci finem gratia cuius, et talis finis si est vnus sicut non est vna operatio omnium. Ideo dicit proba quod cura hominum procedit diuerso calle ad consequendum ultimum finem. **C** Nota illud ad quod omnes homines nituntur puenire est bonum, quod bonum est quod omnia appetit, patet ethicorum. **C** Nota quod beatitudo habet rationem ultimi finis ipsa est tale bonum quo adepti nihil ulterius desiderat, nam de ratione finis est esse ultimum et ultra illud quod est ultimum nihil est ergo et ideo illud est summum bonum, quod illud quo adepti nihil ulterius desiderat est summum bonum tale autem est beatitudo. **C** Nota quod beatitudo est bonum optimum pulcherrimum et delectabilissimum, id beatitudo est status perfectus congregatione omnium bonorum continens in se oia bona, si, n. aliquid bonum sibi deficeret non esset summum bonum.

C Hunc uti diximus diuerso tramite mortales omnes conantur adipisci. Est enim mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas: sed ad falsa deuius error abducit. **C** Hunc uti diximus. In ista parte ostendit proba quod homines a vera felicitate diuersis erroribus abducuntur dicens. Hunc, scilicet statum beatitudinis, omnes mortales sicut diximus: conantur adipisci diuerso tramite, scilicet diuersa via, quod cupiditas, scilicet appetitus veri boni naturaliter est inserta mentibus hominum: sed beatitudo est verum bonum quod summum, sed deuius error abducit homines ad falsa bona. **C** Nota quia beatitudo aggregat in se oia bona, id est cupiditas naturaliter est hominibus inserta. Cuius finis sciendum, quod beatitudinem continere oia bona potest intelligi dupliciter. Vno modo formaliter, sic non continet oia bona: quod felicitas formaliter et essentialiter potest esse sine bonis exterioribus ut sine diuitiis et ceteris bonis. Alio modo intelligitur continere ea virtualiter ita quod beatitudo excellat oia bona et sic est vera. **C** Nota quod proba hic utitur quadam figura que dicitur epitheton dicens deuius error, nullus, n. error est qui non sit deuius, vnde poeta, fiet epitheton si dicas tristitia bella. **C** Nota cum mens humana naturaliter desideret verum bonum, nunquam tendit in falsum bonum nisi inquantum ipsum estimat esse verum bonum, talis autem estimatio est deuius error, ergo deuius error ad falsa abducit

C Quorum quidem alii summum esse bonum nihil indigere credentes: ut diuitiis affluant elaborant Alii vero bonum quod sit dignissimum veneratione iudicantes adeptis honoribus reuerendi ciuibus suis esse nituntur. Sunt qui summum bonum in summa potentia esse constituent. Hi vel regnare ipsi volunt, vel regnantibus adherere conantur. At quibus optimum quiddam claritas videtur: hi vel belli vel pacis artibus gloriosum nomen propagare festinant. Plurimi vero boni fructum gaudii leticiaque metiuntur. Hi felicissimum putant voluptate desluere.

C Quorum quidem alii summum bonum esse. Hic proba posuit diuersas opiniones circa felicitatem: ostendens quod homines per errorem ad falsa bona ducebantur. Secundo ostendit quod in talibus bonis posuerunt beatitudinem, tertio ostendit quod naturaliter eorum intentio tendebat ad veram beatitudinem secunda ibi. Quibus oibus tertia ibi. Sed ad hominum studia. Primo ostendit quod homines errabant circa falsa bona statuendo in eis finem. Secundo ostendit quod quidam fines adinuenire permittabant, tertio alia bona fortuita reducit ad predicta, secunda ibi. Sunt etiam, tertia ibi. In his igitur, primo dicit. Quorum supple bonum qui ducuntur ad falsa bona, alii credentes summum bonum esse nihilo indigere ipsi elaborant ut affluant, scilicet habundant diuitiis ponendo omnem sufficientiam esse in diuitiis et in hoc errabant. Alii vero summum bonum iudicantes quod dignissimum sit veneratione, scilicet honore, tales adeptis honoribus nituntur esse reuerendi suis ciuibus, putantes in honoribus ipsalibus veram dignitatem consistere: et in hoc errabant. Sunt alii qui summum bonum constituent in summa potentia, hi vel ipsi volunt regnare: vel conantur adherere regnantibus tanquam consiliariis vel familiaribus eorum, per hoc putantes se esse vere potentes et in hoc decipiunt, sed quod claritas, scilicet fama, videtur esse optimum bonum illi festinant propagare, scilicet dilatare, gloriosum nomen, scilicet pulchram famam artibus, scilicet studiis, belli scilicet viri militares, vel artibus pacis sicut sapientes mundi credentes se per hoc acquirere gloriam imortalem et decipiunt per hoc. Plurimi vero, scilicet multi metiuntur, scilicet mesurant fructum boni: gaudium et letitia exteriori hi putant, scilicet estimant, felicissimum desluere, scilicet abundare voluptate, scilicet delectatione corporali estimantes in hoc consistere vere gaudium quod est erroneum. **C** Nota quod sunt in quibus errantes a vero bono posuerunt consistere veram felicitatem scilicet diuitie, honores, potestates, gloria, et voluptates. Quorum sufficientia sic accipitur. Cum finis habeat rationem boni finem diuersitatem boni diuersificat finis. Est autem triplex bonum vtile delectabile, et bonum honestum: illi qui intendebant bono vtili posuerunt felicitatem in diuitiis, sed qui intendebant bono delectabili ponebant voluptates, et in illis posuerunt finem et felicitatem, qui autem intendebant bono honesto isti diuersificabant: quod bonum honestum est bonum finem rationem. Ratio autem est duplex, scilicet speculativa et practica de bono honesto quod consistit in speculatiue non loquuntur isti: quod tale bonum est latens, ipsi autem posuerunt felicitatem in bono honesto quod est bonum rationis practice, tale ergo bonum vel consistit in opinione hominum, et sic est gloria, vel consistit in exercitio actus realis, et hoc est dupliciter, vel enim consistit in exercitio proprii actus circa alios: et sic est epistola vel consistit in exercitio actus alterius circa se, et sic est honor.

C Sunt etiam qui bonum finem causasque alterutro permittant: ut qui diuitias ob potentiam voluptatesque desiderant, vel qui potentiam seu pecunie causa, seu proferendi nominis petunt.

C Sunt etiam qui bonum finem. In ista parte ostendit quod quidam istorum finem iam dictos permittant, et dicit. Sunt etiam qui finem, quod per causas finales permittant alterutro, scilicet aduincere desiderantes vnum per alterum, nam quidam desiderant diuitias et voluptates

ob. i. pp. potētā. i. sūt alii qui potētā petūt. i. desiderant causā. pecunie. i. pp. diuitias. vel causā pferendi. nois. i. causā dilatationis fame. **C** Nota sū Aristote. 3. ethic. Qualis vnusquisq; est talis finis videtur ei. sū ergo di. uersam dispositionem hominū diuersi fines eligunt. **I**l. lud autē eligūt pp. aliquē finem p qd qd videt posse conse. g illū finē. cum igit ponentes finē esse diuitias magis pu. tabāt se diuitias consequi p potentiam. ipsi appetebāt po. tentiā pp. diuitias. i. eoduo qd videbāt se posse conse. g potentiā p diuitias. ipsi appetebant diuitias pp. potētā. i. sic posuerūt permutationē finium istorū adinuicem.

In his igit ceterisq; talibus humanorū actū vtorūq; versat intentio: veluti nobilitas fauor q; popularis: que vident quandā claritudinē cō. parare. **A**lor ac liberi que iocūditatis gratia pe. tunt. **A**micoz vō qd sanctissimū qdē genus est: nī in fortuna s; in virtute numerat. **R**eliquū vō vel potentie cā: vel delectationis assumit. **I**am vō corporis bona promptū est ut ad superiora refe. rantur. **R**obur enī magnitudoq; vident prestare valētiam: pulchritudo atq; velocitas celebra. tem: salubritas voluptatem.

In his igit ceterisq; tā. **I**dic pbia reducit oīa bōa fortu. ne in quib; ponunt homines felicitatē in predicta quinq; i. dicit. **I**n his igit quinq; bonis. q; p. et. ceteris talib; i. reducibilib; ad predicta. versatur intēio actū hūano ruz i. vtorū. i. desideriorū. i. māifestat exēplariter q; alia reducunt ad ipsa dicens. veluti nobilitas. q; p. i. fauor po. popularis que vident cōpare quandā claritatē. i. gloriā. ideo sup. reducuntur ad gloriā. vtor autē i. liberi. i. filii sūt qui petunt gratia iocūditatis. i. causā voluptatis. ideo ad voluptatē reducunt. sed sanctissimū genus amicoz nō nu. merat inter bona fortune s; numerat in virtute. **R**eliquū vero qd cadit sub exteriori fortuna illud assumit vel causa potētie. sicut est administratio officior. vel assumit causa delectationis. sic exercitiū ludorū. sed bona corporis p. m. tū est ut referant. idest. reducunt etiā ad superiora bōa. q; robur. q; p. i. magnitudo que ē signū fortitudinis corpora. lis. vident prestare valētiam. idest. potentia. i. sic ad poten. tiā reducunt. sic pulchritudo i. velocitas vident prestare celebritatē. i. gloriā ad quā reducunt. salubritas autē. i. sanitas. videt conferre voluptatē ad quā reducūt. i. sic om. nia bona fortune reducunt ad p̄dicta quinq;. **C** Nota in. digentia alicuius boni auger desiderū illius boni. i. sū fm. variā indigentia hominū variat eoz desideria. vñ aristot. i. ethic. vicit q; egrotās sanitatē: medicus diuitias: cōscii autē sibiipsis ignoratiē eoz q; magnū aliquod habet supra se admiratur. sū ergo diuersā dispositionē hominū felici. tas p̄debat in diuersis bonis fortune. que tamē sub p̄dictis bonis quinq; comprehendunt. **C** Nota licet amici affe. rant iocūditatē tamē non sunt cōputandi inter bona for. tune. cum enī amicitia sit virtus. o; q; amici virtute acqui. rātur. qd aut virtute acqrit p virtutē conseruat: i. tale nō pōt esse bonū fortuitū. **C** Itē amicitia fundata sup. bono honesto est sanctissima: i. in virtute numerat. sed amicitia fundata super bono vili i. delectabili fortuita est.

Quibus oib; solā beatitudinē desiderare liq̄t. **N**ā qd quisq; preceteris petit id summū eē indi. cat bonū. **S**z summū bonū beatitudinē eē diffi. num? q̄re beatū indicat eē statū quē preceteris q; qd desiderat. hēs igit āte oculos ppositā fere for. mā felicitatis hūane: opes: honores: potētia: glo. riā: voluptates. **Q**ue qdē sola p̄siderās epicur? psequēter sibi sūmū bonū voluptatē eē p̄stituit q;

cetera oīa iocūditatē animo videant afferre.

C Quib; oib; solā beatitudinē. **I**n ista pte probat pbia q; omnes p̄dicti querebāt beatitudinē. in his bonis. i. dicit **C**mmūb; desiderātib; p̄dicta bona liquet. i. manifestū ē. ipsos desiderare beatitudinē: nā illud bonū qd q; petūt i. desiderat pte ceteris. illud indicat esse sūmū bonū: s; nō diffinim? summū bonū esse beatitudinē quare statū illū quē q; desiderat p ceteris indicat esse statū bti. i. beatit. dinem. **E**t tūc recolligit bona falsē felicitatis dicens. ha. bes ante oculos tuos ppositā formā humane felicit. tis. i. opes: honores. potentia gloria voluptates. q; conside. rans epicurus cōstituit voluptatē ei? summū bonū. eo q; oīa cetera vident afferre. i. dare. anio. iocūditatē. **C** Nota q; oēs appetēs p̄dicta bōa appetebant beatitudinē. nā qd aliq; eligūt p aliis hoc videt sibi eē sūmū bonū. s; aliq; preceteris eligūt diuitias. ergo diuitie videbant sibi sūmū bonū. aliq; honores. i. sic de aliis. ergo oēs p̄dicti cti appetebāt beatitudinē. **C** Nota q; p̄dicta bōa videntur cōferre aliquā iocūditatē. oīa vident eē ordinata ad iocū. ditatē tanq; ad finē. i. q; in voluptatib; ē maxie iocūditatē ideo epicuri posuerūt felicitatē consistere in voluptatibus.

Sed ad hōim studia reuertor quorū animus i. si caligante memoria: tū bonum summū repe. tit: sed velut ebrius domum quo tramite reuer. tatur ignorat.

Sed ad hominū studia reuertor. **I**dic ostēdit pbia q; licet bōes in predicto mō errent. tū eoz intentio semp fert ad verā beatitudinē. secūdo ostēdit vnde hoc pueniat. ibi **I**n quo quanta sit. **P**rimo p̄mittit intentū suū. secūdo decla. rat ibi. **I**am enī. **P**rimo dicit. **E**go reuertor ad studia idest ad intentiones hominū quorū anim? cti pro **Q**uis memoria caligare. i. obscurata sup. desiderio p̄setū bono tū in semp repetit p nālē inclinationē summū bonum sed ignorat quō illud repetat velut ebri? q; ignorat quo trami. te. i. q; via reuertat domū. **C** Nota sicut ebrius sit i. habe. re domū. sed propter defectū ratiōis nescit quō ad eaz re. deat. sic homines aliquo mō in generali sciūt i. cognoscūt summū bonū et naturaliter inclinant ad illud tanq; ad principii a quo processerūt sed inebriati amore temporalū bonorū nesciūt quō ad id perueniant.

Nū enī vident errare hī q; nibilo indigere nitū. tur: **A**t q; nō ē aliud qd eque p̄ficere beatitudine; possit: q; copiosus bonorū oīz status nec aliē egēs s; sibiipse sufficiens: **N**ū vō labuntur hī qui qd sit optimū id ēt reuerētē cultu dignissimū putāt: mī nime **N**eq; enī vile quiddā cōtēnendūq; ē quod adipisci oīz fere mortaliū laborat itētio. **A**n in bo. nis nō ē numerāda potētia: **Q**uid igit. **N**ū ibecil. lū ac sine virib; estimādū ē qd oib; reb; cōstat eē prestātius. **A**n claritudo nibili pēdēda ē: **S**z seq̄strari nequit quin oē qd excellētissimū sit id ēt videat clarissimū. **N**ā nō ē antiā tristēq; beati. tudinē. nec doloribus molestiūq; subiectā: quid attinet dicere: quando minimis quoq; reb; id appetit qd h̄re fruiq; delectet. **A**tqui hec sunt q; adipisci boies volunt: ea; de causa diuitias: di. gnitates: regna: gloriā: voluptatesq; desiderant q; per hec sibi sufficientiam: reuerentiam: poten. tiam: celebritatē: leticiā credunt eē v̄tura; **B**o. num ē igit q; tam diuersis studiis boies pctunt. **C** Nam enī vident errare hī. **I**dic declarat intentū suū s; q; omnes queres p̄dicta bona querebāt aliqd qd pro. p̄ie puenit

ble facilius domant. Nota quantuncumque leões domētur et assuefactiōe ducant a sua crudelitate. si tñ afficiantur errore vel sanguine redeunt ad naturā crudelitatem.

Que canit altis garrula ramis

Aues cauee clauditur antro.

Huic licet illita pocula melle:

Largasque vapores dulci studio

Ludens hominum cura ministrat:

Sitamen arto saliens tecto.

Memorum gratas viderit umbras:

Sparfas pedibus proterit escas.

Silvas tantum mesta requirit.

Silvas dulci voce susurrat.

Que canit altis garrula ramis. Hic ponit sim exemplum quod est de volatilibus: et tale. Auicula capta que propter naturam domesticam quācumque sonat velitis hōis. tñ hita oportunitate redit ad siluestritatem. vñ dicit in lra. Ales garrula que canit altis ramis si illa capta claudis in antro cauee. i. domūcule. sup. ut ibi maneat ad solatiū hōis: licet ludēs cura hōis ministrat huic aut pocula illita. i. illinita melle quod pro largas vapores ministrat dulci studio si tñ illa auis saliens ex arto tecto. i. ex arto domūcula. viderit gratas umbras memorum. ipa proterit pedibus suis escas sparsas et ipa mesta quod fuit octēta. requirit silvas: et dulci voce susurrat. i. cātat in siluis. Nota natura non assuecit in hūi. si. n. lapsa cētes millefies pīciat sursum. nō assuecit ascēdere sursum. licet ergo aliq̄ consuetudine vel violētia natura possit ad ipsū impediri. si sp̄ inclinat ad propriū opus

Validis quondam viribus acta

Pronum flectit virga cacumen.

Hanc si curuans dextera remisit.

Retro spectat vertice celum.

Validis quondam viribus acta. Hic ponit tertium exemplum de vegetabilibus: sicut de virga crescēte quod tale est. l3 virgula creata p violētia incuruet. tñ relecta p pte nature ipa sursum erigit. vñ dicit in lra. Virga quondam acta. i. coacta. validis viribus sup. hōis i. curuatis ea. ipa flectit pronū cacumen. s. si dextera curuans remisit hanc. ipa spectat. i. respicit celū recto vertice. q. d. deposita violētia incuruatis virga redit ad naturā rectitudinē. Nota l3 natura rex iusta. tñ si facile assuecit in hūi tñ in hōib' rōnalib' multū facit assuecēdo vel pīuecēdo. q. l3 aligā sit male pplectatus tñ p vsum et cōsuetudinē habilitat et cōpl exio mutat Unde Seneca. Consuetudo est altera natura.

Cadit hesperias pheb' in vndas

Sed secreto tramite rursus

Curru solitos vertit ad ortus

Cadit hesperias pheb' in vndas. Hic pbia probat intentionem suam ponēdo qrtū exemplū in corpib' celestib' et tale. sol mor' ab oriente in occidentē cadit in mare hesperici: s. natura li ieliatiōe redit ad orientē sub nō hemisphio. Vñ dicit in lra. Hesp' i. sol cadit in vndas hesperias. i. occidentales. s. se ereto tramite. i. secreta via. s. sub terris. rursus. i. iter. vñ curru idē curru suū ad solitos ortus. i. ad ptes orientales.

Nota qd boeti' hic loquit' more poetar. q dicebāt solē tpe vesperio dscēdere in mare occidentale ut ibi lavaret a sor dib' et a pulvere quo maculat' fuit etis in nostro hemisphio s. hoc non est vez q sic apparet ruditati bolum.

Repetunt proprios queq recursum

Redituq suo singula gaudent.

Nec manet ulli traditus ordo.

Nisi quod fini iunxit ortum.

Stabilemq sui fecerit orbem.

Repetit ppios qz recursum. Hic pbia claudit idē et

i oib' aliis entib'. v3 q oia entia qūqz mō p violētia seu assuefactiōe a sua abducant natura: tñ sibi derelicta sp̄ redeunt ad illud qd inest eis p naturā. vñ dicit in lra. Queqz idē qlibz etia repetit proprios recursum. i. naturales motus. et singula. i. oia entia. gaudēt suo reditu. sup. redeūdo ad illud. sup. quod puenit eis fm naturā. Nec ulli manet idē adest tradit' ordo nisi quod suo fini iunxit ortū. i. pīcipiū. et fecerit stabilem orbē. i. circulatōne sui pīgēdo finē pīcipio. Nota qd orbis i proposito est circulus vel linea circūducta rediēs ad idē pīctū. vñ scepit eq̄liter distās a medio. facit at hō stabilem sui orbē procedēs a dō tanqz a suo pīcipio: trāsire p tpalia in quib' nō sistit. sed redit ad vñ tāqz ad suum finem per cōtēplatiōe mentis.

Prosa tertia libri tertii.

Os quoqz o terrē aialia tenet l3 imagine vñm tñ pīcipiū sōnatis: verūqz illū btitudis finē: l3 mime pspicaci: quā licūqz tñ cogitatiōe pspicitis: eoqz vos et ad verū bonū nāt ducit intentio: et ab eodē multiplex error abducit. cōsidera nāqz an p ea qd se hōies adepturos btitudinē putāt: ad destitūtū finē valeāt puenire. Si. n. vel pecūta vel honores ceteraqz tale qd afferāt. cui nihil bonorū abeē videat: nos quoqz fateamur fieri aliquos hōz adeptiōe felices. Ad si neqz id valēt efficere qd pmittūt: bonisqz plarib' carēt: nōne ligdo falsa i eis beatitudinis species deprehenditur.

Prosa tertia tertii libri.

Os qz o terrē aialia. Ista ē tertia psa h' ter tū: in q et in aliis seqntib' ostendit qd vera felicitas nō pīstet i ill' qdā putauerūt cē sūma bōa. s. tñ ē falsa felicitas i ipis. et pīo pbia ea qd dicta sūt i metro adaptat spātū ad hōies. et cū h' pōpōit intētum suū. secūdo pbat itēū ibi. pīmū igit. Dicit pīo dictū ē qd oia repetit suū finē vos qz o terrē aialia. i. vos hōmīes qd estis traditi terrēis. sōnatis. i. pfecte cognoscitis vñm pīcipiū. l3 tenui imagine. i. exili silitudinē. et pīctis illū vez finē btitudinis l3 cogitatiōe minime pspicaci. tñ qlicūqz cogitatiōe eoqz. i. id natural' intētio ducit vos ad verū bonū. et multiplex error ab eodē vos abducit. et tūc pōpōit intētū suū dicēs. Cōsidera nāqz o boeti an hōies valeāt puenire ad destitūtū finē. i. ad btitudinē. p ea quib' putāt se adepturos btitudinē. Si. n. pecunia vel honores ceteraqz afferūt. qd. i. aliqd tle. cui nihil bonorū videat abesse. nos fateamur aliquos fieri felices adeptiōe hōz bonorū: s. si h' valēt efficere. i. facere qd pmittūt. et carēt pīb' bus bonis. nōne ligdo. i. manifeste falsa spēs btitudinis in his dephēdit. q. d. sic Nota pīcipiū oim rex qd ē de' ē vera btitudo vñ postea patebit. tale pīcipiū qd somnians do cognoscit et difficulter ad ipm devenit. nō. n. pfecte i pīti statu ipm cognoscim': qz itellec' nō h3 se ad ipm sic ocul' noctue ad lūmē solis. ex secūdo metaphisice: Etiam ad talē btitudinē cū difficultate puenit. vñ jalen' in anti claudis dicit. Difficil' accessus ad hanc facilitqz recessus. Accessus paucis casus p3 oib'. In quā vir aliqz transire pōt. Valēt ois ab illa declinare via. q paucis puia multis claudis arta. nimis itātū largo ruine.

Primū igit teipm q pauloan dinitus affinebas iterrogo inter illas habūdantissimas opes. nunq̄ ne aim tuū pcepta ex qualibet iniuria cōsudit anictas. B. Atq inq̄ tā libero me fuisse aio qn aliqd sp̄ angeret reminisci neq̄. B. nōne qz vel aberat qd abeē non velles: vel aderat qd ad esse noluisse. B. Ita est inquam. B. Illius igitur

igitur pntia huius absentia desiderabas. **B.** cōfiteor inq. **P.** Eget vō inqt eo qd qsqz desiderat **B.** Eget inq. **P.** Qui vō eget aliquo nō ē vlsqua qz sibi sūpse sufficiens. **B.** mīme iq. **P.** Tu itaqz hāc insufficientiā plenus inqt opibus sustinebas. **B.** Quidni inqnā. **P.** Opes igitur nībilo indigentem sufficēteqz sibi facere nequeūt 2 hoc erat quod promittere videbantur.

C. Primū igitur teipm. Hic pbia probat intēti suū q ista bona nō efficiāt quod pmittūt. 2 p pns in eis ē falsa bitudo. 2 pzo oñdit hoc de diuitiis. p idē de aliis bonis. pzo ergo pbat q diuitie nō pferūt sufficiētiā quā vident pro mittere. 2 ppter quā appetūt. Scdo pbat q diuitie cōferūt indigētiā. tertio pbat q idigētiā nō auferūt. secūda tibi. Atqz tertia tibi: Quis autē mod? **P.** Pzo itēdit talē rōnē In illis nō cōsistit vera felicitas. q nō reddūt boiem sibi sufficiēte s diuitie sūt hmoi. ergo 2c. maior ē nota. qz felicitas est bonū sufficiētissimū nulli egēs. minozē declarat i lsa 2 pcedit pbia more didascalico. i. interrogādo 2 rñdēdo 2 dicit sic. **P.** Primū igitur teipm boetiū interrogo q pau loā diuitiis affuebas. i. habūdabas. nūqz ne anxietas. i. tristitia cōcepta ex qlibz iuriā pfudit auz tuū iter opes habūdāssimas 2 rñdet boeti? Atqz p certo. ego neqō remisi me fuisse tā libero aio. qn sp angerer. i. offēderer aliquo. Et vīc pbia. Mōne tibi aliqd aberat. qd abeē nō velles vlt tibi aliqd aderat quod adēē noluisse. Rñdet boe. Ita ē iqz. Tūc pbia cōcludit dicēs. Jō illi? qd aberat pntia dīderabas: h? At qd aderat desiderabas abstitiā. dicit boe. Cōfiteor iqz pbia inqt. Eget vō. i. caret quod qsqz desiderat. Dicit boe. Eget. 2 pbia. Qui vō eget aliquo nō ē vlsqz sibi sufficiens. Dicit boe. Adinime sup. ē sufficiētiā 2 pbia. Tu itaqz hāc insufficientiā sustinebas plen opib? cōcludit ergo pbia ex pcessis dicēs. igitur opes nequnt facere nībilo idigētē 2 sibi sufficiēte: 2 h erat qz pmittere videbatur. **C.** Nota qz oīs appetit ē rōne carētiē. vñ illd qz qz bz pprie nō desiderat. s magis amat. vñ aug. 9. li. de trinit. dicit. Jdē appetit qz qz inhiat rei cognoscende fit amor rei cognite. Jō dicit pbia. eget vō qz qsqz desiderat. **C.** Nota pbia dicit. q eget nō ē sibi sufficiens. Cōtra hoc diceret aliqz. sapiēs eget: qz idiget bonis exteriorib? sine qb? viue re nō pnt. 2 tñ sapiēs ē sibi sufficiens p seneā. 9. eplā. q dicit. sapiēs seipō pter? ē. Ad h dīcēdū q sapiēs idiget qbuldā ad viuēdū: s ad bte viuēdū seipō pter? est. Cñ dicit señ. 9. epi stola. Sapiēs seipō pter? ē ad bte viuēdū s nō ad viuēdū. ad viuēdū. n. mltis reb? illi op? ē. s ad bte viuēdū tñ cōtēns ē aio sano. 2 erecto 2 despēctē fortunam.

C. Atqz hoc quoqz marie cōsiderandū puto: qz nībīl habeat suapte natura pecunia: vt is a quibus possidet inuitis neqat auferri. **B.** Fateor inqnā **P.** Quid ni fateare cū eā quotidie valentior ali quis eripiat iuito. **Añ.** n. forēsles qrimōie: nisi qz vel vi vel fraude a nolētibus pecunie repetūt erepte. **B.** Ita ē iqnā. **P.** Egebit igitur iquit extrise cus petito presidio quo suā pecuniā quisqz tueat. **B.** Quis id iqnā neget. **P.** Atqz nī egeret eo nisi possideret pecuniā quā possit amittere. **B.** Dubitari inqnā nequit. **P.** In cōtrariū igitur relapsa res ē: Nā q sufficiētes sibi facere putabāt opes: alieno potius presidio faciunt indigentes.

C. Atqz hoc qz. Hic pbat pbia q diuitie pferūt idigētiā 2 p pns nō pssit i eis felicitas. cū felicitas sit bonū sine oī indigētiā. pbat at i lsa q pecunia pferit idigētiā p hoc. qz pecunia facit vt bō idigeat alieno pñdio. quo pecuniā suā

tueat ne p violētiā auferat. vñ subdit i lsa. Atqz p certo. ego puto hoc maxime pñderādū qz pecūia nībīl hēat suā pte nā. i. in suā nā. vt neqat auferri his iuitis. i. nolētib? a qb? possidet. Dicit boe. fateor inqz. Et pbia qdñi fateare q. d. o. 3 vt fatearis. cū quotidie aliqz valentior. i. fortior. eripiat eā iuito. i. nolētī. vñ. n. sūt qrimōie forēsles. i. iudiciales. nisi qz pecunie erepte vi vel fraude repetūt i iudicio. rñt bo. Ita ē iqz. 2 pbia. Egebit igitur qsqz pñdio. i. auxilio extrise? petito qz tueat suā pecuniā quā possit amittere. Rñt boe. dubitari neqz. Tūc pbia cōcludit ex dictis. dicit. igitur res ē relapsa. i. mutata in pñt. Nā opes qz putabantur sibi facere sufficiētes: faciūt potius idigētes alieno pñdio. **C.** Nota illd qz p violētiā acqrit p violētiā pnt auferri. s pecūia p violētiā acqrit: qz dicit arif. i. etbi. qz oīs pecūiosus ē violēt. g. violēt auferit pecuniā pp qz violētiā sunt querimonie forenses. Cū sciendū qz forum ē locus rex venaliū. s for? ē loc? ererendarum litū corā iudicio. Inde forēs: qz idē ē qd iudicialis.

C. Quis at modus ē quo pellat diuitiis indigētiā **Añ.** n. diuites elurire nequnt. Nā sitire nō pnt Nā frigus hibernū pecuniosoz mēbra nō sentiūt. S; adest inqntes opulentis quo famē satiēt sitī frigusqz depellāt. s hoc mō cōsolari quidem diuitiis idigētiā pnt: s auferri penitus nō pnt. Nā si bec biās sp atqz aliquid poscēs opibus expleat: maneat necesse est qz possit expleri. Taceo qz natu re minimum: qz auaritie nībīl satis est. Quare si opes nec summouere indigētiā pnt 2 ipse snaz faciūt. qz qd est qz eas sufficiētiā pñtare credatis.

C. Quis autē modus ē. Hic pbia pbat q diuitie nō auferūt indigētiā 2 sic p pns nō pssit i eis felicitas. 2 dicit qz est mod? quo idigētiā pellat diuitiis: nūqd diuites nequnt elurire. q. d. sic. Nūqd nō pnt sitire. q. d. imo. nūqd mēbra pecuniosoz nō sentiūt frīg? hibernū. i. hiemale. q. d. sic. s tuinges. i. dices. opulētis. i. diuitib? adē. aliqd quo famē satiēt. sitī qz p 2 frīg? depellant. Rñdet pbia. hoc mō idigētiā pnt pñtare diuitiis: sed penitus auferri nō pnt. Nā si bec. i. idigētiā. semp biās. i. dīderas 2 poscēs aliqd expletur opib? Necesse ē tñ vt maneat idigētiā qz possit expleri qz qz tūc qz sitis diuitis vel famēs mītiget. adhuc diuites post finet 2 eluriet. 2 qd nature minimum ē auaritie nībīl satis ē: qre si opes nō pnt ibidē summouere. i. repellere idigētiā s faciūt idigētiā. qd ē. id ē qz cō pōt. qz credatis eas pñtare. i. dare sufficiētiā. q. d. nullo mō o. 3 credi. **C.** Nota qz oīs idigētiā vel ē idigētiā nature vel auaritie. Indigētiā nāe paucissimis suppleri pōt eo qz natura paucis minimisqz cōtēta ē. Cñ ppter nāz nō o. 3 multū qre diuitias nec p diuitias idigētiā nāe amoueri pōt. sicut nec ipsa natura mutari pnt. indigētiā vō auaritie ē: qz nullo mō expleri pnt. 2 ita diuitie eā amouere nō pnt. id pl? augēt: qz dī. auarus nō iplebit pecuniā. **C.** Nota qz diuitie nō solū nō inducūt sufficiētiā s nec inducūt sapiām. vt dicit señ. Quid p sum? stulto multe diuitie vñ p eas nō possit fieri sapiens.

C. Metrum tertium libri tertii.

Fluente diues auri gurgite.
Nō expletur as cogat auarus opes:
Oneretqz baccis colla rubri lit oris
Ruraz centeno scindat opima boue.
Nec cura mordax deserit superstitem.
Defunctumqz leues non comitantur opes.

Fluente 2c. Istud ē tertium metz h? tertii qd dī archiloici ab inuētoze. Jambicu a pede pñante. cui pñgīf metz elegiacū. i. quo metro pbia inebit? 2 auaros quos in pñt vita sol

licitudo diuitiarum affligit et in morte derelinquit et dicit. Quamuis diues super anarus. fluente. i. habundante auti gurgite. i. multitudine cogat. i. pgregret opes. si explemas sua cupiditate. et quis diues oneret. i. premat colla sua bacis. i. gemis preciosis rubri litoris. i. rubri maris. quod gēme colligunt i litoro rubri maris. et quis scindat. i. diuidat arado rura optima. i. agros fecundos cetero boue. i. cum centi bobus. adhuc cura mordet. i. sollicitudo. non de ferit ipsum supstitit. i. vinet. et leues opes quod leuiter trāseunt si comitat ipse defuncti. i. mortui. Nota quod circa lras gurges s3 Augui. et isidor. li. ethimol. et loci alt. i. pfusus i flumie et i pposito signat habundantē affluentiā auri. et ite s3 Aug. bacca p duplicer. c. iueit ppositu p fructu oliue vel lauri. vel pquolibz fructu. aliqñ at iuenit p gēma pciola et sic sumit b. et ite diues auar. duplici malo pmit i pferi vita semp sollicitat et p morte nihil ipse diuinitis cōtatur. de quo diuite loqñ alan? li. de plactu nāc dicena. Ut loculis varia nūmōz fercula donet. Imponit pprio diues ieiunia ventri. ite oculat ocellis diues in argento sed venter pbari cogit.

¶ Prosa quarta tertiū libri. Ed dignitates honorabilem reuerēdū q3 cui prouenerint reddunt.

¶ Prosa quarta tertiū libri.

Ed dignitates. Ista ē q3ta p3a b3 tertiū i q3 pbat p3ia q3 dignitates tpales nō pferūt honorē et reuerētiā quā pmittere videt et p pñs nō ē i eis va b3tudo et p3io p3oit q3 dignitates faciūt honorabile. scdo iprobat illd ibi. itū vis. p3io dicit. s3 dignitates reddūt bolez honorabile et reuerēdū cui puerit. et ita honor ē exhibitio reuerētie alicui in testimoniu vntis. sic accipit ex. 4. etbi. vel aliter. honor ē opinionis bñfactiue signū. vt dicit Arist. li. rbel. qñ. n. opinamur nobi posse bñ fieri ab aliquo ipm honoramus. sed reuerentia est decens ac natura grauitas fm Tullium.

¶ itū vis ea ē magratib3 vt vtiū mētib3 virtutes iherāt: vitia opellāt. Atq nō fugare s3 illustrare potius negtiāz solēt. Quo fit vt indignemur eas sepe negssimis hoibus cōtigisse. An catulus l3 i curuli. Monium sedentem. strumātū appellat. Vides ne quātū dedecus mal' adiciāt dignitates. Atq minus eoz patebit idignitas si null' honoribus iclarefcāt. Tu quoq3 nū tandē tot picul adduci potuisti: vt cū decorato gerere magratuz putares: cum i eo mētē negssimi secure delatoris q3 respiceres. Nō. n. possumus ob honores reuerētia dignos indicare quos ipsis honoribus indicamus idignos. At si quē sapia p3ditū vides: nū posses eum vel reuerētia v3 ea qua p3dit ē sapia nō dignū putare. B. Minime. P. Inest enim dignitas ppria virtuti: quā p3tinus i eos q3 fuerit adiuncta trāsfūdīt. Nō q3 pplares facere neqūt honores liquet eos propriā dignitatis pulchritudine non habere.

¶ itū vis ea ē magratib3. ite p3ia iprobat ppositū qua druplici via. i. q3 dignitates si pferūt honorē et reuerētiā p3io q3 malis sepe eueniūt. scdo q3 p dignitates vitia l3 probor inotescūt. tertio q3 opinione boiuz vilescunt. q3to q3 tpo3 mutatiōe desinūt. scda ibi. In quo. tertia ibi. Atq3 vt agnoscas. q3ta ibi. s3 b apd. p3io dicit. itū p nū qd ea vis. i. tal. ē magratib3. i. dignitatib3 vt iherāt vtutes mētib3 vtiū eis vt depellāt vitia. q. d. nō. vñ scdit. Atq p certe dignitates nō solēt fugare negtiā. s3 poti' illustra

re. i. manifestare. q3 fit. i. pp qd fit vt nos idignemur eas se pe p3igisse boib3 negssimis vñ catulus q erat vir sapiēs et vtuosus. Moniū q erat hō vitiosus appellat strumā l3 vi dicit ipm sedēt i curuli. i. i sede dignitatis iudiciaria vides igit q3tū dedec' dignitates adiciāt boib3 mal'. et mī festāt eos ē p3epribiles a bonis. Atq p certe. indignitas. i. malicia eoz min' patebit si nullis honorib3 iclarefcāt. i. splēdeat. O Boeti. nū. i. nūqd. tu potuisti tot piculis adduci. i. affligi. vt cū decorato. i. tali viro magratū gereres cū i eo respiceres mētē negssimi scurre et delatoris. q. d. nā nūqd possum iudicare dignos reuerētia ob honores. i. pp dignitates. q3 iudicam' idignos ipsis honorib3. i. dignitatib3. q. d. nō. At si quē videres p3ditū sapia. l3 nō h3et v3 gnatē nūqd posses eū nō putare dignū reuerentia vel sapia q3 p3dit ē. q. d. nō posses eū iudicare idignū sapia et vir tute sua: q3 ppria dignitas inest vnti. quā vt trāsfūdīt in eos q3 fuerit adiuncta. et q3 pplares honores b facere nequnt. liqñ. i. manifestū ē. eos ppria pulchritudine dignitatis nō h3et. et ita ex l3a p3t formari tal' rō. illd qd ad ueniēs alicui nō pfer et si adueniēs si aufert honorē illd si fac v3 honorabile: s3 dignitates si pferūt honorē cui adue niunt nec tollūt si nō adueniūt. ergo et. Adior pbat quia honor seq3 vntē ex. 4. etbi. Cū vitiosū nullo honore dignū reputam' in quacūq3 dignitate fuerit. s3 solū vtuosū. ē vñ nō sit i dignitate. cū igit dignitates tpales nō pferāt vntē nec tollāt vitia manifestū ē q3 honorabile nō faciunt

¶ ita catulus erat vir sapiēs et vtuosus q3 Moniū sedentē i curuli ex ai idignatiōe vocabat strumā: eo q3 viro tam malicioso collata fuit dignitas. Est at struma pgeries bu mox i collo. sub hac autē similitudine ipm appellabat strumā. q3 i pectore hñt pgeriē vitioz. et ita q3 rex theodorice voluit quēdā nolē decoratū violēter intrudere i magratū vt vna cū Boetio republicā regeret. et negtiā Boeti detestat: recusant sibi associari: pp qd Boeti' multis i iuriss afflicte fuit a rege Theodorico. et ita q3 scurra s3 Augui. idē ē qd lecatore vel vaniloqu'. pprie at d3 q3 leg tur curiā g3a cibi. et ita q3 virt' facit bolez reuerēdū et nobile: nō dignitas: q3 dicit Sen. 44. eplā. vt nō accepit platonē nobile et reuerēdū: s3 fecit: q3 ē enī generosus: vir tuosus et dign' nisi q3 ad virtutē ē bñ disposit'. Mon facit bolez nobilem atriū plenū famosis imaginibus et nūmis. sed animus et virtus. supra fortunam. surgens.

¶ In quo illud est aduertendū magis: nā si eo abiectior est quo magis a pluribus quisq3 cōtēni tur: cum reuerendos facere nequeat: quos pluri bus offendat despectiores potius iprobos digni tas facit: Vex non ipune. Reddūt nāq3 iprobi parē dignitatib3 vicē q3 sua cōtagiōe cōmaculāt

¶ In quo illud ē. ite p3ia pbat scda via q3 dignitates nō faciūt hominē nobile et honorabile: q3 vitia iprobos manifestant dicena. In quo. i. q3 dignitas aduenit mal'. illud ē magis aduertendū q3 si aliq3 eo est abiectior. i. vilior. quo. i. quātomagis cōtēniur a pluribus cum dignitas ne queat facere iprobos reuerendos. ipso facit despectio res quos pluribus oñtat. vñ pro scd. hoc non est impu ne. i. dignitas non facit hoc impunita. nāq3 pro quia im probi parem vicem reddunt dignitatib3 quas ipsi com maculant sua p3tione. q. d. sicut dignitas maculat ipro bos. q3 eoz maliciam manifestat. sic ecōtra improbi com maculāt dignitates. et ita q3 dignitates vitia iprobos innotescūt. q3 p3cipat' vix oñdit: cū igit vitia faciat hominē p3epribilem: tpalis dignitas adueniēs improbis fa cit eos despectiores. Cū Inuenal' poeta. O animi vitiuz tanto despectius in se crimen habet: quanto qui peccat maior Et Sen. Loco ignominie apd idignū ē dignitas.

¶ Atq3 vt agnoscas veram illam reuerentiam p has ymbzates dignitates non posse cōtingere: sic collige

ne collige. Si quis multiplici consulari functione in barbaras nationes forte deuenit venerandum ne barbaris honor faciet. Atqui si hoc naturale munus dignitatis foret ab officio suo quo quo gentium nullo modo cessarent. Sicut ignis ubique terrarum nunquam tamen calere desinit. Sed quoniam id eis non propria vis sed hominum fallax annectit opinio: vaneſcunt illico cum ad eos venerint qui dignitates eas esse non estimant.

Atque ut agnoscas. Hic probat tertia via quod dignitates non faciunt reuerendum: quod opinione hominum vileſcit. qui enim dignitatibus funguntur quis a suis honoribus tamen apud extraneos homines non curant. ut ab illis qui sunt aliter diuocis. Cui dicit. Atque pro certo. ut agnoscas veram reuerentiam que est breuitudo non posse contingere alicui homini per has dignitates vmbatiles. i. transitorias ad modum vmbre sic collige. si quis homo functionis. i. vltus multiplici consulari. id est dignitate. deuenit forte in barbaras nationes. i. extraneas gentes: faciet ne honor consularis ipsum venerandum barbaris. q. d. non. At qui pro certo. si h. s. facere reuerentiam barbaris. foret. i. naturale munus dignitatis. nullo modo cessarent ab officio suo. quoquo. i. quocumque loco gentium. Sicut ignis ubique terrarum nunquam desinit calere. i. cremare. h. qm id se reuerentiam facere. eis annectit fallax opinio hominum et non propria vis. illico. i. statim vaneſcunt: cum ad eos venerint qui non estimant eas esse dignitates. sicut sunt nationes barbarae. i. extraneae. Nota quod res non destruitur a sua propria operatione cum enim operatio sit finis hominis operatione. sed de cetero mundi. res destituta a sua operatione destitueretur a suo fine. et sic esset frustra. Si ergo facere reuerentiam esset naturalis operatio dignitatum. ubique gentium facerent hominem reuerendum. sed videmus quod dignitates quae faciunt aliquem reuerendum apud suos. apud extraneos non faciunt ipsum reuerendum.

Sed hoc apud extraneas nationes. Inter eos vero apud quos oritur sunt: non perpetuo perdurat. at qui prefectura magna olim pretas nunc inane nomen et senatorii census grauis sarcina. Si quis quondam populi curasset annonam magnus habebat. nunc ea prefectura quid abiectius. At enim paulo ante diximus: quod nihil habet proprii decoris: opinione videntur: nunc splendorem accipit nunc amittit. Si igitur reuerendos facere nequeunt dignitates. si vltro improborum contagione sordescunt: si mutatione temporum splendore desinunt. si gentium estimatione vileſcunt. quid est quod in se expectende pulchritudinis habeant: nedum aliis praesent.

Sed hoc apud extraneas. Hic probat quarta via que sumitur ex hoc quod dignitates temporum mutatione sordescunt. quod enim magna olim fuit dignitas moderno tempore pro nihilo reputatur. Cui dicit. Sed hoc quod dixi verum est apud extraneas nationes. i. extraneas. sed iter eos apud quos dignitates oritur sunt non perpetuo durat. Atque pro certo. nam prefectura olim erat magna pretas apud romanos. sed nunc est inane nomen. et census. i. peciositatis senatorii nunc est grauis sarcina: que olim erat magna dignitas. et si quis quondam curasset annonam populi quod dicebatur prefectus annonae. ille magnus habebat. nunc ea prefectura quod est abiectius. q. d. nihil. Cui. n. paulo ante diximus. Nihil enim habet proprii decoris. quod opinione videntur nunc accipit splendorem nunc amittit. Et tunc epilogat dicens. Igitur si dignitates nequeunt facere reuerendos ut per ex prima via si sordescunt contagione. i. vitio improborum ut per ex secunda via. si desinunt splendore mutatione temporum. ut docet quarta via. si vileſcunt esti-

matioe gentium ut per ex tertia via. quod est quod habeant in se expectende. i. desiderade pulchritudinis. nedum aliis praesent. q. d. nihil habent in se pulchritudinis. et ideo nec ea aliis praesent praesent. Nota quod prefectura quondam erat magna dignitas apud romanos et dicitur ille prefectus qui ceteris magistratibus praefuit. et omnes dignitates in ciuitate romana antecellabat sed postquam Julius caesar impium inuaserat talis dignitas ad imperatorem transferrebat et diminuebat et pretas: ita quod nomen illius dignitatis mansit sine re. Item senatoria dignitas magna fuit apud romanos quod officium senatorum prius fuit honestum. i. vtiliter consulere reipublice. sed postea compulsi fuerunt senatores ad seruendum voluntati principis in vniuersa reipublice.

Sequitur metrum quartum tertii libri.

Quis se tirio superbus ostro

Comeret: et niveis lapillis.

Inuisus tamen omnibus vigeat

Luxurie nero senientis.

Sed quondam dabat improbus verendis

Patribus indecores curules.

Quis illos igitur putet beatos.

Quos miseri tribuunt honores.

Sequitur metrum quartum tertii libri.

Quis se tyrio superbus ostro. Hic incipit quartus metrum b. tertium quod dicit metrum valenticum ab inuentore bacillicum a pede passante. tetrametrum a numero pedum. In quo metrum probat affirmat per exemplum quod dignitates non faciunt vere reuerendum. et per praesent non est breuitudo querenda in eis quod dignitates adueniebant nero nunc pessimum erat: et ab eo aliis conferrebant. vni dicit in lra. Quauis superbus tirio senientis luxurie comeret. i. ornaret. se ostro tyrio. i. purpura tincta in sanguine tyri. et quis comeret se niveis lapillis. i. albis margaritis in ipse vigeat. oib. inuisus. i. odiosus. Nam ipse vero dabat verendis praesent. i. reuerendis senatoribus curules. i. tales dignitates. per praesent sedebant in curulibus idecoris: quod ab indigno dabatur. Quis igitur putet. i. reputet illos honores breues. quos miseri. i. improbi et vitiosi tribuunt quasi diceret nullus. Cui nota dicit Hieronem senientis luxurie. quod episcopus linconiensis nomine psculus narrat. quod Hiero omnia theatra Italiae et graeciae per lustras assumpto vario decore vestitus cytharistas tragidas et aurigas sepe superasse visus est: tantis libidinis eragitat ut nec a matre nec a sorore abstinuisse videatur reuerentia sanguinitatis. Cuius in vxore duxerat et ipse a viro in vxore receptus est. et fuit luxurie tam ineffrenate ut retibus aureis piscaretur que purpureis funibus extraherebat et lauabat ea frigidis et calidis vnguentis que nunquam minus mille talentis pfeceit et nihilominus ipse Hiero tam vitiosus dignitates et ipse adeptus est imo et aliis dignitates largitus est.

Prosa quinta tertii libri.

Ad vo regna regumque familiaritas effice re potentem valent. Quid ni quoniam eorum felicitas perpetuo perdurat. Atque plena est exemplorum vetustas: plena est praesent etas qui reges felicitate calamitate mutauerit. Quod clara potentia que nec ad conseruationem quidem sui satis efficitur inuenitur.

Prosa quinta tertii libri.

Ad vo regna hec est quanta proſa huius tertii in qua ostendit proba quod regnum et regum familiaritas non conferant veram potentiam quam permittunt et propter praesent appetunt. Et pro ostendit veram potentiam non esse in regnantibus secundo quod non in regum familiaribus ibi. Nam quod ego. Quod autem in regnantibus non sit vera potentia et per praesent non sit vera beatitudo probat quattuor viis. Prima

sumitur ex paruitate duratiōis regnātū. Scda sumit ex paruitate cōtensionis. Tertia ex annexione timoris. Quarta ex defectu securitatis. Scda ibi. Qd si hec. Tertia ibi. Expertus fortis. quarta ibi. Atqui vellent. Primo pponit intentū per modū qōnis dicens. An regna ⁊ regū familia ritas valent efficere potentem. ⁊ rñdet yronice. quidni. i. q̄ re non efficerent potentem. qñ eoz felicitas. i. potestas p. petuo p̄durat. qd sup. nungd contingit. vñ subdit. Atq. p. certe. vctustas plena est exemplor: ⁊ etiam p̄sens etas qui reges mutauerint suam felicitatem calamitate. Et subdit. O p̄clara est potentia loquēdo yronice que nec iuenitur satis efficit ad p̄servationē sui. Nota nulla felicitas p. petuo p̄durat saltem tp̄alis. hoc patuit prius exemplo vctustatis posito de creto rege lidor. hoc ēt patet creplis eoz qui erant tpe Boettii. sicut de ipatoribus romanis q̄ crebro circa tpa sua mutabant. nunc bellis nunc insidiis oppressi vel alio modo obiecti. Et idē testatur. Grāfred⁹ in poetria dicens. Hoc vnū p̄scire potes q̄ nulla potestas ēt morosa p̄t. si vis crepla priores respice fortunas. emicuit illa p̄ior. florida p̄pitās. Adios subvrit atbēas.

Ad si hec regnorū p̄tās btitudinis auctor est: Nōne si qua parte defuerit: felicitatē miuat: mi seriam importet. Sed quis late hūmana tendā tū iperia: plures necesse est gentes relinqui quibus regum quisqz non iperet. Qua vō pte beatos faciens definit p̄tās: hac impotētia subintrat que miseros facit. hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem.

Ad si hec regnoz p̄tās. Nōne ostendit q̄ p̄tās regia nō ē vera p̄tās nec bñfica p̄pter p̄uitatē extensionis eius dicens. Qd si hec p̄tās regnoz est auctor. i. cā btitudinis. nonne si qua pte defuerit regia p̄tās. ipsa mīuat felicitatē ⁊ importet. i. inducat miserā. q. d. sic sed q̄uis hūmana impia late tendant. tñ necesse est plures gentes relinq. qbus q̄qz regum non imeret. nō enī p̄t esse q̄ vnus oibus impet q̄ vō parte definit p̄tās faciens btōs: hac pte subintrat i. potentia que facit miseros. Hoc ergo mō necesse est in regibus esse maiore portionē miserie q̄ felicitatis cū in maiori pte sit impotentes. Nota si p̄tās regia efficit btū. ergo vbi ē defect⁹ p̄tās regie: ibi erit defect⁹ btitudinis. cū igit plures sint gētes sup. quas nō ē p̄tās vnus regis q̄z que subiaccat sue p̄tati seq̄ q̄ rex in maiori pte erit miser ⁊ nō beatus. igit in p̄tate regia nō p̄sistit vera btitudo.

Expertus fortis sue periculum tyrānus regni metus pendentis supra verticem gladii terrore similit. Que est igitur hec potestas que sollicitudinum morsus expellere. que formidinum aculeos vitare nequit.

Expertus fortis. Nōne ostendit q̄ in regnātibus nō sit vā potestas p̄pter annexionē timoris per creplū dicens. quidam tyrannus. i. dyonysius expertus sue fortis. i. fortune quātū esset anxia piculū metus. i. timoris sui. ipse similit. i. similitudine demonstrauit terrore gladii supra verticē p̄dētis. Que est igitur hec p̄tās que neqz expellere morsus. i. corrosiones sollicitudinū. nec p̄t vitare aculeos. i. stimulos formidini. i. timor. q. d. exilia. i. parua est talis potestas. Nota q̄ dyonysius fuit qdam rex qui cum requireret a quodā suo familiari. quare semp tristaret cum tñ semp haberet beatā vitā. iste dyonysius volēs sibi designare cām sue tristitie iussit eum poni inter eplās lautas: ⁊ sibi supra verticem iussit suspendi gladiū acutum tenui filo. Iste viso gladio p̄terit⁹ eplari: nec letari potuit. cui dixit dyonysius. talis enim est vita mea quā tu beatā putabas. semp enī mortē mihi imminet p̄uideo. Considera ergo quō felix esse potuerit qui timere non desinit.

At qui vellent ipsi vixisse securi: sed nequeunt.

Dehinc de potestate gloriatur. An tu potentē censēs quē videas velle qd non possit efficere. Potentem censēs qui satellite latus ambit: qui quos terret ipse plus metuit. Qui vt potens ēt videatur infernientium manu situs est:

Atqui vellent ipsi. Nōne ostendit idem quarta ratio q̄ sumit ex defectu securitatis dicens: Atqui pro certe. ipsi reges vellent vixisse securi sed nequeunt. i. non p̄t. Dehinc idē ex quo sequit⁹ q̄ securi esse nō p̄t. quō gloriatur de sua potestate qd nō est faciēdū: qd p̄bat dicens. An. i. nungd tu potentē censēs. i. iudicas illū quē videas efficere. i. p̄ficere velle qd nō p̄t. q. d. non est potens. An. i. nungd illū censēs potentē. qui ambit. i. circūdat latus suū satellite. i. multitudinem. qui plus metuit illos quos ipse terret: qui vt videatur potēs situs. i. locatus est. in manu seruientū. q. d. non est potens. Nota ex littera p̄t formari talis rō. illud qd non facit hoīez securi hoc nō facit vt btū sed potētia tp̄alis est btū. igit ⁊c. Consequētia ē nota q̄ quātō maior potentia tanto minor securitas. Nota reges securi esse non p̄t. q̄ icōmoditates imminētēs nō p̄t non foris mīdare. Narrat enim Valerius de dyoniso supradicto. q̄ in tānū tinnit tonsores barbarū q̄ filias suas docuit de tondere barbas. ipsis aut senescētibz p̄cepit vt barbas ⁊ capillos sibi aburerēt. ⁊ lectū cubiculārē lātā fossā fecit quē se ligneo p̄tē f̄cepit. q̄ satellites ⁊ barbaros timuit.

Nā qd ego de regum familiaribus disseraz cū regna ipsa tante imbecillitatis plena demonstrē quos qdē regia potestas sepe incolumis: sepe autē lapsa prostermit. Nero Senecam familiārē preceptorēqz suū ad eligende mortis coegit arbitrium. Papinianum dñ inter aulicos potentem. militum gladiis antonius obiecit. Atqz vterqz potētie sue renūciare voluerūt quoz Seneca opes etiam suas tradere. Peroni: seqz in oculum conferre conatus est. sed dñ ruitnros moles ipa trahit. neuter. quod voluit effecit. Que igitur potētia ista quā p̄tmescūt btītes. quā nec cū bñe velis tur⁹ sis. ⁊ cū deponere cupias: vitare n̄ possis.

Nā quid ego de regum. Nōne ostendit q̄ in familiaribus non consistit vera potentia. sed excludit quādā obsecutionē sibi. An p̄sidio. probat ergo q̄ familiaritas regū nō facit esse vere potentē. cū btū familiaritas non possit retineri ad nutum. ⁊ ipsa retenta frequenter vergat in nocumētū dicit ergo. Nā qd ego disserā. i. dicā de familiaribus regū cū ipsa regna demonstrē esse tante imbecillitatis quos. i. familiares regū regia p̄tās incolumis. i. sana sepe p̄sternit. ⁊ ipsa regia p̄tās lapsa etiam prostermit ipsos. quō autē regia p̄tās incolumis destruat suos familiares. docet per exempla dicens. Nero coegit Senecam familiarem suū preceptorē. i. magistrū ad arbitriū eligende mortis. Antonius impator obiecit gladiis militū. Papinianum suū familiārē dñ potentē inter aulicos. Atqui p̄certe vterqz Seneca ⁊ papinianus voluerunt renūciare sue potētie p̄pter crudelitātē principū voluerūt se subtrahere ab eis: quoz duoz Seneca conatus ē opes suas tradere. Peroni vt ipm placarent. ⁊ voluit se conferre in oculū. i. vitam solitariā: sed dum ipsa moles. i. magnitudo potētie. trahit ipsos ruitnros. i. casuros. neuter effecit qd voluit. que est ergo ista potentia quam btītes p̄tmescūt. quā euz habere velis non sis tuus. ⁊ cū deponere cupias vitare nō possis vt patuit de Seneca ⁊ papiniano. Nota ne ro fingeat vt magistrū suū Senecam timere postqz ipator fact⁹ ē sicut in pueritia. Vñ mādauit sibi vt gen⁹ mortis eligeret: q̄ viuere non posset. Seneca cibo ⁊ potu satiatu fecit

tus fecit aperte venam et bibens de anulo venenoso interit. Antiqui enim potentes et nobiles sub gema anuli venenū portabant ut si quid aduersi eis contigisset ad mortē confugerent. Item antonius crissus imperator in suos tyrannizauit qui papinianum suū familiare diu inter aulicos potentem gladiis militū occidit fecit ex quibus pater quō regia potestas incolumis sepe suos familiares pseruit. Quō autē regia patris lapsa pseruat suos familiares ex his patris. cum enim familiares imitantur regiaz potestatem necesse ē ut ipsa deficiente etiam ipsi familiares deficiant.

Con presidio sunt amici: quos non virtus sed fortuna conciliatur. sed quē felicitas amicū fecit i fortunū faciet inimicū. Quē vō pestis efficacior ad nocendū q̄ familiaris inimicus.

Con presidio sunt. Hic pbia excludit obiectionē. Possent enim aligis dicere q̄ homo pōt pseruari in sua potentia p amicos. vñ q̄ aliqui pdat p̄tate est pp defectū amicorum hoc excludit pbia dicens q̄ hoc non pōt esse vñ de amicis qui fortuna conciliant. de amicis autē q̄ de virtute conciliant non est b loquēdū. cum non cōputent inter bona fortune de quibus b loq̄. vñ dicit in littera. An presidio. i. auxilio sunt amici quos non virtus sed fortuna conciliat q. d. nō. hoc pbat per locū ab oppositis sic. Quē felicitas. i. fortuna fecit amicū. illum infortunū faciet inimicū. q̄ vō pestis ē efficacior ad nocendū q̄ familiaris inimicū. q. d. nulla: q̄ inimicitiam illius cauere non possumus cū ei p̄stet secreta nostra pp familiaritātē. **C**onota de amicis sophisticis loq̄. Seneca. 2. epla. Qui vilitatis cā assumptus fuerit tādū placebit q̄dū vtilis fuerit. Amicorū turba florentes circūsedit: sed circa eueros solitudo est. vñ poeta. Nā precio questus amor cū mīdere cedit. Inquā tū durat largitio durat amicus. Alter poeta. Dū fortuna tonat: fugientes terret amicos. Nā q̄ amet q̄ nō vera p cella docet. Et aliter poeta. Dum zephyrus flabat multis comitabar amicis. At oīs aglo turbie flate fugat. Et oratorius Morea formice nūq̄ ad inania tendit. Nullus ad amissas ibit amicus opes. Qd autē familiaris inimicus multū nocet dicit poeta. Plus nocet ut nostis ad cūcta domesticus hostis. Et res ipsa docet qualiter ipse nocet.

Con detrum quantum tertii libri.

Con se volet esse potentem:
Animos domet ille feroces.
Nec victa libidine colla

Fedis submittat habenis.

Etenim licet indica longe

Tellus tua iura tremescat:

Et seruiat vltima tile:

Tamen atras pellere curas

Adiuerasq̄ fugare querelas

Non posse: potentia non est:

Con detrum quintum libri. tertii.

Uti se volet esse potentem. Hic incipit metrum quintum huius tertii qd dicit pamanth ab i uetore anapestici a pede p̄stante. catalectici q̄ vna syllaba deficit ad metri pfectionē. i. quo metro pbia ostendit quō vera potentia sit acqrenda dicens. q̄ vera potētia p̄stet in reprimēdo vitiosos motus vel cōcupiscentias inordinatas. q̄ sine b nullus ē vere potens quāntūq̄ dominet. dicit ergo. Ille q̄ volet se esse potētē domet aios feroces. i. crudeles: q̄ crudelitate bō affimilla tur feris. nec submittat colla victa libidine. i. cōcupis. fedis habenis. i. vitiosis motib⁹: l3 enī tellus indica. i. terra indie tremiscat tua iura longe. i. licet p̄as tua extēdat se ad idā. l3 tibi seruiat vltima tile: que est insula vltra britanniā vbi sol facit solstitiū estiuū et vltra non p̄gredit. tñ nō

posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitudines et fugare miseris querelas puenientes ex aduersitate fortunē nulla ē potentia. **C**onota q̄ vere potens est qui sensualitate subiacet rōni vñ Sēti. Si vis oia tibi subicere: subice te rationi. multos enī rexis si rō te rexerit. Et Arist. 4. ethi. Quēadmodū puer q̄ vinere fm p̄cepta pedagogi ita oīs cōcupiscentie cōsonare rōni. Itē Seneca. Magnū iperitū regit q̄ sibi ipsi dñat. fortior ē q̄ cupiditate vincit q̄ qui hostē subicit. Est. n. difficilissimū vincere seipsum. et Salomon. fortior ē expugnator animi expugnatore vrbium.

Con prosa sexta tertii libri.

Loria vō q̄ fallax sepe q̄ turpis ē. An non iniuria tragicus exclamat. O glia glia in millibus mortaliū nihil aliud facta nisi aurium inflatio magna. Plures enī magnū sepe nomē falsis vulgi opinionibus abstulerūt quo qd turpi⁹ excogitari pōt. Nā qui falso p̄dicant: suis ipsi necesse ē laudibus erubescant.

Con prosa sexta libri tertii.

Loria vō q̄ fallax. Ista ē sexta p̄sa huius tertii i q̄ pbia ostendit q̄ gloria mūdāna nō spectat ad verā b̄titudinē: nec facit vere beatū. Et p̄tio ostendit b̄ de glia p̄prie virtutis. Scdō de glia q̄ puenit nobilitate sāguinis ibi. Iā vō. P̄tio ostendit intētū de glia que puenit ex laude falsē virtutis. Scdō de illa glia que ex veris meritis p̄cedit ibi. Que si ē. P̄tio ostendit talē rōnez. Illud qd ē fallax nō spectat ad b̄titudinē: nec facit b̄tū: sed glia falsē acq̄sita ē fallax: igit̄ nō. Unde dicit i l3a Glia vō q̄ fallax ē et q̄ turpis sup. satis p̄. q̄ aut sit fallax pbat auctoritate cuiusdā poete q̄ tragedias cōposuit dicens. Uti tragic⁹ qdaz exclamat et ponit auctoritatē eius in greco qd tantū sonat i latino. O glia glia in millibus mortaliū nihil aliud facta q̄ magna aurium inflatio qd manifestat dicens. Plures enī magnū nomē. i. gliam abstulerūt. i. falsē receperūt. falsis opinionib⁹ vulgi. et ostendit q̄ h̄mōi glia sit turpis dicens. Quos. i. iam dictos. s. h̄re glia falsis opinionib⁹. qd turpi⁹ excogitari pōt. q. d. nihil. Nā q̄ falso predicant. i. laudant. necesse est ut ipsi erubescant suis laudib⁹. **C**onota q̄ fm Tullii gloria ē frequēs fama cū laude. Et ē duplex vana et vera. vana glia ē q̄ nullo p̄ficite p̄cedit in esse. Vera ē q̄ nullo cōficiente non p̄cedit in esse. fama autē ē cognitio alicui⁹ nō solū in p̄p̄quo. sed et i remoto. **C**onota q̄ fama inducit gliaz falsam. glia falsa erubescit. Nā erubescētia est crimen igloriatōis cātū ex aliquo turpi p̄petrato. Cū āt aliq̄ se cognoscat falsē acq̄sisse gliam tunc b̄tinet manifestari ex cuius manifestatiōe incidit glia tione et verecūdiam.

Conota si ē meritis conquesite sint quid tñ sapientis adiecerint cōscientie: q̄ bonū suū non populari rumore: sed conscientie veritate metitur. Nō si hoc ipsum p̄pagasse nomē: nomen pulchrum videt: cōsequēs est ut fedū non extendisse iudice tur. Sed cum vti paulo ante differni plures gentes necesse sit eē: ad quas vni⁹ fama hominis ne queat puenire: sit ut quē tu estimas esse gloriofuz esse pro maxima parte terraz videatur inglorius Inter hec vō popularē gratiā nec cōmemoratio ne quidem dignam p̄to: que nec iudicio vero puenit: nec vnq̄ firma per durat.

Conota si etiaz meritis conquesite. Hic pbia pbat q̄ glia meritis acq̄sita non spectat ad b̄titudinē. intendēs talē rōnē. Illud non spectat ad beatitudinē de quo nulla est cura sapienti. sed de glia et meritis acq̄sita nulla est cura sa-

plenti ergo re. Maior est nota. Nam sapiens maxime curat beatitudinem cum sit maxime felix. id est. minor potest in litera dicere. Quod si laudes spectantes ad gloriam: hoc sine conquire meritis. quod tamen adiecerint scientie sapientis: quod bonum suum meritis non rumore populi sed veritate consue quasi dicat nihil. Secundo probat idem per locum ab oppositis dicens. Quod si pulchrum est propagasse nomen. ergo miserum est nomen non propagasse: sed cum pro magna parte terrarum necesse sit nomen non esse propagatum necesse est pro maiori parte miserum esse: dicit ergo. Quod si hoc ipsum pulchrum videtur scilicet propagasse. id est. divulgasse. nomen. id est. gloriam. prius est ut iudicet sedum non extendisse nomen. sed sicut paulo ante disserui. necesse sit et plures gentes. ad quas fama unusquisque nequeat pervenire. sit. id est. contingit. ut pro maxima parte terrarum ille videatur ignotus. quem tamen existimas gloriosum. et quod aliquis dicit sufficit ad beatitudinem quod homo sit gloriosus in populo suo habendo favorem populi. Dicit philosophia inter hec bona que sunt in operatio virtutis non puto gratiam populari dignam commemoratione. que nec iudicio recte rationis provenit. nec vultu firma perdurat. Nota quod sapienti non est cura de gloria. quod dicit Macrobius. Sapientis fructus in scientia ponit cultus autem in gloria. Et Seneca. Conscientia potius quam famam attende. sed plerique famam. pauci scientiam verentur. Nota quod fama popularis non provenit ex recto iudicio rationis. plus enim populus sequitur inclinationem sensus quam iudicium rationis. Nec etiam fama corporum perpetue durat. quod secundum diversas passiones vulgi variatur fama populi. Tamen vulgares iudicant secundum concupiscentiam non secundum rei veritatem. Pro tanto similes sunt auidibus quarum intuitu nox illuminat et dies cecat. ex quarto huius proposita quarta.

¶ Jam vero quod sit inane: quod futile nobilitatis nomen quis non videat: que si ad claritudinem refertur aliena est. Videtur namque esse nobilitas quedam de meritis veniens laus parentum. Quod si claritudinem predicatio facit: illi sint clari necesse est qui predicantur. Quare splendidum te si tuam non habes: aliena claritudo non efficit.

¶ Jam vero quod sit inane quod futile. Hic probat quod gloria proveniens ex nobilitate sanguinis etiam non spectat ad veram beatitudinem. Et primo ostendit vanitatem huius glorie. Secundo ostendit quid boni sit in nobilitate. ibi quod si quid. dicit primo. Jam vero quod non videat quam inane quam futile. id est. labile sit nomen nobilitatis. quod. id est. manifestum est. que. id est. nobilitas. si refertur ad claritudinem. id est. ad gloriam aliena est ab illis qui se nobiles esse gloriantur. quod probat per diffinitionem nobilitatis dicens. Namque nobilitas videtur esse quedam laus veniens de meritis parentum. quod si predicatio. id est. laus facit claritudinem: necesse est ut illi sint clari. qui predicant. id est. laudantur huius autem sunt parentes non tu: quare si non habes tuam claritatem que ex laude tua proveniat alia claritudo non efficit te splendidum. id est. gloriosum. Nota quod nobilitas sanguinis est inane et futile nomen. quod nihil est nobilitatis homini nisi virtus. Tamen alamus in libro de planctu nature. Quid tibi nobilitas: quod claret nomen auorum. Si servus vitis facit es ipse tuus. Item nobilis est enim si quod virtute refulget. De genere est solus cui mala vita placet. Et pauper Henricus. Non presigne genus. non claret nomen auorum. Sed probitas sua nobilitate viget. Et Seneca. Nemo est melior altero nisi qui rectius ingenium habet altero. et ad bonas artes aptior.

¶ Quod si quid est in nobilitate bonum. id est. esse arbitror solum: ut imposita nobilibus necessitudo videatur ne a maiorum virtute degenerent.

¶ Quod si quid est. Hic ostendit cuiusmodi bonum sit in nobilitate dicens. Si quid bonum est in nobilitate. illud solum esse arbitror. ut nobilibus videatur imposita necessitudo ne a virtute maiorum. id est. progenitorum degenerent super. per mores vitiosos. melius est enim a patre ignobili descendere et morigeratum

esse quam a nobili et per vitia degenerare. Nota quod gloriosum non est de nobilitate: quod dicit Seneca. Si pulcher es lauda naturam. si nobilis lauda parentes. si virtuosus et sapiens lauda teipsum. si dives lauda fortunam: si potens expecta pauperis et nihil eris. Nota quod secundum Tullium optima hereditas a patribus traditur liberis et patrimonio prestantior. id est. gloria virtutum et decor rege gestarum.

¶ Metrum sextum libri tertii.
¶ Adne humanum genus in terris
Simili surgit ab ortu.
Unus enim rerum pater est.

Unus qui cuncta ministrat.
Ille dedit phebos radios.
Dedit et cornua lune.
Ille homines etiam terris.
Dedit et sidera celo
Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos.
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus et proavos strepitis.
Si primordia vestra
Auctoremque deum spectes:
Nullus degener erit.
Ni vitis peiora fovens
Proprium deserat ortum.

¶ Metrum sextum tertii libri.
¶ Adne humanum genus. Istud est sextum metrum huius tertii quod dicit alamanicus ab inventore dactylicum a pede predominante. trimetrum a numero pedum. ypecatalecticum quod una syllaba superabundat. In quo metro philosophia probat omnes homines esse nobiles propter virtuosos dicens. Quod genus humanum in terris cuiusvis sit conditionis surgit ab ortu simili. quod secundum animam omnes sunt ab uno creatore. unus. id est. noster pater rex. id est. unus creator super. nobilis quod cuncta ministrat. super. gubernando. ille unus pater dedit phebos radios suos. dedit lucem cornua: dedit homines terris. id est. habitare in terris. dedit celo sidera propter ornatum eius. Hic pater clausit animos membris super. corporeis animos in quam petitos. id est. acceptos. celsa sede. id est. in celo. Igitur nobile germen. id est. nobile principium. edit. id est. producit. cunctos mortales. id est. homines. O homines quod. id est. ad quod. strepitis. id est. strepitu iactantis genus vestrum et proavos vestros. si. id est. noster tu spectes. id est. consideres auctorem deum et primordia vestra nullus erit. id est. degener id est. ignobilis. nisi fovens. id est. opans peiora vitis suis deserat proprium ortum. id est. deum a quo processit. Nota quod omnes homines ex ea parte qua sunt homines. sunt eque nobiles. cum enim nobilitas sit quedam excellentia tracta ab origine. nobilitas hominis precipue deus attendit ex ea parte qua est homo. id est. anime. Tu igitur in omnibus hominibus sit eadem origo anime: quod omnes anime sunt a deo: omnes homines sunt eque nobiles. Soli autem illi sunt ignobiles qui degenerant a sua origine. anima autem a sua origine producta est a deo. et est similis deo. ideo illi soli a nobilitate degenerant: qui vitiosis moribus similitudines dei detrahunt: quam ex origine traxerunt. Nota dicit animos celsa sede petitos: hoc loquitur more platónico. quod voluit omnes animas simul esse creatas in celo et postea mitterentur in corpora quod non est verum. sed anime creantur in corporibus. ergo loquitur more platónico quod de animas receperat in celo clausit membris corporeis et de his magis videbitur. 9. metro huius tertii. Nota quod omnes homines sunt una origo. quod a deo sunt creati que pres omnes vocamus. et omnes anime sunt a deo. ergo nullus est nobilior alio sed creatione: hoc secundum ingenium beati. quod soli illi sunt ignobiles qui degenerant suam genealogiam cum descendunt a virtutibus

a virtutibus et adherent vitiis.

Prosa septima tertii libri.

Quid autem de corporis voluptatibus loquar quare appetentia quod plena est anxietatis: satietas vero penitentia. Quantos ille morbos. qui intolerabiles dolores quasi quendam fructum nequie fruendum solent referre corporibus: quare motus quod habeat iucunditatis ignoro. Tristes vero esse voluptatum eritus: quisquis reminisci libidinum suarum volet intelliget.

C Prosa septima tertii libri.

Quid autem res. Ista est prosa septima huius tertii qua proba ostendit beatitudinem non esse in voluptate.

Que si proba ostendit hoc de voluptate generaliter. Secundo de quodam voluptate specialiter. Secunda sibi. Honestissima quodam. Primo probat dupliciter secundum quod ponit duas rationes. Secunda sibi. Que si proba. Primo ostendit tale rationem. In illis non consistit beatitudo ad que sequuntur multe incommoditates. sed ad voluptates sequuntur multe incommoditates: sicut declarat in littera et dicit. Quid loquar de voluptatibus corporis. i. delectationibus corporalibus quare appetentia. i. cupiditas plena est anxietatis. quibus anxietas cum caret eo quod cupit. satietas vero. i. plenitudo voluptatum plena est penitentia. i. penitentia cum igitur voluptatibus sit coniuncta anxietas et penitentia in eis non consistit beatitudo. et addit quatos morbos ille voluptates et quasi intolerabiles dolores solent referre corporibus fruendum eis. quasi quendam fructum nequie super. satis per quare voluptatum motus. i. affectus. quod habeat iucunditatis. i. voluptatis ignoro. quare autem volet reminisci suarum libidinum. i. voluptatum. ipse intelliget. i. cognoscat. eritus. i. fines voluptatum esse tristes. C Nota quod duplex est voluptas. scilicet intellectualis et corporalis prima est persequenda. scilicet intellectualis: quod consistit in speculatione animam beatificans. Secunda est fugienda quod consistit in delectatione sensuali corpus mortificans. unde Seneca. 52. epistola dicit. Voluptates precipue extirpa que latronum more nos amplectuntur et strangulunt. et Tullius. Voluptas impedit omne consilium. atque: ut sic dicam: oculos perstringit mentium. et inmiscet est rationi. nullum vult cum virtute habere commercium. C Nota quod voluptas plena est penitentia: narrat enim Valerius quod cum Demosthenes. prius quereretur amoris Thaidis meretricis ut consensum ferret ei centum talenta petentis. Demosthenes aspiciens in celum respondit. pro tanto precio non emam tantum penitentia. sciebat enim quod voluptatem inseparabiliter sequitur penitentia. C Nota quod voluptates multos morbos afferunt quod dicit Seneca in quadam epistola. Multos morbos multa ferula fecerunt. Et vult Aristoteles in ethicis quod laborantes in passionibus viciis et crapule maxime transmutantur secundum corpus. crapula enim plures occidit quam gladius.

Que si beatos explicare possunt: nihil cause est quod pecudes quoque beate esse dicantur: quarum omnis ad explendam corporalem lacunam festinat intentio.

Que si proba. Hic proba probat conclusionem prius positam alio modo deducendo ad inconueniens. Et est ratio ista. Si voluptatibus consisteret beatitudo. sequeretur quod pecudes essent beate quod est falsum. pecudes enim laborant ad explendam corporalem voluptatem. unde dicit. Que voluptates si possunt explicare beatos. nihil cause est. i. nihil impedit. quod pecudes dicantur esse beate. quare omnis intentio festinat ad explendam corporalem lacunam. i. ingluuiem ventris. C Notandum quod cum felicitas sit bonum nature rationalis: nullas bestias felicitate habet: quod tamen genus hominum vivit arte et ratione. C Notandum quod ad fugam bestialium voluptatum hortatur Aristoteles Alexandrum quadam epistola dicens. O Alexander declina a consiliis bestialium voluptatum que corruptibiles sunt. carnalis enim appetitus inclinat ad corporales voluptates que con-

tristant intellectum. Et subdit. Conatus voluptatum generat carnalem amorem. Hic generat auaritiam: hec generat desiderium diuitiarum. quod generat inuicem. Inuicem diuinitas presumptionem. presumptio infidelitatem. infidelitas latrocinium propter que mala vitanda est voluptas.

C Honestissima quodam coniugis liberorumque foret iucunditas: sed nimis extra naturam dictum est: nescio quem filios inuenisse tortores: quorum qui sit mordax quicumque conditio: neque alias expertum te: neque nunc animum necesse est admonere. In quo Euripidis mei sententiam proba. quod carere liberis infortunio dixit esse felicem.

C Honestissima. quodam res. Hic proba ostendit quod beatitudo non consistit in quadam speciali voluptate. scilicet in matrimonio que licita est propter generationem proles. intendens talem rationem. In illa voluptate non consistit felicitas que habet anxietates sibi annexas. sed voluptas matrimonii. est huiusmodi sicut tangit in littera unde dicit. Iucunditas coniugis et liberorum foret honestissima: sed nimis est extra naturam dictum: quod natura abhorret quod volo dicere. quod nescio. i. taceo. quem. i. aliquem inuenisse. i. habuisse filios tortores. quorum filiorum qui sit mordax. i. anxius quicumque conditio siue bona siue mala neque necesse est te admonere aliter expertum neque necesse est admonere te nunc animum idest quo ego proba sententiam. Euripidis mei philosophi quod dixit carentes liberis infortunio felicem esse. C Notandum quod anxietas inest patribus propter malitiam filiorum. Narrat enim Euripides troianus in historia romanorum quod demetrides in suos seculens filios: duos ex eis interfecit. et cum persequeretur tertium ille congregato exercitu obsedit patrem. Pater autem videns se non posse euadere seipsum interfecit. Etiam pater anxiatur de bonis filiis propter incensam dilectionem eorum et promotionem quibus si aliquis aduersi contingerit. per se reputat se infelicem. Et quo per quod voluptas conjugalis habet anxietatem sibi annexam.

C Adetrum septimum tertii libri.

Abet hoc voluptas omnis
Stimulis agit fruentes:
Apiumque par volantum
Abi grata mella sudat

Fugit: et nimis tenaci
Ferit icta corda morfu.

C Adetrum septimum tertii libri.

Abet hoc voluptas omnis. Istud est metrum septimum huius tertii quod dicit anacronasticum ab inueniente. Iambicum vel anapesticum a pede predominante: quod habet primam pedem anapesticum et reliqua iambos. et est dimetrii. i. quatuor pedum. catalecticum quod deficit syllaba. nam post tres pedes remanet una syllaba de quarto pede. In quo metro proba ostendit quid mali consistat quatur omnem voluptatem. omnis enim voluptas preter anxietatem sibi annexam est transitoria. quod confirmat per quoddam exemplum dicens. Omnis voluptas habet hoc quod dicam. quod voluptas agit. i. verat fruentes stimulis. i. punitionibus. et est par. i. similis. stimulis apium volantum. ubi pro postquam apium sudat grata mella. fugit et ferit corda icta. i. percussa anxietate. et nimis tenaci morfu. quod dicitur iocunditas voluptatis nimis est transitoria. sed anxietas quam affert nimis est permanens. C Notandum licet omnis voluptas corporalis primo delectet et postea pungat admodum apium. cum hoc maxime inuenitur in voluptate venerea. ad cuius fugam Arist. hortatur Alexandrum dicens. O clemens imperator noli te multum inclinare ad coitum. quod coitus est quedam proprietates porcorum. que igitur tibi gloria si exerceas vitium bestiarum et actus brutorum. Crede mihi indubitanter quod coitus est destructio corporis abbreviatio vite. corruptio virtutis. legis transgressio. et generat femineos mores. Qua

iter autem sit fugienda delectatio venerea docet alanus in de planctu nature dicens. Si venerem fugare velis. lo ca tempa vita. Nam locus et tempus pabula donat ei. Et paup' benric' loquens de amore dicit. Proscribas igit gla dias et fustib' ipm. Et fugiendo fuga que fuga sola fugat.

Prosa octava tertii libri.

Nihil igit dubium est quoniam he ad beatitudinem vie deula quida sint: nec pducere eo quemque valeant ad quod se pducaturas esse pmittunt. Quatis vero iplicate malis sint breuissime monstrabo. Quid enim pecunia ne congregare conaberis: sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis: danti supplicabis. Et qui preire ceteros honore cupis: poscendi humilitate vilesces. Potentiam ne desideras: subiectionis insidiis obnoxius periculis subiacebis. Gloriam petis: sed per aspera queque distractus: securus esse desistis. Voluptaria vita degas: sed quod non spernat atque abiciat vilissime fragillissimeque rei corporis seruum

Prosa octava tertii libri.

Nihil igit. etc. Ista est octava prosa huius tertii in qua pbia ostendit quod malis sunt implicata predicta bona in quibus aliqui posuerunt felicitatem. secundo ostendit quod exilia sunt corporis bona ibi. Ita vero. Primo dicit. Nulli dubium est predicta consideranti quoniam he vie quibus nituntur homines ad beatitudinem puenire sint quedam deula. nec valeant queque pducere eo. Illuc ad quod promittunt se esse pducaturas. quod tunc vero malis sunt implicata breuissime monstrabo. Quid enim supplere istos est sine malo. quod. nihil. unde subdit. Pecuniam congregare ne conaberis. i. laborabis. sed eripies. i. recipies habenti: et ita implicaberis malo violentie. vel fulgere dignitatibus danti supplicabis. et qui cupis ceteros preire honore tu vilesces humilitate poscendi: potentiam ne desideras. subiacebis periculis subior. gloriam petis. sed per aspera distractus securus esse desistis. Voluptaria vita degas. quid quis non spernat atque abiciat tanquam contemptibile seruum vilissime. quod pro et fragillissime rei. i. corporis. Et notandum quod homo querens pecuniam incidit in malum violentie. quod omnis pecuniosus est violentus. pro et ibi. Sed querens dignitates et honores humilitate se aliis supplicabit. Sed dicit sene. in li. de beneficiis. Adolestum est verbum et onerosum demisso vultu dicit. rogo. Querens autem potentiam et gloriam: oportet quod propter potentiam et gloriam defendenda persecutionibus improborum se obiciat. et sic securus esse desistit. Querens autem vitam voluptuosam quod corpori feruiat. Sed dicit sene. Adulescentem vero ad maiora genitus sum quod si mancipium idest seruus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquod vinculum mee libertati circumdatum.

Ita vero quod bona per se corporis ferunt: quod exigua quod fragili possessione nituntur. non enim elephantes mole: thaurus robore superare poteritis. Non tigres velocitate pibitis: Respicite celi spacium: firmitudinem celeritatem: et aliquando desinite villa mirari. quod quid esse lucus non his potius est: quod sua quia regit ratione mirandum. Jam vero. Iste pbia probat in speciali quod vilia sunt bona corporis quod aliqui reputant exilia bona. secundo breuiter recolligit supradicta ibi. Ex quibus omnibus. Primo ostendit intentum de magnitudine. fortitudine. et corporis agilitate. secundo de pulchritudine. ibi. forme vero. Primo ostendit quod non debet mirari de magnitudine fortitudine et agilitate corporis quod illa excellentius inveniuntur in brutis quam in hominibus dicens. Jam vero qui ferunt. i. cupiunt. bona corporis per se. i. gratia sui tanquam sint optima quam exigua. i. valde vilia. quod

fragili possessione nituntur. i. laborant. Ita enim elephantes mole. i. magnitudine. superare. i. excedere poteritis. nec thauos robore. i. fortitudine. Non tigres preibitis velocitate. Respicite spacium. i. magnitudinem celi. firmitudinem idest fortitudinem celi. celeritatem. i. velocitatem eius et aliquando desinite. i. cessate. mirari villa. i. inferiora bona. quod quidem celum non his predictis potius immo multominus mirandum est quam sua ratione. i. intelligentia quod regitur. sic similiter in homine multo magis laudanda sunt bona rationis quam bona corporis. Et nota quod bona corporis sicut magnitudo fortitudo agilitas non multum sunt miranda. quod dicit sene. Non magnitudine et corporis velocitate magne res geruntur sed virtute. Cuius catho. Consilio pollet cui vim non negauit. Item sene. Excellentia ingenii potest latere sub quacunque pelle. Et nota finem Isidorum in li. cxi. mo. Elephantes greci a magnitudine corporis putant dictum. eo quod forma montis preerat. apud indos vero dicitur barro eo quod vox eius barritus. dicitur. ventis eius ebur. rostrum eius pmosade dicitur. Et nota finem Isidorum. Tigris est bestia varis coloribus distincta. mirabilis velocitatis. ex cuius nomine quida fluuii tigris appellatur quod rapacissimus est olum fluuiorum. Et sciendum quod per bestia dicitur hec tigris in gentio tigris vel dis. sed per fluuium dicitur in hic tigris. et igitur huius tigris

Forme vero nititur ut rapidus est: ut velox: et vernaculum floz mutabilitate fugator. Quid si: ut aristoteles ait: linceis oculis homines vterentur ut eorum visus obstata penetraret: nonne introspectis visceribus illud Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus turpissimum videretur: Igitur te pulchrum videri non tua sed oculorum spectantium reddit infirmitas. sed estimate quod vultis nimio corporis bona. dum sciatis hoc quodcumque miramini tridiane febris igniculo posse dissolui. Et quibus omnibus illud est in summa redigere. sed hec que nec prestare. quod pollicetur bona prestat. nec omni bonorum congregatio perfecta sunt. ea nec ad beatitudinem quod quida calles ferunt: nec beatorum ipsa perficiunt

Forme vero non. Iste pbia ostendit intentum de pulchritudine forme super. quod sit exile bonum. quod est transitoria. et quod est tantum superficialis. et dicit vero per sed nititur. i. pulchritudo forme ut. i. quod rapidus est. ut. i. quod velox. i. velociter est transiens. et est fugator. i. mutabilior. mutabilitate floz vernaculum. quod. d. satis est euident. Unde si homines vterentur linceis oculis ut ait aristoteles. ita ut eorum visus penetraret obstantia. i. corpora. nonne illud corpus Alcibiadis superficie pulcherrimum introspectus visceribus turpissimum videretur. quasi dicat sic. Ex quo concludit pbia. Igitur te pulchrum videri. non reddit. idest facit tua natura. sed infirmitas oculorum spectantium. et subdit. Sed estimate quod nimio vultis bona corporis. dum sciatis. hoc quodcumque fuerit de bonis corporis posse dissolui igniculo. i. calore febris tridiane. febris enim acuta finem medicos quandoque tertia die perimit. Et tunc breuiter recolligit supradicta dicens. ex quibus omnibus redigere in summa. quod hec. i. predicta bona. non possunt prestare ea quod pollicentur. i. pmittunt. nec perfecta sunt congregatio omnium bonorum. nec ad beatitudinem ferunt quod quida calles. i. via. nec ipsa perficiunt beatorum. Et notandum quod pulchritudo corporis non est durabilis quod dicit virgilius. O formose puer nimium ne crede colori. Alba ligna cadunt vacinia nigra leguntur. Et notandum quod ceter dicitur quod visus linceus obstantia corpora penetrat: sed illud nec ab aristotele nec ab aliquo autentico inuenitur. unde isido. in li. etimologiaz loquens de linceo dicit. quod linceus dicitur quod in luporum genere numeratur bestia maculis distincta. tergo ut pardus sed filius lupi cuius vrinam conuertit in duricem preciosi lapidis dicitur qui ligurius appellatur. Nihil autem dicit Isido. de penetratio visus. Et nota quod Alcibiades mulier fuit

videtur. Nam si quid est quod sit valētie ibecillioris. i. potētie debili in vlla. i. in aliq re. necesse ē qd hoc egeat aliō pfi dlo. Et dicit boe. ita ē inq. Cōcludit ergo pbia dicens: igitur vna ē eadē natura sufficiētie et potētie: et dicit boeti sic videt. Tūc pbia ostendit dignitatē esse eandē cū pdictis dicens. Qd vero bmo sit. i. sufficiēs. et potēs. ne. i. nūqd il lud censet. i. iudices spernēdū tāqz idignū. an d nō spnēdū s; dignissimū veneratiōe oim rez. Rñdet boe. Nō pē dubitari qn hoc sit dignissimū ol veneratiōe. et pbia adda m' ergo sufficiētie et potētie reuerētiā qd hoc tria vnu iudicem? et dicit boe. addam' ergo si volum' vā pferri. C' Nō tādū qd potētia idē ē sufficiētie qd n. aliqd oio sit sufficiēs. ita qd nulli' egeat et qd careat potētia dictionē includit: si carz potētia respectu alicui' possit nō ēē oīno sibi sufficiēs. C' Nō tādū cuiusqz inest summa sufficiētia. et summa potētia: eidē inest et summa reuerētia. inqz tū. n. aliqd bz rōnē picipiū. Intātū est dignū reuerētia. vñ filii reuerēt pces. qz sunt picipiū eē eoz. et ferui oīos. qz sunt picipia seruo rū in mādato mouētia eos p ipiū. et reueremur viros virtuosos. qz sūt picipia gubernātia vitā pollicā. Potētia autē dicit rōnē picipiū. vñ illud ē maxime picipiū qd est potentissimum et ideo tale reuerendissimum.

Quid vero inq: obscur' ne hoc atqz ignobile cēses eē: an ol celebritate clarissimū. Cōsidera vero ne qd nūlo indigere: qd potētissimū qd bono re dignissimū eē cōcessū ē egere claritudine: quā sibi pītare nō possit: atqz ob id aliq et pte videat abiectius. B. Nō possū inq qn hoc vti est: ita ē celebritatē eē cōfitear. P. Cōsequens igit ē vt claritudinē superiorib' trib' nihil differre fateamur. b. Consequi inq. p. Qd igit nullius egeat alieni: qd suis cūcta viribus possit: qd sit clarū atqz reuerēdū: nōne hoc ē cōstat eē letissimū. b. s; vñ hūc inquā tali meror vllus obrepat: nec cogitare quidē possuz. Quare plenū eē leticie siquidē supiora manebūt necesse ē pferri: P. Atqui illd quoqz p eadē necessariū ē: sufficiētie potētie: claritudinis: reuerētie: iocūditatis: nomina quidē esse diuersa: nullo vero modo discrepare substantiaz b. Necesse est inq.

Quid vero inq. Nō ostendit pdictis eē annerā glām et leticiā dicens. Quid vero cēses. i. iudices. Illud qd est sufficiētissimū potētissimū reuerēdissimū est ne hoc obscur' et ignobile vel ē clarissimū ol celebritate. i. glia. Rñdet boe. Ego pferar illd eē celebritatē. i. glōsissimū sicut ē. Tūc pbia cōcludit dicens. Cōsequens igit ē vt fateamur claritudinē. i. glām nihil differre a trib' supiorib'. et dicit boetius Cōsequē inq. Tūc pbia ostendit idē de leticia dicens. Illud quod nulli' alieni egeat. et qd cūcta suis virib' possit qd sit reuerēdū et clarū nōne hoc ē letissimū. rñdet boe. nō possū cogitare. vñ tali vllus meror obrepat. i. itret. Tūc cōcludit pbia dicens. Si supiora manebūt vera necesse ē illud plenū eē leticie. et p eadē cōcessa necesse est eē noīa diuersa sufficiētie. potētie. claritudinis. reuerētie. et iocūditatis. s; substantiā eoz nullo mō discrepare. qd cōcedēs boe. dicit necesse est inq. C' Nō tādū qd oēs creature ppanē ad deū si cut effectus ad suā cām. et qz noticia cuiuslibet cause relucet i suo effectū necesse ē ipsi' dei hē noticiā p effectū et noticiā cū laude. qz effect' dei repñtat ipm sub rōne bonitatis et perfectiōis qd ē mā laudis. cū aut glia sit clara cū laude noticia necesse ē picipiū oim rez. qd ē sufficiētissimū potētissimū et reuerēdissimū. et eē glōsissimū. C' Nō tādū qd sufficiētissimo nullū bonū deest. et tale bz appetitum getatū in bono adepto. ges aut appetit' i bono adepto ē le

ticia. ergo bonum sufficiētissimū et est letissimū. C' Nō tādū qd oīa ista sufficiētia. potētia reuerētia glia. et letitia sunt vnum in sba. non at sunt vnu in sba sicut aggregantur ex diuersis reb' tūc. n. eēt ibi cōpositio qd repugnat potētissimo et dignissimo eo qd simpliciora digniora sunt cōpositis. sed de hoc postea melius patebit.

Pro hoc igitur qd ē vnu simplexqz natura prauitas hūana dispñt: et dum rei qd pūb' caret paritē conat adipisci. nec portioez q nulla ē: nec ipas quā mime affectat asseq. b. Nō nā mō inquā. P. Qui diuitias inq. petit penurie fuga de potētia nihil laborat vñ obscurusqz eē mauult. mītas etiā sibi naturales quoqz subtrahit voluptates: ne pecuniā quā parauit amittat. S; hoc mō nec sufficiētia qdē cōtingit ei quē valētia deserit: quē molestia pūgit: quē vilitas abiicit. quē recōdit obscuritas. Qui vō solū posse dīderat: pūgit opes dīspicit voluptates honoreqz potētia carētē gliaz quoqz nihil pēdit. S; hunc quoqz qz multa deficiant vides: sit. n. vt aliqū necessarius egeat: vt anrietatibus mordeat. Lūqz hec depellere neqat: etiā id quod maxie petebat. potēs eē defistat. Si mīr rōcinari de honoribus. glia voluptatib' l; Nā cū vnumquodqz horz idē quod cetera sit. qz qz horz aliqd sine ceteris petit: nec illud quidem quod desiderat apprehendit.

Hoc igit' r. Nō pbia ostendit qualr hoies illud qd est vnu re diuidit. secūdo mouet dubitationē ibi. Quid igit inq. Prio ostendit qūo hoies diuidit illud quod est vnu. et dicit illud qd est vnu et simplex natura. illud dispñt. i. diuidit prauitas hūana. i. prau' error hoium querēdo vnum sine alio. et vñ hoies conant. i. laborāt adipisci pte rei. que pti bus caret hō nō asseq vllā portionē. i. pte nec ipam rem integrā quā affectat. et qrit boe. Quo nā modo diuidunt hoies ista vñ pbia. q petit diuitias ppter fugā penurie. i. cā sufficiētie nihil laborat de potētia. s; mauult. i. magis vult esse vilis. i. indign' et obscur'. i. inglorius. et ita nihil curat de dignitate et glia. talis ē et subtrahit sibi multas voluptates naturales. ne amittat pecuniā quā parauit. i. lucra sua ē. s; b mō ne sufficiētia pūgit ei. quē valētia. i. potētia deserit: quē molestia pūgit. quē vilitas. i. irreuerentia abiicit. quē obscuritas. i. infamia recōdit. q. d. nō. Tūc ostendit de potētia idē. d. Qui vō solū desiderat posse. i. potētiā il le. pūgit. i. dispñt opes despiciat voluptates et honore carētē potētia. et nihil pendit glām. sed vides hunc supple potētē qz multa deficiat. sit. n. aliqū vt talis egeat necessariis. vt mordeat anrietatib'. et cū nequeat ista depellere ē illud qd maxie petebat. defistat esse potēs. Sili' licet rōcinari de aliis tribus. i. de honorib' de glia. de voluptatib' sicut de pdictis duob'. nā cū vnumquodqz horz pte cte acceptū sit idē qd cetera vt declaratū est qz qz petit aliqd horz sine ceteris nō apprehēdit illud qd desiderat.

Notandū quī qrit pte rei indiuisibilis pte nō inuenit nec ipam rem cui' pte querit. qz in rez natura indiuisibile paritē nō bz. cūqz igit pdicta gñqz. i. sufficiētia. reuerētia et. et pte rei sint vnu et indiuisibilia: licet differāt nominib'. q drit vnu sine alio nō inueniet. C' Nō tādū qd ista gñqz put inueniūt in rebus sensibilibus in qb' hnt esse mō imperfecto et diuinuto sic vnu inuenit sine alio. inquantis aut accipiūt fm eē pfectū. et fm eē summū. put inueniūt in bñtudine. sic sūt idem indiuisiblr. et vnu nō inuenit sine alio qz summa sufficiētia est bñtudo. summa reuerētia est bñtudo. summa potētia est bñtudo. et sic de aliis. C' Nō tādū qd qz hō nāl'r desiderat bñtudine. tūc vnumquodqz pte dīctoꝝ

dictorū quāq; desiderat sūm q; spectat ad beatitudinē, hoc autē est sūm cū pfectū inquantū eadē sunt beatitudinē. 7 q; beatitudo cū sit deus ē indivisibilis, oīa quāq; pfecta sūt vñū indivisibiliter. Et quo p; q; hoīes querūt ista sūm q; pfecta in q; tū sunt in sensibilibus: 7 tū desiderant ea sūm pfectionē, id homines non assequuntur p ea quod desiderat.

¶ Quid igit inq; p. Si quis cuncta sūt cupiat adipisci, summā quidē beatitudinis velit, s; num in his eā replet que demonstravimus id qd pollicetur non posse cōferre. b. Adinime inq; p. In his igit q singula qdā expector; prestare creduntur beatitudo nullo mō investiganda ē. b. Fateor inq; 7 hoc nihil verius dici potest.

¶ Quid igit inq; p. Hic pbia movet dubitationē, q; dicitur est iā q; hō querēdo singula horū dūis; ipe frustra beatitudinē. p; dicit ergo dubitari, v; querēdo oīa sūt q; beatitudo, dicit ergo boe. in lfa. Quid, igit i q; q. d. licet si q; beatitudo querēdo vñūquodq; dūisim qd igit erit siq; sūt cū cū cupiat adipisci, nūq; ille sic velit summā beatitudinis, nū quid beatitudinē replet in his bonis que demonstravimus non posse cōferre, qd pellicentur, i. p; mīst; Et rīdet boe, Adinime inq; p. Excludit ergo pbia dicit, In his ergo nullo mō est investiganda beatitudo, q; credunt p; stare singula expector; i. desiderandorū. Qd boe. pcedit dicens, Quod fateor, i. affirmo inq; ita esse, 7 hoc nihil verius dici potest.

¶ Notandū si aliq; querit oīa quinq; sūt ille q; beatitudinē in vli, sed errat in p;culari q;redo eā i istis t;palibus bōis i qbus non inuenit. nō. n. summa sufficiētia nec potentia i uenit in eis, 7 sic p; q; q;res vñū illoz vel oīa sūt sūm q; in ueniunt in reb; sensibilibus cū habeāt eē i eis mō pfecto nō p;seq; beatitudinē, q;res aut vñū illoz s; eē pfectū cū oīa sint vñū indivisibilia oīa querit 7 querit beatitudinē.

¶ Ad. Habes igit inq; 7 formāz false felicitatis 7 causas: deflecte nūc in aduersū mētis intuitū: ibi: n. verā quam p;misimus statū videbis: b. Atqui hec inq; v; ceco p;spicua ē: eamq; tu paulo an mō strasti: dū false causas apire conabarīs. Nā nisi fallor: ea vera ē 7 pfecta felicitas: q; sufficiēte potētē, reuerēdū, celebrē, letūq; p;ficiat. Atq; ut me interius aduertisse cognoscas, q; vñū horū: qm idē cuncta sūt, veracit; p;stare p;st. Hanc eē plenā beatitudinē sine ābiguitate cognosco. p. Te alumnē hac opinioē felicē: siquidē hoc inq; adieceris. b. Quid nāz inq; p. Eēne aliquid i his mortalibus caducisq; rebus putas qd hōi statū possit asserre. b. Adinime inq; puto, atq; a te nihil ut amplius desideret ostēsum ē. p. Hec igit vel imagines veri boni: vel imperfecta qdāz dare bona mortalibus vidēt, v; aut atq; pfectū bonūz cōferre nō possunt. b. Assentior inq; p.

¶ Habes igit inq; p. Postq; pbi assignauit cāz false felicitatis, hic ostēdit que sit vera felicitas. Secūdo ostēdit i quo sit constituta, ibi. Qm igit agnouisti. p;rio pbia dicit. Habes igit iam causas, 7 formā false felicitatis, nūc deflecte intuitū mētis tue in aduersū, idēst in vñū false felicitatis hoc est ad verā felicitatem, ibi statū videbis verā felicitatē quam p;misim; Et dicit boe. At q; p. certe, vera beatitudo p;spicua, est, i. manifesta ex dictis q; et hōi ceco, q. d. tā manifesta est vera beatitudo ex dictis q; etiā ceco si aliqd posset videre pateret, 7 tu paulo an mōstrasti eā suple verā felicitatē, v; conabarīs apire, i. declarare, causas false felicitatis, 7 dicit boetius Nāsi ego fallor ea est vera 7 pfecta fe

licitas, q; p;ficiat sufficiēte potētē 7 reuerendū, celebrēz 7 letū, ut etiā tu pbia cognoscas me boetū interius, i. plenius aduertisse q; sit vera felicitas: ego sine ābiguitate cognosco hāc eē plenā beatitudinē, q; vñū horū, i. p;dictorū veraciter potest p;stare, qm idē cūcta sunt, 7 dicit pbia quasi p;gratlando boetio. O alumnē hac opinioē, te felicē supple dico, siq; dē b; adieceris supple qd mō dicā dicit, b. qd nā inq; i. dicā. Dicit pbia, p;duas ne aliqd eē in his rebus mortalib; 7 caducis, i. t;fictoriis qd possit asserre, i. dare hōi statū, rīdet boetio. Adinime puto 7 illud ostēsum est a te ut nihil amplius desideret a beatitudine, Excludit ergo pbia dicens, Hec igit, i. sufficiētia, reuerētia 7 q; in rebus caducis inueniūt vel sunt imagines, i. similitudines veri boni et vident; dare mortalibus imperfecta bona, v; autē 7 pfectum bonū cōferre nō possunt, 7 dicit boetio assentior inq; p. Nota sufficiētia imperfecta que cōsiderat in reb; t;palib; nō ē vera sufficiētia, s; tantū similitudinaria. Sufficiētia autem pfecta includit oīa alia quattuor, 7 singulū aliorū q;tuor pfecte alia includit, 7 ideo illud quod dat vñū perfectum dat oīa, sed illud quod dat oīa facit vere pfectum, ergo dicit boetius illud quod potest veraciter vñū conferre illud cognosco esse beatitudinem. Et itē assentior est verbum deponentale: 7 idem significat cū verbo neutrali quod est assentio.

¶ Qm igit agnouisti q; vera illa: sit q; aut beatitudinē mentiant; nūc supest ut vñū verāz hanc petere possis agnoscas. p. Id qdē inq; iam dudū vebemēter expecto. p. S; cū vti in thimeo platonis inq; nō placet, in minimis quoq; rebus diuinum p;sidū debeat implorari, qd nunc faciendū cēses ut illius summi bōi sedē repire mereamur. b. Inuocandum inq; rerum oīm patrē: quo p;termisso nullum rite fundatur exordium. p. Recte inquit, ac simul ita modulata est.

¶ Quoniam igit que vera. Hic ostēdit pbia in quo vera felicitas sit constituta, 7 primo tangit ordinē hui; p;ris ad pcedentia, 7 docet diuinū auxiliū eē implorandū ut cognoscat in quo sit vera beatitudo, secūdo innocat diuinū auxiliū, tertio ostēdit intentū in quo sit vera beatitudo, scdā ibi. O q; p;petua, tertia ibi. Qm igit, p;rio dicit pbia. O Boetio quidā agnouisti q; sit vera beatitudo 7 agnouisti que mentiant; beatitudinē, nūc supest ut agnoscas vñū illāz veram beatitudinē petere possis, Et dicit boetius, Illud iāz dudū a te vebemēter expecto, 7 dicit pbia, Lū diuinū p;sidū, i. auxiliū in minimis rebus debeat implorari sic placet platonis nō in thimeo: qd nūc cēses faciendū supple in tā arduo negotio. Rīdet boe, Inuocādū sup, cēseō patrem oīm rez, i. deū sine quo nullū exordium rite fūdat; qd approbat pbia dicens, recte, tu inq; cēses 7 sit sine interuallo pbia ita modulata est, i. p;posuit inuocationē dei metrica modulatione. Nota q; in oībus diuinū auxiliū est implorandū, q; de; est qui diuitias sue sapie inquit in aīas sapientū, 7 tribuit studentib; grām cognoscendū, cui nihil ē difficile, 7 sine quo nihil possibile ē possideri, ita scribit i plogo de regimine p;cipū: 7 omne datum optimū 7 oē donū perfectū defursum est descēdēs a patre luminū, ut dicit alia scriptura, Et dicit bñs aug. Nemo tā erudit; nemo tā dicit; q; supna illustratiōe nō idēcat, 7 bñs gre, go, Nāsi ita sit q; doceat: i. uanū lingua doctorū laborat, Ideo pbia volēs ostendere in quo sit vera beatitudo innocat diuinū auxiliū, quo p;termisso nullū rite fundat; exordium.

¶ Metrum nonum libri tertii.

Qui perpetua mundum rōne gubernas
Terrarum celisq; sator, y temp; ab eno
Ire iubes: stabilisq; manēs vas cūcta moneri.

Admetrum nonū tertii libri.

Qui ppetua mūdū rōe gubernas. Istud ē me-
trū nonū hui? tertii. qd dī omericū ab inuēto
re qz omer? ipm adinuit? dī eroici a mā. qz
gesta heron. i. viroz illustrū. hoc metro dīcri
bebant? dī dactilicū a pede pānante. exame-
trum a nūero pedū. qz pstat ex sex pedibus. In quo metro
pbia innocat diuinū auxiliū ad ostendū i quo sit vera bī
tudo. qz ad ipaz pueniat. Primo ergo pbia captādo
beniuolentiā dei ipm multipl? cōmēdat. scdo petitionē suā
expūit. ibi. Da pī. Circa primū sciēdū q? tria regitū
ad petitionē eraudiendā. Primo regit? potētia eraudiēti.
scdo volūtas. tertio scia. De primā duob? dī i qro hui?
pfa. z. duo sūt in qb? oīs hūanorū actū effect? pstat vo-
luntas? pās. quoz si aliter desit nihil ē qd explicari qat.
De scia pz. qz sine ea nihil rōnabilis gerit. Volens ergo
pbia oīde q? de? possit. velit? sciat eraudire suā petitionē
ostidit ipz ē potētē ex mūdū gubernatōe. ex celī? terre crea-
tōe ex tps. pductōe. Scdo ostidit ipz volētē sine bēnolū
ex sui bōitate? clemētia q? pducit cūcta. tertio ostidit ipm ē
sapientē ex quorūdā effectū specialit? pductōe. scda ibi
Quē si externe. tertia ibi. Tu nūeris. Primo dicit. O pater
qz gubernas mūdū ppetua rōne. i. ppetua puidētia tua. qz
es fator. i. creator terraz? celī? qz iubes tps. ire. i. pcedere
ab euo. i. a ppetua duratione. tu manens stabilis. i. imuta-
bilis. das. i. facis cūcta moueri. C Notandū q? tota ista
lra. Qui ppetua vsqz ad illā ptē. da pī. v. legi suspēsiue
p oīe teneri vocatue admiratiue vī dēpctiue. C Mo-
randū qz gubernare ē res in debitu sui finem ordinare qd
spectat ad diuinā bonitatē. regit at prima cā oēs res pter
hoc qd cōmīscat cū eis istūdo sup eas virtutē vite? bōi-
tatis fm auctore li. de causis. C Notandū q? mūdū? fm
arist. in li. de mūdō ē cōstitutū ex celo? terra? naturis q
in eis sūt. quē mūdū de? gubernat ppetua rōne. i. sua p-
uidētia ppetua q? nō ē trāstoria sic puidētia hūana. sed
permanet duratiōe infinita. C Notādū sic aliqz dī fator
qz semina plantaz? arborū piciū. sic de? dī fator in qstū
celū? terrā creauit? pducit. p celū autē et terrā ē intelli-
gent? elemēta q? sūt in medio. dicit autē? terraz. ponēdo
nūcūm plalem p singulari p antresim. C Notādū q? tē-
pus ē duratio successiua cū sit numerus mot? fm prius
posterior ex qro pbicoz. q duratio pcedit ab euo Tibi
notandū q? eū est duratio pmanēs tota fil nullā hūc suc-
cessionē vel mutabilitatē annexā. qz idē qd eternitas. qz ē
ppria duratio dei. fm quā de? ē cā tps. sic. n. de? p suū
ē est cā cuiuslibet ēē. p suā bonitatē ē cā cuiuslibet boni-
tā p suā durationē est cā cuiuslibet durationis. C Notā-
dū q? de? ē stabilis. i. imutabilis. qz nulla specie mot? mo-
uet. nō generatiōe? corruptiōe cū sit ingenerabilis? icor-
ruptibilis. nec augmentatione? diminutiōe cū nō sit qst?
non alteratione nec loci mutatiōe cū sit impibilis. pbat
arist. 8. pbi. ex ordine mouentiū? mobiliū necesse ē deue-
nire ad aliqz primū oīs imobile? p se? p accūs. C Mo-
randū q? oīa a prio sunt mutabilia. vel fm esse vel fm ope-
rationē. Si fm esse hoc est dupl. vel fm ē substantiale sic
entia generabilia. corruptibilia. vel fm esse accūtale. sic
corpa celestia que licet nō mutent? generatiōe? corruptiōe
tamē mutant? fm esse locale. Si autem ē mutatio fm ope-
rationē. sic intelligentie sunt mutabiles. qz in ipis est succes-
sio intellectiōnū. licet ergo si mutent? quo ad ē tū quo ad
operationē. Aliter erponit. Stabilis manēs das cūcta mo-
ueri. vel oīs? speciebus motū. vel aliqb? speciebus? mot?
accipiēdo motū stricte vel large. Aliter erponit. Stabi-
litqz manens das cūcta moueri. nō q? oīa moueant. sed
qz qd mouet te dante mouet. qz sile genus locutionis. hī
Joā. primo. Illud oīm venientē in hūc mūdū. si q? oīs
fil illuminent. sed oīs qui illūantur a deo illuminantur.

Quē nō externe pepulerunt fingere cause
Materie fluitātis opus: vtz insita summi

Forma boni liuore carens. tu cuncta superno
Ducis ab exemplo: pulchz pulcherrimus ipse.
Mundum mēie gerens: siliqz imagine formans
Perfectasqz iubes pfectum absoluere partes
Quē nō exte. Hic pbia ostidit deū esse beniuolū et bōi-
tate clemētie qua oīa pducit? dīc. quē. s. deū externe. i. ex-
trifecē cāe. nō pepulerūt. i. nō coegerūt. fingere. i. compo-
nere. opul. i. creaturā fluitātis materie q? fluit de ēē ad nō
ēē. r econuerso de nō esse ad esse forme. Uetz p h insita. i.
intrinseca forma. summi boni. i. summe tue bonitatis. s.
sup. peplite fingere opus fluitātis materie: O pī. m. du-
cis. i. pducit cūcta ab exēplo supno. i. ab exēplari perpe-
tuo tuipse pulcherrim? ab oī deformitate elongatus ge-
rens mēie. i. mēoria. plenū mūdū seu pulchz mūdū. s. ar-
chitectū. formās. i. pducēs ipm mūdū sensibile. fili imagi-
ne sic pfuit in mēie tua. qz tu iubes mūdū pfectū. i. pfecte
pductū. absoluere. i. absolutū tenere sine defectu alicuius
pfectas ptes. i. elemēta? elemēta. q? spectāt ad integri-
tate mūdū. C Notādū q? oē qd necessitat a cā extrinseca ne-
cessitat ab efficiēte. vel a fine. qz nō sunt plures cāe extrinse-
ce. efficiēs aut necessitat dupl. vel violētā iherēdo. vt pī
ciēs lapidē sur sū. vel aliqd pferēdo quo nālī moueat? sic
generās formā dās leuitatis mouet ignē sur sū d necessi-
tate nāe de? ai si necessitat ab efficiēte prio mō. s. necessi-
tate violētē: cū nihil sit potēt? eo. nec necitate scdo mō
cū nihil ab alio recipiat. nec etiam necessitat necessitate fi-
nis. qz qd necessitat ab alio tanqz a fine cōparat ad ipm
sicut impfectū ad pfectū. eo qz finis ē bonū? pfectio illi?
qd est ad finē. de? aut a nullo extrinseco pficit. C Notādū
qz sola bonitas diuina cogit ipm ad pducēdū op? fluitan-
tis materie. nō aut coegit ipm necessitando sed libere mo-
uēdo. Notandū qz inuidia facit qz aliqz bonū alteri non
cōdicat qz inuidia est tristitia de bono alteri? qz talis inui-
dia in deo nō est. id suam bonitatē per creationē aliis cōi-
cauit. Uti dīc plato i thymeo. Ab optimo inuidia lōge re-
legata est. qz p pns sibi ouisilis put nālī cuiusqz capar bī-
tutinis esse poterat: efficiēz voluerit. Notādū qz sicut in
agētib? p nās forma rei sūde pexistit in agēte fm ē reale.
sic in agētib? secundū intellectū forma rei pducēde pexistit
secundū esse intellectuāle. sicut artifex volens producere
re domū. oī formas domus prio in mēte pexistere tan-
qz exemplar ad cui? imitationēz faciat domū in materia.
cū igitur deus sit agens p intellectū pducēs mūdū ipse
prebabit in mēte sua exēplar mūdū? oīm partūci? ad
cuius imitationēz produxit mundus extra. supplē qz mūdū?
in mēte diuina pexistēs dī architectus ab archos quod ē
princeps? typos similitudo quasi principalis similitudo
cuius imago dī iste mundus sensibilis.

Tu nūeris elemēta ligas: vt frigora flāmis.
Arida cōueniant liquidis: ne purior ignis
Euolet: aut mersas deducant pondera terras.

Tu numeris elemēta ligas. Hic pbia cōmēdat deum
ex pte sapie quo ad speciale effectū pductionē. et prio ex
productionē elemētoz. Secūdo ex pductionē aie mūdū. Ter-
tio ex pductionē nostraz aiaz. scda ibi. Tu triplicis ter-
tia ibi. Tu causis. Primo dicit. O pater tu ligas elemē-
ta numeris: idēst proportionibus numeralib? vt elemē-
ta frigida cōueniant. idēst cōcordent flāmmis. idēst calidis
elementis. qz vt arida idēst sicca elemēta conueniant lig-
dis. i. humidis elementis. ne ignis purior inter elemēta
euolet. idēst creat speram suam magis ascendēdo? ne pō-
dera. i. grauitates. deducant. idēst magis deorsum tucāt
terras mersas. idēst depressas. C Notandū qz elemēta ha-
bent proportionem numericā inter se. sicut enī duo nu-
meri quadrati cōueniunt in vno numero medio propor-
tionalī. sic duo elemēta contrariā in duobus qualitatibus
conueniunt in vno elemēto medio pportionalī vtriqz.
Utrū

Verbi gratia. Numerus quadratus est qui constat ex duobus suis partibus in seipsum. dicendo bis duo. tertia. bis duo in quaternarium: et tertia in nouenarium. et accipe unum numerum medium proportionabilem. scilicet senarium qui fit eandem proportionem excedit quatuor in qua excedit a noue. sicut enim nouem continet sex et mediam partem sex. ita sex continet quatuor et mediam partem quatuor. Sic similis est in elementis. Nam ignis et aqua in duobus qualitatibus contrariatur. ignis. n. est calidus et siccus atque frigida. et humida quae colligantur uno medio super aere. qui conuenit cum igne in caliditate: et cum aqua in humiditate. similiter est de aere et terra respectu aque. Secundum hanc sententiam littera sic exponit: Tu ligas elementa numeris. idest proportionibus numeralibus. ut frigora. idest aque quae frigide sunt. conueniant flammis. idest ignibus. qui calidi sunt per unum elementum medium quod est aer. et arida. idest terre quae aride sunt conueniant liquidis idest partibus aeris quae humide sunt per elementum medium quod est aqua.

Tu triplicis mediam nature cuncta mouentes
Connectens animam per consona membra resoluis.
Que cum secta duos motus glomeravit in orbes
In semet reditura meat: mentemque profundam
Circuit: et simili convertit imagine celum.

Tu triplicis mediam nature cuncta mouentes: Hic philosophia ostendit sapientiam ex anime mundi productione ubi sciendum quod ista littera communiter exponitur ad intentionem platonis in thymeo. sed quia ista expositio est difficilis et modice utilitatis ego eam pertransio: et ponas facile expositionem. que est de mente aristoteli. Ad cuius evidentiam est notandum. quod per animam mundi hic intelligitur intelligentia mouens orbem. que per motus virtutes suam influit inferioribus. et hec intelligentia dicitur media inter deum et animam humanam. Sicut enim in dignitate et perfectione excedit a deo. sic ipsa excedit animam nostram. **Notandum** quod intelligentia huiusmodi dicitur esse triplicis nature propter tres operationes quas habet. scilicet mouere orbem. intelligere deum. et intelligere seipsam. **Notandum** quod orbes celestes dicuntur consona consona intelligentie quia per ipsos tanquam per organa et instrumenta intelligentia influit inferioribus. licet enim intelligentia prima intentione moueat propter se tamen secunda intentione mouet propter inferiora. Hic promissa littera plana erit. unde dicitur sic. Tu deus animam supple mundi que est intelligentia. mediam super inter deum et animam humanam. triplicis nature. idest triplicis operationis. mouentem cuncta supple inferiora per influxum illum tu connectens resoluis. idest distinguis. eam per consona membra idest per conuenientes orbes que anima cuncta secta. idest diuisa quantum ad operationes. glomeravit. idest impressit motum in duos orbes super. in orbem primi mobilis. et in orbem planetarum. ipsa reditura: idest reflexa meat. idest procedit in semetipsam supple intelligendo quod eterna operatio. et ipsa circuit mentem profundam: idest mentem diuinam deum intelligendo. que est alia operatio. et ipsa conuertit. idest mouet celum. simili imagine. idest intelligentie. quod est tertia operatio eius. **Adhuc nota** licet corpora celestia sint diuersa tamen ratione unitatis ordinis possunt dici unum corpus. Similiter intelligentie licet sint diuersae. tamen possunt dici una intelligentia propter unitatem ordinis in operatione mouendi ergo dicit in singuli animam et non animas.

Tu causis animas paribus: vitasque minores
Prouehis: et lenibus sublimes curribus aptans
In celum terramque serias: quas lege benigna
Ad te conuersas reduci facis igne reuerti.

Tu causis animas paribus vitasque minores. Hic philosophia commendat sapientiam dei ex animarum nostrarum

creatione dicens. O pater tu prouehis idest producis animas hominum. et minores vitas. idest animas brutorum et plantarum paribus causis. quibus animam mundi produxisti. sed tu aptans sublimes. idest animas rationales hominum. lenibus curribus. idest celestibus stellis. tu serias eas in celum et terram. idest in corpora terrena. quas animas conuersas reduci igne. idest charitate reducete. facis reuerti ad te benigna lege. idest ordinatione tua. **Nota** quod anime bestiarum et plantarum dicuntur minores vite respectu anime hominis. eo quod non habent tot hec ita perfectas operationes vite sicut anime hominum. **Nota** quod leues currus sunt intentionem platonis intelligit stellas compares curribus. dixerunt enim platonici. quod deus omnes animas simul creauit et seminauerit eas in celo delegerit eas stellis comparibus. a quibus postea delabantur in corpora. sed hec opinio non valet. scilicet quod omnes anime simul sint create. immo omni die de nouo creantur et create corporibus infunduntur. Dicuntur autem anime feri in celum propter virtutes celestem. ex qua unio anime ac corpus contrahit suam periodum licet anima a deo producat in corpore. tamen unio ex parte dispositionis corporalis dependet a virtute celesti. ideo dicit eas feri in celum et terram. quia anime non coaptantur corporibus nisi si mediante virtute celesti. Unde secundo philosophorum. Homo enim hominem generat et sol. **Nota** quod deus animas creatas aptat lenibus curribus idest stellis comparibus quod sic potest intelligi. quia anima creata comparitate et similitudinem habet cum stella. Sicut enim stella est nobilior pars sui orbis et est perpetua sic anima rationalis perpetua existens est nobilior pars hominis. Vel sic potest intelligi quod deus animas creatas aptat lenibus curribus. idest rationi et intellectui qui dicuntur currius anime qui ducunt hominem in cognitionem rerum. quas animas ferit in celum et terram. quia anima ratione et intellectu habet cognitionem celestem. et terrestrem. **Nota** quod per ignem reducens intelligit ardorem charitatis: que homines auersum a deo vitis facit ipsum redire virtutibus. nisi enim homo deum amet ipsum non querit nisi querat non inueniet. nisi inueniat ad ipsum non reuertetur.

Da pater angustam menti conscendere sedes.
Da fontem lustrare boni: da luce reperta
In te conspicuos animi defigere visus.
Diffice terrene nebulas et pondera molis.
Atque tuo splendore mica. tu namque serenum
Tu requies tranquilla pius: te cernere finis.

Principium. vector. dux semita. terminus. idest.
Da pater angustam menti conscendere sedes. Postquam philosophia captauit beniuolentiam dei ipsum multipliciter commendando: hic exprimit suam petitionem dicens. O pater qui facis omnia predicta da. idest concede menti super humane. conscendere angustam sedem. idest nobilem sedem summi boni. da lustrare. idest inuestigando inuenire fontem boni. idest deum qui est fons omnis boni. da luce reperta. idest cognitione prehabita in te defigere. scilicet per amorem conspicuos visus. idest claros intuitus. animi. idest rationis et intellectus. O pater tu diffice. idest disperge nebulas idest obscuritates. et pondera. idest grauitates terrene molis. idest dilectionis terrene. atque mica. idest resplende tuo splendore. tu namque es serenum quo supple omnia illustrantur. Tu es tranquilla requies pius super mentibus. te cernere. idest videre. est finis super omnium. tu idem existas es principium. quia origo omnium rerum. tu es vector quod verbis nos per gratiam quo puenire non possumus per naturam. tu es dux ducens ab errore ignorantie ad veritatem sapientie. tu es semita cum sis via et veritas et per te ad te ipsum peruenitur. tu es terminus ultra quem nihil queritur cum sis summum et perfectum bonum. **Nota** quod sedes summi boni dicitur angusta. idest subtilis. quia vix magno labore ad

ipsam puenit. vel dicit angusta. i. nobilis. q. nihil sibi co
parari pot. C. Itē deū vocat fontē summi boni. sicut enim
riui hnt erigere et fluere a fonte et ipse a nullo. sic a deo
omne bonū hz esse. ipse aut a nullo. Nota ad hoc q. sedes
summi boni pscendat. oz q. inuestiget. et q. nō sufficit inue
stigare si non inueniat. nec inuenire si nō diligat. id pbia
petit p amorē defigi vsum animi. i. rōnem et intellectū in
summū bonū. C. Nota q. q. intellectus et rō impediunt
et obscurant per affectionē et desiderii terrenoz q. corpus
q. corripitur aggrauat aliam q. corpori est subiecta ideo
pbia petit fugari nebulas terrene molis. et q. non sufficit
fuga tenebray nisi assit lux illuminans: ideo petit illumi
nationē dicens. Atq. tuo splendore mica. C. Itēz difficio
cis. i. dispergo vel remoueo. et dicitur a vis prepositione
inseparabili et a verbo teo icis.

Prosa decima libri tertii.

Quoniam igitur q sit imperfecti que et pse
cti boni forma vidisti. Nūc demonstrā
dum reor quonā hec felicitatis pfectio
constituta sit. In quo illud primū arbi
troz ingrendū. an aliqd hmoi bonū: quale paulo
ante diffinisti. in rex natura possit erigere. ne nos
preter rei subiecte veritatem cassa cogitationis
imago decipiat. Sed quin existat. sitq. hoc velu
ti qdaz oium fons bonoz: negari nequit: Omne
enim qd imperfectum dicitur esse: id diminutio
ne pfecti imperfectūq. esse pbibetur. Quo sit vt si
in quolibet genere ipsectū quid esse videatur: in
eo pfectū quoz aliqd esse necesse sit. Etenim
pfectione sublata: vñ illud qd imperfectum pbibe
tur extiterit. ne fingi quidem pot. Neq. enim ab
diminutis inconsumatisq. natura rex cepit exor
diū: ab integris absolutisq. pcedens in hec ex
trema atq. effeta dilabit. Qd si vti pauloante
monstrauimus: est quedam boni fragilis ipfec
ta felicitas: esse aliquam solidam pfectamq. nō
pōt dubitari. B. Firmissime inquā verissimeq.
conclusam est. B.

C. Prosa decima tertii libri.

Quoniam igitur q sit imperfecti. Ita ē decima psa
hui. tertii: i. q. pbia ostendit vbi vera bñtudo sit
stituta et pso pñmādo se pbat bñtudinē per
fectam eē in rex nā. sed ostendit in quo sit vera
bñtudo. i. bñ. Quo vō. Primo dicit O Boeti qm vidisti
in precedentibus que sit forma imperfecti boni. et que sit for
ma pfecti boni. nunc reor. i. opinor eē demonstrandum.
quonā. i. vbi hec pfectio felicitatis. i. pfecta felicitas. sit cō
stituta. i. quo sup. inuestigando. illud ego arbitroz primū
esse ingrendū. an aliquod hmoi bonū pfectū quale paulo
ante. i. octaua prosa diffinisti. possit erigere in rex natura
ne cassa. i. vana. imago. i. spēs cogitationis nos decipiat
preter veritatem subiecte rei. i. crētis rei. sed neq. negari
qn existat in rex natura pfectum bonū et pfecta felicitas.
et hoc bonū sit veluti fons oium bonoz et tunc pbat ipm
esse tali rōne. In quocūq. genere est repire imperfectum in
eodē est repire pfectum. sed i. genere rex est repire imper
fectum bonum et imperfectā felicitatem vt pz ex precedenti
bñs. ergo in rex natura erit dare pfectū bonum et pfectaz
felicitatem. hanc rōnem ptrahat in littera et dicit. Omne
quod dicitur esse imperfectum illud pbibet imperfectū vñi
natione. i. ex defectu pfecti. quo sit vt si in quolibet genere
videatur esse quid. i. aliqd imperfectū in eo genere necesse sit
aliquid esse perfectum. et enim sublata. i. circūscripta pfe

ctione. nec fingi pōt vñ extiterit. i. esse habeat. qd pbibetur
imperfectum. neq. n. natura cepit exordii a diminutis et in
consumatis. i. ab imperfectis. sed natura pcedens ab in
tegris et absolutis. i. pfectis. dilabitur in hec extrema. i. in
feriora. atq. effeta. i. infructuosa ex hoc ergo accipit ma
ior rōnis in quocūq. repit aliqd imperfectum. Tunc subitū
git minorem dicens Sicuti pauloante monstrauimus q
est fragilis boni et imperfecta felicitas. Et ponit pclusionē
dicens ergo dubitari non pōt esse aliquā solidam et pfectā
felicitatē. quod pcedens. B. dicit. verissime et firmissime
conclusum est. C. Notandū q. in tpalibus et sensibilib. nō
pōt esse summū et pfectū bonū et q. multi sunt qui non pu
tant esse alia bona preter sensibilia. ideo ne aliq. putet nul
lum esse pfectū bonū in rex natur apbia pso anteq. ostē
dat vbi sit summū pfectū bonū pbat ipsum esse. C. Notan
dum q. res subiecta est de q. bñtur sermo et cognitio. h. vñ
cogitamus de re que non est tūc est cogitatio cassa preter
veritatem subiecte rei decipiens nos. ne aut talis cognitio
videat esse summū boni. ideo primo pbat ipsum esse in re
x nā. C. Notandū q. imperfectū non pōt esse principii re
rum. q. perfectum prius est imperfecto. principio aut non
est aliqd prius. ex quo sequitur q. vbi est imperfectū ibi ē re
perire pfectū. C. Notandū q. est deuenire ad aliqd pfectū
a quo natura incipiens progredit ad posteriora ipsecta. cu
inmodi sunt hec inferiora que dicuntur extrema et effeta.
q. sunt vltima causatorum non causa aliis inferioribus.

Quo vō ingt. habitet ita cōsidera. d. n. rex oium
principē bonū esse. cōis humanoz cōceptio. pbat
aioz. nā cū nihil deo meli. excogitari qat: id quo
melius nihil est: bonum esse quis dubitat.

Quo vō ingt. Itē pbia ostendit in quo pfectum bonum: si
ue felicitas sit sita. sed ostendit quoddam correlarium. ter
tio mouet dubitationē. sed ibi. Super hec. tertia ibi. At
qui h. q. Primo dicit vel ostendit pfectam felicitatē esse i
deo cōstitutā. secundo ostendit p. que modū sit in deo ibi. S.
queso primo ponit vnam ppositionē notā. secundo ex ea
pbat intentū ibi. Ita vō. Primo dicit. Jam probatum est
q. est dare perfectum bonū quo vō. i. in quo habitet illud
perfectum bonum. ita cōsidera. Et tunc subiungit ppo
sitionē. Ois conceptio cōis humanorum aioz: probat. i.
pcedit deum esse bonum principem oium rerum et q. de
fit quoddā bonū. pbat per hoc: q. deo nihil melius exco
gitari pōt. et q. dubitat illud esse bonū quo melius nihil
est. q. d. nullus. C. Notandū q. deum esse principem oium
rex oēs pcedunt. sed q. pitagorici duo posuerūt esse pñci
pia rex. vñum bonum aliud malū. ne ergo aliq. occasio
ne huius negaret deū esse bonum. ideo hoc probat ex eo
q. nihil potest meli. excogitari deo. Vñ dicit bñs Aug.
in lib. de doctrina christiana. Omnes latine lingue scien
tes euz aures eorum sonus tetigerit quo profertur deus:
mouentur ad cogitandum excellentissimam quandam i
mortalem naturam. ita autem cogitatur deus vt aliquid
quo nihil sit melius.

Ita vō bonū eē deū rō demonstrat vt pfectum
quoz bonū in eo eē conuincat. nam ni tale sit: re
rum oium princeps eē nō poterit. Erit. n. eo pre
stantius aliqd pfectū possidēs bonū. qd hoc pz
atq. antiquus eē videat. Dia nāq. pfecta minus
integris priora eē claruerūt. qre ne in infinitū rō
pdeat: confitendū ē summū deū: sūmi perfectūq.
boni esse plenissimū. Sed pfectū bonū veram eē
bñtudinē pstituiimus. veram igitur bñtudinē
in summo deo sitam esse necesse est. B. Accipio
ingt. nec ē qd contradici vllō modo queat. B.

Ita vō bonum esse. Itē probat intentū q. bñtudo siue p
fectum

fectum bonū sit finis in deo tali rōne. Perfectū bonum ē vera bñtudo, sed in deo est perfectū bonum, ergo in deo ē vera bñtudo, vñ dicit in lra. Ratio ista demonstrat deū eē bonum vt conuincat, i. infallibiliter pcludat, in eo esse perfectum bonū, nam ni. i. nisi deus sit tale, i. perfectū bonū, nō poterit esse princeps oīuz rez. si enim non sit perfectū bonum erit aliqd prestantius eo possidens pfectū bonum: quia oīa pfecta clauerunt, i. manifesta sūt esse priora minus integris, i. pfectis, quare ne rō pdeat, i. pcedat in infinitum confitendum est sūmū deū esse plenissimū sūmū pfectū, bōi et sic p3 mīor rōis, i. q. in deo est pfectum bonū. Tunc probat maiorem dicens, Sed pstitimus, i. probauimus nona pofa, pfectū bonū esse veram bñtudinē igit̃ restat concludere q. necesse est veram bñtudinē sitam esse in summo deo. Cui Boetius consentiens dicit accipio, i. concedo inquā, nec est qd vllō mō queat ptradici. C. Notandū q. si deus non esset pfectū bonū sed imperfectū pcederet in infinitū sic arguendo, Deus vel est pfectū bonū vel imperfectū, si pfectū habet ppositum, si imperfectū erit aliqd prius eo, cū pfectū sit prius ipso. Illud ergo prius vel est pfectū bonū vel imperfectū, si pfectū illud erit deus, et habet ppositum, si imperfectū erit aliqd prius eo cum perfectū sit prius ipso. Itē querit de illo priorē, vel est pfectū bonū vel imperfectū, et sic pcedere tur in infinitū, vel dabitur deū esse pfectū bonū, et hoc innuit in lra cū dicit, Quare nec in infinitū ratio procedat.

Sed queso inquit te, vide q. id sancte atq. iūo labiliter pbes q. boni summi summū deū diximus esse plenissimū. **B.** Quonā inquā mō. **P.** De hunc rez oīuz patrem illud sūmū bonū quo plenus esse phibet: vel extrinsec. accepisse: vel ita naturaliter habere presumas: quasi bñtis dei habiteq. bñtudinis diuersam cogites esse substantiā. **Nā** si extrinsecus acceptū putes: prestantius id qd dederit: eo qd accepit existimare possis. Sed hūc eē rez oīuz pcellentissimū dignissime cōfitemur. **Qd** si natura qd ē iest: sed rōne diuersam: cū de rez principe loquamur deo: fingat que pōt quis hec diuersa conūnerit.

S3 queso te inq. Hic pbia ostendit p. quē modū vera bñtudo sit in deo, q. non est in deo tāq. aliqd distinctum ab ipso sicut accidens a subiecto, sed est idē cū ipso, qd pbat quattuor rōibus, scda ibi. **P.** Postremo, tertia ibi. **Omnino** enim, quarta ibi. **Respice** inquit, **P.** Primo premittit intentionem suam cum quadam diuisione cuius membra improbat dicens, **O** Boetius queso te vide q. id sancte, i. firmiter et inuolubiliter probes q. diximus summū deū esse plenissimū summū bonū et dicit Boetius, Quonā modo sup. hoc probatur. Tunc ponit pbia diuisionem dicēs, psumas, i. putas ne hunc patrem oīum rez accepisse extrinsecus illud summū bonum quo phibet esse plenus, vel presumas ita naturaliter habere a se illud bonū, quasi cogites diuersam esse sūam dei bñtis et bñtudinis habite. Et tunc improbat membra, primo q. deus non accepit summū bonū ab extrinseco dicens, **Nā** si putes bonū qd in deo est extrinsecus acceptum tunc tu possis, i. potes existimare eē pstantius, i. melius illud bonū qd dederit eo qd accepit sup. deo qd est falsum: q. ostendit hunc pcellentissimū oīuz rez. Tūc probat q. pfectū bonū in deo non est i ipso naturaliter tanq. differens a seā sua dicens, **Qd** si natura, i. p naturā, inest deo summū bonū sed est diuersum ab ipso rōne quidditatis, fingat que pōt q. hec diuersa coniungere sup. deum et summū bonū, q. d. non est vāre aliquem priorem ista diuersa coniungentē. **C.** Notandū q. rō quas pbia pretendit est ista, Summū bonū qd est in deo vel est acceptum ab extrinseco, vel inest sibi naturaliter, si ab extri-

seco aliquid erit prestantius et nobilius deo: q. vāns summū bonū prestantius est recipiente ipso, si aut inest deo naturaliter vel tanq. idē sibi, vel tanq. diuersum ab ipso si tāq. idē sibi habet ppositū, si tāq. diuersum ab ipso: erit aliqd prius qd ista diuersa pūnerit talis autem fingere est difficile.

P. Postremo qd a qualibet re diuersum est, id nō est illud a quo intelligitur esse diuersum, quare qd a summo bono diuersum est: sui natura id summum bonum non est, qd nephas ē de eo cogitare quo nihil cōstat eē pstantius.

P. Postremo qd a qualibet. Hic pbia ponit scdam rōnez q. summū bonū in deo non differt ab ipso, et est rō talis, Illud quod est diuersum ab alio non est illud a quo est diuersum. Si ergo summū bonū esset diuersū a deo: deus si esset summū bonū quod nephas est dicere, vñ dicit i lra. **P.** Postremo illud quod est diuersum a qualibet re, illud si est illud a quo intelligit, i. videt esse diuersum: quare quod sui natura diuersum est a summo bono, illud non est summum bonum, si igit summū bonū ita sit in deo q. sūmaturam est diuersum ab eo, seq. q. deus non sit summum bonū: quod nephas est cogitare de deo, quo nihil cōstat e. prestantius. **C.** Nota si aliqd esset in deo diuersum ab ipso: deus esset compositus, et non essentia simplicis quod est falsum. **C.** Itē qd est in deo diuersum ab ipso, vel est accidens vel est pars eius, non accidens: q. deus nō ē subiectū alicuius accidentis, si est pars eius cum pars pcedat toti aliqd erit prius deo: quod falsum est.

Omnino enim nullius rei natura suo principio melior poterit existere. Quare qd oīum principium sit id etiā sui sūa summū esse bonum verissima rōne concluderim. **B.** Rectissime inquā. **P.** Sed sūmū bonum bñtudinē esse concessū est, b. ita ē i quā. **P.** Igitur inquit deum esse ipsam beatitudinem necesse est confiteri, b. Nec iquam ppositis prioribus refragari queo: et ab illis hoc illatum consequens esse perspicio. **P.**

Omnino enim nullius rei natura. Hic pbia ponit tertiā rationem que talis est, Illud quod est principium oīuz for maliter est summū bonū: q. sūmū bonū nō potest eē prius prius: sed deus est principium oīuz, ergo formaliter est summū bonū: sūmū aut bonū idē bñtudo, ergo deus formaliter est summa bñtudo, vñ dicit in lra. **O**mnino, i. generaliter nullius rei natura poterit existere, i. esse melior suo principio q. re qd oīuz sit principium sicut deus illud etiā pcluderim verissima rōne, summū esse bonū sūa, i. per sūam, cui assenties Boetius dicit, Rectissime inquā pclusum est, sed summū bonū esse bñtudinē pcessum est dicit, Boetius: ita est inquā. **C.** Concludit ergo pbia, Igitur necesse est deū pferri ipaz bñtudinē, dicit Boetius, nec queo refragari, i. resistere, prioribus ppositis, i. premis, et ego pspicio hoc illatum esse pñs illis, i. ad illa. **C.** Nota q. principium oīum rez opz esse summū bonū substantia liter: q. si aliqd aliud a principio esset sūmū bonū substantia liter sicut aliqd principium, sequitur q. principium sit nobilius suo principio, nā bonū substantia liter nobilior est bono accidentali. **C.** Item si principium non est bonum substantia liter sed accidentali cum oē quod est tale per accidens reducat ad aliqd tale per se: tunc principium reducet ad aliqd: et pñs non eēt principium.

Respice inquit an hinc quoq. idem firmitus approbetur: q. duo summa bōa que a se diuersa sint esse non possunt. Et enim que discrepant bona: nō esse alterum quod sit alterū liquet: quare neutrum poterit esse pfectū: cū alterutri alterū de-

est. Sed qđ pfectū non sit: id summa nō ēe mani-
festū est: nullo mō igitur que summa sunt bona:
ea pnt esse diuersa. Atqui 7 bñtudinē 7 deum sū-
mū bonū esse collegimus. quare ipsam necesse ē
sūmā esse bñtudinē qđ sit summa diuinitas. **B.**
Nihil in quā nec re ipā verius nec ratiocinatiōe
firmius: nec deo digni cōcludi potest. **P.**

Respice inquit an hinc. Hic ponit quartam rationē qđ
bñtudo i deo si differet ab ipso. Si bñtudo differret a deo
cum vtrūq; tā deus qđ bñtudo sit sūmū bonū: essent duo
summa bona. quoz vnū non esset alter. 7 cū vnū de-
se alteri neutriū erit pfectū 7 sūmū bonū: qđ pfectū ē cui ni-
hil deest. ergo necesse est bñtudinē esse idē cum deo. vñ di-
cit in lra. **O** Boetius respice an hinc qđ modo dicā illud qđ
probatum est firmius approbet. duo summa bona esse si
pnt que sint a se diuersa. etenim liquet. i. manifestū est. qđ
bona que discrepant. non esse alterz sup. eoz bonoz: qđ
sit alterz. quare cuz alterz deest alterutri. i. alteri. neutrum
poterit esse pfectū: cū pfectū sit cui nihil deest. **S**ed
manifestum est. illud non esse sūmū bonū: qđ non est p-
fectū igit nullo mō pnt ēē diuersa ea que sunt summa bo-
na. Atqui pro certe. deū 7 bñtudinē collegimus esse sūmū
bonū. quare necesse est ipsam naturā. que sit diuinitas.
i. naturam dei esse summa bñtudinē. qđ Boetius appo-
bans dicit. nihil verius est ipsa re nec ratiocinatione fir-
mius: nec deo dignius concludi pōt. **N**otandū ex qđ-
to topicor qđ per suphabundantiā dicit vni soli conuenit
cum igitur sūmū bonum dicatur p superhabundantiā nō
erunt duo summa bona. **I**tem si essent duo summa bo-
na vel essent eiusdem speciei: vel differrent spē: si eiusdem
spē erunt equaliter perfecta 7 vnū erit supsūmū. si differret
spē vnū erit pfectius altero. qđ impossibile ē duas spēs
esse equalr pfectas: sed qđ est imperfectius non est sū-
mum bonum. ergo non sunt plura summa bona.

Super hec inquit igitur veluti geometre solent
demonstratis propositis aliquid inferre que po-
rismata ipsi vocant: ita ego quoq; tibi veluti co-
rolarium dabo. Nam qm bñtudinis adeptione
sunt hoies bñi. Bñtudo vō ē ipā diuinitas: diui-
nitatis adeptōe fieri bñs manifestū est. Sed vti
iustitie adeptione iusti: sapientie sapientes fiunt:
ita diuinitatē adeptos deos fieri simili rōne neces-
se est. **O**is igitur beatus deus sed natura quidē
vnus: picipatiōe vō nihil prohibet esse qđ pluri-
mos. **B.** Et pulchrum inqđ hoc atq; preciosus
sine posissima siue corolarius vocari maus. **P.**

Super hec inquit. Hic pbia pcludit ex dictis quādā con-
clusiōem corolariā dicens. Sup hec. i. pdicta ego tibi da-
bo corolariū. i. pclusiōē corolariā. ita. i. sicut geometre
aliquā solent demonstratis suis propositis inferre. que illa
ra ipsi vocāt posismata. i. aptiōes. Et tunc ponit corola-
riū qđ ois bñs est deus. qđ sic inferet. qđ adeptiōe bñtudi-
nis fiunt hoies bñi: bñtudo vō est ipsa diuinitas vt proba-
tū est manifestū est hoies bñs fieri adeptiōe diuinitatis.
sed sicut adeptiōe iustitie fiunt hoies iusti: 7 adeptiōe sa-
piētie sapientes. ita necesse est adeptiōe diuinitatis ēē bñs
siue deos. igit ois beatus est deus. sed natura quidē vnus?
deus est 7 nō plures: picipatiōe vō nihil pibet plures
deos esse. hanc conclusionem cōmēdās. **B.** dicit. Et pul-
chrum inqđ hoc. i. qđ modo pclusisti. atq; piosum siue
posissima siue corolariū maus. i. magis velis ipsum voca-
ri. **N**otandum qđ ois beatus est deus: hoc probatur ex
lra sic. Hoies fiūt bñi adeptiōe bñtudinis: s; bñtudo ē di-
uinitas. ergo hoies fiūt bñi adeptiōe diuinitatis s; adeptiōe

ne diuinitatis aliqđ efficit de? ergo ois bñs ē deus. vel
pōt sic argui. Adeptiōe diuinitatis aliqđ efficit de?. ade-
ptiōe diuinitatis aliqđ efficit bñs cum diuinitas sit idē
cū bñtudinē: ergo ois bñs ē de? **C** Nota fm Aug.
qđ potus. rī. est subtile foramen in corpore per qđ sudor
emanat. inde posissima tis. i. aperitiō vel illuminatiō sen-
sus. Dicunt etiā posismata regule quas geometre ppo-
nunt ad aliqđ ostendendū eo qđ aperiant 7 illuminent men-
te lectoris: 7 ipse allegat Boet. in hoc libro de hoc noie
posissima. **N**otandū s; eūdē Aug. a corona venit corona-
riū qđ est pmiū victorie vel pmiū belli vel certaminis. i.
coronā vel aliqđ aliud vel coronariū ē vñ aliqđ meret bo-
norē: vel adipiscit coronā. Et etiā allegat Boet. in hoc
loco de hoc noie corolariū. sed cōter ipsū notamus coro-
lariū. 7 ē corolariū cōclusiō sequens ex pmissis. **N**ota
aliqđ diceret. Si ois bñs est deus cū plures sint bñi. plu-
res erūt dii. Rndit Boetius qđ vnus est deus nāl: 7 esse
tialiter: sed participatiue. i. picipatiōe virtutis 7 immortal-
tatis pnt esse plures dii. vñ ps. Ego dixi dii estis 7 filij ex
celis oēs. **I**te innuit pbs. iz. melba. vbi sic cōcludit. nō
valet pluralitas picipū. sit ergo vnus princeps. i. fm natu-
ram 7 essentiā. Ergo dicit Seneca. Vir speculatiūis est qđ
si deus i humano corpore hospitatus. **C** Pro quo vlti-
rius notandū qđ deus ē quadruplex. aliqđ est de? nuncu-
patiuē vt idolum. Alius vspatiuē vt demones cultū vel
sibi vspantes vt dicit scriptura. Oēs dii gentiū demōia
Terius picipatiue vt hoies bñtudines picipātes. Quar-
tus est deus natura bñs essentie eternitatē. imutabilitatē
7 cōcabilitatē. primis tribus modis pnt bene esse plures
dii. sed non quarto mō. **V**ltimo nota veltatem siue ol-
uinitatem picipare: non est nisi imortalitatē. impassibili-
tatem. subtilitatē 7 agilitatē adipisci. **N**ā mortale additū
nobis separat nōs a dijs: vt dicit porphyrius. ergo ade-
ptione imortalitatis erimus dii.

Atqui hoc quoq; pulchrius nihil est quod his
annectendū esse ratio psuadet. **B.** Quid in quā.
P. Cum multa inquit bñtudo continere videat
vtrum ne hec oia i vnus. veluti corpus bñtudinis
quadā partiū varietate coniungat. An sit eorum
aliquid qđ bñtudinis substantiā compleat. ad hoc
vō cetera referat. **V**ellē in quā id ipsaz rez com-
memoratiōe patefaceres. **P.** **N**ōne inquit bñ-
tudinē bonū esse cōsemus. **B.** Ac sūmū quidē i
qđ. **P.** **A**ddas inquit hoc omnibus lz. Nam ea-
dem sufficientia summa est. eadem summa potē-
tia. reuerentia quoq; claritas 7 voluptas bñtudo
esse iudicatur. **B.** Quid igitur. **P.** **N**ecce oia
bona sufficientia: potentia: ceteraq; veluti quedā
beatitudinis membra sunt. an ad bonum veluti
ad verticem cuncta referantur. **B.** **I**ntelligo in-
qđ quid inuestiganduz proponas sed quid consti-
tuas: audire desidero. **P.**

Atqui hoc quoq; pulchrius nihil est. Hic pbia mouet
circa pdicta quādā dubitationē. scđo soluit eā ibi. **C**ulus
discretionem. **P**rimo dicit. Et quo dicis hoc corolariū
esse pulchrum. Atqui pro certo hoc qđ iam dicam nihil
ē pulchrius. qđ rō psuadet esse annectendū his. s. supradi-
ctis 7 dicit Boetius qđ est pulchrum illud. dicit pbia. cū
bñtudo videat multa pñnere. videat vtrū hec oia cōiun-
gant. i. pstituant veluti vnū corpus bñtudinis. quadā va-
rietate partium. an sit aliqđ eoz quod cōpleat sūam bñ-
tudinē. 7 ad hoc cetera referantur. **T**ūc Boet. petit hāc
qōnē magis elucidari dicens. **V**ellem in quā vt pateface-
res illud

res illud quod queris cōmemorazione ipsarū rex sup. cre-
plificando. 7 pbia pdescedēs Boetio querit. Mōne cente-
mus bñtudine esse bonū dicit. B. Lerte sumū bonū cui
pbia. licet. i. licitū est addas hoc sup. sumū oibus hīs.

Am bñtudo est summa sufficiētia. eadem est summa po-
tētia. 7 indicat esse summa reuerentia claritas. 7 voluptas
dicit. B. Quid igit sup. estimas dicēdū. rñdit pbia. beccē
ne. i. nungd bec oia. i. sufficiētia. potentia ceteraqz. sunt
veluti quedā membra bñtudinis. an cūcta referūt ad bo-
nū veluti ad verticē. i. tanqz ad summā rōnem appeten-
di oia alia. Tunc Boetius fatef se itelligere qdōnem 7 pre-
stolari eius solutionē dicens. Itelligo qd pponas inue-
stigandū: sed desidero audire quid pstituas. i. diffinias q
stionem dissoluendo. C. Notādū q qd quā pbia mouet ē
ista. Utrum pdicta qnqz. i. sufficiētia reuerētia 7c. consti-
tuant bñtudinem sicut diuersa membra vniū corpus. vel
vtrum oia sint eadē 7 referāt ad aliqū vñū. s. ad bonū
quod sit rō appetendi oia ista. C. Notādū qz in bñtudine
est summa bonum. 7 i bñtudine est sufficiētia. reuerentia.
potentia. glia 7 iocūditas. Ideo querit an ista sint in bñ-
tudine tāqz diuersa: aut ad vñū relata. s. ad bonū rōne cu-
tus appetit. C. Nota ad primā pte qdōis dñ rñderi q nō
qz membra vñū corpus pstituentia. vñt esse inter se diuer-
sa vt statim. pbabit i ista sequēti. sed illa. 5. sunt vñū vt
probatū est ergo non pnt esse partes bñtudinis pstituen-
tes ipam sicut mēbra vñū corp⁹ ēt si sic sequerē qz beati-
tudo seu deus non esset oīno simplex qd est impossibile.

C. Cuius rei discretionē sic accipe. Si bec oia bñ-
tudinis membra forent: a se quoqz inuicem dis-
creparent. Nec est enim partium natura vt vñū
corp⁹ diuersa cōponāt. Atqui bec oia idē ēē mō
strata sunt. minime igit mēbra sūt. Alioquin ex
vno mēbro bñtudo videbitur esse coniuncta. qd
fieri nequit. b. Idē in quā dubium non est: sed id
quod restat expecto. p.

C. Cuius rei discretionē. Hic pbia soluit qdōne. 7 primo off-
dit q ista qnqz non sunt ptes 7 mēbra bñtudinis. scdō cū
dit q oia referant ad bonū ibi. Ad bonū vō. 7 primo off-
dit talem rōnem. Ad membra pstituentia aliqd vñū ad iuicē
vñt esse diuersa. sed ista oia qnqz sunt idem: ergo nō sūt
mēbra 7 ptes bñtudinis. vñ dicit in ista. Cuius rei sup.
posite in qdōne. sic accipe discretionē. i. discretā solutionē.
Si bec oia forent mēbra bñtudinis: tunc discreparent a se
inuicem. bec enim est natura partium: vt diuersa cōponāt
vñū corpus. Atqz pro certo bec oia qnqz monstrata sūt idē
esse sup. in. 9. prola. igit minime sunt mēbra bñtudinis s3
si in eis saluet rō membri oia erunt vñū membrū. 7 tunc
seqt bñtudine cōponi ex vno membro qd est impossibile
hoc est q dicit aliqn. i. si aliter dicat q nō sūt membra
s3 vñū mēbrū: videbit bñtudo esse pñtina ex vno mēbro
qd fieri neqz. Et dicit Boe. Id qd qd mō cōclusū est nō
est dubiū sed illud qd restat de veritate alterius ptes que-
stionis expecto. C. Notādū q bñtudo est diuinitas vt pri-
us vñū ē. 7 qz diuinitas ē oīno simplex 7 idiūiblis. 7 ex nul-
lo pōt esse cōstituta. cū enī pstitūis prius sit pstituto: esset
aliqd prius deitate qd absurdū ē ergo bñtudo non pōt
esse cōstituta ex plurib⁹ membris vel ex vno membro.

C. Ad bonum vō cetera referri palam est. Id cir-
co. n. sufficiētia petitur: qm bonum esse indicat.
Iccirco potentia: qm id quoqz esse creditur bo-
num. Idem de reuerentia: claritudine. incūditate:
coniectare licet. Omnium igitur expetendoz
suma atqz cā bonū ē. Qd. n. neqz re neqz simili-
tudine vllū i se retinet bonū: id expeti nullo mo-
do pōt. Cōtraqz ēt q natura bona non sūt tñ si cē

uideant qñ vera bona sint appetunt. Quo fit vt i
lūmina atqz cā expetendoz oīum bonitas esse in-
re credatur.

C. Ad bonū vō cetera. hic pbia offdit q oia referāt ad bonū
tāqz ad cām ppter quā appetūt. scdō ex dictis deducit qñ
dam pclusiones superius pbatas vt melius intelligant.
scdā ibi. Cuius vō cā. 7 pñio dicit. 7 pñā ē cetera s3 qn-
qz supradicta ad que oia appetenda reducuntur ipa refer-
ri ad bonū. iccirco enim petif. i. appetitur. sufficiētia: qz
bonum esse iudicatur. iccirco potentia desiderat: quia id
ē credif cē bonū. Idē licet cōiectare. i. iudicare. de reuerē-
tia claritudine. i. claritate. 7 incūditate. 7 sic vlt cōclūde-
re q bonū est suma. i. pfectio. 7 cā oīuz expetendorū. i. de-
siderandoz. qd declarat p signū dicens. illd. n. quod ne-
qz in re neqz in similitudine. i. apparetia. vllū bonū retinē
in se. illud nullo mō pōt expeti. i. desiderari. 7 pñā. i. per
pñā illa que non sunt bona natura idē ex natura. tñ
si videat. i. appareant esse quasi vera bona sint appetunt.
quo fit vt bonitas iure credat esse summa atqz cā oīum
expetendoz. C. Notādū q bonum est cā oīuz desideran-
doz: qz deficientē rōne boni in aliquo sine sit bonum fm
apparetia siue existentia. tollit rō appetibil. posita vō rō-
ne boni in aliquo sine s3 rē siue s3 apparetiam ex quo ipz
est appetibile. propter quod dicit Arist. 3. de anima. Qdō
vet enim appetibile hoc quidem bonum hoc autem ap-
parens bonum.

C. Cuius vō cā quid expetitur. id maxime videtur
optari. Veluti si salutis cā quispiam velit egare
non tam equitandi motū desiderat qz salutis ef-
fectum. Cum igit oia boni grā petāt non illa po-
tius qz bonū ipsum desiderant ab oibus. Sed p-
pter qd cetera optant bñtudinem esse cōcessum
quare sic quoqz sola queritur beatitudo. Ex quo
liquido apparet ipsis boni 7 beatitudinis vnam
atqz eandem esse substantiam. b. Nihil video cur
dissentire quispiam possit.

C. Cuius vō cā Hic ex dictis pbia deducit qualdā pclasio-
nes prius probatas vt melius intelligat 7 sunt due. 7 pñā
ma est q bonū 7 bñtudo sunt idem. Secūda qz deus 7 bo-
num idem sunt. deducens ergo pñio pclusionē dicit. Illud
maxime videt optari. cuius cā. qd. i. aliqd expetit. i. desi-
derat. vt si cā salutis. i. sanitatis. qspiam. i. aliqd. velit eg-
tare non tam. i. non tñ desiderat motū egandi. qz. i. in-
quātū desiderat effectū salutis. i. sanitatis. cū igit oia pe-
tant. i. appetāt grā boni. illa nō potius desiderant ab oī-
bus qz ipsum bonum. s3 nos pcessimus bñtudine esse pp
qd cetera optant. quare sola bñtudo tāqz finis oīuz alio-
rū. querit. i. desiderat. ex quo ligdo. i. manifeste appet ēē
eandem stam ipsius boni 7 bñtudinis Boetius enim al-
sentens isti deductioni dicit. Nihil video cur qspiam possit
dissentire. C. Notādū quoniam qz pñietas per se ē eadē
necesse est illa esse eadez. cum igitur bonitas 7 bñtudo hēant
vnam 7 eandē p se pñietatē erunt eadē. Nam per se p-
pñit est bñtudini. q oia ppter eam desiderant similiter
illa pñietas est boni q oia appetūt qz bona. ergo bonū
7 beatitudo sunt idem. C. Notādū q illud magis appeti-
tur cuius causa aliqd appetit. qz illud ppter quod ali-
quid appetit prius est in causando motū desiderii qz illd
qd appetit pp aliqd: qz cā priaria prius influit qz secūda-
ria 7 id illud ppter qd aliqd appetit plus influit deside-
rio qz illud qd appetit ppter aliqd sicut finis plus influit
qz ordinata in finē. 7 hoc declarat p exēplū i ista de sanita-
te: que plus appetitur qz actus equitandi factus propter
sanitatem.

C. Sed denum veramqz beatitudinem vnum atqz
idem esse monstrauimus. B. Ita inquam. M.

Securo igitur concludere licet dei quoque in ipso bono nec unquam alio sitam esse substantiam.

Sed deum. Hic proba ex conclusionem prius probata deducit secundam. scilicet deum bonum esse idem sibi sibi et dicit. Sed deus struimus deum et veram beatitudinem esse idem et unum dicit hoc tunc. ita est inquam. Ex quo concludit proba dicens. igitur securus relucet concludere sibi dei sitam esse in ipso bono nec unquam alio. i. alibi. **N**ota quod ex priora conclusionem inferit secundam. accipiendo primam conclusionem pro maiore. arguendo sic. Bonum et beatitudo sunt idem sibi sibi. sed deus est vera beatitudo. ergo deus et bonum sunt idem sibi substantiam.

Metrum decimum tertii libri.
Ac omnes pariter venite capti.
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes:

Hic erit vobis requies laborum.
Hic portus placida manens quiete:
Hoc patens vnum miseris asilum
Non quicquid tagus aureis arebis
Donat: aut hermus rutilante ripa:
Aut indus calido propinquus orbi:
Candidis miscens virides lapillos
Illustrant aciem: magisque cecos
In suas condunt animos tenebras:
Hoc quicquid placet excitatque mentes.
Infimis tellus aluit cavernis.
Splendor quo regitur vigetque celum.
Vitat obscuras anime ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem.
Candidos pbebi radios negabit.

Metrum decimum tertii libri.
Uc oēs pariter venite capti. Istud est metrum
id. huius tertii quod dicit valentini ab inventore
et est vndeasyllabū ostans ex spondeo et dacti-
lo. et duobus vel tribus trocheis: quod ultimo loco
potest poni spondeus vel trocheus. In quo metro proba post
quod ostendit in quo sit summa beatitudo: hortatur ad istam beatitudi-
nem pervenire dicens. Oēs capti quos fallax libido. i. fallax
delectatio. habitans. i. possidens. terrenas mentes. ligat
improbis catenis. i. vitiosis cupiditatibus. venite pariter
huc. i. ad summum bonum quod est sibi in deo. Tunc ostendit vilitate
tem veniendi ad illud bonum dicens. Hic. i. in isto bono quod
est deus erit vobis requies laborum. cum ipse sit premium in hac
vita laborantium. hic est portus. i. securitas manens pla-
cida quies. hoc est asilum. i. domus refugium. vnum. i. solū. quod
tūc ad deum est tutum refugium. patens. i. aptum miseris.
Tunc comparat istud bonum ad bona temporalia ostendens bona tem-
poralia esse vaniosa. quod sui cupiditate obtenebrant animam. d.
Quicquid donat tagus fluvius iste aureis suis arenis. quod
quid donat hermus fluvius? rutilante. i. splendente. sua ripa
aut indus fluvius a quo dicitur idia. propinquus calido orbi
quod vicinus torride zone. indus inquit commissas lapillos viri-
des. i. smaragdos. candidos. i. margaritis super. oia illa non
illustrant aciem super. mentis. sed magis condunt. i. involunt
cecos animos. in suas tenebras. i. ignorantias veri boni. hoc
scilicet bonum temporale. quod quid. i. quodcumque placet. i. excitat mentes
ad cupiditatem. illud tellus aluit infimis cavernis. i. profun-
dis. quod in profundo terre gignuntur metalla et gemme. Tunc
ostendit vilitatem boni quod est deus in quo est vera beatitudo di-
cens. Splendor. i. beatitudo splendens. quo splendore re-
gitur celus. ille vitat obscuras ruinas anime: quod splendor et ob-
secritas se non comparant in eodem. quod ergo poterit no-
tare. i. notare bene hanc lucem ipse. negabit. i. non curabit can-

didus radios pbebi. i. solis. **N**otandum pro littera quod asy-
llū sibi sibi dicitur domus refugium quā romulus fecit. ab a
quod est sine et sibi quod est tactus. quasi sine tactu. quod non erat
phas aliquē ibi tangere vel offendere. **N**otandum sibi sibi
doy lib. ethimol. Tagus est fluvius quē cartago hispa-
nie sic nuncupavit. ex quo procedit copiositas areis aurife-
ris et ob hoc ceteris fluvius hispanie est prelatatus. **N**otandum
sibi sibi dicitur quod hermus est fluvius asie: quod capos sineruos
secat fluctibus. et est plenus aureis areis. **I**ndus autē sibi sibi
dicitur est fluvius orientis: qui rubeo mari excipit: a quo
india nuncupat habundans margaritis et smaragdis.

Profa vndecima huius tertii libri.
Sentior inquam cuncta enim firmissimis
nera rationibus ostendit. **P**. Tū. illa quāti igit
estimabis si bonum ipsum quod sit agnove-
ris. **B**. Infiniti inquam: siquidem mihi pariter deum quo
quod bonum est contingat agnoscere. **P**. Atque hoc ve-
rissima inquit ratione patefaciam: maneat modo quæ pau-
loante conclusa sunt. **B**. manebunt inquam. **P**.

Profa vndecima tertii libri.
Sentior inquam. Ista est vndecima profa huius ter-
tii qua proba inducit Boetium in cognitionem
quorundam quod prius falsus fuit ignorare. i. quis sit
finis omnium rerum. et quibus gubernaculis mundus
regatur. **P**rimo ducit ipsam in cognitionem primam: scilicet
secundum in sequenti profa. **P**rimo proba inuestigat definitiones
boni. secundum ex hoc ostendit quod sit finis omnium rerum ibi. Et il-
la nimium. primo permittit quodammodo. secundum proba aggreditur propositi-
tū ibi. **N**one igitur. **P**rimo Boetius assentiens predictis dicit
Assentior inquam. i. iam dictis. cuncta enim constant nera fir-
missis rationibus. quod demonstrativis. Et proba inquit. Quā-
ti. i. precii estimabis: si agnoveris quid sit ipsum bonum. **B**. si
dicit Boetius. Infiniti. i. precii inquam estimabo. si quidem mihi pa-
riter contingat agnoscere deum qui bonum est: dicit proba. At
quod pro certe. hoc patefaciam verissima ratione. maneat. i. co-
cedat. modo. i. in modo que conclusa sunt pauloante. Et vi-
dit Boetius manebunt sine omni contradictione in sui veri-
tate. **N**otandum quod ad probandum aliquā conclusionem oportet
et principia manere in sui veritate et ea concedi. si enim ne-
gantur non possent ex eis conclusio deduci. volens ergo
proba ex eis quod conclusa sunt tanquam ex principiis concludere quod
sit bonum. dicit hoc velle facere manentibus his que
probata sunt et dicit Boetius quod manebunt in sui veritate.

None inquit monstravimus ea que appetunt a
pluribus: idcirco vera et perfecta que bona non esse: quoniam
a se invicem discrepant. cumque alteri abesset alte-
rum: plenum absolutumque bonum asserre non posse. Tū
autem verum bonum fieri cum in una veluti formam
atque efficientiam colliguntur: ut que sufficientia est
eadem sit potentia: reverentia: claritas atque iucunditas.
Nisi vero unum atque idem oia sint: nihil habere
quo inter expetenda numeretur. **B**. Demonstratum
est inquam nec dubitari ullo modo potest. **P**. Que
igitur cum discrepant minime bona sunt: cum vero
unum esse ceperint. bona fiunt. **N**one hec ut bo-
na sint unitatis fieri ademptione contingit. **B**. Ita
inquam videtur. **P**. Sed omne quod bonum est bo-
ni participatione bonum esse concedis: an minime. **B**.
Ita est. **P**. Idem esse unum atque bonum sibi ratione con-
cedas. Eadem namque substantia est eorum quorum naturaliter
non est diversus effectus. **B**. Negare inquam nego. **P**.

C Nonne inquit mōstra, ea. **H**ic pbia aggreditur intentus ostendendo qd sit bonū: 1. intendit pbare utaz pclusionē, bonū est illud qd oia appetunt: quā pbat tali rōne. Unum 1. bonū sunt idē, 2. sed oia appetunt eē vnū, ergo oia appetunt bonum. Circa illā rōnem sic procedit. primo pbat maiores, scdo minores, tertio resumpta maiore infert pclusionē scda ibi. **N**onne ne igitur tertia ibi. Est ne igitur, probat ergo maiorem qd vnū 2. bonū sunt idē per modū qdina. Et pzo querit dicens. Nonne supra monstrauimus in nona pta ea q appetunt a plurib? sup. sufficientia, reuerentia, potentia, idcirco non esse vera bona 2. pfecta, qm discrepāt a se inuicem sup. eo mō quo appetunt a pluribus 1. cū alterū abesse alteri non posse asserre plenū 2. absolutū bonū: qd nullo indigeat, tunc aut sup. monstrauimus vnū vix bonū fieri cū colligunt in vnā forinā britudinis atqz efficientiam, i. in vnā cām efficientē, i. deū vt que sit sufficientia, eadez sit potentia, 2. reuerentia, claritas 2. iucunditas, nisi vō oia sint vnū 2. idem: monstratū est ea nihil bfe quo numerentur, i. cōpntent inter expetenda, i. desideranda. Et dicit Boetius demonstratū est inquā nec vllō mō dubitari pōt. **A**lterius querit, pbia. Illa que cum discrepant minime sunt bona, 2. cum ceperint esse vnū sūt bōa. Nonne bec cōtigit fieri bona adptione vnitatis, dicit Boetius. Ita videt inqz. Et subdit pbia, sed omne qd est bonū participatione boni pcedis esse bonū an minime. Et dicit Boetius ita ē. Tūc pbia ex pcessis pcludit maiore dices, igitur fili rāde oportet vt pcedas vnum 2. bonū esse idē: 2. pfirmat illam pclusionem per locū ab effectu dices. Itaqz eadē ē substantia eoz, quoz non est naturaliter diuersus effectus: qz idē inquantum idem natum est facere idem. Boetius concedens dicit, negare inqz nequeo. **C** Nota ex littera sic pbat qd vnum 2. bonū sunt idē. Quēqz non sunt bona nisi qz sunt vnū illa nō sunt bona nisi adptione vnitatis, s. oia sunt bona adptione vnitatis: ergo vnū 2. bonū idē sunt, vel aliter arguit sic. Oia sunt bona adptione bōitatis oia sunt bona adptione vnitatis, ergo bonum 2. vnū sunt idē. **A**liā rōnem innuit in lfa dicens. Illa sunt vnū quoz nō est diuersus effectus, qz idem inquantum idem nō faciunt idē, ex secundo de generatione, sed vnus 2. boni non ē diuersus effectus: qz effectus vtriusqz est bonū, ergo sunt idē, 2. bec conclusio pz ex. 4. metaphisice, vbi Aristot. vult qd bonum, 2. vnum conuertantur:

C Nonne ne igitur inquit omne qd est tādū manere atqz subsistere qdū sit vnum. S3 interire atqz dissolui pariter atqz vnum esse destituerit. **B.** Quonam mō. **P.** At in aialibus inquit: cū in vnū coeunt ac pmanent aia corporisqz: id aial vocat. Cū vō bec vnitatis vtriusqz separatione dissoluitur interire: nec iam esse aial liquet, ipsum quoqz corpus cū vna forma mēbroz cōiunctōe pmanet: humana vñt species. At si distribute segregateqz ptes corporis distraxerint vnitatem: de sunt esse qd fuerat. **E**oqz mō pcurrenti cetera pculdubio patebit subsistere vnūqzqz dum vnū ē. Cū vō vnū ē definit esse interire. **B.** Cōsideranti inqz mihi plura minime aliud videtur. **P.**

C Nonne ne igitur omne qd est. **H**ic pbia pbat minorem, i. qd oia appetunt esse vnū p talem rōnem. Unūqzqz tandū manet atqz subsistit qdū sit vnum, sed oia nāliter appetunt manere 2. subsistere, ergo oia appetunt esse vnū. Illi? rōnis pzo declarat maiore, scdo minore ibi. Est ne igitur, tertio resumpta maiore pcludit intentū ibi, si qd aut liquit. **P**zo ergo declarans maiore qd vnūqzqz tandū manet qdū sit vnum, dicit. **N**onne o Boetii, omne qd ē tādū manere atqz subsistere qdū sit vnum, 2. cū destituerit, i. definit eē

vnū pariter ptingit dissolui atqz interire, querit Boetius. Quonā mō, pbia declarat in exemplo dicens. In aialibus s3 patet cū aia 2. corpus in vnū coeunt atqz permanent vnū illud vnū vocat aial, cum vō bec vnitatis dissoluitur separatione vtriusqz sup. aie 2. corporis, liquet, i. manifestū ē aial interire 2. non iam eē aial. **N**onit aliud exemplū, ipz ē corpus humanū cū pmanet in vna forma coniunctōe mēbroz tūc vñt, i. videt humana spēs, sed si partes corporis distribute 2. segregate, i. separe ab inuicem, distrare vnitatē, corpus desinit eē qd fuerat, eodē mō pcurrenti cetera pculdubio patebit vnumqzqz subsistere, i. pmanere, deum ē vnū, cū vō definit eē vnū interire videtur. Et dicit, **B.** minime inqz videt mihi aliud pvideri plura. **C** Nota qd aligs diceret, non videt qd esse 2. eē vnū sint eadē, qz mali sunt 2. in nō sūt vnus, pbario, vnum 2. bonū sunt idē vt iaz pbatum est, sed mali nō sunt boni, ergo nō sunt vnū. Ita rō soluit ex quarto huius negando maiore qd pbia quarto huius, pbat malos non solū non esse potētes: sed simpliciter nō eē. Cū mali bene sunt mali: sed qd simpliciter dicant esse non est verū sicut bō mortuus simpliciter non est bō, 2. de hoc videbit in quarto.

C Est ne igitur inquit quod inquantū naturaliter agat relicta subsistendi appetentia venire ad interitum corruptioneqz desideret. **B.** Si aialia inquā consideret: que hnt aliquā volēdi nolēdi qz naturā: Nihil inuenio quod nullis extra cogētibz abiciant manendi intentionē 2. ad interitū spōte festinet. Omne namqz aial tueri salutem laborat: mortem vō perniciēqz denitat. Sed quid de herbis arboribzqz: quid de inanimatis oīno consentiā rebus: prozsus dubito. **P.**

C Est ne igitur inquit. **H**ic pbia probat seu declarat minore, i. qd oia appetāt esse 2. pmanere, 2. pzo ostendit **B.** scdo pbat qd talis appetitū ē naturalis, scda ibi. Itaqz nunc nos. **P**rimo ostendit intentū in aialibus, scdo in vegetabilibus, tertio in rebus inanimatis, scda ibi. Atqui nō ē, tertia ibi. Ea etiam. **P**rimo dicit pbia. Est ne aliqd inquantū naturaliter agat, desideret vēire ad interitū, i. ad mortē, 2. ad corruptionem relicta appetentia subsistendi. **R**idet Boetius. Si piderem aialia que hnt naturā, i. appetitū volēdi, i. profecūdi 2. nolēdi, in fugiēdi aliqd, nihil inuenio qd abiciant intentionē manēdi sup. in rebus natura, 2. festinent spōte, i. voluntarie, ad interitū nullis causis extra cogētibz, qz omne aial laborat tueri salutem, 2. deuitat mortē 2. perniciem, sed ego prozsus dubito qd de herbis 2. arboribus 2. quid de rebus inanimatis oīo pntiaz sup. an talia appetant esse 2. permanere. **C** Nota Boetius, nō dubitat quā aialia appetant, pmanere cuius rōnem innuit. Illud qd laborat tueri salutem 2. vitare mortē, **B.** appetit esse, 2. pmanere, sed omne aial est hmoi ergo re. Sed vtr ita sit in vegetabilibus 2. in rebus inanimatis de hoc dubitat, 2. pōt esse rō dubitationis qz in talibus non sunt opationes ita manifeste subservientes appetitui naturali pmanendi sicut i aialibus que mouent ad percipiēdiū nutrimentū, 2. ad alia que pertinent ad conseruationem vite.

C Atqui non est qd de hoc possis ambigere: cū herbas atqz arbores intuearis primum sibi comēnientibus inasce locis. Vbi quantū earū natura queat cito etarescere atqz interire nō pnt. Nam alie quidem: cāpis alie montib? ozium, alias ferūt paludes: alie saxis berent, aliarum secunde sūt steriles arcne: quas si i alia quispiā loca trāsferre conet: areascāt. S3 dat cuiqz natura qd conuenit, 2. ne dū manere possunt itereant elaborat.

Et quod non est quod de hoc. **Hic** probat quod vegetabilia sunt aut herbe et arbores appetant esse et permanere. et hoc probat quattuor modis sicut patebit: primo ex locorum qualitate, quod in talibus locis nascuntur ubi diutius possunt conservari in esse. Unde dicitur. Atque per certe. Obiectum non est quod possit ambigere. id est dubitare de hoc. utrum inanimata et vegetabilia appetant esse primum. id est primo signo. Cum tu intuearis herbas atque arbores nasci in locis sibi convenientibus ubi quantum tarum natura. id est vigor nature queat non possunt cito erascere et interire. nam alie campis oriuntur sicut olive: alie montibus sicut cipressi: alie ferunt paludes sicut alnos et salices. Alie herent saxis sicut herbe que dicuntur capilli veneris et barba iouis. Alia herbaz sunt secunde. id est habundantes steriles arene vel illi herbe que dicuntur merica: quas si quis am. id est aliquis conetur transferre in alia loca arescant. sed natura dat unicuique quod sibi convenit et elaborat ne intereat. Idcirco manere possunt. **Nota** locus est principium generationis: quod saluat et conservat locatum: et ipso mediante virtus celestis infundit ipsi locato. Cum igitur vegetabilia sicut herbe et plante requirant determinata loca in quibus salvantur et in aliis arescant. patet quod ipsa appetant esse et permanere.

Quid dicam: quod omnes velut in terras ore demerso trahunt alimenta radicibus ac per medullas robur corticemque diffundunt. **Quid** quod nobilissimum quodque sicut medulla est in interiore semper sede reconditur: extra vero quadam ligni firmitate. **Ultimus** autem cortex aduersum celi interperit: quasi mali patiens defensor opponitur. **Iam** vero quanta est nature diligentia: ut cuncta semine multiplicato propagentur: que omnia non modo ad tempus manendi: verum generati quoque quasi imperpetuum permanendi. veluti quasdam machinas esse quis nesciat.

Quid dicam quod omnes velut in terras. **Hic** probat idem alio signo quod summe ex modo situationis partium convenientia ad attractionem alimentum quo conservantur esse eorum. **Et** dicitur quid dicam ex hoc quod omnes. id est herbe et arbores trahunt alimenta radicibus velut ore demerso in terras: et diffundunt sibi alimentum per medullas. per robur et per corticem quod non est nisi propter appetitum permanendi. **Tunc** ponit aliud signum quod summe de dispositione partium ad prohibendum nocuum et extrinsecum dicens. quid dicam ex hoc quod molissimum quodque sicut est medulla semper reconditur. id est locatur in interiore sede. id est in medio plante. extra vero tunc quadam ligni firmitate. **Ultimus** autem. id est exterior cortex arboris. quasi patiens mali. id est potens sustinere mala opponit defensor versus interperit celi. id est aeris. **Tunc** ponit aliud signum quod summe ex propagatione seminis. que ordinatur ad conservationem nature in alio simili in specie cum non possit manere idem numero. **Et** dicitur. **Iam** vero quanta est diligentia nature ut cuncta propagentur semine multiplicato super. considera que omnia semina quis nesciat esse tanquam quasdam machinas. id est instrumenta manendi. non modo. id est non nisi ad tempus veritatem manendi in perpetuum: generatim. id est successiva generatione. quod. id est nullus est cui hec non pateat. **Notandum** quod radices plantarum omnes si miles sunt: cum habeant eandem operationem super. trahere alimentum habent autem plante radices infixas terre. quia ex terra humorem trahunt et alimentum quod primo diffunditur in medulla. deinde in robur. deinde in corticem. est medulla molliissimum quod est in medio plante vel arboris. non potest pati interperit caloris et frigoris. ideo natura ipsas locavit in medio. quod circumdat robur quod est lignum arboris. robur autem circumdat corticem exteriori tanquam defensore ab interperit aeris. **Notandum** quod quia vegetabilia non possunt idem numero manere. ideo natura producit in eis semina per quorum propagationem permaneant idem in specie. id est in suo simili

Et etiam que inanimata esse creduntur: nonne quod suum est queque simili ratione desiderant. **Cur** enim flammaz quidem sursum levitas vehit: terrarum vero deorsum pondus deprimit: nisi quod hec singulis loca motionemque conveniunt. **Porro** autem quod cuiusque consentaneum est: id unumquodque conservat. sicut ea que sunt inimica corrumpunt. **Iam** vero que dura sunt vel lapides adheret tenacissimis partibus suis. et ne facile dissolvantur resistunt. **Que** vero levitas ut aer atque aqua facile quidem dividuntur: sed cito in ea rursum a quibus abscessa relabuntur. **Ignis** vero omnes refugit sectionem.

Et etiam que inanimata. **Hic** probat quod etiam inanimata appetant esse duobus signis: **Primo** ex inclinatione naturali eorum ad locum. **Et** dicitur sic. **Et** etiam que creduntur esse inanimata vel lapides. aer. ignis. nonne desiderant. id est appetunt. quodque. id est omnia inanimata. quod suum est. id est sue nature consonum est: si simili ratione propter conservandos sui esse. quod. id est sic. **Cur** enim levitas vehit. id est movet flammaz sursum. et pondus. id est gravitas. deprimit terras deorsum non propter aliam causam. nisi si quod hec loca et motiones conveniunt singulis super. per salvandam eorum esse. et subdit. **Porro** illud quod esse consentaneum. id est convenientes cuiusque illud super. conservat in eis unumquodque sicut ea que sunt inimica. id est contraria corrumpunt. **Secundo** probat illud per aliud signum sumptum ex conservatione naturalis proprietatis huiusmodi est continuitas quam quilibet res naturalis nititur conservare. **Unde** dicitur. **Iam** super. ista vero que dura sunt vel lapides adheret tenacissimis. id est firmissimis suis partibus. et resistunt per suam duritiam ne facile dissolvantur. quod vero sunt liquentia. id est mollia. sicut aer et aqua. facile cedunt dividuntur. sed cito relabuntur. id est redeunt in ea a quibus sunt abscessa. sed ignis refugit omnem sectionem. **Nota** quod hoc videtur quod dicitur igne fugere omnem sectionem. dupliciter exponitur. **Primo** sic aliqui secant cum partes eius ab invicem separant ita ut in nullo conveniant sed partes ignis non sic possunt secari. quin semper aliquo conveniant: ut maxime patet de igne quod est flamma. **Alio** modo exponitur sic quod ignis refugit omnem sectionem quod per vehementiam sue actionis corrumpit ipsas quod debet secare et ignendo ipsum in sui naturam convertit.

Neque nunc nos de voluntariis anime cognoscendis moribus. sed de naturali intentione tractamus. **Sicut** est quod acceptas escas sine cogitatione transigimus quod in somno ipsum ducimus nescientes. **Nam** ne in animalibus quidem manendi amor ex anime voluntatibus verum ex nature principis venit: **Nam** sepe mortem cogentibus causis: quam natura reformidat: voluntas amplectitur. **Contraque** illud quo solo mortalium rex durat divinitas gignendi opus quod natura semper appetit: interdum coercet voluntas: adeo hec sui charitas non ex animali motione sed ex naturali intentione procedit.

Neque nunc nos. **Hic** probat ponit quod desiderium essendi non est appetitum voluntarium sed naturale. **Et** dicitur. **Neque** nos tractamus nunc de moribus voluntariis alie cognoscendis: sed de naturali intentione: sed naturale est quod transigimus. id est digerimus. acceptas escas sine cogitatione. et quod in somno nescientes ducimus spiritum. id est respiramus. **Iam** amor. id est appetit. manendi. id est subsistendi in animalibus. non provenit ex voluntatibus super. sicut tu estimas quod superius posuisti solum in animalibus esse appetitum manendi. sed venit ex principis nature. quia natura reperitur tam in animatis quam in inanimatis. **Quod** autem appetitum manendi non sit

non sit ex voluntate, probat dupliciter. Primo probat quia voluntas sepe amplectitur mortem que tollit esse indiuidui. Unde dicit. Voluntas sepe amplectitur mortem, quam natura reformidat. i. abhorret. cogentibus causis. i. extrinsecis. sicut patet de martiribus. Secundo probat idem ex hoc. quod voluntas quandoque cohibet operationem conservatiuam esse specifice dicentes contraque. i. contra rationem. illud opus signum est. quod solo durat diuturnitas. i. permanencia rerum mortalium. quod natura appetit. interdum coercet voluntas. sicut patet in continentibus. adeo hec charitas. i. appetitus sui super. manendi non preceedit ex animali motu. sed ex naturali intentione quas deus indidit nature.

Dedit enim providentia creatis a se reb⁹ hanc vel maximam manendi causam ut quoad possunt naturaliter manere desiderant. Quare nihil est quod illo modo queas dubitare: cuncta que sunt appetere naturaliter constantiam permanendi. deuitare perniciem. b. Confiteor inquit nunc me indubitato cernere. que dudum incerta videbantur.

Dedit enim prudentia diuina reb⁹ creatis a se. hanc maximam manendi. ut desiderant permanere naturaliter quod diu possunt. quare nihil est quod illo modo queas. i. possis dubitare. cuncta que sunt naturaliter appetere constantiam permanendi. et deuitare perniciem. quod boetius concedens dicit. Confiteor inquit. nunc me cernere indubitato. i. sine dubitatione que dudum incerta videbantur super. quod vegetabilia et inanimata naturaliter appetunt permanentiam essendi. Et notandum quod duplex est appetitus naturalis et animalis. Naturalis est qui consequitur formam naturalem. et quia prima perfectio illius quod habet formam naturalem est esse. ideo appetitus cuiuslibet rei naturalis est ad suum esse habendum si careat. vel ad conservandum si habeat. Appetitus animalis est qui consequitur formam apprehensam. et si est forma apprehensa per sensum. sic est appetitus sensitivus. qui semper tendit in convenientia nature. si autem est forma apprehensa per intellectum. tunc semper inclinatio conveniens est appetitus rationalis qui est voluntas et quod illud quod semper se est disconueniens nature sibi est mors. illud homo apprehendit quandoque tamque convenientes propter aliud annexum. i. propter premium eterne vite. ideo voluntas sepe amplectitur mortem quam natura reformidat ex quo patet quod appetit⁹ essendi non est primo et principaliter ex appetitu intellectivo. sed ex appetitu naturali. Nam appetit⁹ intellectivo non inuenitur in omnibus in quibus inuenitur appetit⁹ naturalis.

Quod autem inquit subsistere ac permanere appetit id unum esse desiderat. Hoc enim sublato nec esse quidem cumque permanebit. b. Verum est inquit. **P**ropterea igitur inquit unum desiderat. b. Consensu. **P**ropterea. Sed unum idipsum monstrauimus esse quod bonum est. b. Ita quidem. **P**ropterea. Cuncta igitur bonum petunt quod quidem ita describas licet: ipsum bonum esse quod desideretur ab omnibus. b. Nihil inquit verius excogitari potest: nam vel ad nihilum cuncta referuntur. et uno veluti vertice constituta. sine rectore fluitabunt aut siquid est ad quod vniuersa festinent. id erit omnium summum bonorum.

Quod autem inquit subsistere. Hic philosophia resumpta maiore concludit intentum dicens. quod autem appetit subsistere et permanere. illud desiderat esse unum. hoc enim super. uno sublato non permanebit cuius rei suum esse dicitur boetius verum est. concludit ergo philosophia. Oportet igitur unum esse desiderant. Et boetius consentiens dicit consensu. et tunc maiorem principalem syllogismi resumit ut concludat diffinitionem boni dicens. sed nos monstrauimus unum esse idipsum quod bonum est. dicit boetius ita quidem. tunc philosophia concludit intentum formulando diffinitiones

boni dicens. igitur cuncta bonum petunt. quod bonum est. i. licet cunctis est. ut ita describas bonum est quod desideretur ab omnibus. Et dicit boetius nihil veri excogitari potest. quod vel ad nihilum cuncta referuntur et destituta uno vertice. i. principio cuncta fluitabunt sine rectore. Aut siquid est ad quod vniuersa festinent. illud erit summum omnium bonorum. Et notandum quod oportet quod esse vel appetit⁹ perfici vel in sua perfectione saluari. cum igitur perfici et in perfectione saluari sit bonum omnia appetunt bonum. Et notandum cum dicitur omnia appetunt bonum ibi non accipitur bonum precise per bonum morale. nec precise pro bono naturali. sed pro bono bono communi accepto. quod bonum communi acceptum est esse cunctis vel accidentale conueniens rei ut perficiatur. vel in sua perfectione saluetur.

Quod illa nimium inquit. O alumne letor. ipsum enim medie veritatis notam mente fixisti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare te pauloante dicebas. b. Quid inquit. **P**ropterea. Quis esset inquit rerum omnium finis. Is est enim profecto quod desideratur ab omnibus. quod quia bonum esse collegimus. oportet rerum omnium finem bonum esse fateamur.

Quod illa nimium inquit. Hic philosophia ex dictis reducit boetius in cognitionem cuiusdam quod supra se ignorare confessus est scilicet quis sit finis omnium rerum. Et primo commendat dictum boetii dicens. O alumne nimium letor. quod tu fixisti. i. attigisti notam. i. cognitionem. mente medie veritatis. i. perfecte veritatis que est in medio. sed hoc patuit tibi quod dicebas te ignorare pauloante super. in primo libro sexta prola. Et querit boetius. quid inquit super. est illud. dicit philosophia. quod esset finis omnium rerum. Et subdit. Is enim est finis omnium rerum quod desideratur ab omnibus. quod quia bonum esse collegimus: ut patet ex diffinitione boni. oportet ut fateamur bonum esse finem omnium rerum. Notandum quod per notam medie veritatis intelligitur notitia diuina. sicut patuit est medium circuli. a quo omnes linee ducuntur. sic deus est medium veritatis. a quo omnis veritas procedit. Et notandum quod omnia appetunt sui finem cum finis sit perfectio rei. et res destituta suo fine frustratur. Cum igitur de ratione finis sit esse bonum. quia auferentes finem auferunt naturam boni ex secundo metaphysice. ideo finis omnium rerum est bonum.

Quod autem inquit. Hic philosophia resumpta maiore concludit intentum dicens. quod autem appetit subsistere et permanere. illud desiderat esse unum. hoc enim super. uno sublato non permanebit cuius rei suum esse dicitur boetius verum est. concludit ergo philosophia. Oportet igitur unum esse desiderant. Et boetius consentiens dicit consensu. et tunc maiorem principalem syllogismi resumit ut concludat diffinitionem boni dicens. sed nos monstrauimus unum esse idipsum quod bonum est. dicit boetius ita quidem. tunc philosophia concludit intentum formulando diffinitiones

Quod autem inquit. Hic philosophia resumpta maiore concludit intentum dicens. quod autem appetit subsistere et permanere. illud desiderat esse unum. hoc enim super. uno sublato non permanebit cuius rei suum esse dicitur boetius verum est. concludit ergo philosophia. Oportet igitur unum esse desiderant. Et boetius consentiens dicit consensu. et tunc maiorem principalem syllogismi resumit ut concludat diffinitionem boni dicens. sed nos monstrauimus unum esse idipsum quod bonum est. dicit boetius ita quidem. tunc philosophia concludit intentum formulando diffinitiones

Quod autem inquit. Hic philosophia resumpta maiore concludit intentum dicens. quod autem appetit subsistere et permanere. illud desiderat esse unum. hoc enim super. uno sublato non permanebit cuius rei suum esse dicitur boetius verum est. concludit ergo philosophia. Oportet igitur unum esse desiderant. Et boetius consentiens dicit consensu. et tunc maiorem principalem syllogismi resumit ut concludat diffinitionem boni dicens. sed nos monstrauimus unum esse idipsum quod bonum est. dicit boetius ita quidem. tunc philosophia concludit intentum formulando diffinitiones

Quod autem inquit. Hic philosophia resumpta maiore concludit intentum dicens. quod autem appetit subsistere et permanere. illud desiderat esse unum. hoc enim super. uno sublato non permanebit cuius rei suum esse dicitur boetius verum est. concludit ergo philosophia. Oportet igitur unum esse desiderant. Et boetius consentiens dicit consensu. et tunc maiorem principalem syllogismi resumit ut concludat diffinitionem boni dicens. sed nos monstrauimus unum esse idipsum quod bonum est. dicit boetius ita quidem. tunc philosophia concludit intentum formulando diffinitiones

Quod autem inquit. Hic philosophia resumpta maiore concludit intentum dicens. quod autem appetit subsistere et permanere. illud desiderat esse unum. hoc enim super. uno sublato non permanebit cuius rei suum esse dicitur boetius verum est. concludit ergo philosophia. Oportet igitur unum esse desiderant. Et boetius consentiens dicit consensu. et tunc maiorem principalem syllogismi resumit ut concludat diffinitionem boni dicens. sed nos monstrauimus unum esse idipsum quod bonum est. dicit boetius ita quidem. tunc philosophia concludit intentum formulando diffinitiones

possidere suis thesauris, id est potētis que sunt memoria
et intellectu. et tūc illud quod atra nubes, id est obscuritas igno-
rantie, dudū texti, id est occultant, illud lucebit, id est apparebit
perspicuus, id est euidentius ipso pbebo, quod. et quod longo
tempore fuit obscurū lucidū apparebit intellectui. Et nota-
tandū quod qui vult cognoscere verū dirigat rationē et intel-
lectū ad ipsam rem extra et ad rerū proprietates, et si aliqd co-
gnoscat ex his nō statim iudicet, sed in se reuertatur deli-
berando an ita sit vel nō sit, quod sepe videt hō esse quod nō
est, et non esse quod est, sine enim deliberatione non est iu-
dicandū, quod non est longa deliberatione probatū, ideo
dicit pbia, reuoluat in se lucē intū vīsū. Notandū quod
orbis est linea circūducta rediens ad idem, inflectere ergo
longos motus in orbem est cum virtus anime ab anima
vsq; ad ipsam rem diuertitur, et ad animam reuertitur de
liberando an ita sit vel non sit sūm quod cognouit.

Nō omne namq; mente depulit lumen

Oblitosam corpus inuebens molem.

Heret profecto semen in trozsum veri.

Quod excitatur ventilante doctrina.

Nam cur rogati sponte recta censetis:

Ni mersus alto viueret fomes corde.

Quod si platonis musa personat verum.

Quod quisq; discit immemor recordatur.

Non omne namq; mente depulit lumen. Hic philoso-
phia assignat causam eius, quod dictū est, scz quare possu-
m cognoscere verū dicēs. Itā corpus inuebens, id est indu-
cens obliuiosam mole. id est gravitatē qua homo fit obli-
uiosus nō depulit omne lūmē, id est cognitionem verita-
tis mēte, id est de mente, quod habet principiorū manet in mē-
te, et subdit pfecto, id est pto certo, semē, id est principii veri, id
veritatis, heret, id est manet in trozsum, id est intrinsecus in aīa, quod
excitatur ventilante, id est etercente doctrina, quod autē semen ve-
ri sit in aīa pbat p hoc quod puer ignarus, quādo recte rī-
dit ad interrogata vtrū dualitas sit numerus par vel im-
par, unde dicit, Itā cur rogati, id est interrogati censetis, id est
dicatis, vel respōdetis recta spōte, id est volūtate, nisi fomes
id est radix veritatis mersus, id est latens viueret alto corde, id est p
funda mēte, et subdit quod si musa, id est sapientia platonis pso-
nat verū illud quod quisq; discit, id est recordatur immemor, id est obli-
tus. Et Notandū quod platonem imponit quod voluerit animas
oīa sciuisse anteq; cōiungerent corpib; sed adiuncte cor-
poribus oīa tradidisse obliuioni, sed per studiū et exercitiū
sapientiā recupasse, ergo voluit quod scire non est aliud nisi
quoddā antiquorū reminisci ad quā intentionē videt hic
loqui pbia sed nō est videndū quod scire fiat per reminiscētiā
sed scientia de nouo acquiritur p inuentionē vel doctrinā, ve-
rum est quod intellectus noster naturalr habet se in cognitio-
nē principiorū: per que virtute intellectus agētis et p doctri-
nā deuenit in cognitionem principiorū. Cū linconīessā,
primo posteriorū dicit. Non solū vox doctoris exterius so-
nans nec littera vīsa docet, sed hec duo mouent et excitant
Vterus autē doctor est qui mentē vltius illuminat et ve-
ritatē ostendit. Et Notandū quod sicut sanitas quādoq; cau-
sat a principio intrinseco, id est a corde quādoq; a principio i-
teriori et exteriori puta a medico et corde, sed nunq; causa-
tur a principio exteriori siue interiori sic et scientia quan-
doq; acquiritur a principio interiori puta ab intellectu agen-
te: sicut patet in habētibus scientiā per inuentionē, quāq;
acquiritur a principio interiori et exteriori simul, sicut a do-
ctore et intellectu agente, nunq; autem acquiritur a prin-
cipio exteriori siue interiori.

Quod decima prosa tertii libri:

Nam ego platonem in vebementer asse-
tor: nam me horū iam secundo cōme-
moras: primum quod memoriaz corporea

contagione: dehinc cum meroris mole pressus a-
misi. p. Tum illa si priora inquit concessa respi-
cias: ne illud quidē longius aberit quin recorde-
ris quod te dudum nescire cōfessus es. b. Quid
in v. p. Quibus ait illa gubernaculis mūdus re-
gatur. b. Ademini in v. me inscitā meam fuisse
confessum: sed quid afferas licet iam prospiciā:
planius in ex te audire desidero. p.

Profa, id est, tertii libri.

Tum ego platonem inq; Itā est, id est, prosa et vltima
huius tertii in qua pbia reducit in cognitionē
Boetii alterius cuius ignorantia prius cōfē-
sus est, id est, quibus gubernaculis mūdus regat.
Primo facit hoc, secundo boetii? mouet quādā qōnē pbia.
scdā ibi. Audis ne me, primo ostendit pbia quod deus oīa guber-
nat sua bonitate. Secundo ostendit modū quo oīa guber-
nat ibi. Sed quid dicā, tertio ex his concludit malus ni-
hil ēē ibi. Sz vis ne. Primo Boetius assentit dictis pla-
tonis in metro, et ostendit pbia ipsum posse deduci in cogni-
tionē cuiusdā, cuius ignorantia confessus est. Secundo phi-
losophia reducit ipm in cognitionē illius, secūda, ibi, mū-
dū hunc, primo dicit. Tum p tūc, ego boetius inq; ve-
bementer assentior, id est, consentio platonem. Itā me o pbia ho-
rum sup, quod deus sit finis oīum rerū et sūmū bonū, secūdo
cōmemoras, id est recordari facis, primum quod amisi mēo-
riā, id est, quod erat in memoria corporea contagione, id est, corpo-
ris grayedine, et me dehinc, id est, secundo cōmemoro bonū
cū amisi memoriā, pressus mole, id est, pōdere meroris. Tūc
pbia ostendit quod non tantū horū recordabitur ppter dicta
sed cuiusdā alterius quod ignorare se dicebat dicens, si illa
priora cōcessa respicias nō aberit longius, id est, memoria
tua quin facile recorderis quod dudū cōfessus es te nesci-
re, id est, ignorare in primo libro. Et querit Boe. Quid inq;
dicit pbia quib; gubernaculis mūdus regat, et dicit boe.
Ademini inq; me fuisse cōfessum inscitā, id est, ignorantias
meā, et licet iā pspiciā, id est, agnoscas, tamē desidero plati-
audire ex te quid afferas, id est, quid de hoc dicas. Et Notan-
dū quod boetius dicit se secūdo cōmemoratiū pdictorū, quod de-
sit finis rerū: et quid sit sūmū bonū. Primo postq; mo-
le corporea oppressus est amisit memoriā eorū, et postea p
studiū recordatus est, secundo quia merore et tristitia affe-
ctus in ignorantiam eorū lapsus est, sed postea per in-
structionē philosophie ad memoriā reducit.

CAdundū hunc inq; deo regi paulo asinunime
dubitandū putabas. b. Ne nunc quidem arbi-
tror in v. nec vnq; dubitandū putabo, quibusq; in
hoc rationibus accedā, breuiter exponā. Adun-
dus hic ex taz diuersis cōtrariisq; ptibus in vnā
formam minime cōuenisset, nisi vnus esset qui
tam diuersa cōiungeret coniuncta vero naturaz
ipsa diuersitas inuicē discors dissociaret atq; di-
uelleret: nisi ēēt vnus qui quod nertit cōtineret.
Non tā vero certo nature ordo procederet: nec
tam dispositos motus: locis: tēporibus: efficien-
tia spaciis qualitibus explicaret nisi vnus esset
q; has mutationum varietates manens ipse dis-
poneret, hoc qcyd est quo cōdita manēt atq; agi-
tant vltato cunctis vocabulo deum nomino. p.

CAdundū hunc inq; deo regi. Hic pbia vult ostendere in-
tentū, et primo admonet boetii de quodā prius concessio-
ne boetius illud fatetur et ratione cōfirmat, secūdo philoso-
phia ostendit quibus gubernaculis regat mūdus, ibi. Tūc
illa inq;

illa inquit. Primo dicit. O boeti tu paulo ante. i. in primo libro putabas minime dubitandum hunc mundum regere a deo. Dicit boetius minime arbitrari dubitandum. nec enim quod putabo. et ego breuiter exponam quibus rationibus accedam ad hoc probandum. Et innuit boetius rationes suas dicens. hic mundus minime conuenisset in unam formam ex multis diuersis et contrariis partibus. nisi esset unus qui tam diuersa coniungeret super. qui est deus. et ipsa diuersitas naturarum huius mundi discors inuicem dissociaret. atque diuelleret coniuncta. nisi esset qui contineret. id est conseruaret quod necruit. id est coniunxit quod super. est deus. ordo vero nature tam certus non prederet. nec explicaret tam dispositos motus. id est ordinatos motus locis temporibus efficientia spaciis. qualitatibus. nisi esset unus qui ipse manens. i. immobilis disponeret has varias mutationum quicquid autem hoc est quo condita. id est creata manent et agitant. i. mouent illud visitato cunctis vocabulo nomio dei. Et notandum quod boetius innuit tres rationes quod mundus regatur a deo. Prima sumitur ex diuersis rebus conuenientem que talis est. Diuersa contraria non vniuntur inuicem per se. cum igitur mundus vnitus sit ex partibus contrariis ut ex elementis oportet ut aliquid sit vniens eas et hoc est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Adundum hic. Secunda ratio sumitur ex contrariis simul coniuncto rum conseruatione. que talis est. Diuersa contraria ex proprietate sue nature dissociantur ab inuicem nisi ab aliquo conseruentur. sed partes mundi sunt diuersae et contrarie. ergo. et. Hanc rationem tangit ibi. Coniuncta vero. Tertia ratio sumitur ex ordinata motuum dispositione que talis est. Nihil certitudine liter et regulariter mouetur secundum dispositionem loci temporis efficientie. spaciis et qualitatibus nisi sit unus rectificans et regulans sed motus eorum qui sunt in mundo sunt regulariter secundum predicta quicquid. ergo necesse est ponere rectificantem et regulantem quod est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Non tam vero certus. Et notandum quod regulares motus sunt in mundo locis quantum ad proximationem et elongationem solis in obliquo circulo. sunt etiam temporibus quantum ad variationem diei et noctis. sunt efficientia. quia luna efficit augmentationem et diminutionem humiditatis secundum sui crescentiam et de crescentiam et efficit fluxum et refluxum maris. sunt et ordinati motus spaciis: quia luna et alii planete maiori et minori spacio quodammodo distant a sole et ab inuicem. et sunt qualitatibus: quia in estate causatur calor. in hyeme frigus.

Cum illa: cum hec inquit ita sentias: paruam mihi restare operam puto. ut felicitatis copiosam patriam sospes renissas: sed que proposuimus intueamur. Nonne in beatitudine sufficientiam numerauimus? deusque beatitudinem ipsam esse concessimus. b. Ita quidem. p. Et ad mundum igitur inquit regendum nullis extrinsecis adminiculis indigebit. alioquin si quo egeat plenam sufficientiam non habebit. b. Id inquit ita est necessarium. p. per se igitur solum cuncta disponit. b. Negari inquit nequit. p. Atqui deus ipsum bonum esse monstratus est. b. Ademini inquit. p. per bonum igitur cuncta disponit. Si quidem per se regit omnia: quem bonum consensimus: et hic est veluti quidam clauus atque gubernaculum. quo mundana machina stabilis atque incorrupta seruatur. b. Vehementer assentior inquit: et id te paulo ante dicturam tenui licet suspitione prosperi. p. Credo inquit: iam enim ut arbitror vigilantius ad cernenda vera oculos deducis.

Cum illa cum hec inquit ita. Hic philosophia supposito quod mundus regatur a deo probat. quod ab ipso regatur per suam bonitatem et dicit. O boeti cum hec ita sentias quod mundus regitur a

deo. puto mihi restare paruam operam. i. paruam laborem ut tu copiosam. i. potens felicitatis. sospes. id est sanus. renissas patriam. i. cognoscas beatitudinem. Tunc probat quod deus regat mundum sua bonitate dicens. intueamur que proposuimus. nonne numerauimus supra in. 9. prola in beatitudine esse sufficientiam et concessimus deum esse ipsam beatitudinem dicit boetius. Ita est inquit. ex hoc concludit philosophia deum nullo indigere ad regendum mundum. dicit ergo. ad mundum regendum deus nullis extrinsecis adminiculis indigebit. alioquin si ita esset quod aliquo egeat. non habebit plenam sufficientiam. Et dicit boetius. Illud inquit est necessarium. Ideo concludit philosophia. deus cuncta disponit. i. regit. per se solum. dicit boetius. negari nequit. sed deus monstratus est esse ipsum bonum: memini inquit dicit boetius. ergo per bonum deus cuncta disponit: siquidem per se regit omnia. que consensimus esse bonum. et hic deus est veluti quidam clauus atque gubernaculum. quo machina mundana seruatur stabilis et incorrupta. dicit boetius. vehementer. i. valde assentior. et illud te dicturam paulo ante. prosperi. licet tenui suspitione: dicit philosophia. Credo inquit quod hec preiudicasti. iam enim ut arbitror vigilantius quod prius deducis oculos ad vera cernenda. Et notandum quod ex littera accipiuntur due rationes ad probandum intentum. primo probat quod deus per se regit omnia et talis in beatitudine est summa sufficientia sed deus est beatitudo. ergo in deo est summa sufficientia tale autem non indiget extrinsecis gubernaculis. ergo per se deus regit omnia. Secunda ratio probat quod deus per suam bonitatem que non distinguit a deo regit omnia sicut deus per se regit omnia ut visum est: sed deus est ipsum bonum ergo per bonum regit omnia. ut patet de se quia per suam bonitatem et clementiam.

Sed quod dicam non minus ad contuendum patet. b. Quid inquit. p. Cum deus inquit omnia bonitatis clauo gubernare iure credas. eademque omnia sicuti docui. ad bonum naturali intentione festinent. non dubitari potest quoniam voluntarie regantur sequi ad disponentis nutum veluti conuenientia contemperataque rectori sponte conuertant. b. Ita inquit necesse est nec beatum regimen esse vide res. siquidem detrectantium iugum foret. non obtempantium salus. p. Nihil igitur quod naturam seruans deo contraire conetur. b. Nihil inquit. p.

Sed quod dicam. Hic ponit per quem modum deus omnia gubernat. Et primo ostendit quod omnia gubernat suauiter. quia omnia sibi obediunt. Secundo quod gubernat omnia quia nihil sibi resistere potest. secunda ibi. quid si conetur primo dicit. Illud quod dicam non minus patet ad contuendum. id est ad desiderandum. et dicit boetius. quid inquit. Et dicit philosophia: cum deus iure credas omnia gubernare clauo bonitatis sue. et omnia festinent naturali intentione ad bonum. sicuti docui prius in prola decima. num pro nunquid. potest dubitari. quin voluntarie regantur et sponte conuertant se ad nutum disponentis veluti conuenientia. i. obedientia. et contemperata. i. coaptata suo rectori. dicit boetius. Ita inquit necesse est. quia non videretur beatum esse regimen dei. si foret iugum detrectantium. i. recusantium sicut bos lasciuus recusat iugum et si non esset salus obtempantium. id est obedientium ergo dicit philosophia: nihil est quod naturam seruans conetur. id est laboret contraire deo. Dicit boetius. Nihil inquit. Et nota quod cum gubernare nihil aliud sit nisi in fines ordinare. nec aliud est deum per bonitatem gubernare. quam per bonitatem in fines dirigere. et cum omnia naturaliter tendant ad bonum tanquam in fines manifestum est quod omnia sponte in fines diriguntur et ita naturaliter omnia sponte obediunt gubernanti. et per consequens deus regit omnia suauiter. Et nota quod voluntarium secundum perfectam sui rationem tantum inuenitur in habitibus voluntate. sed extendendo voluntarium ad omnem ag-

petitum nō coactum sicut potest reperiri in omnibus. & sic accipitur hic. **C** Nota qd nihil seruans naturā repugnat deo licet enī peccator videat deo repugnare ipse non feruat naturā. qd peccatū dimittit & deprauat naturā. Enā boe. loquitur hic de appetitu nature vt patet ex superioribus. **Q**uid si conet aī: nūz tandē proficiet quicq; aduersus eum quē iure potentissimū beatitudinis esse cōcessimus. **B.** Proxius inq; nihil valeret p. Non est igit aliquid qd summo huic bono vel velit vel possit obistere. **B.** Non inq; arbitror. p. Est igit summū bonū inq; quo regit cuncta fortiter suauiterq; disponit. b. Tum ego q; inq; me nō mō ea que cōclusa summa rationū: verūz multo magis hec ipsa quibus vteris verba delectant: ut tandem aliquando stulticiam magna lacerantem sui pudeat. p. Accepisti inquit in fabulis lacerantes celū gigantes: sed illos quoq; vti condignum fuit benigna fortitudo disposuit.

Quid si conetur: ait nūz tandem. **H**ic ostendit pbia qd deus regit oīa fortiter: qd nihil est quod possit sibi resistere. Secundo confirmat hoc p. quā dā fabulam. ibi accepisti. **P**rimo dicit. Si quid conet resistere deo. nūquid aliquid pficiet aduersus eū quē cōcessimus esse potentissimū iure beatitudinis. i. ex eo qd beatitudo. dicit Boetius. Proxius nihil valeret supple resistere. Igitur dicit pbia non est aliquid quod huic summo bono vel velit vel possit obistere. Dicit boetius. Non arbitror. Ideo dicit philo. sophia summū bonū est quod regit cūcta fortiter suauiterq; disponit. dicit Boetius q; i. q; tum. me ea summa rationūz que modo conclusa est non modo. i. non tantūmodo me delectat. verum pro sed hec ipsa verba quibus vteris multo magis delectant me. ita ut stulticiā. idest me stultum lacerantem. i. male reprehendentem. magna. i. q; tangunt diuinā gubernationem pudeat sui. Tunc confirmat per fabulam qd nihil potest resistere deo que talis est. Gigantes volentes expellere deos de celo posuerunt montem super montē ut ascenderent: quod videns iupiter ipsos fulmine deiecit & montibus depreffit. & hec in secundo metamorphēos. Unde dicit. O boeti accepisti. i. didiciisti in fabulis gigantes lacerantes. idest lacerare volentes celū. sed fortitudo benigna. i. dei. illos disposuit & deposuit vti condignū fuit. **C** Nota philosophia hic alludit verbis sacre scripture que dicit Attingit ergo a fine vsq; ad finē fortiter et disponit omnia suauiter: ideo dicit boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis.

Sed visne rationes ipsas inticem collidamus forsitan ex bmoī conflictatione pulchra quedā veritatis scintilla diffiliet. b. Tuo inq; arbitratu p. desū inquit esse omnipotentem nemo dubitauerit. b. Qui quidā inq; mente consistat: nullus proxius ambigat. p. Qui vō ē inquit omnipotēs: nihil est qd ille non possit. b. Nihil inq; p. Nūz igit deas facere malum potest. b. Adinime inq; p. Adalum igit inquit nihil est cum id facere ille non possit: qui nihil non potest. b.

Sed visne rationes ipsas inuicem. **H**ic philosophia concludit ex dictis qd malū nihil sit. Et primo petit assensum boetii. v. Visne ipsas ratiōes. idest propositiones ratiōes p. batas. inuicēz collidamus. idest cōponamus forsitan ex cōflictatiōe hui? diffiliet. idest procedet. quedā pulchra scintilla veritatis. **B.** dicit Boe. fiat inq; tuo arbitratu. i. tua voluntate. Tunc ponit propositionem manifestā dicēs.

Nemo dubitauerit deum esse omnipotentē. Dicit boetius. Nullus proxius ambigat. qui mente consistat. i. qui sane mentis ē Tunc assumit aliā propositionē dicēs. qui vō est oīpotēs. nihil est qd ille non possit. dicit boetius nihil inq;. Tunc ponit aliā propositionē deus non potest facere malū. dicit. boe. minime. igit cōcludit pbia. malū nihil est. cum illud facere non possit. ille qui nihil nō potest facere. idest oīa facere. **C** Notandūz sicut deus est causa efficiens omnī ita ē finis omnī. vñ quicqd fit ab eo ordinat ad ipm tamq; ad finē. si ergo de? faceret malū ordinaretur ad ipm tamq; ad finē. & cum ipse sit bonū malū ordinaret ad bonū ergo deus non potest facere malū tanq; aliqd p se intentū. Est ergo conclusio quā pbia infert qd malū nihil est ratio cōclusionis est. deus potest facere omne quod est cū sit omnipotēs. sed deus nō potest facere malum. ergo malū nihil est. Et si diceret si malū nihil est cūz homo damnet pro malo danabit pro nihilo. Dicendū qd malum dicit defectū boni. nō negatiue sed priuatiue. & id malum est defectus boni quod debz haberi. & qd in potestate hominis est illud habere. & si nō habet illud bonū cum debet habere. ideo damnat & ponitur exēplū. Aliquis tenet soluere centū libras. & si non soluat incarcetabit. certum est qd non soluere non est aliquid sed nihil. non tantum simplr dicitur aliquis incarcerari pro nihilo sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

Candis ne inq; me. inextricabilem laborintum rationibus terens. Quo nec quidē qua egrediaris introeas: nūc vō quo itroieris egrediare. Ad mirabilem quendam diuine simplicitatis orbes cōplicas. Et enim pauloante a beatitudine inci piens eam summū bonū ēē dicebas quam in summo deo sitam loquebare. Ip̄m quoq; deum summū ēē bonū plenamq; beatitudinem disse rebas. ex quo neminem beatū fore: nisi qui pariter deuseēt quāsi munusculum dabas. Rursus ip̄am boni formā dei ac beatitudinis loquebaris ēē substantiam. Ip̄sumq; vnum idipsū ēē bonū dicebas qd ab oī rerūz natura peteret. Deum quoq; bōitatis gubernaculis vniuersitatē regere dispntabas volentiāq; cūcta parere illi. nec vllaz malū esse naturā. Atq; hec nullis extrisec? sūptis: s; altero ex altero fidē trabente insitis do mesticiq; probationibus explicabas. **P.**

Cudisne inquit me. **H**ic boetius mouet questionem phi losophie. secundo pbia soluit ibi. Tum illa. **P**riō boeti? admirās de cōnerione & conuolūtione rationū quib? phi losophia vsa ē querit vtrū ista cōnerio rationū sit ex delu sione pbiē vel pueniat ex natura rei. & breuiter illas rōnes recolligit & dicit. O pbia ludis. i. deludis ne me. terens. i. formas laborintū. i. labore difficilem rōnibus faciēdo rationes circulares. quo. i. laborinto egrediaris ea pte q; i troeas & egrediare eo loco quo itroieris. tu complicas. qn dam orbē admirabilē diuine simplicitatis. i. facis mira bilē circulationē rōis inde diuisa simplicitate. & tūc breuiter recolligit rōnes. v. tu. pauloan? incipiēs a bītudīe dicebas eaz ēē summū bonū quā beatitudinē tu loq;bare ēē sitā in summo deo. & differebas deū ēē summū bonū et plenā bīt tudinē. ex quo dabas. i. i ferebas. quāsi munusculū. i. corze lariū neminē fore bīm nisi cēt deus. rursus tu loquebaris formā boni ēē substantiā dei & bītudis. & dicebas ip̄z vñ esse idipm qd bonū. & illd bonū dicebas ēē qd peteret ab oīa rez: & tu disputabas. i. disputādo pbiabas deū regere vniuersitatem gubernaculis bonitatis & cūcta volentia parere. i. obedire deo. nec vllā ēē naturam malū. & hec oīa explicabas

explicabas nullis rationibus sumptis extrinsecus. i. non accipiendo principia extrinseca. sed insitis. i. intrinsecis. et do mesticate idest propriis et convenientibus probationibus rei de qua agebat altero assumpto trabente fide. i. certitudi ne ex altero. ¶ Nota laborintus dicebatur domus veda li quā cum aliquis intendebat intrare exiit. et exiendo in trauit. et cōsuevit depingi circularibus protractionibus. et transiuit hic ad designandū circulationes et reuolutiones rōnū. ¶ Nota qz circūolutio. et cōnerio rōnū qbus pbia vta est nō est sic circularis qz vna et eadē ppositio sit prin cipium et pclusio respectu eiusdem. qz sic nō ptingit demō strare circulo: ut p3 p3a posteriorum. sed dicitur cōnerio circularis. qz rōes et inuicē dependent. ita qz ppositio conclusa. in vna sit principii alterius cōclusionis in alia. nec propter istas diuersas cōclusiones est aliqua diuersi tas in deo. sed omnia sunt idem simpliciter.

¶ Cum illa minime ingt ludinus rēqz oim mari mā dei mūere: quē dudū deprecabamur eregim⁹. ea ē. n. diuine forma substantie: ut neqz in externa dilabat. nec i se externum aliqd ipa suscipiat. Sz sicut de ea pmenides ait. oēm tu circulo adducis spōte multitudinē. i. rex orbem mobilē rotat se i mobilem ipa cōseruat. Nō si rōnes quoqz nō ex tra petitas: sed intra rei quam tractabamus am bitum collocatas agitauimus: nihil est qd admi rere: cū platone sanciente didiceris: cognatos de quib⁹ loquūtur rebus oportere esse sermones

¶ Cum illa minime ingt. Hic pbia rīdet boetio ad qstio nem. et dicit. Ad diuine ludinus. sed nos exegimus. i. perfe cimus munere dei quē dudū deprecabamur rez maximā oim rez. ea. n. i. talis est forma. i. dispositio diuine substā tie. ut neqz i externa. i. in exteriora. dilabat. i. cadat nec su scipiat aliquid externū. i. extrinsecū in se. quod probat au ctoritatis pmenidis. quā p3o ponit in greco deinde sensum eius subiūgit in latino. d. Sed sicut pmenides de ea ait. i. substantia diuina. qz diuina substantia rez orbē mobilē rotat idest mutat res circulatione generationis et corruptō nis. et mutando res ipsa non mutat sed se immobilē cōser uat. O boeti si nos agitauimus. i. cōmouimus ratiōes. nō extra. i. non ab extrinsecis petitas. i. sumptas: sed collatas i tra rei ambitū. quā rem tractabam⁹: Nihil est qz de hoc admirare. idest admirari. cum. i. ex quo tu didiceris. Pla tone: sanciente. i. confirmate: sermones oportere ēē cogna tos. i. proprios. cōuenientes rebus. de quibus sup. rebus loquūtur. ¶ Nota qz sermones accipiendi sunt fm mate riam subiectam qz certitudo nō est simpliciter querēda ra tionibus ex primo et bi. vbi dicit qz disciplinati est tantum ingrere certitudinē fm vnūquodqz genus qstū natura rei patit. Cum igitur deus sic regat omnia preter hoc qz cōmisceat cum eis ex li. de cau. sermones de diuina sub stantia accipiendi sunt fm intranea diuine substantie et nō fm extranea cum nō commisceatur cum eis.

¶ Admetrum duodecimū huius tertii libri.

Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula.

¶ Admetrum. i. z. tertii libri.

Felix q potuit. sc. Istud est duodecimū metrū et vltimū hui⁹ tertii. qd dicit gliconicū. ab iūcto re. coriambicū a pede predicante. ¶ P3o. n. pōit spōdens. dicēdo felix. scdo coriamb⁹ dicēdo q potuit. tertio pirriche⁹ vel trocheus. i. quo metro pbia p⁹ qz ostendit que sit vera beatitudo et vbi sit sita. hortat nūc ad pseuerandū in cōtēplatione illius beatitudinis. et pri.

mo ponit illū ēē felicem qui relictis terrenis vacat diuine cōtēplationi. scdo ostendit qd hūmōi cōtēplationē ipediat tertio. illud impedimētū vitare docet. scda ibi. ¶ Nōdā. tertia ibi. ¶ Hos hec fabula. primo dicit. felix supple ē q po tuit. visere. i. desiderabilē videre. lucidū fontē boni. i. deū qui est fons ois boni. et felix est qui potuit soluere vincu la. i. affectiones. grauis terre. i. terrenoz q sua grauitate trahunt boiem deorsum. ¶ Notandū qz felix ē q speculat fontē boni et q cōtēnit delectationes terrenas. vñ i libro de pomo et morte arist. scribit. Beata est ala q nō ē isecta prauis opib⁹ hui⁹ mūdi. et intellexit suū creatorē. ipsa est. que reuertē in locū suū in delictis magnis. ve aut aie que nō h3 posse redeēdi ad patriā suā. turpia. n. opa et delecta tiones corporales impediūt ascensum eius sursum.

¶ Quondam funera coniugis

Vates thraicius gemens.
Postqz flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes stare coegerat:
Iunxitqz intrepidum latus
Senis cerna leonibus.
Nec visum timuit lepus
Iam cantu placidum canem.
Cum flagrantior intima
Seruor pectoris vteret:
Nec qui cuncta subegerant:
Adulcerent dominum modū.
Immites superos querens.
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus.
Cordis carmina temperans
Quicquid precipuis deo
Adarris fontibus hauserat.
Quod luctus dabat impotens.
Quod luctum geminans amor
Deslet. trenera commouens.
Et dulci veniam prece
Ambzarum dominos rogat.

¶ Quondā funera cō. Hic ostendit qd ipediat cōtēplationes diuinorū q ē affect⁹ terrenoz: qd declarat p qndā fabu lam. q talis ē. Orpheus filius caliope fuit cytarista q tāta dulcedine cythare resonabat qz nō tantū hoies. sed etiaz bruta allerit: et intātū ea demulsi q iper⁹ suos naturales dimittēbāt. siluas currere. silua stat fecit. hic habuit vxorē dictā euriidicē quā cū pastor aristē⁹ adamare vellet ipa su giēs. p prata calcato qdā spēte interit et ad iferos descēdit quā orphe⁹ volens ab iferis reducere. dos suos suos sua ci thara placare cepit. sz cū h3 pficeret ad ifernū descēdit. et i tātū dos ifernales delinuit. qz pcessa ē ei vxor tali pditōe atqz exiret ifernū nō flecteret retro aspectū vxorē respiciē do. cū aut tā ppe exiisset orphe⁹ amore allect⁹ retrospe xit et sic vxorē pdidit. Circa istā fabulā sic pcedit. p3o ostendit quō orphe⁹ ad iferos descendēs p vxorē rogauit. scdo quō mōstra iferni placauit. tertio ostendit quō vxor. ei pces sa fuit et cā pdidit. scda ibi. ¶ Strepit. tertia ibi tādē. dicit p3o Vates thraicitis. i. orphe⁹ de thraicia puincia oriūda. vi ctus vates. i. sapiēs a multis. ille quōdā gemēs. i. deplo rans funera. i. mortē plūgis postqz coegerat amnes. i. flu uios stare. siluas currere mobiles post ipm flebilibus mo dis. i. modulationib⁹ cythare. qz scdo formauit et postqz cerna iūrit itrepidū lat⁹ senis leonib⁹. qz cerna cecēbat se qndo modulāt⁹ orphei. nec lep⁹ timuit canē visū tā placi

dū. i. placatū cātū. i. sono cithare. q. lep? r cās sīr seqbā
tur ipm. Cū āt feruor. i. amor flagrantior. i. ardētor vte
ret. i. tūa. i. interiora pectoris orphēi r cū mōi. i. modula-
tiones: q cūcta subegerāt. i. subiecerāt n mulcerēt. i. n pla-
carēt. dñz. i. orphēu. ipe querēs supos. i. deos imites. q
placari nō poterāt. addit domos infernas. i. infernales. il-
lic tēperās blanda carmīa sonantib? cordis. ipe deslet. i.
flebiliter decātāt in cythara. q. qd hauerat ex precipuis
fontib? matris. i. deē caliope. r ipe deslet qd luctus ipotē
q facit hominē ipotentē. sibi dabat. i. concessit. r deslet il-
lud qd dabat sibi amor geminans luctū quomō cōmouēt
tēnēra. i. inferna. r rogat dominos vmbzarum. i. infer-
nales. dulci. p. cece ventas. i. relaxationē sue vxoris. C. Mo-
ta fm Aristo. z. metb. r cōmētatozem. 3. celi r mundi nō
oēs accipiunt veritatē p eundē modū. tū pp diuersas con-
suetudinē. tū pp diuersā nāz. tū pp paucitatē instructiōis
in logica. Cū qdā recipiunt veritatē per modū demonstra-
tionis. quidā per modū auctoritatū. quidā p modū fabu-
larum. vt ergo pbia talibus satisfaciāt aliquando demon-
strationibus aliquando auctoritatib? vtitur aliquādo fa-
bulas lēserit sicut in pposito. C. Notandū q orphēus
dicitur vates q carmīa composuit. dicitur autem vates
a vi mentis vel a video. C. Notandū q tēnēra dicitur q
si lamentabilia. a tēnēra nī. qd est lamentatio. Et tēnē-
rus in singulari ē nomē cuiusdam montis in quo dicit ēē
via ad infernum. in plurali tēnēra significat loca inferna-
lia. sicut dicit Aug. Cōmuniter autem inuenitur hoc no-
men scriptū sine. r. in pzia syllaba. v. tēnēra vel tēnē? sic
i doctrinali. Tēnē? isern? tū Aug. scribit tū p. r. vt tē-
nē? r tēnēra. vñ forā ex vitio scriptoz qñz subrabūt. r.

CScapet tergeminus nouo
Captus carmine lantior.
Que fontes agitant metū
Ultrices scelerum dee.
Iam meste lachrymis madent.
Non izonium caput
Velox precipitat rota.
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus:
Vultur dum satur est modis
Non traxit Tici iecur.

CScapet tergemini? nouo. Hic ostēdit qñ orphē? mōstra
ferri placatū dicens. Janitor iserni qui dicit cerberus q
si vorator carnisum: ille tergeminus. i. habens tria capita
canina. captus fuit nouo carmine. i. melodia prius inau-
dita. r scapet. i. admirat. tunc ostēdit qñ alia monstra ipa
cauerit dices q tres furie infernales Thesiphone Aleeto
Megera q sunt vltices scelerum inferentes metus pecca-
toribus iste lachrimabant. pp dulcedinem cythare. Cū
dicit dee. i. furie tres vltices scelerum. i. peccatorū. q dee
agitant. i. verant. fontes. i. peccatores. metu. i. timore iam
meste madent. i. fluunt lachrymis. Tunc tangit remissio-
nem pene quorundā in inferno i prio Izonis. Vbi scien-
dus q Izon voluit concubere cū Junone Cuz aut Juno
interponeret nubem. Izon proiecit semen in nubē ex quo
nati sunt centauri. ipe aut adiudicatus inferno continue
voluitur in rota. que rota stetit orphēo modulante. vñ di-
cit. Velox rota non precipitat. i. nō dēscit: caput izoniū.
i. izonis. sup. orphēo canente. Tunc tangit remissionem
pene tantali. C. Vbi sciendū q tantalus dicit lacerasse p
prium filius: dans euz diis ad comedendū pro quo dāna-
tus fuit. Dicit autem in inferno habere aquā vsq. ad mē-
tum. r poma pendentia ante os r tñ deficere siti r fame
cum enī vult sumere aquā vel pomū fugiunt ab eo. iste
tantalus spernit flumina. orphēo canente. vnde dicit tā-
talus pditus. i. cōsumptus longa. i. magna siti. sprenit flu-

mina. Tunc ostendit remissionem pene. Tici. Vnde scie-
dum q Ticius voluit concubere cum latona matre apol-
linis. quē apollo interfecit r in infernū relegauit iecur vul-
tur deuorat. Orphēo autē canente vultur cessauit lan-
tia reiecur eius. vñ dicit. dum vultur est satur: modis. i. mo-
dulationibus orphēi non traxit. i. non lanauit iecur tici.

Et tandem vincimur: arbiter
Vmbzarum miserans ait:
Donemus comitem viro
Emptam carmine coniugem.
Sed lex dona coerceat
Ne dum tartara liquerit.
Pbas sit lumina flectere.
Quis legem det amantibus
Maioz lex amor est sibi.
Heu noctis prope terminos
Orpheus euridicem suam
Vidit: perdidit: occidit.

Et tandem vincimur arbiter. Hic ostēdit. qñ orphēo vxor
sua concessa fuit. r qñ eā pdidit dicens. Tandēz arbiter
i. iudex vmbzarum iste miserans. i. misericordiā habens
ait. nos vincimur. donem? i. restitutam? viro scz orphēo
comitem coniuges. emptam. idest comparatā carmīe suo.
sed lex. i. cōditio. coerceat ista dona. ne pbas sit sibi dedu-
centi vxorem flectere lumina. i. oculos respiciēdo vxorē.
dus liquerit. i. relinquērit. tartara. r tunc exclamat dicens
Quis det. i. iponit legē amātib? q. v. amor nō v3 coerce-
ri lege. q. amor maioz lex est sibi. i. maioz amor ē lege. Et
subdit: Heu ppe terminos noctis. i. iserni. Orphēus euri-
dicē vxorē suā vidit respiciēdo a tergo eā pdidit ab isernis
nō deducendo. occidit inferno eam relinquendo. C. Mo-
tandū q apud inferos arbiter. i. iudex vmbzar. dicit ad
amantē q cogit alas ad fatendū peccata cōmissa: r vñ
cuiqz fm merita sua penam distribuit Iste adamātus vi-
git donemus viro coniugē. C. Notandū q amor non pōt
lege coerceri. nam ex incenso amore hō sepins trāsgredif
legem r amor fortior est ad aliqd iplendum: qz lex ad co-
ercendū. i. vñ dicit qz legē det amātib: maioz lex est sibi.
q. v. pp qd lex dat amantib? cū p se dura lex sit amare.

Vos hec fabula respicit.
Quicunqz in superum diem
Adentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in specus
Victus lumina flexerit.
Quicquid precipuum trahit
Perdit: dum videt inferos.

Vos hec fabula respicit. Hic pbia applicādo fabulam
ad ppositū ostēat nos vitare ipe dūmetū pteplatiōis sūmī
boni r dīc. O hoies qñqz qñtis. i. vultis. ducere mētē. i.
mentis pteplatiōes. in super diē. i. i supnā claritatem hec
fabula tā dicta respicit vos. qz ad vestrā lformatiōez indu-
cta. Itā q victus affectu terrenoz: flexerit lumina. i. ocu-
los rōnis r intellect? in tartareū specus. i. i terrena que du-
cūt ad tartareā pfunditatē. Quicqd precipuum idest bo-
nū. trahit. i. laborādo. illud pdit. dñ vidit inferos. i. dñ i-
tendit terrēis. i. tpalibus q sūt infima. C. Nota qz cepia
r affectus terrenoz ipe dicit pteplatiōem sūmī boni. Vnde
Boetius i tractatu de sūmo bono dīc. Inordinata cepia
multos ipe dīt a sūmo bono. qdā. n. pigritiā scg videmus
Quosdā. n. dīctatōes sēsuales. Quosdā. n. desideria au-
ri r argēti exceptis paucis viris honorādis pbia q pēnūt
sēsus desideria r sequit? dīderia intellect?. r ppe finē eim-
dem tractatus dicit. Pbus maxime delectat i prio prin-
cipio in pteplatiōe sue bonitatis r hec sola ē recta delecta-
tio: hec

tio. hec enim est vltia pboz sine qua nemo viuut vita recta
Et subdit. Ipsi autem voco oēs hoies viuentes ordine nāc
tendēs in alta finēs vitā acqrit vltimū finē et optimū vi
te hūane q̄ ē deus gloriofus benedictus in ſecula ſeculoz
¶ Explicit liber tertius de conſolatione pbie.

¶ Incipit liber quartus. Proſa prima.

Ec cū philoſophia dignitate vultus. et oris grauitate ſeruata lenit
ſua uiterq; ceciniffet. Tū ego non
dum penitus inſiti merorif oblit?
intentionē diceſ adhuc aliqd parā
tis abrupti. Et o iqnā veri preuia
lumis q̄ vſq; adhuc tua ſudit oratio tū ſui ſpecu
latione diuina: tū tuis rationibus inuicta patue
runt. Ea q; mihi. et ſi ob iniurie dolorē nuper ob
lita: non tamē ante hac proſus ignorata dixiſti.

¶ Incipit liber quartus. Proſa prima.

Ec cū pbia dignitate vultus. hic incipit quar
tus liber de conſolatione pbie. cuius hec eſt p
ſa prima. in quo libro pbia assignat cauſas q̄ re
malia cōcedant i regno dei: cū oīz rez rector
bonif exiſtat. i. de. et probat bonos ſemp eē po
tētes et malos impotentes. et ſicut vitia nūq; ſūt ſine pena
ita virtutes nūq; ſunt ſine premio. ¶ Probat etiam q̄ oīs
fortuna tā proſpera q̄ aduerſa bonis eſt ad pfectū. malis
āt ad interitū. Etiam probat q̄ omnia que ſunt a deo re
cte ſunt et alia plura ſicut patebit. Et diuidit iſte liber in
14. partes. qz ſeptem ſunt proſe et ſeptem metra huius q̄rit
de qbus patebit in proceſſu. ¶ Primo ergo oñdit. Boetius
quō intentionē pbie adhuc parantia plura dicere interrupit
proponendo cās ſui doloris. Scdo pbia pmittit ſibi per
fectam curaz. Tercio dat modum curandi ipſum ſcdo ibi
Tum illa et eſſet. tertia ibi. Et qm. Et quarto proſequit
intentionem ipſum curando in ſequēti proſa. ibi. Tū ego.
¶ Primo oñdit. quō interruptit intentionē pbie volentis plu
ra loqui. Scdo pbat cās ſui doloris. ſcdo ibi. Sz ea ipſa
eſt. ¶ Primo dicit. Cum pbia ceciniffet. i. decantaſſet. hec.
i. predicta. ſeruata leniter. i. delectabiliter. et ſua uiter. i. vol
citer: dignitate ideſt reuerentia vultus ſcilz ſui et grauita
te oris. i. ſermonis ſup. ſui. Tū. i. poſt hec. ego. i. Boeti
non dñ. i. non adhuc. oblitus. i. imemor. penitus. i. olo. in
ſiti meroris. i. intrinſeci doloris. Ego Boetius abrupti. i. i
terrapi. intentionem. i. ppoſitum pbie parantis. i. intendē
tis. diceſ adhuc aliquid. Et inquam. i. diri: O pſa. i. pre
ambula. veri luminis. i. perfecte cognitiōis. ſilla que tua
oratio. i. tuus ſermo. ſudit. i. locutus eſt. bucuſq; i. ad iſtū
librum quartū. patuerunt. i. manifeſta fuerunt. inuicta. i.
inſolubilia. Tum. i. aliqñ. diuina ſpeculatiōe. i. ſancta cō
templatione. tum. i. aliqñ tuis rōnibus. i. demonſtrationi
bus. Et ea. i. illa predicta. et ſi pro q̄uis oblita mihi nup
ideſt aliqñ determinationem ob dolorē iniurie ſup. quam
perpeſſus ſum a Theodorico rege gothorū. non tñ dixiſti
proſus. i. olo. hec. i. predicta. ignorata. i. ignota. antebac
ideſt bucuſq;. ¶ Nota q̄ dignitas. eſt honeſta et impioſa
auctoritas. dicit autē pbia habere dignitatem vultus pp
ſui honeſtatem. qz ſm Tullium ſola ſapia eſt que meretur
honores. et pp ſui auctoritatem que digna eſt imitatione
Etiam pbia dicitur eſſe grauis ore. i. ſtabili ſermone. quia
ſermones philoſophia firmitate rōnum inſunt ſtabilitati
¶ Nota tūz pbia oñdiſſet quid ſit ſummū bonum et in quo
ſitum ſit. et feciſſet exhortationem ad illud querendū iñtē
debat offendere modum quo ad illud puenit. ſed añq; ex
pleret ſillaz intentionem Boetius velut audis ad ſciendū
quedam quorum ignorantia detinebat ipſum in merore.
interruptit intentionem pbie volentis plura dicere. ¶ Mo
ta qz philoſophia dicitur preuia veri luminis. qz ipſa clari
ficat animam et trahit eaz ab obſcuritate ignorantie ad lu

cem ſapientie et ad claritatem intellectus ex libro de pmo
Ariſto. Vel ideo dicit preuia veri luminis. qz per ipſam
tanq; per viam homo peruenit ad cognitionem veri lumi
nis quod eſt deus: quia ſcribitur in libro de pmo qz per
philoſophiam homo cognofcit ſuum creatorem. qui de
nihilō fecit omnia. qui eſt inceptor omnium inceptorum.
et omnium principiorum principium. Et ibidem ſcribitur
oportuit vt philoſophia mitteretur ad inſtruendūz igno
rantes. et eos qui non cognouerunt ſuum creatorem.

¶ Sed ea ipſa eſt vel maxima noſtri cā meroris:
qz cū rerum bonus rector exiſtat vel eſſe omni
no mala poſſ. nt. vel impunita pretereāt. Quod
ſolum quanta dignum ſit admiratiōe: pfecto cō
ſidera. At huic aliud maius adiungitur: Nam
imperante florente q; nequitia virtus non ſolum
premiis caret: verū etiam ſcleratorum pedib?
ſubiecta calcatur: et i locum facinorum ſupplicia
luit. Que fieri in regno ſcientis omnia: potentis
omnia ſed bona tm̄ modo volētis dei nemo ſatis
poſſet nec admirari nec conqueri. ¶

¶ Sed ea ipſa eſt. hic Boetius proponit cauſas ſui mero
ris dicens. Sed ea ipſa eſt cauſa noſtri meroris et maxima
cauſa. qz cum rector rerum. i. deus bon? exiſtat: vel eē ma
la omnino poſſint. vel pretereant impunita qd ſalē ſi nul
lum aliud inconueniens ſequeret: conſidera quāta ſit vi
gnum admiratione. At pro ſed. huic adiūgiſ. i. addit aliū
maius ſup. admirandum. Nam pro quia. imperante. i.
precipiente. et florente. i. vigente. nequitia. i. nequitioſis ho
minibus virt? i. homo virtuoſus. non ſolum. i. non tm̄
caret premiis verū etiam ipſa virtus ſubiecta. i. ſubdita.
calcatur pedibus. i. potentiis. ſcleratorum. i. malorum et
ipſa virtus luit. i. patitur ſupplicia. i. penas in locum faci
norum. ideſt virtuoſorū loco. que. i. predicta fieri. i. permit
tit in regno. i. in mūdo. ſcientis omnia. i. dei: et potentis oīa
ſed volentis. i. intendentis. tm̄ modo. bona. nemo ſatis
admirari nec conqueri pōt. i. querimoniam facere. ¶ Nota
qz mala ſunt i mundo patet quia ratio ſemp deprecā ad
bonum. Cum ergo. mali non regantur iudicio recte rōnis
ſed vincantur paſſionibus ire et concupiſcentie ideo defi
ciunt a bono. Item. ſuperabundantia et defectus ſūt de
genere malorum. cum virtus conſiſtat in medio. cum igiſ
in pluribus ſit ſuperabundantia et defectus. p3 qz mala
ſunt in mundo. Luz autē oīa dependēt a deo celū et tota
natura. et deus eſſentialiter ſit bonus. mirabile ē quō ma
la eſſe poſſunt. vel ſaltem pmanēt impunita. ¶ Nota qz
quia boni attingunt finem omnīū rerum. i. ſummū bonū
ideo ſunt potentes. mali autē quia hoc ipſum attingere nō
poſſunt ſunt impotentes. Et qz Boetius in primo libro
ſerta proſa dirit ſe ignorare quid ſit finis omnīū rez. ideo
putabat bonos eē ipotētes. malos at potētes. et de h? Boe
tius admiratur: vt p3 in littera et iſta ē vna cā ſui doloris

¶ Tum illa et eſſet inquit inſiniti ſtuporis omni
buſq; horribilius monſtris: ſicuti tu eſtimas in
tanti velut patriſfamilias diſpoſitiſſima domo:
vilia vaſa colerentur: precioſa ſordescerent. Sz
non ita eſt. Nam ſi ea que pauloātē conſuſa ſūt
inconuulſa ſeruant: ipſo de cuius nunc regno lo
quimur auctore cognofces: ſemper quidem potē
tes bonos eſſe: malos vō abiectos ſemp atq; im
becilles: nec ſine pena vnq; eſſe vitia nec ſine pre
mio virtutes: bonis felicia: malis ſemper infor
tunata cōtingere: multa q; id genus q̄ ſopitis q̄
relis firmate ſoliditate corroborent.

Et illa re. Hic pbia promittit. S. pfectam curam que consistit in ptractatione huius materie. O. O Boetii et esset infiniti stuporis. i. admirationis et esset horribilius oibus monstris. i. deformitatibus si in dispositissima. i. i. ordinatissima. domo. i. in mudo. tati patrifamilias. i. dei. si ibi coleret. i. honoraret. villa vasa. i. mali hoies. et si preciosa vasa. i. boni hoies fordescerent. i. vilescerent. sic tu estimas sed non est ita. Nam si ea que paulo ante conclusa sunt. seruantur inconuulsa. i. integra in sui veritate. tu auctore. i. doctore ipso deo. de cui? regno nunc loquimur cognosces. se per bonos esse potentes: malos vero spotentis nec vnqz via esse sine pbia: nec sine pmo esse virtutes. et cognosces bonis semp ptingere felicia. et malis ifortunata. et cognosces multa id genus. i. huius generis. que corroborat te firma soliditate. i. ptra aduersitatem fortune querelis tuis sopitis idest remotis. Et. Notandum sicut postea patebit oia q sunt recte a deo sunt. Cum igitur ordo iustitie requirit ut ita puniri: virtutes remunerari. si mali maneret impuniti et boni iremunerati: et sic peruersus esset ordo i domo dei scz in mundo qd est horribilius omnibus monstris.

Et qm de formaz bntudinis me duduz mstrae te vidisti. quo etiam sita sit agnouisti: decursis oibus que pretermittere necessarium puto: viam tibi que te domum reuehat ostendam. Pdenas etiam tae menti quibus se in altum tollere possit affigam: ut pturbatioe depulsa sospes in patriaz meo ductu: mea semita: meis etiam vehiculis reuertaris.

Et qm vere formaz. Hic pbia dat modum curandi ipsum Boetium dicens. Qm dudum. i. in tertio libro. vidisti formam vere bntudinis me monstrante. i. docente oibus decursis. i. ptransitis. que puto necessarium pretermittere. ostendendam tibi viam que te reuehat. i. reducat. domum. i. ad cognitionem vere bntudinis. et ego affigam. i. apponam tue menti. pennas. i. rones quibus mens possit se tollere in altum ut depulsa pturbatione contingente tibi ex affectu bonoz temporalium. reuertaris sospes i patriam meo ductu. mea semita. meis vehiculis. Nota q per pennas quas pbia promittit affigere menti Boetii itelligitur speculatio ronis et intellectus virtus et sapientia. Sicut enim avis volando in altum deducitur auxilio pennarum. sic mens humana speculatione ronis et intellectus virtute. et sapientia erigit in contemplationem summi boni.

Metrum primum quarti libri:

Unt et enim penne volucres mihi.
Que celsa conscendant poli.
Quas sibi cum velox mens iduit:
Terras perosa despicit.
Aeris immensi superat globum.
Nubesqz post tergum videt.
Quiqz motu agili calet etheris
Transcendit ignis verticem.
Donec in astriferas surgat domos
Pbeboqz coniungat vias:
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles chorulci syderis.
Vel quocunqz micans nor pingitur.
Recurrat astri circulum.
Atqz vbi ias exhaustum fuerit satis:
Polum relinquat extremum.
Dorsaqz velocis premat etheris:

**Compos verendi luminis.
Hic reguz sceptrum dominus tenet.
Orbisqz habena s temperat.
Et volucrum curru m stabilis regit.
Rerum choruscus arbiter.**

Metrum primum libri quarti.

Unt etenim penne. Istud est primum metrum h quarti cuius primus versus dicit metrum alemanicum ab inuatore dactylicum a pede pdominante. secundus versus dicit metrum archiloicum ab inuatore. iambicum a pede pdominate. In quo metro pbia ostendit viam p qua puenit ad cognitionem summi boni. et est per p consideratione creaturaz que gradatim sunt transcendende. quousqz inueniatur aliquid qd pmineat ol creature. et istam viam tradit sub similitudine avis volantis. Primo ergo tradit viam qua mens pueniat ad cognitionem summi boni. scdo ostendit quid mens indicabit cum il luc puenierit. scda ibi. Huc te. Primo dicit. dixi q affigam pennas menti tue. Sunt etenim mihi penne volucres. i. veloces scz virtus. et sapientia. que conscendant. i. penerent celsa idest alta poli. quas pennas cum mens velox. sibi induit. i. assumit. ipsa perosa. i. odio habens terras despiceas querendo vterius creatore et mens superat globum. i. spericu corpus menti aeris. cognoscendo q ultra aerem est creator. Nubes videt post tergum. qz ultra nubes querit cognitionem summi boni. et transcendit verticem. i. summitate ignis. q ignis calet agili. i. veloci motu. etheris. i. celi. et vterius pcedit mens. inuestigando donec surgat. i. eleuetur in domos astriferas. i. in orbem plactaz. et coniungat vias suas pbebo. i. soli inuestigando qz sol non est deus. donec comitetur iter gelidi senis. i. saturni qui est supra solem. mens inqz existens miles chorulci syderis. i. dei qui est splendidus syduz. et vterius ascendit supra orbem planetaz donec recurrat. i. ptransit. circulum astri. i. celum stellatum. quo. i. astro pingitur. i. ornatu nor micans: qz nor stellis firmamentum illuminat. vbi. i. postqz satis fuerit exhaustum. i. speculatio ne euacuatum q nulla stellarum est deus. mens vterius transcendit donec relinquat extremum polus. i. vltimum celum et premat dorsa velocis etheris. i. firmamenti. scpos idest potens reuerendi luminis. i. dei. hic supra vltimum polum. ois regum tenet sceptrum. i. impium. et. tempus. i. moderat habenas. i. regimina orbis. et manens stabilis i se. regit volucrum. i. velocem. curru. i. circulare motu corporum celestium. deus existens choruscus arbiter. i. splendidus iudex rep. Notandum q dicit ignem calere motu celi. ex quo videt q calor non sit propria et per se qstas ignis. cum sibi debeatur per motum celi. sed dicendum q locus non solum est ca conseruatiua locati sed omnium accidentium naturaliter consequentiu. Unde quia celus est locus ignis non solum est causa ipsius ignis: sed etiam ipso caloris igne psequenti. et quia propria dispositio celi fm quam habet caliditatez super omnia est motus eius. id vici igne calere motu celi. non excludens per hoc qn calor sit p se qualitas ignis. Et. Notandum q saturnum vocat gelidum senem. non q sit gelidus formaliter sed effectiue. est. n. est. scctiuus gelu et frigoris. et dicitur senex. quia motus et tardus est ad modum senis. Nam cursum suum complet p luri tempore qz sol vel luna.

Huc si te reducem referat via.
Quaz nunc requiris immemor.
Hic dices memini patria est mihi.
Hinc ortus. hic sistam gradum.
Quod si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere.
Quos miseri toros populi timent
Cernes tyrannos exiles.

Nunc te si reducere. Hic ostendit pbia qd mens iudicabit eus transcendit creaturas et puenit in cognitione dei dices O mens si via ducat te reducere. i. reuertere a pialib. hic. i. ad cognitione dei. qua via nunc inmemor regis. Tunc dices. Ego memini q obnubilata fui affectu teporalium. hic. i. in contemplatione dei est mihi patria. hinc scz a deo est me? ortus. qz ad eius imaginem creata. hic. i. i contemplatione dei si stam. i. figam gradum. i. ponam finale quiete. Qd si placet tibi existenti in cognitione dei visere. i. cum desiderio videre nocte terrarum relicta. tu cernes. i. videbis totos tyrannos. i. crudeles principes. quos miseri populi timet. illos totos esse erules a vera pbia sua. **N**otandum em apostolu si habemus hic manere patriam: sed futura inquirim? Nec enim est vera patria a qua aia rdnalis per creatione a deo exiuit. ad qua nisi reuertat esse qd a deo accepit affectu terrenorum deturpata prorsus amittit. pp qd dicit in secundo metro tertii libri. Repunt pprios queqz recursum. Redituqz suo singula gaudent. nec manet vlli traditus ordo. **N**isi q fini iunxit ortum. Stabilem qz sui fecerit orbem

Profa secunda quartilibri. **A**m ego pape in qua vt magna pmit tiz: nec dubito qn possis efficere tu mo que ercituaueris ne moreris. **P**.

Profa secunda quarti libri. **A**m ego pape in qua. Hic incipit scda profa b? quarti. Circa qua est sciendu q pbia in pto li bro: scita pta inuestigado cam et radice infirmi tatis Boetii: cognouit q Boetii? ex ignorantia

finis rex malos hoies potetes. bonos vo ipotentes putabat. Jte q ignorabat q? gubernaculis mundus regatur fortitoy vices estimabat fluitat sine rectore. qz vo pbia h ostendit quis sit finis rex et qbus gubernaculis mundus regatur. **N**unc pbia vult adhibere Boetio pfectam cura re mouendo dolores in quos Boetius incidit ex ignorantia premisoy. Et prio. **H**. hoc petit a pbia scdo illud pleg. ibi. **P**rimu igitur. dicit prio. Tum igit. i. finito sermone pbie. ego Boetius in qua pape est interiectio admirantis. O pbia tu magna pmitis. nec dubito qn possis efficere. id est ad effectum pducere. tu modo ne moreris. i. non ptra has me que ercituaueris. i. ad audiendum. **N**otandum q sapiens nihil pmitit quod adimplere non possit. q opus sapientis est non mentiri. Ergo dicit Boetius pbie: sicut magna promittis non dubito qn efficere possis.

Primum igit inqt boni semper adesse potentiam: malos cunctis viribus esse desertos agnosceas licebit: quoy quidem alterum demonstrat ex altero. **N**am cum bonum malisqz contraria sint si: bonum potens esse constiterit. liqt imbecillitas mali. atsi fragilitas clarescat mali. bdi firmitas nota est. Sed vti nostre sententie fides habundantior sit alterutro calle pcedam: nunc hic nunc inde proposita confirmans.

Primu igit inquit. Hic pbia plegit intentum. et prio pbat bonos semp esse potentes: et malos ipotentes. cui? op positum putabat Boetius: et tangit primo modu p quem vult hoc ostendere. secundo ostendit q pbat intentum suu ronib? ibi. Duo snt. **P**rio dicit. O Boetii primu licebit vt agnosceas bonis semper adesse potentiam. et malos esse desertos. i. priuatos cunctis virib?. quoy alter. i. bonis semp adde potentiam demonstrat ex altero. i. ex hoc q mali sunt virib? deserti. et huius cam subdit dicens. **N**az cu bonu et malu sint pparia: si bonu esse potes constiterit. liquet. i. manifestu fuerit. ibecillitas. i. impotentia mali et si fragilitas clarescat mali firmitas boni nota est. Sed vt p sicut. habundantior sit fides nostre snie alterutro calle. i. vtraz via pceda co firmans pposita nunc hinc. i. ex infirmitate boni. nunc ide

et fragilitate mali. **N**otandu q pbia dem suu. q? si boni sunt potentes: mali sunt ipotentes. et fundat sup fudatdes topica. si ppositu in pposito. oppositu in opposito. vt si sanitas est bona egritudo est mala. dicit q? velit procedere vtraz via ex potentia bonoy pbandu ipotentia maloy. et ex impotentia maloy potentia bonoy: qz si tm vnu istoy probaret. et ex hoc reliquu pcludere p locum a pparis est argumentu verisimile: et non necessariu et ideo vtrazqz pte vult ppare et ex vtroqz reliquum concludere.

Duo sunt qb? ois humanoy acutum consistat effectus: voluntas. i. ac ptas. quoy si alterutrum desit nihil est qd explicari qat. **D**eficiente et eniz voluntate ne aggredit qdem qsqz qd non vult. atsi ptas absit voluntas frustra sit. **Q**uo fit vt si quem videas velle adipisci qd minime adipiscat huc obtinendi qd voluerit defuisse valentiaz dubitare no possis. **B**. perspicuum est in qua. nec villo modo negari pot. p. **Q**uem vero effecisse qd voluerit videas nu etiaz potuisse dubitabis. **B**. **M**inime: p. **Q**d vo quisqz potest in eo validus: qd vo non pot in hoc imbecillis esse censendus e. b. **F**ateor inquam. p.

Duo sunt qbus ois. Hic pbia pbat intentum ronibus. scdo excludit quandam dubitationem. ibi. Sed pte. tertio co firmat principale intentu auctoritate. platonis. ibi. Et qb? olbus. **P**rimo pbat bonos semp esse potentes. et malos impotentes duabus ronibus. scdo ad idem ostendendu coaeruat breues rones. ibi. Sed qm te. **P**rima in duo fm duas rones. scda ibi. **R**ursus iquit. **P**rio pmitit duo necessaria ad prima rone. scdo ex his arguit ibi. **O**es igitur hoies. **P**rimo pmitit vnu necessariu. scdo aliud. ibi. **A**demptu ne. **P**rimo dicit duo sunt principia qbus co stat. i. pmanet. ois effectus humanoy actuu. i. voluntas et ptas. quorum si alteru desit nihil est qd queat effectus explicari. i. fieri. qd declarat. deficiente enim volutate null? effectus pducit: qz nullus aggredit quod non vult. et si ptas absit voluntas frustra sit. quo fit. i. ex quo sequit. vt si videas aliquem velle adipisci qd minime adipiscat: si pot sis dubitare huc defuisse valentia. i. potentiam obtinendi qd voluerit. et ideo dicit. Boetius perspicuum est nec villo mo negari pot. Et subdit pbia. **Q**ue vo videas effecisse quod voluerit. nu dubitabis eum potuisse. i. no habuisse potentia. Et dicit Boetius: minime. **T**unc pbia cocludit tanqz manifestu ex dictis dices. **N**ud quod qsqz pot in eo est validus. i. potens. quod vo non pot in eo esse censendus id est iudicadu ibecillis. i. ipotes. et dicit boetii. **F**ateor. inqz

Notandu q pbia dicit nullus aggredit qd non vult. **C**ontra: alius nolens interficit hoies vel ledit hoies. ergo alius aggredit quod non vult. **I**tem alius cogitur facere aliquid ptra voluntatem sua et sic aggredit quod no vult. **D**icendu q pbia loquitur hic de effectu spontaneo: qui ex intentione procedit. non de eo qui casu contingit. **U**ti dicendu ad primu q voluntas pot coparari vel ad ipsam actione qua alius pto aggreditur: et sic non deficit volutas. vel pot comparari ad pns illa actione et sic pot deficere volutas. vt si alius nolens hoiem interficit. **A**d secundu dicens. **N**ud quod qz coactus facit est voluntariu mixtum tm simpliciter e voluntariu. **A**lius eni coactus magis vult hoc facere qz sustinere penam vel perdere vitam. et ita respectu talis effectus no deest voluntas: sed quantum ad actu interiorum voluntas semp libera est. et cogi non pot.

Adeministi ne igitur iquit superioribus rationibus esse collectus: intentione ois voluntatis bna ne. que diuersis studiis agit ad bitudinem festina-

re. **B.** Ademini inquā id quoq; esse demonstratū
P. Num recordaris beatitudinē ipsū esse bonū
 eoq; mō cum beatitudo peti ab oībus desiderari
 bonū. **B.** Ademine inquā recordor qm id memo-
 rie fixum teneo. **P.**

C. Ademini ne igitur inquit. Hic pbia premittit secundū
 vtile ad rōnem et est resumptio quorūdā pri⁹ dictorū dicē
 Ademini ne esse collectū. i. pclusum superioribus rōnib⁹
 oēm intentionē humane volūtatis. festinare. i. tendere ad
 beatitudinem q volūtas agit. i. ducit vniuersis studiis. **R.**
 spondet Boetius. Ademini inquā illud esse demonstratū
 Item querit pbia. numq; recordaris beatitudinem esse ipsū
 bonū et eo modo desiderari bonū ab oībus. cū beatitudo pe-
 titur. i. desiderat. **R.** Adit Boetius minime recordor. qm
 pro. q. illud fixum teneo memorie. **C.** Notandū q; reco-
 dari est aliqd reducere ad memoriā qd p obliuionem ē
 lapsum a memoriā. et q; beatitudinē esse ipsū summū bonū
 non exciderat a mēte Boetii. S; semp remācebat i habitu
 sō dicit se si recordari d hoc. s; i memoriā tāq; fixū tenere

C. Omnes igit hōes boni pariter ac mali idiscre-
 ta intentione ad bonū puenire nituntur. **b.** Ita
 inquā pns est. **p.** Sed certum est adeptiōe bōi
 bonos fieri. **b.** Certum. **p.** Adipiscunt igit boni
 qd appetūt. **b.** Sic videt. **p.** mali vō si adipiscerē-
 tur qd appetunt bonum mali esse nō possent. **b.**
 Ita est. **p.** Cum igit vtriq; bonum petant: si bi q
 dem adipiscant illi vō minime: Non dubium ē
 bonos quidem potentes esse: q vō mali sūt imbe-
 cilles. **b.** quisquis inquā dubitat: nec rerū natu-
 ram: nec pntiam pē p̄siderare rōnem. **P.**

C. Omnes igit hōes. Hic pbia arguit ex dictis p̄bans ho-
 nos ēē potētes et malos ipotētes. tali rōe: qūq; adipiscūt
 qd volūt sūt potētes: et q nō adipiscūt qd volūt sūt ipotē-
 tes. ex p̄lo p̄bulo. s; bōi adipiscūt qd volūt. s; mū bo-
 nū mali s; velit nō adipiscūt ip̄s. q; si mali adipiscerēt sū-
 mū bonū si ēēt mali. ergo bōi sūt potētes: mali ipotētes
 vñ dicit i s̄a Oēs hōes bōi et mali nitūt puenire ad bonū i
 discretā intētiōe. i. idinīa itētiōe. dicit. Boetius. Ita pns
 est ad dicta. Subdit pbia certū est bonos fieri adeptiōe bo-
 ni. certū est dicit Boe. Igit pcludit pbia: bōi adipiscunt
 qd appetūt. i. volūt. dicit Boetius: sic videt. ait. **p.** si ma-
 li adipiscerēt bonū qd appetunt nō possēt esse mali. Ita
 est dicit Boetius. Igit pcludit pbia. Cū vtriq; petant bo-
 nū. sed bi. i. boni illud adipiscant: illi vō mali minime.
 Non est dubiū bonos esse potētes: qui vō mali sunt im-
 becilles. i. impotētes. **R.** Adit Boetius. Quisq; i. qūq;
 dubitat de b non p̄t p̄siderare naturā rez: nec pntiā rōnū

C. Notandū q; q; veritas p̄positionū fundat sup naturā
 rez: qui negat veritatē p̄positionū non pōt p̄siderare nāz
 rez. s; negans veritatē p̄positionū nō pōt p̄siderare cō-
 sequentiā rōnū. q; pntiā rōnū supra veritatē p̄positionū
 fundat. sō. dicit Boetius. Qui dubitat de p̄missis si p̄t
 p̄siderare naturā rez nec pntiā rationum.

C. Rursus inq; si duo sint quibus idēz scdm natu-
 ram p̄positūz sit: eorumq; vnus naturalī officio
 idipsum agat atq; p̄ficiat: alter vō naturale illud
 offm minime administrare queat: alio vō mō q;
 nature cōuenit: nō qdem implet p̄positum suū s;
 imitēz implet: quēnā hōz valentiorē esse decer-
 nis. **b.** Et si cōiecto inquā qd velis: plāius tū au-
 dire desidero. **P.** Ambulandi inquit motum
 scdm naturā ēē hōibus nū negabis. **b.** Admīne

inquā. **p.** Eiusq; rei pedum officium esse natura-
 le nū dubitas. **b.** Nec hoc qdē inquā. **P.** Si
 quis igit pedibus incedere valēs ambulet: aliū
 q; cui hoc naturale pedum velit offm manibus
 nitēs ambulare cōfēt: quis iure hōrū valentior
 existimari pōt. **b.** Contere inquā cetera: nā quin
 naturalis officii potens eo qui idem nequeat valē-
 tior sit nullus ambigit. **p.** Sed summam bonūz
 quidē eque malis bonisq; p̄positūz boni quidēz
 naturali officio virtutem petunt. mali vō variā
 p cupiditatē qd adipiscēdi bōi naturale offm nō
 est. idipsum conāt adipisci: an tu aliter existimas
b. Admīne inquā: nam etiā qd est pns patet. et
 his enī que concesserim bonos quidē potētes
 malos vō esse necesse est imbecilles. **p.** Recte in-
 quit p̄curris. idq; vti medici sperare solent: iudi-
 cum est erecte iam resistentisq; nature.

C. Rursus inquit. Hic pbia ponit scdm rōnem dicens.
 Si sint duo qbus sit idem p̄positū. i. eadem intentio faci-
 endi aliqd fm naturā: et vnus eorū agat idipsum et p̄ficiat
 ipsum naturalī. offm. i. naturalī organo. alter vō minime
 qat administrare. i. adimplere illud offm. sed alio mō q;
 nature puenit. non impleat p̄positū: sed imitēz implet
 quē hōz duorū decernis. i. iudicas esse valentiorē. i. potē-
 tiorē dicit Boetius. Esti pro q;uis p̄iecto. i. p̄sidere qd
 velis. tñ ego desidero plāius audire. Tūc pbia declarat
 sibi in exemplum dicens. Nū negabis motū ambulandi hōi-
 bus inēz fm naturā dicit Boetius minime nego. et pbia
 etiā nū dubitas eius rei. i. act⁹ ambulandi. esse offm na-
 turale pedūz. dicit Boetius. nec hoc dubito. et pbia. Si q;
 igit ambulet valens incedere pedibus Alius autem cui b
 offm velit manibus nitens. i. laborans: ambulare cōfēt
 quis hōz pōt existimari valentior. dicit Boetius. Conte-
 re cetera. q. d. p̄cede in rōne tua. q; null⁹ ambigit qn potēs
 i naturalī officio sit valentior eo qui nequeat. i. non pōt in-
 idem offm. Tunc pbia isti p̄positioni p̄misit tanq; ma-
 iori adiungit vnam minorē dicens. Sed summū bonū qd
 eque bonis et malis est p̄positū: boni qdem petunt. i. adi-
 piscunt. officio naturalī. i. virtute: mali vō conātur adipi-
 sci idipsum per variā cupiditatē rez: tpaliū qd non est
 officium naturale adipiscendi bōi. An tu o Boeti estimas
 aliter. Cui Boetius. Admīne inquā et Boetius qsi p̄cur-
 rendo pcludit principale intentum dicens Nam etiam il-
 lud qd est pns patet mihi. Ex his enī que cōcesserim ne-
 cesse est bonos ēē potētes: malos vō imbecilles et pbia ap-
 plaudens Boetio dicit. Recte inquit p̄curris. et illud ē si-
 gnum sicut medici solent sperare iudiciū. i. signū erecte natu-
 re et nature resistentis sup. ipsi morbo. **C.** Notandū q;
 ex s̄a formatur talis rō. qn duo intendūt aliqd p̄positūz
 naturaliter qd id p̄positum p̄legē officio naturalī est po-
 tens. et qd non consequē illud p̄positū naturalī officio est i
 potens. sed tā boni q; mali tendunt naturalr ad beatitu-
 dinē. et bōi ipsam consequūtur naturalī officio. i. virtute.
 mali autem non. ergo boni sunt potētes mali vō impo-
 tentes. **C.** Nota circa vltimum q; medici solent accipere si-
 gna p̄noscitica sanitatis ex egro qsi patiens erigit. se et p
 se nititur fortiori remedio. Sic in Boetio signum erat cō-
 ualescentie et sanitatis: q; ipse rōnem p̄bie remediātem
 quasi p̄currens per se compleuit.

C. Sed qm te ad intelligendum promptissimum
 esse conspicio: crebras coacernabo rōnes. Vide
 enim quanta virtuosorum hōium pateat infirmi-
 tas: qm nec adhuc quidem puenire querunt: ad
 qd eos

qđ eos naturalis ducit ac pene compellit intentio.
Et quid si hoc tam magno ac pene inuicto pre-
euntis nature deseruntur auxilio.

C Sed qm te. Hic pbia coaceruat quasda alias rōnes bre-
ues ad ppositum ostendendū sunt quattuor rōnes. scđa ibi
Considera vō. tertia ibi. In qua re. quarta ibi. Cur. n. p. r.
mo dicit. Sed qm te cōspicio. p. m. p. m. ad intelligendū
ego coaceruabo. i. componā crebras rōnes. vide. n. quan-
ta pateat infirmitas vitiōz hōium. qui nec ad b queunt
puenire. ad qđ ducit et compellit eos naturalis intentio et
quid esset de istis malis censendū. si desererent b auxilio
nature puenire tam magno ac pene inuicto. q. d. nihil ali-
ud censendū est. nisi qđ ipotētie eoz hoc ascriberet. **C** Mo-
tandū qđ tam boni qđ mali vlt tendunt ad bonū: et mali b
ficiunt ab eo qđ cōpēit eis fm naturā. ex hoc arguit sic
maxima impotentia est deficere ab eo qđ natura intendit
sed hoc faciunt mali: ergo mali sunt impotentes. **C** Nota
dū qđ dicit pene inuicto. qđ appetitus naturalis boni non
h3 contrariū repugnans quo vincat. sed tñ per ignorātiā
et errorē vitiōz puerit. et ita aliquo mō vici3 h3 vici3.

C Considera vō quāta sceleratos hoies bēat im-
potentia. neq3 enim leuia aut ludicra premia pe-
tunt: que consequi atq3 obtinere non possunt sed
circa ipsam rez summā verticēq3 deficiūt: nec in
eo miseris contingit effectus. quod solū dies no-
ctesq3 moluntur.

C Considera vō quanta. Hic pbia ponit scđam rōnez et vi-
cit. Considera ex his que dicam quāta impotētia habeat
sceleratos hoies. neq3 enim petunt. i. appetūt p. m. leuia
et ludicra. i. iocosa. sed ipsi deficiūt circa ipsā summā sup.
pfectionē rez atq3 verticē. Hic ptingit ipis miseris ef-
fectus boni in eo. i. p. p. hoc qđ ipsi molunt. i. laborant ac
grere dies et noctes. i. transitoria et tpalia bōa. **C** Nota ex
ista forma talis rō. quanto maius est illud a quo aliq3 d-
ficit. tanto maior est suus defectus et in maiore impotētiā
cadit. sed illud a quo mali deficiunt. non est qđ vile et mo-
dicū h3 ē sumū bonū. ergo maloz maxima est ipotētia.

C In qua re bonoz vires eminent. Sicut. n. eum
qui pedibus incedens: ad eum locū vsq3 perue-
nire potuisset quo nihil vltius perditum iaceret
incessit: ābulādī potētissimū eē cēseres: ita eū qui
expetēdoz finem. quo nihil vltra ē apprehendit:
potētissimū necesse ē indices. Ex quo fit qđ huic
obiacet: vt idē scelesti virib3 oib3 videat eē dserti.

C In qua re bonoz. Hic pbia ponit tertiam rōnē p. bādo
bonos maxime esse potentes ptractando exemplū supra-
positū. et ex hoc pcludit malos maxime esse impotentes. et
dicit. In qua re. i. assuetu die boni desiderati eminet vires
bonoz sup. et vires maloz non. Sicut enim censes. i. in
dicares. esse ambulandī potētissimū: qui pedib3 incedēs
potuisset puenire vsq3 ad eum locū. quo vlti3 nihil par-
uū. i. manifestū iaceret incessui. ita necesse est qđ eum ita
dices potētissimū: qui apprehendit finē expetēdoz. quo
nihil est vltra. tales autē sunt boni. Ex quo fit. i. sequitur
qđ huic obiacet. i. p. r. i. ut idē scelesti. i. mali videat
tur deserti oibus virib3. **C** Motandū qđ sicut viator aliq3
dicatur potens cū ambulat ad eū locū vbi nihil amplius
restat de via. sic boni qđ pueniunt ad finem et ad bonū qđ
trāscendi nō potest. ideo dicuntur potentes. mali autē quia
ipm attingere non possunt dicuntur impotentes.

C Cur enim relicta virtute vitia sectantur. insci-
tia ne bonoz: sed quid enervatius ignorantie ce-
citae: an sectanda nouerunt: sed trāsueros eos
libido precipitat. sic quoq3 intēpātia fragiles qui

oblectari vitio neqūt. An sciētes volentesq3 bo-
num deserunt: ad vitia defleclūt. S3 hoc mō
non solū potentes esse: s3 oīno esse desinunt. Nā
qui cōem oīuz que sūt finē relinquūt: pariter quo-
q3 esse desistunt

C Cur enim virtute. Hic pbia pōit quartā rōnē. scđo exclu-
dit quādā dubitationē. ibi. Qđ qđ Rō quā intendit in
summa est ista. mali qđ relicta virtute declinant ad vitia
aut sciunt bonum esse adherere virtuti aut nesciunt. si ne-
sciunt peccant p ignorātiā. nihil autē est impotentius igno-
rantia. ergo mali peccantes ignorantia sunt ipotētes. Si
autē sciunt bonū esse adherere virtuti et declinant ad vitia
aut volentes derelinquūt bonū aut nō. Si nō volētes sed
attracti libidine passionū puerit ad vitia. sequitur qđ sunt i-
potentes. qđ maxima impotentia est nō posse resistere pas-
sionibus. Si autē scientes et volentes relinquūt bonum. se-
quit qđ non tñ sunt impotentes. sed etiā qđ oīo non sunt
Cum enim oīs natura inquātū bñōi habeat ordinē ad
finem: inquātū aliquid deficiit ab ordine ad finem: intā-
tū deficiit a natura. et p pñs ab esse ipsius nature. Ista ra-
tionē pretendit in ista. d. Cur enim relicta virtute mali se-
ctantur vitia. ne pro nūqđ. hoc est ex inscitia. i. ex ignoran-
tia bonoz. Sed qđ est enervatius. i. debilius cecitate igno-
rantie. quasi diceret nihil. an ipsi nouerunt sectanda bona
Sed ipsos transueros libido. i. concupiscentia precipitat in
vitia: et sic ipsi fragiles intēpātia. i. p. p. lēperantiam li-
bidinis: nequeūt vitio oblectari. i. resistere. An scientes et
volentes deserunt bonum: et defleclūt ad vitia voluntate
et scia. sed hoc mō non solū potentes esse desinūt s3 oīno
desinunt esse. Lulus assignat rōnē. nam qđ relinquit cōez
finem oīum que sunt. i. deū qui est ipsum esse. pariter esse
desistunt. **C** Motandū qđ primū ens verissime habet esse.
ipsum est cā esse oibus vt sunt. vt p3 p cōmētatozem. z. me-
thaph. et p3o celi et mūdi. Ab hoc ente deriuatū est singu-
lis esse et viuere. quāto ergo magis per vitia recedit a pri-
mo esse tanto magis desinit. Cū bñs Greg. in lib. mora-
liū. loquēs de dyabolo dicit qđ diabolus bñ dicit nō esse
qđ a summa cētia recessit. et per b quotidiē excrecente de-
fectu tendit ad non esse: qm ab eo qui est verū eē cecidit.

C Motandū qđ pbia tres assignat cās ex qbus omne pecca-
tum pcedit. Oīs enim peccans vel peccat ex ignorantia. et
hunc modū primo tangit. vel peccat ex impotentia resistē-
di. et istum scđo tangit. vel ex voluntate et malitia. et illum
modum quia grauior est vltimo ponit.

C Quod quidē cuipiā mix forte videat vt malos
qui plures hoīz sunt eosdē nō eē dicamus. sed
ita sese res habet. Nā qui mali sunt eos malos
esse nō abnuo. sed eosdē eē pure atq3 simpliciter
nego. Nam vt cadaver hoīem mortuū dixeris
simpliciter aut hoīez appellare non possis: ita vi-
tiosos malos quidē esse cōcesserim. sed eē absolu-
te nequeā cōfiteri. Est enim qđ ordinē retinet ser-
uatq3 naturā. Qđ vō hac deficit: esse etiā qđ
i sui natura situm est derelinquit.

C Qđ quidē cuipiā. Hic pbia excludit dubitationē. Ali-
quis. n. dubitaret. quō aliq3 possit esse mal3 et tñ dici nō
esse. hoc excludit pbia dicens. Adirum forte videatur cul-
piam. i. alicui. vt malos qui plures sunt hominum dica-
mus ipsos non esse. S3 ita res sese habet qđ mix videat.
Nā qui sunt mali eos esse malos non abnuo. i. nego. sed
ipsos simpliciter et pure esse nego. Nam sicut cadaver ho-
minē mortuū dixeris. simplr aut hoīem appellare nō pos-
sis. Ita vitiosos malos esse concesserim. sed nequeā cōfite-
ri ipsos absolute esse sine dēterminationē distrabente. et re-
plicat cām prius dictam dicens. solum enim illud est qđ

ordinē recte seruat i natura. qđ aut ab hac natura et ab ordine deficit: etiam qđ in sui natura situm est derelinquit. **¶** Notandū qđ malū est determinatio distrabēs sicut et mortuū. Unde sicut pcedendū est cadaver hoīs esse hominem mortuū. tñ non simplr pcedendū est cadaver esse hoīem. sic qđcūq; malum pcedendū est esse malū: non tñ simplr est cōcedendū ipsum esse. Tñ sicut patebit tertia pōsa hoīes cōuersi in malitiam humanam amiserunt naturam. ergo per malitiam hoīes desinunt esse quod fuerant.

¶ Sed possunt inquit mali. ne ego quidez negauerim: sed hec quidem eorū potentia non a virib⁹. Sed ab ibecillitate descendit. Possunt etiam mala que minime valerent si in bonorum efficientia manere potuisset. Que possibilitas eos evidenti⁹ nihil posse demonstrat.

¶ Sed pñt inquit mali. Hic pñia excludit dubitationem contingentē circa pñcipale ppositum. Ostensum enim est qđ mali sunt impotentes. Aliq; dubitaret qđo verum sit. cum tñ pñctum sit dicere qđ mali pñt: hoc soluit pñia. scđo ostēdit qđ potētia malorū nulla sit. ibi. **¶** Iam si sicuti dicit primo **¶** Boetii inquit obiciendo cōtra predicta: qđ mali pñt sñm pñctū modū loquēdi. Rñdet pñia: ego si qđem negaueri qđ mali possint: sed hec potentia ipsoz si descendit a virib⁹. sed ab imbecillitate. i. a fragilitate. qđ declarat. qđ mali pñt qđem mala que minime valerent. i. si efficientia malorū esset talis qualis illa quā hñt boni. qđ potissima est vt pñt ex dictis. Que possibilitas malorū. qđ pñt mala. demōstrat eos evidenti⁹ nihil posse. **¶** Notandū qđ dñt malos minime posse mala si pmaneat in efficacia bonorū. ex quo videt qđ boni non pñt facere maluz: nec per pñs peccare. qđ falsum est. cum iust⁹ septies in die cadat et fortior resurgit sñm scripturam. Ad hoc dicēdū qđ boni nō pñt facere malum ex electione recte rōnis. que semp deprecatur ad optima. I. de potentia absoluta possint facere malum. in quo tñ potentia eorū pñt qđ voluntati et electioni qđ eligūt bonū et nō malū sic dñt nō posse facere malū.

¶ Nam sicuti pauloante collegimus: malū nihil est. cum mala tñmōdo possint nihil posse improbos liquet. **¶** H. pñspicuum est. **¶** H.

¶ Nam sicuti pauloante. Hic pbat qđ potentia malorum nulla sit tripliciter. scđa ibi. Atq; vt intelligas. tertia ibi. hic accedit. **¶** Primo dñt. Sicut collegimus ante: malū nihil ē. et cū mali tñ possint mala. ex hoc liqet improbos nihil posse. Et dicit Boetius: pñspicū est. **¶** Notandū qđ ratio sic format. posse malū est posse nihil: cū malū nihil sit: s; mali tñ possint mala. ergo pñt nihil. et per pñs nulla est eorū potentia. **¶** Notandū de hoc qđ malū nihil sit vñsum ē prius. Et dicit beatus Augu. Cum vniuerse nature p verbū dei facte sint: iniquitas per ipsū facta nō est: quia iniquitas nulla substantia est: et peccatum non est natura sed vitium nature appetentis illud qđ non est sui ordinis.

¶ Atq; vt intelligas quenā sit huius potentie vis: summo bono nihil potentius esse pauloante diffinitum. **¶** H. Ita est inquam. p. Sed idem inquit malū facere nequit. b. Adinime. p. Est igit inquit aliquis qui omnia posse homines putet. h. nisi quis insaniat nemo. p. Atq; ideoz possunt mala. b. Utinam quidez inquā non possent. p. Luz igit potēs bonorū tñmōdo possit oīa. Nō vō qāt oīa potentes etiam malorum: eosdem qui mala pñt minus posse manifestum est.

¶ Atq; vt intelligas. Hic probat idem alio modo dicens. **¶** Boetii quenā sit vis huius potentie qua mali dñt

posse sic pñdera ex dicendis. Nos pauloante diffinitum⁹ nihil esse potentius summo bono. i. deo. Ita est dicit boet. et pñia. Sed idem. i. summi boni nequit. i. non pñt facere malum. Adinime dicit Boetius. Et pñia. Est igit aliquis qđ putet hoīes oīa posse. Nemo dicit Boetius nisi qđ insaniat. et idem hoīes possunt mala facere: vñnam nō possent dicit Boetius. Igitur pñia arguit. Tñ igit tñmōdo potens bonorū possit oīa. non aut queant. i. pñt oīa potentes malorū. manifestū est eosdem minus posse qui mala pñt. **¶** Notandū qđ posse malum magis arguit impotentia qđ potentia. qđ si argueret potentia: tunc deberet oīpotētissimū. i. deo qđ falsum est. Tñ pñt argui ex littera sic. Deus potēs oīa: et non pñt malū. mali non pñt oīa. et pñt maluz. ergo posse malū magis arguit impotentia qđ potentia.

¶ Huc accedit qđ omnem potentiam inter expetēda numerandā: oīaq; expetēda referri ad bonū velut ad quoddā nature sue cacumen ostendimus. Sed patrandi sceleris possibilitas referri ad bonum non potest. Expetēda igitur non est. Atqui omnis potētia expetēda est: liquet igitur malorum possibilitatem non esse potentiam.

¶ Huc accedit. Hic probat idē tertio modo dicens. Huc accedit qđ oēm potētia esse numerandā inter expetēda. qđ pro et oīa expetēda. i. desideranda referri ad bonū velut ad quoddā cacumen. idē ad pfectionē sue nature. sed possibilitas. i. potentia patrandi sceleris. i. faciendi maluz nō potest referri ad bonū. igit expetēda nō est. omnis at potentia expetēda est. liquet igitur possibilitatē. i. valentiam siue potentiam malorū non esse potentiam. **¶** Notandū qđ ratio sic pñt formari ex l. a. Oīa potentia que est potētia natura est appetēda et refertur ad bonum. ergo potētia mali non est potentia.

¶ Ex quibus omnibus bonorū quidem potentia: malorū verū minime dubitabilis apparet infirmitas: veramq; illaz platonis esse sententiā liquet: solos quod desiderarēt facere posse sapientes. i. probos vō exercere quidem qđ libeat: qđ vō desidererent explez non posse. faciunt enim quilibet: vñm per ea quibus delectantur id bonum qđ desiderant se adepturos putant. sed minime adipi sciunt qñ ad beatitudinē probra non veniunt.

¶ Ex quibus oīb⁹ bonorū. Hic ex dictis pcludit pclusionem pñcipalem pñmando eam auctoritate platonis dicens. Ex quibus iam declaratis apparet minime dubitabilis potentia bonorū. et infirmitas malorū. et liquet veram esse illā sententiā platonis. Solos sapientes posse facere qđ desiderat: improbos vero explez posse quod libeat. i. qđ libidini placeat. qđ vō desidererent rōnali appetitu malos explez si posse. faciunt enim supple mali que. i. libido liber. i. expetit. oī putant se adepturos boni quod desiderant. per ea qđ delectantur sed minime adipiscūt. qñ probra. i. vitia vel hoīes vitiosi non veniunt ad beatitudinē. **¶** Notandū qđ desiderium est appetitus rōnalis. libitus autē spectat ad appetitum sensualem. licet ergo mali affectent beatitudinem appetitu rōnali. tñ qđ faciunt qđ libet sequentes appetitum sensitiuū. ideo ad beatitudinem non perueniunt. Sapientes autē qđ pñt delectatōes sensuales. et intūtellectuales ipsi sūt qđ pñt aliam suā scia sui creatoris qui de nihilo fecit ens. vt scribit i lib. de pomo. **¶** Aia nō tristabit nō pñturbabit cū recedit a corpore: vt scribit i eodē.

¶ Metrum secundum libri quarti. Nos vides sedere cello Solii culmine reges Purpura claros nitente

Septos tristibus armis:
Ore toruo comminantes:
Rabie cordis anbelos:
Detrahit si quis superbis
Vani tegmina cultus:
Iam videbit intus artas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim libido versat
Audis corda venenis.
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens.
Meroz aut captos fatigat.
Aut spes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot vnum
Cernas ferre tyrannos.
Non facit quod optat ipse
Dominis pressus iniquis.

Quartum secundum librum quartum.
Clos vides sedere cello. Istud est metrum scd
huius quarti. et est metrum mixtum. Primum dicitur
alemanicum ab inuatore trochaicum a pede
pdominante. scdm dicitur selegatiu ab inuen-
tore. spd dicitur a pede pdominante. In quo metro pbia ondit
quo potetia maloz sit pideranda: in qbus maxime videt
et sicut snt reges et principes. et dicit incipiendo pstructiones
l septimo versu. Si qs detrahit. i. remoueat per pidera-
tionem et intellectum tegmina. i. tegmina vani cultus exte-
ris supbis regibus. Quos reges vides sedere cello cul-
mine. i. altitudine. soliti. i. cathedre. quos vides claros pur-
pura nitente. septos. i. circudatos armis tristibus. i. pri-
stantibz. reges inqua cminantes. i. minas imponentes
miseris toruo ore. i. crudeli aspectu. anbelos. i. cupidos
vel festiuos rabie cordis. i. crudelitate mortis. Iam vide-
bit vnos tales ferre leus. in alo artas catenas. i. vincula
vitioz. qd manifestat subdens. hic eni. i. ex vna pte. libido
i. concupiscentia. versat. i. pcpitat. corda talis tyrannoz
audis venenis. Hinc. i. ex alia parte. ira turbida flagellat
i. punit. mentem ipsoz. ira inqua tollens. i. excitans flu-
ctus. i. distubia. aut captos infortunio aliquo meros ipsos
fatigat. aut spes lubrica. i. vana torquet. Cu ergo cernas
vnu caput. i. vnu principem ferre. i. sustinere. tot tyrannos
i. passiones tyrannizantes ipse pressus iniquis dominis.
i. vitis onantibus. non facit qd optat. C Nota q inten-
tio pbie e dicere si quis visu posset penetrare corda pici-
piu. quos vides sedere in altis soliti ornatos clavis indume-
tis. hntes arma terrentia. i. toruo vultu. respicientes mise-
ros. statim visu cognosceret ipsos ligatos multis cathenis
insolubilibus. i. passionibus ire: spei. timoris et sic ligati
passionibus non faciunt qd optant. et p pns sunt impoten-
tes. C Notadu q dicit homo pns iniquis vntis. i. vitis
onantibus non facit qd optat. dicit bns Augusti. in lib.
de ciui. dei. Bonus etiam si seruat liber est: malus aut si
regnat seruus est: nec vnus hominis. sed quod grauius est
tot dominorum seruus est quot vitiorum.

Quinta tertia libri quarti.
Ideo ne igitur quanto in sceno probra
voluantur. qua probitas luce resplen-
deat: In quo perspicui e: nunq bonis
premia: nunq sua sceleribus deesse supplicia.

Quinta tertia quarti libri.
Ideo ne igitur. Ista est prosa tertia huius qrti
in qua ondit pbia malis nuq deesse supplicia
et bonis nuq deesse pnia. Et primo philoso-

phia continuando se ad pcedetia. primo pmitte intantum
sui. scdo psequit intentu. ibi. Rex etenim. Prmo dicit
sic. Uides ne igitur o Boetii in quato sceno. i. in quata vi-
litate impotentie voluant. probra. i. boles probrosi et vi-
tiosi. vides etiam qua luce. i. qua claritate potentie resplen-
deat pbitas virtuosoz hoiz. In quo sicut in suo amice-
dente perspicui est hoc pns. i. nunq bonis pnia: nunq
sceleribus. i. hoibus sceleratis deesse sua supplicia. C No-
tadu q mali dicuntur volui in sceno. qz mali et maxime
libidinosi subibus assimilant. sicut postea patebit que volu-
tur in sceno. fm illud. Sus magis in sceno gaudet: qz in
fonte sereno. De qbus dicit scriptura perierunt tumenta i
stercore suo. pbi aut luce resplendent qz virtus est pbitas
que vltra humanam naz boiez puebit et vntis assimilatur.

Ceterum etenim que geruntur. illud propter qd
vnaqueqz res geritur eiusdem rei premium esse
non iniuria videri pot. Ati currenti in stadio pro-
pter qua curritur: iacet pmiu corona. Sed beati-
tudinem esse idipsum bonu ppter quod oia geru-
tur ostendimus. Est igit hmanis actibus ipm bo-
nu veluti pmiu coe ppositu: atq hoc a bonis non
pot separari. Neqz. n. bonus vltra iure vocabit
q careat bono. quare probos mores sua premia
non relinquunt. Quantu libet igitur sentiant ma-
li: sapienti tn corona non decider: non arefct: ne-
qz. n. pbis als pmiu decus aliena decerpit ipro-
bitas. Qd si extrinsecus accepto letaretur poterat
hoc vel alius quispiam vel ipse etiaz qui contulit
set auferre. Sed qui id sua cuiqz probitas cofert
tu suo premio carebit: cu probus esse desierit.

Ceterum etenim que geruntur. Ibi pbia psequit intentu et pri-
mo pbat q bonis nunq defunt pnia. scdo q malis nu
q defunt supplicia ibi. Que cu ita sint. Prmo ondit q
bonis nuq defunt premia. scdo ondit qd sit illud pmiu
ibi. ad cuius pmiu. Prmu pbat duabus ronis. scdm
pnt ibi. Postremo. Prima ro talis est. Ois res pp
qua aliqd gerit est pmiu illius rei que gerit. sed pp bonu
oia sunt et gerunt. ergo bonu est premium oiz que geruntur
sz bonu a bonis separari non pot. qz iam non essent boni. er-
go bonis nunq defunt sua pnia. Unde dicit in lfa. Re-
ru que gerunt. i. sunt illud ppter qd vna queqz res gerit
i. sit illud videri non pot iniuria esse pmiu illius. B decla-
ratur exemplariter. Uti currenti in stadio. i. in aliquo spa-
cio. corona est pmiu ppter qua curritur. sed ondit pmiu
beatitudinem esse idipsum bonu. ppter qd oia geruntur. er-
go ipsum bonum est veluti coe pmiu actibz humanis ppo-
siti: sed hoc bonu non pot separari a bonis. Non enim bo-
nus iure vocabitur qui careat bono. quare pbos mores.
i. boles bene morigeratos. non relinquunt sua premia. qz
tucqz ergo sentiant mali q bonos. tn sapienti no decider co-
rona. i. pmiu nec arefct. i. minuet. qz aliena improbitas si
decerpit. i. non aufert pmiu decus pbis als. qz si boni ac-
cepto pmiu extrinsecus letaretur poterat hoc aliqd auferre
ab eis. vel saltem ille qui tulisset: sed quia illud pmiu
sua pbitas vnticuz pferit. tuc quilibet carebit suo pmiu
cu desierit esse pbus. C Notadu q pfuctudo fuerat apd
romanos currere in stadio. i. aliquo spacio. qd vocabat
stadium et qui citius venit ad meta sustulit pmiu. i. coronam
vel aliqd aliud sicut dicit apls. Rescitis. qz bi q in stadio
currut: oia qdem currut sed vnus accipit brauium. sic cur-
rite vt apprehendatis: ergo id ppter qd currut e pmiu cur-
rentiu. C Notadu q Boetius non pot carere pmiu. qz
illud a quo homo denotat bonus est virtus vel opatio vir-
tuosa. qz fm Arist. z. etb. Ois virtus erit vtiqz habitus et
quo homo fit bonus ppter qd dignitas virtutis est pmiu

virtuose opantiū: sed opans virtuose non pōt priuari vir-
tute: ergo bonus nō pōt carere suo pmiō. ¶ Notandū q̄
iūctiq; mali sentiant: tñ sapiētī non decider corona: qz fm
Senecā. nūq; intantū vitium p̄trahit nec malitia inua-
lescet p̄tra virtutes qñ nomē p̄bie sacrum & venerabile p̄-
maneat: sic filii & de malis & stultis resp̄ctū bonoz & sapiētū

¶ Postremo cum omne p̄miū iccirco appeta-
tur: quoniam bonum esse credatur quis boni cō-
potem p̄miū: indicet expertem.

¶ Postremo cū oē p̄miū. Idic pōt secundā rōnē q̄ est ta-
lis. ¶ P̄miū nō habet rōnez p̄miū nisi in q̄tū bonū q̄ igit
ē cōpos boni est cōpos p̄miū. dicit ergo in lra. ¶ Do-
stremo cū oē p̄miū iccirco appetať qz credit esse bonuz
qz iudicet compotē boni exp̄t esse p̄miū. q. d. nullus.

¶ Notandū qz argumētū p̄bie simile est isti: ac si arguatur
homo nō hz rōnē oīs nisi qz rōnalis. q̄cūq; igit est rōna-
lis est homo. sic similr p̄miū non appetit nisi qz bonum
qz ergo est cōpos boni est cōpos p̄miū. sed bonus est
cōpos boni. ergo non deest sibi p̄miū.

¶ At cuius p̄miū omniū pulcherrimi maximi-
qz. Ademento enim illius corolarū quod paulo
ante precipuum dedi: ac sic collige. Cum ipsum
bonum beatitudo sit. bonos oēs coipso qz boni
sūt fieri btōs liq̄: s; qz bti sūt deos ēē cōuēit. Est
igit p̄miū bonoz qd null⁹ deterat dies null⁹ mi-
nuat ptās. null⁹ fuscet improbitas. deos fieri.

¶ At cuius p̄miū. Idic ostendit qd sit illud p̄miū qd boni
assequuntur. i. maximū & optimū. qd est fieri deos. vñ di-
cit. At cuius p̄miū. i. boni non sunt expertes. i. carentes.
¶ R̄ndet p̄bia: oīo pulcherrimi & maximi p̄miū. qd pbat
ex quodam corolarū supra declarato. d. Ademento coro-
lariū illi⁹ qd precipuū ante dedi. & sic collige. i. ex illo coro-
lario. p̄clude. Cum ipsum bonū sit btitudo: liquet oēs bo-
nos qz boni sunt fieri beatos. s; qui beati sunt eos puenit
ēē deos igitur p̄miū bonoz est fieri deos qd p̄miū bono-
rū nullus dies deterat. i. cōsumit null⁹ ptās minuat. nul-
lus p̄bitas fuscet. i. obseurat. ¶ Notandū qz in ista de-
ductione p̄bia nō accipit btitudinē pro statu quē boni ha-
bituri sunt post hanc vitam: sed pro statu btitudinis: qua-
lis in hac vita haberi pōt quē cōtialr est btis & deus. & q
nō est essentialiter bonus sed participatiue hic etiam est
participatione beatus & deus.

¶ Que enim ita sint: de maloz quoq; inseparabi-
li pena dubitare sapiens nequeat: nā cum bonz
malumqz. item pena atqz p̄miū aduersa frō-
te dissideant: que in boni p̄mio videm⁹ accide-
re: eadem necesse est in mali pena contraria par-
te r̄ideat. Sicut igit p̄bis p̄bitas ipsa sit p̄miū
ita improbis nequitia ipsa supplicium est.

¶ Que cum ita sint. Idic ostendit p̄bia qz malis nūq; desint
sua supplicia. scđo ostendit quale sit illud supplicium ibi. Vide
autem. ¶ Prima in duas fm duas rōnes scđa ibi. Jā vō.
¶ Primo dicit. Que cum ita sint. i. qz boni nūq; carent
p̄miis. seq̄ qz nullus sapiens possit dubitare de insepara-
bili pena maloz. Nam cū bonum & malum pena & p̄-
miū aduersa fronte dissideant. i. opponant abinuicem.
ea quē in boni p̄mio videmus accidere eadem necesse ē
qz r̄ideat p̄traria parte in pena mali. sicut igit p̄bis. i. bo-
nis ipsa p̄bitas sit p̄miū. ita nequitia ipsa improbis sup-
plicium. ¶ Nota qñq; subiectis p̄trariis insunt contra-
rie passionēs. si vni subiectoz ostendit inesse sua passio. tunc
per locum a p̄trariis reliquo subiecto assignat inesse simi-
liter sua passio. Cum igitur bonum & malum sint diuersa

subiecta: p̄miū & supplicium sicut diuersē passionēs: si ostendit
bonis nō deesse p̄mia: ostendit est malis nō deesse supplicia
¶ Jam vō quisquis afficitur pena: malo se affectū
esse non dubitat. Si igitur sese ipsi existimare ve-
lint: possunt ne sibi supplicii expertes videri quos
omnium maloz extrema nequitia non afficit
modo: verumetiam vehementer inficit.

¶ Jam vō q̄sq; Idic ponit scđaz rōnē que talis est. ¶ Pena
non hz rōnem pene: nisi ex hoc qz malum est quoddā. er-
go qui est affectus malo ipse est affectus pena sed mali sit
affecti imo isecti malo: ergo sūt affecti pena & p̄ p̄bis sup-
plicio. ¶ Uñ dicit i lra. Jā vō q̄sq; afficit p̄a: malo nō du-
bitat se esse affectum. cū supple pena non habeat rationē
pene nisi qz mala. igit si ipsi mali seip̄os existimare velint
p̄nt ne sibi videri expertes supplicii quos malos oīum ma-
loz extrema nequitia. i. maxima in genere mali. non modo
. i. nūmodo afficit. v̄z pro sed vehementer inficit. q. d. non
¶ Notandū qz sicut argumētū tenet sub hac forma. i. ho-
mo non est homo nisi qz est rōnalis. ergo qui est rōnalis.
est homo. sic arguitur in proposito. pena nō hz rōnez pene
nisi qz malū est quoddā. ergo qui est affectus malo: ē affe-
ctus pena. sed mali sunt affecti malo ergo malū non deest
malis & per consequens supplicium.

¶ Vide autem ex aduersa pte bonoz que improbos
pena comitet. Omne namqz qd sit: vnum esse
ipsamqz vnu bonum esse: paulo ante didicisti.
¶ Cui p̄bis est vt omne quod sit: id etiā bonum esse
videat. hoc igit mō quicquid a bono deficit esse d
sistit: quo fit vt mali desinant esse quod fuerant.
¶ Sed fuisse hoīes adhuc ipsa humani corporis re-
liqua species ostentat. Quare verū in malitiam:
humanam quoq; amittere naturam. Sed cuz vl-
tra homines quēquā p̄bere sola p̄bitas possit
necesse est vt quos ab humana conditōe deiecit
infra hominis meritum detrahbat improbitas.
¶ Euenit igitur vt quē transformatiū vitiis videas
hominem estimare non possis.

¶ Vide aut. Idic p̄bia ostendit q̄le sit p̄miū maloz. i. trans-
formatio i bestialitatē. scđo ostendit quō per diuersa vitia ho-
mines transformant in diuersas bestias. ibi. Avaritia p̄i-
mo dicit. ¶ Vide o Boeti que pena comitet improbos ex
aduersa pte bonoz. i. per p̄trariū ad bonos: didicisti enim
paulo ante. i. in tertio libro. Oē qd est esse vnu: & didicisti
vnum esse bonū. cui p̄bis est vt oē quod sit videatur esse bo-
nū. igit q̄qd deficit a bono desinit esse. quo fit vt mali
desinant esse quod fuerant. sed ipsa reliqua sp̄s humani
corporis adhuc manēs in eis ostentat malos fuisse hoīes
¶ Quare verū in malitiā amittere humanā naturā. sed cum
sola p̄bitas possit quēquā hoīem p̄bere vltra hoīes. i.
i naturam diuinam. necesse est vt quos improbitas ab hu-
mana conditōe deiecit: ipsa detrahāt hoīes infra meritū. i.
dignitatē hoīs in naturā bestialitatis. igit euenit vt non
possis estimare hoīem. sed bestia quē videas vitiis trans-
formatū. ¶ Notandū qz cum gradus entitū distinguat
fm nobilitatē & ignobilitatem: qz non est accipe duas spe-
cies eā p̄fectas. sed vna est dignior alia. ideo oī quod oē
ens quod non est hō sit supra hoīem vel infra hoīem. ma-
li aut vt probatū est per malitiā desinit ēē hoīes. ergo ne-
cesse ē malos ēē supra hoīes vel infra. cū aut sola p̄bitas
vbat hoīes supra hūanā nāz. i. ad nāz deoz seq̄ qz mali-
tia deficiat malos infra nāz hūanā. i. ad nāz bestialitatis.

¶ Avaritia fernet alienarum opum violentus
creptor: similem lupi dixeris. Feror autem in
quietus

quietus linguā litigiis exercet: canī cōpabilis. In
fidiator occult⁹ surripuisse fraudib⁹ gaudet: vul
peculis ereq̃t. Ire intēperās fremit leonis aium
gestare credat. Pavidus ac fugax non metuen
da formidat: ceruis filis habeat. Segnis ac stu
pidus torpet asinum viuūt. leuis ac icōstās studia
pmutat nil ab anibus differt. Sedis imundisq̃
libidinibus imergit. sordide suis voluptate deti
netur. Ita fit vt q̃ probitate deserta homo eē de
fierit: cum in diuinam conditionem transire non
possit: vertatur in beluam.

¶ Quartia feruet alienarum opum. Hic pbia ofidit quatr
boles per diuersa vitia trāsfōrmāt in diuersas bestias ofi
cens. Aliis hō feruct auaritia. i. violētus ereptor. i. abla
tor vel raptor alienarū opum tales dixeris similē lupi: sed
hō feror ⁊ inquietus qui exercet linguam litigiis talis cō
parabilis est canī. Hōmo occultus infidiator q̃ gaudet sub
ripuisse aliena fraudib⁹. talis erequet. i. cōparet vulpecu
lis. sed homo intēpans. i. lēperatus. i. ire fremit talis cō
dat gestare alium leonis. sed homo pavidus ⁊ fugax qui
formidat habeat filis ceruis. homo autē segnis ⁊ stupidus
ille torpet. i. tardus est. ⁊ talis viuūt asinū. i. asinine. Hō
mo autē leuis ⁊ icōstās qui pmutat studia sua. i. opa ni
hil differt ab anibus. sed homo q̃ imergit sedis ⁊ immū
dis libidinibus. ille detinetur voluptate sordide suis. idest
cōparat suis. ⁊ sic de ceteris vitis ptingit loq̃ vñ pōu
dit pbia dicens. Ita fit vt qui deserta pbitate defierit esse
homo cū non possit transire in conditionē diuinā vertat i
beluā idest in bestiam. **¶** Notandū q̃ in nobis est duplex
virtus cognoscitiua. i. intellect⁹ ⁊ sensus. Intellect⁹ est qd
diuinum in nobis per quem ad supiora ascēdimus ⁊ deo
siles sumus. Sensus autē inquatū non obedit rōni est qd
brutale in nobis per quē infra naturam humanam redi
gimur ⁊ bestiis similes efficiimur. Ideo dicit Boetius in
tractatu de simo bono. Ne vobis hoibus q̃ de misero be
stiarum estis cōputati diuinū qd i vobis est non cognoscē
tes per quod ad superiora ascenditis ⁊ deo similes estis. of
uinum autē in homine vocat intellectum.

¶ Metrum tertium quarti libri.

Ela naricii ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insule.

Pulchra qua residens dea
Solis edita semine.

Adscet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula:

Quos vt in varios modos
Aertit herbipotens manus:

Hunc apzi facies tegit.
Ille marmaricus leo

Dente crescit ⁊ vnguibus:
Hic lupis nuper additis

Flere dūm parat vlulat.
Ille tigris vt indica

Tecta mitis obambulat.
Sed licet variis malis

Namen arcadis alitis.
Obstitum miserans ducem

Destte solnerit hospitis:
Iam tamen mala remiges

Ore pocula traxerant.
Iam sues cerealial
Glande pabula verterant.
Et nihil manet integrum
Voce corpore perditis.
Sola mens stabilis: super
Adstra que patitur gemit.

¶ Metrum tertium quarti libri.

Ela naricii ducis. Istud est metrum tertiu hu
ius quarti qd dicit gliconicū ab inuicatore. co
riambicu a pede pñante in quo pbia ostendit
trāsfōrmationē hoīuz i bestias p quandā fabu
lā. sedō ofidit trāsfōrmationē mentis per vitia esse peiorē
trāsfōrmationē corpis. ibi. O leuē. fabula quā intēdit ē de
trāsfōrmationē sociorū vlrīs. ⁊ ē talis. Ulixes post bellum
troianū. cū redeūdo ad ppria diu errasset in mari: puenit
in quādā insulā quā lhabitatat quedā dea noie Circe: filia
solis que p gramia ⁊ potidēs cōsuevit hospites suos mu
tare in diuersas bestias: que ē socios vlrīs qui ad spām
puenerāt p suas potidēs mutauit. h̄ mercurius vedit vlrī
albū florē p quē mutauit trāsfōrmationē ⁊ portionē venefi
cā. Quis autē loci sit eēnt mutati i bestias q̃tū ad figurā
corpis: tñ remāsit i eis mēs integra exclusa oi bestiali scui
tia. Cū of i fā. Eurus ventus talis. appulit vela ducis
naricii. i. vlrīs q̃ denoiatur naritiū a loco vel a regione d
qua oriūdu erat: ⁊ appulit vagas rates. i. naues pelago
i. mari cuidā insule. qua. i. in qua insula residens pulchra
dea. Circe edita. i. genita ex semine solis. illa miscet nouis
hospitib⁹. i. sociis Ulixis pocula tacta carmine. i. icātatio
ne. quos. i. hospites. vt. i. postq̃. man⁹ Circe herbipotēs
i. potēs herbay. vertit. i. mutauit socios vlrīs i varios mo
dos. i. in varias figuras bestiarū. Hūc. i. vñ illoz tegit fa
cies apzi. ille. i. alius marmaricus leo. i. africanus leo fa
ctus. crescit dente ⁊ vnguibus. Hic. i. alius nup lupis ad
ditus. i. pñct⁹ dū parat flere ppter suā trāsfōrmationem
ipse vlulat. Ille. i. alius obābulat. i. circuit tecta. i. dom⁹
mitis vt indica tigris. i. idie. C Sz lz numē. i. deitas. arca
dis. i. mercurii. q̃ colit in arcadia q̃ dicit ales. eo q̃ fingit
habere alas i pedib⁹ ad designādū velocitatē sui motus.
Ille mercurius miserans ducē. i. vlrē obstitum. i. circūda
tū variis malis. ipse soluerit. i. liberauerit cū a peste hospi
tis. i. circe. tñ remiges. i. socii vlrīs. iā traxerāt. i. biberāt
mala pocula ore. ⁊ iā sues effecti. verterāt. i. mutauerant
pabula cerealial. i. nutrimēta: panis ē cibus hoīuz glande
i. in glandes q̃ ē cib⁹ suis. ⁊ nihil manet integrum. i. de fi
gura humana. ipsi perditio. i. mutatis. voce ⁊ corpe. sola
autē mens stabilis manens gemit supra monstra. idest su
pra trāsfōrmationē corpis quā patit. **¶** Notādū q̃ trās
fōrmatio hoīs in bestia remanēt aia rōnali nō ē possibi
lis fm rē. qz si eēt possibilis. vel eēt possibilis fm trāsmu
tationē sbālē vel accitālē h̄ h̄ sbālē qz p talē introducitur
noua forma sbālī. ⁊ sic due forme sbālēs specificē differe
tes. vt forma lupi ⁊ hoīs sūt i fōrmaret idē corp⁹ qd falsū ē
nec ē possibilis fm accitāia ppria q̃ disponāt mās ad de
terminatā formā. qz impossibilē ē mās h̄ vnam ⁊ eandem
dispositionem proportionari diuersis formis. Cū omni
no est impossibile animam intellectuā vniri materie dis
posite ad formam lupi. ergo transmutatio de qua hic loq
tur si est possibilis erit solū fm accidētia indiuidui proue
nientia ab exterioribus causis quēadmodū videt cōrigi
se de rege Nabuchodonosor: de quo legit in Daniele. q̃
ex hoib⁹ eiectus est ⁊ senū comedit vt bos. ⁊ rore celi corp⁹
eius infectum est: donec capilli eius crescerent in silitudi
nem aglay. ⁊ vngues eius quasi vngues aniu. ⁊ qz trans
mutatio fm talia accidētia ducit ab expressa representa
tione sp̄i humane ppter deformitatē figure. Ideo vt sic
pōt dici transmutationē esse factā in bestia anima remanē

te. Alii dicunt qd hmoi transmutatio non sit possibilis sz rem: sed fin quandā apparitionē fantastica. vñ non videt rōnabile qd Nabuchodonosor transfulerit se ad iumenta comedens fenu nisi qd quadam inania 2 apparitione sātistica agitur seipsum reputabat iumentū aut bestia: propter qd a cōsortio hominū eiectus cum feris habitabat.

O leuem nimium manum.

Nec potentia gramina

Membra que valeant licet

Corde vertere non valent.

Intus est hominum vigor

Arce conditus abdita.

Nec venena potentius

Detrahunt hominem sibi.

Diraqz penitus meant.

Nec nocentia corpori

Mentis vulnere sentiunt.

O leuem nimium manū. Hic ostendit transformationē mentis per vitia esse deteriorē transformatione corporis eo qd mēs nobilior est tanto corpore 2 dicit. Ego dico manum circē. i. pātem esse nimium leuem. i. imbecillē. nec dico graminā eius eē potentia que lz valeant vertere mēbra. i. corporis. non tñ valent vertere corda. qz intus est vigor hominū cōditus. i. absconditus. arce abdita. i. in mente abscondita. sed hec dira venena. i. vitia potentius detrahunt hominē sibi. que venena sine vitia penitus meant. i. ptransfunt 2 nō nocētia corpori sentiunt. i. sentire faciūt hoies vulnere mentis. **M**otandū qd qz aia nobilior ē 2 excellēior corpore transmutatio facta in aia de virtutibus ad vitia stante corpore humano. ipsa est deterior qz facta transmutatione corporis humani in spēm bestie aia remanēte intrāsmutata qz aia intrāsmutata dato qd corp⁹ trāsmutet adhuc hō dicit hō rōe aie. sz remanēte corpe būano 2 aia trāsmutata: iā hō nō dī hō nisi equoce. ergo trāsmutatio aie peior ē trāsmutatio corpis aia remanēte intrāsmutata.

Prosa quarta libri quarti.

Tum ego fateor inquā nec iniuria dici video vitiosos tametū humani corporis spēm seruat: i beluas tamē aiorz qualitate mutari. Sed quoz atroz scelerataqz mens bonoz pnicie sentit: idipz eis licere noluisse.

P. Nec licet inquit vti cōuenienti monstrabit loco. Sz tñ si idipsū qd eis licere credit auferat: magna ex pte sceleratoz hoīz pena releuatur.

Prosa quarta quarti libri.

Tum ego fateor inqz. Ista est quarta prosa huius qrti in q pncipali tria probat. Prio pbat malos esse miseros qui cupita pnciunt qz si ea nō pncieret. Secdo pbat malos eē miseros si sint impuniti qz si sint puniti. Tercio ostendit illos esse miseros qui faciunt iniuriā qz illi qui patiūt scda ibi. Nam hoc quoqz tertia ibi. Nam ne illud. Prio Boetius cōsentēs pāctis facit quoddā votū 2 pbia sibi rñdet scdo pbia pseqt pncipale intentū. ibi. Etenim. Prio dicit. Tum ego Boetius finito carmine inqz. i. dicit ego fateor. i. pcedo vez esse qd vñ ē. nec iniuria. i. nō iniuste video dici vitiosos mutari in beluas. i. bestias. qualitate. i. vitio aiorz tā 2 si p qzuis. seruent spēm humani corporis. Tunc Boetius facit votum dicens. Sed eis quoz mens atroz. i. crudelis sentit pnicie bonoz. idipsum noluisse eis licere. i. vt sentiat malū in bonos. Rñdet pbia nec licet inqz vti monstrabit quuenienti loco: tñ si idipsū qd credit eis licere. hoc auferat a malis. releuat penā sceleratoz homi

nū ex magna parte. **M**otandū licet credat malis licere qz sentiant ptra bonos nō tñ in reueritate lz qz in sexta prosa huius quarti ostendit pbia qz nihil lz mal contra bonos nisi quantum pmitit ex ordinatiōe diuine prouidentie ad vtilitatem bonorum.

Etenim qd incredibile forte cuiqz videat: infeliciores esse necesse est malos cū cupita pncierint qz si ea que cupiūt implere nō possint. Nam si miser est voluisse praua: potuisse miserius est: sine quo voluntatis misere langueret effectus.

Etenim qd incredibile. Hic pbia pseqt pncipale intentum pbandū qd improbi sunt miseros qui cupita pnciunt qz qui perficere non possūt. scdo ostendit qd in hac vita nihil est diuturnū in cōparatione ad vitā eternā. tertio ponit admirationem Boetii super quodam secunda ibi. Neqz. n. tertia ibi. Tuz ego. Prio dicit. Necesse ē malos esse infeliciores. i. miseros cum perfecerint cupita qz si non possint implere quod forte videat cuiqz. i. aliquid incredibile. cuius probatio est. Nam si miser est voluisse praua miserius est potuisse. sine quo. i. posse. langueret. i. deficeret. effectus misere voluntatis.

Itaqz cum sua singulis miseria sit triplici infortunio necesse est vt vrgēatur: quos videas scel⁹ velle posse pnciere. b. Accedo inquā. sed vti hoc i fortunio cito careat patrādī sceleris possibilitate deserti vehementer exopto. p. Carebunt inquit ocins qd vel tu forsitan velis: vel illi sese estimant esse carituros.

Itaqz cū singulis tribus. i. voluntati potentie 2 effectui. sit sua miseria: necesse est vt illi vrgēant triplici infortunio. i. malo quos videas scelus velle: scellus posse. scelus pnciere. dicit Boetius accedo inqz. i. pntio. sed ego vehementer. exopto vt mali deserti possibilitate patrādī sceleris cito careant b infortunio. 2 dicit pbia. Carebunt inquit ocins. i. cit⁹ qz tu forsitan velis. i. velle voleas. vel qz illi estimet sese. i. seipos carituros. **M**otandū qd pbia dicit qd posse malum sit peius qz velle malū. b videt falsus qd posse peccare non est malū: sed velle peccare. Unde sz Senecam. Omne peccatū in actione est. 2 omnis actio est voluntaria. ergo omne peccatū est voluntariū. pro tanto etiā dicit Aug. Tolle voluntatē 2 infernus non erit. ergo peius est velle malum qz posse malum. cuius pncipiū b dicit. ad hoc dicēdū qd si posse 2 velle finit 2 absolute pnciderentur. tñ peius est velle malū qz posse malū. Si aut accipitur posse vt sequens malam voluntatē 2 subseruens eadē. vt voluntas mala pnciat in exteriori ope sic peius est posse qz velle. quia sine tali posse langueret voluntatis effectus. i. non perficeretur opus eius extra. sicut autem dicto modo peius est posse malum qz velle. sic peius ē perficere malum qz posse ita qd vnumquodqz istorum trium. velle posse perficere aliquid mali addit supra pcedens.

Neqz. n. ē aliqd i tā breuib⁹ vite metis ita serū qd expectare longū immortalis presertim animus putet: quoz magna spes 2 excelsa facinor⁹ machina repentino atqz insperato sepe sine destruit. qd qdem illis miserie modū statuit. Nam si negtia miserof facit: miserior sit necesse est diuturnior neqz Quos infelicitissimos eē indicare si nō eoz malitiā saltē mors extrema finiret. Etenim si de prauitatis infortunio vera conclusimus infinitam liqet esse miseriam: quā constat esse eternam. b.

Neqz enim est aliqd. Hic pbia qz Boetius optauit malos citius carere potentia patrādī sceleris. pbat qd i hac vita nihil

vita nihil est diurnū vel duratiū in cōpatione ad ppetuā vitam dicens. Itaqz enim est aliqd fern. i. tardū vel durable. in tam breuibz metis. i. terminis presentis vite qđ immortalis animus puer per longum tempus expectare. i. manere. quoz maloz magna spes quā habent de longanimitate vite ⁊ excelsa machina. i. magna potentia facinorū sepe destruitur sine. i. morte sine inquā insperatio ⁊ repentino. quod scz finet morte statuit ipsa malis modū. i. terminū sue miserie. qđ pbat per hoc. Itā si nequitia facit miseros viqz ex dictis. necesse est vt diuturnior neqz sit miserior. quos malos iudicarem infelicissimos. si non extrema mors eorū maliciam finiret. Si enim pclusim? vera de infornio prauitatis qđ infornitiū. i. malum tāto est maius quāto est diuturnius liquet miseriam eoz eē infinitā: quā pstat eē eternam. Eset autē miseria maloz eterna si morte non finiret. C. Notādū qđ de oppositis opposito modo iudicandum est. cum oppositorū oppositū sint cause. Sicut ergo in bonis illud quod est diuturnius ē melius. sic i malis quod diuturnius est peius. Cum igit malitia facit miseros malos infinita esset eoz miseria si perpetuo pduraret in vita: sed quia mors terminat eoz malitiam ideo eoz miseriam ⁊ infelicitatem diminuit.

Cum ego mira qđem inquā ⁊ concessa difficilis illatio: sed his eam que prius pcessa sunt nūmū cōuenire cognosco. p. Recte inquit estimas: sed qui conclusioni accedere durum putat equum est vel falsum aliquid pcessisse demonstrat. vel collationem propositionum non eē efficacem necessarie conclusionis ostendat. alioqn cōcessis pcedētibz nihil porsus ē qđ de illatione causetur.

Cum ego. Itē pbia ponit admirationē Boetii super deductione pbie. d. O pbia mira est illatio tua. ⁊ pcessu. i. ad concedendū difficilis. quā pbat miseriā maloz diminui p mortem. sed cognosco eā nimis puenire his que pcessa sunt prius. dicit pbia recte inquā estimas. i. qđ pdictē illationi difficile credis. sed qđ durū. i. difficile putat accedere pclusiōi Itāz pcedēdo. equū est vt ipse demonstrat aliqd falsum pcessisse in pmissis. vel ostendat collationē ppositionū necessarie pclusionis non esse efficacē. alioqn pcessis pcedētibz nihil ē qđ causet. i. cōquerat de illatiōe. Cū necessariū est eā pcedere quātrūqz videat. dux. C. Notādū qđ si nō pferit cōclusioni. hoc est vel ppter pctū in materia: vel ppter peccatum in forma. ppter pctū in materia: vt si aliqua pmissa sit falsa. ppter pctū in forma. vt si non sit debita connerio ppositionū respectu conclusionis incidente aliqua fallacia. Si autem nihil istorū accidit necessario sequitur conclusio ex pmissis.

Nam hoc quoqz dicam non minus mirum videatur: sed ex his que sumpta sunt eque est necessarium. b. Quid nam inquā. p. feliciores inquit esse improbos supplicia lucentes qđ si eos nulla iustitie pena coherceat. Itaqz id nūc molior quod cuius veniat in mentem corrigi vltione pānos mores: ⁊ ad rectum supplicii terrore deduci. Ceteris quoqz exemplum esse fugiendi culpanda: s; alio quodaz modo infeliciores esse improbos arbitror impunitos tametsi nulla ratio correctiōis nullus respectus habeatur exempli. b. Et quis erit inquā pter hos alius modus. p.

Nam hoc quoqz qđ dicam. Itē pbia pbat malos esse miseriores si non puniant qđ si puniant. sed soluit quodam dubiū. tertio ponit quēdā epilogū pdictoz. sedā ibi s; queso. tertia ibi. Id vō bacterius. Primo pmittit cōclusionem quā ppare intendit excludendo quosdā modos

pbatōis qđ pclusio pbari posset. sedo ponit aliū modū pbatōis ab istis. ibi. Et illa. Primo dicit. Itē quoqz qđ dicā nō minus videat. sed eque necessariū videat pcludi ex his que sumpta sunt ⁊ querit Boetius. Quid nā est b dicit pbia. Ego dico improbos esse feliciores lūtes supplicia: qđ si nulla pena iustitie eos coherceat. i. puniat. sed ego nō molior. i. nō intendo nunc qđ alicui veniat i mentē prauos mores. i. hoies prauē monigratos corrigi vltione. i. pena ⁊ terrore supplicii ipsos deduci ad rectū ⁊ nō iūdo ceteris hoibus penam maloz esse exemplū fugiendi culpanda. i. mala. Sed pter istas duas cās est alia a pdictis quā arbitror improbos esse feliciores pūtos tametsi pro huius. nulla rō correctiōis ⁊ nullus respectus exempli beatur. ⁊ querit Boetius. Quis erit pter hos alius modus. C. Nota qđ due sunt cause ppter quas videt melius malos esse punitos qđ ipunitos: vna qđ p penā mali corrigunt. ⁊ respiciūt a malo. Scda cā. qđ alii timore pene maloz declinant a malo ⁊ sic pena maloz est exemplū altis fugiendi malū: s; iste due cause sint vere tñ pbia de eis nō intendit. sed vult assignare aliam cām pter istas.

Et illa bonos inqt esse felices malos vō miseros nōne pcessimus. b. Ita ē i qđ. p. Si igit iqt miserie cuiuspiā bonū aliqd addat: nonne felicior est eo cuius pura ac solitaria sine cuiuspiā boni admixtione miseria est. b. Sic inqz videt. p. Quid si eidē misero qđ cūctis careat bonis: pter ea qđ miseria est malū aliud fuerit āncrū: nōne multo infelicioz eo cēsendus est: cuius isfortunū boni pici patiōe releuatur. b. Quid ni inquā. p. Habent igitur improbi cum pūniuntur quidem boni aliquid annexū. penam ipsam. i. que rōne iustitie bona ē. idemqz cum supplicio carent: eis inest aliquid alterius mali ipsa ipunitas: quā iniquitatis merito malum esse confessus es. b. Negare non possuz. p. Multo igitur infeliciores improbi sunt iniusta impunitate donati qđ iusta vltione puniri.

Et illa. Itē pbia ponit aliū modū pter pdictos pbatō malos ipunitos esse miseriores qđ punitos. sedo declarat quoddā assumptū in pbatōe. ibi. Sed puniri. Primo resumit qđ supra pbatū est tertia prola dicens. Itāne cōcessimus bonos esse felices malos vō miseros dicit Boetius ita est inquā ⁊ pbia. Si miserie alicuius addat aliqd bonū nōne ipse est felicior eo cuius miseria est pura ⁊ solitaria sine admixtione alicui? boni. dicit Boetius. Sic inqz videt. vltius querit pbia Si eidem misero qđ cūctis careat bonis aliud malū fuerit āncrū nōne cēsendus est infelicioz eo cui? isfortunū. i. malū releuatur. i. tptur picipatione boni. dicit Boetius qđ ni inqz. i. quare nō. igit dicit pbia. improbi. i. mali cū puniunt hāt aliqd boni annexū scz penā. que rōne iustitie bona est ⁊ cū idē improbi caent supplicio. i. pena inest eis aliqd alterius mali. i. ipsa ipunitas quā merito. i. iure iniquitatis pfectus es eē malā dicit Boc. negare nō possū. Itē cōcludit pbia qđ improbi multo sūt infeliciores donati. i. additi iniusta ipunitate. i. mala ipunitate qđ puniti iusta vltiōe. i. pena. C. Notādū qđ rō quā intendit est ista. Cuiuscūqz hois malitie addit aliqd boni ipse felicior est eo cuius malitie nihil boni additur. sed cum malus homo punitur sine malitie additur aliqd boni. i. pena que rōne iustitie bona est. cum āt nō punitur eius malitie additur aliqd mali. i. impunitas que mala est ergo mal? punitus felicior est malo impunito.

Sed puniri improbos iustum. impunitos vero elabi iniquum esse manifestum est. B. quis id neget. p. Sed ne illud quidem ait quisquam

negabit. bonum esse omne quod iustum est. contraque quod iniustum est malum liquet esse. b. Tum ego ista quidem consequentia sunt eis que paulo ante conclusa sunt.

Sed puniri improbos. Hic philosophia declarat quodam assumptum in probatione. scilicet quod pena malorum sit bona. et quod impunitas sit mala dicens. Manifestum est quod puniri improbos est iustum. et iniquos elabi id est evadere impunitos est iniustum. id est iniustum dicit. Boetius. Quia neget illud sub iungit philosophia. Nunquid illud aliquis negabit omne quod est iustum esse bonum. et contra. id est per contrarium quod iniustum est. liquet. id est manifestum est ipsum esse malum. Ego Boetius. viri ista iam dicta consequentia sunt eis que paulo ante conclusa sunt. **Notandum** quod philosophia innuit duplicem rationem. Prima talis est: pena malorum est iusta: si iniustum est bonum: ergo pena malorum est bona. Secunda ratio est impunitas malorum est iniusta. sed iniustum est malum: ergo impunitas malorum est mala.

Sed queso inquit te: nulla ne animarum supplicia post defunctum morte corpus relinquis. p. Et magna quidem inquit: quorum alia penali acerbitate: alia vero purgatoria clementia exerceri puto. Sed nunc de his differere consilium non est.

Sed queso inquit. Hic boetius soluit dubium. Querit enim Boetius. philosophia queso te inquit. nunquid nulla animarum supplicia post mortem quorum malorum alia ego puto exerceri. id est. poni penali acerbitate sicut mala damnatorum. Alia vero puniri purgatoria clementia. id est. igne purgatorio. sed dissimulare. id est. disputare de his penis que debent animarum post mortem nunc non est consilium. **Notandum** quod peccatum quandoque est tale quod per ipsum habitum voluntas ad malum. cuiusmodi est mortale peccatum. peccantes ergo mortaliter et in tali peccato decedentes puniuntur eterna pena post mortem. Ita secundum beatus Gregorius. ad magnam iustitiam iudicantis dei pertinet ut nunquam careant supplicio: qui nunquam carere volunt peccato. Quia doque autem peccatum est tale quod constat cum voluntate habitum: ita autem: sicut est peccatum veniale: tale non punitur eternaliter post mortem: sed quod ad iustitiam dei pertinet ut nullum peccatum maneat impunitum. id est. ut hoc puniat ad tempus pro peccato veniali. et quod per talem penam anima purgetur ad receptionem plenam premii. ideo illa pena dicitur pena purgatoria.

Ad vero hactenus egimus: ut que indignissima tibi videbatur malorum potestas: eam nullam esse cognosceres. quosque impunitos querere: videres nunquam improbitatis sue carere suppliciis. Licentiam quam cito finire precabar: nec longam esse disceres: infelicioresque fore si diuturnior. infelicitissima vero si esset eterna. Post hec miseros esse improbos: iniusta impunitate dimissos: quam iusta ultione punitos. Cui sententie consequens est: ut tamen demum grauioribus suppliciis urgeantur: cum impuniti esse creduntur. b.

Ad vero et. Hic philosophia ponit quandam epilogum suum praedictorum secundo ostendit Boetius. opinionem vulgi esse contrariam opinionem philosophie. ibi. Tum ego. Primo dicit Ad egimus. id est pertractauimus hactenus. id est. hucusque. ut potestas malorum que tibi videbatur indignissima: nullam esse cognosceres: sicut ostendimus in secunda prosa. et illos malos quos tu querere impunitos. tu nunquam videres carere suppliciis sue improbitatis: sicut ostensum est tertia prosa. Et nos etiam egimus ut licentiam ferendi contra bonos quam tu cito precabar finire. disceres eam non esse longam et infeliciores esse potentiam ad malum si esset diuturnior: et infelicitissimam esse si esset eterna: sicut in ista prosa ostensum est

post hec probatum est eadem ipsa improbos esse miseros. vi miseros. id est. relictos iniusta impunitate: quod punitos iusta ultione. Cui consequens est cum creditur esse impuniti urgeant grauioribus suppliciis. **Notandum** circa predicta cum dicit illud esse miseros qui peccat impune quod qui punitur pro peccato. hoc est intelligendum de miseria presentis vite utrobique ut sit conformis comparatio. Accipiendo enim miseriā presentis vite ex una parte. et ex alia parte miseriā que est post mortem esset dissimilis comparatio et extra propositum: quia hic non loquitur de miseria que est post mortem.

Tum ego cum tuas inquam rationes considero: nihil dici verius puto. At si ad iudicia hominum reuertar: quis ille est cui hec non credenda modo. sed saltem non audienda videantur. Ita est inquit illa. Nequeunt enim oculos tenebris assuetos ad lucem perspicue veritatis attollere. similesque ambus sunt: quarum intuitum nox illuminat: dies cecat. Dum enim non rerum ordinem sed suos intuentur affectus. vel licentiam vel impunitatem scelerum putant esse felicem. Vide autem quid eterna lex sanciat. Melioribus animum si conformaueris nihil opus est iudice premii deferente. tu te ipse excellentioribus addidisti. Si studiū ad peiora deflexeris extra ne quesieris ultorem tu te ipse in deteriora detruisti. veluti si vis cibis sordidam humum celumque respicias cunctis extra cessantibus: ipsa cernendi ratione nunc sceno nunc sideribus interesse videaris. At vulgus ista non respicit.

Tum ego cum tuas inquit rationes. Hic boetius ostendit opinionem vulgi esse contrariam opinionem philosophie. secundum ostendit philosophia non esse consentiendam opinionem vulgari. secunda ibi. Quid igitur. Primo dicit. Philosophia cum ego considero tuas rationes. id est. inquisitiones. puto nihil verius dici supple illis. Si si reuertar ad iudicia hominum vulgariū supple aliter videtur. Quia enim est ille cui hec supple dicta tua. non modo. id est. non tantum: videantur credenda sed etiam non audienda. Dicit philosophia. Ita est quod vulgares nequeunt oculos rationis et intellectus. assuetos. id est. assuefactos. tenebris passionum attollere. id est. erigere ad lucem perspicue veritatis. supple ut verum videant iudicio recte rationis. et sunt similes ambus. id est. noctis et bubonibus quarum intuitum. id est. visum nox illuminat. et dies cecat. vix. n. vulgares non intuentur ordinem rerum qui habet se ad modum lucis: sed intuentur suos affectus. id est. desideria que habent se ad modum tenebrarum. ipsi putant felicem esse impunitatem scelerum. id est. malorum. vel licentiam supple ferendi contra bonos quod tamen non est. Vide autem quid sentiat. id est. statuatur eterna lex. id est. diuina providentia. si conformaueris animum tuum melioribus. id est. virtutibus. nihil est tibi opus iudice exteriori deferente premii. quia tu te ipse addidisti excellentioribus. et per consequens factus es deus. Si autem studiū deflexeris ad peiora. id est. ad vicia. ne per non quesieris ultorem. id est. vindicem: quia tu te ipse detruisti te in deteriora et per consequens factus es belua. hoc declarat in simili. veluti si respicias humum et celum. id est. viciis. nunc celum nunc terram cunctis super iudiciis extra cessantibus. ipsa sola ratione cernendi videaris nunc interesse sceno. id est. terre nunc sideribus. id est. celo supple eodem modo. cunctis extra cessantibus ipsa sola ratione operandi bene vel male assequeris premii vel supplicii diuina iustitia hoc ordinat. sed vulgus ista non respicit. propter predictam causam. **Nota** quod quia natura visus nocivum et medium illuminatum. ideo huiusmodi naturam visus nocivum et bubones melius deberet videre in die quam in nocte. cuius tamen

tamen contrarium accidit eis. vel propter debilitatem naturalem visus. sicut in noctuis de quibus dicit Isidorus quod orto splendore solis visus noctue ebetat. vel propter consuetudinem ad tenebras sicut creditur esse de bubone. Cum enim bubo habeat alias aures sibi inimicas. ideo de die in cavernis latitat et aliis aubus quiescentibus per necessitatem victus de nocte volat. Et notandum quod dicit. Ubi quod eterna lex sanctat. dicit beatus augustinus in libro de libero arbitrio. Et eterna est qua iustus est ut omnia sint ordinata. et ideo secundum ordinem eius nunquam iustus destituitur premiis. nec malus suppliciis.

Quid igitur: his ne accedamus quos beluis similes esse monstramus? Quid si quis amisso penitus visu ipsum etiam se habuisse obliuisceret. inuita: nihilque sibi ad humanam perfectionem deesse arbitrareretur: non videntes eadem cecos putarem?

Quid igitur his ne accedamus. Hic ostendit philosophia non esse consentiendum opinioni vulgari dicenti. O Boetius quod igitur dicis: nunquid debemus accedere per consensum his vulgaribus quos monstrauimus similes esse bestis. quasi dicat non. et hoc manifestat per exemplum dicens. quod dicitur si quis homo amisso penitus visu: obliuisceret etiam se ipsum habuisse visum et arbitrareretur nihil deesse sibi ad perfectionem humanam. nunquid homines videntes. id est indicantes eadem esse cecos. putarem esse cecos quasi dicat imo. supple similiter si vulgares dicerent se recte iudicare. et se non esse beluas: adhuc non esset eis consentiendum. Et notandum quod vulgares et imperiti iudicant tanquam longe distantes a veritate. quia iudicant secundum concupiscentiam: non secundum rei veritatem. pro quod non est status eorum iudicio. Unde. Seneca in de remediis fortuitorum dicit. Male opinatur homines de te: sed mali. moueretur autem si sapientes hoc loquerentur: nunc autem malis displicere est laudari. Male de te loquuntur: moueretur si hoc iudicio faceret. nunc autem morbo ignorantie faciunt. male de te loquuntur quia bene nesciunt loqui.

Et nam ne illud quidem acquiescent quod eque validis rationum nititur firmamentis: infeliciores esse eos qui faciant quam qui patiatur iniuriam. b. Velle inquam has ipsas audire rationes. p. Omne inquit improbum numerum supplicio dignum negas. b. Adimime. p. Infelices vero esse qui sunt improbi multipliciter liquet. b. Ita est inquam. p. Qui igitur supplicio digni sunt miseros esse non dubitas. b. Conuenit inquam. p. Si igitur cognitor aut resideres: cui supplicium inferendum putares. ei ne qui fecisset: an qui protulisset iniuriam. b. Nec ambigo inquam quin propeffo satisfacerem dolore facientis. p. Adferior igitur tibi iniurie illator quam acceptor esse videretur. b. Consequitur inquam.

Et nam ne illud quidem acquiescat. Hic philosophia probat illos esse miseros qui faciunt iniuriam quam qui patiuntur. secundum hoc concludit quod iniuria non est ipsius patientis sed inferentis. tertio inuehitur contra oratores. secunda ibi. Hic igitur. tertia ibi. Atqui nunc. Primo dicit nunquid vulgares non acquiescent. id est credent. illud quod nititur eque validis firmamentis rationum. scilicet infeliciores esse eos qui faciunt iniuriam quam qui patient. Dicit boetius. Vellem audire has ipsas rationes nunc philosophia intendit duos syllogismos ad probandum intentum quorum primus est. Omnis improbus est miser: sed omnis dignus supplicio est improbus ergo omnis dignus supplicio est miser. et per consequens quod dignus est supplicio tanto est miserior. Secundus syllogismus est. quanto aliquis est dignior supplicio tanto est miserior. sed faciens iniuriam dignior est supplicio quam patient. ergo

faciens iniuriam miserior est quam iniuria patient. Primo innuit primum syllogismum dicens. nunquid negas omne improbum esse dignum supplicio. boetius dicit. minime nego. et multipliciter liquet eos esse infelices qui sunt improbi. ita est dicit boetius. Igitur dicit philosophia. qui digni sunt supplicio non dubitas eos esse miseros. dicit boetius. conuenit inquam supple predictis. Tunc innuit secundum syllogismum per modum interrogantis dicens. O boetius si tu resideres cognitor id est iudex causarum. cui putares inferendum supplicium. vel ei qui fecisset iniuriam. vel ei qui protulisset iniuriam: dicit boetius non ambigo. id est non dubito. quin ego satisfacerem propeffo iniuriam dolore. id est cum supplicio facientis iniuriam. Igitur dicit philosophia. illator iniurie videretur tibi esse miserior quam acceptor iniurie. dicit boetius. consequitur inquam. supple predicta. Et notandum quod ad eandem conclusionem sic posset argui. Quicumque operatur malum ex proposito magis peccat et miserior est quam ipse sustinens sine proposito et voluntate. sed inferens iniuriam peccat ex proposito et ex voluntate. sustinens autem sustinet contra voluntatem. ergo inferens iniuriam peior est et miserior patiente iniuriam.

Hic igitur aliis de causis ea radice nitentibus quod turpitudine suapte natura miseros faciat: apparet cuilibet illatam iniuriam non accipientis sed inferentis esse miseriam. p.

Hic igitur aliis de causis. Hic philosophia concludit ex dictis quod quilibet iniuria non est miseria patientis. sed inferentis dicens. Hic igitur de causa quod inferens iniuriam miserior est patiente et ex aliis causis ea radice. id est fundamento nitentibus. hoc. scilicet fundamento. quod turpitudine facit homines miseros suapte natura. id est sua propria natura. Ex hoc apparet iniuriam cuilibet illatam non esse miseriam accipientis. id est patientis eam sed inferentis. Et notandum quod ex littera sic potest argui turpitudine propria non sua facit hominem miserum sed turpitudine est in inferente iniuria et non in patiente. ergo inferens iniuriam est turpis et miser. et per consequens iniuria non est miseria patientis. sed eam inferentis.

Atqui nunc ait contra faciunt oratores. pro his enim qui graue quid acerbumque propeffo sunt: miserationem iudicum excitare conantur: cum magis admittentibus iustior miseratione debeat: quos non ab iratis: sed a propitiis potius miserrantibusque accusatoribus ad iudicium veluti egros ad medicum duci oportebat: ut culpe morbos supplicio refecarent: quo pacto defensorum opera vel tota frigeret. Vel si prodesse hominibus mallet: in accusationis habitum verteretur. Ipsi quoque improbi si eis aliqua rimula virtutis relictam fas esset aspiciere. victoribusque sordes penarum cruciatibus se deposituros viderent compensatione adipiscendo probitatis: nec hoc cruciatus esse diceretur: defensorumque operam repudiarent ac se totos accusatoribus iudicibusque permitterent

Atqui nunc ait. Hic philosophia inuehitur contra oratores. secundo concludit ex dictis quod odium non habet locus apud sapientes. ibi. Quo fit. Primo inuehitur contra oratores qui inducunt iudices ad miserandum patienti iniuriam. cum tamen potius miserandum sit facienti iniuriam: et oratores. id est iudicis officium est persuadere iudici. Ipsi faciunt nunc contrarium. et ipsi conantur excitare miserationem iudicum per eis qui perpeffo si sit graue et acerbum quid. cum magis iustior miseratione debeat admittentibus. id est facientibus malum. quos iniuriante oportebat duci ad iudicium: veluti egros ad medicum. non ab iratis accusatoribus. sed a propitiis et miserrantibus. vi re

secarent morbos culpe supplicia. i. pena. Duo supple ordi
ne pacto si homines mouerentur misericordia erga facie
tes iniuriā: opera idest diligentia, defensor. idest defende
re volentū ipsos. illa tota frigeret. i. cessaret. vel si mallet
pdesse hoibus iniuriā: tunc defensor eoz verteret in
habitū accusatiōis. ita qd ille q fuit defensor fieret accusa
tor: Ipsi quoqz improbi si cēt eis fas aspicere virtutē reli
ciam aliq rimula. i. cognitiōe. ipsi viderent se deposituros
sordes vitiōis cruciatibus penaz. cōpensatione. i. cā adipli
scēde pbitatis. Nec ipsi differret. i. reputaret cruciatibz
sed ipsi repudiaret. i. sperneret operā. i. diligentia defenso
rum: se totos pmitteret accusatoribus: i. iudicibz. **C** Mo
ta q misericordia: i. miseratione ē virtus fm quā aliq cōpa
titur aliene miserie. Qui ergo inest maior miseria ei debet
maior misericordia. s; declarati ē maiorē esse miseriā in se
rentis iniuriā qz patētis: ergo ad miserandū eis maxime
debet induci iudices. cuius cōtrariū faciūt oratores qz i
ducunt iudices ad miserandū patientibus iniuriā. **C** Mo
tandū qz facientes iniurias accusandi sunt nō ex ira sed ex
cōpassiōe: i. misericordia vt penali remedio morbus culpe
eoz auferat. sicut enim egris non est insultandū sed pon
condolendū. sic qz istis qui morbo vitiōz affecti sunt: i. po
tius sunt accusandi qz defendendi ut penali acerbitate eo
rum malicia minuat. etiam si mali perpēderent sordes vi
cioz et dignitates virtutum nō reputarent cruciatūs. sed
se accusatoribus: i. iudicibus voluntarie afferret pūcndos.

Quo fit ut apud sapientes nullus prorsus loc
relinquat. Nam bonos quis nisi stultissimus ode
rit: malos vō odisse ratione caret. Nam sicuti cor
porum languor: ita viciōsitas est quasi morbus ani
mōrū. Euz egros corpore minime dignos odio
sed potius miseratione iudicemus: multo magis
non insequendi sed miserandi sunt: quorum mē
tes omni languore atrocior vrgēt improbitas.

C Quo fit. Sic philosophia ex dictis concludit qd odium
non habet locū apud sapientes: i. dicit. Quo fit. i. ex dictis
sequit ut apud sapientes nullus locus relinquat. odio. Nam
qs oderit bonos nisi stultissim: malos vō odisse caret ra
tione. i. est irrationabile: nā sicut languor est morbus cor
porū ita viciōsitas est morbus animōrū. Cū ergo egros cor
porē minime iudicemus dignos odio: s; potius miseratione
multo magis nō insequendi sunt odio. sed potius miserandi:
quorū mentes vrgēt improbitas. i. malicia. existens atro
cior. i. crudelior omni languore corporali. **C** Nota qd sa
pientes non debent odire malos. qz dicit Seneca ad luci
lum. Nunc affectū sapiētes habeāt aduersus malos: quē
bz medicus aduersus egros suos q eos nō odio s; remedio
studet contricare: qui nec reliquias egrorum nec effusa
dedignatur intueri.

C Metrum quartum libri quarti.

Quid tantos inuat excitare motus.

Et propria fatum sollicitare manu.

Si mortem petitis: propinquat ipsa

Sponte sua: volucres nec remorā equos.

Quos serpens. leo: tigris: vrsus. aper

Dente petunt: idem se tamen ense petunt.

An distant quia dissidentqz mores.

Iniustas acies: et fera bella mouent.

Alternisqz volunt perire telis.

Non est iusta satis sentit ratio:

Vis aptam meritis vices referre.

Dilige iure bonos: et miseresce malis.

C Metrum quartum libri quarti.

Quid tantos inuat excitare motus. Sic scipit
quā metū hui? quarti qd dicit valericiū ab
inuentore sedz vt penthametru siue elegiacū
in quo phia exclamat: o hoies q bellicis moti
bus ex odio semetipsos ad mortē deducūt vt
cens. Quid inuat. i. q vilitas ē. excitare tantos mor? i.
odii: qd inuat sollicitare. i. sollicite exquirere. fatū. i. mor
tem propria manu. q. di. nulla est vilitas. Est aut ratio
hec. qz si mortē petitis. i. desideratis. siue vestras siue alio
rum propinquat sponte sua. nec remorā. i. retardat. volu
cres. i. veloces equos. Adirandū ē etiā qz hoies quos leo.
serpens: tigris: vrsus: aper dente petunt. i. inuadūt qz idē
homines. petūt. i. inuadūt se ense. ut se mutuo interficiant
Et querit phia. Nam qd homines mouent iniustas acies
et fera bella: et volūt perire alternis telis. i. mutuis sagittis
ideo qz mores eoz dissident et dissident. i. discordant. Et
te ista ratio sentit non est satis iusta vis ergo referre. i. re
portare aptā vicē. i. vicissitudinē meritis tā boni qz mali
dilige bonos et miseresce malis. **C** Notandū qz dicit mor
tē nō retardare suos equos: p equos mortis intelligit par
tiales dispositiones periodi p qz hō ad mortē tendit. Qui
liber est hō bz certā et determinatā periodū suę vitę. eo q
forme omnium rerū sūt in terminis. i. in corporibus celestibz
bus virtualiter. ut p3 scdo de generatione. **C** Notandū qz
phia hic non excludit licentiā gerēdi iustū bellū s; iniustū
qz dicit iniustas acies. bellū enim iustum concedit. i. ideo
geritur ut aliquis nitens cōtra iustitiā ad iustitiā reducat.

C Prosa quinta quarti libri.

Inc ego video inq: que sit vel felicitas
vel miseria in ipsis proborū atqz improbo
rum meritis cōstituta. Sed in hac ipa
fortuna populari non nihil boni maline inesse p
pendo. Neqz enim sapientū quisqz erul: inops:
ignominiosusqz ē malit. potiusqz pollēs opibus
honore reuerēdus potentia validus. in sua pma
nens vrbē florere. Sic enim clarius testatusqz
sapientiē tractat officiū: cū in cōtingētes populos
regentiū quodāmodo beatitudo transfunditur.

C Prosa quinta quarti libri.

Inc ego video. Ista ē quita prosa hui? qrti qz
Boetius prius conquerbat bōis mala: i. ma
lia bona cōtingere: pp qd etiā reputabat istaz
fortunaz vices non ex ordine diuine providen
tie sed ex casu provenire: ideo phia sup hoc solat boetiū
assignando causas quare bonis mala: i. mal bona cōstin
gant. Et primo boetius exprimit suū dolorem in hoc qz vi
ces fortunarū videntur confuse et inordinate dispōni. scdo
assignat phia causas huius apparentie. tertio ipsū consola
tur assignando causas predictoz. scda ibi. Nec mirū. ter
tia ibi. Ita est inquit. **P**ribo boetius premitit quedā.
Secundo exprimit causas sui doloris ibi. Cū presertim. **P**ri
mo dicit Ego video hinc. i. ex dictis q felicitas sit consti
tuta in meritis proborū. s; deos fieri. i. q sit miseria consti
tuta in meritis improborū. i. transformari in beluas. s; ego
perpēdo. i. iudico. nō nihil. i. aliqd. boni vel mali. ē in hac
fortuna ppari. i. i pspitate fortuita: qd probat. Nec enim qd
qz sapientiū. malit. i. magis vult ēē erul. i. inops ignomi
niosus. i. infamis potiusqz pollēs opibus qz reuerēdus
honore. validus potētia. i. in sua vrbē permanens florere
sicut enim p huiusmodi bona fortune officiū sapientiē. i.
sapientiē tractatur clarius. i. testatus idest cū maiori re
simonit. qz talibz plus credit. cū beatitudo regentiū trā
fundit. i. dilatat in populos cōtingētes. i. vicios. **C** Mo
tandū qz in bonis fortuitis est aliqd boni. qz p ipsa sapiēs
expeditius tractat officiū gubernandi subditos. Quid ens
diuinitis. potētia. e fama pcellit alios: aptiores sunt ad re
gendam

genda; rempublica q; aptiores sūt ad subueniendū oppres-
sis. 7 ad depriimēdū malos. ad protegēdū bonos. ad expu-
gnandū inimicos 7 ita sapiētī q tractat negotiū reipublice
necessaria ē potētia 7 diuitiāz habūdantia. Sed sapiētī
qui vacat contemplationi: diuitie sunt onerose q; nimīa
inde gerit sollicitudinē.

Cū p̄sertim carcer lex ceteraq; legalīū tormēta
penarū p̄ncipiosis potius ciuibus. propter quos ēt
cōstitutā sūt debeāt. Cur hec igit̄ versa vice ma-
tētur. scelerūq; supplicia bonos premāt: premia
virtutū mali rapiant vebemēter admiror. queq;
tā iniuste cōfusionis ratio videat̄ ex te scire desi-
dero. Adinus etenim mirarer si misceri oīa fortui-
tis casibus crederē. Nū stuporē meū de? rector
exaggerat. q cū sepe bōis iocūda. malis aspa: cō-
traq; bōis dura tribuat. malis optata concedat.
nisi causa deprehendatur. quid est quod a fortui-
tis casibus differre videatur. **Id.**

Cū p̄sertim carcer lex. **Id.** Boetius exprimit causas sui
doloris 7 admiratōis dicēs. Cū lex 7 carcer 7 cetera tormē-
ta legalīū penaz. potius debeant p̄ncipiosis. i. malis ciui-
bus pp quos cōstitutā sunt. Ego vebemēter admiror cur
hec tormenta viceversa. i. cōtrario mō mutent̄ ita ut sup-
plicia scelerū. i. malorū. premāt bonos. 7 mali rapiant pre-
mia virtutū. i. virtuosoz. 7 ego desidero o p̄bia scire ex te
q videat̄ cē ratio. i. cā tā iniuste cōfusionis minus enī mi-
rarer si crederē oīa misceri fortuitis casibus. **Id.** aut̄ de?
rector omnīū exaggerat. i. augmētat stuporē meū. q de?
cū sepe bonis iocūda malis aspera tribuat. 7 **Id.** p̄ p̄rium
bonis dura tribuat. malis optata cōcedat. nisi deprehendat̄
.i. cognoscat cā hui? qd est hoc qd videat̄. differre a for-
tuitis casibus. q. d. nihil. **C** Motandū q tormēta legalia
sic carcer: mēbrorū mutilatio. flagellatio 7 hīdī sūt iūcta
pp malos. 7 ista sepius vident̄ infligi bōis. malis quadē
tibz. sup hoc admirat̄ Boetius: cū tñ de? debeat punire
malos. 7 remunerare bonos. 7 nisi hui? rō cognoscat. qre
hoc orīgat nīl ē qn talia vidēt̄ p̄gere a casu 7 a fortūa
7 nō subiaccere regimini p̄uidētie diuine. quod absurdū est.

Nec mirū ingt si qd ordinis ignorata ratioe te-
merariū cōfusumq; credat̄. Sed tn q̄ntis causaz
tante dispositionis ignores: tñ qm̄ bonis mūdū
rector temperat: recte fieri cuncta ne dubites.

Nec mirū ingt. **Id.** p̄bia assignat causā apparētē talis
cōfusionis. q sic videt̄ cē pp ignorantia cāc. 7 dicit. **N**ec
mirū siquid credat̄ cōfusum 7 temerariū. scz casuale i istis
inferioribus. ignorata ratioe ordinis. i. diuine p̄uidētie.
sed q̄uis tu ignores causā tante dispositionis diuine tñ
qm̄ bonus rector. i. deus tempat mūdū sua bonitate. iō
nō dubites cuncta recte fieri. **C** Motandū q mirū ē cuius
cā nescit̄. p tanto enī multi mirat̄ de eclipsi solis. q cām
ignorāt. 7 q; boetius ignorabat cām hui? cōfusionis qre
bōis mala 7 malis bōa cōtigāt: iō hoc admirabat̄ 7 cā ad
miratōis ei? fuit ignorantia dispositiōis diuine p̄uidētie.

C Adetrum quintū quarti libri.
Ignis arcturi sydera nescit
Propinqua summo cardine labi.
Cur legat tardus plaustra boetes.
Mergatq; seras equore flammaz:
Eum nimis celeres explicet ortas.
Legem stupebit etheris alti.
Palleant plene cornua lune
Insecta metis noctis opace:

Queq; fulgenti terebat ore
Confusa pbebe detegat astra.
Commonet gentes publicus error.
Lassantq; crebris pulsibus era.

C Adetrum quintum quarti libri.
Ignis arcturi sydera nescit. **Id.** ē quīnū metri
hui? quarti qd dicit̄ alemanicū ab inuētoze da-
cilicū a pede p̄dante. thetmetrum. i. q̄tuoze
pedū. pp cathalecticū. i. habūdās i vna syllaba
in quo metro p̄bia declarat quō ea quoz cāc nō apparēt
vident̄ mira. secūdo ofidit quō cognita cā cessat admira-
tio ibi. **N**emo mirat̄ flamina. **Id.** ofidit q; pp latentia
causaz hoies mirant̄. 7 inducit de hoc duo exēpla. **Id.**
mū est de eo qd accidit in stellis furta polū septentrionalē
q; ille stelle ceteris stellis remotioribus tardi? mouent̄.
et tñ velocius oriūtur. q aut̄ ignorat causam hui? illi vide-
tur hoc mix. vñ dicit. **S**i quis nescit sydera arcturi. i. ma-
ioris vñ. labi. i. volui. propinqua summo cardine. i. car-
dini ponēdo ablatiū p̄ vatiuo cā metri. i. polo septētrio-
nali. ille stupebit. i. admirabit̄. legē alti etheris. i. firma-
mētī. **C**ur boetes. i. stella tarda. legat. i. p̄trāfeat. plaustra
idest stellas plaustra. i. maioris vñ. 7 mergat seras flam-
mas equore. loquēs more poetico q sequētes iudiciū vul-
gi. dicit̄ stellas tūgi in mari qm̄ occidūt. 7 dicitur boetes
mergere seras flamas. i. lumina sua tarda. q; nūq; ea mer-
git 7 ē mod? loquēdi id qd nūq; fit tarde fit. cū tñ boetes
explicet ortus nimis celeres. ed q; in p̄ncipio noctis nobis
statim apparet. **C** Secūdū exēplū est de eclipsi lune. quaz
nescientes cām adeo aliq; admirātur. q; putant ei? ecli-
psim cōtigere p̄ incantationē: 7 volentes auxiliari lune 7 i
pedire ne audiat incantationē: cōcutiāt oīa vasa erca 7 so-
nora tempore eclipsi: vñ vñ in litera. Cornua plene lūs
palleant q; incipiente eclipsi luna incipit apparere cornicu-
lata. cornua insecta metis. i. terminis. opace noctis. i. vñ
bre terre. 7 pbebe. i. luna. cōfusa. scz p̄uatiōne luminis.
detegat. i. apparere faciat astra minora. q; terebat. i. latere
fecerat. fulgenti ore. i. habūdantia sui fulgoris. **T**ū pu-
blicus error quo putat̄ luna incantari cōmouet gentes. 7
lassant. i. fatigant era. i. vasa erca vel campanas crebris
pulsibus. **C** Motandū q; arcturus dicit̄ ab arctos qd est
vñ. q est qddam signū iuxta polū septentrionalē. qd nos
vulgiter plaustrū nominam? 7 sic accipit beatus Bre-
gon? sup iob dicēs. Arcturus septē stellis maxie lucet se-
per mouet̄. 7 nūq; mergitur. **C** Motandū q; stelle circa
polū arcticū more sic arcturus. 7 alie stelle mouent̄ tardi?
aliis stellis remotiorib? a polo arctico. q; minorē circulū
suo motu describūt. 7 stelle remotiores maiorē. vñ cū stel-
le remotiores in eqli tempore p̄trāseāt maiorē circulū. i quo
stelle propingiores minorē. q; ambo circūuoluūt̄ semel
in die nālī. p; p̄ diffinitōne velocitatis 7 tarditatis. q; stel-
le propingiores polo tardius mouēt̄ 7 remotiores velo-
cius. **I**llud enī mouet̄ tarde qd in equali tempe pertansit
minus spaciū. 7 illud mouet̄ velociter quod in equali tpe
p̄transit maius spaciū. **C** Motandum q; luna recipit
lumen suū a sole. si ergo corpus opacum interponit̄ impe-
diens ne lumen solis pueniat ad lunā vel i toto vel in par-
te. necesse est lumen lune deficere vel in toto vel in parte. 7
hoc est lunam eclipsari.

Nemo miratur flamina chori
Vittus frementi tundere fluctu:
Nec niuis duram frigore molem
Seruenti pbebi soluiet estu.
Idic enim causas cernere promptum est.
Illic latentes pectora turbant.
Cuncta que rara prouebit etas:
Stupetq; subitis mobile vulgus.

Ledat incitiae nubilus error
Lescit profecto mira videri.

C Memora mirat flamma chori. Hic ostendit pbia q cognita cessat admiratio dicēs. Memora mirat flamma chori: talis venti: videre. i. pcutere litus freneti fluctu. scz maris: hoc dicit p tato. qz vto flante aq maris cedit et ad litus resistens repenti. nec et aliq mirat mole. i. magni tudine niuis frigore durā. i. pgelatā. soluer. i. solui. hic ē pagoge. i. additio syllabe ad finē dictionis pp necessitatē metri. ergo ponit soluer pro solui. ferventi estu pbebi. i. solis: hic enī. i. in istis exemplis promptū est cernere cās. quare vent? impellit mare. quare sol liquefacit niuē. sz illic in prioribus exemplis. latentes cāe turbāt pectora supple p admirationē. 2 mobile vulgus stupet. i. mirat. subit. i. de subitaneis euētibz. 2 stupet cūcta q prouebit. i. pducit rara etas. i. que raro eueniūt. sed si vis cassare ad mirationē. nubilus error incitiae. i. ignorantie causari ce dat. i. recedat 2 accedat noticia causaz pfecto. i. p certo tunc cessent videri mira q prius stante ignorantia videbāt mira. **C** Notandū q sacerdotes in egipto pp admirari in ceperunt pbari: vidētes enī eclipses solis 2 lune: et ignorātes causas. mirabātur. causas earū inquirētes qb? inuen tis habuerūt scientiā earū eclipsiū. eo q scire est causam rei cognoscere: cognita ergo causa cognoscitur res. 2 per consequens cessat admiratio.

C Prosa sexta quarti libri.

Ta ē in quā. Sed cū tui muneris sit la tentiū rez causas enoluerē: velatasqz caligine explicare rōnes: queso vti hic decernas: qm hoc me miraculū marie pturbat edifferas. p. Tū illa paulisp arridēs: ad rē me in gt omniū qsitū maximā vocas: cui vir exausti qz q satis sit. talis namqz mā ē ut vna dubitatiōe succisa: innumerabiles alie velut hydre capita succrescant: nec vllas fuerit mod? nisi qs eas vi uacissimo mētis igne coherceat. In hac. n. d. pui dentie simplicitate: de fati serie: de repētinis casibz: de cognitiōe ac pdestiatōe diuina: de arbitrii libertate qri solet. q quātū oneris sint ipe ppēdis.

C Prosa sexta quarti libri.

Ta ē in qz. Hic incipit sexta prosa hui? arti. i. qua pfa pbia cōsolādo Boetii assignat cās predictoz. q vident mira in diuina gubernatiōe pp ignorātiā cāe. 2 pilo Boeti? petit sibi ex plicari istas cās. 2 pbia tāgit difficultatē explicatiōis earū. secūdo promittit se velle assignare causas. 2 tertio eas assignat secūda ibi. Sed qm. tertia ibi. Qm generatio. p drio boetius cōcedit qz dictū est de admiratione hominū pp ignorātiā causari dicēs. Ita est in quā. tunc petit explicari causas admirationis eorū que contingūt in diuina pui dentia 2 dispositione dicēs. O pbia cū enoluerē. i. eluci dare causas latentiū rerū. sit tui muneris. i. tue gratie 2 ex plicare rationes velatas caligine. i. rōnes obscuras 2 difficiles. queso ut hinc. i. de ista difficultate. discernas. i. iudices 2 edifferas. i. disputes. qm hoc miraculū maxime me pturbat. i. quare. malis bona 2 bonis mala eueniāt: 2 pbia paulisp arridens. Boetio inquit. ad rē maximā oim questu. i. ad maximā questionē. vocas. i. incitas me. cui vir quicqz exausti satis sit ei ad quā exhauriēdā 2 solue dā vir aliqd sufficit. talis nāqz est mā quā petis declarari vt vna dubitatione succisa. i. soluta. innumerabiles alie succrescāt. velut capita hydre. qz vno ablato tria succre scbāt. nec fuerit mod? i. iermin? dubitationū nisi q eas coherceat viuacissimo igne. i. ardēti inuestigatione mētis In hac enī mā qri solet de prouidentie simplicitate: de serie

fati. de repentinis casibus. de pdestinatione diuina. de li bertate arbitrii. q oia quātū oneris. i. difficultatis sint ad de terminandū tūple perpēdis. **C** Notandū q sapientis est scire oia ut cōtingit ex pbenio methaphice. 2 cū scire sit p cām primo posterior. Sapientis ē enoluerē cās rez la tentiū: id dicit boetius ad pbiā. Tui muneris est enolue re causas. **C** Notandū q dicit pbiā paulisp sibi arridisse p hoc pbia innuit morē 2 habitū sapientiū q auditi simpli citate imperitorū arrident eis cōgratulando q ipsi cū aut ditate sapentiā querūt. **C** Notandū fm fabulas hydra fuit serpens in lerna palude. habens plura capita quorū vno succiso tria crecebant quem cum hercules. sagittis in terficere non posset greco igne ipsum consumpsit.

C Sed qm hec quoqz te nosse quedā medicie tue portio est. quamq angusto limite temporis septi: tamē aliqd deliberare conabimur. Qd si te mu sici carminis oblectamēta delectant hanc oportet paulisper differas voluptatem. Dum nexas sibi ordine contero ratios. **B.** Ut libet in q. **P.** Tam velut ab alio orsa picipio ita differuit.

C Sz qm hec. Hic pbia promittit velle assignare causas ol cens. Qm hec nosse te est quedā portio. i. pars tue medi cine qz qm sim? septi. i. cōclusi. angusto. i. breui limite te poris. tū aliquid deliberare conabimur: sed si te oblectant delectamenta. i. suauitates. musici carminis. i. metri. opz q differas paulisp. i. modicū hāc voluptatē. dōc cōtero. i. formabo rōnes sibi nexas. i. cōiunctas ordine. dicit boe tius ut libet i qz. i. vti tibi placz. tūc ipa pbia orsa. i. incipies loqui velut ab aliquo pincipio. ita differuit. i. disputauit

C Notandū p hoc q dicit. Nos septi angusto limite tem pis. innuit pbia presentē mām adeo esse difficilem q totū temp? pntis vite quod breue est vir sufficit ad predicta ple narie declaranda. **C** Notandum q dicit pbiā orsam fuisse ab alio pincipio. nam illa que pbia prius probauit deducunt ex hoc pincipio. q deus est pfectū bonū et vl timū finis omniū: que at nūc vult demonstrare deducit ex p picipio q de? ē pincipiū effectū omniū vt patebit.

C Qm generatio rez cūctosqz mutabilitū natura rum pgressus: 2 quicquid aliquo mouet mō cau sas ordinē formas ex diuine mētis stabilitate sor titur. Nec in sue simplicitatis arce cōposita: mul tiplīcē reb? gerēdis modū statuit: qui modus cū in ipsa diuine intelligentie puritate conspicit pui dentia nominat. Cū vō ad ea q mouet atqz dis ponit referf fatum a veteribus appellatum est.

C Omniū generatio rerū. Hic pbia psequit intentū volēs assignare causas: quare bonis mala 2 malis bona cōtin gāt. 2 primo declarat quedā ad suā determinationē nec e saria. scdo ponit suā determinationē scda ibi. Q ue vō in ges. p drio pbia determinat de puidētia diuina 2 de fato. scdo ostendit q sint ea q fato disponūt. scda ibi. Ea series. p drio ostendit qd noiet diuina puidētia. 2 qd fatū. scdo tā git differētiā iter ea assignādo diffinitiones vtriusqz. Ter tio ponit diuersas opiniones circa fatū. Quarto sferit quā dā pclusiōes circa fatū 2 puidētiā. scda ibi. Que licz di uersa. tertia ibi. Siue igit. quarta ibi. Q uo fit. p drio dicit. Generatio omniū rerū. cunctosqz pgressus nāru mutabilitū 2 quicqd alio mō mouet. illū sortit cās genera tionis 2 mutatiōis. 2 ordinē generatiōis 2 mutatiōis. 2 formas quib? generat vel mouet substantiales vel acci dentales oia ista sortitur ex diuine mentis stabilitate. hec enī mens diuina cōposita. i. stabilita. in arce. i. in altitudi ne sue simplicitatis. statuit rebus gerendis. i. sciendis mul tiplīcē modū. q mod? cū conspicit. i. consideratur. in ipsa puritate diuine intelligentie. i. fm ē quod habet in intelle ctu diuino

cu diuino nominat prouidentia. cu vo iste modus referet ad ea que mouet et disponit. a veteribus. i. ab antiquis fatuz appellatu est. Et notandu q oia a pio sunt mutabilia. ali qua mouetur fm substantia vt generabilia et corruptibilia qum ad illa dicit. Omniu generatio rez. Alia aut sunt mutabilia fm locu et no fm substantia. ut corpora celestia qum ad illa dicit. Lunctosq mutabilium naturaru progressus. Alia sunt mutabilia solu fm operatioz scz fm intelligere no fm substantia nec fm vbi proprie sic intelligetie. qum ad illas dicit. Et quicqd aliquo mouet mo. Alii exponit qd in rebus mutabilibus triplex est dispositio vna est qua transeunt de non ee ad ee p generationem qum ad hoc dicit. Omniu generatio reru. Aut res pmanet in existentia per aliquo tempus. postq generate sunt. qum ad illas dicit. Lunctosq mutabilium naturaru progressus. Aut res procedit de esse ad non esse p corruptione. qum ad illas dicit. Et quicqd aliquo mouetur mo. Et notandu q quida dicit fatu esse quandam dispositione derelictaz in rebus inferiorib? ex actioe corporum celestium. fm quam inferiora necessitant et cōstringuntur ad immobiles effectus. et sic bñs Gregorius in omel. epiphanie iprobat fatu dices Absit a fidelium cordib? ut fatu ee aliquid dicam. scz necessitans inferiora. qz sic oia venirent ex necessitate. Alio mo accipit fatu p dispositioe rez fm qua res dependet ex diuina voluntate et potestate. et sic fatum concedit aliquid esse Est ergo prouidentia diuina ordinatio siue dispositio existens in mente diuina q cūcta inferiora sūt. pūsa fm statū sue nāe. fatū at ē dispositio diuina existēs in reb? mobilib? q singula suis annectunt ordinib? ut magis patebit.

Que diuersa ee facile liquebit. si quis vtriusqz vim mente conspexerit. Na prouidentia ē ipsa illa diuina ratio in summo oium principe cōstituta q cūcta disponit. fatū vo inherens reb? mobilibus dispositio p qua prouidentia suis queqz neccit ordinibus. prouidentia nāqz cūcta pariter quous diuersa. Quis infinita plectit. Fatū vo singula digerit in motū: locis: formis ac tempib? distributa. At hec temporalis ordis explicatio: in diuine mentis adunata prospectu prouidentia sit. Eadem vero adunatio digesta atqz explicata temporibus fatum vocetur

Que diuersa ee facile liquebit. Idic ponit differentiam inter prouidentiaz et fatū. assignādo diffinitiones vtriusqz. scdo ostendit q vnu eoz dependet ex altero. ibi. Que lz diuersa. Primo dicit. Que duo. i. fatū et prouidentia diuina. liquebit. idest patebit esse diuersa. si quis mente conspexerit. i. considerauerit vtriusqz vim. i. naturā et essentia. et diffiniens prouidentia dicit. Prouidentia est ipsa diuina ratio. q est in summo principe omnium rez constituta que. i. ratio cūcta disponit. Tunc diffiniēs fatū dicit. fatum ē dispositio inherens reb? mobilibus. i. temporalibus per qua dispositioe prouidentia neccit queqz suis ordinibus Tūc declarat istas diffinitiones ex proprietatib? vtriusqz intendens. q prouidentia complectit oia simul sed manifestū est q oia nūqz sunt sūt nisi in mente diuina. ergo opz q prouidentia sit ratio existens in mente diuina. ad fatum vo spectat ut ea q fatū subdit distribuantur p tempa et loca. Ita q ordo fatalis quanda successione tempales iporat: talis autē successio no est. nisi in ipsis reb? mobilibus: qre oz q fatū sit in rebus mobilib? Unde dicit in lra. Prouidentia nāqz cūcta complectit pariter quous diuersa et in finita. fatū vo digerit. i. diuidit singula distributa in motum: locis: formis: tēporibus. ita. sūt hec temporalis explicatio que ad fatū ptiuet. adunata in prospectu diuine mentis sit prouidentia. Eadē vo adunatio digesta. i. diuisa et explicata temporibus. que successione iporat vocet fatuz

Et notandū q qz prius dixit qz diffinitio reru faciendaruz ut est in intellectu diuino dicitur prouidentia. ut autē referatur ad res mobiles dicit fatum. Idic alicui videri q fatū et prouidentia significarent eadē rem sub diuersis rationibus. Ideo pbia hoc excludens ostendit ea realiter distinctui ponēs diffinitioz vtriusqz. Et notandū q cognitio dei bz le a res sic cognitio artificis ad artificia: sicut ergo oia artificia. subduntur ordini et rationi artis. sic necesse ē oēs res subdi rationi et ordini diuine prouidentie pp qd ostendit q prouidentia est diuina ratio que cūcta disponit.

Et notandū q dispositio que ponit in diffinitione fati accipitur pro ordine. et dicitur ille ordo inherens rebus mobilibus ad differentia ordinis. qui est in ipsa rōne diuina que iam vocamus prouidentiam. fm que ordinē prouidentia diuina annectit queqz suis ordinibus. scz ut illa cūctat illo tempe. et alia alio tempore. Nec prius illa posterius.

Que lz diuersa sint. alterū tū pendet ex altero. Ordo namqz fatalis ex prouidentie simplicitate procedit. Sic eni artifex faciēde rei formā mēte percipiens mouet operis effectū: et qd simpliciter pntariēqz prospererat. p tempales ordies ducit. Ita de? prouidentia quidē singulariter stabiliter faciēda disponit: fato vo hec ipsa que disposuit multipliciter ac temporaliter administrat.

Que lz diuersa sint. Idic ostendit q lz fatū et prouidentia differant tū vnu dependet ex altero dices. Que lz sint diuersa tū alterū pendet ex altero scz fatū dependet ex prouidentia. nam ordo fatalis pcedit ex simplicitate prouidentie. sic declarat in simili dices. Sic eni artifex puta edificator formā faciēde rei sic dom? mēte percipiens. i. pspiciēs mouet. i. producit effectū operis. et qd simpliciter et pntariē pspexerat mente. i. formā domus cū suis partibus sit ducit per temporales ordies supple ad effectū. pio fundamētum. postea parietes. vltimo tectū. Ita deus prouidentia sua singulariter. i. simpliciter et stabiliter disponit oia faciēda. lz fato. i. p fatū ea q dispositio temporalit administrat.

Et notandū q prouidentia diuina bz ee in pria cā. fatū vo i rebus causatis. Itē prouidentia diuina bz motuz vnitum. qz est in vno simplici. scz in mente diuina. fatū autē habet motū pluralitatis. qz in pluribus causatis habet esse. Itē fatū dependet a prouidentia diuina. sic effectus a sua causa. sed no ecōuerso. Sicut eni forma rei artificialis dependet a forma preexistente in mēte artificis. non ecōuerso sic fatū dependet a prouidentia diuina non autē ecōuerso

Sine igitur famulantibus quibusdā prouidentie diuinis spiritibus fatum exerceat: seu aia seu tota inferuiente natura: seu celestib? syderū motibus: seu āgelica virtute: seu demonū varia solertia. seu aliquibus horū: seu oib? fatalis series textur: illud certe manifestū ē immobile simplicēqz gerendaz formā rez esse prouidentia: fatū vo eoz q diuina simplicitas gerēda esse disposuit. mobilē nexū atqz ordinem temporalem.

Sine igitur famulantibus. Idic ponit diuersas opinioes circa fatum et dicit. Sine fatū exerceat quibusdā diuinis spiritibus famulantibus diuine prouidentie. siue exerceat tur aia siue tota natura inferuiente. siue exerceatur motibus corporum syderum. i. celestium siue angelica virtute siue demonum solertia. siue aliquibus horū. vel oibus. B est incertū. tū istud est certum prouidentiam diuinam esse i mobilem et simplicem formam reru gerēdaz. i. siēdaruz sed fatum esse mobile nexum idest diffusōnem. et ordinem temporalem eorum que diuina simplicitas disposuit gerēda. i. pducenda. Et notandum q fatum est temporalis

dispo rex inquāti ea que prouisa sunt a deo producuntur ad effectum medianibus causis secundis administrantibus. de quibus causis diuerse sunt opiniones quas Bo. tangit in littera: sed nullam earū affirmat. Itā qdam anti quoz dicebāt fatū exerceri medianibus diuinis spiritib⁹ deo famulantibus. Alii dicebant ipm exerceri ab anima mundana: sicut platonici. qd alii exponūt de ala humana qz per ipsam tanqz per cām secundā exercēt actus liberi arbitrii qui sub prouidentia cadunt. Alii dixerūt fatū exerceri tota nā inferuente. intelligentes per totā nāz pplexio nem oīz elementoz. Alii dicunt fatū exerceri motib⁹ cor porum celestiu. sicut astrologi. Alii qz p variā solertiam demonū. 7 dicunt demōdes in pposito spūs habitātes cir ca humectam partem aeris: fm doctrinā quorūdā platōi eorum qui dicunt cacodemōdes. i. malū scēlus. Alii dicūt fatū exerceri angelica uirtute. Ubi notandū qz in prima opinione fatū dicit exerceri medianibus spiritibus deo famulantibus: qd est intelligendū de spiritibus oīa dispo nentibus: sed immobiliter pmanentibus. Qd autē dicit in qnta opinōe fatū exerceri uirtute angelica: intelligendū est de angelis siue spiritibus applicantibus se diuersis lo cis missis in ministerium. Angelus enim nuncius interp- tatur: 7 est nomen officii non nature fm. b. grego.

Quo fit ut omnia q̄ fato subsūt puidētie quoqz subiecta sint enī ipsum et subiacer fatū. quedam vō que sub puidētia locata sunt fati seriem su perent. Ea vō sunt q̄ prime propinqua diuinitati stabiliter fixa. fatalis ordinē mobilitatis excedūt

Quo fit ut oīa. Hic refert quādam pclusiones circa fa tum 7 prouidentiam. scdo declarat eam in exemplo ibi. Nam ut orbium. Primo dicit ex quo dēn est fatum de pendere a puidētia diuina. Quo fit. i. ex quo sequit ut oīa que subsunt fato etiam prouidentie sint subiecta. Cui etiam prouidentie ipm fatum subiacer: sed non econuerso qz quedam que locata sunt sub puidētia superant series fati. i. ea que immediate p deum administrantur sicut crea tio rerum. 7 glorificatio creaturarum rōnaliū. ea vō que sunt ppinqua prime diuinitati stabiliter fixa. i. imobilia Hec excedunt ordinē fatalis mobilitatis. i. mutabilita tis. C Notandū qz fatum dependet a puidētia sicut effectus a sua cā: necesse est illa que dependet a fato etiā a puidētia dependere. non autē ecdūcto qz effectus non adequat sue cause: puidētia autē ad diuinū intellectum spectat: fatum vō ad ea que in creaturis gerunt.

Nam ut orbū circa eundē cardinem sese vertē tum q̄ est intimus ad simplicitatē medietatis ac cedit: ceterorumqz extrema locatorū veluti car do qdaz circa quē versent existit. extrem⁹ vō ma iore ambitu rotatus quāto a puncti media idmi duitate discedit: tanto amplioribus spaciis ex plicatur. Si qd vō illi se medio pnectat et societ in simplicitatem cogit. Diffunditqz ac diffluere cessat. Simili rōne quod longius a prima mente discedit maioribus fati neribus implicat. ac tan to aliqd fato libez est: quanto illum rerum cardi nem viciniū petit. Quod si superne mentis be- lerit firmitati motu carens: fati quoqz supergre ditur necessitatem.

Nam ut orbium. Hic declarat illam pclusionē p exem plum ostēdens q̄to quedam subiacer fatu magis: quedā minus: 7 quedam totaliter excedunt fatū scdo ex dictis cō cludit habitudinē fati a puidētia per quedā filia ibi. Igi tur ut est. dicit pzo. Nam sicut orbū. i. circulorum. vertē tum idest mouentū se circa eundē cardinem. i. axem. ille

q̄ est intimus. i. viciniōr siue primior ari accedit ad simpli citatem medietatis. i. axis vel centri qz tardiori motu mo uetur. 7 ideo magis accedit ad imobilitatē axis. 7 iste cir- culus respectu exterioris hz se ad modū cētri circa qd exte rior versatur. vñ subdit qz est veluti qdam cardo. i. centū ceteroz orbū extra locatorū circa quē versent. Sicut me diolus in rota adheret ari 7 est sicut cardo qdaz circa quē voluunt cancri 7 radii. Extremus vō. i. vltimus orbis ex terior rotatus. i. motus maiore ambitu. tanto explicat ampliorib⁹ spaciis quāto discedit a media indiuiduitate puncti. i. centri. Si qd vō illi medio se cōnectat illud cogi tur. i. cōpellit i simplicitatē. i. imobilitatē axis: cessat dif fundi 7 diffuere p magnū spaciū. Silt illud qd lōgius a prima mente discedit sic creature corruptibiles. maiorib⁹ neribus fati implicat 7 tanto magis aliqd ē liberū a fato quanto viciniū petit. i. accedit illum cardines rep. s. dēn qz si firmitati superne mentis beferit supergre dit necitatē fati. C Notandū qz quanto magis entia sunt ppinqz pzo tāto minus sūt mutabilia. 7 quāto remotiora tāto magis mutabilia. qd declarat pbia exemplo diuersoz circulorū ab eodem centro ductoz. in quibus circulus remotior a centro est maior. 7 velocius mouetur. qz mai⁹ spaciū ptra fit i equali tpe. qui autē est viciniōr centro minor est 7 tar dius mouet minus spaciū ptranscundo. circuli vō mediū medio mō se habent 7 est optima comparatio cētri circuli ad creatorem. Sicut enim centū est indiuisibile 7 ab ipso possent plures circuli procedere: ita creator vnus 7 indiui sibilis existens infinita creat 7 gubernat.

Igitur ut est ad intellectum rōcinatio: ad id quod est id qd gignitur: ad eternitatē tps: ad pū ctū medianz circulus: ita est fati series mobilis ad prouidentie stabilem simplicitatem.

Igit ut est. Hic pbia pcludit habitudinē fati ad puidē tiam diuinā p quedā filia 7 dicit. Ser tes fati ita est. i. ita se hz ad stabilem simplicitatē diuine prouidentie sicut ra tiocinatio se hz ad intellectū. Ubi sciendum qz illud qd i tellect⁹ simplici ueritate intelligit rōcinatio p modū discursi 7 successiue apprehēdit. Etā fatū se hz ad puidētia sicut illud qd gignit se ad illud qd est. Ubi sciendū qz illud qd gignit est in qdā firmitate 7 motu. qd vō actu est gēnū est i quādā pmanētia. Etā hz se fatū ad prouidē tiam sicut tps ad eternitatē. Ubi sciendū qz in tpe est suc cessio pūti ipis pūti. pteriti 7 futuri. eternitas autē est sine successione tota simul exis. Item fatū hz se ad puidētia sicut circulus ad mediū punctū. Ubi sciendū qz circuli⁹ distēditur 7 p ptes diuidit mobilis exis. pūti autē ē imo bile 7 indiuisibile. qz ex pzo euclidis pūctū ē cui⁹ pō nō ē.

Ea series celum ac sydera mouet. elemēta i se inuicem temperat: 7 alterna cōmutatiōe trāssor- mat. Eadē nascentia occidentiaqz omnia p simi les setuū semūūqz renouat pgressus. Hec act⁹ etiam fortunāsqz hoīum indissolubili cārum con nexione cōstringit. que cum ab imobilis prouidē tie proficiant exordiis. ipas quoqz imutabi les necesse ē esse. Ita enim res optime reguntur si manens in diuina mente simplicitas indecli nabilem cārum ordinem promat. Hic vō ordo res mutabiles. 7 alioquin temere fluituras pro- pria incommutabilitate coerceat.

Ea series celū 7c. Hic pbia ostēdit que sint illa que fato disponūt. scdo pcludit qz illa que intellectui psona vidēt in diuina gubernatione sūt rōnabilr ordiata ibi. Quo fit Primo dicit ea series fati de qua dēn ē mouet celū 7 sy dera. temperat elemēta in se inuicē ne totalr se cōrūpant 7 transformant ipa alterna cōmutatiōe. ita qz et aq̄ fiat aer 7 ecdūcto

et cōuerso et eadē series satī renouat oīa nascentia et occidētia. i. mouētia. p. siles pgressus fetuum quo ad aīalia. et leminum quo ad vegetabilia. et satī ē pstringit indissolubili cōnexionē cāz actus. i. opationes et fortunās hoīum q̄ oēs res cū pificānt. i. pcedāt ab exordis diuine puidētie. necesse est eas esse imutabiles. ita enī res optime regūtur. si simplicitas manens in diuina mente pmat. i. explīcet. indeclinabilē. i. imutabilem ordinez cāz. Hic at ordo diuine puidētie coherceat ppta icōmutabilitate res mutabiles et alioq̄ temere. i. casualiter fluituras. Et Notandū q̄ satum cōsiderat duplīr. vno mō vt ē in causis scdis q̄z ordo et dispositio dicit satī et sic satī ē mobile: et res fato subiacentes sūt mobiles. Alio mō piderat satī fm q̄ de pndet a puidētia diuina: q̄ oīo imobilis est. et sic satum fortī imutabilitatē et sic ē res fatales vt sic fm substantias sūt imobiles. Et Notandū q̄ si aliqd posset declinare ab ordine puidētie: tunc puidētia diuina deficeret a suo effectū: et hoc redundaret in potentia regentis. Et si viciis si oīa subiacent puidētie diuine. ergo oīa cūenīūt ex necessitate. dicendum q̄ non: q̄ deus prouidet res sicut sunt future quedam puidet necessario cūenire. et quedam contingenter. et de hoc videtur magis in quinto huius.

Quo fit tametsi vobis hunc ordinem minime considerare valentibus: confusa oīa perturbata q̄z videant: nihilominus tñ suos modos ad bonum dirigens cuncta disponit. Nihil est enī q̄d mali cā nec ab ipsis q̄dem iprobis fiat: quos vt vberime demonstratū est. bonus q̄rentes prauus error auerit: nedū ordo de summi boni ordine proficiscens a suo q̄nquā deflectat exordio

Quo fit. Hic pbia ostēdit q̄ ea que apparēt in rebus confusa: in diuina gubernatione sunt ordinata dicēs. Quo fit idē ex hoc q̄ diuina puidētia inenitabilē ordinē rebz cōstituit. legē vt et si vobis minime valētibus piderare hūc ordinē rez videant vobis oīa pusa et turbata. nihilominus tñ modus su. i. ordo ppi? diuine puidētie. disponit cuncta dirigens ea ad bonū. nihil enim est q̄d cā malū fiat. nec etiā ab ipsis iprobis. quos boni querentes prauus error auerit. vt ppi? demonstratū est. nedū. i. multo min⁹ ordo fatalis proficiscens de cardine summi boni. i. ab ipso deo. deflectat a suo exordio. i. a deo qui est finis et pscipium oīuz. Et Notandū q̄ dicit malos nihil facere cā malū cuius oppositū pz. multi enim mali seipsoz intermūt dīcendum q̄ nullus opat respiciens ad malū: q̄ oīa bonuz appetunt. Si autē q̄d malū opat: hoc ptingit sub fantasia mali. Nam aliq̄ in magna anietate erās: estimat eē bonuz fugere anietatem. et nihil aliud ip̄a considerans seq̄ hanc estimationem seipsum interficiens: et talis priuans se bono ducitur fantasia boni. quia tunc putat bonum eē effugere anietatem priuatione vite.

Que vō inges pōt vlla inigor eē cōfusio: q̄ vt bōis tū aduersa tū prospera: malis ē tū optata: tū odiosa cōtingant. Nū igit ea mentis integritate hoies degunt. vt quos probos improbosue censuerint: eos quoq̄z vti existimant esse necesse sit. Atqui in hoc hominū iudicia depungant. et quos alii premio alii supplicio dignos arbitrāt. Sed pcedam? vt aliquis possit bonos malosue discernere. Nū igit poterit intueri illā intēperie veluti in corporibus dici solet: animorum.

Que vō inges. Hic pbia soluit questionē quare bona malis et mala bonis ptingāt. a primo ostēdit hoc i. generali scdo magis in spāli. ibi. Et si aliq̄. Primo assignat cām predicti accidētis ex defectu iudicio hoīuz. scdo ex ptra

rio iudicio dei et hoīuz. ibi. Itā vt pauca. Primo facit q̄d dictū est. scdo declarat per simile. ibi. Itā enim dissimile. Primo dicit. O Boeti tu inges que pōt esse vlla inigor confusio. q̄ ut bonis aliq̄ pspira aliq̄ aduersa ptingāt idē cūeniat: cū semp bonis deberent pspira cūenire: et malis per ptrarium aliq̄ ptingāt optata aliq̄ odiosa: cū sp malis deberent odiosa cūenire. dicit pbia. Itāquid hoies degunt. i. viuunt ea integritate. i. integro iudicio mētis. vt necesse sit eos esse probos quos ipi censuerint. i. iudicāt eē tales. Atqui pro certo in hoc depungant. i. ptrariāt iudicia hoīum. vt quos alii premio alii arbitrāt dignos supplicio: sed pcedam? vt aliq̄ possit discernere bonos et malos. Namq̄ ipse poterit intueri illaz intīmā tempem. i. interiores pditionē et qualitātē aīoz velut solet dici in corporibus. q. d. Ego loquor de animis fm q̄ hoies pspira runt loqui de corporibus. Et Notandū q̄ pp defectuosū iudiciū hoīum ptingit. q̄ iudicant eos esse bonos q̄ mali sunt et cōuerso. Si ergo iudicant malos eē bonos. et si illis cūeniat mala: putant bonis cūenire mala. et si bonis quos iudicant malos cūeniat bona. putant malis cūenire bona. Et ideo sepe putant bonos deprimi: cūz mali deprimuntur iudicantes malos esse bonos: et putant malos ex tolli. cū boni extolluntur: q̄ iudicant bonos esse malos.

Non enī dissimile ē miraculū nesciēti cur sanis corporibus: his quidā dulcia illis vō amara pueniant. Cur egri etiā quidā lenibus quidā vō acribus adiuvant. Ad hoc medicus qui sanitatis ip̄s atq̄ egritudinis modū tpamētumq̄z dinoscit minime mirat. Quid vō aīoz aliud salus videt eē q̄ pbitas: quid egritudo q̄ vitia. Quis enī alius vel seruator bonoz vī maloz depulsoz q̄ rector ac mediator mentiū deus. Qui enī ex alta puidētie specula respicit: quid vnicuiq̄z cōueniat agnoscit: et q̄d cōuenire nouit. accommodat. Hinc iā fit illud fatalis ordinis insigne miraculū: cū ab sciēte geritur quod stupeāt ignorantes.

Non enim dissimile ē miraculū. Hic pbia declarat h p simile dicēs. Itud miraculū non est dissimile: imo valde simile ad ppositū nescienti alicui cur sanis corporibz his cūeniant dulcia his amara. et nesciēti alicui cur q̄d egri adiuvant lenibus: q̄d acerbis. Is vō videat mirū nesciēti. tñ medic? de h nō mirat: q̄ cognoscit modū et tempamētū sanitatis et egritudinis. sic similr Is hō ignoret q̄d pueniat malis et bōis. tñ deus q̄ ē scrutator cordiū ista cognoscit videns q̄ bonis aliq̄ pueniunt aduersa. malis q̄q̄ prospera. id sic eis distribuit: hoc est q̄d subdit applicando similitudinē ad aīum dicēs. Quid. n. aliud videt. i. aparet eē sal? aīoz q̄z pbitas. et q̄d aliud ē egritudo aīoz. q̄z vitia. et q̄s ali? seruator ē bonoz. et depulsoz maloz q̄z de? rector et medicator mētū. q̄ cū respicit ex alta specula puidētie ip̄e agnoscit. q̄d vnicuiq̄z pueniat. et q̄d nouit puenire: h accommodat. hic. i. ex h q̄d dicit ē. fit insigne miraculū ordinis fatalis. i. fit illd q̄d admirāt hoies in ordine tali cū ab sciēte. i. a deo illd gerit. i. fit q̄d ignorātē stupeant. i. admirent. Et Notandū q̄ est bona cōpatio sanitatis et egritudinis corporal ad medicū et pbitatis et vitii aīozum ad deū. sicut enim medicus cognoscens cās sanitatis et egritudinis: scit q̄d pueniat sano et egro aliis ignorantibz et mirantibus. sic deus cognoscens qualitātē aīoz rū scit q̄d bonis pueniat et q̄d malis: et vnicuiq̄z sibi pueniens tribuit q̄q̄z malis pspira: bonis aduersa: de quo stupent ignorantes. Et Notandū q̄ specula dī locus altus aptus ad circūspiciēdū. et q̄ de? p puidētia oīa circūspicit. id similitudinē ip̄a puidētia dicit specula. Et Notandū q̄ q̄z hoies ignorāt q̄ sūt boni et mali ignorant etiā q̄d vnicuiq̄z cūeniat. id aliq̄ credunt cūenire bonis: q̄ tñ fm

iudicium dei eis non conueniunt. & ideo homines mirantur quare deus eis non attribuat que vident eis attribuenda. Ideo dicit pbia ex dictis contingit hoc miraculū q̄ igno-
rantes stupent que fiunt a deo sciente.

Nam ut pauca que valet rō hūana de diuina p-
funditate perstringam: de hoc quē tu iustissimū &
eq̄ seruantissimū putas: oīa sciētī puidētīe diuer-
suz videt. Et victricē qdē cāz dīs. victā vō La-
thoni placuisse familiaris noster lucanus admo-
nuit. Sic igit q̄qd citra spē videas geri: reb⁹ q̄
dē rect⁹ ordo ē. Opinioni vō tue p̄uersa cōfusio

Nam ut pauca. Sic pbia ostendit q̄ bonis mala & malis
bona ptingūt ex p̄torio iudicio dei & hōiū dicens. Ut
ego pauca pstringam que humana rō valet. I. accipere de
diuina profunditate. Illud supple declarabo. O Boetii &
B supple hōie quem tu putas esse iustissimū & seruanti-
ssimū equi. i. equitatis diuersum videt. i. aliter videtur
puidētīe sciētī oīa idēst deo. quod p̄firmat auctoritate
lucani. qui describens bellum inter pompeum & Iulium
cesarē cū querebatur ab eo cuius cā esset iustior: dicit. vi-
ctricē causā dīs placuit: sed victā cathoni. Unde dicit vi-
ctricem cāz. i. iulii cesaris placuisse dīs. victā vō cām. i.
pompei placuisse Lathoni. admonuit lucanus noster fa-
miliaris ex quo concludit ea que contra spem hōiū
veniunt esse confusionem in opinione hōiū non tñ
in re dicens. Quicqd igit videas fieri. i. fieri vel euenire.
contra spem hōis cām ignorantis id in rebus est rectus
ordo. sed opinioni tue ē p̄uersa p̄fusio. Nota q̄ Latho-
vicensis pp suam sapientiam & virtutem maxime auctori-
tatis fuerat in populo. Luz aut iulius pugnaret cōtra pō-
peum. Latho iudicauit pompeū esse iustum attribuens si-
bi cām victricem. Alii aut iudicabant iulium esse iustum attri-
buentes sibi cām victricem ex quo patet q̄ de eodē p̄rio
mō iudicabant dī & hōies sapientes q̄ cathonē sequebāt

Sit aliq̄s ita bene moratus: vt de eo diuinū
iudiciū pariter hūanūq̄ p̄sentiat: s; ē animi viri-
bus infirm⁹: ei si qd eueniat aduersū: desinet cole-
re forsitā inocētīā p̄ quā n̄ potuit retinere fortūaz

Sit aliq̄s. Sic pbia assignat cās speciales quare bo-
nis & malis indifferentē eueniunt nunc prospera nunc ad-
uersa. Secdo excusat se de ampliori pertractatōe hōiū cā-
rum: scda ibi. Neq̄ enim p̄bas. primo declarat inētūz
suū. de bonis. scdo de malis. ibi Nam id quoq̄. p̄rio
assignat cām quare aliq̄bus bonis non eueniunt mala. se-
cundo quare aliq̄s eis contingunt mala. ibi. aliis mixta.
Primo ostendit quare bonis non contingant mala. secudo
quare contingant eis q̄nq̄ bona ibi. fit aut. Primo assi-
gnat duas cās quare bonis non eueniāt mala: secunda ibi
Est aliis. Prima cā est infirmitas animi alicuius boni
cui si adueniret aduersitas ipse deterioraret vñ dicit I l̄a
Sed sit. i. ponamus q̄ aliq̄s sit ita bene moratus. i. mori-
geratus q̄ diuinum & humanum iudicium consentiat de
eo forsan ipse est infirmus viribus animi non potens resi-
stere aduersitatibus. Cui si eueniat qd. i. aliqd aduersū. for-
sitā desinet colere inocētīam. i. exercere virtutē p̄ quas
non potuit retinere fortunam. q̄ imputabit sue inocētīe
q̄ prosperitas sua recessit. quāadmodū legīt de Job. cui
vix sua improperebat dicens. Adhuc permanens in sim-
plicitate tua benedic deo & morere.

Pareit itaq̄ sapiens dispensatio ei quem dete-
riorez facere possit aduersitas: ne cui non conue-
nit laborare patitur.

Pareit itaq̄ illi sapiens dispensatio. i. puidētīa dei.
quoniam aduersitas possit facere deteriozem: nec patit̄ euz la-
borare aduersitate cui non cōuenit. Nota dū q̄ quidā

boni sunt ita imbecillia animi q̄ ex modica temptatōe ad
uerfatis mutarent: qd̄ videns deus parci iplis ne eos
aduersitate deiciat. Unde apostolus. fidelis deus qui n̄
patitur vos tentari vltra id quod potestis.

Est alius cunctis virtutib⁹ absolut⁹ sanctusq̄
ac deo primus: hūc cōtingi quibuslibet aduersū
nephas puidētīa indicat: adeo vt ne corporeis q̄
dē morbis agitari sinat nā vt qdā me quoq̄ excel-
lētiori ait: viri sancti corp⁹ edificauerūt virtutes.

Est alius cūctis virtutibus absolut⁹. Sic assignat aliā
cām quare quibusdā bonis non adueniant mala dicēs
Est alius homo absolutus. i. perfectus cunctis virtutibus
& sanctus & primus deo. hunc hōiem. ptingi. i. tangi aliq̄-
bus aduersis. puidētīa diuina iudicat nephas. adeo. i. i-
tantū. vt nec sinat ipsum agitari morbis corporeis. qd̄ cō-
firmat auctoritate cuiusdāz pbi dicēs Nam vt ait. quidā
pbi⁹ excellentior me cuius auctoritatem ponit. in greco q̄
tantū sonat in latino. Corpus viri sancti edificauerūt vir-
tutes supple p̄feruādō ipsum ab aduersis. Nota q̄ se-
cunda cā quare aliq̄bus non adueniūt aduersa est excel-
lens sanctitas ipsoz. sicut enim deus excellentē malos n̄
tñ punit in futuro. sed etiam in p̄sēti. sic aliquos excellentē
bonos nō tñ p̄miat in futuro sed in p̄sēti ab aduersitate cu-
rodit. Notandū quare pbia dicat quidā excellentior
me dicit. cum nullus sit excellentior pbia. Dicendū q̄ l̄a
sic debet erponi. Nā quidā pbi⁹ excellentior aliis pbi⁹
me. i. per me pbiam dicit.

Sit autē sepe bonis summa rerum regenda de-
feratur. At exuberans retundatur improbitas.
Aliis mixta quedam pro aiorum qualitate distri-
buit. Quosdam remordet. ne longa felicitate lu-
xurient. Alios duris agitari vt virtutes animi pa-
tientie vsu atq̄ exercitatione p̄firmant. Alii plus
equo metuūt quod ferre possunt. Alii plus equo
despiciunt quod ferre non possunt. hos in experi-
mentum sui tristib⁹ ducit: Nonnulli veneran-
dum seculi nomen gloriose precio mortis eme-
runt. Quidam suppliciiis inerpugnabiles exem-
plum ceteris pretulerunt: inuictaz malis esse vir-
tutem Que q̄ recte atq̄ disposite et ex eorum
bono quibus accedere videntur fiant nulla dubi-
tatio est.

Sit autē sepe. Sic ostendit quare bonis sepe contingant bo-
na dicens. fit aut. i. cōtingit sepe vt summa rex regēda. i.
principatus regendi res deferat. i. pcedat bonis. i. probis
non tñ pp utilitatem bonorum hōiū. sed vt improbi-
tas exuberans. i. habundans maloz. retundat. i. compe-
scatur vel reprimatur. Sic assignat cāz quare bōis q̄nq̄
contingant mala dicens. Aliis. i. bonis deus distribuit q̄-
dam mixta. i. nunc bona nunc mala pro qualitate animo-
rum. quosdam enim bonos deus remordet aduersitatib⁹
ne luxurient. i. supbiānt longa felicitate. i. p̄speritate. Ali-
os bonos patiatur agitari. i. verari duris. i. aduersitatib⁹
vt virtutes al ipsoz p̄firmant vsu & exercitatione patientie
vt patet in Job. Alii plus equo metuunt qd̄ bene ferre
p̄nt. sicut Thomas formidauit ingressū indie dicens. do-
mine mitte me quo vis preter q̄z ad indos. Alii plus equo
despiciūt qd̄ ferre nō p̄nt. q̄ q̄s p̄sumendo despiciūt tēta-
tōes q̄s tñ ferre nō p̄nt. Ut sāt⁹ petr⁹ q̄ dicit. Et si opor-
tuerit me mortē tecū non te negabo a. i. tētatōne & accusatio-
ne ācille xp̄s negauit: hos viros de⁹ ducit. i. tētat⁹ tristib⁹
. i. aduersitatib⁹. I exp̄mētū sui. i. i. recognitiōe sui. vt sciāt
qd̄ possint & qd̄ n̄ possint. n̄ nlli. i. aliq̄ emerūt p̄cio mortis
venerandū

venerandū nomen seculi sicut martyres. Quidā expugna-
biles suppliciis pulerūt ceteris exemplū virtutem esse in
uictam a malis. que oīa q̄ recte et dispositē hāt ex eoz bo-
no qbus accedere vident nulla est dubitatio. Et notandū
q̄ qdam plus timent q̄ timere deberent aliquā aduersita-
tem. de qbus dicitur in psalmo. Trepidauerūt timore vbi
non erat timor. Talibus deus imittit aduersitates quib⁹
resistunt vt cognoscant se gratia dei posse resistere ei qd̄ ti-
mebant. Alii autē psumentes de p̄p̄is viribus despiciūt
tentationes quasi potentes resistere eis. illis deus tentatio-
nes imittit et p̄mittit eos succumbere vt cognoscant q̄ fra-
gilia sit humana natura sine diuina gratia.

¶ Nam illud quoq; q̄ improbis nunc tristitia nūc
optata proueniunt: ex eisdem ducitū causis. ac
de tristibus quidem nemo miratur. q̄ eos malo
meritos omnes existimāt. quorū quidē supplicia
tum ceteros ab sceleribus deterrent: tum ipsos
quibus inuebuntur emendant.

¶ Nam illud quoq; hic assignat cās quare malis q̄q;
bona q̄q; mala p̄stent. Et primo ostendit quare malis cō-
stent mala. scđo quare bona ibi. Leta vō. Primo dicit
ex eisdem causis ducitur. i. p̄batur. q̄ improbis nunc p̄-
ueniūt tristitia. nūc optata. sed de tristib⁹ que malis eueniūt
nemo miratur vt oēs existimant eos. i. malos eē meritos
.i. dignos malo: quoz maloz supplicia ceteros deterrent
.i. terrore retrahunt a sceleribus. et ipsos malos emendāt
quibus inuebuntur supplicia. Et notandū q̄ p̄bia innuit
tres cās quare malis eueniūt mala. Prima est q̄ oēs ho-
mines estimant eos dignos malo. Scđa q̄ per supplicia
malorum alii a malo retrahuntur. Tertia causa quia ma-
li suppliciis emendantur.

¶ Leta vō magnum bonis argumentum loquitur.
Quid de huiusmodi felicitate debeant iudi-
care quā famulari sepe improbis cernant. In q̄
re illud etiā dispensari credo: q̄ forsitan alicuius
tam preceps atq; importuna natura est: vt cum i
scelera poti⁹ eracerbare possit rei familiaris ino-
pia: huius morbo prouidentia collate pecunie re-
medio medetur. Hic sedatam probis consien-
tiam spectans et secum fortunam suā comparās
forsitan p̄timeſcit: ne cuius ei iucundus vsus est
sit tristis amissio. Mutabit igitur mores: ac duz
fortunā metuit amittere nequitiam derelinquit.
Alios in cladez meritā precipitauit indigne acta
felicitas. Quibusdā p̄missū puniendi ins est vt
exercitijs bonis: et malis esset causa supplicii.

¶ Leta vō magnum bonis argumentum loquuntur. Hic
assignat causas quare malis bona eueniant. secundo sol-
uit tacitam q̄onem sine obiectionem ibi. Nam vt p̄bia.
Primo dicit. Leta vō. i. p̄sp̄a que malis eueniunt. lo-
quūt id est iudicant bonis magnū argumētū. quid iudica-
re debeant de hui⁹ felicitate. quā sepe cernant famulari
improbis. Habent enim probi ex hoc certissimū argumē-
tum q̄ illa non est vera felicitas que malis aduenit: s; fal-
sa deceptio. Tunc assignat primā cām quare deus malis
cōcedit bona et p̄sp̄a: q̄ qd̄ mali per prospera p̄seruan-
tur a peioribus sceleribus ne fiant fures vel raptores et vi-
ci. In qua re q̄ malis eueniant p̄sp̄a illud credo dispē-
sari. i. dispensatione ordinari. q̄ forsitan natura alicuius
mali est tā preceps ad malum et importuna. vt inopia rei
familiaris id est paupertas possit cum eracerbare. i. puo-
care. in scelera scđ ad furtū vel ad rapinam. huius morbo
diuina prouidentia medetur remedio collate pecunie. Tūc

assignat secundā cām talem q̄ ideo malis eueniūt p̄sp̄a
vt p̄sp̄itate emendeit vitam quā timent ne p̄pter mali-
tiam amittant. Unde dicit. Hic id est aliquis malus: spe-
ctans. i. considerans cōscientiā suā sedatam p̄bis. i. ma-
culatā vitis. et ipse cōparans secū fortunā. i. p̄sp̄itatem
suā. forsitan p̄timeſcit: vt cuius rei. s. p̄sp̄itatis iucundus
ē ei vsus illi⁹ fiat tristis amissio. et dū metuit amittere for-
tunam derelinquit nequitiam. Tunc ponit tertiā cām vi-
dens. Aliis malis aduenit p̄sp̄itas vt incidant maiorem
miseriam aduersitatis: q̄ licet dictū sit. ii. libro p̄sa. iiii.
In omni aduersitate fortūe infelicissimū genus infortu-
niū est fuisse felicem. Unde dicit in littera q̄ felicitas idi-
gne aucta. Alia littera habet acta. i. inducunt alios malos
p̄cipitauit in meritā cladē. i. in miserā. Et addit q̄ qui-
busdā malis p̄missū ē. i. concessum. ius puniendi. i. pote-
stas vt sit bonis causa exercitiū in virtutibus et patiētia: et
et malis sit cā supplicii. Et nota q̄ felicitas quosdam p̄ci-
pitat in cladez aduersitatis. vnde samariens. P̄romouet
iniustos fortuna volubiles: vt quos scđere precipites
fecit ad ima rotet. Mā grauiore ruit turris tumefacta rui-
na. Et grauius pulsat alta cypressus humum. Et notā
dū q̄ boni per aduersitates in virtutibus. et patientia exer-
centur. Unde idem pauper henricus. Aspera ferre decet
maturant aspera mentem. Et bene matura plenius vna
sapit. Per nimios estus gelidas transitur ad vndas. Sic
q̄ per oppositum dulcia querit homo.

¶ Nam vt probis atq; improbis nullū sedus est:
ita ipsi inter se improbi nequeunt cōuenire. Quid
cum a semetipsis disceptantibus conscientiaz vi-
ciis quiq; dissentiant: faciantq; sepe que cum ges-
serint non fuisse gerenda decernant.

¶ Nam vt probis. Hic soluit quādā obiectionē. scđo infert
quādā conclusionem. ibi. Et quo sepe. Primo dicit.
Alijs diceret. dixisti q̄ malis est cōcessū ius puniendi vt
sint causa supplicii aliis malis. hoc non videtur verum q̄
malus non punit malum cū sint similes. hoc soluit p̄bia
dicens. Sicut probis et improbis nullum est sedus id est
cōcordia. q̄ semp inuicē cōtrariā. Ita ipsi improbi ne-
queunt inter se cōuenire. Quid n. i. quare nō esset ita cū
quiq; .i. quilibet mali. dissentiat a semetipso vitis disce-
pentibus. i. distrabentibus conscientiam ipsorum. et sepe
mali faciant: que cum gesserint. i. fecerint. decernant. i. iū-
dicent. non fuisse gerenda. i. facienda. Et notandum q̄ in
eant aliquis ē bonus iniquū seruāt ordinem in vltimis
finē qui finis ē sumū bonū. et quillū finē et ordinē oēs bōi
seruāt. id oēs boni in eo q̄ boni sunt suicem cōcordāt. ma-
li autem quā hunc ordinem non obseruant et a semetipsis
discordant mutuo sibi concordare non possunt.

¶ Et quo sepe summa illa prouidentia protulit in
signe miraculum: vt malos mali bonos facerent
Nam dum iniqua sibi a pessimis quidē perpeti
videntur noxiorum odio flagrantes ad virtutis
fragem rediere: dum se eis dissimiles student eē
quos oderant: sola est enim diuina vis cui mala
quoq; bona sint: cum eis cōpetenter vtendo ali-
cuius boni elicit effectum. Ordo enim quidem
cūcta complectit: vt quod ab signata ordinis rō-
ne decesserit: hoc idem in alium tamen ordinem
relabatur: ne quid in regno prouidentie liceat te-
meritati: fortissimus in mundo deus cuncta re-
git cum omnia secula preuidet ac prospicit.

¶ Et quo sepe summa illa. Hic infert quādā conclusionem
dicens. Ex quo mali puniunt malos ex hoc diuina p̄ui-
dētia protulit isigne miraculū. s. vt mali facerent malos bo-

nos quod declarat. Nam dum quidam mali videntur per-
petri iniqui a pessimis. ipsi flagrant. i. ardentes. odio noxio-
rum. i. vanorum suorum. ipsi redire ad frugem virtutis
.i. ad utilitatem. dum tales student se esse dissimiles istis ma-
lis quos oderant. et addit quod sola diuina vis talis est cui ma-
la sunt bona. i. cedunt in bonum: sicut cum malus facit ma-
lum bonum. unde subdit. Cum deus viuendo competenter
magis elicit effectum alicuius boni. Ordo enim fatalis cum
ita complectitur. ut quod decesserit ab signata ratione ordi-
nis. i. mali relabatur in alium ordinem. i. boni. ne regno prou-
dentis dei liceat. quid. i. aliquid temeritati. i. inordinationi. et
ponit auctoritatem in greco que tunc sonat. fortissimus in
mundo deus omnia regit. Et notandum quod bonum pueni-
ens ex malitia improborum non est imputandum ipsis impro-
bis. sed tamen diuine virtuti que nouit ex malis efficere bona
et ideo deus malum dirigit ad bonum sua intentione et potestate
non tamen hoc ideo est extra culpam. qui illud malum agit ma-
la intentione. Et notandum quod alius ordo naturalis. alius ordo
a deo prouisus. Ordo naturalis est ut deus et proximum diliga-
mus. Ordo prouisus est temporalis rerum dispositio que
satum vocatur. et ideo ordinem naturalem sepe dimittimus ali-
quid plus deo diligendo et proximum odiendo. tamen or-
dinem prouisum a deo nunquam effugimus. quia nunquam ali-
ter prouenit quod deus prouidet. et si aliquid recedit ab ordi-
ne naturali relabitur in alium: ut si aliquid est malum quo
ad misericordiam ipsum est bonum in comparatione ad in-
iustitiam. ita quod in regno diuine prouidentie nihil relinquit
temeritati. i. inordinationi.

Neque enim phas est homini cunctas diuine ope-
re machinas vel ingenio comprehendere vel ex-
plicare sermone. Hoc tamen prosperitatis sufficiat quod
naturarum omnium proditor deus idem ad bo-
num dirigens cuncta disponat. Dumque ea que
promittit in sui similitudine retinere festinat. Ma-
lum omne de reipublice sue terminis per fatalis
seriem necessitatis eliminat. Quo fit ut que in ter-
ris habundare creduntur: si disponentem prou-
identiam spectes: nihil usque mali esse perpendas.
Sed video iam dudum te et pondere questionis
oneratum: et rationis prolixitate fatigatum: ali-
quod carminis expectare dulcedinem. Accipe igitur
haustum quo relictus firmior in vltiora contendas

Neque enim phas est homini. Hic philosophia excusat se
de ampliori indagatione capere dicens. Neque enim est phas
homini vel ingenio comprehendere vel sermone explicare.
cunctas machinas. i. causas vel dispositiones opere diuine. i. diu-
ni operis. hoc tamen sufficiat prosperitatis. quod deus proditor. i. pro-
ductor omnium naturarum disponat cuncta dirigens ad bonum
Et dum ea que promittit. i. predixit festinat retinere in simi-
tudine sui. i. in bono. ipse eliminat. i. excludit. per seriem.
i. per ordinem fatalis necessitatis: de malum de terminis sue
publice rei. i. mundi. quo fit ut mala que creduntur habun-
dare in terris. si spectes prouidentiam disponentem nihil
perpendas usque esse mali. Tunc inuocat Boetium ad con-
solationem metricam dicens. Video te esse oneratum pon-
dere questionis que difficilis est. et fatigatum prolixitate ora-
tionis. expectare aliquam dulcedinem carminis. Igitur ac-
cipe haustum dulcedinis metricæ. quo relictus. i. recrea-
tus firmior contendas. i. pergas in vltiora. Et notandum
quod dicit malum nusquam esse in comparatione ad diuinam prou-
identiam. quia malum non est aliqua natura neque aliqua
res. omnis enim natura et res appetit suam perfectionem
Cum autem appetibile habeat rationem boni si malum esset
natura et res appetens perfectionem: malum esset bonum
Et notandum quod nullum est malum simpliciter et totaliter

in mundo quin in comparatione ad diuinam prouidentiam
habeat rationem boni. unde expedit multos defectus con-
tingere in vniuerso ne multa bona tollantur. Si enim non
corrumperetur aer ignis non conseruaretur. nec vita le-
onis conseruaretur nisi occideretur agnus vel asinus. ne-
que laudaret iustitia nec patientia si non esset iniquitas. Et
quo patet quod multa in comparatione ad nos sunt mala que in
comparatione ad diuinam prouidentiam omnia disponunt
semper quod melius competunt vniuersa bona sunt.

CAdetrum sextum quarti libri.
Vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mente
Aspice summi culmina celi.

Ilic iusto federe rerum
Veterem seruant sydera pacem.
Non sol rutilo concitus igne
Solidum pbebes impedit arcem.
Nec que summo vertice mundi
Flectit rapidos vrsa meatus:
Nunc occiduo lota profundo
Cetera cernens sydera mergi.
Exipit oceano tingere flammæ.
Semper vicibus temporis equis
Vel per feras nunciat umbras
Renebitque diem lucifer almum.
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor. sic astrigeris
Bellum discors erulat oris.

CAdetrum sextum quarti libri.
Vis celsi iura tonantis. Istud est sextus met-
rius quarti: quod semper quosdam dicitur ado-
nicum. semper quosdam archiloicum. ab inuen-
to rethetrametrum. Dactylicum a pede predominantem
te. In quo metro phas commendat diuinam prouidentiam in
dispositione rerum. et primo ex parte rerum que diuina dis-
positione regunt. secundo ex parte dei regentis ibi. Sedet interea
Primo commendat diuinam prouidentiam in regimine cor-
porum celestium. secundo in regimine elementorum. tertio in re-
gimine temporum. quarto in regimine generabilium et corru-
ptibilium secunda ibi. Nec concordia. tertia ibi. His de cau-
sis quarta ibi. Nec temperies. Primo dicit. Si tu solers
.i. sapiens vis pura mente cernere iura. i. regimina quod munda
regunt. celsi tonantis. i. dei: aspice culmina. i. altitudines
summi celi. Illic sydera seruant veterem pacem. i. antiquam concor-
diam quam eis diuina prouidentia indidit iusto federe. quod sol per-
tinet. i. amor. rutilo igne. i. calore non impedit gelidum arcem
pbebes. i. lucem. nec visa que flectit rapidos meatus. i. motus cir-
ca polum septentrionalem nunquam lota occiduo profundo. i. mari
occidentali: cupit tingere. i. mergere. Animas oceano. i. ma-
ri. cernens cetera sydera mergi in mare. et loquitur more vul-
gari. credit vulgus. in. stellas que occidunt descendere in mare. et
velper. i. venus semper equis vicibus ipse nunciat feras umbras
noctis. et eadem venus eris lucifer renebit diem almum. i. cla-
rum. Sic alternus amor pueniens ex diuina prouidentia. reficit
eternos cursus syderum. sic. i. per tale mutua concordia bel-
lum discors erulatur. id est expellitur ab oris astrigeris. id est a
regionibus celestibus que gerunt astra.

Et notandum de hac dictione solers que semper istud interpretatur
quasi sollicitus in arte vel viliis et sic dicit scribi per du-
plex. ll. Sed semper in dictione dicitur a solon. quod est totum vel
multum. et ars tis. quasi totus vel multus in arte. et sic debet
scribi per simplex. l. Et notandum quod deus magis deuotus to-
nans a tempestate tonandi. quam ab alia tempestate. quod ma-
ior terror per eam incutitur mentibus hominum quam per
aliam.

aliam. Unde per temp estatem tonandi hoies magis inducuntur ad recogitandam diuinam potentiam. ¶ Notandum qd vna habens septem stellas circa polu septentrio nalem mota nunq occidit sed semper mobilis apparz. Iste stelle nobis oriuntur et occidunt. de venere autem que de nocte sequit solē et de mane lucifer dicta precedit soles visum fuit in primo libro metro secundo.

Hec concordia temperat equis

Elementa modis. vt pugnancia

Vicibus cedant humida siccis.

Iungantqz fidem frigora flammis.

Pendulus ignis surgat in altum.

Terreque graues pondere fidant.

Hisdem causis vere tepenti

Spirat florifer annus odores.

Etas cererem feruida siccit:

Remeat pomis grauis autumnus.

Hyemem defluus irrigat imber.

Hec temperies alit ac profert

Quicquid vitam spirat in orbe.

Eadem rapiens condit et aufert

Obitu mergens orta supremo.

¶ Hec concordia temperat equis. Hic pbia comendat regimen diuine pudentie in elementis dicens. Hec pcor dia proueniens ex diuina puidetia. tempat elementa egs modis vt humida elementa pugnancia. i. p traria cedant. siccis. vicibus. i. vicuerfa. ita qd qhs pualcant humida. et qhs siccis. et qd frigora. i. elementa frigida. iungant fidem. i. p cordia flammis. i. calidis clemetis. ne vnu tota aliud corrupat. et hec pcor dia facit vt pendulus ignis surgat i altu. i. moueatur sursum. et terre graues pondere fidant. i. deorsum resideat. Tūc comēdat regimen dei circa tempo ra dicens. Hisdem causis. i. filibus causis per diuinā puidetia ordinatis annus florifer. i. in quo habūdant flo res spirat odores ipso vere. i. tempore veris. tepente. i. incalcescente. Etas feruida siccit. i. maturat. cererem. i. fruges. Autumnus remeat. i. reuertit. grauis. i. onerosus. po mis. imber defluus irrigat hyemē. Tūc comēdat regi men dei circa generabilia et corruptibilia dicens. Hec tepe ries. i. temperata dispositio puidetie diuine alit et profert qe qd i orbe spirat vitam. i. qe qd viuūt et eadem temperies rapiens ea que fecit. condit. i. abscondit. et aufert. i. ab esse mergens orta. i. pducta supremo obitu. vltima morte.

¶ Notandum fm comēdatorem. 8. pbi. ¶ Primū anti quū nihil facit sine scōo antiquo. i. celo. ergo pzia cā gene ratione et corruptione clemetoz et olum in mūdo et tempo ri distinctiones opaf mediantibus corporibus celestibus. vñ in lib. de pmo Aristo. scribit qd creator oluz sua sapiē tia pparauit speras. et in qlibet spera stellas lucidas. et de dit ipsi virtutem vñandi i hoc mūdo faciendi bonū et ma lū mortē et vitam et incedunt stelle fm virtutez ipsi a crea tore datā. fm desideriu et voluntatē eius in ascendendo et descendendo. nunc de oriente ad occidentem. nunc de occi dente ad orientem sine ptradictione. et oēs stelle sunt sicut ser ui oho obedientes. et cursus et motus earum non est a. sei ipsis nec virtute earum. sed est creator qui facit eas moueri

Sedet interea conditor altus:

Rerūqz regens flectit habenas

Rex et dominus: fons et origo.

Lex et sapiens arbiter equi:

Et que cum motu concitat ire.

Sistit retrahens: ac vaga firmat:

Sedet interea cōditor altus. Hic comēdat puidetiam

diuinam ex pte dei regentis dicens. Interea dnm res sic geruntur. altus p ditor. i. summus creator rex deus. sedet. i. in se inmutabiliter manet regens oia. flectit. i. moderat habenas rex. i. frena eris rex per sapientiam gubernatio nis. dñs per potentia creationis. fons ois bonitatis. et ori go oluz et ipse a nullo: lex oia ligans. et sapiens arbiter. i. iu dex. equi idest equitatis omnibus retribuens fm iustitiaz que. i. lex oia regens. pccitat. i. excitat entia. ire. i. pcedere ad esse motu. i. p motū et sistit. i. pmanere facit ad tps in es se retrahens oia ad non esse. et ipsa firmat per gratiam va ga. idest instabilia per naturam.

¶ Nam nisi rectos reuocans itus

Siccos iterum cogat in orbes.

Que nunc stabilis continet ordo:

Dissepta suo fonte fatiscant.

Hic est cunctis communis amor:

Repetuntqz boni fine teneri.

Quia non aliter durare queant.

Nisi conuerso rursus amore.

Resistant cause que dedit esse.

¶ Nam nisi deus reuocās rectos itus. i. rectū pgressum q est ab esse ad non esse. cogat. i. reducat entia in flexos or bes. i. in quāsdā circulationes. ea que stabilis ordo diuine prouidentie cōtinet. ipsa dissepta. i. sepata. a suo fonte. i. a suo pncipio qd est deus. fatiscant. i. deficiant et ad nihil lum deueniant. Hic fons est cōis amor cunctis entibus. et cūcta reperunt. i. appetunt. teneri. i. pseruari fine boni. i. p finem boni. qd res aliter non qant durare. i. in esse perpe tuari. nisi puerfo amore. resiliant. i. redeāt cause. i. ad cām primā que dedit eis esse per creationē. ¶ Notandū q en tia reguntur a deo p quādā circulationē fm quā quodaz mō perpetuant in esse. verbi gratia. De? sic disposuit res vt ex semine proueniat herba. et ex ouerso ex herba produ catur semen. sic in generatione elementoz fit adam circulus dum ex aere generat ignis et iterū ex igne aer. Item i creaturis rōnalibus que progrediūt a deo pductiōe nāe. fit iterum reflexio ad ipsum deum per reductiones gratie vt sic nihil pmaneat in rebus ens et pfectū nisi per quādā circulationem. et hoc innuit pbia in littera. ¶ Notandum q finis ad quē oia naturali appetitu tendunt est ipsuz som mum bonum quod est deus. hic finis consequuntur rō nales creature p opationē intellectus et volūtatis. Sed irra tionales creature cōsequuntur ipm solū p hoc qd ipm rep sentant per quādā pncipationes eēndi. et ideo eodē appeti tu naturali quo aliqd appetit suū esse. eodem appetitu. ten dit in suum vltimum finem. et hoc innuit in littera cum di cit. Hic est cunctis communis amor.

¶ Prosa septima libri quarti.

Am ne igit vides qd hec oia q diximus
cōsequat. B. qd nā inq. P. Dēm in
quit bonā prorsus esse fortunā. b. Et q
inquā fieri pōt. p. Attende inquit. cū ois fortuna
vel iocunda vel aspera: tū remunerandi erere cēdi
ue bonos tū puniendi corrigendi qz iprobos cā
deferat: p q ois bona quā vel instā cōstat eē vel
vtile. b. Nimis quidē inq. vera rō: Et si quā pau
loante docuisti prouidentiam fatūne considerare:
firmis viribus est mira sententia

¶ Prosa septima quarti libri.

Am ne igit vides. Ista ē septima et vltima pfa
hui? quarti in qua pbia deducit quādā cōclu
sionē ex pmissis. Et pso facit hoc. secūdo sub
iungit quādam exhortationem. secūda ibi.

Quare inquit. Primo ponit cōclusionē intentā. secundo cōpat eā ad opinionē vulgi. scda ibi. Sz eā. Primo dicit Uides ne iā o boeti quid cōsequat hec oia que dixim? di cit boeti? Quid inq? i philosophia. Oēs fortunā proflus eē bonā dicit boeti? i q inq? i. quōd hoc pōt fieri. Cui phi losophia. Attēde inqt. Cū ois fortunā siue locūda siue aspe ra. deserat cā remunerādi vel exercendi bonos vel cā pu niendi vel corrigēdi improbos p3 q ois fortuna ē bona q3 vel cōstat esse iustā sicut illa que punit malos. i pmiat bo nos. vel cōstat esse iustā. sicut que exercet bonos i corrigit malos. dicit boetius nimis. i. valde vera est ratio. i si pui denti quā pauloante docuisti. i fatū considerem. tunc sen tentia est nra. i. firmata firmis virib? i. rōnibus.

¶ Notandū q ex quo fm diuinā providentiā bonis i mal nūc prospera nunc aduersa eueniunt: bonis ppter remune rationem prospera: et propter exercitationem in virtutib? aduersa. p3 q p3era fortuna remunerans et aduersa erer citans est bona. Item cum prospera fortuna malos cimen det vt visum est prius et aduersa ipsos corrigit et iuste pu niat patet ipsam etiam esse bonam.

¶ Sed eam si placet inter eas quas inopinabiles pauloan posuisti nūerem? .p. Et quid inquit: B. Quia id hominū sermo cōis vsurpat. i qui dē crebro quorūdā malā eē fortunā. p. Vis ne in quit igit paulisp vulgi sermōibus accedamus. ne nimium velut ab būanitatē vsu recessisse videamur. B. At placet inq. p. Nonne igitur bonū censes eē qd pdest. b. ita est inq. p. Que vō aut exercet aut corrigit prodest. b. fateor iquā. p. bo. na igitur: b. Quid ni. p. Sed hec eorum est: qui vel in virtute positi cōtra aspa bellum gerūt: vel a viciis declinantes virtutis iter arripiūt. b. Ne gare inquā neqo. p. Quid vō iocunda que in pre miū tribuit bonis. Nū vulgus malā eē decernit b. Nequaq. Verū vti est ita quoq3 esse optimā censet. p. Quid reliqua que cuz sit aspera i iusto supplicio malos cohercet. Num bonam popul? putat: b. Immo omnium inquam que excogitari possunt iudicat esse miserrimam. p.

¶ Sed eam si placet. Dic cōpat hanc cōclusionē ad opinio nē vulgi ostendens eam vulgo esse inopinabilem. et ingrit quid vulgus sentiat de qualibet fortuna. secūdo ex opinio ne vulgi concludit quoddam contrariū ipsi vulgo ibi. Cū de igitur. dicit ei go. O philosophia si placet eam opinio nem q omnis fortuna bona sit numeremus inter eas opiniones quas pauloante posuisti inopinabiles. dicit phi losophia quid. i. propter quid Boetius dicit. quia cōmu nis sermo hominū vsurpat istud. i. in vsum capit quorum dā fortunā esse malam quorundam bonam. i dicit philo sophia. Vis ne o Boeti accedamus paulisper sermonib? vulgi. ne nimis videamur recessisse a cōi vsu hominum di cit. Boetius. vt placet. i philosophia nōne censes bonum quod prodest. dicit. boetius. ita est. i philosophia. fortu na que aut exercet aut corrigit prodest dicit Boetius fate. or inquā. Ideo cōcludit philosophia. Omnis fortuna bo na est que exercet i corrigit. Dicit boetius. Quid ni. idest quare non. Et addit philosophia. Nec fortuna que exercz est eoz hominū. qui positi in virtute gerunt bellū contra aspera. sed fortuna que corrigit est eorum hominum qui declinantes a viciis arripiunt iter virtutis. Dicit boetius. Negare nequeo. Auerit philosophia. Quid est de for tuna iocunda. que tribuitur bonis in premiū. nūqā vul. gus decernit. idest iudicat eam esse malam. dicit Boeti? Nequaq3: sed censet. i. iudicat eam esse optimā sicut est. q

rit vltius philosophia. Quid est de reliqua fortuna que punit. que cum sit aspera i coerceat malos iusto supplicio nunquid populus. idest vulgus putat eam esse bonam. di cit Boetius. Immo iudicat eam esse miserrimam. omniū que excogitari possunt. ¶ Notandum q omnis fortuna vel est ad exercendum bonos i corrigendum malos homi nes. vel est ad remunerandum bonos i puniendum ma los. fortuna que est ad exercendum bonos i ad corrigen dum malos homines vtraz est bona. etiam secunduz opi nionem vulgi. quod probat philosophia. Illud quod pro dest bonum est. sed fortuna que exercet bonos homines p dest bonis. i que corrigit malos prodest malis. ergo vtraz est bona. fortuna autem que exercet est bonorum qui gerunt bellum contra vicia. fortuna que corrigit est malo rum qui declinant ad virtutes. fortuna autem que remu nerat bonos. bona est etiam secundum vulgares. sed que punit malos omniū pessima est fm vulgares. i hanc opi nionem vulgi de vtraz fortuna philosophia tāgit in ista.

¶ Vide igit ne opinionē populi sequentes qdāz inopinabile valde confecerimus. b. quid inquāz p. Ex his enim ait que cōcessa sunt euenit eozūz quidē qui sunt vel in possessione: vel in profectu: vel in adeptiōe virtutis oēm quecūq3 sit bonā: in improbitate vero manentibus oēm pessimam es se fortunam. b. Nec inquam verum est: tamen si nemo audeat confiteri. p.

¶ Vide igit. Hic philosophia ex cōcessis a vulgo cōcludit quoddā inopinabile i contrariū vulgo. i. malā esse fortunā tantū maloz. cū tñ opinē vulgus vt plurimū malā for tunā euenire bonis i dicit. Vide ne nos sequētes opinio nē populi. i. vulgi cōfecerim? i. cōcluserimus quoddā val de inopinabile apud vulgū. Quid inq3 dicit boetius et philosophia. Ex his eni que cōcessa sunt fm opinionem vulgare euenit q eoz qui sunt in pfecta possessione virtu tis vel in pfectu vel in adeptiōe virtutis. oēm fortunā esse bonā siue sit prospera siue aduersa. manentibus aut in im probitate oēm fortunā esse pessimā. et dicit Boetius. hoc vez ē fm vulgares: q3uis nemo audeat confiteri fm veri tatem. quia in rei veritate ois fortuna bona est tam bono rū q3 malorum vt probasti. ¶ Notandum q omnis for tuna bona vel est remunerans: vel exercens. vel corrigēs. fortuna remunerans est eoz qui sunt in possessione vir tutis. fortuna exercens est eorum qui sunt in profectu vir tutis. fortuna corrigens est eorum qui incipiunt esse vir tuosi. Ex quo relinquatur q eoz qui permanent in malitia sit fortuna pessima et hoc verū est fm opinionem vulgares

¶ Nota q quolibz fortuna potest dupliciter considerari. i. Uno modo in compatione ad causam vniuersalem que omnia regit et disponit ordinando singula in fines eis cō uenientem. sic omnis fortuna bona est vt probatū est. vel pōt cōparari fortuna ad istum cui euenit. i sic solum illa dicitur bona que aliquid bonum confert illi cui aduenit et illa mala que nihil boni confert.

¶ Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre non debet quotiens in fortune certamen adducitur: vt virum fortem non decet indignari quotiens increpuit bellicus tumultus: vtriq3 enim huic quidem glorie propagande: illi vero confirman de sapiētie difficultas ipsa materia est. Ex quo et enim virtus vocatur. q suis viribus nitens non superetur aduersis. Neq3 enim vos in proue ctn positi virtutis diffuere deliciis: i emarce scere voluptate venistis. Prelūm cum omni fortuna nimis acre censcritis. Ne vos aut tri stis opprimat

his opprimat: aut iocunda corrumpat firmis mediū viribus occupate. Quicquid autem infra subsistit: aut ultra progredit: habet et cōtēptū felicitatis: et nō hz premiū laboris. In vestra est. n. situz manu qualē vobis fortunam formare malitis.

Omnes enim q̄ videtur aspa nisi aut exercet: aut corrigit punit.

¶ Quare inquit ita. Hic philosophia facit quandā exhortationē dicens. Ex quo oīs fortuna est bona sapiens vīr si debet moleste ferre. quoties adductū in certamē fortie. i. cū fortuna. et nō decet fortis vīr indignari. i. turbari quoties increpuit. i. insonuit. bellicus tumultus. i. strepitus. Nam ip̄a difficultas bellandi et resistendi fortune est vīr. cuiqz vīro fortis et virtuosus materia. i. causa glorie propaganda. exercitiū enim bellicū est causa glorie vīro forti. Illi vero. i. vīro virtuoso resistētia fortune ē materia. i. causa cōfirmande sapiētie. i. virtutis. Ex quo. i. ex qua victoria talis difficultas virtus vocat. dicit enim virtus eo q̄ suis vīribz nō superet aduersa. et subdit. Hecqz. n. vos positi in p̄fectu. i. in via virtutis. venistis in mūdū diffilare delictis et emarcescere voluptate: pretiū nimis acre censēbitis. i. iudicabitis fieri cū oī fortuna. ne tristis fortuna opprimat efficiendo in desperationē aut iocunda corrumpat alliciendo ad voluptatē. occupate. i. tenete ergo mediū virtutis firmis vīribz. q̄ q̄qd infra subsistit a medio virtutis deficiento. aut ultra p̄gredit. mediū virtutis excedendo illud hz cōtēptū felicitatis. i. virtutis et nō hz premiū laboris et in vestra manu. i. p̄tate sitū est. qualē virtutē vobis malitis. i. magis velitis formare. s. bonā vel malā. Oīs. n. fortuna que videt aspera. aut exercet bonos et punit malos et sic bona est. **¶** Notandū q̄ p̄bia hortat sapiētem ad magnanimitatē cū dicit. Sapiēs nō d̄ moleste ferre fortunā. Nam sūm aristo. in ethicis. Sapiēs bene scit ferre fortunas q̄ hz se sine vitupio sicut tetragonū. Corp⁹. n. tetragonū quocūqz p̄ficiat firmiter stat et magnanīm⁹ est qui cōtra dissonas insultus fortune vnanimi mētis cōstātia militat. **¶** Notandū q̄ virtus consistit in medio inter duo vicia extrema ad quorū vnum impellit p̄spera fortuna ad aliud aduersa. verbi gratia. Aduersitas impellit ad desperationē et timiditatē. p̄speritas aut ad p̄sumptionē et audaciā. inter que cōsistit mediū virtutis cuius excessus vel defectus est viciosus. et hoc innuit p̄bia in littera. **¶** Notā q̄ in p̄tate hoīs ē facere fortunā sibi qualē vult. s. bonam vel malā qd̄ declarat philosophia in aduersa fortuna. qz si eā accipim⁹ bono aīo p̄ exercitiū et correctiōe ipsa est bona. Si aut eā toleram⁹ malo aīo etiā pro p̄a ip̄a mala ē.

¶ Adetrū septimū quarti libri.

Bella bis quinis operatus annis.
Ultor atrides frigie ruinis
Fratris amissos thalamos plauit.

Ille dum graie dare vela classi
Optat: et ventos redemit cruore:
Eruxit patrem: miserumqz tristis
Federat nate iugulum sacerdos.

¶ Adetrū septimū quarti libri.

Bella bis quinis. Hic incipit septimū et vltimū metrū hui⁹ quarti quod dicit sapiētū ab iūctore trochaei a pede p̄stante. in quo p̄bia cōfirmat suā exhortationē exēplo vīroz fortū q̄ sp̄ctis voluptatibz magnas subierūt labores spe laudis et glie. et p̄io pōit plura exēpla. scdō hortat nos ad imitationē eoz sibi. Ne nūc fortis. p̄dīa pars posset diuidi in tot partes quot exempla ponit que patebūt. p̄dīmū exēplū est tale. Paris filius priami regis troyanorū in greciā p̄fectus rapuit vxorē helenam Adenelai. et duxit eam

in frigīā regionē. Adenclaus autem cōquestus fratri suo agamēnoni hoc factū agamēnon cōuocatis p̄cipibz grecorū trāstretauit in frigīā et obsedit troyā decē annis. quā tādē destruxit et maioribz intersectis populū captinavit. Cū aut agamēnon p̄ficisceret versus troyam deuenit in quādā insulā vbi factus ē ei ventus cōtrari⁹. et regnauit vates qd̄ esset faciendū. qui dixerūt q̄ nō haberet vērū et spe rūm placaret dianā sacrificando ei suā filiā. Cui licet h̄ videret duri p̄ pietatē paternā. tñ suadente vltre spe laudis et glie sup̄ victoria obtinēda cōsensit vt eā immolaret: quo facto obtinuit ventū p̄sperū ad voluntatē. dicit ergo in littera. Atrides. i. agamēnon atride fili⁹ exis vltor ope ratus bella bis qnis. i. decē annis plauit. i. purgavit. vltiscedo amissos thalamos. i. vxorē cōtēptā in thalamo fratris menelai. ruinis. i. destructiōibus. frigie. i. troye. que sita fuit in frigīā. vū ille agamēnō. optat dare. i. exponere vela graie classi. i. naui grecali. et dū redemit ventos cruore filie sue. ip̄e eruit. i. deposuit. patrē. i. pietatē paternā et sacerdos tristis exis federat. i. federe sacrificat. miseruz iugulū. i. collū vel guttur. nate. i. filie agamēnonis: hz. n. buguitionē iugulū ē idē qd̄ guttur vel gutturis incisio.

¶ Fleuit amissos itbacus sodales.

Quos ferus vasto recubans in antro

Aderit immani poliphemus aluo.

Sed tamen ceco furibundus ore

Bandum mestis lachrymis rependit.

¶ Fleuit amissos. Hic p̄bia ponit sūm exēplū in quo declarat fortia acta ipsi⁹ vltis itēdēs talē fabulā. vltis rediēs de bello troiano. et. āns errauit i mari sustinēs multa aduersa: tādē casualiter vēit ad antz polipbemi qui erat mārim⁹ gigas hīs vnicū oculū in fronte. qui socios vltis occidit et vorauit: super quo vltis p̄ristatus sustinuit vsqz quo p̄dict⁹ gigas cibo repletus obdormiret. quo dormiente oculū quē in fronte habuit eruit. qui euigilās furibundus quesiuit vltis: sed excecatus ē inuenire nō potuit. Dicit ergo in littera. Itbacus. i. vltis ab itbaca regione vel ab aīo suo itbaco sic dictus ille fleuit. i. defleuit amissos sodales quos ferus poliphemus recubans. i. morās in vasto antro. idēst magno. merfit immanti aluo. i. magno ventre. sed tñ vltis furibundus rependit. i. restituit. gaudiū mestis lachrymis. i. suis tristitiis. ore idēst facie polipbemi ceco. idēst excecato.

¶ Herculem duri celebrant labores.

Ille centhauros domuit superbos.

¶ Hercule duri. et. Hic ponit aliud exēplū in quo describit acta herculis et labores eius qd̄ fingit meruisse celum dicēs. Duri labores alūp̄ri. celebrant. i. celebrē reddunt herculē. Cui⁹ pōit primū laborē. s. domationē centhauro rū dicēs. Iste hercules domuit cēthauos sup̄bos qui eū cōtēpserūt. **¶** Tbi notandū q̄ cēthauri monstra quedā dicta sūt ex medietate hoīs et ex medietate thauri: quos poete fingūt genitos ex semie Trionis qd̄ p̄ecit in nubē. qua Juno circūdederat se fugiēs a facie eius volētis cū ea cōcubere. hos cēthauos hercules domuit. Cū. n. quēmissēt ad ludū palestine in monte foloz. Hercules cōgressus eoz eis ipsos vsqz ad effusionē sanguinis prostrauit.

¶ Abstulit leuo spoliū leoni:

¶ Abstulit leuo spoliū. Hic ponit scdūm laborē herculis dicēs. Hercules abstulit spoliū. i. pellē leuo leōi. **¶** Tbi notandū q̄ in silua Thēnica fuit qdā leo crudelissim⁹ q̄ homines totius regionis inuasit: quē aggressus hercules pro liberatione patrie ipsam interemit excozians ipsū pellem pro spolio abstulit.

¶ Fixit et certis volucres sagittis.

¶ Fixit et certis volucres sagittis. Hic ponit tertium laborem dicēs. Hercules fixit volucres. idēst arpiās certis sa

gitis. **U**bi notandum qd rex finit filios suos excecavit qui nouerant suam de stupro accusauerant ppter quod in uisidia deorum ipse est excecatus: et apposite sunt ei arpie. id est uolucres virginis uultus. rapientes cibum de mensa eius quas hercules sagittis suis fxit et fugauit.

Poma cernenti rapuit draconi.

Aureo leua granior metallo.

Poma cernenti rapuit draconi. Hic tangit quartum laborem dicēs. Hercules rapuit poma draconi cernenti. i. custodienti illa rapuit aureo metallo. id est cū claua aurea Hercules inq̃ factus granior. i. fortior. leua. i. manu.

Ubi notandū qd septem fuerit filie atlantis habentes ortum aureum cū pomis aureis que dracone custodiebat. Hercules autem supueniens draconi poma aurea abstulit.

Cerberum trahit triplici cathena.

Cerberum trahit triplici cathena. Hic ponit quintum laborem dicēs. Hercules cerberum. i. canem infernale trahit ab inferis triplici cathena. **U**bi notandum qd piritheus uolens sibi desponsare reginam inferni. hercules et theseum et alteros viros fortes assumpsit quibus uenientibus ad infernū: cerberus ianitor inferni ipsos latratu suo ī pedibus. Hercules autem ipsum tribus cathenis vinxit: vltimū alios ipsum trahit de inferno triplici cathena. quia dicitur habere tria capita canina triplici cathena vincta.

Uictor imitem posuisse fertur

Pabulam seuis dominū quadrigis.

Uictor imitem. Hic ponit sextum laborem dicēs. Uictor. i. hercules fertur posuisse imitem dominū. i. diomedem in pabulum seuis quadrigis. i. equis quadrigam trahentibus. **U**bi notandum qd diomedes fuit rex tracie. qui equos suos pauid humana carne. quem hercules interfectum dedit suis propriis equis deuorandum.

Hydra combusto perit veneno.

Hydra combusto perit. Hic ponit septimū laborem dicēs hydra. i. serpens perit combusto veneno suo. **U**bi notandū qd in lerna palude fuit quidā serpens habens plura capita quoz vno preciso succrescebant tria. quē hercules aggreffus sagitando cum non videret se proficere collecta cōgerie lignorum ipsum cōbussit.

Fronte turbatus achelous amnis

Ora demersit pudibunda ripis.

Fronte turbatus. hic ponit octauū laborem dicēs. vbi sciendū qd cum hercules vellet deducere filiam cuiusdam regis que dicebat deianira fluius achelous quē debebat transire mutauit se in diuersas formas pugnādo cōtra herculem. cū autem vltimo mutasset se in speciem thauri. hercules ipso detecto abstulit sibi vnu cornu. quod sacrificauit copie. id est deo fortune. propter quod achelous uerecundia confusus fugit et in aquis latuit. unde dicit in litora achelous amnis. id est ille fluius fronte turbatus propter ablationem cornu. ipse demersit in ripis ora pudibunda. qd latuit pre pudore in ripis.

Strauit antheum libicis harenis.

Strauit antheum li. hare. hic ponit nonū laborem dicēs. hercules strauit. i. occidit antheum illū gigante harenis libicis. i. harenis libie regionis. **U**bi notandū qd antheus erat gigas de terra progenitus cuius erat talis virtus: qd si ali quādo ex fatione debilitaret tactu terre statim recuperabat vires. Qui cū exerceret magnā tyrannidem in libia aduenit hercules et cōgressus cum eo vnu simul luctabant. Cum aut antheus sentiret se debilitari sponte cecidit inter rā. et sic resipiscit vires: quod hercules cognoscēs ipsum a terra cleuauit: et supra pectus suum ipsum tenendo oppressit quousq̃ spiritum exalaret.

Lacus euandri satiauit iras.

Lacus euandri satiauit iras. hic ponit decimū laborem. **U**bi notandū qd cacus fuit monstrū cuomēs ignē per os

cui pater fuit vulcanus. manebat aut cacus in monte quentino spoliās et occidēs homines et furto plurimū infestēs: cum aut hercules veniret de hispania ducens secū multos boues. Lacus quodā boues herculis furabatur et trahit eos in antrū suū retrosum p caudas ne furtum pateret: cū aut hercules quereretur boues per mugitū vnius bonis peruenit ad antrū cachi. quo extracto ip̃s interfecit: cuius morte placata est ira euandri. quē idē cacus multū offenderat. vñ dicit. Lacus supple morte sua quā passus ē ab hercule. satiauit. i. cōpescuit iras euandri quē cacus multū offenderat.

Quosq̃ pressurus foret altus orbis

Setiger spumis humeros notauit.

Quosq̃ pressurus. Hic ponit vndecimū laborem herculis. **U**bi notandū qd in archadia erat quidā aper deuastans totā regionē: quē cū hercules agitarēt: aper sibi insultās humeros herculis spuma maculauit. quē ap̃rū tandem interfecit. vñ dicit. Setiger. i. aper gerens setas. notauit. i. maculauit humeros herculis. i. spuma vel salina. quos humeros altus orbis foret. i. erat pressurus. quia vt statim patebit. hercules humeris suis celum sustulit.

Ultimus celum labor inreflexo

Sustulit collo. preciumq̃ rursum

Ultimi celum meruit laboris.

Ultimus celū labor inreflexo. hic ponit duodecimum et vltimū laborem eius. vbi notandū qd athlas fingit fuisse quidā gigas supportās celū humeris suis. hic fatigatus rogauit herculem vt celū supportaret. quousq̃ ipse respiraret: quod et hercules fecit et p hoc celū meruit. unde dicit vltimus labor herculis fuit qd sustulit. i. supportauit celū collo inreflexo. i. inclinato. et rursum meruit celum tanq̃ precium vltimi sui laboris.

Ite nunc fortes vbi celsa magni

Ducit exempli via: cur inertes

Terga nudatis. superata tellus

Sydera donat.

Finit liber quartus

Ite nunc fortes et. Hic hortatur philosophia ad perfectiōem fortitū viroz imitationē. v. Ite nūc fortes. resistētes aduersitatib⁹. Ite illuc vbi ducit via celsa. i. ardua. magni herculis. que est via virtutum et via magni exempli ad aggreddendum fortia: et tunc inuehitur contra tardos et viciosos. v. Cur vos inertes. id est homines sine arte. sicut homines desidiosi. cur nudatis terga. i. dorso vestra fugiendo labores et aduersa. nam tellus. i. terrena concupiscentia superata donat homini sydera. i. celum. quia superata terrena concupiscentia efficitur homo dignus celo quod est locus deoz et spirituum. Itā sū aristotelē primo celi et mundi. Oēs cū locū qui sursum est deo attribuit et barbari et greci quicūq̃ putant deum esse. de quo loco dicit. Plato in fedrone. Viri speculatiui viuētes sū vitā cōtēplatiua: celestes sedes recipiūt in quib⁹ felicitate deoz potiuntur: qua felicitate nos faciat participes Iesus christ⁹ qd de⁹ sup oia benedictus in secula seculoz. Amen.

Incipit liber quintus. Prosa prima.

Iterat orationisq̃ cursum ad alia quedam tractanda et expedienda vertebat. **I**s. Tū ego. Recta quidē inquā erboratio: tuaq̃ prorsus auctoritate dignissima. Sed qd tū dudum de prouidentia questionem pluribus aliis implicitaz esse dixisti re experior. Quero. p. an esse aliquid omnino: et quidnam esse casum arbitreris. p.

Incipit

Explicit liber quartus. Incipit quintus.

Iterat orationisq; cursum. **Hic incipit quintus liber Boetii de consolatione philosophie cuius** est propositio: in qua philosophia vult soluere quod

dum dubia suam determinationem consequentia de fato et providentia: videtur enim ex dictis quod casus non sit. quod si oia sunt provida ita quod nihil eveniat propter ordinem providentiae divinae: ut quod nihil casualiter eveniat. quod casus ipsoz evenit inopinatus. Itaque videtur ex dictis quod liberum arbitrium non sit. quod oia disponunt secundum ordinem fatalis necessitatis. liberum autem arbitrium necessitate excluditur. videtur ergo si ponitur providentia et fatum quod oino excludatur liberum arbitrium. Philosophia ergo in presenti libro inquit vult casus sit et quod sit: et inquit vult liberum arbitrium. supponendo argumenta quibus liberum arbitrium cum providentia divina non videtur posse stare. post hoc ponit falsam solutionem quorundam quae improbat et ponit propriam quam rationibus confirmat: et de eternitate determinat et alia plura sicut patebit. Et divisit iste liber in undecim partes. quia sex sunt partes et quinq; intra eas: quae partes et quae ipsae determinantur patebunt in praesenti libro. In prima parte determinat de casu. et primo boetius agit acta philosophiae commendans eius exhortationem factam: et movet questionem de casu. Secundo philosophia excusat se ab eius determinatione et boetius illam excusationem remouet. Tercio philosophia determinat de casu: secunda scilicet. Tum illa festino. tertia ibi. Tum illo more. Primo dicit philosophia dixerat haec praedicta: et vertebat cursum orationis. id est sermonis ad tractanda quedam alia atque expedienda. Tunc ego boetius inquit O philosophia recta est tua exhortatio facta: et prolixus est dignissima auctoritate. scilicet quod tu dudum dixisti sexta parte primi libri. questione de providentia implicita. id est implicita esse pluribus aliis. questionibus ego exprobo te. id est realiter. quero enim an arbitreris casum oino aliquid esse supplet in rerum natura: et quidnam arbitreris esse casum supplet in rerum natura. Et notandum per hoc quod dicit boetius dixerat. inuit philosophiam tam expedivisse quae ad sui speculationem spectabat: et ita determinat principaliter huius libri intentionem et philosophia vertebat cursum orationis. id est orationem currentem: quod oratio philosophiae non impeditur ignorantia vocis: nec tarditate dicentis: haec orationem vertebat ad quedam alia tractanda. quae aut fuerunt illa boetius non exprimit. quod forsitan sua opinione minuerat desideranda vel forsitan quatuor ad propositum extranea. Notandum quod dicit exhortationes philosophiae fuisse rectas. quod philosophia hortabatur ad virtutes et ad contemptum fortuitorum. talis autem exhortatio quae fit ad bonum persequendum et malum fugiendum recta est. et dicit exhortationem philosophiae esse dignissimam auctoritate. quod quod a sapiente dicitur auctoritate sapientis dignum reputatur.

Tum illa festino inquit. Hic philosophia excusat se de huius opinionis vel questionis determinatione. Et boetius illam excusationem remouet dicens. Hic philosophia inquit. Ego festino absolvere. id est perficere debui. promissionem. et aperire tibi viam qua reueharis ad patriam. Hec autem quod tu queris de casu. et si per quoniam sunt per utilia cognita. id est cognita tam paulisper auersa sunt a tramite. id est via nostri propositi et dicit paulisper. quod non sunt totaliter auersa: sed aliquantulum eludant promissa: et est verendum. id est timendum. ne tu fatigatus de casu. id est questionibus extraneis. non possis sufficere ad emendandum. id est tractandum rectum iter. dicit boetius. O philosophia ne illud vereare. id est non timeas quod hoc fuerit mi

hi loco quod agnoscere ea quibus maxime delector. et cum oelatus. Circumstantia tua dispositionis mihi praesentit fide indubitata nihil est quod ambigat de questionibus. Et notandum quod dicitur via reueharis patriam hic patriam vocat beatitudinem quam prius inuenire docuit. Illa autem per quam homo peruenit ad ipsam sunt virtutes. de quibus Boetius intendebat agere non in presenti libro. sed in ultimis libris musicae suae agendo de musica humana. intentionem autem suam non compleuit. quia a rege theodorico morte puenit fuit.

Tum illa. Adorem inquit geram tibi: simulque sic erosa est. Siquidem inquit aliquis eventum temerario motu: nullaque causa coneride productum casum esse dicitur: nihil oino casum esse confirmo: et praeter subiecte rei significationem inanem prius esse vocem discerno.

Tum illa more inquit. Hic philosophia determinat de casu solvendo praemissas causas et questiones. Hic soluit primam an casus sit. secundo secundam. quod sit casus ibi. licet igitur. Primo ostendit quod significet per nomen casus. ponendo opinionem quorundam. Secundo improbat illam opinionem ibi. Quis enim. Primo dicit. O boetius ego geram tibi morem. id est conformabo me voluntati tuae. et sic sic est erosa. id est sic igitur. si aliquis diffinit quod ad nomen dicens casum esse eventum productum motu temerario. id est improviso. et nulla coneride causarum. Ego philosophia affirmo casum sic oino nihil esse. et discerno. id est iudico vocem casus prius esse inanem. propter significationem rei subiecte. sicut haec vox chimera inanis est. Et notandum quod quoniam questio si est praecedat questionem quod est. secundum quod questio quod est. quod est de quoditate rei. quod quod est rei nulli debet nisi enti. tamen questio quod est quod reus de quo quod est nois est prius cognitio. et ideo ex quo quod est nois. ois scire de aliquo si est. propter hoc philosophia ad quodendum de casu vult sit vel non accipit quod quod est quod significat per nomen. et dicit. Si aliquid dicitur casum esse eventum temerarium sine omni causa productum ego video vocem casus esse inanem tanquam sibi nihil correspondeat in re.

Quis enim cohercente in ordinem cuncta deo: locus esse vllus temeritati reliquus potest.

Quis enim cohercente. Hic philosophia improbat opinionem istam ostendens casum nihil esse secundum eam. secundo soluit questionem secundam rei veritatem ibi. Aristoteles meus. Primo ponit unam rationem. secundo aliam ibi. nam nihil. Antiqui dicebant quod casus est eventus temerarius. id est improvisus. Contra hoc arguit philosophia sic. Ubique quod omnia sunt promissa ibi nihil est temerarium. sed oia quae sunt promissa sunt a deo. ergo inter ea quae sunt nihil est temerarium. Hanc rationem breviter inuenit in littera dicens. Quis enim locus vllus potest esse reliquus. id est relictus. temeritati. id est improvisioni. deo cohercente cuncta in ordinem. id est per uisum. quod d. nullus. Et notandum quod omnia a deo sunt promissa cuius ratio est. Quoniam quod deus est causa omnia talia promissa sunt a deo. sed deus est causa omnis entis. ergo omnia entia a deo sunt promissa. Quod autem deus sit causa omnia entis patet. quod ab ipso dependet celum et tota natura. ut patet ex duodecimo metaphysice.

Etiam nihil ex nihilo existere vera sententia est: cui nemo unquam veterum refragatus est. Quod id illi non de operante principio sed de materiali subiecto: hoc est oino de natura rationum quasi quoddam iecerit fundamentum. At si nullis ex causis aliquid oritur: id de nihilo ortum esse videtur. Quod si hoc fieri nequit. nec casum quidem huiusmodi esse possibile est quale paulo ante diffinimus. B. Quid igitur inquam nihil ne est quod vel casus vel fortuitum iure appellari queat. An est aliquid: tamen si vulgus lateat: cui vocabula ista conueniant. p.

Causam nihil ex nihilo existeret. Et sic ponit aliam rationem probantem quod casus non potest esse sine omni causa productus si ent dicebat antiqui. arguit sic. Quod est ex nihilo nihil est sed quod est ex nulla causa ex nihilo et ergo quod ex nulla causa est nihil est. Sed secundum antiquos casus est ex nulla causa. quod est productus sine omni conerione causarum. ergo casus nihil est unde dicitur in littera. Vera sententia est cui nemo unquam veterum refragatus est. i. pertradit. scilicet ex nihilo nihil existeret. Quod antiqui illam propositionem ex nihilo nihil existeret secerint. i. posuerit quasi quoddam fundamentum non de operante principio. sed de deo creatore. quod ille ex nihilo aliquid fecit. sed intellexerunt hoc de materiali subiecto. i. de tota natura mundi data in materia. et exponit seipsum dicens. hoc est de natura omnium rationum. i. de materia que est subiectum formarum naturalium. Sed si aliquid oriat ex nullis causis. id videtur esse ortum ex nihilo. sed hoc fieri negat ut aliquid oriat ex nihilo ergo non est possibile casum esse huiusmodi. i. tales quales paulo ante diffinitionibus secundum antiquos quod sit eventus temerarius sine conerione causarum. Quid ergo dicendum est de casu quod sit hoc. Est ne nihil in rerum natura quod iure queat. i. possit appellari casus vel fortuitum vel est aliquid. tamen pro quod uis. lateat vulgus cui ista vocabula conueniant. Et notandum quod hec propositio ex nihilo nihil existeret vera est in conparatione ad causam particularem. que in sua actione presupponit materiam tamen in conparatione ad causam universalem que est causa totius entis non est vera. Unde dicimus. cum omnia creas se ex nihilo et fide tenemus. sed antiqui de isto modo productionis per creationem non loquebantur. sed primo modo. unde aristoteles primo philosophi. Impossibile est aliquid fieri ex his quod non sunt de hac. n. opinio conuenit omnibus qui de natura sunt.

Aristoteles mens id inquit in philosophicis et breui et veri propinqua ratione definit. b. quoniam in modo. p. Quoties autem aliquid cuiuspiam rei gratia gerit aliud quibusdam de causis. quod quod intendebat obtingit. casus vocatur. Et si quis colendi agri causa fodiens humum defossi auri pondus inueniat. Hoc igitur fortuito quidem credit accidisse. verum non de nihilo est. Nam proprias causas habet rerum impronius inopinatusque cursus casum videtur operari. Nam nisi cultor agri humum foderet. nisi eo loci pecuniam suam depositor obruisset. aurum non esset inuentum.

Aristoteles me. id inquit in philosophicis. Hic philosophia soluit questionem de casu et primo ostendit eam esse solutam ab aristotele et ostendit modum eius. secundo declarat quod licet casus non habeat causas per se. habet tamen causas per accessum ibi. De sunt igitur. Primo dicit aristoteles mens. id est doctrina mea nutritus et definita definit casum in philosophicis. in secundo philosophorum breui ratione et propinqua veri. i. veritatis quod Boetius. Quoniam i. quod modo. dicit philosophia. Quoties aliquid gerit. i. sit gratia cuiuspiam rei. i. alicui rei et aliud obtingit quibusdam de causis quod quod intendebat illud voratur casus. ut si aliquis eam colendi agri fodiens humum inueniat pondus auri defossi. hoc inuentio auri creditur fortuito. i. a casu accidisse verum per se. talis eventus casualis non est de nihilo. i. de nulla causa. sicut dicebat diffinitio antiquorum. nam eventus casualis. habet proprias causas. quarum concursus inopinatus et impronius supple ab eo quod aliquid fecit causa alteri rei. ut operatur esse casum. nisi. n. cultor agri foderet humum que sup. fossio est una causa inuentiois auri. et nisi eo loci. i. loco depositor obruisset. i. abscidisset pecuniam suam: que est alia causa inuentiois auri: aurum non esset inuentum. Et notandum quod casus secundum aristotelem est quod aliquid sit. propter aliquem finem: ut fossio agri propter seminationem: si aliquid aliud evenit ex quibusdam causis preter hoc quod intendebat hoc est casus: ut inuentio thesauri casualis est quod non intendebat a fossore agri. ex quo patet quod inuentio the-

saui est casualis: non id quod non est preuisa a deo sed quod non est preuisa ab homine et ita casus. nihil est quo ad deum: sed est aliquid quo ad hominem propter cuius intentionem et puisionem evenit.

De sunt igitur fortuiti casus copenduntur: quod ex obuiis si bi et consuetibus causis: non ex gerentis intentione preuenit. Neque. n. vel qui aux obruit vel qui agrum erexit. ut ea pecunia repiret intendit. sed ut dixi quod ille obruit. nunc fodisse conuenit atque concurrat.

De sunt igitur. Hic ostendit philosophia quod casus habeat causas non tamen habet causas per se. sed per accedens dicens. he igitur sunt casus fortuiti compenduntur. i. fortuiti eventus quod fortuitum compenduntur. puenit ex causis obuiis et consuetibus. non ex intentione gerentis. non enim ille qui aurum obruit vel qui agrum erexit. i. fodit intendit ut ea pecunia reperiret: sed ut dixi preter gerentis intentionem evenit hunc fodere quam ille obruit pecuniam. et concurrat supple inuentio pecunie. Et notandum quod causa efficiens non agit nisi moueat a fine. finis autem non mouet nisi secundum quod est in intentione et ideo respectu illius effectus qui est in intentione agens est causa per se: sed si aliquid contingat in actione preter intentionem agentis illius agens est causa per accedens et sic casus: quia contingit preter intentionem agentis: non habet causas agere per se sed per accedens.

Licet igitur definire casum esse inopinatum. ut ex consuetibus causis in his que ob aliquid gerantur: eventus. Concurrere vero atque consilere causas facit ordo ille inenitabili conerione procedens: qui de prouidentie fonte descendens cuncta suis locis temporibusque disponit.

Licet igitur definire. Hic philosophia soluit secundam questionem ostendendo quid sit casus. Concludit ergo diffinitionem eius ex iam dictis. dicit. Licet igitur definire casum esse eventum inopinatum ex causis consuetibus in his que gerunt ob aliquid aliud. Tunc ostendit quod effectus casualis cadit sub ordine prouidentie. dicitur est. n. quod casus pronenit ex causis consuetibus. Quod autem cause consueant hoc prouenit ex ordine prouidentie. unde dicit. Causa vero concurrere et consilere facit iste ordo supple fatalis procedens inenitabili conerione. scilicet causarum: qui descendens supple ordo de fonte prouidentie cuncta disponit suis temporibus et locis. Et notandum quod diffinitio casus est bona. quia per eam casus distinguitur ab aliis. per hoc quod dicitur. casus est eventus inopinatus excluditur effectus necessario eveniens. velut frequenter sicut sole oriri vel hominem nasci cum. s. digitis in una manu. Talia enim non eveniunt casualiter et inopinata. per hoc quod dicitur ex consuetibus causis. excludit casus primo modo dictus. qui secundum antiquos ponebatur produci ex nulla conerione causa rerum per hoc autem quod dicitur in his que gerunt ob aliquid aliud per hoc excluditur a casu casualitas per se. casus enim et fortuitus sunt cause per accedens. et sunt preter intentionem agentis.

Metrum primum quinti libri. Apis achemenie scopulis ubi versa sequentum

Pectoribus figit spicula pugna fugar
Tigris et eufrates vno sese fonte resoluunt
Et mor abiunctis dissociantur aquis.
Si coeant: cursumque iter renocentur in vnum:
Constat alterni quod trahit vnda vadit.
Conueniant pupes: et vulsi flumine trunci.
Adirtaque fortuitos implicet vnda modos.
Quos tamen ipsa vagos terre declinia casus
Burgitis et lapsi defluus ordo regit.
Sicque permissis fluitare videtur habenis.

foras patitur

Foris patitur frenos. ipsaq; lege meat.

Retrum primum quinti libri.

Cipis achemenie scopulis. Istud est primum istius quinti quod de metru eleganti, et primum metrum est dactylicum exametrum. secundum est trochaicum pentametrum. vel dactylicum pentametrum. In quo pbia ostendit quomodo euentus casualis se habet ad prouidentiam diuinam. Est aut materia erempli. quod tigris et eufrates sunt duo flumini ab eodem fonte procedentes: qui postea ab invicem diuiduntur. et si iter cōcurrat necesse est naues et alia quae per ista flumina deferuntur cōcurrere. quod quidem cōcurrus puenit in quibus tum regunt decursu istorum fluminum. et tunc est praeter intentionem istorum qui regunt naues eodem modo cōcurrus causae casualis. quod quis sit praeter intentionem ipsorum agentium. tunc cōcurrat per defluxum ordinis fatalis ex regimine diuinae prouidentiae: et quod nobis ignorantibus ordinem diuinae prouidentiae videatur aliquid casuale et fortuitum. tamen in comparatione ad deum omnia sunt ordinata et prouisa. vnde dicitur in littera: Tigris. et eufrates resoluunt se vno fonte scopulis. id est cōcūantur rupis achemenie. id est montis parthiae. ubi scilicet in parthia fugat pugna versa spicula. id est sagittas figit pectoribus sequentium. est. n. consuetudo piborum quod fugiendo pugnāt sagittando a tergo cōtra insequētes. et mor. id est paruus post spaciū tigris et eufrates dissociant ab invicem ags sup. alius si dicitur flumini iter cōcurrat. id est cōueniant. et reuocent in vnum cursu cōfluant. id est cōfluere. illud quod vnda alterni vadit. id est vtriusque fluminis. trahit. id est secū ducit et pueniant pupes et truci. vultu. id est eradicat. flumine. id est per flumen. et vnda mixta. id est confluent. implicet. id est implicabit fortuitos modos. quod vnda faciet concurrere fortuitu naues et truncos. quos tunc vagos casus. id est casuales euentus. regit ipsa declinata terra. id est depressio terre dans viā flumini. et declina ordo lapsi gurgitis. id est currentis aquae regit illos vagos cursus et ita est euentu casuali respectu prouidentiae vnde dicitur. foris. id est casus vel fortuna quae videtur finitatem pmissis habere. sine regimine. id est laetitia fre. id est regimine et meat. id est transit ipsa lege. id est ipsa lege diuinae prouidentiae. Nota quod scribitur in genesi. Tigris et eufrates sunt flumina quorum ortus est in paradiso. Sed hic ro. auctoritate Salustii dicitur. quod ortus tigris et eufrates demonstratur in armenia. id est in parthia. cui videtur hoc. presenti re. Beatus autem augustinus. super genesim ad litteram istam contrarietatem concordat dicens. Illud cōtingit in istis fluminibus quod in aliis eripimur. id est quod aliqui ab sorbent a terra et iter ostenditur: et quod hoc sepe potest cōtingere. ideo de ortu ipsorum fluminum diuersa possunt dici. Nam. n. moyses dicit in genesi. quod ostenditur in paradiso potest intelligi de prima origine eorum sed quod dicitur ab aliis quod alias ostendit potest. intelligi de ortu eorum secundario. Nota tamen quod pbia est regio quaedam quae alio nomine dicitur achemenia vnde dicunt homines pibis. qui vincunt hostes suos fugiendo. sagittas a tergo mittendo. et sic amor vincendus est fugiendo. vnde poeta dixit qua spe matris cedit victoria pibis. cipris ea parte simili quoque vincitur arte cipris. id est venus quae colebatur in cipso. et paup. ben. p. scribas igitur gladiis et fustibus ipsum super. amorem. et fugiendo. fuga. quae fuga sola fugat.

Retrum secunda libri quinti.

Animaduerto in qua id quod uti tu dicis ita esse consentio. sed in hac herentium sibi serie causarum est ne vlla nostri arbitrii libertas: an ipsos quoque humanorum motus animorum fatalis cathena cōstringit. p. Est inquit Neque enim fuerit vlla rationalis natura quin eadem libertas esset arbitrii. nam quod ratione uti naturaliter potest: id habet iudicium quo quodque discernat per se: igitur fugienda optandaue dinoscit. quod vero quis optandum indicat esse: petit. Refugit vero quod

existimat esse fugiendum:

Animaduerto in qua id quod uti tu dicis ita esse consentio.

Animaduerto in qua id quod uti tu dicis ita esse consentio. sed in hac herentium sibi serie causarum est ne vlla nostri arbitrii libertas: an ipsos quoque humanorum motus animorum fatalis cathena cōstringit. p. Est inquit Neque enim fuerit vlla rationalis natura quin eadem libertas esset arbitrii. nam quod ratione uti naturaliter potest: id habet iudicium quo quodque discernat per se: igitur fugienda optandaue dinoscit. quod vero quis optandum indicat esse: petit. Refugit vero quod existimat esse fugiendum:

Quare quibus inest ratio: ipsis etiam inest volendi nolendi quod libertas.

Quare quibus inest ratio. illis inest libertas volendi et nolendi. potest ergo sic ratio formari. Omne quod potest uti ratione habet iudicium cognoscendi fugienda et optanda: sed quod quisque iudicat optandum prosequitur. et quod iudicat fugiendum. hoc refugit. ergo omne quod potest uti ratione habet libertatem volendi et nolendi. Nota tamen quod dicit illud quod utitur ratione habet iudicium quo discernat vnumquodque. hoc dicit ad differentiam iudicii naturalis. quod est in brutis. quo non iudicat vnumquodque agendum sed aliquid particulare. sicut omnis non iudicat de quolibet fugiendo. sed tantum de lupo. et apes non habent industriam ad faciendum aliquid opus. nisi ad fauorem mellis. sed iudicium rationis est de quibuslibet quod agunt. Nota tamen quod dicit quod habens rationis iudicium per se iudicat prosequendum vel fugiendum. sed enim bruta quodammodo cognoscunt fugienda vel prosequenda. non tamen per se: quia non sunt causa iudicii. Homo autem non solum cognoscit finem et ordinem in finem. sed cognoscit ea vniuersaliter per modum collationis et per modum syllogistici et homo suum iudicium iudicat. et discernit quia intellectus est virtus conuersa supra se.

Sed hanc non in omnibus equam esse constituo

Nam supernis diuinisque substantiis et perspicax iudicium et incorrupta voluntas. et efficax optatorum praesto est potestas. Humanas vero animas liberiores quidem esse necesse est: cum se in mentis diuinae speculatione conseruant: minus vero cum dilabuntur ad corpora: minusque etiam cum terrenis artibus colligantur: extrema vero est seruitutis: cum viciis dedite rationis propriae possessione ceciderint. Nam ubi oculos a summe luce veritatis ad inferiora et tenebrosa deiecerint. mor in ista nube caligant. p. niciois turbant affectibus. Quibus accedendo consentiendoque qua inerere sibi adiuvant seruitutem: et sunt quodammodo propria libertate captivae.

Sed hanc non in omnibus. Idcirco ostendit pbia quod liberum arbitrium diuersificat in diuersis. scilicet in angelis et hominibus dicens. Idcirco. scilicet libertatem arbitrii non constituo esse equam. id est equalē in omnibus. quod maior est in substantiis diuinis quam

in hominib? Nam supnis & diuinis substantiis inest per
spicax iudiciū. i. infallibile iudiciū. & inest eis incorrupta
voluntas. idest inflexibilis ad malum. & in eis est pfecto.
idest parata. efficax potestas optatorum. qz non est in eis
impedimentū executionis. animas vō humanas necesse est
esse libiores. quando conseruant se in speculatione diui
ne mentis. minus vō libere sunt cuz dilabuntur ad corpo
ra. i. ad curam rerum corporalium: & adhuc minus libere sūt
cum colligantur terrenis artibus. i. affectibus. quib? mi
nus resistere possunt passionibus insurgentib?. Extrema
vō. i. maxima est seruitus animaz. quando dedite viciis
cecidierint a possessione proprie rationis. qua regi. i. dirigi
deberent in agendo. Itaqz vbi. i. postqz anime deiecerint
oculos rationis. & intellectus a luce summe veritatis. ad
inferiora et tenebrosa. i. ad terrā et carnalia. mox caligat
idest obscurant nubes infcitie. i. ignorantie: & turbant pui
ciosos. affectibus. i. passionib?. quib? accedēdo et consētiē
do adiuuant. i. augmentant seruitutē. quā sibi inuenerunt. i.
induxerunt et anime viciosoz sunt quodāmodo captiue p
pria libertate: C Notādū qz liberū arbitriū est libertas
iudicandi & erequēdi res. Ciel fm boetiū sup primo piar
mentis. liberū arbitriū est de voluntate iudiciū animi
nullo extrinseco aut violenter cogente aut violēter impe
diente: nullo cogente ad faciendū qd displicet nullo impe
diente ne fiat qd placet. C Notādū qz liberū arbitriū in
duobus consistit in libertate iudicandi. & in libertate ere
quēdi iudicata. primū scz libertatē iudicandi ipedit igno
rantia sed libertatē erequēdi impedit impotētia executio
nis & corruptio voluntatis. Quandoqz enim possumus
perficere: tamen voluntate corrupta vicio non perficim?.
In substantiis autē separatis non est ignorantia iudicandi
nec impotentia perficiendi: nec corruptio voluntatis. ergo
in eis est maxima libertas arbitrii. Intelligentie enī in nul
lo falluntur. ergo habent pspicax iudiciū & nunqz volūt
misi bonū. ergo in eis est incorrupta voluntas & possunt
pficere quicqd desiderant ergo in eis est efficax potestas
optatorum. C Notādū qz quidam dixerūt fuisse de inten
tione platonis animas humanas fil cē creatas in celo. &
postea descendere in corpora. & in eis detineri tanqz in vincu
lis. fm illos gradus libertatis alarū humanaz quas pōit
in littera sic distinguuntur. scz cū sint in celo create in cō
templatione diuine mentis sunt maxime libere. cum autē
desiderio corporū incipiūt descendere ad corpus sunt mi
nus libere. cū at tam sunt colligate corpibus adhuc sunt
minus libere. sed minima libertas est in eis quando sub
dantur viciis. ista tamen expositio non tenet scdm verita
tem. ideo aliter exponit qz illas animas necesse est ēē libe
riores que cōtemplationi diuine inserviant ut anime vir
tuosoz & contemplatiuoz quoz conuersatio in celis est. Il
le autem sunt minus libere qz dilabuntur ad corpora. i. que de
scendūt ad curā rerū temporalium. sicut sunt practici qz ne
gociantur circa bona temporalia ad cōmunem vtilitatē dis
pēfanda. adhuc minus libere sūt anie qz terrenis artibus
colligantur. i. qz descendūt ad curandū propriū corpus et
ad propriā vtilitatē. minime at libere sūt que subdite viciis
rationem amittūt. viciosus non vnus tantū dñi est seru?
sed tot dñoz quot vicioz fm beati augustinum.

Que tamen ille ab eterno cuncta prospiciens
puidētie cernit intuitus. & suis qzqz meritis prede
stinata disponit: omnia videt & omnia audit.

Que tamē ille. Hic ostendit pbia quā actus liberi arbi
trii cadunt sub prouidentia diuina. qz pp hoc qz diuina
cognitio se extendit ad omnia dicens. Que oia dicta quo
ad diuersos gradus libertatis & quo ad omnes actus in
de pronenientes. cernit ille intuitus prouidentie diuine cū
cta prospiciens. & queqz pdestinata disponit suis meritis
reddēdo bonis bona & malis mala. hoc confirmat au
ctoritate greca qz sonat in latino. Omnia videt deus & oia
auduit vel fm alios sonat deus illustrat oia clarius qz sol.

C Notandum qz lz diuina prouidentia ab eterno oia p
spicit. non tñ pp hoc necessitatē libez arbitriū ad facien
dum bonū vel malum qz fm aristot. 3. etb. Homo est vo
minus suaz opationū a picipio vsqz ad finē. & ergo fm
merita operationū liberi arbitrii recipit penam vel pmiā.

C Metrum secundum quinti libri.

Pro clara lumine pbebum
Mellifini canit oris homerus.
Qui tamen intima viscera terre
Non valet aut pelagi radiorum
Infirma perrumpere luce
Haud sic magni conditor orbis:
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole resistunt.
Non nos atris nubibus obstat
Que sint. que fuerint: veniantqz
Uno mentis cernit iniectione.
Quem quia respicit omnia solus
Verum possis dicere solem.

C Metrum secundum quinti. libri.

Pro clara lumine pbebum: Istud ē metrum scds
hui? quinti qd dicit archiloici ab inuētoze
vactilici a pede pdominante. in quo pbia cō
mendat excellentiam diuine cognitionis. i. cō
paratione ad solē materiale dicens. Homerus oris melli
fini. i. dulcis eloquētie canit. i. describit pbebum. i. solē cla
rum puro lumine. forsitan enī homerus fecit libz de clari
tate solis. q. f. sol nō valet perrumpere. i. penetrare. intima
viscera. i. pfunda terre et pelagi. i. maris. Infirma. i. de
bili. luce radiorū. haud sic. i. nō sic hz se cōditoz magni or
bis. f. deus: sz ipse sua cognitiōe penetrat oia cuz nihil pos
sit ipm latere. huic. f. conditor: tuenti. i. respiciēti cuncta
ex alto. scz celo. terre sibi resistunt nulla mole. i. magnitudi
ne sicut obstat radiis solis. nec etiā nos obscura obstat si
bi atris nubibus imo in vno ictu mētis. i. in vnico men
tali intuitu. cernit que sunt qz tum ad pntia que fuerūt qz
tum ad pterita. que vtiunt qz tum ad futura que. f. pūco
rem. qz respicit oia sol. tu possis. dicere verū solē. C No
tandum lz deus oia cognoscēdo pvideat etiā illa qz fiunt
ex libero arbitrio: voluit tamen quasā creaturas esse libe
ri arbitrii qz hoc magis decet diuinā bonitatem. sic enī
melli? et nobilius est regnū in quo non tantū seruit regi a
seruis fed etiam a liberis. qz vbi tantū seruit a seruis. Sic
melli? erit regnū dei et decentius ex hoc qz sunt aliquę crea
ture libere seruientes. sicut homo et angelus: quā si essent
sole creature seruilliter operantes: cuiusmodi sunt omnes
creature pter hominem et angelum. que ex determinatō
ne nature necessitant ad sua opera.

C Prosa tertia quinti libri.

Tam ego. En inqz difficiliori rursus am
biguitate cōfūdor. p. A denā igt ista ē
iā. n. gbus pturbare cōiecto. B.

C Prosa tertia quinti libri.

Tam ego. En inqz. Hic incipit tertia pfa hui?
qnti in qua boeti? obicit. cōtra pdicta: ondes
nō posse fil stare puidētā et liberū arbitriū
Et pzo pmittit qz dicta possunt habere dubitationē scdū
do ponit rōnē dubitationis ibi. Namū inqz. pzo dicit
Tū p tūc finitis pdictis. Ego boetius inqz. O philoso
phia rursus ego cōfundor. difficiliori ambiguitate. Et qz
rit philosophia quenā ē ista ambiguitas. iā. n. cōiecto. i.
iudico. quibus tu pturbare. i. pturbaris. C Notādū qz cō
sectare ē ex aliqb? signis aliquid putare. & sic philosophia
coniectat per locū a cōiter accidentibus dubitationēz boe
tii. quia

est. qz cōter quicūqz loquebantur de prouidentia ⁊ libero arbitrio dubitant de compassibilitate eorum.

¶ Primum inqz aduersari ac repugnare videtur prenoscere vniuersa deum: ⁊ eē vllum libertatis arbitrium. Nam si cuncta prospicit deus: neqz falli vllō modo potest: euenire necesse est quod prouidentia futurum esse prouiderit. Quare si ab eterno: non facta hominū modo: sed etiā consilia volūtatēqz pñoscit: nulla erit arbitriū libertas: Neqz enim vel factum aliud vllam vel que libet existere poterit voluntas: nisi quam nescia falli prouidentia diuina pñserit. naz si aliorū qz prouisa sunt detorqueri valent: non iaz erit futuri firma pñsentia: sed opinio potius incerta. qd de deo nephas credere iudico.

¶ Primum inqz. Hic boetius exprimit suā dubitationē ostēdens prouidentia ⁊ liberum arbitriū eē incōpassibilia. pñmo facit hoc. secundo excludit quasdam vias quibus alig conabant defēdere. prouidentia ibi. Ad uid igit. Ad pbā dum ergo incōpassibilitatē pñdictorū pñt tres rōes. scā ibi Ad hec. tertia ibi. Postremo pño ponit primā rationē. se cundo excludit quandā solutionē ei⁹. ibi. Neqz. n. pño modo dicit. Primum videt aduersari ⁊ repugnare deum prenoscere vniuersa. ⁊ esse vllū libertatis arbitriū. Quod autem ista repugnāt: probat. nā si deus prospicit cuncta. neqz vllō modo falli pñt. necesse est euenire illud quod prouidentia prouiderit esse futurū. qd si nō eueniret falleret prouidentia. Quare si ab eterno nō mō. idēst non tantū facta hominū sed etiam consilia et volūtatē pñoscit. nulla erit libertas arbitrii. sed omnia eueniret de necessitate. Qd autē deus sua prouidentia omnia precognoscat declarat. Neqz. n. poterit existere aliquod factū vel aliqua volūtas nisi quā pñserit. i. pñserit prouidentia diuina. nescia. i. nō potens falli nec possunt aliter euenire qz prouisa sunt. nam si valent detorqueri aliorū. s. ut aliter eueniāt qz prouisa sunt. non erit iam firma pñsentia dei sed potius erit incerta opinio. quod iudico nephas credere de deo. Et notandum qz ex littera sic format ratio. Illa que prouident infallibiliter de necessitate eueniūt sed oīa prouidēt a deo infallibiliter ergo omnia de necessitate eueniūt. ⁊ sic perit libertas arbitrii. Et notandū qz scientia dei nō est opinio qz opinio est eorū que sic ⁊ aliter se possunt habere. et pñmo posteriorum. scientia autem est eorū que non possunt se aliter hñe ergo scientia dei non est dicenda opinio.

¶ Neqz enim illam probo rationem: quia se qdaz credunt hanc questionis nodūz posse dissolvere. Sunt enim non ideo quid esse euenturū quoniā id prouidentia futurū esse prospererit: sed eōtra rō potius: quoniā quod futurorum est id diuina prouidentia latere non possit. Eoqz modo necessarium est hoc in contrariam relabi partem. neqz enim necesse est contingere que prouidentur: sed necesse est que futura sunt prouideri.

¶ Neqz enim illā probo rationem. Hic pbā excludit quādam responsionem que posset dari ad predictam rationē. Et pñmo ponit eā. secundo eā excludit ibi Quasi vō. pñmo dicit. Neqz enim probo. i. approbo illaz rationē. I. responsionē qua quidā credūt se posse dissolvere nodum. i. difficultatem questionis. Sunt enim non ideo qd eē vturnū. qm prouidentia prospererit illud esse futurū. i. vturnū. sed potius eōtra rō. i. eōtra rō. qm qd futurum est: illud non possit latere prouidentia diuinā quasi videret. euentus rei est causa pñscientie. ⁊ non eōtra rō. ⁊ id

ex euentū debet concludi necessitas pñscientie non eōtra rō. s. fin eos. Et isto modo necessarium est. hoc scz quod cōcluditur de euentū relabi in cōtrariā partē. s. ut quod cōcluditur de euentū. hoc cōcludatur de pñscientia. Neqz eni necesse est contingere que prouident fin eos. sed que futura sunt necesse ē prouideri. Et notandū qz prior ratio p tendebat qz oīa futura de necessitate eueniant. qz deus futura infallibiliter prouidet. responsio autē quorundā dicit contrarium. Dicit enim non id qz deus prouidet futura necessario eueniūt: sed qz ventura sunt idē deus ea prouidet.

¶ Quasi vō que cuiusqz rei causa sit pñscientia: ne futurorū necessitas sit: an futurorū necessitas cā prouidentie laboret. Ac non illud demonstrare nitamur quoquo mō se habeat ordo causaz: necessarium eē euentū pñscitaz rez: et si pñscientia futuris reb⁹ eueniēdi necessitatē nō videatur inferre. Et eni si qspiam sedeat: optionem q eē sedere coniectat veram eē necesse ē. Atqz eōtra rō rursus si de quopiā vera sit opinio qm sedet eē sedere necesse est. In vtroqz igit necessitas inest in hoc quidē sedendi. at vō in altero veritatis. s. non idcirco quisqz sedet: qm vera est opinio: sed hec potius vera est: qm quēpiam sedere pñscit. Ita cū causa veritatis et altera parte procedat inest tñ cōmnis in vtroqz necessitas Similia d prouidentia futurisqz rebus rōcinari patet. nam etiam si idcirco quoniā futura sunt prouident. non vō ideo quoniā prouidentur eueniunt. nihilominus tñ a deo vel ventura prouideri vel prouisa euenire necesse est quod ad perimendā arbitriū libertatē solum satis est.

¶ Quasi vō. Hic excludit istam responsionē dicens. Ista responsio procedit quasi laboraret querendo cui⁹ rei cā sit pñscientia. vtrū sit causa necessitatis futurorū: vel vtrū necessitas futurorū sit causa prouidentie. sed nos nitamur. i. la boremus hoc demonstrare. s. necessarium esse euentū rez pñscitaz quoquo mō. i. quocūqz modo se habeat ordo causaz Est p qzuis. pñscientia non videat inferre necessitatē eueniēdi reb⁹ futuris. Quod declarat in exēplo dicens. Si aliquis sedeat: necesse est opinionem eē verā q cōiectat eē sedere. ⁊ eōtra rō si de aliquo vera sit opinio quia sedet necesse est eē sedere. igit in vtroqz. s. in opinione ⁊ sedente est necessitas. in hoc. s. in sedente est necessitas sedendi. i. al tero. s. in opinione est necessitas veritatis: sed non idcirco quisqz sedet supple causaliter. qm vera est opinio. quia veritas opinionis non est causa sessionis. sed hec. s. opinio potius est vera. qm pñscit quēpiam. i. aliquem sedere. ⁊ ita cum causa veritatis et altera pte procedat. tamē in vtroqz est communis necessitas. et eodē mō contingit arguere de prouidentia et de his que prouidentur. vnde dicit. p. i. ināse stū est. rōcinari de prouidentia et de rebus futuris. Nam cū pro qzuis idcirco prouidentur: quoniā futura sunt. nō tamē ideo eueniūt quoniā prouidentur nihilomin⁹ tamē necesse ē a deo vel vtura prouideri: vel prouisa euenire. ita qz vtriqz parti inest necessitas qzuis alteri⁹ causalitas. quod solū satis est. i. sufficit ad perimendā libertatem arbitrii. Et notandū qz responsio ista quā inuit in littera videt fuisse ipsius Origenis. qui supra epistolā ad Rō. sic dicit. Non p pterea aliquid erit. qz illud deus scit futurū: sed qz futurū est ideo scit a deo anteqz fiat. Quod tamē potest intelligi dupliciter. vno mō qz euentus rei sit causa pñscientie fin rationem consequētē. ⁊ sic responsio est vera. Alio mō potest intelligi qz euentus rei sit causa pñscientie fin existētiā. ⁊ sic

est falsa, et hoc modo ipso probat hic a boetio. Primo ergo ostendit boetius quod ista ratio non est ad propositum, sed ostendit quod non includit veritatem ibi. Jam vero.

Jam vero quod preposterum est ut eterne prescientie temporalium rerum eventus causa esse dicatur. Quid est autem aliud arbitrari, ideo deum futura quoniam sunt eventura providere: quod putare quod olim acciderant causam summe illius esse providentia.

Jam vero. Hic proba ostendit quod ista responsio includit falsitatem, quod ponit quod aliquod temporale sit causa eterne, dicit enim quod res future sunt causa provisionis eterne unde dicit. Jam vero preposterum est, id est, perversum est, ut eventus rerum temporalium dicatur esse causa eterne prescientie, quod dicitur in ista responsione, unde subdit. Quid est aliud arbitrari, deus ideo providere futura quoniam sunt eventura, quod putare que olim acciderunt, si ipsa futura esse causas summe providentie, quod, id est, nihil est aliud dicere. **N**otandum quod nullum tempore est causa eterne sed potius e converso. Indignum enim non est causa dignioris, eo quod causa dignior est effectu, tempore autem indignum est, eterno: sic corruptibile incorruptibili, ergo.

Ad hoc sicuti cum quid esse scio id ipsum esse necesse est: ita cum quod futurum novi id ipsum futurum esse necesse est: sic fit igitur ut evenit prescientie rei nequeat evitari.

Ad hoc sicuti cum quid esse scio. Hic ponit secundam responsionem ad probandum secundam conclusionem dicens. Ad hoc supple predicta addenda est hec ratio, sicuti cum scio esse quod, id est, aliquid, necesse est id ipsum esse: ita cum novi quid futurum necesse est id ipsum esse futurum, sic igitur fit, id est, contingit, ut eventus rei prescientie nequeat evitari. **N**otandum quod ratio sic fit formari, sicut se habet scientia respectu scibilis presentis, sic prescientia respectu effectus futuri, sed cum scio id presentis aliquid esse: necesse est ipsum esse: ergo cum prescientur aliquid futurum esse, necesse est ipsum futurum esse, sed deus prescient oia futura, ergo necessario eveniunt: et sic ite tollit libertas arbitrii.

Postremo si quid aliis aliorumque se se res habet existimet: id non modo scientia non est, sed est opinio fallax ab scie veritate longe diversa. Quare si quod ita futurum est ut eius certus ac necessarius non sit eventus: id eventurum esse presciri qui poterit. Sicut enim scientia ipsa impermixta est falsitati, ita id quod ab ea concipitur esse aliter quam concipitur nequit. Ea namque causa est cur mendacio scientie careat, quod se ita rem quamque habere necesse est: ut ea se habere scientia comprehendit.

Postremo si quod aliquis. Hic ponit tertiam rationem ad idem dicens. Si quis existimet aliquid esse aliorumque, id est, aliter quam se habet, illud non modo, id est, non tantum non est scientia: sed est fallax opinio longe diversa a veritate scientie, quare si aliquid ita futurum est, ut eius eventus non sit certus et necessarius, quod illud poterit presciri eventumque, quod, id est, nullo modo. Quibus rationem assignat dicens. Sicut ipsa scientia est impermixta falsitati, sic illud quod concipitur ab ea non potest aliter esse quam concipitur, quod si posset aliter se habere: tunc scientia posset esse falsa, unde subdit: ista est causa quare scientia caret mendacio, quod necesse est unamquamque rem ita se habere: sicut scientia comprehendit eam se habere. **N**otandum quod ratio quam intendit est ista. Quicunque existimat rem aliter esse quam est: eius existimatio est falsa et non est scientia: sed fallax opinio, ergo si deus prescient aliquid futurum esse, et si ipsum non necessarium evenit sicut prescient prescientia dei non erit scientia sed fallax opinio, ergo futura a deo prescisa necessario eveniunt, et sic perit liberum arbitrium.

Quid igitur. Quoniam modo deus hec incerta futura agnoscit. Nam si inevitabiliter even-

tura censet quod etiam non evenire possibile est: fallitur, quod sentire non modo neque est: sed et voce perferre. At si ita uti sunt: ita ea futura esse de cernit: ut equum vel fieri ea vel non fieri posse cognoscat quod est hec prescientia que nihil certum: nihil stabile comprehendit: aut quod hoc refert vaticinio illo ridiculo tiresie: quicquid dicam aut erit aut non, quod est divina providentia humana opinio presciterit: si uti homines incerta iudicat quorum est incertum evenit.

Quid igitur. Hic proba improbat modos quibus aliqui nituntur saluare providentiam, et primo querit quod possit saluari providentia divina, improbando duos modos quibus aliqui conantur ipsam saluare. Secundo ponit tertium modum similiter ipsum improbando, secunda ibi. Quod si apud, primo modo dicit. Quid igitur dicemus, quoniam modo dicitur potest deus prescient hec futura incerta. Primo modo est, ut dicatur deus ea que providet iudicare infallibiliter quoniam possunt non evenire, sed id est inconueniens, quod tunc falleret sua providentia, unde dicit. Nam si deus censet, id est, iudicat evenire infallibiliter quod etiam possibile est non evenire, fallit super, deus, quod non modo, id est, non tantum neque est sentire de deo, sed etiam neque est voce perferre. Secundus modus est ut dicatur deum providere futura indeterminate sicut sunt futura, sed isto modo providentia dei non est certa unde dicit. Si deus decerneret ista futura esse que provident indeterminate sicut sunt ut, id est, cognoscat ea eque, id est, equaliter posse fieri vel non fieri, quod est ista prescientia que nihil certum nihil stabile, presciterit, quod, id est, talis providentia nulla est, et quia hec prescientia refert, id est, differt ab illo vaticinio ridiculo. Tiresie, quod dicebat, quod dicam hoc erit vel non erit. Quid etiam, id est, in quo divina providentia presciterit, id est, prevalebit humana opinio, si iudicat incerta sicut homines ea quorum eventus est incertus, quod, id est, in nullo differt. **N**otandum quod cum tiresia vidisset duos serpentes, simul coire projecto baculo ipsos separavit ab invicem et mutatus fuit in mulierem. Post septimum iterum serpentes coeuntes baculo separavit, et mutatus fuit in virum. Cum autem orta fuisset dissensio inter ionem et iononem an maior esset delectatio in coitu viri quam mulieris. Electus fuit tiresia in iudicem quod expertus erat fortis virisque serus. Cum autem diceret maiorem esse delectationem mulieris, Juno commota excecavit ipsum. Jupiter autem sui misertus in recompensam amissum visus dedit sibi spiritum vaticinandi, fuit autem hec sua vaticinatio, quicquid dicam erit vel non erit. Si ergo deus non aliter prescient futura indeterminate, nisi quia erant vel non erant non differt sua prescientia a prescientia tiresie quod est ridiculosum.

Quod si apud illum rex omnium certissimum foret nihil incerti esse potest certus corum est eventus que futura firmiter ille prescient. Quare nulla est humanis consiliis actionibusque libertas: quas divina mens sine falsitatis errore cuncta perspicies ad unum al ligat et constringit eventum.

Quod si apud illum rerum. Hic ponit tertium modum conatum saluare providentiam. Est ut ponamus omnia evenire de necessitate et auferamus liberum arbitrium. Primo ergo ponit istum modum, secundo ostendit que inconuenientia sequatur ad ipsum ibi. Quo semel, primo ergo concludit istum modum dicens. Quod si apud illum certissimum foret omnium rerum nihil potest esse incerti, certus est eventus eorum que ipse firmiter prescient futura, quare nulla erit libertas humana consiliis et actibus, quas divina mens sine errore falsitatis cuncta perspicies alligat et constringit ad unum eventum.

Notandum quod nulla mutatio cadit circa fontem omnium rerum quia cognitio eius non potest esse incerta, etiam si esset incerta esset inspecta et diminuta, si ergo est certa respectu futurorum

roz. necesse ē ut oīa futura p̄scita a deo necessario euēlāt.
¶ Quo semel recepto quantus occasus humana
 rum rerum cōsequat̄ liquet. Frustra enim bōis
 malisq; premia peneue opponuntur. que nullus
 meruit liber ac voluntarius motus animorū:
 Idq; omnium videbit̄ iniquissimū qđ nūc equis
 simū iudicat̄: vel puniri improbos vel remunera
 ri probos: quos ad alterutrum non propria mit
 tit volūtas: sed futuri cogat certa necessitas: nec
 vicia igit̄ nec virtutes quicquā fuerint. sed oīum
 meritorū potius mīta atq; indiscreta confusio

¶ Quo semel recepto. Hic ponit incōueniētia que sequun
 tur si auferat̄ liberū arbitriū. Et primo ostendit qđ incōue
 nientia sequitur ex pte hominū. secūdo que ex pte dei. ter
 tio que ex parte diuinitatis hominū ad deū. scđa ibi. Quo
 nihil. tertia. ibi. Igitur nec sperandi. Incōuenientia ex pte
 hominū sunt. si non sit liberū arbitriū frustra pponū
 tur hominib; pene vel premia. et iniuste puniunt̄ mali et p
 mianē boni. nec erūt vicia nec virtutes in hominib;. sicut
 nec in aliis que agunt necessitate nature et nō libertate ani
 mi. vnde dicit. Quo semel recepto. idest. posito. s. ut neget̄
 liberū arbitriū. liquet. i. manifestū est quantus occasus. i.
 quanta destructio humanarum rerum cōsequat̄. frustra
 enim proponuntur bonis premia et malis pene. ita statu
 ta et leges humane erunt inutiles que penas et premia sta
 tuūt que nullus motus animorū liber ac voluntarius me
 ruit et illud videbitur iniquissimū omnīū qđ nūc iudicat̄
 equissimū. i. puniri improbos et remunerari probos. quos
 ad alterutrum. idest ad probitatē vel improbitatē nō mit
 tit p̄pria volūtas. s; cogit certa necessitas futuri: igit̄ virtu
 tes et vicia non fuerūt quicq;. sed potius erit mixta et indi
 screta confusio oīm meritorū. scz bonorū et malorū. **¶** Mo
 ta q; omnes virtutes et vicia oriūtur ex libera electione bo
 ni et mali. et similiter puniō et remuneratio sunt p̄ libe
 ram actionē boni vel mali. Si ergo tollit̄ libertas arbitrii
 nō erit libera electio. nec libera actio bona vel mala: et
 p cōsequēs nulla erit virtus et nullū viciū. et iniuste mal⁹
 punietur cū ex necessitate malū operet̄ et iniuste bonus p̄
 mianbit̄ cū ex necessitate opet̄ bonū qđ est absurdū dicere

¶ Quozq; nihil sceleratius excogitari potest. cum
 ex prouidentia rerū oīs ordo ducatur: nihilq; li
 ceat consiliis humanis: sit ut vicia queq; nostra
 ad bonorum oīm referantur auctorem.

¶ Quozq; nihil sceleratius. Hic ostendit incōueniens qđ
 sequit̄ ex parte dei scz qđ de⁹ erit auctor malorū. vñ dicit.
 Cum oīs ordo rerum ducat̄ ex prouidentia diuina. et si nihil
 liceat libere fieri ex hūanis p̄siliis. sit. i. sequit̄ vt vicia no
 stra referant̄ ad auctore omnīū. sup. deū quo nihil scelera
 tius excogitari potest. qđ deū dicere auctore malorū qđ ta
 men necessarium est ablata libertate. **¶** Notandū qđ dese
 ctus in operatione qui defectus nō ē in potestate rei ut eni
 tetur necessario est ab agente et a producēte. Si ergo actio
 volūtat̄ nostre non est libera: defectus actiōis fin volun
 tatem reduceet̄ in deum et sic deus erit causa defectū nō
 strorum quod est absurdū.

¶ Igit̄ nec sperandi aliquid nec deprecandi vlla
 ratio est. Quid enim vel speret quisq; vel etiam
 deprecet̄ quando optanda oīa indeflexa series cō
 nectit̄. auferet̄ igit̄ vnicū illū inter homines deū
 qđ cōmertū: sperandi. s. et deprecandi. Siquidē
 iuste humilitatis precio inestimabilem vicē diuī
 ne gratie promeremur. qui solus mod⁹ est: quo
 cūq; deo colloq; homines posse videātur: illiq; iac

cesse luci prius quozq; qđ impetrent ipsa supplicā
 di ratione coniungi. que si recepta futuroz neces
 sitate nihil viriūz habere credatur: quid erit quo
 summo illi rerum principi cōnecti atq; adbere
 re possimus: Quare necesse erit humanū genus
 vti pauloante cantabas disleptū atq; disunctū
 suo fonte fatiscere.

¶ Igit̄ nec sperandi. aliquid. Hic ponit incōuenientia que se
 quuntur ex cōiunctione hominis ad deum. qz tolleret̄ act⁹
 deprecandi et actus sperandi: quib⁹ maxie cōiungimur deo
 vnde dicit. Igit̄ si tollit̄ liberū arbitriū: nec vlla ratio
 ē sperandi aliquid nec deprecandi inter deū ut hoīes. Quid
 enim quisq; deprecetur vel speret. si series indeflexa cōnectit̄
 omnia optanda. q. d. frustra fieret vtrūq;. igit̄ auferet̄ il
 lud vnicū cōmertū. s. sperandi et deprecandi inter deum et
 homines. vocat autem spem et deprecationē cōmertū. qz
 istis mercamur omnia beneficia. vnde subdit. siquidem p
 cio iuste humilitatis nos homines promeremur inestimabi
 lem. vicem. i. retributionem diuine gratie qui mod⁹ depre
 candi solus est quo homines videant̄ posse colloq; cū deo
 et cōiungi inaccessē. i. inaccessibili luci sub. deo priusq; ho
 mines impetrent quod petūt. prius enim p̄ces porrigim⁹
 qđ effectum petitionis cōsequamur. que. s. spes et deprecā
 tio. si nihil credantur habere viriūz. recepta. i. cōcessa ne
 cessitate futuroz. qđ erit quo cōiungi possim⁹ illi summo
 principio rerū. q. d. nihil. qre necesse erit genus humanū
 disleptū. i. disunctū suo fonte. i. a suo principio supple
 deo fatiscere. i. deficere. vti pauloante cantabas in sexto
 metro quarti libri. **¶** Notandū qđ actus deprecandi spe
 ctat ad intellectū. et oratio fin Jo. dama. ascensus intel
 lectus ad deū vel in deū. quo quidē actu insinuamus deo
 indigentiam nostram: nō qđ deo p̄ insinuationem nostrā
 aliquid innotescat qđ pri⁹ ignorauerit. s; ut nos ipsa insinua
 tione vtendo consideremus in his ēe recurrēdū ad diuinū
 auxilium. Actus autem sperandi pertinet ad voluntatem
 quia ei⁹ obiectū est bonū futurum. p̄ istum actum adhere
 mus deo tanq; perfecto principio bonitatis: imitētes ei⁹
 auxilio ad consequēdū bonū quo indigemus. sed si huius
 mōi bonum necessario euēniet̄ uel impossibile esset euē
 re vterq; actus tā deprecandi quā sperandi esset inutilis.

¶ Metrum tertium libri quinti.

Ne nam discors federa rerum

q. Causa resoluit: quis tanta deus

Veris statuit bella duobus

At que carptim singula consistunt

Eadem nolunt mixta iugari.

An nulla est discordia veris:

Semperq; sibi certa coherent.

Sed mens cecis obruta membris

Nequit oppressi luminis igne

Rerum tenues noscere nexos:

¶ Metrum tertium quinti libri.

Ne nam discors federa rerū. Hic incipit tertii
 metri hui⁹ quinti qđ d̄ adoniciū: vel fin alios
 archilogiciū ab inuentore. dactylicū a pede p̄do
 mināte. in quo facit exclamatiōem super incōpassibilitate
 que apparet inter prouidentia et liberū arbitriū. Et primo
 querit quare sint incōpassibilia cū per se considerata sint
 cōpassibilia. scđo pōit responsiōē ad hoc. tertio cōtra re
 sponsiōē obicit. quarto obiectiōem soluit. scđa ibi. An
 nulla. tertia ibi. Sed cur tanto. quarta ibi. Aut cum men
 tem. **¶** Primo dicit. Quenaz discors cā resoluit. i. separat
 federa. i. concordias rerum. scz diuine prouidentie. et libe
 ri arbitrii. ne cōpatiant̄ se simul. aut quis deus tanta bel

la statuit duobus veris ut singula vera que carptim, idest
figillatim vel diuisim accepta, consent, idest permanent,
eadem tamen mixta, i. coniuncta nolunt iugari, i. copula
ri, seu iuncte compatiendo. Tunc ponit responsionē dicens.
¶ Et istis duobus veris, i. prouidentie et libero arbitrio nul
la est discordia, sed apparentia discordie prouenit ex debi
litate nostri intellectus. vñ dicit. An, est nota solutiōis: nul
la est discordia veris, semper certa coherent sibi, sed mēs
nostra obruta, idest oppressa, membris cecis, idest cecant
bus animā illa nequit igne, i. splendore, oppressi luminis
scilicet intellectus noscere tenues, i. subtilles, nerus, idest con
iunctiones rerum que videntur discordare. ¶ Notandum
si cōsideremus prouidentiam diuinā p se: possibile est eas
esse, si considerem? liberum arbitriū per se, etiam possibi
le est eū esse ut p ex dictis. Sed si considerem? vtrūq; sibi
tūc videntur incompatibilia sicut patet ex rationibus supe
rioribus, sūm veritatem autem bene se compatiuntur, sed
nobis non apparet, quia intellectus noster oppressus mo
le corporis non potest se eleuare in huiusmodi cognitionē
Iam sūm sapientem. Corpus qd corūpitur aggrauat ani
mam, et terrena habitatio opprimat sensū multa cogitantē

¶ Sed cur tanto flagrat amore

¶ Veri tectas reperire notas.

¶ Scit ne quod appetit anxia nosse:

¶ Sed quis nota scire laborat.

¶ Et si nescit, quid ceca petit.

¶ Quis enim quicq; nescius optet.

¶ Aut quis valeat nescita sequi.

¶ Quo ne inueniat, quis repertam

¶ Queat ignarrus noscere formam:

¶ Sed cur tāto flagrat amore. Hic philosophia obicit cō
tra solutionē. Si enī aia ignorat istas subtilles cōiunctio
nes: vnde est qd desiderat eas scire: cūz nihil ignotū possit
desiderari, vnde dicit. Sed cur aia flagrat, i. ardet, tanto
amore, i. desiderio, reperire notas tectas, idest notificatiōes
latentes, veri idest veritatis. Scit ne mens illud quod ipsa
anxia, idest sollicita appetit nosse, q. d. non, qz nullus ap
petit scire illud quod scit, et hoc est quod dicit. Quis la
borat scire nota, q. d. nullus, oportet igit dīe qd nesciat, et
tunc sequitur aliud inueniens, i. qd aia desideret illud qd
nescit, vnde dicit. Si nescit illud quod petit, qd petit, id
est desiderat, mens ceca, i. ignorans. Quis enim nescius
optet quicq;? Quis enim valeat, i. possit, seq nescita, aut
quis nescius possit noscere quo inueniat sup, illud quod q
rit et quis ignarus, i. nescius queat, idest possit noscere for
mam repertā, q. d. nullus. ¶ Notandum qd dictū est in re
spōsione qd aia ignorat compassibilitatē prouidentie et li
beri arbitrii, sed desiderat eam scire. Contra hoc arguit sic
¶ Nullus appetit scire quod scit. Si anima desiderat scire
aliquid, vel ignorat illud vel scit. Si scit, ergo non desiderat
ipm scire, qz nullus appetit scire quod scit, cum oīs appe
titus sit ratione carentie. Si autem ignorat illud qd desi
derat, quomō ignotū desiderat cum voluntas non querat
incognitū ideo si ignorat nunq; cognoscat. Quis enim
ignotū inueniet. Si enim pater familias quereretur seruum
fugitiuū quē ignoraret posset sibi multoties occurrere qd
ipm nō inueniret sic dicit Incontinentis sup pzo postiorz

¶ An cum mentem cerneret altam.

¶ Pariter summam et singula nozat

¶ Nunc membrorum condita nube.

¶ Non in totum est oblita sui.

¶ Summāq; tenet, singula perdens.

¶ Itaque quisquis vera requirit:

¶ Neutro est habitū, nam neq; nōsit.

¶ Nec penitus tamen omnia nescit.

Sed quam retinens meminit summam

¶ Consultat: alte visa retractans.

¶ At seruatis queat oblitus addere partes.

¶ An cum mentē cerneret altam. Hic soluit obiectionem.
Tibi notandū qd plato posuit animas esse in celo creatas
et habere cognitionem omnium perfectam, sed per lapsum
ad corpora eam obliuisci cognitionem rerū in particulari
et retinere eam in vniuersali, et postea per exercitiū recupa
re cognitionem rerū in particulari vnde dicit sic. An est no
ta solutionis: cūz aia cerneret, idest specularē, altā mentē
idest pfundam mentē dei, ipsa pariter, i. simul nozat, i. no
uerat summā, idest vniuersalem cognitionē, et singula, i.
singularem cognitionem rerū, sed nūc ipsa condita, i. te
ta nube membrorum, nō ē oblita sui in totū, i. totaliter, sed
ipsa tenet summā, i. cognitionē vniuersalem rerū, perdēs
singula, i. singularem cognitionem igit quisq; requirit,
i. inuestigat cognoscere vera, talis est neutro habitū sup
ut pfecte cognoscat vel qd omnino ignoret vnde dicit. Iam
neq; nouit, i. in speciali et perfecte illud qd querit, nec peni
tus nescit omnia, sed ipse meminit, i. in memoria habet, sū
mam, idest vniuersalem cognitionē, quam retinēs consu
lit supple actuali consideratione retractans, i. reuocant p
studium alte, i. subtiliter, visa, idest prius in speciali co
gnita, ut ipsa queat addere oblitus partes partibus seruatis
supple in memoria. ¶ Notandū qd secundū istam viam
platonis solueret ratio prius tacta vel ania scit quod desi
derat, vel nescit. Dico qd nescit i speciali et in ppria forma
scit in vniuersali. Et cum dicit nullus desiderat notū:
verum est sicut notū in vniuersali, tamen desiderat ipm
ut est ignotum in speciali. Et cum dicit si ignorat nūq; in
ueniet, verum est si ignorat tam in generali qd in speciali
et si ignorat in potentia et in actu, si tamen scit in potentia et
in vniuersali, et ignorat actu et in propria forma, potest, ipz
inuenire et addiscere.

¶ Prosa quarta libri quinti.

**¶ Am illa, vetus inquit, hec est de prou
dentia querela:** a Marco tullio cum
diuinationem distribuit vehementer
agitata, tibi qz ipsi res diu prorsus mul
tūq; quesita: sed haud quāq; ab vllō vestruz ha
ctenus satis diligenter ac firmiter expedita. Lu
ius caliginis causa est: qd humane ratiocinatio
nis motus ad diuine prescientie simplicitatez nō
potest admoheri. Que si vllō mō cogitari queat
nihil prorsus relinquetur ambigui. Quod ita de
mum patefacere atq; expeditare temptabo si pri
ea quibus moueris expediēro.

¶ Prosa quarta quinti libri.

**¶ Am illa, vetus inquit, hec est quarta prosa bu
ius quinti, in qua philosophia incipit dissolue
re questionem de passibilitate prouidentie et li
beri arbitrii.** Et primo tangit difficultatem bu
ius questionis et causam difficultatis: et tangit modū proce
dendi circa eū solutionē, scdō dissoluit eā ibi. Quero, n.
¶ Primo dicit. Hec querela, i. qstio hec de prouidentia est vet
et est vehementer agitata, idest pertractata a Marco tul
lio, cum distribuit, idest diuidit, diuinationem, idest in li
bro diuinationū ubi diuidit diuinationem in suas species
non solum hoc sed tibi ipsi est res multum diu quesita, s.
haud quāq; idest, non alicubi, ab vllō vestruz satis dili
genter, et firmiter expedita, cuius caliginis, idest difficulta
tis causa est qd motus, idest actus humane rationis, non
potest admoheri, idest applicari ad simplicitatem diuine
prouidentie que si vllō modo excogitari queat nihil relin
quet prorsus ambigui, qd, scilicet rationem et causam difficul
tatis, ita

tatis. ita demum patefacere et expeditere temptabo si prius expediō. id est declarauero. ea quibus tu moueris. Cuiusmodi tamē q̄ questio de prouidentia diuina et libero arbitrio est omnium questionū difficillima. de qua multi antiquorum dubitabant. et nonnulli modernorum propter eius difficultatem lapsi sunt. q̄ tullius in libro diuinationum tractans non ualuit dissolvere eius difficultatem. negans penitus prouidentiam et prescientiam futurorum a deo in predicto libro diuinationum.

Quero enim cur illam soluentium rationē minus efficacem putes: que quia prescientiam non esse futuris rebus causam necessitatis existimat nihil impediri prescientia arbitrii libertatem putat. Num enim tu aliunde argumentum futurorum necessitatis trahis nisi q̄ ea que prescuntur non euenire non possunt. Si igitur prenotio nullam futuris rebus adicit necessitatem quod tu etiam paulo ante fatebare. quid est q̄ voluntarii exitus ad certū rerū cogant euentū. Et enī positionis gratia ut quid consequatur aduertitas. ita tuamus nullam esse prescientiam. Num igitur: q̄tū ad hoc attinet. que ex arbitrio eueniunt ad necessitatez coguntur. B. Adinime. P. Statuamus iterum esse. sed nihil rebus necessitatis insungere: manebit ut opinor eadem uoluntatis integra atq̄ absoluta libertas.

Quero enim cur illam soluentium rationem minus efficacem putes. r̄. Hic philosophia accedit ad solutionem questionis. primo discutit motiua boetii. secundo soluit dubitationem siue questionem ibi. Quoniam igitur. Circa primum sciendum. q̄ duo fuerunt motiua boetii principalia circa hanc questionem. Primum quia uidetur necessarium si deus preuidet futura q̄ necessario eueniant. Secundum motiuum. q̄ futura quorū euentus est incertus sicut sunt futura contingentia non possunt a deo certa preuideri. Primum ergo pertractat primum motiuum. secundo secundum ibi. Sed hoc inquis. Primum ostendit q̄ si deus preuidet futura non propter hoc necessario eueniunt. Secundo mouet dubitationem ibi. Sed quis fieri potest. Primum ostendit q̄ ex prescientia dei non inferri necessitas libero arbitrio. Secundo ostendit q̄ prescientia dei non sit signum necessitatis futurorum ibi. Sed prescientia Circa primum sciendum. q̄ prius improbauit quandam responsionem. qua quidam nitebantur impedire rationem ostendentem non esse liberum arbitrium pp̄ prescientiam diuinam. quam responsionem hic resumit ostendens eam aliquo modo esse bonam. q̄ sufficienter impedit intentionem aduersarii. Nam aduersarius. ex nullo alio probat necessitate futurorum: nisi quia sunt prescitta a deo cum igit̄ ex responsione habeat q̄ prescientia nulla: causalitatem habet super futura. uidet sufficienter ostēsus ē q̄ ea que procedunt ex libero arbitrio nō sunt necessaria. Primum ergo ponit istam responsionem resumendo eius solutionem dicens: Quero enim cur istam rationem soluentius putes minus esse efficacem. que putat libertatem arbitrii non impediri a prescientia: quia existimat prescientiam non esse causam necessitatis futurorum. Q̄ autem per istam responsionem impediatur illatio necessitatis futurorum patet ex hoc q̄ tu non trahis aliunde argumentum necessitatis futurorum nisi q̄ ea que prescuntur non possunt non euenire. Si igit̄ prenotio. i. prescientia futurorum. nullaz adicit. id est imponit necessitatem rebus futuris. ut dicit responsio. et tu etiam fatebare paulo ante qd̄ est. i. quid ē poterit. q̄ voluntarii exitus cogat̄ ad certum

euentū. et ita per istam responsionem excluditur necessitas futurorum et manifestat se in exemplo dicens. Ut aduertitas quid cōsequatur gratia positiōis. i. exempli. statuam? id est ponamus p̄ impossibile nullā esse prescientiam futurorum. igit̄ hoc. posito q̄tū ad hoc. id est q̄tū ad istam illationem. qua ex prescientia concluditur necessitas futurorum. ea que eueniunt ex arbitrio coguntur ne ad necessitatem. dicit boetius. Adinime. et philosophia statuamus iterum esse prouidentiam: sed nihil necessitatis inungere rebus futuris manebit ut opinor eadez libertas uoluntatis integra et absoluta ab omni necessitate. Cuiusmodi tamē prior solutio improbata fuit bona et mala in hoc fuit bona quia posuit prescientiam non esse causam necessitatis futurorum. Dixit enim. Ideo futura eueniunt non quia deus ea preuidet. Sed in hoc fuit mala. quia posuit futura esse causam prescientie dei. Dixit enim quia futura sunt ideo deus ea preuidet. patet ergo ex responsione antiquorū q̄ prescientia non est causa necessitatis rebus futuris.

Sed prescientia inquis tametsi futuris eueniendi necessitas non est. signum tamen est necessario ea esse ventura. hoc igitur modo etiam si pre cognitio non fuisset: necessarios futurorum exitus esse constaret. Omne etenim signum tantū quid sit ostendit. non uero efficit quod designat. Quare demonstrandum prius est non nihil ex necessitate contingere. ut prenotionem signum esse huius necessitatis appareat. Alioquin si hec nulla est nec illa quidem eius rei signum poterit esse que non est.

Sed prescientia inquis tametsi futuris eueniendi necessitas non est. r̄. Hic ostendit philosophia q̄ prescientia diuina non sit signum necessitatis rebus futuris. Secundo ostendit q̄ modus probandi ex signo non est efficax. ibi. Jam vō. Primum dicit. Tu inquis. i. dicere poteris. et si pro q̄tū prescientia non est necessitas eueniendi rebus futuris tamen est signum ea necessario esse ventura. et ita ex prescientia potest inferri necessitas futurorū tanq̄ ex signo. Hoc igit̄ mō ponendo prescientiā esse signum necessitatis futurorū cōstaret exitus id est euentus futurorum ēē necessarios. etiam si non fuisset precognitio. quod probat ex natura signi dicens. Omne namq̄ signum tū ostendit quid sit. i. manifestat illud cuius est signum. sed non efficit quod designat: quare ut prenotionem. i. prouidentiam appareat esse signum necessitatis futurorum demonstrandum erat. prius nihil contingere non ex necessitate. i. oia euenire necessario. alioquin si hec necessitas futurorū nulla est nec illa prescientia poterit esse signum eius rei que si est. et ita non ualeat hic arguere necessitatem futurorum ex prescientia tanquam ex signo. Cuiusmodi tamē prior solutio est causa eius cuius est signum. Sed tantum manifestat si gnatum esse. ut circulus non est causa venditionis vini: s̄ tantum est signum venditionis. Si ergo prescientia esset signum necessitatis futurorum. presupponeret futura esse necessaria et sic ad ostendendum prescientiam esse signum necessitatis futurorum oporteret prius ostendere futura necessario esse futura: anteq̄ prescientia esset signum necessitatis futurorum. alias prescientia esset signum alicuius rei que non est. quod est absurdum.

Jam uero probationem firma ratione subnixā constat non ex signis neq̄ petitis extrinsec⁹ argumentis: sed conuenientibus necessariisq̄ causis esse ducendam.

Jam uero probationem firma ratione subnixam constat non ex si. r̄. Hic ostendit modum probandi ex signo non esse efficacem. et dicit. Constat. i. manifestum est. rationem subnixam. i. firmatam demonstratione. eam non esse di-

endā ex signis neq; ex argumentis extrinsecus petitis. idest acceptis. sed firma ratio ducenda est ex convenientibus. idest ex propriis & necessariis causis. Et ergo predicta ratio processit ex signo non est efficax & demonstratiua. cum sit a posteriori. demonstratio autē que est probatio nūz ipsa est a priori cū sit ex causis per se immediatis prioribus & notioribus & pro tanto etiam demonstratio est syllogismus faciens scire efficax ad probandum ex primo posteriorum.

Sed qui fieri potest ut ea non proueniant que futura esse prouidentur. Quasi vero nos ea que prouidentia futura esse prenoscit: non euentura credamus. Ac non illud potius arbitremur licet eueniant. nihil tamen ut euenirent sui natura necessitatis habuisse: q; hinc facile perpendas licet bit: Plura enim dū sunt subiecta oculis intue mur. ut ea que in quadrigis moderandis atq; flectendis facere spectantur aurige: atq; ad hunc modum & cetera. Num igitur quicq; illorum ita fieri necessitas vlla compellitur. **B.** Adinime. **P.** Frustra enim esset artis effectus: si oia coacta mouerentur. Que igitur cū sunt carent existendi necessitate: eadem priusq; fiant sine necessitate futura sunt. Quare sunt quedam euentura quorum exitus ab omni necessitate absolutus sit. Nam illud quidem nullum arbitror esse dicturū: q; que nunc sunt: priusq; fierent euentura non fuerint. Nec etiam igitur precognita liberos habent euentus. nam sicut scientia presentium rerum nihil his que sunt: ita prescientia futurorum nihil his que ventura sunt necessitatis importat.

Sed qui fieri potest ut ea non proueniant que futura esse prouidentur. **Ad.** Dic philosophia mouet quandam dubitationem & soluit eam. videtur enim ex dictis sequi q; aliqua possunt presciri que tamen non necessario eueniunt. si autem non necessario eueniunt. possunt non euenire & sic sequitur q; aliquod prescitur a deo non eueniat. **Ad.** mo ergo philosophia dubitando de hoc querit dicens. Et quo ita est q; ea que sunt prescitur non sunt necessaria. sed possunt non euenire. qui. idest qū fieri potest. ut ea que prouidentur futura esse non proueniant. Tunc soluit dubitationem dicens q; non negatur q; prescitur non eueniant: immo oportet dicere q; prescitur eueniat. sed tamen non eueniunt de necessitate. vnde dicit quasi vero. q; si diceret. Ista dubitatio procedit quasi non credamus ea que prouidentia prenoscit non esse euentura. sed non est verum. sed potius arbitremur illud. scilicet q; licet futura eueniant nihil tamē necessitatis habuisse in sui natura ut eueniret: & manifestat in exemplo quomodo aliquid certe comprehenditur quod tamen non est necessarium dicens. q; aliquid cognitum eueniat & tamen non necessario. licebit q; tu hoc perpendas hinc. idest ex tali exemplo. intuemur enim plura exempla oculis dum sunt idest dū sunt in fieri sicut ea que spectantur. idest videntur aurige facere in moderandis & flectendis quadrigis &c. Videmus ad hūc modum ut que sunt in aliis actibus voluntariis. nūquid vlla necessitas compellit aliquid illorum ita fieri sicut oculis videtur. dicit Boetius. Adinime. & assignat rationem frustra enim esset effectus artis si omnia mouerentur coacta. & frustra esset ars flectendi quadrigas si necessario flecteretur. igitur illa que cum sunt carent necessitate existen

di. eadem sunt futura sine necessitate priusq; fiant. Et quo concludit q; quedam sunt euentura quorum exitus. idest euentus sit absolutus ab omni necessitate. Et ne forsan alius quis diceret ea que nunc sunt non erant futura anteq; essent. hoc excludit dicens. Nullum arbitror esse dicturū q; que nunc sunt euentura non fuerint. hoc enim esset nimis irrationabile. ideo necessario concluditur q; hec etiā precognita habent euentus liberos. quia sicut scientia presentium nihil importat necessitatis his rebus que sunt in presenti. sicut patet in exemplo predicto de regimine quadrige. Ita prescientia futurorum nihil importat necessitatis his que ventura sunt. **Ad.** Notandum q; futura in compactione ad diuinam prouidentiam: sunt necessaria necessitate conditionata. nō tñ oia sūt necessaria necessitate absoluta. Multa enim libere eueniunt sicut ea que sunt ab arte & a voluntate. ut regimen quadrigarum. Si enim regimen quadrigarum necessario eueniret. frustra esset ars regendi quadrigam. **Ad.** Notandum q; sicut res actu sūt ita crunt future. sed quedam actu libere sunt ergo erant libere future. & per consequens non omnia sunt necessario futura: licet necessitate conditionata in quantum comparantur ad prouidentiam diuinam non tñ in sui natura considerata necessario eueniunt necessitate absoluta. sicut potest videbitur vbi distinguet duplicem necessitatem. conditionatam & absolutam.

Sed hoc inquit ipsum dubitatur: an earum rerum que necessarios exitus non habent vlla possit esse prenotio. dissonare etenim videntur: putatq; si prouideantur consequi necessitates. si necessitas desit: minime presciri. nihilq; prescientia comprehendendi posse nisi certū. quod si que certi sunt exitus ea quasi certa prouidentur opinio nis adesse caliginem non scientie veritatem. Aliiter enim ac sese res habeat arbitrari ab integritate scientie credis esse diuersum.

Sed hoc inquit. Dic philosophia discutit motum Boetii. utq; futura incerta sicut sunt contingentia possint certe presciri. & primo mouet dubitationem de hoc. & tangit rationes dubitationis. scđo assignat causam erroris ibi. Cuius erroris causa ē. dicit primo. Sed tu inquit o Boetii hoc ipse dubitatur. an possit esse vlla prenotio. i. prescientia illarū rerum que non habent necessarios exitus. i. euentus. hoc enim nullo modo videtur possibile. Cum enim videntur hec dissonare. i. prescientia & contingentia. Tu enī putas si prouideantur contingentia necessitatem ipsa consequi. & si necessitas desit minime ea presciri. & putas nil posse comprehendendi prescientia diuina nisi certum. Et si ea que sūt certi exitus. i. euentus sicut contingentia. si prouidentur illa quasi certa. tu putas illud esse caliginem opinionis nō veritatem scientie. & in hoc tu deciperis. cuius deceptionis causa est error tuus circa iudicij cognitionem. Credis enī diuersū ē ab integritate scire alr arbitrari rē q; se habeat. & in hoc erras. **Ad.** Notādū q; q; nos nō possumus futura contingentia certe cognoscere. putam⁹ sūt deū hoc nō posse. res enī eodē mō se hñs diuersimode a diuersis pte cognoscī. vñ cognoscere ē aliter q; se hñs ex pte rei cognite nō ē scientia. sed cognoscere rem aliter q; se hñs ē habere ex parte cognoscētis bene ē scientia: & sic futura contingentia hñs in se sunt incerta. possunt tamē presciri a deo sine errore falsitatis.

Cuius erroris causa est: q; omnia que quisq; nouit. ex ipsorum tñ vi atq; natura cognosci estimat que sciuntur: qđ totum contra est. **De.** n. qđ cognoscit: non scđm sui vim sed scđm cognoscētium potius comprehenditur facultatem.

Cuius

Cuius erroris causa est. Hic assignat causam erroris. Ubi notandum qd causa erroris quare putamus futura l certa non posse certe presciri. quia putatur qd facultas cognitionis sit fm facultatem rei cognite. et non ipsius cognoscentis. quod est falsum. Primo ergo premitur hmoi causam erroris. Secundo improbat ipsam ibi. Nam ut b breui. dicit primo. Cuius erroris causa est quia existimat qd omnia que qsqz nouit illa cognoscit tm ex vi et natura ipsorum que sciuntur et non ex vi cognoscentis. qd totus est contra. idest per contrarium. quia res magis cognoscunt fm naturam cognoscentis. Omne enim quod cognoscit non comprehenditur fm sui vim. i. fm modum sue nature. sed potius fm facultatem cognoscentis. Notandum qd si cognitio esset fm facultatem rei cognite. tunc res ab omnibus eodem modo cognosceretur. et sic aliquid comprehendere eodem ab intellectu humano et diuino. qd falsum est. quia que sunt incerta comprehensione humana. sunt certa comprehensione diuina. cognitio ergo potius attenditur fm facultatem potentie cognoscentis. ita qd quanto potentia est efficacior et certior tanto certius et limpidius rem comprehendit.

Nam ut hoc breui liqueat exemplo: eandem corporis rotunditatem aliter visus aliter tactus agnoscit. Ille eminus manens: totam simul tactis radiis intuetur. hic vero coherens orbi atqz coniunctus: circa ipsum motus ambitum rotunditatem partibus comprehendit.

Nam ut hoc breui exemplo liqueat. Hic probat qd facultas cognitionis est fm facultatem potentie cognoscentis et non rei cognite. Primo declarat hoc exemplis. Secundo probat hoc idem per rationem ibi. Neqz id inuria. Prima in duas fm duo exempla. Secunda ibi. Ipse quoqz. Primo dicit qd cognitio sit fm facultatem cognoscentis liqueat breui exemplo. Nam visus aliter agnoscit eandem corporis rotunditatem et aliter tactus. Ille enim visus manens eminus. i. a longinquo. intuetur totum corpus simul tactis radiis visualibus. hic uero supple tactus coherens et coniunctus orbi. i. rotunditati et motus circa ipsum ambitum. i. circa corpus rotundum. comprehendit. i. eius rotunditatem partibus. i. per partes. Notandum qd inuit duplicem differentiam inter modum cognoscendi visus et tactus. Prima est qd visus a remotis existens cognoscit aliquod corpus rotundum. Tactus autem non cognoscit ipsum nisi coniunctus. Secunda differentia est qd visus totum corpus simul comprehendit. tactus autem per partes. Talis autem diuersitas in cognoscendo non est si res cognosceretur ex sui natura. cum eadem res manet in utraqz cognitione. Notandum. quidam dixerunt visum fieri per emissionem radiorum visualium ab oculis usqz ad rem visam. Sed hec opinio est contra Aristotelem visio enim non fit extra mittendo sed intus suscipiendo. patiente enim aliquo sensu fit ipsum videre. z. de anima. Hic autem loquitur opinione antiquorum: cum dicit qd visus intuetur totum corpus tactis radiis.

Ipsam quoqz hominem aliter sensus: aliter imaginatio: aliter ratio: aliter intelligentia contuetur. Sensus enim figuram in subiecta materia constitutam. Imaginatio vero solam sine materia indicat figuram. Ratio vero hanc quoqz transcendit: speciemqz ipsam que singularibus inest uniuersali consideratione perpendit. Intelligentie uero celsior oculus existit. supergressa namqz uniuersitatis ambitum: ipsam illam simplicem formam pura mentis acie contuetur.

Ipsam quoqz hominem. Hic ponit secundum exemplum

in virtutibus cognoscitiuis subordinatis. Secundo ostendit quomodo iste virtutes se habeant adinuicem ibi. In quo illud. Ratio ergo declarat quomodo idem a diuersis potentis diuersimode comprehenditur dicens. Sensus exterior aliter contuetur ipsum hominem. aliter imaginatio. aliter ratio. aliter intelligentia diuina. Sensus enim exterior sicut visus indicat figuram hominis in subiecta materia. i. in sensibili materia. sed imaginatio solam figuram indicat idest discernit sine materia. i. in absentia rei materialis. Ratio uero hanc imaginationem transcendit. et ipse speciem. i. naturam specificam hominis que singularibus inest perpendit. i. discernit uniuersali consideratione. oculus uero. i. consideratio intelligentie est celsior. qz intelligentia diuina supergressa ambitum uniuersitatis qui existit in singularibus illam simplicem formam. i. ydeam hominis que est in mente diuina. contuetur pura acie. i. speculatione mentis. Notandum qd primus exemplum fuit de virtutibus cognoscitiuis non subordinatis sicut de visu et tactu. Istud autem exemplum est de virtutibus subordinatis que sunt quatuor. i. sensus exterior qui inest omnibus animalibus. imaginatio que inest animalibus perfectis. ratio que inest in hominibus. et intelligentia per quam intelligit diuinam cognitionem. Iste virtutes habent diuersum modum cognoscendi eandem rem. i. hominem. ut declaratur in littera quod non esset nisi cognitio fieret per facultatem virtutum cognoscentium et non rei cognite.

In quo illud maxime considerandum est. Nam superior vis comprehendendi amplectitur inferiorum. Inferior uero ad superiorem nullo modo consurgit. Neqz enim sensus aliquid extra materiam valet: vel uniuersales species imaginatio contuetur: vel ratio capit simplicem formam: sed in intelligentia quasi desuper spectans concepta forma que subsunt cuncta diiudicat: sed eo modo quo formam ipsam que nulli alii nota esse poterat: comprehendit. Nam et rationis uniuersum: et imaginationis figuram et materiale sensibile cognoscit: nec ratione vtens: nec imaginatione: nec sensibiles sed illo uno ictu mentis formaliter: ut ita dicam cuncta prospiciens.

In quo illud maxime. Hic ostendit per se quomodo predictae virtutes cognoscitiue se habeant adinuicem. ostendens quod potest virtus inferior potest etiam et superior et amplius. et primo ostendit de intelligentia respectu aliarum virtutum. Secundo ostendit idem de ratione. scda ibi. Ratio quoqz. Primo dicit. In quo idest in ordine istarum virtutum. illud est maxime considerandum qd vis comprehendendi superior amplectitur in se inferiorum. qz virtus superior cognoscit omne illud quod inferior. Inferior autem non consurgit ad superiorem. ita ut apprehendat illud quod superior. quod manifestat in exemplo dicens. Neqz enim sensus aliquid valet apprehendere extra materiam: et imaginatio contuetur species viles. i. minus particulares. sed ratio capit simplicem. i. vlem formam. intelligentia autem diuina desuper spectans. cum sit in supremo gradu cognitionis ipsa concepta forma ydeali diiudicat etiam cuncta que subsunt illi forme: et cognoscendo ydeam hominis cognoscit omnia que sunt in homine. sed eodem modo comprehendit ipsam formam que nulli inferiori virtuti non esse poterit. nam ipsa cognoscit uniuersum. i. vlem formam rationis et figuram imaginationis et materiale sensibile. quod spectat ad sensum exteriores non vtens ratione: nec imaginatione: nec sensibus: sed perspicit cuncta uno ictu mentis. i. absqz decursu cognoscit. qd factum est. Notandum qd virtus superior virtutem includit inferiori sicut tetragonum includit tragonum. ut p3. z. de anima. id quod potest virtus inferior potest et superior et magis. quia modo magis uniuersali comprehendit quod in inferior modo magis parti-

culari. h. non e conuerso. ideo que pōt intelligētia humana cōprehendere pōt ⁊ diuina intelligentia. h. nō e conuerso.

Ratio quoq; cum quid vniuersale respicit: nec imaginatione nec sensibus vtens: imaginabilia vel sensibilia comprehendit. Nec ē. n. que cōceptionis sue vniuersale ita definit homo est animal bipes rōnale. que cum vniuersalis notio sit: tū imaginabilem sensibilibz esse rē nullus ignorat q; illa non imaginatione vel sensu. sed rōnali conceptione considerat. Imagination quoq; tamēti ex sensibus visendi formandiq; figuras sūpsit exordium: sensu tamen absente sensibilia q; collustrat: non sensibili sed imaginaria ratiōe indicandi. Vides ne igitur vt in cognoscendo cūcta sua poti⁹ facultate Beoz que cognoscit vtrā.

Ratio quoq; cum quid vlt respicit. Idē ostendit idē de rōne. q; sicut intelligentia cōprehēdit alias tres vntes inferiores: sic ratio etiam cōprehēdit sub se alias duas virtutes. i. imaginationē ⁊ sensum dicens. q; cū rō respicit. i. cognoscit. quid vlt non vtens imaginatione nec sensib⁹ cōprehēdit imaginabilia ⁊ sensibilia vlt cōprehensione. nec enim est rō. que ita definit vlt sue cōceptionis. homo est alal bipes rōnale. que diffinitio cū sit vlt notio. i. notificatio. tunc nullus etiā ignorat rem esse imaginabilem ⁊ sensibilem: que hac diffinitio explicat. Illa rō considerat vlt non vtens imaginatione vel sensu. sed rōnali pceptioe. Tunc ostendit q; ficut ratio cōprehēdit imaginationē ⁊ sensum. sic imaginatio sensū cōprehēdit. dicens. imaginatio quoq; tamēti pro q;uis. sūpsit exordium ex sensibus visendi ⁊ formandi figuras: tū absente sensu exteriori. i. imaginatione collustrat. i. cognoscit queq; sensibilia nō sensibili h. imaginaria rōne indicandi. ⁊ tunc pcludit dicēs. Vides ne igitur quō cūcta potius vntur sua. i. ppta facultate i cognoscendo q; facultate eoz que cognoscit. **M**otandū q; h. rō in cōprehendendo suū vlt non vtrā imaglatiōe ⁊ sensu. tū in actu suo psupponit imaginationē ⁊ sensū q; nihil est i intellectu nisi fuerit in sensu. Sicut h. imaginatio in sua opatione non vtrā sensu: tū psupponit sensum fuisse in actu. quia fantasia quā b vocat imaginationem: est motus factus a sensu fm actum. z. de anima.

Neq; id iniuria. Nam cum iudicium iudicantis actu existat. necesse est vt suam quisq; operanti non ex aliena sed ex propria ptate perficiat.

Neq; id iniuria. Idē pfirmat deū suū per rationem dicēs. Illud. i. q; res cognoscit nō h. sui naturā sed fm naturam cognoscentis. illud non ptingit iniuria. i. irrationabiliter. Nam cū oē iudiciū cognitiōis sit actus ⁊ opatio iudicantis. i. potentie cognoscentis. necesse est vt q; cognoscentis perficiat suam opam. i. suam opationem cognoscendi. non ex aliena potestate. i. rei cognite. sed ex propria potestate. i. ex virtute cognoscentis. **M**otandū q; ex ista formatur talis ratio. Omnis actus ⁊ opatio segt cōditio nem illius potentie cuius est actus ⁊ opatio. sed iudicare siue cognoscere est actus ⁊ opatio potēte cognoscentis ⁊ si rei cognite: ergo iudicare ⁊ cognoscere sequitur modum ⁊ conditionem potentie cognoscentis ⁊ non rei cognite.

Metrum quartum quinti libri.

Quondam porticus attulit
Obscuros nimium senes:
Qui sensus ⁊ imagines

Corporibus extimis
Credant mentibus imprimi.
At quondam celeri stilo.

Mos est equorē pagine
Que nullas habeat notas
Pressas figere litteras.

Quondam porticus attulit. Illud est metrum q; tū bulas qnti qd dicitur glionitū ab inuento re. coriambitū a pede pstante: in quo metro i probat opinionē stoicorū ex quavidef sequi contrariū dictis suis. fuit enim opinio stoicorū q; cognitio intellectiva solū pficeret ex hoc q; corpora exteriora suas similitudines imprimāt in mentē. ita vt mens solus se habeat in rōne patientis: ⁊ res extra in rōne agentis. Ex quo segt cū patiens trahat ad naturā agentis ⁊ non e conuerso q; cognitio sequeret naturā rei cognite. ⁊ non naturā rei cognoscentis qd est ptra dicta: **P**rimo ergo ponit opinionem stoicorū sedo improbat eam ibi. Sed mens. **P**rimo ergo dicit. **Q**uondā porticus attulit senes sup. stoicos. q; dicebāt senes pp maturitatē mor: senes inquā nimū ob scuros sup. in sententiis qui stoici credunt sensus ⁊ imagines. i. rez sensibiliū formas imprimi mentibus ex corporib⁹ extimis. i. exterioribus. ⁊ posuerunt illa corpora eo modo imprimere imagines mentibus. vt quondā mos fuit allicui scribenti celeri stilo figere pressas litteras. equorē. i. implanicie pagine. que pagina nullas prius notas habeat. **M**otandū q; stoici dicuntur a stoa greco quod est porticus latine. q; atthenis in manifestissima porticu ⁊ aliis locis publicis stoici disputare solebant ⁊ illi posuerunt alas tū habere se in rōne patientis respectu rerū exteriorū. ⁊ q; cognitio magis videtur sequi virtutem actiuā q; passiua iō fm eos cognitio potius debet attēdi fm facultatem rei cognite que est actiua: q; aie cognoscentis que est passiua

Sed mens si propriis vigens

Nihil moribus explicat.

Sed tū patiens iacet

Motis subdita corporum.

Cessasq; in speculi vicem

Rerum reddit imagines.

Unde sic sic animis viget

Cernens omnia notio.

Que vis singula prospicit:

Que que cognita diuidit

Que diuisa recolligit.

Alternumq; legens iter

Punc summis caput inserit.

Punc decidit in infima:

Tum sese referens sibi.

Aeris falsa redarguit.

Sed mens. Idē improbat hanc opinionem. sedo ponit suam veritatem. ibi. Idē est efficiens. **P**rimo ergo deducit ad plura inconuenientia istam opinionē dicens. Si mens vigens nihil explicat ppris morib⁹. i. si nullā actionē propriam habet. h. tū iacet patiens. subdita notis. i. si similitudinib⁹ corporū. ⁊ si ipa reddit. i. representat cessas imagines rez. i. similitudines in vicem speculi. i. ad modū speculi. Tū querit vū viget hec notio. i. hec cognitio animis. que aia est cernens oia non tū corporalia sed etiam incorporalia. **M**otandū q; primū inconueniens est si cognitio intellectiva fieret p solam impressionē corporū in aia tunc nō esset virtus per quā aia cognosceret incorporalia. q; p solam impressionē corporū tū cognosceret corporalia. nunc aut manifestū est et q; incorporalia cognoscit. Aliud inconueniens ponit dicens. Si aia tū est passiua. que vis aie singula pspicit. i. iudicat. aut que vis aie cognita diuidit. aut diuisa recolligit: aut que vis aie legens. i. apprehendens. alternū

alternum iter componendi et diuidendi: nunc inserit caput
similis generalissimis ascendendo a specialissimis ad ge-
neralissima colligendo multitudinem. et nunc decidit vel de-
cedit secundum aliam litteram. i. cadit in infima. i. in specialissima
procedendo a generalissimis ad specialissima diuidendo.
Tunc tandem anima referens. i. comparans sese sibi redarguit
falsa veris. i. per vera. Et notandum quod ex littera talis for-
matur ratio. Illa anima non est tamen passiva sed activa que iu-
dicat componit et diuidit et veris falsa redarguit. sed anima in-
tellectiva est homini. ergo. Ad hoc non est quod iudicare. componere
diuidere redarguere videtur esse operationes actiue. minor appa-
ret anima iudicat inter vera et falsa. componit predicatum cum subiecto ali-
quod diuidit predicatum a subiecto. et falsas opiniones redarguit.

Hec est efficiens magis
Longe causa potentior.

Quod que materie modo
Impressas patitur notas.

Precedit tamen excitans

Ac vires animi mouens

Vino in corpore passio.

Eum vel lux oculos ferit:

Vel vox auribus instrepat.

Tum mentis vigor excitatus:

Quas intus species tenet

Ad motus similes vocans:

Motis explicat exteris.

Introsumusq; reconditis.

Formis miscet imagines:

Hec est et. Hic proba ponit veritatem. d. Hec mens est ma-
gis causa efficiens. que est causa longe potentior. quam illa que modo
materie. i. similitudine materie parit notas impressas. et
quod aliquis crederet quod anima nulla esset passio. Ideo subdit que
dicitur passio. preceat operationes anime in vino corpore excitans et
mouens vires anime ad operandum. ut quod lux ferit oculos tunc pa-
titur visus. vel cum vox instrepat. i. insonat auribus tunc pa-
titur auditus et tandem vigor mentis excitatus. i. excitatus
vocans species quas intus tenet ad similes motus applicat eas
notis exteris. i. similitudinibus exterioribus. et miscet. i.
applicat imagines exteriores corporum formis. i. species in-
trosum. i. in anima. Et notandum quod hoc. hic videtur sententia
platonica que ponit species rerum a principio nature iditas anime. scilicet
anima sopita est in corpore ita quod non intelligit per eas nisi exci-
tetur per immutationes sensuum exteriorum. excitata autem
euocat species similem illi quam sensus exterior ipse habet et appli-
cando eam rei exteriori. sic intelligit per eam. ad hanc in-
tentionem etiam loquitur linconientis primo posteriorum dicens
Ratio in nobis sopita non agit nisi prius per operationes se-
sum quibus admiscetur fuerit experrecta. Et notandum quod ex
littera videtur quod intellectus possibilis intelligendo etiam sit
actiuus cum sit causa efficiens ut dicitur in littera. Aristoteles. et
3. de anima vult quod intelligere sit passio. et quod intellectus nullam
habet naturam nisi quod est possibilis vocatus. Ad hoc dicunt
aliqui quod anima comprehendit tam intellectum possibilem quam
agentem in anima est actiua immo causa effectiua intellectus
ratione intellectus agentis. sed est passiva ratione intellectus pos-
sibilis: vel dicendum quod intellectus possibilis est potentia pas-
siva saltem quo ad primum eius actum cum intelligere sit pa-
ssio: sed omnis potentia passiva de necessitate requirit poten-
tia actiuam que reducat ipsam ad actum. Tale autem actiuum non
potest esse res corporalis extra cum agens sit prestantius
passio. ideo tale actiuum ex parte anime erit intellectus agens
cuius operatio est facere potentia intellecta actu intellecta.
Ita quod a rebus extra virtute intellectus agentis imprimi
aliquid intellectui possibili per quod in actum intelligen-
di reducitur. Non est ergo intentio Boetii negare quod mens

sit passiva ratione intellectus possibilis. sed vult quod mens siue
anima magis habeat efficientiam in intellectu quam sit pas-
siva ab ipsis corporibus extra. et per ipsam efficientiam intelle-
ctus non debet attribui rebus extra: quod erat de intentione stoicorum.

Profa quinta quinti libri.

Quod si in corporibus sentiendis: quis af-
ficiant instrumenta sensuum foris? obie-
cte qualitates: atque agens vigorem pas-
sio corporis antecedit que in se actum mentis prouocet:
excitetque iterum gescens intrinsecus formas: si in sen-
tiendis inque corporibus animus non passione insignis: sed ex
sua vi subiecta corpori indicat passionem. quanto ma-
gis ea que cunctis corporum affectibus absoluta
sunt: in discernendo non obiecta extrinsecus se-
quantur: sed actum sue mentis expediunt.

Profa quinta quinti libri.

Quod in corporibus sentiendis. Hec est quinta profa
huius quinti libri. In qua probatur spiritus diuina co-
gnitione esse secundum modum cognoscentis et non rei
cognite. Secundo ostendit insufficientiam eorum quod ex vo-
mo cognoscendi improbat prouidentiam diuinam ibi. Quid igitur.
Primo facit quod dicitur est. secundo infert duas conclusio-
nes ibi. Hec itaque. Primo dicit. Si in sentiendis. i. in cogno-
scendis corporibus animus noster non tamen insignis. i. afficit
passionem corporis. sed ex sua vi indicat passionem subiectam
corpori: ita quod in cognoscendo sequitur proprium motum. Quis
igitur obiecte foris afficiant. i. inuolunt instrumenta. i.
organa sensuum. et passio corporis antecedit vigorem agen-
tis animi. que passio prouocet actum mentis in se. et exci-
tet formas intrinsecus quiescentes. Si hoc est animo no-
stro multo magis ea que absoluta sunt cunctis affectioni-
bus. i. qualitatibus corporum Sicut intelligentie separa-
te et precipue deus: illa in discernendo non sequitur obie-
cta extrinsecus. sed expediunt. i. perficiunt actum sue mentis
. i. operationem intellectualem sed nam propriam. Et notandum quod ex li-
tera sic potest argui. Si id de quo minus videtur esse inest: et
de quo magis. Similiter videtur quod alius noster in cognoscendo
sequitur motum suum et non rei cognite et tamen sequitur facultates sue
cognitionis. ergo multo magis intelligentia diuina sequitur
cognoscendo proprium motum sue cognitionis quam ipsi rei cognite.

Hec itaque ratione multiplices cognitiones diuersas
ac differenter cessere substantiis. Sensus. n. solus
cunctis aliis cognitionibus destitutus immobili-
bus animantibus cesset. quales sunt conche maris
quodque alia sarris heretia nutrit. Imaginatio vero
mobilibus beluis quodque inesse fugiendi appetidine
aliquis videtur affectus. Ratio vero homini tamen generis est
licet intelligenda sola diuini. Quod non fit ut ea noti-
tia ceteris prestat quod suapte natura non modo proprium
sed ceterarum quoque noticiarum subiecta cognoscit.

Hec itaque ratione. Hic infert duas conclusiones ex premis-
sis dicens. Ex quo cognitio sequitur naturam cognoscentis
et non rei cognite. et cum cognoscentia sine diuersa secundum nam
oportet diuersis cognoscentibus conuenire diuersas co-
gnitiones. Unde dicit. Hec itaque ratione. quod cognitio sequitur
naturam cognoscentis. multiplices cognitiones. cessere. i. ces-
serunt diuersis ac differenter substantiis. sensus. n. so-
lus destitutus aliis cognitionibus. cessit astantibus immobi-
libus. quales conche maris et quicquid nutrit heretia sarris.
Imaginatio vero cessit mobilibus beluis que mouetur
motu progressiuo. quibus videtur inesse affectus. i. appeti-
tus fugiendi malum vel appetendi bonum. Ratio vero
per quam comprehendimus velle tamen est humani generis. si

Intelligentia est diuini generis. Tunc ponit secundas conclusiones. q. illa cognitio est notior et nobilior que non solum apprehendit proprium obiectum. sed et obiecta aliarum notitiarum. i. cognitionum. Unde dicitur. Quod fit ut ea notitia. i. cognitio prefertur. i. nobilior sit ceteris. que suapte natura. i. propria natura non modo. i. non in modo. proprium obiectum cognoscit. sed etiam cognoscit subiecta ceterarum notitiarum.

Nota circa primam conclusionem q. cum actus et operationes differant secundum diuersitatem agentium et operantium. sequitur si agentia et operantia sunt diuersa q. habeant diuersas operationes et cognitiones. propter quod sensus sine alia cognitionibus cessat animalibus immobilibus. et accipit sic sensus stricte pro apprehensione sensitiua. que solum imitatur ad partem sensibilibus. Sic enim distinguitur contra imaginationem que non tantum apprehendit rem partem. sed etiam ab sentem. **Notandum** circa secundam conclusionem q. quicquid est potentia plura cognoscit videtur esse perfectior ea que cognoscit pauciora. Si ergo aliqua potentia cognoscit proprium obiectum et obiecta aliarum potentialium inferiorum. sicut est intelligentia diuina. et non conuerso. sequitur q. potentia superior plura cognoscens sit nobilior inferiori.

Quid igitur: si ratiocinationi sensus imago q. refragentur. nihil esse illud vniuersale dicentes q. sese intueri ratio putet. Quod enim sensibile vel imaginabile est id vniuersum esse non potest. aut igitur rationis verum esse iudicium nec quicquid esse sensibile. aut quoniam sibi notum sit plura sensibilia: et imaginationi esse subiecta: inanem conceptionem esse rationis. que quod sensibile sit ac singulare quasi quoddam vniuersale consideret. Ad hoc si ratio contra respondeat: se quidem et quod sensibile et quod imaginabile sit vniuersitatis ratione conspiciere. Illa vero ad vniuersitatis cognitionem aspirare non potest: quoniam eorum notio corporales figuras non possit excedere. De re vero cognitione firmiori potius perfectiorque iudicio esse credendum. In huiusmodi igitur lite nos quibus tam rationandi quam imaginandi etiam sentiendi vis inest: non rationis potius causam probaremus.

Quid igitur. Hic probatur ostendit insufficientiam eorum qui ex modo cognoscendi nostro improbant diuinam prudentiam. secundo hortatur nos ad considerandum modum diuine cognitionis. ibi. Quare illius. primo manifestat insufficientiam eorum per simile. secundo applicat illud simile ad propositum. ibi. Simile est. Similitudo autem quod imitatur talis est. Sensus et imago sunt cognitiones inferiores quam ratio. Si ergo sensus et imago vellent iudicare modum cognoscendi rationis ex modo cognoscendi proprio. et dicere q. vniuersale nihil esset quod ratio apprehendit. vel si verum esset iudicium rationis vel esset particulare et sensibile. ratio vero diceret contrarium. Manifestum est q. nos qui vigemus utraque cognitione potius assentiremus rationi iudicando motui sensus. et imaginationis esse insufficientes. dicit ergo. Quid igitur si sensus et imago refragentur. i. contradicant rationi. dicentes nihil esse vniuersale id quod ratio putat sese intueri sic arguendo. Quod enim sensibile aut imaginabile id non potest esse vniuersum. i. vniuersale secundum iudicium sensus et imaginationis. Aut igitur iudicium rationis necesse est esse verum. et per hoc nec quicquid esse sensibile. quod est absurdum. Aut quoniam notum sit sibi super. sensui et imaginationi plura esse subiecta sensibus et imaginationibus. quod necesse est sensibilia. crederes ne deceptionem rationis esse inanem. quod phideret illud quod sit sensibile et singulare. quasi quoddam velle. Ad hoc si ratio respondeat se conspiciere in ratione vniuersali quod sit sensibile et imago.

bile. Illa vero. i. sensum et imaginationem non posse aspirare. i. puenire. ad cognitionem vniuersitatis. i. vniuersalis. quia notio. i. cognitio eorum non possit excedere figuras corporales et diceret ratio potius esse credendum firmiori et perfectiori iudicio re. In huiusmodi lite. scilicet sensum et imaginationem ex una parte. et rationem ex altera parte: nos quibus in est tam vis rationandi quam imaginandi et sentiendi. nonne potius probaremus eam rationis. et reputarem motui sensui et imaginationis esse insufficientia. q. d. imo **Notandum** q. iudicio nobilioris potentie potius est standum quam iudicio potestie ignobilioris. cum igitur ratio sit potentia nobilior quam sensus et imago: eo q. ratio comprehendit proprium obiectum et obiectum sensus et imaginationis et non conuerso. ergo potius assendum est iudicio rationis quam potentialium inferiorum.

Simile est q. humana ratio diuinam intelligentiam futura nisi ut ipsa cognoscit non putat intueri. Ita ita differis: si qua certos ac necessarios habere non videat entis: ea certo euentura presciri nequit. Hanc igitur re nulla est prescientia: quia si etiam in his esse credamus: nihil erit quod non ex necessitate prescitur. Si igitur uti rationis participes sumus ita diuine iudicii mentis habere possemus sicut imaginationem sensusque rationi cedere oportere iudicium. sic diuine sese menti humanam submittere rationem iustissimum censeremus.

Simile est. Hic applicat illud simile ad propositum. et dicit. Illud quod est verum de sensu et imaginatione respectu rationis. simile est et q. humana ratio non putet diuinam intelligentiam intueri: nisi ut ratio ipsa cognoscit. quod apparet ex ipso modo arguendi. Ita ita differis. i. arguis. si qua non videant habere certos et necessarios euentus talia nequit presciri certo euentura. Igitur talium re nulla est prescientia. quia scilicet prescientia si credamus esse in his. nihil erit quod non proueniat ex necessitate. Si igitur sicut sumus principes rationis. ita possemus habere iudicium diuine mentis. sicut nunc iudicium imaginationem et sensum oportere cedere rationi. sic censeremus. i. iudicarem. iustissimum humanam rationem sese submittere diuine menti. **Notandum** q. simile est de iudicio sensus et imaginationis respectu rationis. et rationis respectu intelligentie diuine: Nam sensui et imaginationi videtur q. ratio aliter non possit comprehendere re nisi sicut ipsa comprehendit quod tamen falsum est. Sic simile videtur rationi humane q. intelligentia diuina non possit res incertas cognoscere aliter quam ipsa cognoscit. quod falsum est. Ita que ratio humana certe cognoscit intelligentia diuina certa comprehendit.

Quare illi summe intelligentie cacumine si possumus erigamur. Illic. n. ratio videbit quod in se non potest intueri. Id autem: quo nam modo est quod certos erit non habet: certa tamen videat ac definita prescientia: neque id sit opinio. sed summe potest scire nullis terminis inclusa simplicitas.

Quare illi summe intelligentie. Hic probatur hortatur ut erigamus nos ad cognitionem diuine intelligentie dicens. Quare si possumus erigamur per diligenter considerationem in cacumen illius summe intelligentie super. diuine. Illic. n. ratio videbit quod in se non potest intueri. i. quo certa et definita prescientia dei cognoscit. scilicet quod non habet certos erit. et illud non sit opinio. sed potest scire simplicitas summe scire nullis terminis inclusa. q. simplicitas summe sapientie est infinita. **Notandum** q. si cognitio sequeretur facultatem rei cognite. et non virtutis cognoscitis. tunc sicut ratio humana cognoscit futura contingentia incerte sic filius intelligentia diuina ea incerte cognosceret. sed q. facultas cognitionum est secundum facultatem virtutis cognoscit et intelligentia diuina in cognoscendo excedit rationem humanam. poterit ipsa certe cognoscere que ratio humana incerte cognoscit.

Ad eum quintum libri quinti:

Quam

Quaz variis terras aialia pmeāt figuris
Namq3 alia extento sunt corpore pul-
ueremq3 verrunt.

Continuumq3 trabunt vi pectoris inci-
tata sulcum.

Sunt quibus alarū leuitas vaga vberetq3 vētos
Et ligdo longi spacia etheris enatet volatu.

Hec pressisse solo vestigia gressibus gaudent.

Nel virides cāpos trāsmittēre vel subire siluas

Que variis videas l3 oīa discrepare formis.

Prona tamen facies bebetes valet igrauat sēs?

Quod metrum quintum quinti libri.

Clam variis terras. Hic incipit quintū metz
huius qnti. qd dicit archiloycum ab inuēto
re vactilicuz a pede p̄dante in quo ofidit ho-
minē esse dispositū ad p̄tēlationē celestīū ex

figura corporis sui. 7 p̄io describit figuram corporealem
aliarum bestiaz. scdo figurā hoīs. tibi. Unica gens. p̄ri-
mo dicit. Animalia pmeant terras q3 variis. i. valde va-
riis figuris. nāq3 alia aialia extento corpe sicut sunt serpe-
tes 7 reptilia. illa verrunt. i. vertunt puluēre. 7 incitata. i.
mota vi pectoris. trahūt continuū sulcū sup. in puluere.
Sūt alia aialia qbus inest vaga leuitas alaz que verberet
ventos. 7 enatet. i. trāsiat ligdo volatu spacia lōgi etheris
. i. aeris. Sunt alia que gaudent vestigia pressisse solo. i.
terre gressibus suis 7 trāsmittēre. i. p̄trāfire virides cāpos
7 gaudent subire siluas. que oīa aialia l3 videas ea discre-
pare variis formis. tñ facies oīa pronā. i. ad terrā inclina-
ta. valet ingrauat. i. ingrauatōs ostendere sensus bebe-
tes. i. brutales. C̄ Notādū q p̄bia tangit tria genera aia-
liū. i. reptilia. volatilia 7 gressibilia que licet differant i
formis q3 quedam formant ad reptandū vt serpentes q3
dam ad volandū vt aues quedam ad gradiendū vt bestie.
tñ in hoc oīa pueniunt q3 hñt faciē sc̄linatā ad terrā.

Unica gens hoīs celsum leuat altius cacumē.

Atq3 leuis recto stat corpe: despiciatq3 terras.

Hec nisi terrenus male despisat admonet figura

Qui recto celum vultu petis: ererisq3 frontē.

In sublime feras aium quoq3: ne grauata pessū

Inferior: fidat mens corpore celsum leuato.

Unica gens hoīm. Hic describit figuram hominis. v.
Unica gens hominū. i. solū genus humanū. leuat celsum
cacumen. i. caput suum altius. 7 leuis stat recto. i. erecto
corpe. et despiciat terras vultu eleuato ad celum. tu homo
terrenus. qui recto vultu petis celum. 7 ereris. i. erigis frō-
tem. Hec recta figura admonet te. q tu male despisat. nisi
ēt feras. i. extollas aium tuum in sublime. i. in celestia. ne
mēs grauata. i. grauedine depressa. pessum. i. sub pedib?
vel subtus. et est pessum aduerbium loci. ne illa mēs fidat
. i. refideat inferior: corpore eleuato celsum. C̄ Notandum
cum hō habeat figuram corporis erectam ad celus. si aia
nō erigeretur ad p̄tēplandē celestīū. videretur corpus
esse nobilius anima. C̄ Notādū fm̄ Arist. is. de anima
libus. q homo inter oīa aialia habeat figurā rectilīna-
rem de qua figura etiam loquitur Quisius in lib. meta-
morphoseos. v. p̄rona q3 cum spectant animalia cetera
terras. Oa homini sublime dedit: celumq3 videre iussit:
7 erectos ad sidera tollere vultus.

Quod prosa sexta 7 vltima.

Nonā igit vti pauloante monstratum
est omne quod scitur non ex sua sed ex
cōprehendentium natura cognoscitur.

Intueamur nunc: quā fas est: quis sit diuine sub-

stātie status: vt q nā ēt sciētia ei? sit possim? agno-
scere. Deū igit eternū esse: cūctorū rōne degen-
tiū cōe indicū est. Quid sit igitur eternitas consi-
deremus. hec enim nobis naturam pariter di-
uinam scientiamq3 patefacit.

Quod prosa sexta quinti libri.

Nonā igit vti pauloante. Hic sc̄ipit sexta
prosa et vltima huius qnti. in quā determinat
veritatem de compassibilitate p̄scie diuine et
liberi arbitrii. Et p̄mo ponit suam determinā-
tionē. scdo subiūgit vtilem exhortationē circa finem libri.
ibi. Aduersamini igit. p̄mo ofidit modū diuine cogni-
tionis. scdo soluit obiectiones factas p̄ diuinā p̄uidētā.
tertio pcludit cōpassibilitatē liberi arbitrii cū p̄uidētā di-
uina. scda ibi. Quid igit postulas. tertia ibi. Que cū ita
sint. p̄io. determinat de statu di q est eternitas. scdo ex h
declarat modū diuine sc̄ie. ibi. Qm̄ igit oē indicū. p̄io p̄-
mittit q determinādū sit ad eternitatem. scdo d̄terminat eā ibi
Eternitas igit ē intermiabilis. p̄io dicit. Qm̄ monstra-
tū est pauloante q oē sc̄it qd cognoscit. nō ex sua nā. i. nō
ex nā rei sc̄ie s3 ex nā cōprehēdētū. i. cognoscētū. Intuea-
mur nūc q̄tū fas ē. q3 sit stat? diuine cēntie vel sbe vt pos-
sim? agnoscere q sit ei? sc̄ia. et subdit q cōe indicū cūctor
degentiū. i. vrentiū rōne est deū eē eternū. ideo cōsiderem?
qd sit eternitas. hec. n. nobis patefacit nām et diuiaz sc̄ie
tiā. C̄ Notādū q vti degentes rōne sūt viri p̄diti luce
sapie. et oēs isti cōcedūt deū eē eternū. Mā p̄s. 8. pby. ex
eternitate mor? ofidit eternitatē motoris. et oēs tam greci
q3 barbari putātes deos eē estimāt eos immortales. C̄ Mo-
tādū q3 eternitas dei et nā et sciētia dei nō differūt s3 sub
stātiā. id cognita eternitate cognoscit nā et sc̄ia dei.

Eternitas igit est interminabilis tota vite siml
7 perfecta possessio.

Eternitas igit. hic p̄legē de eternitate. Et p̄io ponit ei?
diffinitionē. scdo declarat eā. ibi Qd ex collatiōe. p̄io dē-
cit. eternitas est possessio vite interminabilis et tota sil et
p̄fecta. C̄ Nota fm̄ alb. sup lib. de cāis. Aliqd ē eternū 7
ē in eternitate. et sūt ipsa eternitas sic de? Aliqua sūt et ē
eterna i eternitate. s3 nō sūt ipsa eternitas sicut sbe separe.
alia sūt eterna nō i eternitate nec sūt ipsa eternitas. vt mo-
tus tps et mūd? C̄ Notādū cū dicit eternitas ē possessio
vbi vitē nōle possessiōis ad designādū immutabilitatē et in
deficiētā eternitatis q3 ipsa firmiter possidet et gete hñ. et
dicit vite ad inuēdū q nō viuētia nō mēsurant eternitatem
Et dicit intermiabilis ad differētā illi? vite q3 terminū a
pte añ et a pte p? sicut vita hoīs vel a pte añ tñ sicut vita
angeloy et dicit tota sil ad ofiāz vite āgelice. q̄nis. n. eē an-
geli fm̄ sbam sit totū sil. nō tñ fm̄ opationē. cū hēat opa-
tiōes successiuas et intellectiōes. et dicit p̄fecta ad designādū
q3 eternitati nihil deest. perfectum enim ē cui nihil deest
p̄mo celi mundi.

Qd ex collatiōe tpaliū clarins liq̄t. nā qcqd vi-
uit i tpe. id p̄ns a p̄teritis i futura p̄cedit. Nihil
q3 ē i tpe p̄stitutū: qd totū vite sue spaciū pariter
possit āplecti. Sed crastinū quidē nōdū appre-
hēdit. besternū vō iā p̄didit. In hodierna quo-
q3 vita nō āpli? viuitis q3 i illo mobili trāsitorio-
q3 momēto. qd igit tps patit p̄ditionē: l3 illd. sic
de mūdō cēsnit aristoteles nec: cepit vnq3 eē nec
desinat. vitaq3 ei? cū tps īfinitate tendat: nōdū
tñ tale ē vt eternū eē iure credat. n. n. totū sil īfini-
te licet vite spaciū cōprehendit atq3 complecti
tur sed futura nondum trāsacta iā nō habet. qd
igit intermiabilis vite plenitudinem totam pari

ter comprehendit ac possidet: cui neq; futuri quic-
quid absit nec preteriti fuerit: id eternū ēē iure p-
hibet. Idq; necesse ē: et sui cōpos pns sibi sp as-
sistere: et infinitatē mobilis tps hīe presentem.

¶ Quod ex collatione. Hīc declarat diffinitiones. secundo
redarguit quosdā qui vocabulo eternitatis abutebant. ibi
Unde nō recte: pīo ergo declarat diffinitionē eternitatis
in cōparatōe ad tps dicens. Unde dictū est q; eternitas ē
possessio tota simul interminabilis vite. qd liquet clarior
ex collatione. i. ex cōparatōe temporalium. Nam qdq; vivit.
in tempore illud pns etns procedit per successiua mutabi-
litate a preteritis in futura. et nihil est in tpe cōstitutum. qd
pariter possit amplecti. i. cōprehendere totū spaciū vite
sue sed crastinū nōdū apprehendit. hesternū vero tēp? iā p-
didit. et in hodierna vita nō amplius vivitis. i. nihil plus ē
pns de hodierna vita. nisi q; in isto mobili et transitorio mo-
mēto cōtinet de vita. et dicit momentū illud indivisibile in
stās quo futurū copulat cū preterito. qd igitur paritur
tps conditionē. i. successiōes: h nūq; cepit ēē. nec desinat
esse sicut arist. censuit de mūdo. et h vita. i. duratio ei? tēda-
tur. i. extēdat cū infinitate tps. nōdū tñ tale ē vt iure cre-
datur ēē eternū. q; nō cōprehēdit neq; cōplectit simul to-
tū spaciū vite. i. sue durationis: licet infinite. i. infinito tē-
pore. durer sed futura nōdū hz trāfacta. i. pīrāta et pīeri-
ta nō hz. Quicq; igit cōprehendit et possidet pariter totā
plenitudinē interminabilis vite. cui nihil absit futuri. nec
aliquid fuerit preteriti. illud iure pībētur ēē eternū. q; illud
eternū sui cōpos eo q; nihil sibi desit. necesse est temp sibi
assistere pns. et est necesse pntē habere infinitatē. i. infinitā
durationē tps mobilis. i. successiua. ¶ Notandū q; q; p-
cognitionē tps devenim? in eternitatis cognitionē. eo q;
opposita iuxta se posita magis elucescūt: id ē naturā et suc-
cessionē tps declarat nobis naturā eternitatis. Sicut. n.
rō tps pīssit in successione et apprehēdēde prioris et poste-
rioris i motu. cui? vna ps pīerit et alia ē futura. Sic rō eter-
nitatis p oppositū cōsistit in apprehēdōe vniūformitatis il-
li? qd oīno est extra motū cōpēdēs simul pīeritū et futurū
tāq; pns. ¶ Notandū q; ipsi? eterni nil transit i pīeritū. id
temp sibi pns assistit. q; vō nūq; deficiet sicut nec vnq; i
cepit. cū habeat vitā interminabilē necesse est q; assistat qū-
bet differentie tps et si ponat tps infinitū et eodē motu as-
sistit differentie tps p quē motū in se subsistit. motus au-
tē in quo subsistit est pīeritū. ideo etiā assistit differentis
temporis per motū presentem. ideo dicit q; necesse est eter-
nū presentem habere infinitatē temporis mobilis.

¶ Unde quidā nō recte. q cū audiunt vīlū plato-
ni mundū hunc nec habuisse initū tps nec ha-
biturū esse defectū hoc modo cōditori conditum
mūdū fieri coeternū putāt. Alio ē. n. p ītermina-
bilē duci vitā: qd mūdo plato tribuit: aliō ītermi-
nabilis vite totā pariter pīerā ēē pītiā: qd dīnie
mētis pīrū esse manifestū ē. Neq; deus cōditis
rebus antiquior videri d; tps quātitate: sed sim-
plicis potius proprietate nature.

¶ Unde nō recte putāt. Hīc pīa iprobat quosdā qui abu-
tebant vocabulo eternitatis. Secundo docet pīrū modū
loquēdi ibi. Itaq; si digna. pīo facit qd dicitū est scdō ma-
nifestat quōd tps alia deficiūt a simplicitate dīnie nature
q; nūtiur imitari ibi. Hunc. n. pīo dicit dicitū ē q; eterni-
tas nō solū dicit interminabilitatē. sed et simplicitatē. vñ.
nō recte quidā putant qū cū audiūt vīlū ēē platōi. mūdū
nō habuisse initū tps nec habiturū defectū. i. finem hoc
mō putāt mundū conditū fieri coeternū conditori. Causa
est quare nō recte putant est quia aliud ē duci p ītermina-
bilē vitā cū qdā successiōe quod plato tribuit mūdo. et ali-
ud est pariter. i. simul esse cōplexā totā pītiā vite ītermina-

bilis quod est propriū dīnie mētis. Et q; aliq; diceret.
Si mūdus nūq; incepit videt ēē coeternus deo. Ad qd re-
spōdet. Qd d; ē prior mūdo nō antiquitate tempis s; simpli-
citate nature. Unde dicit. Neq; n. deus d; videri ātīgōz
rebus pīeritis quātitate temporis sed proprietate simplici
nature. ¶ Notandū sicut patet ex lib. ibi. ¶ Plato vo-
luit mūdū incepisse s; finē nō habere. et hoc idē arist. sibi i
ponit in li. celi et mūdū. dicens q; solus plato generat mū-
dū. Quid est ergo quod dicit hoc. q; plato non posuit
mūdū incepisse. Ad hoc dicit q; dū plato dixit mūdū ha-
buisse initū intelligit q; habuit initium institutionis non
autē tempis. sicut ponit exemplū de vestigio pedis. vt si pes
ab etē nō stetit in pulvere pes ēē causa vestigiū natura
luer precedens vestigiū hēz non tempore.

¶ Hunc enim vite immobilis presentarium statum
infinit? ille temporalium rerum motus imitatur
Cumq; eam effingere atq; equare non possit ex
immobilitate deficit immotum. Et ex simplicitate
presentie de creascit in infinitā futuri ac preteri-
ti quantitatem. Et cū totam pariter vite sue ple-
nitudinem nequeat possidere: hoc ipso q; aliquo
modo nūq; esse desinit: illud qd implere atq; expri-
mere non potest aliquatenus videtur emulari:
alligans se ad qualem cūq; presentiaz huius cri-
gui voluerisq; momentū. que quoniam manentis
illius presentie quandam gestat imaginē quibus-
cūq; contigerit id prestat vt esse videantur. quo-
niam vero manere non potuit infinitum tempo-
ris iter arripuit. Eoq; modo factum est vt conti-
nuaret vitam cūdo Cumq; plenitudinem com-
plecti non valuit permanendo.

¶ Hunc enī vite immobilis. Hīc manifestat quōd tps alia defi-
ciunt simplicitate dīnie nature quam nituntur imitari. il-
le infinit? motus rerū tps alia imitat q; tū pōt. hunc presen-
tariū statum vite immobilis. i. eternitatis. et cū nō poterit
effingere. i. exprimere et equare. deficit ab ei? immobilitate
successiue acgrendo quod simul habere nō potuit et ex sim-
plicitate pīte decrescit i infinitā q;ritatē pīeritū et futuri. et
cū nequeat possidere pariter totā plenitudinē vite sue hoc
ipso aliquo mō nūq; esse desinit. videt aliquaten? emula-
ri illd qd implere nō pōt. alligans se. i. statū tps alia ad q;
lēctūq; presentia hui? momentū. i. instantis. erigui. i. indivisi-
bilis. et volueris. i. transitorio. que. s. pītiā istātis tempōis
gestat quandā imaginē manētis presentie. i. eternitatis. et
prestat quibuscūq; cōtingerit vt illa esse videantur. Nam
illa dicimus ēē que sunt in presenti momentō. quia vero nō
potuit manere. s. presentia instantis. pīer naturā rei mobi-
lis. ideo arripuit infinitū iter tempōis p successione. et co-
dē mō factū ē vt continuaret vitā cūdo de vno esse i aliū
cui? plenitudinē nō valuit. i. potuit cōplecti pmanendo.

¶ Nota q; infinit? mot? rerū tps alia quātū pōt imitat statū
eternitatis. q; nō pōt cū totaliter exprimere: q; stat? tps alia
est successiua. statū eternitatis nō. et stat? tps alia respicit
pīeritū et futurū. stat? eternitatis tñ pns. tamē in hoc imi-
tat statū eternitatis: q; sicut eternitas nūq; deficiit: sic infi-
nitus motus rerum temporalium nunq; ēē desinit. et sicut i
tpe est dare instans quod hz quandā imaginē cū eternita-
te. ita q; sicut in eternitate aliquid dicit ē. et sicut illa dicit
esse que sunt in presenti instanti. id statū rerum tps alia hz
nō possit imitari statū eternitatis pīentiali permanendo:
tñ ipz imitat suā durationē successiue continuando.

¶ Itaq; si digna rebus nomina velimur impo-
nere platonein sequentes: deum quidem eternū
mandum vero dicamus esse perpetuum.

¶ Itaq;

¶ Itaqz si digna. In ista pte docet pbia qño proprie loqu-
dñ sit de deo et de mñdo dicēs. Si nos seqñtes platonem
velim imponere noia digna. i. pñentiā reb⁹ dicam⁹ deū
esse eternū. mñdū vero dicam⁹ perpetuū. Et hoc cōso-
nat dicto auctoris grecissimī. Eternū vero sine principio si-
ne fine. Perpetuū cui principii sed sine carebit.

¶ Quoniā igitur omne iudiciū scōz sui naturam
que sibi subiecta sunt comprehendit. Est autem
deo semp eternus ac pñtarius status. Scientia
quoqz eius oēm tpsis supergressa motionez in sue
manet simplicitate pñtē: infinitaqz preteriti ac
futuri spacia cōplectens. Via quasi iam gerant
in sua simplici cognitiōe cōsiderat. itaqz si pñscen-
tiā pensare velis: qua cuncta dinoscit: non eē pre-
sciētiā quasi futuri sed sciētiā nunq⁹ deficiētis in-
statiē recti⁹ estimabis. Unde nō previdētia: sed
puidētia poti⁹ dī: qz porro ab reb⁹ infimis pñstituta
qñ ab excelso rerū cacumine cūcta prospiciat.

¶ Quoniā igitur oē iudiciū. Hic pbia ex dictis ostēdit modū
scie diuine. Pñio ergo ostēdit qualis sit scia diuina et qua-
liter sit noīanda dicē. Qñ oē iudiciū pñprehēdit ea que
sūt sibi subiecta. i. sua obiecta. s. sui nāz. i. s. nāz virtutis co-
gnoscētis. Natura autē dei talis ē. qz sp̄ ipsi deo ē stat⁹ eter-
nus et pñtarius. ex quo seq⁹ qz scia dei supgressa oēm mo-
tionē tpsis manet in simplicitate pñtē. et cōplectēs infinita
spacia pñtē et futuri tpsis. oia pñsiderat quasi iā. i. pñsentia
liter gerat in sua simplici cognitiōe. Tunc ostēdit quomō-
scia dei ē noīanda dicēs. Itaqz si velis pñsare pñsentia qz
cūcta dinoscit. nō dicēs diuinā sciētiā eē pñsciētiā qñ futu-
ri. s. rectius estimabis diuinā sciam esse instatiē. i. pñsentie
nūq⁹ deficiētis. qd cōfirmat p etimologā hui⁹ noīa
puidētia dicēs. Cñ cognitio diuina nō dī puidētia: qz illa
spozat ordinē ad futurū. sed dicē puidētia. quasi porro
i. pñul a reb⁹ infimis cōstituta. ab excelso cacumine rez
cūcta pñpiciat. **¶** Notandū qz cognitio sequit⁹ modū rei co-
gnoscētis id cognitio et scia dei seq⁹ statū et dispositionem
dei: status autē dei est eternus et pñtarius cū esse diuinū
mensuret eternitate. ergo scia dei erit eterna et pñtaria.
ita qz oia qz sunt preterita et futura cognoscit quasi sint pre-
sentia. **¶** Notandū qz aligs diceret. nō ens nō pñt alicui
esse pñs sed pñteritū et futurū ē nō ens: ergo non pñt esse pñs
cognitiōi diuine. Dicendū qz duplex est nō ens. Quod-
dā quod nullo modo est ens. et tale nō est realiter pñsens
alicui cū nihil sit. Aliud est non ens non simpliciter sed qz
actu non est ens: et hūc nō possit realiter coexistere
tpi pñti. cñ pñt coexistere eternitati. qz eternitas cū sit infini-
ta excedit tēp⁹ pñs extēdēdo se ad pñteritū et futurū et sic pñ-
teritū et futurū sunt eternitati coexistētia pñsentia: qz i eter-
nitate nō est successio. vnde nō seq⁹ si aligd coexistit eterni-
tati: qd pro tanto simplr existat qz eternitas etiā extendit
se ad non existens sicut ad pñteritū et futurū. **¶** Notandū.
qz deo oia sunt presentia et sibi nihil est futurum. id sciētia
sua nō est dicēda pñsciētia que sonat aliqd futurū. nec
dī dici previdētia propter eandem causam. sed dī dici p-
uidētia qñ pñul pñstituta a reb⁹ inferioribus oia pñpiciēs.

¶ Quid igitur postulas vt necessaria fiant que di-
uino lumine lūstrent: cum ne homines quidem
necessaria faciant esse que videant. Num enim
que presentia cernis: aliquaz eis necessitatem tu-
us addit intuitus. B. Adime. P. Atqui si est
diuini humaniqz presentis digna collatio: vti vol-
vestro hoc tempario presenti quedam videtis:
ita ille omnia suo cernit eterno.

¶ Quid igitur postulas. Hic soluit obiectiones superius fa-
ctas cōtra puidētiā. Pñmo ergo ostēdit qualis huius-
modi obiectiōes soluant. secūdo resumit primā obiecti-
ōe ipsam fortificando vt formali⁹ soluat. secūda ibi. Hic
si dicās. Circa primū notandū qz tres erāt rōnes. quarū
prima et secunda fundant sup hoc. qz nihil potest esse pñsci-
ētiā a deo nisi id sit necessariū. Tertia fundatur super hoc
qz cūctus incertus non potest certitudinaliter cognosci. fa-
cit ergo duo. Pñmo ostēdit qz pñsciētiā nō iponit neces-
sitate rei pñscite p qd soluit prima et secūda rō. Secūdo ostēdit
qz sciētiā dei nō mutat naturā rei: s. s. s. stant certitudo a
pte scire scititudo a pte eueni. per qd soluit tertia rō. se-
cūda ibi. Quare bec diuina. Pñio dicit. Ex quo de⁹ co-
gnoscit oia tanqz pñtia: quid igit postulas vt illa hāt ne-
cessaria qz lūstrant. i. cōprehendūt. diuino lumine. i. diui-
na cognitiōe. cū nec homines faciāt ea necessaria que p-
sentia liter videāt. verbī gratia. Quod bō videt in presen-
ti non facit esse necessariū. nūquid enim intuitus tuus ad-
dit. i. dabit aliquā necessitate eis que tu cernis pñsentia. vi-
cit Boetius. Adime. Et pbia. Si ē digna collatio diui-
ni et humani intuitus respectu pñtis sicut vos videtis qdā
hoc pñt tempario. i. in pñsenti tempore ita deus suo eter-
no intuitu omnia cernit tanqz pñtia. **¶** Notandū qz intui-
tus noster rei pñtis nullā imponit necessitate rei pñsenti.
qz visio sortis currētis nō imponit necessitate sortis currētis
qz potest sortis currere vel nō currere. Sic et intuitus di-
uinus qui oia pñtialiter cognoscit nullā impōit reb⁹ neces-
sitate sed videt ea pñsentia: sicut futura sunt necessario
futura: et contingētia videt contingenter futura.

¶ Quare bec diuina pñotio nāz rez pñprietatēqz nō
mutat. Taliaqz apud se pñtia spectat. qñ in tpe
olim futura pñuenient. nec rerū iudicia cōfūdīt.
vnoqz sue mētis intuitu tā necessarie qz nō necessa-
rie vētra dinoscit. Sicuti vos cū putet ābulare
i terra hoiez. et oziri i celo solē videtis: quāqz sit fi-
mul vtrūqz cōspectū tñ discernitis. et hoc volūta-
riū: illud eē necessariū indicatis. Ita igit cūcta dī
spiciens diuinas itatus: qualitatē rerū minime
pturbat apud se qdē pñsentia: ad conditionē vero
temporis futurarū. Quid sit vt bec nō sit opinio
sed veritate potius nra cognitio cñ extititū quid
esse cognoscit: quod idem existēdi necessitate ca-
rere non nesciat.

¶ Quare bec diuina pñotio. Hic ostēdit qz circa cōtingen-
tia s. hāt certa cognitio dei et incertus euentus rei dicēs:
Quare bec diuina pñotio qua deus nouit futura illa. non
mutat pñprietatē rez quo ad necessitate et pñtingētiā. qz nō
iponit necessitate rei que pñngēs est. s. talia apud se spe-
ctat pñtia qualia oliz pñueniēt futura: nec cōfūdīt rerū iu-
dicia vt pñngēs faciat nō eē cōtingēs. sed vno intuitu mē-
tis dinoscit tā necessarie qz nō necessarie ventura. i. futu-
ra. Qd declarat in exēplo dicēs. Sicuti vos hoiez qñ pa-
riter. i. in eodē istāti videtis hoiez ābulare in terra: et so-
lem oziri in celo. s. vtrūqz simul sit cōspectū: tñ discernitis
hoc esse voluntariū. i. hominē ābulare in terra. et illud
eē necessariū. i. solē oziri. Ita similiter diuin⁹ intuitus cū
cta despiciens. i. deorsum aspiciens. minime pturbat rerū
qualitatē. i. cōtingētiā et necessitate rez. dico apud se pre-
sentū rōe eternitatis. sed futurarū ad conditionē tpsis. quo
fit vt cognitio futuroz dei tāqz pñtiū nō sit opinio. s. co-
gnitio veritate nra. i. cōfirmata. cū cognoscit aliqd esse ex-
tititū. i. futurū qd idē nō nesciat. i. bene sciat carere posset
necessitate existēdi. **¶** Notandū de hoc qz dicē deū pñtia
liter oia cognoscere. s. pñterita et futura ponit quidā exēplū
de baculo fixo in aqua. qz successiue toti fluuiō pñsens est

Quia partibus eius, sic eternitas simul est cū toto tēpore et cū oībus que fluūt in tempore. ita q̄ totum tempus et quicquid est successiū in tempore, est p̄s eternitati. vt si pōatur eternitas sicut centū: et totū tempus sicut circūferētia tūc h̄ circūferētia cōtinue moueatur et pars toti succedat tamē in comparatiōe ad centū vniūformiter se h̄s. Aliud exemplum ponitur de aliquo qui vadit per viam et non videt homines post se venientes, sed ille qui de alta turri respiceret: videret totam viam et homines per eam transeuntes tā p̄cedentes q̄ sequētes. sic de deo speculo sue eternitatis respiciens oīa p̄sēntia videt tā p̄sēntia q̄ futura.

¶ Sic si dicas Quod euenturū deus videt: id nō euenire nō posse. quod autem non potest nō euenire: id ex necessitate cōtingere: meq̄ ad h̄ nomē necessitatis astringas. Fatebor rez quidē solidis sine veritatis: sed cui vir aliquis nisi diuini speculator accesserit. Respōdebo nāq̄ idē futurū cū ad diuinam notionem refertur necessarium. cuius vero in sua natura perpenditur: liberū p̄sūs atq̄ absolutum videri:

¶ Sic si dicas. Hic philosophia redit ad primā rōnem superius positā: ipsam fortificando: vt formalius soluat. et fortificat eā. Secūdo soluit. Tercio solutionē declarat secundū ibi. Respondebo. tertia ibi. Due enim. Primo dicit. Si dicas hic. i. obiciendo illud non posse non euenire quod deus videt euenturum. quia tunc deus falleretur. quod autem non potest non euenire id ex necessitate potest contingere. et sic astringas me ad nomē necessitatis: vt p̄cedā cōtingens aliquo modo esse necessarium. Ego fatebor rem solidissime veritatis cui vir aliquis accesserit eam concedendo. nisi speculator diuini. i. diuine nature. Tunc soluit obiectionem dicens. Si coartaueris me vt concedā aliq̄ necessitatem futuroz. Respondebo idem quod futurū est quo ad nos. cum refertur ad diuinam notionem cui ip̄s est p̄sēs. dico necessarium esse. i. necessitate conditionata. i. ratione p̄sēntie. cum autē idem futurum p̄p̄nditur i sui natura ratione cuius habet futuritionem et indeterminatōnem in sui causa necesse est videri liberum. **¶** Notandum q̄ sicut illud quod in se est contingens quando est nobis p̄sēnti ratione p̄sēntie fortitur quandam necessitatē qua necesse est ipsum esse dum p̄sēs sit. quia omnia sūt deo p̄sēntia. ratione istius p̄sēntie in ordine ad ipsam diuinam cognitionem fortuntur quandam necessitatē: licet in sui natura p̄sūs videantur libera.

¶ Due sunt enim necessitates: simplex vna: veluti q̄ necesse est omnes homines esse mortales. altera conditionis. vt si aliquis ambulare scias eū ambulare necesse est. Quod enim quisq̄ nouit: id esse aliter ac notū est nequit: sed hec conditio minime secum illam simplicem trahit. Hanc. n. necessitatem non propria facit natura. sed conditionis adiectio. Nulla enim necessitas cogit incedere voluntate gradientem Quis enim tamen cum graditur incedere necessarium sit. Eodem igitur modo si quid prouidentia p̄sēs videt id necesse est esse. tametsi nullam habeat nature necessitatem. At qui deus ea futura que ex arbitrii libertate proueniunt: p̄sēntia contuetur. Hec igitur ad intuitum relata diuinū necessaria sūt per conditionem diuine notionis: per se vero cōsideratā ab absoluta nature sue libertate nō d̄sīnūt.

¶ Due enim sunt: necessitates. Hic philosophia declarat so-

lutionē per quādā distinctionem necessitatis. et eā applicat ad propositū. Secūdo concludit ex p̄missis simul stare q̄ aliqua sunt s̄m se contingentia et incerta: que tamē eueniunt certitudinaliter inquantū a deo p̄uēntia. secunda ibi. fient igitur p̄culdubio cuncta. Primo dicit. Due sūt necessitates. vna simplex que est necessitas nature. sicut oēs hoīes necesse est eē mortales. Alia est necessitas conditionis vt si scias hominem ambulare: illum ambulare necesse est. quia quod quisq̄ nouit. illud non potest aliter eē q̄ notum est. sed hec conditio. idest necessitas conditionata minime trahit secum simplicem necessitatem. quia necessitatem conditionis nō facit propria natura sed adiectio conditionis. Nulla enim necessitas cogit incedere idest ambulare voluntate gradientem. i. ambulātem. Quis necessarium sit ipsum incedere. i. ambulare tunc cum graditur idest ambulat. Hanc distinctionem applicat ad propositū dicens. Eodem modo si quid prouidentia diuina p̄sēs videt illud esse necesse est. i. ea conditione qua prouisum est et qua ponitur sibi p̄sēs. Quis nullam habeat necessitatem nature sed deus ea futura contuetur tanq̄ p̄sēntia. que ex libertate arbitrii proueniunt. igitur hec relata ad intuitum diuinum sunt necessaria per cognitionem diuine notionis. per se vero. i. in sui natura non habito respectu ad diuinam cognitionem. ipsa non d̄sīnūt idest d̄sīnūt ab absoluta. idest a perfecta libertate sue nature. **¶** Notandum s̄m intentionem boetii ista ratio. quicquid est prouisum a deo necessario euenit: soluitur dicendo. q̄ verum ē q̄ necessario euenit necessitate conditionata. sed non necessitate absoluta. Alii aliter solunt. q̄ illa propositio est vera in sensu composito: sed falsa in sensu diuiso. vnde cum dicit. Quicquid prouisum est necessario euenit. verum ē in sensu composito: quia impossibile est prouisum a deo nō euenire. tamen in sensu diuiso falsa est: quia euentus rei saltem contingentis in se non est necessarius.

¶ Sicut igitur p̄culdubio cuncta que futura de deo esse p̄noscit. Sed eorum quedam de libero p̄ficiuntur arbitrio. que Quis eueniant existendo tamen propria natura non amittūt. quia prius fierent etiam non euenire potuissent.

¶ Sicut igitur p̄culdubio cuncta que. Hic pbia concludit ex p̄dictis q̄ ista simul stant. q̄ aliqua s̄m se sunt contingentia et incerta: que tamē certitudinaliter eueniunt inquantū p̄uēntia a deo. Secundo obicit cōtra hoc ibi. Quid igitur refert non esse necessaria cum. Primo dicit. P̄culdubio cuncta futura sunt que deus p̄noscit esse: alioquin falleretur diuina prouidentia: sed quedam eorum p̄ficiunt. i. p̄cedunt de libero arbitrio. ita q̄ quantum est de esse ipsorum possunt nō euenire. vnde subdit. que Quis eueniant tñ nō amittunt propriam naturam libertatis. q̄ prius fierent potuissent non euenire. **¶** Nota q̄ tota intentio boetii fundatur super hoc. q̄ aliquid libere futurū ex sui natura in cōparatiōe ad p̄sēntiā diuinam necessario euenit. et talis est necessitas conditionata. quia inquantū p̄uēntia est sic necessario euenit. sed non absolute circumscripta prouisione.

¶ Quid igitur refert non esse necessaria cum propter diuine scientie conditionem modis omnib⁹ necessitatis instar eueniant. Hoc scilicet q̄ ea que pauloante p̄positi sol oriens et gradientis homo que dum sunt non fieri non possunt: eorum tamē vnum prius quoq̄ q̄ fieret necesse erat existere alterum vero minime. Ita etiam que p̄sēntia deus habet: p̄culdubio existunt. Sed eorum hoc quidem de rerum necessitate descendit illud vō de potestate facientium. Haud igitur iniuria di-

rimus. nec si ad diuinam noticiam referantur necessaria. si per se considerentur: necessitatis esse nexibus absoluta. sicut omne quod sensibus patet: si ad rationem referas vniuersale est: si ad seipsa respicias: singulare.

Quid igitur refert. **H**ic obicit contra solutionem et soluit. objectionem. Secundo contra illam solutionem obicit. ibi. Sed si inquires. in mea etc. Obiectio in hoc consistit. Ex quo futurum contingens prescitur certitudinaliter euenit et necessarium: non videtur esse differentia inter contingens et necessarium. unde dicit. Quid igitur refert contingens et libere futura non esse necessaria. cum ipsa eueniant in futurum. id est ad similitudinem necessitatis. Tunc soluit dicens. Quod inter euentum necessarium et contingens hoc refert quod manifestum apparet per exempla que paulo ante proposuit. scilicet quod sol oriens et homo gradiens que dum sunt non fieri non possunt. Et ita utrumque est necessarium sub conditione presentie. presentia enim necesse est esse dum sunt presentia. tamen vnum eorum. scilicet sol oriens priusquam fieret necesse erat existere. alterum vero scilicet homo gradiens minime habet necessitatem fieri antequam fiat. ita etiam illa que deus habet presentia proculdubio existunt propter necessitates conditionis qua sunt preuisa euenire tanquam presentia. Sed eorum que sic sunt preuisa hoc de rerum necessitate deservit. sicut solem oriri. illud de potestate facientium. scilicet hominem ambulare. ex quo concludit. ideo non iniuria dicimus hoc prius. quod illa que contingenter eueniunt si referantur ad diuinam noticiam sunt necessaria. scilicet ex conditione diuine scientie. Si vero per se consideremus ipsa sunt absoluta a nexibus. id est a vinculis necessitatis. quod manifestat per se mille. sicut si id quod pater sensibus: referas ad rationem tunc est vniuersale. si autem referas ad sensum tunc est singulare. **N**otandum quod si idem relatum ad diuersa potest esse vniuersale et singulare: videtur similiter quod idem comparatum ad diuersa possit esse contingens et necessarium. **M**axime particulare habet rationem contingens et vniuersale rationem necessarium. Si videmus quod humana natura comparata ad intellectum agerem abstractum a conditionibus indiduantibus. et comparata ad intellectum possibilem habet rationem vniuersalis. sed comparata natura humana ad sensum qui particulariter comprehendit: habet rationem singularis. **M**axime vniuersale est dum intelligitur particulare vero deservit. Similiter erit de futuro contingenti quod ipsum comparatum ad diuinam prescientiam ad necessarium conditionem. In se autem consideratum habet se contingenter.

Sed si in mea inquires potestate situm est mutare propositum: euacuabo providentiam cum que illa prenoscat forte: mutauero. **R**espondebo.

Propositum te quidem tuum posse deflectere: sed quoniam et id te posse: et an facias. quoue conuertas: presens providentie veritas intuetur diuinam prescientiam non posse vitare. sicuti presentis oculi effugere non possis intuitum quantum et in varias actiones libera voluntate conuertas.

Sed si in mea inquires. **H**ic obicit contra solutionem iam dictam. et soluit illam objectionem. secundo mouet dubitationem ibi. Quid igitur. **P**rimo dicit. Tu obicies contra solutionem sic. Si in potestate mea est mutare propositum meum. scilicet currendo et non curando. ego euacuabo id est frustrabo providentiam diuinam cum ego mutauero illa que prenoscat esse futura. ipse soluit dicens. Ego respondebo te posse deflectere. id est mutare propositum tuum. sed veritas providentie illa intuetur illud te posse. scilicet mutare propositum. et an facias quod propositum mutas. et intuetur quod conuertis tuum propositum. ideo scias te non posse vitare diuinam

prescientiam sicuti quantum libera voluntate te conuertas in varias actiones tu non possis effugere intuitum presentis oculi. **N**ota quod licet homo possit mutare propositum suum per hoc tamen non effugit prescientiam diuinam quod deus illam mutationem prenoscat: posito enim quod deus preuideret te cras iturum ad forum quantum possis non ire et proponas non ire. non tamen non ibis quod deus prouidet si mul et propositum et potestatem non eundi. et mutationem propositi et actionem eundi: ideo non potes aliquo modo effugere eius prescientiam.

Quid igitur inquires. **E**x mea ne dispositione scientia diuina mutabitur: ut cum ego nunc hoc nunc aliud velim. illa quoque noscendi vices alter nare videatur. **R.** Minime. **P.** Omne namque futurum diuinus precurrit intuitus: et ad prescientiam proprie cognitionis retorquet ac renocat: nec alternat: ut tu estimas: nunc hoc nunc illud prenosendi vices: sed vno ictu mutationes tuas manens preuenit atque complectitur. quam comprehendendi omnia visendi quoque presentiam: non ex futurarum pronentium rerum. sed ex propria deus simplicitate sortitus est. ex quo illud quoque resoluitur quod paulo ante posuisti: indignum esse si scientie dei causam futura nostra prestare dicantur. **H**ec enim scientie vis presentaria notione cuncta complectens. rebus omnibus modum ipsa constituit: nihil vero posterioribus debet.

Quid igitur inquires. **E**x mea ne dispositione scientia. **H**ic mouet dubitationem dicens. Tu forte inquires. Quid igitur contingat ex ista solutione: mutabitur ne scientia diuina ex mea dispositione. id est ex mea variatione. scilicet cum ego nunc velim hoc nunc aliud videtur ne prescientia diuina ex hoc alternare. id est mutare vices suas noscendi. id est cognoscendi: ipse respondet. minime contingit hoc quod diuina scientia mutetur. quod diuinus intuitus precurrit omne futurum et retorquet illud ad prescientiam proprie cognitionis cognoscendi omnia simul tanquam presentia. nec alternat. id est mutat vices suas prenosendi. id est precognoscendi nunc hoc nunc illud. scilicet successive sicut tu estimas. sed manens liber a mutatione vno ictu preuenit. et complectitur tuas mutationes. quam presentiam comprehendendi omnia tanquam presentia deus non sortitur ex rebus futuris. sed ex propria simplicitate. ex quo resoluitur. id est declaratur illud quod paulo ante posuisti. scilicet indignum esse si futura nostra dicantur prestare causam scientie dei. vis. id est virtus enim scientie diuine cuncta complectens presentialiter. ipsa constituit. id est imponit. modum omnibus rebus. quod scientia dei est causa rerum. ipsa vero nihil debet ipsis rebus quod nihil ab eis accipit sicut nos accipimus scientiam a rebus. **N**ota si deus simul non cognosceret ea que successive eueniunt in tempore: tunc scientia dei esset variabilis. propter hoc cognitiones vnius succederet cognitio alterius. sed quod omnia simul cognoscit tanquam presentia ideo in sua scientia non cadit variatio: ut prius nesciat esse alicuius et postea sciat. vel quod prius sciat hoc si esse et postea esse. immo simul omnia cognoscit. et ideo si scit aliquid non esse in vna differentia temporis mensurantis rem et esse in alia differentia temporis.

Que cum ita sint: manet intemerata mortalibus arbitrii libertas. **N**ec inique leges solutis omni necessitate voluntatibus premia penasque proponunt. **A**danet etiam spectator desuper cunctorum prescius deus: visionisque eius presens semper eternitas cum nostrorum actuum futura quæ

tate pcurrit bonis premia malis supplicia dispē
sans. Nec frustra sunt in deo posite spes preces
q3 que cum recte sint: inefficaces esse non possūt.

¶ Ne cum ita sint: manet itemerata mortalibus arbi. rē
hic cōcludit ex pmissis compassibilitatē liberi arbitrii
cū pscientia diuina dicens. Ne cum ita sint ut predictus
est manet libertas arbitrii itemerata. i. incorrupta. Nec
leges proponūt hominibus penas & premia inique. idest
iniuste voluntatibus nostris solutis. idest liberatis ab om
ni necessitate. manet etiam immobiliter deus pscius cū
ctorum. & pscens eternitas sue visionis concurrat cum fu
tura qualitate. s. bonitate & malicia nostrorum actū dispē
sans. idest distribuens bonis premia & malis supplicia.
nec frustra sūt posite preces & spes in deo. que nō possūt ēē
inefficaces cum sint recte. **¶** Nota ex quo propter liberū
arbitrium possunt res sic & aliter enenire non iniuste bōis
premia & malis supplicia proponūtur. nec spes & pces fru
strantur. frustrarent autem omnia hec si omnia vinculo
necessitatis vicerent sicut patet ex dictis.

¶ Auersamini igitur vicia: colite virtutes. ad re
ctas spes aim subleuate. humiles preces in excel
sa porrigite. Magna vobis est: si dissimulare
non vultis: necessitas indicta probitatis. cuz ante
oculos agitis iudicis cuncta cernētis.

¶ IIII.

¶ Auersamini igitur vicia. colite virtutes. ad rectas spes
hic philosophia subiūgit exhortationem vilem dicens.
Ex quo sic est q non estis coacti necessitate ad faciendum
aliquid. sed manet in vobis libera volūtas. Ideo auersa
mini. idest spernite vicia. ne per ea iuste incurratis penas
colite. idest exercete virtutes. pp quas merita cōsequami
ni. subleuate animū vestrū ad rectas spes que in veraz bea
titudinem tendunt. porrigite in excelsa. s. ad deum humi
les preces. & hoc merito faciatis quia si non vultis diss
mulare auertendo animum vestrū ab his. tunc magna
vobis est indicta necessitas probitatis. idest virtutis. qz il
lud quod agitis non potest latere illum qui est iuder actū
vestrorum. vnde subdit. Cum agatis ante oculos. idest cū
actiones vestre sint in prospectu iudicis cuncta cernētis.
scilicet dei. **¶** Nota vicia sunt spernenda. qz reddunt homi
nem seruilem. Nam qui facit peccatū seruus est pecca
ti. Et Seneca dicit. Si scirem deos peccata ignoscituros
& hoies ignoraturos: adhuc propter vilitatez peccati pec
care erubescerem. Virtutes autem sunt collende: quia vir
tus est que habentem perficit & opus eius bonum reddit.
Recte spes recte preces sunt deo porrigēde. quia his deo
coniungimur & ipsum alloquimur. & si nō dissimulamus
negligendo predicta: magnam virtutis necessitatez nobis
indictam & promissam inde consequemur quoniam omnia
que agimus sunt in prospectu dei cuncta cernētis. Sicut
enim scribitur ad Habreos quarto. Omnia nuda & aper
ta sunt oculis eius. qui est deus benedictus in secula secu
lorum. Amen.

¶ Avicii Torquati. Seuerini Boetii viri nominis celebri
tate q memorandi: textus de philosophie consolatione
cum editione commentaria beati Tome de aquino ordi
nis predicatorū.

finit feliciter

¶ In diui. Seuerini. Boetii de scolarium. disci
plina cōmentarium feliciter incipit.

Solus hominē nerū
fore dei et mundi. Her
mes ipse phoy pater ad
Esculapiū scribens iā lo
ge testatus est: eo q intel
lectū diuinum in se h3p
quē aliqū supra mōdū
ita eleuat ut ēt mundi
mā sequat cōceptiones
eius. Et hoc in oprie na
tis potissime videm? ho
minibus. q suis anima
bus agunt ad corporū
bulus inūdi transmuta
tionem: ita ut miracula facere dicant. Et iō in ea pte bō
ipse ad dei imaginē factus: q mūdo ipso necitur. nō mun
do subicif sed preponit ut rector ac gubernator. Et hoc
David ille iustus p salmoz libro nouerat cū dixit. Abi
nuisti cū paulominus ab angelis. rē. Oia subiecisti sub pe
dibus eius. Qd equidē & tunc maxime fieri liquet cū vo
citrinis disciplinisqz in mentis culmen trahitur: ibiqz in
arce constitutus veluti specula corp? hoc mortale. qd ani
mam aggrauat respicit dirigit & gubernat. Quas ob res
non abre estimandū putatur ut hoies plus ceteris arte &
ratioe degentes naturaliter domini. & rectores alioz exi
stant. Verū tñ si vel per electiones aut inclinatiois irrefre
nate affectū bō ipse mundo se inferiore fecerit iā qñ hono
re humanitatis erutus ac si tandē in aliarū terga ferarū
se transformans proprietatem bestie accipit. Sic per con
cupiscentiam porcus efficitur p iraz canis: per rapinā leo.
perqz alia & alia in aliarum bestiarum transmutatur nām
Et hanc transmutationem p Plato ipse secundā animoz
incorporationem dicebat. At q nedum hanc mentis alte
rationē putandū ē. verū qui sic mundo inferiore se fecerit
neceffe est: ut etiam ab expressa membroz specieqz repre
sentatione quomodolibz abducatur. Ex quo fit vñ Aristo
teles inquit in ethicis: q laborantes in passionibus vene
reis & crapule maxime secundū corpus alterantur. Et hu
ius signum est animalia multū coētia cito fenescere: plu
resqz gula qz gladio interire. & laborandū ergo totis vi
ribus totoqz conamine ne ipsi concupiscentis atqz indi
gnationum affectibus homo ipse imago quidem atqz spe
cimen sui creatoris mentis ab arce detrahatur. vt sic mun
do inferior fiat sed perturbationes illas: quas greci pate
dicunt. concupiscentias. s. atqz inclinationū affectus aut
eradicet & extirpet: vel saltez frangat moderet: regat: & qñ
infrenes equos quibusdam rōnis ipsi lupatis: vt ita dicā
coerceat. vt quod fragili caduceqz nature negatum extat
magni ypocratis exēplo studio atqz disciplina consequa
tur. **¶** Vñ nepe discipuli. Sicuti Arif. ait: atqz postēū Al
bert? magn? cū iā ei? sanctissimos mores diuināqz sapien
tiā miraretur vice quadā pibilemonio phisonomio ypo
cratis ymaginē ad iudicandū hominis mores detulerunt
Quaz cū pibilemon arte insperisset atqz membrū mēbro
comparasset. vñqz signozum naturalium: que supra
corpus & animā significare claruz est. caput aduertisset
pronunciavit qz vir luxuriosus esset deceptor atqz coitus
amans. Illis vō indignatibus atqz pibilemonē incolpā
tib? qñ de optio viro. cui vir nā filiez efficere posset: tanta
cōiūcia pñciaflet: iudiciū ypocrati dūlerūt. ypocras aut
morum suozū atqz inclinationum cōfcius pibilemonē
vera protulisse cōfessus est. verū ex pbie amore atqz bone
statia cōcupiscentias sui cordis se vicisse dixit. & sic qd natu
re negatū fuerat per pbiam accepisse. Quā quidē nil aliud
fore. Aristot. docuit qz victoriā atqz concupiscibilū abhi
nētiā. p Plato autē donū dixit optimū: quo ad bñ bñqz
viuendū nil melius excogitari posset. Tullius vero inuen
tum deorum

tum deorū referebat et item alius omnium disciplinarū parentes atq; vīc ducis aluminā dixit: ad quā haud facile si ne disciplinabilitate: qua homo plus ceteris animatibus prestare debet pervenire contingit. Hāc ob res, Severin? Boetius ad martiani rogatum atq; erudiendorū pfectū librū edidit, cuius institutis veluti quodā duce methodo atq; tramite quilibet in vberimū pbie campus a cunabulis, ut aiunt, propēsius perducatur. Ad librū autē scriē prius q̄ deueniat auctoriū more ea premittenda sunt que cām suscepti operis elucidant, titulum declarant, intentionem actoris, atq; philosophicā partem cui liber subordinetur demonstrant. Circa primum igitur qm̄ nīl sit: ut ī plato in timaeo censuit: cuius ortum non legitima causa et ratio precedat, causē librī quatuor enumerande sunt finalis, s. prima que in intentione ponitur, formalis, efficiēs: et materialis, Materialis que et subiectum dicitur, eo q; circa ipsam actoris versatur intentio, est aptitudo recipiendi doctrinā a docente. Circa hoc enī versatur Boetii intentio ut erudiendus aptum reddat ad doctrinā preceptoris recipiendam. Causa finalis quoq; que etiam vtilitas librī dicitur est erudiendorū vtilitas: que ē vt perfectio huius libri a rudibus ipi suis institutis ad veritatis pbie cognitionem perducantur. Causa efficiēs duplex est mouens et mota. Mouens quorūdam opinione Martianus capella q; librū nuptiarum mercurii et philologie conscripserat, quemq; et Boetius in consolatū philosophico in scribendo secutus fuisse dicit sed tñ hoc pax momēti habere arbitrandū est: cum martianus ipse tanta doctrinā atq; scribendi copia pre ceteris doctus euaserat ut si quid cōscribere ad scolarium vtilitatem conspiceret non subrogatus quēpiam sed seipsum opus ipsum subiturum non dubitasset. Verumtamen est: Martianum quendā quicūq; ipse sic Boetio tñ carū eidē hoc op? iniūisse quēadmodū ex librī problemio luculenter innoteſcit, inquit enī? Vestra hōis intentio, et, vestris martiane petitionibus tentabo acquiescere, et hec causa mouens atq; suscepti operis esse poterit. Causa autem efficiēs mota est ipse Boetius vti in ipsius librī titulo statim subiūgetur, s. causa formalis librī huius sicuti et aliorū librorū duplex est, vna enī est forma tractandi: alia forma tractatus, forma tractandi in mō consistit procedēdi et hic modus diffinitiuus est diuisiū? atq; exemplorū positiū? quemadmodū intuenti librī pfectus clarior innoteſcit, forma vō tractatus est librī diuisiō in capitula: atq; capitulorū in suas partes, et partiū in pīculas. Et hec de causis librī sufficiant. Nunc de librī titulo diutius imorādū ē, vñ notandū, Titul? ē breuis annotatio corū q̄ diffusus in sequenti opere pīnent. Et vñ a titan qd est sol vel illuminās quasi titan?, qm̄ librū illū luminat atq; sequētia declarat. Titulus ergo librī hic est, Auitii, Adanlii Severini, Torquati, Erconsulis, Patricii Ordinarii, Boetii viri illustis de scolarū disciplina liber feliciter incipit, Sed forte querat aliquis qre tot nōia Boetio ipsonant, ad qd respondēdū est qm̄ consuetudo romanorum fuit auoz nōia sibi ascribere, vel q; ob honorem et laudem hec sibi imponūtur, Dicē ergo auit? a romano quodā eius nominis, vel auitius quasi innictus ab a qd ē sine et vīcos victoria, vici enī minime potuit: neq; enī vnq; ī pīperis elatū se nouerat neq; deſusus in aduersis, semp enī equo aio se pbebat veluti sine vitupio tetragonum qd vbiq; pīficiat recte stat, sic et Boetius nec amorem nec odium vinci poterat, qd et ipse testatus est lib. pīo prosa quarta cōsolatus pbie cū ingit: nunq; a iure ad iniuriā me qsq; detraxit, Adanlius a manlio romano sui generis dicitur ē, Torquatus a torq̄to eadē rōne, Severinus a severitate, Severus enim fuit cū Theodorico regi gottorū ob rē saluandum publicā se opposuit pp qd papie in exiliū missus mīto cruciatus verabatur sicuti et ipse tangit in librī hui? principio cum dicit et inhumani regis cruciatus corrosus, et, et plenius in lib. de cōsolatione pbie, quē ut cruciatus sui miserā deplangeret, ad hoc aptissime conscribebat.

Erconsul vō fuit q; vnus ex pīulibus romanis, vel exōsul q; extra pīulatū posuit, Patricius q; vn? ex patribus qui populo romano senatūq; pīuerant qui patres cōscripti dicebantur eo q; eorū nomina litteris aureis in capitoliū scribebantur, Ordinarius q; tanta morū atq; sapie pīrogatiua excludit vt et cuiuslibet ordini dignus putaretur, Boetius vō dicebat a boet? qd adiutor sonat disculfor publicaz rōnū vt vult glo, in l. Boeto, l. de tabulariis, libro. x. et hinc Boetius nomen cepit qm̄ fuit coadiutor ad publicas rationes discutiendas vt dicit Joan. de platea in dicta. l. Boetos, Nec ergo nomina vel agnomina, aut cognomina, Boetio attributa sunt aut cognatōe aut amicitia aut certo euentu necesse est sicuti et religorōanis nominū pluralitas attribuebatur sicuti, Marc? tull? cicero, īd. Virgili? Maro et c. Addit iūmlo de scholarium disciplina vt actoris insinuetur intentio, Cū enim vidisset ipse Boetius innumeros pene erudiendos pīter modum ordinem atq; regulam ad doctrinā anbelare et ea pīpter minime doctos euadere ipse cōmuni misertus vtilitati rudium vt tante inordinationi obuiam iret modū atq; discendi formas instituit in hoc libro in quo ipsis rudibus primo prima elementa subministranda censuit, ad ultos discipline inagistratūq; subdisciplinas communuit, elatos reprimuit, pīficientes sagaci pīouisione reſonet, pīulos inagistratūq; venerabiles reddit atq; tandem ipso rum inagistrantium statum erga subditos cocludit, Subditur in titulo feliciter incipit, feliciter tam ea felicitate que summum bonum est, q; que infortune bonis consistit, Est enim liber iste gradus atq; scala qua in cognitiōnem veritatis peruenitur, que est sapientia qua ad pīa oīa bona tā fortune q; animi pariter cum illa adīpiscunt vt Salomon ipse testatur, īd. Postremo aut cui parti pbie subordinetur videndum, subordinatur autem eibice quia de moribus discipuli erga magistrum loquitur quod ad ethicā reducitur, Declarata ergo sunt hec quinq; si recte considerabis que actorum more in librorū pīncipiis frequenter recitantur et in his metris comprehenduntur, Vtilitas titulus intentio parsq; sōphie, Quatuor ac cause rez totā pīficientes quā de re ad litteras accedam?

Extra nōit intentio de scholarium disciplina compendiosum postulare tractatum: vtinam a spiritus mei paritate: prout facultas suppetit: ingenuiq; decliuitas: erumnarumq; tenacitas amicis vestris, O Marciane petitionib? tentabo aquiescere, Et licet duplici genere commentorum sīz impeditus non tamen omnino diuersorū, in q̄dam Aristotelis: nec non aliorum philosophorum editiones: propīoq; attenuatus studio: et inhumani regis gottorū cruciatus corrosus: philosophico me pīueniente cōsolatu, extrema q; pīofunde trinitatis pīerspicatione permollit?

Extra nōit intentio, et, īd. Presens liber Boetii qui est de scholarium disciplina prima sui diuisione in duas partes diuiditur scilicet in problemium et tractatum, tractatus incipit, ibi Cum igitur indifferet, īd. Problemium in tres partes diuitur, In prima ponit intentionem suam atq; intentionis causam subiūgit, In secunda ordinem dicēdorum in hoc opere seruandum premittit, In tertia modum procedendi ponit, secunda ibi, In primis prima, et tīa ibi, Nec autem, īd. Prima pars in duo diuiditur, In primē facit quod dictum est intentionem suam ponens, In secundo causam intentionis assignat ibi, quid enim gymnasiū, īd. Prima iterum in duas, in prima facit, quod dictum est, In secunda arrogantiam deuliat ibi, O vtinam.

Et dicit Boetius. **C**O marciane in hoc benivolentiam capat ipsum proprio nominando nomine. vestra intentio nouit postulare id est petere tractatum compendiosum. i. breues et utilem et hoc ad differentiam dispendii dictum est quod prolixum et inutile censetur. **M**onaturque in hoc auditorem ad docilitatem ex doctrine compedio de scholarii disciplina. id est discendi norma et in hoc auditorem attentum reddit ex doctrine utilitate. Et sic in hac parte prae la tria facit benivolentiam capat. ad docilitatem hortatur. atque attentionem auditorum suscitatur. et sequitur. **O** utinam subaudi illud postuletur a paruitate mei spiritus id est ingenii. ueniat enim in hoc arrogantia. **T**unc Boetius scribendi onus acceptas dicit. **P**aruitate mei ingenii non obstante ego Boetius tentabo acquiescere. id est cōdescere amicis. id est amabilius tuis petitionibus. et hoc prout id est in quantum facultas. id est sapientia mea. suppetit id est subministrat et in quantum uoluntas. id est uoluntas ingenii mei. quod pro et tenacitas id est durities vel compasio criminum meorum id est calamitatum meorum subaudi suppedit. **I**tem pro quibus sum impeditus subaudi sic ut id haud facile efficere possis duplici genere id est manerie commentorum hoc est quorundam librorum expositorum tamen non omnino id est penitus diuersorum commentorum dico in quasdam editiones id est compilationes Aristotelis illius peripatetici et aliorum philosophorum eas subaudi exponendo ac quasdam ex greco in latinum transferendo. quod pro et **I**tem sum attenuatus. id est uiribus exbauisus proprio studio ut sic uis promissa vacare possim. et **I**tem **I**tem corosus. i. attenuatus. et transumptine loquitur. nam corodere proprie est dentibus dilaniare. cruciatur. id est tormēto inhumani id est crudelis regis gottorum scilicet theodorici. et hoc philosophico cōsolati. id est libro quem de consolatione philosophiae ediderat perueniente. quod pro et **I**tem sum permolitus. id est attenuatus extrema. id est summa perspicacitate. id est subtilitate trinitatis. profunde. id est alte quo ad intelligendum. quasi dicat licet omnibus his supra vires impediar nihilominus quoniam tanta uis est inter nos amicitiae ut nihil tuarum petitionum tibi negare queam propterea tuis petitionibus acquiescere tentabo. **N**otandum Boetius librum suum nominat de scholarii disciplina. unde inter disciplinam et facultatem hoc interest quod nam disciplina a discendo dicitur quod scientiam recipere sonat: quare disciplina in discipulo est. doctrina uero in magistro. facultas autem est scientia vel professio in utroque. disciplina et doctrina in motu sunt facultas in quiete. **N**otandum circa hoc quod dicit licet duplici commentorum. Boetius intelligens homines necdum sibi ipsis fore natos sed amicis et patrie atque communi omnium utilitati. sic nempe diuinus ille Plato architam tharentinum monuit ut non solum sibi naturam se meminerat sed patrie et suis ut pericula patrie sibi relinqueretur. quod pro perspicuus. Boetius ut posteris memoriale quoddam eternum post se relinqueret: nunc in philosophorum libris exponendis. nunc in grecis codicibus ut latine nobis coram loquerentur transferendis. nunc etiam in propriorum traditione dies noctesque expluit qua in re tanto uis tantaque lucubratione indies tenebatur ut materiam suae criminatiōni daret. Dum enim studio atque exponendorum librorum commentariis reliquisque omnibus que ad hoc attinent sedulo vacaret: moris sui erexit ut hominum confortia fugeret atque in bibliothecam quam uolens publicam constituerat refertissimam se reciperet. quas ob res morum suorum emuli ipsi demonibus alloquentem falso criminabantur ad instar magni Socratis. de quo et Apulegius impune opinatus est quod familiarem uicem haberet sibi obsequēte de quo et librum edidit quem de deo Socratis intulauit a qua criminatione se erculanus Boetius libro primo de consolatione prosa quarta philosophiam ita alloquitur. Atqui et tu in ista nobis omnium rerum mortalium cupidinem de nostri animi sede pellebas et sub tuis oculis sa-

crilegio phas locum esse non erat. instillabas enim auribus cogitationibusque quotidie meis pictagoricum illud. deo non diis seruiendum nec conueniebat uilissimorum me praesidia spirituum captare quem tu in hanc excellentiam componebas ut consimile deo faceres. hec ille. **N**otandum ingenium est interior uis animi quo sepe inuenitur que ab aliis non didicimus dictum quasi intus gentium scilicet a natura. **N**ota eruna. i. miseria inopia calamitas. Et dicitur ab e. et rumen quasi extra rumen. i. cibum ide erunofus. Item commentum est plurium studio uel doctrina in mente habitorum in unum collectio et sem hoc quilibet liber potest dici commentum: sed in nostro uis commentum dicitur liber expositus. i. qui deseruit expositioni sextetie alicuius libri et non constructioni littere et hoc potest sic diffiniri. Commentum est expositio uerborum iuncturam non considerans sed sensum.

Quid enim in gymnasio exercitum lucidius quam in artificiali et naturali progressione debita cognitio et quod uirium intelligentie gradualis exhibitio. Eloquentie enim partes decenti artificialium et naturalium processu et perspicua intelligentie comprehensione nouimus stabiliri.

Quid enim in gymnasio. In hac parte. Boetius assignat causam intentionis suae atque suscepti operis. primo enim dicit quod non obstantibus impeditis tum studio rum atque erunarum multimodis. se uelle iniunctis onus aggredi. posset quis huiusmodi causas sciscitari cui ut satisfaciatur causae reddit. Et duo facit nam primo causas intentionis atque suscepti operis explicat. secundo causam ipsam confirmat. secunda ibi eloquentie enim. Dicit ergo primo antiprophorizans auctorem. quid enim pro certo. est lucidius id est splendidius quia propter et uilius in exercitum. i. exercitatione gymnasio. i. studiorum et transumptine loquitur quod debita cognitio in ipso discipulo scientis doctrinis erudiendo in progressionem. i. profectu artificiali. et hoc quo ad artes et doctrinas. et naturalium hoc quo ad mores studio confirmandos. Aliter etiam exponitur ut ad duplicem ordinem ista referantur. scilicet ad ordinem doctrine quo a communioribus ad specialiora procedatur semper quem dictum est primo philosophorum: inata nobis via est. procedi a communioribus ad specialiora et ideo dicit artificialium. quod autem subicit naturalium quo ad ordinem nature dixit quo a specialioribus ad uerioriora sit processus. ea enim que nobis ignotiora sunt nature notissima esse dicuntur. quo fit ut secundum methaphysice dicitur. Sicut se habet oculus nitocras ad solis lumen sic se habet intellectus noster ad ea que manifestissima sunt nature. Deinde legit in textu. et insuper quod est lucidius in ipso magistro quam exhibitio. i. subministratio gradualis. i. bene ordinata. uirium intelligentie. scilicet doctrinarum quasi diceret nihil. Et huius rationem subiungens inquit enim pro quia supple nos. Boetius nouimus stabiliri. i. firmari partes eloquentie in processu. i. ordine atque modo debito naturalium et artificialium. similiter etiam in comprehensione perspicua. i. subtili intelligentia doctrinarum.

Notandum quod intentio Boetii fuit ruditer erudiendorum obuiare atque eos ab ignorantie nebulis ad apicem scientiarum transducere. Tertiū quod modus ordo atque regula in hoc potissima fore noscuntur iuxta illud. Est ordo summa limes sapientis in arte. et item Oratius est modus in rebus sunt certi denique fines. Ultra quos citra que nescit consistere rectum. ideo Boetius opus hoc scribendum assumpsit in quo modum atque ordinem tradit quo quisque facilius inculmen scientiarum eleuatur ibique constitutus splendidus celebris atque gloriofus stabilitur. **N**otandum gymnasium pugna uel lura dicitur. Et dicitur a gymnos. i. nudus. quia nudi talibus in ludis fuerunt exerceri. inde hoc gymnasium locus in quo talia quondam fiebant et hinc facta transumptione studium scholarium atque magistrorum

rum gymnas dicitur atq; locus studiū gymnasium ē quam
doq; ipsum studiū dicitur vt in proposito. quia sicut oi
palestra corpus sic i studio animus exercetur. 7 inde acci
dit ut omnium pene artium exercitium vel locus exerci
tū gymnasium dicatur vt schola. 7 vt quidam dicunt gym
nasium grece latine exercitium dicitur. Notandum inter
intellectum intelligentiam atq; intelligibilitatem hoc in
terest. Nam intellectus proprie vis anime est comprehend
sua incorporarum substantiarum formis subtractarum
vel formarum circa eas. Intelligentia vō vis est anime q
aspirat vt aliquid circa diuinam substantiam comprehen
dat. Intelligibilitas vō vis quedam est anime omnium
formarum in quadam simplicitate complicata absq;
ordine naturali vel temporali 7 tali modo solus de⁹ com
prehendit res quia eas omnes vno intuitu absq; successio
ne dicitur comprehendere.

In primis ergo prima. s. puerorū oblectamē
ta sunt prelibanda. Secūdo videlicet quā adu
torum elatio magistratui subiicienda sit 7 disci
pline connectanda. Tercio de eorum elatione
reprimenda exemplorum cōmēdatione distin
cte exponendo. Quarto de scholarium sagaci
prouisiōe eorumq; graduāli statione. Quinto q
liter scholarium venerabilis ac sincera deuotio
ad magisterium proferenda sit. Sexto de magi
strantium norma trinaq; diuisione statūq; erga
subditos modoq; docendū precognito

In primis rē. Hec est secūda pars principalis. huius
problemis in qua postq; intentionem suā atq; intentionis
sue causam explicuit. nunc ordinem suscepti operis 7 quic
quid in toto libri processu. peragendum sit luculenter insi
nuat Et diuidit hec pars in sex partes. In prima mōstrat
quid in primo capitulo pertractandum sit. In secūda qd
in secūdo 7 sic de singulis. secūda ibi. secūdo vs. tertia ibi
tertio de eorum. quarta ibi. quarto de scholarium. quinta ibi
quinto qualiter. sexta ibi. sexto de magistratū. 7c. Et di
cit q; in primis. i. in primo caplo oblectamina alias ē oble
ctamenta. i. documenta leuia puerorū sunt prelibanda. i. p
tractanda vel pmittenda. Et rōnem huius ponit Albert⁹
super illo primi libri phisicorum cum dicitur q; pueri pri
mo appellāt omnes viros patres rē. qm ipsi pueri cerebrū
hnt humidum ac frigidum sic q; rerum sensibilibus diffe
rentias minime capere possunt. sed cum cerebrum in eis
magis exsiccat tunc in eis cognitio magis erit nota qre
a facillioribus 7 leuioribus inchoandum erit ordine ipso
doctrina 7 transfundum ad viciatiora 7 ad specialiora.
hec enim via nobis innata est primo phisicorū secūdo vō
videbit hoc est in scdo cplo qualiter elatio. i. supbia adu
torum idest etate iam maturorum est subiicienda. i. suppo
nenda magistratū 7 cōnectenda. i. coniungenda disci
pline. Elatio nempe atq; supbia discipulū nullo modo
studere permittit: cum sapiens dicat. In malivolam animam
non introibit spiritus sapientie. 7 hic in tertio capitulo do
cetur de reprimenda. i. corrigenda elatione eorū. i. adu
torum 7 hoc exponendo distincte. i. succinte cōmēdatione
exemplorum ad propositum comprobandum. quarto autē
caplo supple tractabitur de sagaci. i. prouida prouisione.
s. rerum exteriorum sine quibus difficulter philosophari
contingit pp. quod 7 sacerdotes in egypto vt. Aristo. in
metaphisicis testatus est acquisitis rebus necessariis p
pter admirari primo inceperunt philosophari. Quinto
supple capitulo determinabitur qualiter venerabilis. i. ho
norabilis ac sincera. i. pura. deuotio. i. intentio scholarium
est preferenda. i. exhibenda vel offerenda ad magisterium.
Sexto. i. vi. capitulo tractabitur de norma magistrantium
q; pro 7 trina diuisione. i. partitione magistrorum. q; pro

7. de statu ipsorum circa subditos. 7 hoc precognito. i. psci.
to modo docendi. i. informandi. Nota sagax omnis ge
neris idem est quod ingeniosus prouidus astutus 7 psci
tus futurorum. inde sagacitas. Item sincerus sincera sin
cerum vel sinceris in eodem sensu. i. sine cera. s. purus cō
stans mundus sine vitio vel labe 7 producit e. vnde Ora
tius in eplis in fine secunde epistole. Sincerus nisi sit vas
quodcunq; infundis acescit. Item Virgilius in moreto.
subcidit sincera forāmbusq; liqē. emūdata ceres 7 cetera

Hec autem ad intelligentie cognitionem susce
pimus peragenda pristinum modū tractandi se
re omittentes: nunquā leuiori stilo perusi: qm in
maiori parte pro rudibus informandis est execu
tio 7 tanto leuioz dilucidandi debet esse trāslatio

Hec autem ad intelligentie cognitionem. Hec est tertia
pars principalis. huius problemis in qua Boetius modū
pcedendi in hoc libro pmitit. Et diuiditur i duas partes
In prima facit quod dictū est. In secūda causam dicti al
signat secūda ibi. Qm in maiori rē. Et dicit sic. autem
pro certo nos Boetius suscepim⁹ hec supradicta. perage
da. i. perficienda ad cōmēdationem intelligentie. nos in
quam omittentes fere. i. totaliter modum pristinum. i. per
nos obseruari solitum. tractandi. i. scribendi. nūq; .i. nul
lo tpe. perusi leuiori. i. planiori stilo. i. modo scribendi. qm
7 hic causam dicti assignat. q; executio subaudi presentis
operis pro maiori parte est pro rudibus. i. indoctis. infor
mandis. i. instruendis quo calle ad scientiarum apices va
leant pertingere. subaudi capropter hec translatio alia li
tera habet translatio dilucidandi. i. declarandi hanc se
mitam atq; callem erit tanto leuioz. i. planioz. Notan
dum in littera cōmittit color 7 rhetoricus qui vocat lepos
Et est ad aliquam singularem personam per verbum plu
ralis numeri causa honoris vel ornatus facta locutio: vt
Cicero scribit. nos Boetius suscepimus hec peragenda

Finit problemum.

Sequitur tractatus. Caplm. i.

Cum autē indiscreti 7 impotentis septen
nis infātia ducitur ad imbuendum: ca
uendum est: ne membrorum indecens
sit dispositio vt pote cōstringentis hyemis ob
tusitas: 7 comburentis estatis profunditas peri
culi generet incrementum.

Cum indiscreti rē. finito phemio consequent
incipit tractatus. In quo ea que in phemio
pagēda promiserat: nūc ordinate exequit. Et
diuidit totū tractat⁹ in. vi. capla. in quoz pri
mo ostēdit q; maneris rudes atq; indiscreti ad
discendum introducant In secūdo quō scholaris ipsi
magistratui subiiciēt. In tertio quō elatoz supbia cō
pescat. In quarto. q; lter scholaribus ipsis per res exte
res quaz fortuna est oīa sagaciter prouideat. In quinto
qualiter scholarium sincera deuotio ad magistrū celsitu
dinem subuehat. In sexto magistrantium norma plenius
edocet. scdm ibi. Cū autē scolarium rudimentis. tertius
ibi. Cum autē discipulus. quartum ibi Oīa siquidē. quintū
ibi. Cū ad magistratū. sextū ibi. Expedit autē his. 7 hec
totius tractatus cōpetentior censet fore diuisiō. Constat
enim Boetii ipm in problemio hoc ordine diuississe q; uis
pletis existant qui totalem ipsum librum tribus partib⁹
arbitrentur partiendū Capitulum autē primum quod ē
de primena rudium atq; indiscretorū introductiōe i duas
partes diuiditur. In quarū pma de his q; circa exteriora
introducenda videlicet circa corpus atq; corpori adiacen
tia attendūtur tractatur. In secūda vō de his q; circa anim
atq; animum exornantia 7 fountia vt supi doctrine 7 scē

Capitulum

tie edocetur. secunda ibi. In primis igit. Prima harum ad huc in duas. In Prima determinatur de his que circa corpus introducendum attendenda sunt priusque doctrinae mancipetur. In secunda que circa corpus ipsius attendenda sunt pertractatur postquam doctrinae nouiter mancipatus existit. secunda ibi. Liberiorum autem. Prima quod ad huc in duas. In prima facit quod omni est. secunda hoc ipsum exemplis confirmat. secunda ibi. Legitur. Prima harum iterum in duas. nam primo declarat illa que circa corporis introducendi membra cauenda sunt. secundo que circa introductio ipsa. secunda ibi. Et ne te poris intemperies. Dicit ergo Boetius primo quod cum in fantia. i. pueritia septennis. i. septem annorum et hac etate infantia finit ac pueritia incipit. indiscreti. i. indocti et impotentis subaudi virum corporis. ducit ad imbuendum. i. erudiendum. cauendum. i. perspicendum est ne dispositio subaudi naturalis membrorum supple corporis infantilis integrallum. i. integrantium ut pote manuum et pedum. similiter et aliorum membrorum sit indecens. i. incompofita imperfecta disproportionata aut naturalia turpis. et subaudi cauendum est cum indiscretus ille ad imbuendum ducitur ne intemperies. i. disproportionatio ratione qualitatis dominantius temporis ut pote sicut obfusitas. i. durities hyemis constringentis propter excessuum frigoris cuius natura est pfringere in homogenis. vel profunditas. i. excessus estatis comburentis propter caloris excellentiam generet incrementum. id est augmentum periculi subaudi ipse si introducendo. hec enim ipsa nisi cautius pvideant magna quidem incrementa periculi puerili adducunt teneritati. Et notandum in hoc quod dicit Boetius septennis infantia. et. intelligere facit pueros ipsos in infantia litteris mancipandos. Etas ipsa ad hoc apta tunc est quoniam parum adhuc viderit: quare omnia sibi noua. nouarumque rerum auda. et quicquid audiat admiret dubitet ac interroget. sicque post hac mentis sumptu robore quod noua testa ceperat retineat firmiter clariusque intelligat. hac nempe etate ut tunc Quintilianus lib. primo institutionum quicquid concipitur facilius radicat. Unde varro in sententiis. Sapient vasa quicquid prius acceperunt. sic inquit est de infantibus et Augustinus libro confessionum primo de seipso lamentabiliter fateatur iuuentutem ludis et non studiis semper exposuisse. in scholas inquit datus sum ut litteras disceres in quibus quid vtilitatis esset ignorabam miser: sed ludere delectabar. Et est infantia ipsa prima etatum hominis que septennio durat a quo inchoans pueritia quasi pura ad gignendum minime apta in quatuordecimum excurrit annum a quo odolefcentia adulta ad gignendum apta que in vicesimum octauum prorogatur annum. a quo iuuentus incipit usque in quinquagesimum annum protensa: et ab hoc senioris etas quam greci presbyterium vocant lumens originem in senectam hoc est septuagesimum annum progreditur quod nullo annorum numero perficitur sed per quod illas etates quatuordecim vite superest ipsi in labore atque dolore deputatur.

Et notandum quod Boetius dicit summopere cauendum ne litteris imbuendum membrorum disproportionem habeat. hec enim membrorum inepta monstruositas monstrum in anima iudicare necesse est uti in Philemon. in Palemon. in Zorox. Aristoteles et alii multi plurimi retulerunt. quoniam anime ipse sequuntur corpora et secundum se non sunt impassibiles a corporum motibus: et hoc manifestum fit valde in ebrietatibus et egritudinibus. multum namque anime mutae videtur a passionibus corporeis ex quo et illud vulgare sumpsit eroditum. Rusticus in corpore rusticus et in anima. Cum enim membrorum figura et habitudo. et generetur et nutriantur ex sanguine. Similiter quoque et spiritus qui vehicula sunt virtutum aut ex calore sanguinis generantur. pios est ut ex ipsa membrorum habitudo inclinatus passiois cognoscantur ipsarumque animam vectam in multis motum sui vectoris sequatur. propter quod sapiens proloque dicit quod diuinas melius et verius pronunciat accipiens in

dicius a stellis secundis secundas vocas stellas figuras et accidentia inuenta in rebus physicis que a superioribus impressa sunt. hoc enim iam impressum sciunt materie quare pro certo pronunciamus totum ad accidentia illa esse inclinatum: quo fit ut molles quidem carne aptos mente dicimus distortumque vultum sequit distortia morum.

Et notandum circa hoc quod dicit. Et ne temporis intemperies. et. sicut docet Auicenna secunda secundae. primi canonis capitulo quarto summe prime quod est de iudicio temporum et eorum mutationibus omne tempus qui complexionem habet sanam proportionale est ei quoniam. cum autem infantium complexio calore fere temperato et humiditate fere superflua existat ut eodem canone secundae. doctrine prime. capitulo. et. conueniens est ut ipso imbuendo proportionale tempus sue eligatur nature. Et autem inter quattuor anni tempora verum est a puncto equinoctiali incipiens usque quo in medium thauri deueniens estate mutetur. Est enim in terris tempus hoc temperatum quoniam non tamen necesse sunt res calefacientes propter frigus ut sit in de multum curandum neque euentatio propter calorem. et in ipso quidem est principium frondendi arbores et eius tempus est tempus apud medicos inter equalitatem vernalem existit aut ante ipsam aut post ipsam parum donec sol sit in medio thauri quousque apud astronomos in estium tropicum proflus extendat post quod tempus temperie vicinus Autumnus est. reliqua autem duo tempora aut excessiuo frigore aut habundanti calore intemperie sunt subiecta. quo fit ut imbecillis infantia aut vere aut autumno plus tamen vere litteris ducatur mancipetur.

Legitur enim thimothei filium lepra icumbente castratum loripedem gibbo tumentem doctrine mancipatum plebeiam extitisse abiectioem suorumque sociorum detractioem ridiculosam. Similiter pretoris suburbani filium canicula instigante litteris vidimus mancipatum. Unde antem solita non gauderet umbrellam propria virtute destituitur hic ceteris pena promollitus vitalibus tamen spiritibus attenuatus limphatico morbo occubuit. Ecce quantum difficultatis membrorum indecens in dispositio et aeris intemperies teneritati puerili contulerunt.

Legitur enim thimothei filium. In hac parte Boetius supradicta exemplo corroborat. qualiter scilicet minima superiorum observatio magni periculi dederat incrementum. Et diuiditur in duas partes secundum quod ponit duo exempla. In prima enim ponit exemplum quo ad corporis membra. In secunda vero quo ad temporis intemperiem euitandam. Et secunda pars incipit ibi. Similiter pectoris. Et dicit sic enim pro certe legitur supple in exemplo filium thimothei castratum. i. testiculis erant. et hoc icumbente. i. imminente lepra illo morbo. loripedem. i. claudum vel pede tortum. quod per tumentem gibbo. i. struma in dorso. mancipatum. i. traditum doctrine extitisse abiectioem. i. despectionem plebeiam. i. plebis: quod per detractioem. i. sublationem ridiculosam sociorum suorum. Similiter supple alio exemplo vidimus filium pretoris. i. prepositi suburbani mancipatum litteris canicula illa stella ligare. i. furere. aut per certe cum subaudi ille pretoris filios non gauderet. i. frueretur. solita umbrellam. i. consueta umbra. ipse destitutus. i. derelictus propria virtute. quod propter promollitus. i. afflictus. pena id est morbo histerie. tandem. i. finaliter. attenuatur. i. consumptus spiritibus vitalibus. occubuit. i. vitas clausit morbo limphatico. i. aquatico qui est idropisus et reliqui ecce. i. vide quantum difficultatis in dispositio membrorum supple in thimothei filio et intemperies aeris subaudi in pretoris filio contulerunt teneritati puerili. id est ille namque abiectio plebis extitit hic vero infirmitatibus omnem vite sue miserabiliter clausit

clausit. **C** Nota circa hoc qd dicitur canicula. Duplex in celo canis est maior et minor. Maior alio nōle dicitur **S**ilvius et habet in forma stellas. is. extra vo. ii. Minor autem canis notatur stellarum. z. Cum vo sol canem maiorem intrat calor duplicatur et egritudines in humanis corporibus generantur quibus ad exitum multi pereunt et ab hoc cane dicitur canicularis dicitur. Et de hoc **P**erius inquit. iam sicca canicula menses excoquit. et in hunc canem licentia poetica fingitur bicar caniculam fuisse mutata. **C** Nota autem qd lepra est morbus consimilis corruptioni figuram et formam et compositionem membrorum et sic finaliter ipsum continuum solvens pueniens ex materia melancolica dispersa per totum corpus. Et hec autem introducit ab vtero aut post. Si ab vtero hoc est qd generatus est tpe menstruorum aut qd filius est leprosus aut qd leprosus concubuit cum muliere pgnante. Si post vterum hoc potest esse: quia aut aer est malus et corruptus pestilentialis aut continuavit cibaria melancolica. s. lentes et alia legumina et carnes melancolicas vel vultus viri et apr. et. **C** Notandum est qd Jetericia est vniuersalis defecatio cutis sicuti morphea est defecatio cutis maculosa. sed isti differunt in hoc qd morphea est pp errorem terre digestiue: hec tertia pp errorem secunde. Et sunt tres eius species. scilicet citrina viridis et nigra. et hunc morbum frequenter ydropis sequitur qd est error virtutis digestiue in toto corpore sequens mutationem virtutis digestiue in epate. et ita ydropis est error virtutis digestiue in epate. et Jeteria lentes. i. claudus habens pedem tortu ad lori similitudinem vel habens pedem ligneu loris alligatu de quo **I**uuenalis lopedem recto deridet ethiopi alb. Item gibb. i. strua s. iteret. na struma i pectore e. gibb. i. dorso vñ **I**uuenalis. strumosi. atqz vtero parit gibboz tumet.

C Libariorum autem mediocritas sit facultas. Potus autem sit tenuis eiusdemqz parcitas. Vestium autem similiter absit penuria.

C Libariorum autem. In hac parte **B**oetius pertractat de his que circa iam nouiter introductu respicienda sunt. s. de bita ciborum potus atqz vestimentorum subministratio et in generali. In tertio autem capitulo magis specialius. et dicit autem pro certe facultas ciborum sit mediocritas. s. ne qz habundans neqz deficiens. potus i autem tenuis. s. p. et parcitas. i. modicitas eius et penuria. i. carētia vestium absit. **C** Notandum qd natura p se non est sufficiens ad speculandum sed oportet cibum et potu et reliqua famulatum preexistere. sed hec nullo modo excessiua cuius natura modicis minimisqz contenta sit libro secundo. de consolatione pbe prosa quinta. Tolleranda ergo fames est vt inquit **S**eneca. s. epistola quam tollerauerunt qda in obsidione exemplo maiorum nostrorum qd terras lustrabant ac maria non vt multum vini preciosusqz cibus fauces eorum transiret sed soli cōtemplationi dediti maluerunt potius comedere vt viuerent qz viuere vt comederent. **T**iranides enim atqz subuersiones urbium bellaqz vel hostilia vel civilia vñ **H**ieronimus in epistolis testatur non pro simplici victu olerum pomorumqz exultant **D**iogenes asseruit sed pro carnibus epularumqz delictis legamus p decessorum libros antiquorumqz volumina **D**icearchi teno phontis. **I**osephi. **E**uboli. reliquorumqz pene omnium qd historiam scribunt et nil aliud reperimus qz vilibus cibis et his mediocriter veteres illos ob studiū victitasse erapulam quoqz atqz delicias veluti cōtemplationum impedimenta penitus euitasse. ipse enim delicie mentē hūmī deiciunt atqz eam corporeis neribus retentam ne in apicē cōtemplationis eleuetur ppediunt. **M**oderestia autem victualium econuerso. quo fit vt **I**uuenalis graculum esurientē in celum eleuet. **P**erius quoqz **S**accus. **P**sitacum plicas comosqz nostra inquit verba conari. dicit **I**uuenalis de graculo. **G**raculus esuriens si in celum iusseris ibit. et item de reliquis **P**erius: **Q**uis expedituit plicaco suum cedere. **L**omos quis olim suum cōcavū salutare. **P**licaf

qz docuit nostra verba conari. **A**dagister artis uigentiqz largitor **C**lement negatas artifex sequi voces.

C In primis igitur figurarum elementa representantium imprimenda est dilectio. coniungendarumqz litterarum non parum artificiosa coniunctio **N**ec tali laborioso certamini multum est insistendum: nec cito vt **S**eruius placet abeundum. qm si visus est in multis promptior: in aliis reperitur tunc et habilior.

C In primis et. hec est secunda pars principalis huius primi capituli in qua **B**oetius pertractat de his specialiter qd circa crudiendi animu versat atqz cū exornant fouentqz vti sunt doctrine et scientie quibus ipsi rudes iam primum litteris micipati sunt erudiendi. Et diuidit hec secunda pars in tres partes. In quarum prima ostendit in quibus ipsi rudes primum sunt imbuendi. In secunda in quibus secundo ibi. **C**ompleto. In tertia in quibus tertio. ibi. **C**is autem lenitatem. **P**rima harū adhuc in duas pres subdividitur. In prima ostendit quō rudes primum in grāmatica imbuantur poetis. et rhetorica. In secunda cautela circa hoc subministrat. ibi cauendū. **P**rima iteru i duas nam primo ostendit quō in grāmatica erudiantur. scdo quō in poetis et rhetorica. ibi **S**eneca traditio. **P**rima ad huc. in duas. nam primo facit quod dictū est quo ad primam grāmaticae elementa scdo quo ad secundaria fundamenta. ibi. **S**ecundū laboriosi. **P**rima iteru in duas. primo facit qd dictū est. secundo tempus circa hoc statuit quo huiusmodi eruditioni sit imorandū. ibi. **N**ec tali laborioso. Et dicit primo **B**oetius qd dilectio figurarum representantium elementa. i. litteras est imprimenda rudibus i primis. i. in principio. qz pro et coniunctio. i. combinatio coniungendarum subaudi litterarum ad syllabas et dictiones faciendas: coniunctio inquam artificiosa non parum. i. multum et tangitur ibi liptore. deinde. tempus quo huic sit imorandū studio adicit dicens. **N**ec est insistendus. i. imorandū multū tali laborioso certamini. i. studio. nec est abeundum. i. recedendus cito. vt **S**eruius illi magistro placet et est parentesis. qm subaudi si puer visus fuerit proprior idest potentior et frequenti supradictorum vsu in multis idest multo tunc reperitur habilior in aliis scientiis subaudi alioribus. **C** Notandum qd **B**oetius dicit rudes primum in grāmatica imbuendos et ratio huius est qm vt vult **A**lforsabius ipsa grāmatica mater est aliarum artium que a litteris nomen acceperit. Dicitur enim grāmatica a grāma qd est littera et icos scientia. ipsa enim est qua conceptus humani demum cuncte doctrine aptius liberiusqz significatur. hanc necessitas adinuenit. cum enim ante cōtinentionem homines inordinatē atqz p libito et sine arte loquerentur eueniebat vt minus bene conceptus suos exprimeret: sed et minus apte intelligere valerent. quo fiebat vt tardius ac difficilius scientias tradere possent. qua de re curauerūt sapientibus in cōmoditates tollere: tradiderūtqz artificiosum loquendi modū vniformē ac congruū vt oēs conceptus humani demum cuncte doctrine per candē artē liberi significarent et adiscerentur. **C** Notādū qd **B**oetius vocat omnes litteras elementa et non incongrue. sicut enim ipsa elementa principia sunt omnium elementorum: sic lfe principia sunt omnium dictionum et exinde orationum. quo fit vt sicuti ex diuersa cōmixtione elementorum diuersae sunt elementorum species. sic quoqz ex diuersa combinatione litterarum diuersa sit vocum dictionum et orationum representatio. Et has litteras multiplici manerie fore noscimus quāsdā enim hebreas: alias caldeas: alias egyptias: alias et. cas: alias latinas. hebrearū litterarū quaz primus ut dicunt inuentor erat moyses: et sunt numero. 22. **S**iriorū autem et caldeorū hebreis litteris numero et sono cōcordantes solis caracteribus differētes litteras. **A**braam inuenisse creditur. **E**gyptiorum vo litteras. **I**sis regina **I**nachi si

Capitulum

lia de greca veniens in egyptum reperit et egyptiis tradidit. Literarum autem grecarum usum primum fenices reperiunt. unde Lucan⁹. Fenices primi fame si credis ausi Mensurâ rudibus vocemq; signare figuris. Sed cadm⁹ Agenoris filius grecas litteras ex fenice. is. attulit in greciam. quib⁹ Prometheus in troiano bello tres adiecit. post quē simonides artificialis memorie inventor tres alias addidit. Latinas vō litteras. ut refert Isidorus cui in his maior est auctoritas. Carmēis nympha pio Italici tradidit verum. i7. Litteras solum exhibuit que sūt. a. b. c. d. e. f. g. i. l. m. n. o. p. r. s. t. v. Postmodum autem. b. littera pro nota aspirationis addita est. litteram etiam. q. in processu temporis latini inuenerunt loco cui⁹ veteres. c. scribebant. rursus Salustius ludi magister primo. h. adinuenit loco cuius veteres. c. scribebant atq; q. Insuper ex tempore Augusti. zo. littera adiuncta ē. et postremo eiusdē Augusti tempore latini a grecis duas litteras mutauerunt. i. y. et z. pp nomina greca melius scribendū q⁹ oib⁹ adunatis latinū ydionia. zz. litteris integrari manifestus est.

Secundū laboriosi certaminis stat edificium i Probi Didimiq; traditōib⁹ necnō aliorū philosophorū quos venerabilis commendat auctoritas. Animaduertendum est at in huiusmodi ut fideli resolutioni subiaceat lata traditio: et adscendentis idioma verbotenus explicatum sit. fundamēti enim tenacitatem in his oportet consistere.

Secundū laboriosi. In hac parte ostendit quibus debent rudes informari post prima grāmāte elemēta atq; elementorum combinationes. Et duo facit. naz primo facit quod dictum est. scđo circa hoc eruditōis huiusmodi modum tempusq; decernit. ibi animaduertendum. Et videt scđm edificium bene quidem edificium similitudine q̄dam dictum. nam sicut sapiens architector domum cōstruendam ex minimis fundamentalibusq; partibus ordinat integrat. sic et magister ipse erudiendū ipsum singulis doctrinarum particulis fundamentisq; atq; base integra re debet. illud ergo scđm edificium laboriosi certaminis. i. studii huius stat. i. firmatur in traditionib⁹. i. scriptis. p. bi q; p. et didimi horū grāmāticorū et aliorū. i. grāmāticorum quos auctoritas venerabilis cōmendat. Tūc modū in huiusmodi traditionibus obseruandū ostendit. vi. Lette animaduertendum. i. considerandum est. in huiusmodi traditionibus statim memoratis ut latina traditio subiaceat. i. corresponsdeat fideli resolutioni. i. expositioni et declarationi. ut. i. ignota p. ignota vel vni pro reliquo non interpretent. Et aduertendū est et ydionia. i. loquēdi proprietates adscendit sit explicatū. i. declaratum verbotenus. i. de vbo ad verbū. enim pro q. tenacitate. i. firmitate fundamenti. i. grāmāte: et per p̄ns oīum aliarū artium oportet. i. oportunū ē p̄sistere in his. i. superiorib⁹ traditōib⁹ q̄si dicat. cū hec ita sint oportunū ē ut hec fideliter et clare doceatur. **Notandum** q. nostre grāmāte plures fuerūt p̄cipui scriptores sicut Donatus cuius magister Didimus fuisse dicit in littera posita. Priscianus. Varro. et Quintilianus et reliq; multiplurimū. inter quos potest numerari Ennius q. metra composuit prim⁹. cui successerūt Anaxibetō. sapbo. Archiloch⁹. Simonides. calosonic⁹. Asclepi⁹ et multi alii quos longū enarrare foret. horū scripta et huius oīa tamen aliqua leuioza post prima elementa vidēda sūt.

Nec mēstruoso saltu p̄bebes abeūdū ē nec sola ri cursu tū cōfirmandū: s; expleto mercuri iter uallo eodēq; fere duplicato diligēter imorādū. Diligētia n. cuiuslibet opis obtusitas pmollit.

Nec mēstruoso. Hic subdit quanto tpe in hoc secundo adscendit ordine imorandū sit. et dicit nec est abeūdū. i. recedendum subaudi a studio et certamine p̄dictarum tra

ditionū mēstruoso. i. defectuoso saltu. i. cursu lune q. cursus mense completur. Nec est imorandū tū. i. solūmodo cursu solari. i. anno. per annū enim motus solis p̄ficif. s; ē imorandū diligenter expleto. i. completo vel toto interuallo. i. motu mercurii illius planete: et non vnico s; eodē sez interuallo duplicato fere. i. quasi. et quia mercurius annis duobus cursum suum p̄ficif quibus duplatis quatuor efficiuntur: liquet quatenus superioribus doctoz traditionibus quatuor annis diligenter sit imorandū. Diligēter in quā q. obtusitas. i. hebetudo cuiuslibet operis pagē di permollitur. i. faciliat diligētia. **Notandum** i. p̄m p̄m octauo politicoz vtile et cōmendabile sit participare aliqñ liberales artes atq; mathematicas quaz plus ordiatur ad exercitiū excellentiaz doctrinaz vsq; ad certū terminum. tñ p̄tinue et assidue exercere se in eis vsq; ad quācūq; p̄fectionem nonmūq; nociū est: q. p̄tinua p̄sideratio in illis retrahit aut simpliciter aut pro pte ab usu virtutis moralis. quare est statutus terminus quo ip̄s et earum cuiuslibet erit imorandū. **Notandū** sicut tā plures i philosophicis atq; mathematicis pbatū est: corpora ip̄a sidera tam planetarū orbūz q̄ octauū celi qd Arist⁹. p̄imum mobile arbitratū est. lumen atq; claritatem a sole recipere. ip̄e enim est fons luminis uti corporis sui testat imenitas: qua terram uti p̄tholomeus docuit cētes se ragesies series excedit. silt in eo virt⁹ est vnitissima qd corporis sui pbat compactio. silt quoq; in eo lux est diffusior quod suū in medio orbūz offidit situatio. verūtamē in mō receptionis lucis huiusmodi inter corpora est differentia. Nam alia qdem in profundo recipiunt: uti sunt corpora transparentia et diafonica: sicuti sunt fere oīum stellarum corpora Alia in superficie tñ uti sunt corpora opaca: quorum numero luna est. quocūq; tñ mō sint necesse est ut radiorum lucis proiectiōi sint obiecta. et quāto magis ab huiusmodi radioz projectione elongantur: tāto magis ab ip̄a luce deficiūt quo sit ut lunā solū mēstruā. i. defectuā iter corpora celestia existimemus tā quo ad nos q̄ quo ad rei veritatem. quo ad veritatem qd cum terre diametralis interpositio ne radiis lucis illumineat ip̄am obnubilat qd in eclipsi manifestum est. quo ad nos autem cū noua nobis reuoluūt. tempus quoq; reuolutionis huius veteres mensem notauerunt a mēne quod defectum sonat. hinc mēstruosam lunam dicimus quasi mēse quolibet defectuaz. Volens itaq; Boetius certum terminū in grāmāte rudimētis adscendit cōstituere dixit: nō fore abeūdū a studio hoc lunari reuolutione lune quā mēstruosā dixit. i. mense defectuam. nec solari cursu hoc est āno. sol enim ut astrologis considerationibus tam vudū demonstratū ē die quolibet. 59. minutis. et 8. scđdis in zodiaco fere graditur. q⁹ per. 365. dies p̄gregatis atq; ad integros grad⁹ reductis: 360. zodiaci. grad⁹ constituunt et his. i. z. signa integrantur. quare manifestū est solē totū zodiacū. 365. dieb⁹ q. annū efficiunt indubie peragere. neq; etiam illo spacio ab hoc certamine abeūdū Boetius statuit sed imorādū est quatuor annis quos per mercurii motū explicauit.

Senece traditio. inep̄letio Lucani. Virgili p̄litas. et Statii vrbānitas. dūra flacci translatio durior Persii editio. Martiani non indigna lesio. Pasonis discretio sunt indaganda memorialiq; celule commendanda.

Senece traditio. Lucani inep̄letio. In hac parte Boetius ostendit quibus doctoz traditionibus post superius memoratas doctrinas rudes ip̄s sunt imbuendi. Et diuidit in duas partes. In prima dicit q. post supradicta in poetaz traditionibus i q⁹ maior pars grāmāte cōstituta est ip̄s rudes erudiant. In secūda quatenus in rhetoricis institutis que poeticē coniunctissima vīnosunt possent labuntur. ibi. Leteroz aut. Et dicit hinc. i. post supradicta sunt indaganda. i. perquirēda hec. i. Senece traditio. i. editio.

editio. Lucani inephetio. quā ante q̄ librum suū p̄iceret morte preuentus est. Virgiliū prolixitas scilicet in scribendo stacii urbanitas. i. curiositas. semper enim rerū urbanarū scriptor extitit. stacii. f. Oratii dura translatio q̄ vitiorū reprehensua. Persii stacii editio durior subaudi q̄ horatii tā stilo q̄ vitiorū reprehensione. Martiani lesio. i. reprehensio non indigna imo digna. Maconsis supple. Qui diū discretio. hec omnia indaganda sunt atq̄ cōmendanda. i. imprimēda cellule memoriali. i. memoratiue. C. Mo tandum licet ars ipsa poetica inter scenicas computetur. atq̄ Plato poetas a ciuitate expelli iubet eo q̄ dicebat eos virtutū inimicos in quo 7 cum Tullius libro secūdo tusculanarū q̄nū cōmendat: nihilominus utilis est si fini debito inuita atq̄ vlu licito exerceatur. adiscū nēpe in ipsa verba valde vtilia. Augustino lib. primo confessionum teste. sententiis grauissimis referta ipsius etiā studia iuuentutem agunt: senectutem oblectant. secūdas res ornant: aduersis per fugium ac solatium p̄bent: delectant domi: non impediūt foris: pernōtant nobiscum: peregrinantur: rustificantur: nec mirum cū 7 democritus tradiderit bonos poetas diuino quodam spiritu inflammari ex quo cecinit. Quidius. Est deus in nobis: sunt 7 cōmertia celi. Sedibus ethercis spiritus ille venit. Ipsa etiam poetis rhetorice eloquentie maximū prestat additamentū quare 7 rhetorice cōtūctissima est atq̄ pene germana. Est. n. ut iquit cicero finitimus oratorum poeta: numeris affectu paulo. verborum autē licentia liberior. multis vō ornandis generibus locius ac p̄ncipar. Cum ergo omnia hec poetriā asserre Boetius ipse agnosceret hortatur ut maiorum vestigia sequentes rudes ipsi poetas summo pere amplexentur 7 hos maxime quos in textu commemorat inter quos Adantuanus vates Virgilius tanto excullit ut optimus poetarum dici mereretur.

Ceterorumq̄ philosophorū prout ingenii superpetit capacitas non sub silentio est pretereunda moralitas: ut sic sentētiosa dictaminis vigeat se reūtas: 7 metroz floreat luciditas **Q**uod Tullii venerabilis facundia sumis desiderius ē collocāda.

Ceterorū autē p̄boz. In hac parte Boetius ostendit q̄no post grāmaticā atq̄ poēm rudes in rhetorica sint erudiendi. Et diuidit in duo. nam primo facit quod dictum est secūdo anethonomatice circa. **M**. Tullii ciceronis facundiam versandum statuit. ibi. Q. quantum. 7 dicit. Etiaz ceterorum p̄boz moralitas non est pretereunda sub silentio imo est totis nībus amplectenda: 7 hoc quantum capacitas. i. valentia ingenii ipsius erudendi superpetit. ut sic serenitas. i. splendor dictaminis vigeat sentētiosa. i. plena p̄borū sentētis atq̄ iocūditas metroz floreat. 7 ide subdit. **Q**uā facundia venerabilis Tullii ē collocāda sumis desiderius. qm̄ sicuti Aristo. inter p̄bos. inter poetas Virgiliū sic quoq̄ ipse marcus Cicero inter oratores excullit. **C**. Mo tādū circa hoc q̄ dicit ut sic dictaminis sentētiosa 7c. Cicero ipse 7 reliqui qui rhetoricā docuere passi sunt eloquentiam sine sapientia obesse plurimū 7 prodesse nūq̄: sapientia vō sine eloquentia plurimū p̄fuisse. hoc iniquum arbitantes eloquentiam nō debere iudicari atq̄ laudari verborū solo splendore sed fm̄ grauissimas sentētias a vera sapientia sapienter elicatas. **I**psay ergo substantie vel virtutis aut solide pulchritudinis orationi asserre videt̄ qui solū rhetorice 7 eloquentie vacat. veluti qui nuda ex aliena preciosaq̄ materia verba ligat. quā de re Adarcus cicero in eo libro quē de oratore ad quintū fr̄ez edidit 7 ipse Quintilianus cū de institutione oratoria ageret rax aut nullum fatentur optimū ē ea etate oratorē cui 7 rei asserit nō insulam causam. nā oratorē in omni sapientie genere p̄uadere oportet: ut sic que alibi didicit cū splendore dicēdi p̄ferat 7 bene quidem. quo enim pacto in sacris litteris p̄uadebit qui eas nūquā legit. aut q̄s in naturalib⁹ q̄ Ari

stotelē reliquosq̄ philosophos non viderit. certe nullo. Coniungenda est ergo sapientia cum dictamine ut sic q̄d in aliena doctrina concipit sub decore rhetorico p̄ferat. **C**auendum autem in huiusmodi ne contingat ut **I**otario contingebat. ipse enim triginta annis ignorantiam suam predictorū philosophorū in gymnasio tradidit imbuendam. Cum vero dies ut p̄esset mediocribus aduenisset: cuius vxor esset Eneas dubitasse se diutius assererebat quem in emistigiorum Virgiliū serenitate iuenisset. Requisitusq̄ a quodam suorum discipulorū qualiter primam huius dictionis syllabam magister vertere versu posset: respondit absurdū ēēt tanti nominis primam syllabam abbreviari sed potius acuto accentu pronunciari. Ecce quantū dure cervicis obtusitas p̄didit tēporis et expēse. **C**auendū autē est 7c. In hac pte Boetius cautelam circa omnia predicta subiungit inuēs p̄ eaz supioribus doctrinis ardue diligenter atq̄ cum profectu inuigilandum. Et tria facit p̄lo ipm̄ inconueniens precauendū ostēdit. sc̄do p̄dicta epilogat cōcludendo ibi. Ecce quantū 7c. Et dicit cauendū est aut in supioribus traditionibus 7 circa eas adiscēdas ne id cōtingat alicui q̄d contigit. i. euenit totario sic dicto. ipse enim sc̄z totarius tradidit ignorantia suā imbuendā idē erudiendā gymnasio. idē studiū f̄dictorum p̄boz subaudi tam grāmaticorū q̄ poetarū 7 rethorū. 30. annis. i. spacio. 30. annorū. Cū vō dies ut p̄esset scolarib⁹ mediocribus subaudi eos erudiēdo aduenisset: sc̄z post expletū studiū. 30. annorū assererebat. i. affirmabat se dubitasse diutius cuius vxor ēēt enas quē supple eneā inuenisset 7 serenitate carminis dico emistigiorū. i. versum imperfecorū. Virgiliū. Et rursum idē totarius regissus. i. interrogatus a quodā suorū discipulorū qualiter. i. qua mensura posset vertere versu. i. in versu primā syllabaz hui⁹ dictionis magister. Respondit subaudi totariū absurdū. i. inconueniens fore abbreviari. i. corrip̄i. i. in metro primā syllabā tāri nois. h̄ supple arbitrat⁹ est eā p̄nūciari acuto accentu. i. prolatione longa. estimabat enim ob honoris causam absurdum nimium primam syllabā eius corrip̄i. **I**te epilogando cōcludit dicens. Ecce q̄tū tempus q̄. 30. annorū 7 quantum expense perdidit obtusitas. i. hebetudo dure cervicis. **C**. Motandū qm̄ ois cognitio teste tullio in dialogo ad hortensium multis est obstructa difficultatibus. Est enim 7 in ipsis reb⁹ obscuritas 7 in iudiciis nostris infirmitas. quā ex re socrates ipse nihil se scire dicebat. Inuigilandū est igit̄ studio sine desidīa quēadmodū veteres ipsi sapie studuerūt: ut sic quāti mens imbecilla atq̄ cervicis excludit obtusitas: tantū iugis atq̄ diligens vigilātia ad ducat. sic socratis mēozati fuere studia: qm̄ ut ait Valerius li. 8. addiscere quotidie non desisteat. De pictagora etiā fertur q̄ doctrinis iugiter infissebat. vnde 7 eunodius ait Arisū magister est instātia. **M**onera eruditionis est negligentia. **M**inc catho moralis monuit. Instrue preceptis animum: ne discere cesses. **N**am sine doctrina vita est q̄si mortis imago: **N**on sic totarius cui⁹ mores precauēdos boetius asserit. **N**ic nempe lic̄z annis. 30. studio incubuisset: nulla tñ scia cōualuit: cū se recipientē ut docuit tradēti cōcordia non sociavit. **C**. Motandum virgilius post multa atq̄ diuersa sua opera tandem encidem aggressus est. **L**i by quidem nominibus acerbis grecis et latinis cōem. reliqtq̄ in eo morte preueniens quedā imperfecta. et ob ea igni ipm̄ cōcremari iussit. sed istud haud factum est. Augustus vero fuisse tuccā atq̄ varrum viros ea etate excellentes hac lege ipm̄ emēdare ut superflua decerent: nil adderent tamē. vnde 7 semiplenos inuenimus eius versiculos quos emistigia dicunt. De qua re sulpitii cartbaginen-

Capitulum

his erant huiusmodi versu. Jufferat hec rapidis aboleri carmina
 fiamis Virgilius phorigu que cecidere ducē. Tucca vetat
 Varro simul. tu marie cesar. Ad finis et latie pultis bi
 fione re. Et in his emuligis lotari? ipse imbecilla mente
 encū reperiens ipm vrozē fore cuiusdā estimabat nesciens
 phorigie ducē. Anchise patre venere matre pcreatū encas.
 Nota ceruit pprie posterior ps colli est. qñqz accipit
 p supbia. qñqz pro toto capite. et hoc modo hic capi pt cū
 vñ dñt ceruicē. i. dñi capitis ad recipiēdū alta doctinay.
 Completo autē nō debite huiusmodi gymnasiu rudi
 mēto ad maioris lymionis scie limina pcedēdū
 ē. Sciētie inq̄ quā veri falsiqz nouimus idagatri
 cē: solamqz sciētiā sciētiarū titulo subtilitatis
 obfipātē subiecta. Nec est inquā scalaris domi
 na que penetranti vestium natura ad sciētiarū q̄
 rūlibet fastigia prebet ieremēta virtutū. Quid
 autem lucidius cognitiōne qñqz vniuersaliū q̄
 est triualium sciētiarū magistra. quadriualium
 umqz potētia: collateraliū sciētiarū plenitudo.

Completo autē nō debite. Nec est secūda pars secūde pte
 principalis hui? primi capituli in qua postq̄ boetius oñ
 dit quib? pto ab infantia imbuedi sunt iuuenes: nūc decla
 rat in qbus erudiēdi sunt secūdo. i. in ipsis primordialis
 logice artis institutis. Et vñdīf hec ps in duas ptes. In
 quarū pta se prioribus cōtinuās vt iformādos et erudiē
 dos attētos faciat logicā apte cōmēdat. In secūda ordinē
 modūqz i logica pphicēdū demōstrat. ibi. Ad h? . Prima
 i duas. nā pto cōmēdat viciis ptiuat. secūdo logicā pme
 dat ibi. Scie inq̄. Et dicit q? cōpleto p ptiā nō debet
 te subaudi sicut iotaritis ipse sine fructu: sed diligēter rudi
 mēto. i. noua instructiōe hui? gymnasiū. i. studiū grāmāte
 scz et poetrie atqz rethorice pcedēdū est ad limina. i. introi
 tus scie que maioris est inquisitiōis. i. inuestigatiōis. T sic
 ad pmedatiōes ipsi? logice accedit. ibi. Scie inq̄. Et vñ
 dicitur nā pto cōmēdat ipaz quo ad se totā. scdo quo ad par
 tem. ibi. Quid aut cognitiōne. Pto cōmēdat ipsam totā
 uno mō. secūdo alio mō ibi. Nec est inq̄. Et dicit. p pti
 ra accedendū est ad limina scie maioris inq̄statiōis. Scie i
 q̄ quā nouim? solā ē idagatricē veri et falsi. et hec est ipa
 logica cū verū et falsū nō indagant nisi argumētatiōe me
 diante. sola aut logica arguere docet. quare et ipsam solaz
 inuenim? sciam sciaz p anthonomastiā rōne cōmitatis eius
 atqz administratiōis adminiculat nempe oibus scis et ea
 re cōmētator ipam modū sciēdi vocat cū dicit. Impossibi
 le enī est sciaz sil querere atqz sciēdi modū. i. hoc aliqui so
 lū de logica vtente itelligāt. sciam inq̄ sciaz obfipātē. i.
 circūfētes titulo. i. honore subtilitatis subiecta. i. obiecta
 aliaz sciētiarū. Ad hēc cōmēdat eā alio modo et dicit. B
 scz logica. inq̄ est domina scalaris. i. gradualis p ipsam
 enī ad culmina oīum aliaz sciaz ascendit. cū ipsa ad oīm
 methodoy pncipia viā habeat. et hoc est qd subdit que scz
 logica prebet penetrati. i. rimanti fastigia. i. summitates
 quarūlibet sciētiay incrementa. i. augmenta virtutū scz at
 tingendū. et hoc natura vestium. i. premissarū. i. maiore et
 minore mediāte. Et uocat ipsas pmissas. i. maiorem et mi
 nozem extremitates vestes p file. sicut enī vestes ipse cor
 pus circūdant atqz ptegūt: sic et premisse delusione ipaz
 includūt. Qua et re dicitur est q? ipsis premissis positis et
 cōcessis necesse est aliud scz cōclusionē euenire et his que
 posita sunt et concessa. Tūc cōmēdat ipsam quo ad partes
 Et dicit. sed quid est lucidū? cognitiōe vniuersaliū. i. ea
 pte logice que de vniuersalibus est que scz cognitiō est ma
 gistra. i. magistratū tenēs triualium artū. i. inter triuales
 artes que sunt grāmāte logica rethorica. qz p. est po
 tētia. i. vis quadriualium artū scz arismetrice geometrie
 astrologie et musice. ipse nāqz steriles mute atqz impoten
 tes sunt sine logica. qz pro. i. ipsa est plenitudo artū colla

teraliū scz oīum aliaz. Et Notandū logica inter artes libe
 rales secūda ponitur q̄uis Boetius ipsam post rethoricā
 moneat addiscēdam. Et rōnalis dicit. ipsa enī diffinire
 docet atqz diuidere verūqz a falso discernere. necetaria
 certe et vtilis ars. quia fm hugo. in didascalicon p cā sub
 tilibus obiectionibus latens veritas reperitur. Hanc sa
 piētiissimus Salomon in puerblis addiscēdā admonet
 vñ nos hortat vt itelligam? sermones prudētie versu
 tiazqz verboy nec nō pabolaz et obfuz sermonē. et dicta
 sapiētiū sil et enigmata. que oīa vt hyeronim? ad magnum
 oratorē ait dialectica sunt. Augustinus etiā inter ceteras
 artes logicā cōmēdat qz exercitatoria potioraqz reddit in
 genia. Nec nepe disciplina est vt dicit Irid. lib. 2. q ad vñ
 lerendas rez cās ē adinuenta. quapropter sciētia sciaz ē si
 ne qua nulla aliaz sciaz pfecte haberi pōt. Et Notandū q?
 vniuersale ē qd vñ vñ i multis: et hoc duplici quidem
 rōne physica scz atqz logica. physica nepe rōne est ipsa cō
 munis natura apta nata in multis repibilis et ab eisdē pti
 cipabilis equaliter vt hūanitas secūda quā dicitū ē q pti
 cipatiōe speciei plures hoies sunt vños homo ex natura
 rei et ibidē Genus quidē potētia multas i se hz spēs: actu
 vero nullas Logica vero rōne ē ipsa vniuersalitatis inten
 tio prout intellectu cōficiē vt genus species. et. et hz hanc
 viciū est. Intellectus est qui facit vniuersalitatem in rebus.
 Et sunt barū intentionū vniuersalium quinqz maneries.
 vna qdem gen? spēs alia. tertia differentia. quarta pro
 priū. accidens qnta. quaz certe cognitiōe nihil vñl? exi
 stit quapropter et cadē nihil lucidius. vñlū inq̄ tam ad
 pñcamētōrū Aristotelis doctrinā cū nihil in ipsa coordi
 natione pñcamētali situetur nisi aut gen? aut species. et
 Descendēti enim a genere generalissimo ad spēm specialis
 simā plato iubet q̄scere. Silr ad diffinitioni assignatiōē
 rū diffinitio qd est esse rei indicet. Esse autē rei nihil aliū
 qz sua quidditas est quā certe differentia generi adueniens
 cōstituit et ex his diffinitio integrat et rursum ad ea que in
 demōstratiōe sunt vñlla videlicet diffinitio. et reliqua. In
 tertu ibi rudimento. idest nouo iudicio noua instructiōe.
 et dicitur a rudio. is. Itē ibi limina. limen terminus do
 mus vel ediū est. linea vero regiō. vñdē Prosper an
 gusto virtus limite celsa petit. Item ibi fastigia. idest alti
 tudines summitates. Est etiam fastigium bonoy.

Ad huius autem imperialis domine apices scā
 dendum est hoc ordine. In primis igitur termi
 norum intrinseca cognitio: eorumqz in iproposi
 tione non latens copulatio: propositionumqz nō
 indigna connerio sunt apponenda. Terminorū
 autem determinationes quas sineat begoreuma
 ta appellamus: memorialiter menti sunt impri
 mende vtpote que sophistice non parum deser
 uunt fantasie. Morū at notitiaz. Trebatium vi
 rum meminimus prudentissimum: sed in hoc im
 peritum quasi indignam scientiam relatu sub si
 lentio preterisse. Die autem conflictus adueniē
 te eundē miserrime ab his sophistica vicente de
 tentum vidimus: et indecenter a suorum colle
 gio sequestratum. Quid vltius: angustia pado
 ris confusus: quod prius censebat indignum elo
 quio: postea sociatim mendicabat.

Ad huius autem imperialis. In hac parte postq̄ boeti?
 logice commendationem premiserat. nunc vero qualiter i
 ea erudiendū sit manifestat. Et vñdīf in duas partes.
 In pta ordinē in ea procedendū demōstrat. In secūda vo
 modū pcedēdi circa ordinē ipz subūgit. scda ibi. Ad isto
 rū et ceteroy. Prima i duas. nā pto facit hoc qd dicitū ē
 circa logicā positiū. scdo vero circa sophistica siue ptiua
 tiū.

tuā. Ibi. *Prima* autem ipsalis. *Prima* i duas. nā p̄rio facit hoc circa terminos cathegorumaticos. scđdo circa fincathegoreumaticos ibi. *Terminor* autem. *Prima* i tres scđdū tres ordines circa eā obseruādos. Et dicit p̄rio scđdendum. i. gradatim ascendendū est ad apicem. i. firmitatē. huius? do minē ipsalis scz logice: hoc ordine. i. qui seq̄. qm̄ cognitio it̄ileca terminor. i. ipleror vti nois et verbi subiecti et p̄dicati. et hoc quo ad primū ordinē. qz p̄rio. et copulatio. i. vnio. nō latēs eor. i. terminor p̄dictor in p̄positiōe. et hoc quo ad s̄m ordinē. qz p̄rio. cōnerio. i. cōiunctio non indigna p̄positiōnū. i. in syllogismo. et hoc quo ad tertīū ordinēz hec supple p̄dicta oīa sunt in introitu logice apōnenda idest applicanda rudibus. Et notandū q̄ it̄ileca cognitio terminor de qua in s̄sa nīl aliud est qz nosse qd sit no mē et quid verbū apud logicos et qua manerie p̄positio. nē igredi valeāt. quidqz terminus cōis et qd singularis et quid genus: quos terminos incōplexos dicim? Copulatō vero horū nīl aliud est qz eor in p̄positione apta p̄positio atqz nunc cōplexione igrediūt. rurūz p̄positionē cōnerio syllogismus est siue sit cathegoricus siue hypoteticus simpliciter dicit. demonstratiuus probabilis vel sophisticus. De quib? omnibus abunde in libris Aristotelis porphiri atqz boetii tractatū est. Uerū qz diuerse atqz varie h̄mōi p̄positionū p̄nerides minime fieri possunt siue fincathegoreumatiū noticiā que p̄positiones taz in qualitate qz in quāitate diuersificant. terminosqz ipsos cathegorumaticos nunc ampliāt nūc restringūt nūc artant aliāqz et alia faciūt q̄ in logicis instituta sunt. qua de re boetius? horū noticiā p̄terendā minime monet: rōne atqz exemplo dicta cōfirmās. Dicit. n. determinatiōes. i. signa tam vniuersalia qz p̄ticularia etiā reliqua terminor. quas. i. determinatiōes appellam? fincathegoreumaticas. i. cōsignificatiuas sunt imprimēde menti memoratiles. Et rōne subdit dicens. qm̄ deseruiūt nō parum imo multū sophistice fantasie. i. illi parti logice. et subaudi nondū sophistice sed et cuiuslibet logice parti. Deinde exemplo p̄dicta p̄firmat dicens certe nouim? Trebatū virū prudentē s̄z iperitū. i. s̄z p̄terisse. i. trāssisse sub silentio. i. nulla facta mentione noticiā horū. i. terminor: quasi scīaz idignā relam. s̄z die cōfictus. i. disputationis adueniēte vidimus eundē detētū. i. ad metā redargutiōis deductū miserrime ab his. i. fincathegoreumaticis sophistice. i. arte vincente. et vidimus etiā indecēter. i. opprobriose sequestratum. i. diuisum a collegio suorū. i. sociorū. quid vltra subaudi accidit. idem trebatū angustia cōfusus. idest turbatus mendicabat. i. mendicando impetrabat postea sociatim. i. per socios illud quod censebat. i. reputabat prius indignū eloquio. i. noticiā terminor fincathegoreumaticorū. Et notandū fincathegoreuma. idest cōsignificatiuum a fin idest conz cathegoruma. vñ oēs aliē partes orationis a nomine et verbo s̄m logicos videtur fincathegoreumata. Et notandū fantasia est de cognitīs species in animo figurata sed fantasima est de incognitis. et hinc tractū est vt sophistica fallacia dicatur fantasia: cum appareat aliud qz sit. sunt enī sophistici elenchī non verū elenchī q̄uis ita videantur. sed paralogismi primo elenchorū.

Quius autem imperialis domine fimbriis dotata ars sophistica. petulanti animo confusa: nugatorieqz loquacitatis eulogio perusa: mulieris fūco vultu per fusa barbaras natiōes obliquo si dere respiciebat: quam in cōmentariis Alexandri et nostris nouinūs decoratam et translatione perfectam summopere esse curandam.

Quius autē lingualis dñe. Postqz boetius ostēdit in superiorī parte modum procedendi circa logicā positiuam. nūc facit hoc idē circa ipam logicā sophisticā. Et dicit autē pro certe. ars sophistica. i. ars illa que est de sophisticis elenchis dotata. i. decorata fimbriis. idest extremitati-

bus que fimbria p̄missarū dicunt. et bene cōsonū illi est quod supple proximo dixerat. que penetranti vellū natiua. et. cuius domine. i. logice imperialis. etiam confusa. i. plura petulanti. i. superbienti audaci lasciuienti et impotenti potenti animo. et hec omnia bene posita sunt ad sophistarū cautelas insinuandas. Debet enim habere sophista confusum atqz proluxū in disputando morem vt nemo suas rationes intricatas repetere valeat. similiter sit petulans atqz audax vt vult Aristot. in elenchis. et sequitur. qz pro et perusa. i. p̄fecte vsa eulogio. i. testimonio nugatorie. i. fictē loquacitatis. i. garrulitatis. etiā cautela sophistarū ē vt loqui multiplicent vt sic a circumstātibz docti videatur. qz p̄rio. p̄fusa. i. irrigata vultu. i. ostentatione fūco mulieris idest apparentia vere sapientie q̄uis non sit. respiciebat barbaras. i. ignaras natiōes fidere. idest oculū obliquo. quā. i. artem nouinūs decoratā in cōmentariis alexandri. subaudi peripatetici et nostris supple cōmentariis. quāqz etiā p̄fectā. i. cōpletam trāslatiōe subaudi hac qua de greco ipsam in latinū vertim? nouinūs curandam summopere. i. diligenter. Et notandū sophistica ars duplex ē nam quedā docens est altera vero vertēs. Docēs quidē que docet cognoscere syllogismū sophisticū eiusqz p̄cipia causas atqz passiones. Et hec est vera sciētia verusqz habitus demonstratiue acquisitus. Alia autē vertens per quā syllogismo sophistico vtimur ad disputatiōes. Et de hac in proposito. hanc tamē vtendā Boet. minime cōmonet s̄z ad versutias deceptionesqz euadēdas sophisticas summo pere adipiscēdā suadet. ipsa enī nulla sapientia est sed in loquendo deceptio verborū intricatio apparens sapientia non existēs. De hac Gregorius loq̄ cum dicit. Sillogistica inquit disputatio quid aliud est qz verbis cōdere. et audientes subuere et in ea vt Augustino placet. victoria verborū et ostentatio ambitiosa queris. nec inō tardos sed plerūqz ingeniosos decipit. quapropter in libro de doctrina xp̄iana vsū sophisticē disputandi dicit execrabile libidīnēqz rixandi: studende tamē sunt versucie non vt qz exerceat sed vt valeat summopere precauere. Et itē fimbria dicit extremitas uestis vel filiū quod appendit in de corē uestiū. hic vero capis aut pro extremitatibus sillogisticis p̄ similitudinē vel appendiciis logicalibus quib? vritur sophista in suis argumētis. Item eulogiū sapientia vel bona fama vel testimonium dicitur. Item fūcus color est adulterinus inde fucata vt dicit papas depicta ticta adulterino colore contaminata ficta non vera apparentia.

Ad istorum et ceterorum perfectionem triplici solemus vti recordatione quarum prima est vocalis: secunda mentalis: tertia vero communis: vocalis sophisticum facit: mentalis iudiciū: cōmunis si continuata fuerit facit perfectum. vocalis cecitatez: mentalis scientiaz: communis vsū. vsus autem ad magisterium properare festinat. Sicut enim prudentia sine iustitia parum vel nihil prodest: iustitia autem sine prudentia multū: sic scientia sine vsu prodest parum: vsus autem si ne scientia prodest multum.

Ad istorū et ceterorū. In hac parte Boet. postqz ordinē p̄cedēdi in ipsis primordiis logicalib? ostēdit. nunc vō circa ordinē ipm̄ modū atqz normā obseruādos subiungit. Et diuidit i duas p̄tes. nā p̄ fac qd dictū ē. scđdo quidā ta cite qm̄ rīdet. Si vō. *Prima* i duo nā p̄rio mō pōt quo i acq̄rēdis logice institutis vtēdū sit. scđdo vō tres effect? ex p̄cedētes ostēdit. Ibi vocalis. Et dicit qz nos solem? vti triplici recordatiōe ad istorū. i. supradictorū ac ceterorū. i. vñ p̄cedētes ostēdit. vult dicere i oīa fac adipiscēda triplici vñ mur recordatiōe q̄rū p̄tia ē vocalis. i. nuda dictio nō retētio. scđda mentalis. i. vocum sentētie recordatio. tertia cō-

Capitulum

Munis. s. et voce et sententia consistens. et subiungens esse
 etus harū triū recordationū tria facit per ordinē. nam pri-
 mo primos tres effectus ponit. secundo secundos tres esse
 etus subiungit. tertio tertiam recordationē pre ceteris con-
 firmat. secunda ibi. Vocalis cecitate. tertia ibi. Sicut. n.
 Dicit ergo q recordatio vocalis facit soporificū. i. appare-
 tes quoniam nuda voce aures replet quid nominis ignoras
 Mentalis facit iudiciū. i. certitudinem. alia littera ha-
 bet rudem. quoniam facit intellectum inter verum ac falsū
 discernere cum impotens sit hanc discretionem voce si-
 gnificare. Communis vero scilicet que tam vocum q se-
 tentiarum est si fuerit continuata scilicet comparando res ad
 vocem facit perfectum subaudi in arte. quoniam sicut ipa-
 mentali recordatione conceperat: sic vocali comparata voce
 significat. Et inde ponit secundos tres effectus prefatarū
 recordationū. Et dicit vocalis recordatio generat cecitate
 idest hominē ignorantem. Quis enim voces ipsas cogno-
 scat: virtutes tamen ipsarum vocum minime recordat: q
 propter de facili paralogizat primo elenchōz. Mentalis
 generat scientiam. idest hominē sciētē reddit: sed impoten-
 tes cum ea que mente nouerat verbo explicare non queat.
 Communis vero recordatio vsum generat quia potentem
 facit. sicut enim natura facit habilem: ars facilem: sic quo-
 qz vsum vti victorino vsum est potentem reddit. vsum autē
 festinat. i. accelerat propter ad magistratū. quare de pri-
 mo ad vltimū cōmūnis recordatio ad magistratū festinat
 et hoc cōfirmās per simile subdit. sicut enī prudētia parū
 vel nihil prodest sine iustitia. iustitia autem sine prudentia
 multū. sic scientia sine vso prodest parū. vsum vero sine sci-
 tia multū. Et notandū circa hoc q dicit prudentia sine iu-
 stitia parū vel nihil prodest. Cuius ratio est: qm iustitia
 oīum aliarum virtutū est cōtēntia. malorumqz oīum de-
 structiua qre et plus ceteris mūdo necessaria. primum est
 pbi. s. ethicorum vbi dicit. iustitia est quodāmodo omnis
 virtus. et subdens rōnē dicit. Et in eo q includit in se ac-
 oīū virtutū. Et tulli. lib. 3. officiorū iustitia est vna oīū
 bonū regnāqz virtutū. Secūdu patet quoniam ipsa est
 omnium malorum inhibitiua. ergo per locū ab oppositū
 In iustitia est maloz permissiua: quare est perfectum ma-
 lum. perfectum autem malum seipsū destruit quarto ethi-
 corum. ergo. 12. Tertium autem declarat. per iustitiam
 tutatur innocentia. puniē malitia. frenatur audacia. atteri-
 tur superbia. secura redduntur omnia. quare hec virtus s3
 iudiciū. s. ethimologiarū non imperito regina nuncupa-
 tur. quapropter Augustinus libro secūdo de ciuitate dei.
 ca. 18. de ipsa iustitia plenissime tractans concludendo vi-
 dit. Hoc verissimū est sine iustitia rempublicā regi non pos-
 se. et pro tanto. Tullius asseruit q nūc est tam amicu ciuita-
 ti vel regnū q iustitia ob q res ceterē virtutes sine ipsa
 parū aut nihil profunt. Atqz sile ē de vso atqz scientia. nā
 vt dicit Seneca nihil odibilis est sciētia vbi sola est: intel-
 ligens ipam parū aut nihil prodesse sine vso ei. quod bñ
 subdens idem Seneca inquit. Quid enim prodest scienti-
 bus consumere dies in his que nec domi nec militie nec
 foro nec in curia neqz alicubi profint nisi duntaxat in sco-
 lis. scientia ergo sine vso nihil prodest atqz infecunda est.
 ipsa enim vso sumit incrementū et exercitio sicut ars quel-
 bet. ff. de legatis. 3. l. legatis. §. omatricibus. quod si scien-
 tia ab vso disiuncta fuerit certe vilior est vsum expers artis
 qz ars que sui vsum nō habet vt refert polycrates libro. 5.
 Si vero bone indolis sciētie tirunculus totam
 nequeat seriatim cōprehendere orationē saltē pri-
 mam capiat pronunciationem donec gradatim
 pcedendo continuum producere possit effectū.
 Si vero bone scientie. Hic Boetius antipophorizādo
 euidam tacite respondet questionī. Possēt enim aliquis
 dicere. O Boeti cōgruum bene est adiscere volenti singu-
 la que monueras mente capere. sed quid cum ea omnia or-
 dine quo tu disposueras retineri tum ingenii paruitate

tū etiā alia quauis occasione minime valebunt. Cui res
 pondens ait. certe si tirunculus. idest nouus scolaris ne-
 queat. i. non valeat comprehendere seriatim. idest vtiliter
 intente sedulo totam orationē. i. lectionē bone scientie ra-
 piat idest potenter capiat saltem. idest ad minus primā p-
 nunciationem. et hoc pcedendo gradatim subaudi pri-
 mo parum: secūdo plus capiēdo et hoc tandū donec ipē
 tirunculus possit producere. i. propalare effectum conti-
 nuum. i. orationē totam. Et notandū q aīa ipa a sue crea-
 tionis primordio vt in Aristotele secūdo de anima vsum
 est: facta est tabula nuda in qua nihil depictū est depingi
 tamen apta nata. Nec autem depingendi aptitudo nō tu-
 multuoso strepitū neqz magna confusioqz specierū mole a
 principio in actum reducenda est sed passim atqz graduati
 ordine scientiarum flosculis adornanda: reficitur enim in
 intellectus atqz tandem fida conceptorum seruatrix memo-
 ria et laboris pars maxima detrahatur. si non vno spiritu
 audita lecta conceptaqz passim memorie demandentur:
 vultuoso etiam iugioqz hoc labore mens animusqz confi-
 cietur. nam que concepta sunt nisi repetita fuerit fluxa ve-
 luti. et caduca evanescunt. Et nota. tiro grece latine scita
 dicitur inde hic tiro. nis: idest nouus miles nouiter electus
 ad militiam. quia fortis ad hoc eligi solet et per similitudī-
 nem tiro dicitur quilibet ignarus et rudis cui aliquid exercē-
 dū aggreditur: inde tirunculus diminutiuum. Item saltem
 coniunctio aduersatiua est cū diuisione et est tractum
 a captiuis qui loqui pre timore non valentes dicebant sal-
 tem: quasi dicerent vt vitam et salutem non amitterent.

Cuius autem leuitatū scientiis: de speculatio-
 ne porphiriana quinqz vniuersalium que ab Ari-
 stotele monstra vocantur attendendum. est: ad
 ipsius categorias necessaria: que luce expositio-
 nis in commentariis nostris bis patefecimus.
 Quantum vtilitatis habetur in his si intrinse-
 ca habeatur cognitio. Nonne litteralis sofroni-
 ci facultas est vicio notanda. Inquam.

Cuius autem leuitatū scientiis. Nec est tertia pars secūde
 partis principalis huius primi capituli in qua hoc. post.
 q ostendit in quibus ipsi pueri primo imbuedi sunt et in
 quibus secundo: nūc vero ostendit in quibus tertio instruendi
 sunt: Et vult q post supradicta que omnia sunt quasi ru-
 dimenta scientiarū erudiendi sunt ipsi scolares in scientiis q
 maioris sunt inquisitionis videlicet in scientiis vniuersaliū
 et predicamentoz. Et diuidit hec in duas partes. nam
 primo ponit modū atqz ordinem quibus circa partem lo-
 gice magis speculabiliore sit insistendū. secūdo quoddam
 prius repetit vt pcedentibus addat. ibi. Nec dum hec.
 Prima in tres fm ordines librorum circa hanc partem
 necessariorū scz vliū atqz predicamentoz ex parte vna vi-
 sionum atqz topicoz Boetii ex parte alia. et post b oīū
 reliquoz librorū noue logice Aristot. s. priorum posteriorū.
 12. secunda ibi. Nostris quoqz. tertia ibi Arist. quoqz. Et
 ma in duas. nam primo erudiendum monet in libris pbi
 dicabilium porphiriū. secundo ex vtilitate sui ipsa predica-
 bilia recommendat ibi. O quantum. Et dicit. Cuius sci-
 tiis leuitatū. idest leuū documentoz subaudi que leuiter
 docunt in cognitionē logice: attēdēdū est de speculatione
 idest speculatiua consideratione porphiriana. i. porphiriū
 quinqz vniuersaliū. s. generis speciei 12. de qb sunt omnes
 sciētie. primo posteriorū: que scilicet vniuersalia vocantur ab
 Aristotele. s. primo posteriorū monstra. i. res extra naturā
 existentes. vniuersalia dico necessaria. i. vilia ad categori-
 as. i. predicamenta. Aristotelis. que vniuersalia nos boe-
 tius patefecimus. i. declarauimus bis in commentariis
 nostris. et hec luce expositionis. i. declaratione expositio-
 ria. deinde vniuersalium scientiam ex sui vtilitate cōmē-
 dat. Et duo facit nā primo facit quod dictū ē. secūdo erro-
 res ab

res ab eadē remouet sibi. Adne litteralis. Et dicit. O quantum utilitatis habet in his. i. vniuersalib? si cognoscatur noticia intrinseca. i. intranea. Postea errorem remouens dicit. nōne. i. nūqđ facultas litteralis. i. sola vocalis doctrina sofronici illius magistri est notanda vicio. i. reprehendenda inquit. dico. q. d. doctrina illa sofronici quoniam solas verborum garrulitates docuit que sophistā atq; apparentem faciūt in horum vniuersaliū doctrina penitus abolenda est atq; verborum vis attēdēda. C Notādū prout refert aristoteles in multis passib? opinio Platonis fuit ipsa vniuersalia eē essentias p se existētes et ab ipsis singularib? separatas sibi esse. dantes tamē nomē et rōne ipsis singularibus. quā quidē opinionē platonis tanq; erroneam atq; vere philosophiē dissonam Aristoteles ipse in. 7. metha. multis impugnat rōnibus quare ipsam ridiculo tenēs primo posterioz inquit in hūc modū. Gaudeāt genera et species. qm si sic sunt subaudi quē admodū plato posuit: mōstra sunt. quapropter in problemio de alā dicit vniuersale scz platoniciū nihil est aut est posterius suis singularibus et ad hoc propositū locutus ē Boe. cum dixerat q ab Aristotele monstra vocant. subaudi in derisionem Platonis.

Item cathēgoria est predicamentum vel predicatio vel significatio. vnde predicamenta Arist. cathēgorie dicit.

Postea quoq; volumina stili scemate decorata non sunt omittenda.

Postea quoq; volumina. In hac parte tangit sibi ordinē librorum in hac parte adiscendorum. Et dicit etiam volumina nostra. i. per nos facta vti est liber diuisionū atq; liber toporum decorata scemate. i. nobilitate stili non sunt omittēda post lectionē vniuersaliū. q. d. qm in his magnū emolumentum consistit. vnde scema scematis neutris generis nobilis honor dignitas corona vel ornāmētū significat. vnde iuuenalis. Scemata quid faciunt. 7c.

Aristotelis quoq; tota succinta breuitas licet voce tediosa non tamen infructuosa. malui enī potius fideli deseruire translationi quam arroganter reprehendi temeritate. Quid enim Aristotelis incida veritate serenius.

Aristotelis quoq; succinta. In hac parte boe. ponit tertium ordinem librorum in hac parte adiscendorum. Et diuidit in duas partes. nam primo facit quod dictū est. in secunda ipsos libros auctoris nobilitate cōmendat sibi. Quid. n. Aristotelis peripatetici. Prima in duas. naz primo facit quod dictū est. Secūdo cuiā tacite quēstioi que ex plibatis elici posset respondet sibi. malui vero. Et dicit etiā breuitas. alia littera habet veritas succinta. subaudi quoniam plus sententia qz verbis abundabat licet tediosa voce. i. tediu generatiua propter duriciam translationis nec tamē infructuosa subaudi sententiā vbertate supple non ē omittenda. Et his autem verbis posset quis occasionē querendi sumere. cur tam duro atq; inculto stilo tanti philosophi verba verterit et sic equo scemate atq; stili alacritate quibus in greco facit haud quāquā trāsserebat. Cui boetius certe malui. i. magis volui subaudi ego boetius deseruire fideli trāssationi vt sic verbum verbo cōmutarem qz reprehendi temeritate. i. presumptiōe arrogantiē. i. supbie. inde cōmendat doctrinā aristotelis. enim pro qz qd est sereni? i. tranquill? lucida veritate aristotelis. q. d. nihil. C Notādū vti refert Laertius Aristoteles platonis discipul? plurimos libros: tum in logicis: tū in phisicis. tuz quoq; in mathe. atq; aliis scripsit vt sic librorum numerus tricētos ascendat: atq; alibi dictū est ipm tractat mille edidisse quorū tamē voluminū aut trāssatorū inopia aut alia qdā occasione copiā oēm non habemus. ex his tamen que ad nos deuenerūt ex logicis sunt liber cathēgoriarū perihērmēnas. priorū. analeticorū. topicorum elencorū. quorū lz fuerit durus iterpres: veritate rñ resectissimi cristūt qz ex re dcm ē. q ab aristotele recedit. a veritate recedit aue

rois. natura enim et idem inquit auerros ingenerauit nobis vix illum vt per eū secreta philosophiē nobis reuelarent quapropter nō inmerito nature regulam ipm appellare phas est. De quo vili aristotele Platonē diuinitatis secretariū sepius clamitasse legimus cum lectorio nō affuerat. intellectus abest. surdum est auditorium. hui? ergo doctrina nequaquā omittenda est.

Nec dū hec gerūt grāmāticē fructuositas nullatenus est oblinquenda per eas enim cuiuslibet artis cōmendabilis redditur possessio incunda. Rhetoriceq; lepos: quadruiualinū quoq; bonoz studiū cōpatiōe acquisita pro posse nō debēt omiti. In his aut studiū pteruitas florē gnāt: fructū qz pturit. si dubitatiōi pmixta fuerit et tēpestiua.

Nec dum hec gerūt. In hac parte boetius p? pdicta qd dā plus dictum repetit vt ipm pcedētibz addat. Et duo facit. nam primo facit quod dictū est. secūdo dubiū quod dā remouet sibi. Quadruiualium. dicit ergo cū oīa supradicta que logice sunt gerūt scz. aio. fructuositas grāmāticē non est relinquenda aliquo modo. Et rationē huius reddit dicens. qm possessio cuiuslibet artis cōmendabilis. i. laudabilis reddit iocūda p eas. ipsa. n. vti superius visum ē. mater est omnū artū sine qua omnes alie scientie penit? obmutescūt. qz pro et lepos rhetorice. i. ornatus rhetorice subaudi nullaten? relinquēdus est ratione supradicta. Et de quoniam dubitari posset qm hec oīa que mōstrata sūt circa triuiales artes peragūtur: de quadruiualibus artib? qd cristumandū sit. quam dubitationē soluens dicit. Etia bonoz. i. dignitas quadruiualū artū. i. arismetrice geometrie. astrologie. atq; musice acquisitus comparatione. i. cōemptiōe studiū nō dēz omitti. Et rōne reddēs inquit. qm pteruitas. i. furiosa curiositas studiū in his. i. scientiis mathematicis generat florem subaudi sciētiarum. qz pro et parturit fructū. et hoc supple si studiū huius pteruitas mixta fuerit dubitatiōi. quoniam dubitatio magnū sciētie prestat incrementū. Ex quo illud philosophi. Dubitare autē de singulis nō omnino inutile est atq; etiā sub. florem fructūq; parturit si fuerit tēpestiua. i. congrua tempore suo. quoniam sicut decens et in certis terminis in mathematicis protensa occupatio magnū scientiarū prestat documentum. sic econtra in ipsis assiduitas execrabilē inducit detrimētū. quoniam vt supra dictū est cōtinua in illis cōsideratio maxime aut simpliciter aut pro parte ab vsu retrahit virtutis. C Notādū Platonē in. 7. de republica mathematicas disciplinas quas quadruiualium nomine censemus ad veri cognitionē et demonstrationem in primis dicit eē necessarias. sunt enim in primo certitudinis gradu dicitq; eas esse tanq; gradus ad superiora cognoscenda. his enim disciplinis inquit in omnibus anime instrumentum pditū: vt sic dixerim: aliisq; ereccatum exercitiis expurgat et in melius erigit. has Aristoteles methaphisice cōnumerat et cum illa cōueniūt. vtraq; enim cōsiderat de quantitate sed dispariter. methaphisice. n. omnes quantitates prout sūt entia cōsiderat quarto methaphisice. mathematicas vero de ipsa tanq; de subiecto agit. mathematice autem discipline quattuor sunt. quapropter et quadruiuales dicuntur. quoniam omnes quattuor circa quantitatem versantur. inter quas subiecti nobilitate astrologia prior ē: quā vti polycrates ait: natura induxit: ratio pbat et utilitatis experientia approbat. ipsa nempe lex est que eorum supernoꝝ cursus figurat et habitudines circa se et circa terram indagabili rōne pcurrens veritates eorū: et qualiter agant in omnibus infra speram lune demonstrat. p? hanc musica est que cōsonam multitudinem pporionū suarū qdā equalitate vocum cōsiliat. Hanc plato potentissimā artū nominat. huius. n. in thimoe inq; armonia: virtus est ad mitigandos dolores animarū humanarū ipsasq; letificandas. hāc Socrates senex vidit atq; adole

centes in ea erudiri iussit. Hæc sequitur arithmetica quas doctrinarum scriptores primam fore decreuerunt. quoniam ut sic ipsa nulla alia indiget disciplina ut ait Boetius. Ars certe magne virtutis cum suos cultores ad omnes disciplinas acutiores reddat. Sicuti Plato in. vii. de republica aiebat. Animaduerti enim inquit socrates eos qui a natura arithmetici sunt ad omnes fere disciplinas acutiores apparere qui autem ingenio bebetiores fuerint si in hac erudientur etiam si nil amplius utilitatis consequantur. scilicet in ingeniosiores effici solent. Ultima inter has Geometria dicitur ab ægyptiis primam reperta. inundante namque uti Strabo in libro de orbis situ pertractat parte. is. flumine nilo: et orbis possessionibus eius limo obductis initiis terre diuidende per lineas et mensuras nomen arti dedit. que vel de latius acumine sapientum expansa est.

Capitulum secundum

Mis autem scholarium rudimentis et virtutum incrementis: nunc de eorum subiectione erga magistros breuiter est ordinandum: quoniam qui se non nouit subiecti non noscat se magistrari. Miserum est enim eum fore magistrum qui nunquam se nouit esse discipulum.

Capitulum secundum

Mis autem scholarium rudimentis. Hoc est secundum capitulum huius libri de disciplina scholarium. In quo postquam Boetius docuit de aptitudine quam scholaris habere debet circa scholarum oblectamenta sibi imprimenda que in ordinato processu ad scilicet ipsas consistit nunc consequenter in hoc secundo capitulo determinat de aptitudine que est respectu scholarum ministrantis. et hec in subiectione scholarium erga magistrum consistit. Et diuidit totum hoc capitulum in duas partes principales. In prima facit quod deum est. In secunda vero ponit impedimenta quedam que euenire possunt ad scholarium subiectionem remouenda ibi. Non sit autem discipulus. Prima in duas. nam primo dicta dicenda continuat. secundo intentum suum prosequitur ibi. Debet autem discipuli. Prima hanc ad huc duas nam primo dicta dicenda continuat. secundo huius continuationis causam reddit. ibi. Qui qui non nouit. Et dicit primo scilicet. Visus rudimentis hoc est lenioribus documentis atque leuementis virtutum hoc est perfectionibus aliarum scilicet ipsorum scholarium. subaudi. prout in superiori capitulo exposita sunt. Tunc idem in hoc secundo capitulo est ordinandum. i. inchoandum breuiter de subiectione. i. submissione eorum. scilicet scholarium erga magistrum. Et huius ratione subiungens dicit. quoniam qui non nouit subiecti. scilicet. i. submissionem fuisse hic idem necesse est ut se non noscat magistrari. quod confirmans dicit. Quod si continet eundem qui se non nouit esse discipulum fieri magistrum: b. in miserum est. i. detestabile. Et notandum prout refert. Hugo. in didascalicon parte secunda ex his que studendo maxime profunt mens humilis atque subiecta discipulo maxime necessaria est: que quidem aliud nihil est quam traditio et accipientia iusta et appropinquata concordia. de qua loquens quintilianus lib. i. institutionum ait. Sicut officium preceptorum docere est: sic discipulorum dociles se prebere. Scilicet. n. conualelescere nequit nisi tradentis et accipientis concordia sociata fuerit. sic sub dyogene socrates qui ut refert. Tullius lib. 5. tusulanarum questionum. Philosophiam deuocauit e celo et in viribus collocauit. sicque sub socrate. Plato diuinitatis secretarium atque sub platone. Aristoteles peripateticorum dux. sic tandem sub reliquis reliqui humili et subiecta mente extiterunt: ut erinde philosophie amplissimum fontem dici mererentur.

Debet autem discipuli subiectione in tribus consistere scilicet in attentione. beniuolentia. et docilitate. Attentus inquam exercitio. Docilis ingenio.

Beniuolus animo Attentus inquam ad audiendum. Docilis ad intelligendum beniuolus ad retinendum. Ista vero tria ad perfectionem concurrunt promutati. Debet autem discipuli subiectione in tribus consistere. scilicet in attentione beniuolentia et docilitate. Attentus etc. Postquam Boetius dicta dicenda continuauit. nunc intentum suum prosequitur circa subiectionem discipuli erga magistrum. et diuiditur in duas partes. nam primo ponit in quo consistit ista subiectione. secundo hoc magis declarat ibi. Ut sit attentus. Et dicit primo quod subiectione discipuli debet consistere in his tribus. scilicet in attentione. beniuolentia. et docilitate. Et hoc declarans subdit. scilicet. ut sit subaudi scholaris attentus in exercitio. i. in labore studii studiose animum verbis magistri accomodando. hoc enim exercitium faciliat quem libet operantem. sit etiam beniuolus animo atque ingenio docilis. quod declarans subdit. Ego inquam quod discipulus sit attentus ad audiendum verba magistri. non ut ex verbis re capiat sed ex rebus in verborum seriem deueniat. et inquam quod discipulus sit beniuolus ad retinendum supple audita. et hec beniuolentia adiscendi amor est quo doctrina fortius imprimatur: et inquam sit docilis ad intelligendum. vero propter ista tria. idem attentio beniuolentia. atque docilitas concurrunt. i. conueniunt ad perfectionem. subaudi discipuli permutati. i. ordine diuerso ac permutato. ut. scilicet. nunc attentus sit. nunc docilis nunc autem beniuolus non attento quod eorum primo statuitur. Et notandum quod tria hec attentio beniuolentia atque docilitas discipulum maxime magistro atque doctrine submittunt. maius tamen horum adiscendi amor est quo corda erudiendorum ad doctrinam capessendam fortius alliciunt. Et hic amor ex tribus consistere dicitur videlicet: erudientis dilectione viscerosa: fructus refectio: addeptione: atque naturalis appetitus scientie terminatione dilectione enim intima erudientis audita credibiliora ad duntaxat in recipiente. et hec dilectio in timore atque reuerentia tradentis fita est. de qua dictum ad Hebræos. id est. Paures carnis nostre huius eruditores et reuerentur eos. et reuerenter timebant. Et hinc Latho. ad magistrum mectur. Huius exempla in traiano atque alexandro conspiciuntur. Traianus namque imperator plutarchus preceptorum suum ut legitur summo opere reuerentur. sic et Alexander socratem quem cum semel obuiam habuisset de curru proficiens ipsum reuerenter recepit. Secundo quo amor adiscendi stabilis est fructus recipientis adeptio qua ad disciplinam discipulus allicitur. fructus autem sapientie est donum inquam dei ut augustinus dicit. id est. de ciuitate dei. cui nihil occurrit preferendum nulli precio potest comparari. de qua Tullius libro secundo officiorum. Quid enim post deos optabilius quam scientiam. quid melius. quid omnino dignius sapientia. quam. nihil. Tertium vero quo amor adiscendi stabilis est naturalis appetitus scientie terminatio. de hoc appetitum primo methaphysice dicitur. Omnes homines naturaliter scire desiderant. finis vero atque terminatio appetitus huiusmodi non nisi intelligere est cuius perfectio in sola veritatis cognitione consistit non in solius superficiali comprehensione. non enim adiscendi sufficit ut superficialiter legat nisi intelligat atque intus latetia peruoluat ac ea memorie reddat. Et ad hoc optime facit quod transformative scribit hyeronimus in canone marchio. Basilides. i. q. i. ubi dicitur. Accipimus in verbis scripturarum fore euangelium: sed in sensu: nec in superficie sed in medulla non in sermonum foliis sed in radice rationis. Tunc enim discipulus proficit cum attente aduertit: audita dociliter intelligit: atque intellecta beniuole scrutinio cordis commendat.

Non sit autem scholaris discipulus. Dicitur enim discipulus quasi a scola diuisus. Scola enim grece dicitur vacatio latine. inde discipulus quasi vacatione diuisus. Discipulus autem dicitur ille qui

Ille q̄ discurret p̄ vicos ⁊ plateas ⁊ tabernas ⁊ metreticum cellulas: per publica spectacula: per p̄pas ⁊ cozeas. ⁊ per commestationes ⁊ per publicas cenas. ⁊ hoc vagis oculis ⁊ effrena lingua. petulanti animo. vultu incompósito. omnibus his scola postponitur.

¶ Non sit autem scolaris discolor. Dicitur enim discolor quasi a scola diuisus. Scola. n. Hec est secunda pars principalis huius capituli in qua Boetius quedam ponit impedimenta que circa istam aptitudinem. i. subiectiones discipuli erga magistrum. euenire possent. Et diuiditur in tres partes secundum q̄ ponit tria impedimenta videlicet discolorie. violentie. ⁊ luxurie. secunda ibi. Non sit autem violentus tertia ibi. Luxurie autem. Prima adhuc in duas. Nam primo ponit impedimentum discolorie cautius cuitandum. Secundo hoc exemplo confirmat ibi. Quodam vero tempore. Prima adhuc in duas. nam primo facit q̄ dictum est. Secundo quid sit discolor declarat ibi. Discolor autem ꝛc. Et dicit primo scolaris apicem scientiarum cupiens attingere non sit discolor. idest a scola discors vlt diuersus. Et hanc expositionem subiungens dicit. Discolor dicitur quasi a scola diuisus. Scola enim grece vacatio dicitur latine. Inde discolor quasi a scola diuisus. Deinde ut viciū discolorie clarius euitandum demonstraret dicit. Discolor est ille qui discurret per vicos et plateas ⁊ tabernas ⁊ metreticum cellulas. per publica spectacula. i. loca publica. vbi ludī exercebantur. Sunt enim spectacula loca. vbi ludebant quondam comedi ⁊ tragedi ut dicūt greci. Et habetur in autentica de consiliis. l. qui per pompas. idest publica ostentamenta. per cozeas. idest tripudia per commestationes. idest conuiuiū per cenas. idest ferotinas commestiones. publicas. idest apertas. ⁊ hoc ab anti quis tractum est qui in patulo cenabant. ⁊ hoc vagis oculis. idest hinc illincq̄ respicientibus vultu incompósito. i. immorigerato atq̄ distorto effrenata atq̄ dissoluta lingua. omnibus enim his scola postponitur. ¶ Notandum prout dicit a3o studium est vehemens ⁊ assidua ad aliquā rem agenda: cum summa voluntate animi applicatio. ex qua voluntate labor in opus defertur ⁊ perdit laboris tedium verum in oblectamentum. hec autem assidua vehementia si interrupta fuerit certe nullum commodum erit allatura. Interrumpitur autem multis que boetius connumerat. i. viciū atq̄ publicorum frequentia tabernarum cozea atq̄ omni publico spectaculo. in his enim omnibus inquietatur animus qui solum quiescendo prudens fit atq̄ ab eo quod inceperat longius elongatur: quod maiores nostri prescientes elegerunt loca solitaria veluti studio atq̄ contemplationi aptissima. vnde. A. gellius libro. primo noctū acticarum. Socrates a solis ortu vsq̄ ad occasum immobilis studio vacabat atq̄ oculis in celum erectis solum contemplationi infestebat. de mundi sollicitudine nihil curans. Et Oratius de aristippo sic inquit. Nollet aristippus si posset regibus vti. Relinquerunt enim veteres ut in eplis refert Hieronymus ob studium frequentias viciū: ⁊ ortulos suburbanos ne per luxum ⁊ habundantiam copiarum animi fortitudo mollesceret ⁊ eius pudicitia constiparetur. Sic pictagorici desertis locis habitare precelegerant atq̄ platonici in templorum locis. Plato autē ipse cum esset diues elegit sibi academicam villam ab vrbe procul non solum desertam sed ⁊ pestilentem quidem ut cura atq̄ assiduitate morborum libidinis frangerentur i. petus: discipulūq̄ sui nullam aliam sentirent voluptatem nisi earum rerum quas discerent. omnibus enim voluptatibus aliis schola postponitur. ¶ Nota circa hoc q̄ dicit ⁊ hoc vagis oculis ꝛc. Tullius lib. secundo officiorum inquit. Adolescentis cōmendatio p̄ficisset a modestia ⁊ disciplina parentum ⁊ de facili in bonum deflectitur si cum bonis ⁊ honestis assiduus fuerit. quos si fugiat ac libidini

bus mundanis hereat mores atq̄ ingenia desidiose iuuentutis torpere necesse est. Componendi ergo sunt in moribus scholares ipsi atq̄ bonis viciis nō morē distortia neq̄ animi petulantia. sed his in quibus in posteram vitamducere cupiunt summo opere dirigendi iuxta preceptum sapientie. ecclesiastici vndecimo. Letare iuuenis in adolescentia tua ⁊ in bonis sit cor tuum in diebus iuuentutis tue. nam in his delectari est nobis naturale in quibus ab infantia delectari incepimus quinto ethicorum. Item petulans luxuriosus lasciuus importune petens pluries petens idem. in de petulantia. i. lascinia libido. importunitas.

¶ Quoddam vō tempore cum causa sanitatis recuperande ⁊ ob aeris intemperiem ritusq̄ gallo ru facietos matronarumq̄ pios affatus: nos ad galliam transfuissimus: multos discolors: ut meminimus: visu pcepimus in ciuitate Iulii cesaris que Parisius dicebatur. Multos autem artes mendicare prosperimus: nullis eis pocula philo sophie administrantibus.

¶ Quoddam vō tempore cum causa sanitatis recuperande ꝛc. In hac parte Boetius subiungit exemplū de discoloria plurimorū expertum per seipsum. Et diuidit in duas partes. Nam primo facit hoc in generali. secundo in sp̄ali ibi flauos enim dicens. Cum nos Boetius transfuissimus nos in galliam. i. in franciam ut sic totus pro parte sumatur quoddam tempore causa sanitatis subaudi vel conseruande vel resumende: ⁊ ob aeris intemperiem. i. insectione qua patria sua turbata extitit. q̄ pro ⁊ facietos. i. bone stos ritus idest mores gallo ru. illarum gentium. q̄ pro ⁊ pios affatus idest affabilitates matronarū. subaudi galliarum. Et tōtū ad laudem gallie dēū est. nos ut meminimus. i. recordamur. parenthesis est: pcepimus visu multos discolors in ciuitate. Iulii cesaris que dicebat Parisius atq̄ prosperimus multos mendicare. i. mendicando inquirere artes tñ nullis magistris administrantibus eis pocula. i. documenta p̄bie subaudi vicio discolorie detentis.

¶ Notandum gallia europe est prouincia ut refert Isidus. lib. 9. a cādore populi gallia dicta. gelac. nempe grece lac dicitur latine. Et hinc Sibilla gallos candidos recitat dicens. Tunc lactea colla auro humectantur. Et huius magna pars francia est a francis dicta qui eam partem primo inhabitauerunt vel a franco carnifice qui parisius in regem successit. hec cum multis ac nobiles habeat ciuitates parisius tamen que quondam lucotecia ciuitasq̄ Iulii nō quia eam fundauit. sed quoniam amplauit dicebatur: p̄cipatū tenet. Nam sicut quondam athenarum ciuitas mater liberalium artium atq̄ fons oīum scientiarū grecias adornauit: sic parisius nostris temporibus non solum franciam imo totius europe partes residuam in seia ⁊ moribus sublimauit. in cuius laudem Architrinius in fine libri secundi sic loquit. Exoritur tandem locus altera regia p̄be bi. Parisius circa viciis. Crisea metallis: Greca libris Inda studiis. Romana poetis. Actica p̄bis: mundi rosa balsamus orbis. Sidonis ornatu: sua mēsis. ⁊ sua potus. Diues agris: secunda mero: māsueta colonis. Adesse ferar: inoperta rubis. nemozosa racemis. Plena feris: piscola lacu: volucrosa fluentis. Munda domo: fortis dño pia regibus aura: dulcis amena. situ bona quelibet: oē venustum. omne bonum. si sola bonis fortuna faueret.

¶ Flauosq̄ britones studiū p̄ccio romam comēates grauit̄ indoluiimus: q̄ atheniensius scitillulis minime pascebant. Tādē autē gallica lingua grecari inceperūt: Quod si aliquid aliud q̄ tortuosa volumina lucretii in partibus suis inuenisset philo nostro nō tantū operis perdidissent.

Clauiusq; britones. In hac parte facit hoc quod proxime supra in generali peregrit. Et diuiditur in duas partes. In prima facit id quod deum est. In secunda cuiusdam tacite qñi respōdet ibi. De nostris. i. primo Boetius tria facit tria i. holarum genera: quos parisiis vitio discolie detentos prosperit. secunda ibi. Germanici furoris paucos. tertia: ibi. Magice. i. dicit. Certe nos indolumus. i. graniter doluimus. Britones scholares illius gentis. clauos ab effectu. cōmēantes. i. pñficentes romani pñcio studii. lob studium. qñi pñcebāt. i. instruebant. minime scintillulis. i. documentis. Atheniensium. i. philosophorū atheniensium tandem tñ nē totum tempus superuacue atq; ocio consummerit idē Britones ceperunt grecari. i. grece loqui gallia lingua quā parisiis didicerunt: sed nostro iudicio. i. nobis iudicantibus non tñ temporis perdidissent. si in suis partibus inuenissent aliud documentum q̄ tortuosa volumina lucretii illius magistri: qui obicura obliquo calle scholares suos instruit. quare i. sua volumina tortuosa. i. in diuersum flecta. i. obicura dicebantur. **C** Motandū britania. ut dicit. Orosius oceanū insula est passuum mille. 80. in longum. in latum vero ducentorū. Et ut refert Isidorus lib. quarto capitulo decimo septimo. iter septentrionē i. occidentem sita. hec insula a germanis saxonibus bello victa atq; possessa. Anglia. ab angela ducis saxonū filia postea nominata est: quapropter i. Britones anglicos nominare phas est. Gens equidem libera atq; feror. colore flaua. i. alba rubea mixta. color quidem medius est qui i. vulgo pprie blundus dicitur. sic dicti sūt flauī anglicī germani atq; flandrenses. hanc insulam quidam describens sic inquit. Anglia terra ferax i. fertilis angulus orbis. Insula pñdū que toto vir eget orbe. Et cuius totus indiget orbis ope. Anglia plena focis gēs libera i. apta locari. Li bera gens cui libera mens i. libera lingua. Sed ligua melior: liberiorq; manus.

C Germanici furoris patricos insperim⁹ ititulari Germanici furoris. In hac parte Boetius ponit scdm genus scholarium quos vitio discolie deprauatos parisi⁹ nouerat dicens. Et nos Boe. insperimus paucos scholares germanici furoris. i. germanos furiosos intulmari. i. titulo magistratū decorari. **C** Motandum ut refert Isidorus lib. 12. etimologiaz Germania nobilis ac generosa regio est tam viribus q̄ diuitiis ac bellicosis populis cōstipata. unde a fecunditate gignendorū populorū a germi nado germania dicta est. Suis regionis incolae germāi di cti sunt. Immania hñtes corpora. viribus fortes. audaces vō aīo atq; feroces: quapropter a furore notati sunt. Cenerationibus cantibus atq; saltibus plus q̄ litteraz studio occupati facie decori i. formosi. comati coma flauī. liberales aīo hilares i. iucundī q̄ horū potissime sardēs: hec ille. mores autē illos et celi rigore traxerunt: quoniam septentrionales maxime sunt.

C Magice autem delusionis arte de hiberia multos vidimus magistrari.

C Magice aut delusionis arte de hiberia etc. In hac parte Boetius ponit tertius genus scholarium quos vitio discolie detentos parisiis conspexit. Et dicit. nos etiā Boetius insperimus parisiis multos scholares de hiberia. i. hispania magistrari arte delusionis magice non autē i. aliis sciētis salutaribus. **C** Motandū hispania ab hiberia am ne prius hiberia fuit vocitata i. postmodū hiberia ab hespero stella qui ibi occidit. tādē vō hispania ab hispalo flumī dicta est i. ad talem sensum Boetius loquēs hispania hiberia notat. **C** Motandū q̄ ars magica nihil aliud ē q̄ humanorū sensuum dyabolica illusio ut secundū hoc icre dibiles rez mutationes fieri videant. ut. i. terre cumulus castrum videat lapillus talentum atq; leges cohoras milirum galleata. hec ars si ara dici mereat in tantū hominū sensus pñciat atq; prestingit ut sic per eam miracula posse fieri videant. Et de bimōi letificationibus apule

gius in suo libro metamorphoseos qui sic incipit. Cernis qdē crā. quēdā nōle Socratem sic de quadā maga loquē tem introducit. Saga inquit i. diuina potens celum depone re i. terram suspendere. fontes ducere i. montes defluere: mās sublimare. deos i. hmare. sydera ertinguere. tar tarum illuminare. De hac arte idem apulegi⁹ in libro quē de asino aureo edidit sic inquit q̄ artem ipsam libentis. sine didicerit asseuerat sed male sibi cessit et hoc. q̄ dum artē illam volebat adiscere in asinum: ut sibi videbat conuersus est. Ars vō hec ut fert ab antiqs plurimū crecebat tur q̄ suis lege. i. tabulaz ut inquit Cicero li. de republī ca pñbita fuerit. hec ars a pñs ad romanos allata dicit qua ē pictagoras vsus est: unde ut refert Valerius marinus lib. 8. postq̄ pictagoras egyptū petēs cor sciam di dicit ad perlas pñfectus magicā artē pcepit. huic arti te trice hispani multum inuigilarunt i. inuigilant in ea inuale bant ut nedum que artis limite complera sunt crecere. s. i. multas alias enormes spurcicias in quadā cauerna his panie in christi blasphemiam humani generis seductore ministro attentare conati sunt.

C De nostris autem lippicibus patet i. cōnulis oculis. S. hec batenus de discolo sufficiant.

C De nostris aut. In hac parte Boetius rñdet euidam tacite questidi. pñferet nāq; aliquis dicere. O Boeti erem pla hec quibus discoliam refutandā cōmones nostra ias sunt quid aut de romanis censet. nūq̄ etiam hoc vitio de notatur. Ad hoc rñdens dicit. de nostris. i. romāis schola ribus. patet. i. manifestū est etiam lippicibus oculis. i. euulsis. vult dicere discolia romanorū scholarium tam pa tens est cunctis atq; manifesta: ut nedum bñ videntibus. s. etiam lippicibus i. penitus euulsis oculis innotescat. fuerant enim nedum hoc vitio discolie deprauati roma ni sed i. quolibet alio ut sic haud aliquid nouū in vitio atē tari posset. hinc i. Junius Iuuenalis vitia clamans roma norum hunc in modū romanos alloquit. Oē in pñpiti vi ruz fletit nihil est quod nostris morib⁹ addat posteritas: qñ diceret poeta. omne vitū quod excogitari pōt iam to tū pñteratur. Deinde Boetius finem huius vitii discolie faciens subiungit concludendo hanc partem. sed hec su pra dicta de discolo sufficiant. baten⁹. i. hucusq;. **C** Mo ta lippitudo oculorū est infirmitas. et est quasi lachrymatio vel putredo oculi. inde lipp⁹ lippies qui hz oculos la chrymanes et marcore plenos. Et dicit lippus a pus. i. putredo ut deriuatio ab vltima syllaba sumatur.

C Ne sit autē discipul⁹ violentus erga magistrū.

C Ne sit autem discipulus violentus. Hec est secunda pars secunde partis principalis huius capituli in qua postq̄ Boe. remouit vnum impedimētū de subiectione debita que cōstitit in habitudine debita discipuli ad magistrum. nūc remouet secundū impedimētū. i. violentiā. Et diuiditur in duas partes. primo facit quod deum est. scdo exemplo deā cōfirmat ibi. Violentie autem. Et dicit q̄ discipulus non sit violentus magistro suo. qñ violentiam hanc multa mala consequunt et ipsam marie: qñ qui magistro vio lentus existerit nullatenus scientie verus erit possessor.

C Motandū q̄ Boetius scholares quatenus pñptori violentiam non inferant maxime monet ut sic eos verbo non blasphemant atq; opere non offendant. Hec autem vt le uis venietur propulanda sunt ea que ad hoc marie sūt iducentia veluti est temeraria de seipso pñsumptio. pprie excellētie ambitio. atq; pprie fragilitatis inconsideratio. pñimum eo maxime vitandum est. q̄ auriliū dei subtra hit. Iudit. 6. dñe ostende q̄ non dimittis gloriantes in te et de sua virtute gloriantes humilias. Vitanda etiam est tantopere pprie excellētie ambitio quātopere cōtra deū est et pñimum. apud deum enim nulla personaz acce ptio est sed solum meritorum cum omnes vno eodem patre creauerit. ut attestatur Boetius in de consolati pñi losophico. d. Omne hominum genus in terris: simili de scendit

scendit ab ortu rē. Utanda insuper est summo opere incon- sideratio. Cōsilio saluatoris. Adathei septio. Primo ei- ce de oculo tuo trabem postea festucam elicies de oculo fratris tui. Unde et vulgo dicit. Cesset in alterius oculo reprehendere labez. qui solet in proprio lumine ferre tra- hem. Nec cum deuitata fuerint nulla certe violentia com- mitenda admittitur.

Violentie at Albinus albei fili? pdeat in exem- plum: qui cū esset filius dilectionis magis vō inse- licitatis pcurfor magro suo Grillo qñqz balbu- tienti manus iniecit sceleratas. ac caniciem eius venerabilem sedo pedū maculauit accessu. Que tanti sceleris causa fuit qz ad primam aeris im- pressionem totam nequit comprehendere consti- tutionem. Proh dedecus proh fit infelicitis di- scipuli in caput felicitatis accessus. Tam scelera to nero gaudeat herede: tam coinquinato Ane- rus successore. Grillus vō cū socrate senece gan- deat appetitu. Non est ergo dignus scientia qui scientie insurgit preceptor.

Violentie aut Albinus. In hac parte Boetius qdam exempluz pmissor. i. violentie inducit et duo facit. nā pri- mo exemplum proponens albinum quēdam violentū di- scipulum introducit. secundo p ipsum exclamando inuehi- tur ibi. Proh dedecus. Prima adhuc in duas diuidit. nā primo facit quod deū est. sedo cām huius sceleris sub- necit ibi. Que tāti sceleris cā. Et dicit fili? albei pdeat in exemplum violentie. qui Albinus cum non esset filius dilectionis. qz magistrū suū minime diligebat s; magis foret pcurfor. i. nunciū infelicitatis iniecit quādoqz sce- leratas man? et hoc ab effectu deū est. magistro suo Gril- lo balbutienti. i. titubāti. atqz maculauit caniciem. i. sene- ctam venerabilem. i. reuerendā huius sceleris subiungēs dicit q cā est tanti sceleris. q. d. qua de re hoc tantū scelus in suū magistrū perpetravit. Et respondens ad hoc dicit. qz ipse albinus nequiuit comprehendere totam cōstitutio- nem. i. lectionem ad primā aeris impressionē. i. ad primā pronūciationem dicti sui magistrū. Post hoc inuebendo dicit. Proh dedecus que interiectio dolentis atqz vitu- perantis ē Et eam ipsam ex nimia indignatione repetens dicit proh accessus subaudi sceleratus infelicitis discipuli. i. albinū fit in caput felicitatis. sup. grilli. Et subiūgit. Ne- ro ille iperatoz Seneca discipul? pmissi atqz sceleratū la- borāz vitio gaudeat. Ironice loquitur tā scelerato herede. i. albio. atqz anetus ille Socratis discipul? supple gaudeat tā coinquato. i. maculato subaudi eodē facinorū herede. i. albio. Grillus autēz cūz Socrate gaudeat appetitu. sub- audi mortis Seneca hinc concludēdo dicit discipul? ergo non est dignus sciētia qui insurgit violenter pceptor sciē- tiae

Notandum Socrates magnus qui primus vniuersam pbiam ad corrigendos cōponēdoqz mores fecisse memo- ratur tpe assueri regis assiriorū athenis claruit habuitqz multos discipulos quoz anetus vt dicit dñx atheniensū vnus extitit. eo aut tpe cum sapientes plurimū a vulgari- bus psequerent qñ vnum deum pdcabant Socrates spe- deprehensus est: atqz ab aneto atheniensū duce eiusqz di- scipulo sibi dato mortis poculo ipso nō aliter qz quodā i- mortalitatis assumpto medicamēto interiit. Et de hoc tul- lius lib. tuscularum qñum loquēs inquit. Licuta ma- gnum Socratem interfecit. Ipse autem Nero quādā die respiciens Senecam magistrum suū et verbera q sibi i- pueritā intulerat ad memoriā reuocans infremuit ac tanqz iniuriāz vltionem de ipso cupiens pcepit. vt qdēqz gen? mortis vellet eligeret. Seneca igitur quasi suauē gen? mor- tis arbitrans in balneo mozi vtiqzqz brachii vene incisio

ne elegit. vnde et quodā pflagio bene vocatum est nomen eius. Seneca. i. se necans. Et hunc sanctus hieronymus sanctorū cathalogo cōnumerauit illius epistolis puocat? que leguntur pauli ad Senecam atqz Seneca ad Paulū bene ergo Boetius dicit. tam scelerato gaudeat Nero ha- rede: tam coinquinato anetus successore. qñ sicuti Nero atqz Anetus sic et ipse albinus in gebēnā diuersi sūt. Sil- lus autēz cūz Socrate gaudeat Seneca appetitu. qñ melio- rem prem elegerat cū sanctorū cathalogo pnumeratus sit. Nota balbutiens atqz balbus idem qd titubans qui vba non exprimit sed frangit a balbando dictus. sed blefus est qui litteras imperfecte profert.

Luxurie a seruuore studeat se discipulus alicare Luxurie a seruuore rē. Nec est tertia pars huius secunde partis principalis huius capituli. i. qua psequit de secūdo impedimento subiectionis. et per pñs aptitudinis discipu- li erga magistrum qd est luxuria. Et diuidit in tres ptes vbi tres luxurie spēs. scda ibi. Cōmestationib? . tertia ibi Tertia vō spēs. Prima in duas. nā primo luxuriā in cō- fugiendam pponit. sedo eam diuidens vnam eius spēm psequitur. ibi. Quā triplici. Et dicit qz discipulus stu- deat se alienare a seruuore luxu. Et notandū luxuria in p- posito largo capite vocabulo vt dicat in coitu supfluitatis in cibo atqz vestim. Et s; hoc satyri triplicē luxuriā posue- runt vt statim lubricet. quecūqz tñ luxuriet sit. summo opere euitanda est: et ea specialr que i coitu est. qñ ipsa mentē oc- cupat. totum corpus extenuat. et tande vires singulas de- stituit. ideo didimus ad alexandrū. Mos iquit bragmāni membra libidini non damus. Ea quoqz que in cōmesta- tionibus est diligenter cauenda qñ aiām ad praua allicie- et more serpentino occulta sua venena diffundit. iuxta il- lud Cirgilli in bucco. Trahit quēqz sua voluptas. et se- gatur. Qui legitis flores et huius nascentia fragra. frigi- dus o pueti fugite hic later angust in herba. qz. i. vita de- licata et gulosa venena latitant que ipsam aiām demergūt in gebēnam. Rursum ea que in vestitu ponit nō min? fu- gienda est. qñ non habitu exteriori sed interiori gloriādū est. vnde Seneca dicit. Nullus quidem dicit gladium eē bonum si baltheus eius deaurat? est: et vagina gēmis di- stincta. sed gladius bonus dicitur qui bene incidit et bonū acumen habet. vñ sunt versus. Aurca nobilitas luteam si- vestiat ollam. Non ideo sequit hanc minus esse lutum.

Quam triplici satyrici partitione diuiserunt. Quandam in ornatu vestium dicentes consiste- re. Aliam in coitu. Tertiā vō gulositatis affi- stricem. Quislibet vō rabie feculenta frequēter nouimus laborare subiectos.

Quā triplici. Dic Boetius luxuriā ipsam satyricorum more diuidens primā eius prem dissuadēdā aggredit? . et duo facit. nam primo ipsam luxuriā tribus spēs? diuidit secundo primā eius spēm exemplo penitus abhorrendam demōstrat. ibi Cōrumelioso. Et dicit satyrici subaudi poe- te criminū atqz vitioz repbensores diuiserūt hāc luxuriā triplici partitione. i. tribus speciebus dicentes quādam lu- xuriā cōsistere in ornatu sup. vestium. aliam in coitu. ter- tiam vō dicebant affstricem. i. sociam fore gulositati illi vitio crapule. Et nos Boe. nouimus subiectos. i. schola- res laborare frequēter feculēta rabie. i. fetido furore cuius- libet hāz luxuriāz. Postea quidam lirici dicti sunt. qdā comediti. alii tragediti. satyrici alii a satira dicti quod ē car- mē repbenforū vel repbenso conectoria. qz ad hoc rep- bendit vt corrigat. Et satyric? satyraz descriptoz. Et hic satyrici luxuriā in tres species diuiserūt vt patet in lite- ra. Item feculentus ta. tum. i. fece plenus et fetidus.

Contumelioso coitus appetitu sanguineuz lu- creti filium: zenonisqz discipuluz tota roma fle- uit inuiscatum: qui tñ clarissimis ortus fuit nata-

Capitulum

libus: quātitatē procere ⁊ sāgūineē qualitatis: mire si quidē eloquētie: perspicacis ingenti: sed quotidianis ⁊ vltra debitum nuptiis gāudebat: patre penam deferēte. patrimonium enim parentumq; census illicite consumebat cunctisq; zelo tipis eminebat. Aleis autē ⁊ meretricum cellulis semper inhiabat: Proprio autem aduc non destitutus pruritu. postea a parentibus ciectus: tandem ab amicis ⁊ consortibus destitutus: a creditoribus vndiq; fatigat⁹: notis ⁊ ignotis furtim studuit assistere: crucis ab āgustis a patre creber rime redemptus: vltimo tamen parentis pecūia redimi non potuit. Cruci ergo aductus eundē ad se venire lachrymis compellebat: osculum q; voce querula petebat. Pietatis autē mortio ad filiū petitionem patrem erexit: erectiq; filius nasum morsu secuit acutissimo dicens. Quare a meis primis erroribus incastigatus euasi. At qd magistri mei documentis non obediu: sociosq; meos contempsi. Filii patrem necesse est indulgere castigationi: magistrumq; discipulum mores informare.

Contumelioso coitus appetitu. In hac parte Boetius prime speciei luxurie. i. coitus feculentias dissuadēs exemplum ponit. Et duo facit. nam primo facit quod dictum est secundo ex proposito exemplo hanc spēm summo opere detestandā pcludit ibi. Ecce quātū. Nā ad huc i. duas nā primo facit qd dēi ē. secūdo circa hoc notabile qddāz subiungit ibi. filii patrem. Et dicit. prima spēs luxurie q in coitu p̄sistit oīo spēmēda est. ⁊ hoc ne nobis ptingat quē admodū sanguineo lucretii filio zenonis discipulo quē infecatum. i. caput ⁊ dentum p̄tumelioso appetitu coitus tota roma fleuit. ⁊ ibi roma pro pplo romano posita ē. q scz sanguineus erat ortus clarissimis natalibus. i. parentibus. eratq; quātitatē. procere. i. forme qualitatis. i. complexionis sanguineę. mire quidem eloquentie. i. facundie ingenti perspicacis. i. subtilis. sed ipse gādebat quotidianis nuptiis. i. veneris actibus ⁊ hoc vltra debitū. i. supra vires nature sue. patre deferente. i. reportante penā hui⁹ enormitatis vt statim subiūget. Patrimoniu enī ⁊ cēsus idē redditus ac diuitias parentū p̄sumebat. q; pro. i. eminebat. i. supellebat subaudi in hoc vitio cunctis zelotipis idēst mebris. semperq; inhiabat. idēst adhibebat aleis. i. ludō alearum atq; cellulis meretricū. quid vltra. i. sanguine⁹ adhuc non destitutus. i. dimissus pprio pruritu. i. luxu illo iteritū a parentib⁹ ciect⁹ ⁊ destitut⁹ p̄sortib⁹. i. sodalibus ⁊ amicis ⁊ fatigatus vndiq; a creditoribus tandem studuit insistere. i. adherere notis ⁊ ignotis furtis. i. vitio furtiuitatis. quo in vitio idē sanguineus deprehensus atq; sepius ac sepius patibulo adiudicatus atq; creber rime a p̄re ab angustis crucis. redēptus. si p̄ce vel precio vltimo redimi non potuit ⁊ hoc penuria parentis subaudi impediēte. sed quid cū ampli⁹ redimi a crucis patibulo minime potuisset inter carnificis man⁹ compellebat eundē. i. suū parentem lachrymis venire ad se osculūq; supple paternū petebat voce querula. mortio autē pietatis paternę erexit patrem ad filiū petitionem sed fili⁹ secuit nasum erecti. i. patris morsu acutissimo dicēs indignantē vāb me miser quare ego miser euasi incastigat⁹. i. non correctus supple a te pater a meis. i. de primis meis erroribus subaudi qbus i fantia pessime nutritus extiti. vt qd idēst quare non obediu documentis mei magistri. ⁊ quare contempsi meos socios subaudi eos non imitādo

i bonis quasi dicit. si oīa hec fecissem certe huic nequādō crucis patibulo adiudicatus minime fuisset. Exinde hoc posito exēplo quoddā notabile siue quādā sūam genera lem ex ipso elicit dicens. Qui cauere velit ne predicta eueniant necesse est patre ipsum indulgere. i. vt pater indulgeat. i. operam vt castigationi. i. correctioni filii ⁊ hoc ex parte patris. filii necesse est magistrū ipsum informare. i. q; magister informet. i. doceat discipulū moris ⁊ b ex pte magistri dictum est. C Notandū vt refert. fulgenti⁹ secūdo mirologiā q̄uis in oībus libidinū amor turpis sit: turpior tñ est in honestis. nāz ipsa luxuria maiestati contraria est. Turpissima ergo sanguinei qui in argumētū vici libido est cum clarissimis ortus natalibus mirificis nature donibus p̄polebat. sed qm vltra nature debitū coitu utebat p̄s erat vt viam p̄ditionis ingrederet. amor enī ille exiciosus atq; feidus concordat cum periculo: ⁊ cum ad illud solum vacat qd diligit nūq; videt quod expedit. q; luxurie amor cecus est. q; obrem veteres libidines sp̄e nerūt tanq; honoris inimicis. sic Scipio nasica p̄hibuit theatra locaq; meretricia. referēte Augustio libro de ciuitate. Item zelotipus. i. zelo plenus. i. inuidiosus vel suspiciosus. ⁊ accipitur tam in actiua q; passiua significatione quorum omnium quinq; sunt que hoc versu continentur. Mospes zelotipus conuinaq; vector alumnus. Actum siue pati signare nomina possunt. dicit etiam qm q; zelotipia mechia. ⁊ zelotipus mechus. ⁊ hoc modo sumit in p̄posito. Itē prurit⁹ idēst prurigo ⁊ dicitur ardor vel adu sio carnis cogens ad scalpendum. hic aut pro luxuria sumit ⁊ non incepte. Item indulgeo diuersa significat. indulgere enim gratis dare sonat sic papa indulget p̄tātē. ⁊ significat remittere. vt indulge nobis peccata. significat quoq; operam dare. vnde Indulgere gule noli que vētris amica est. ⁊ in hac significatione sumitur in proposito cū dicitur filii patrem ⁊c.

Ecce quātū detestabilis est meretricū incur sus. Est autem meretrix nonaria inferni ianua: via iniquitatis: scorpionis percussio: viscarū scelerum: puteus interitus. ⁊ si qua est alterius luxurie ignominia: spēs qualibet alia grauior scelere deteriorq;. Interitus autem Jacinctinus cūctis patet ⁊ Iouinus. Et alibi meretricis labia sanū distillant sed absinthiū eius nouissima subministrant. Cōmellationib⁹ ⁊ ebrietatibus scda spēs luxurie dotata permutati tāq; cā ad causatū cū p̄ dicta gaudet sustineri. pp coitum. n. fit ebrietas relatiue: necnō ⁊ ceterorū viciorū genera. Cū autē modice sūptū intellectui videt cōferre acumen: nō aut modice sumptū rōnem pturbat. intellectū ebeat: memoriā enervat: obliuionē imittit: errorē infūdīt: ad ignorantiā pducit. Vbi enī ebrietas ibi furor dominatur. vbi furor dñatur ibi nulla sapientia s; insipientia puagat. Iouinus autē rationis quotidiana patet exēpla ⁊ virtutū detrimenta. **E**cce quātū detestabilis. In hac pte exemplo superiorū inductus. Hoc. hoc vitii luxurie summo opere detestandum pcludit. Et duo facit: nāz p̄io facit quod dēi est quo ad coitū ordinatū. secūdo quo ad inordinatū atq; bestiales siue sodomiticū ibi. ⁊ si qua. Et dicit ecce. i. vide exēplo superiorū quātū ē detestabilis. i. abhominabilis incur sus. i. accessus meretricū. qm ipa meretrix nonaria. q; nouem penis punit in inferno. vel dicit nonaria. i. infra proximo dicam est ianua inferni. via iniquitatis. percussio. i. punctura scorpionis. viscarium. i. retiaculū. scelex. i. peccator. puteus interitus. i. mortis tā ale q; corporis. ⁊ si qua ē al terius

terius luxurie ignominia hoc ē spēs inominanda ob dede-
cus enorme illa spēs ē grauior qualibet alia atq; deterior
oī scelere, interitū aut iacinctus, i. facini illius schola-
ris atq; iouinus, i. iouini patet cunctis qm̄ potius mori
maluerit q̄ hoc deformitatis vitio defecari. Et Notādū
vt fert belinandus inter omnia spectacula que delecta-
tione in suis libidinibus admittunt deterius est turpium
feminarū collegium pro solo vitio congregatū. ppriā enī
carnem venditioni erponit et p̄teru vite fornicatione vi-
ctū sibi acquirunt q̄ nec amant nec amare querūt s; ex fe-
diori luxurie pte sue execrabili cupiditati subseruiunt. De
his Theodolus ingit. Adens robusta viri lenitate cadit mul-
lieri. qz. s. femina impudica laqueus est viri. et ideo sub-
dit. Descent affixi q̄ crediderunt mulieri. Et insup qdaz.
femina corpus opes animum vim lumina voces. Hōllit
anichilat necat eripit orbat acerbat. et alibi. Corpus opes
alam confortia federa famam. Debilitat perdit necat odit
destruit aufert. Et hanc amor teste hieronymo s iouinianū
prouit ex dictis Aristotelis et Plutarchi colligit. Rōnis est
obliuio et insanie proximus turbans consilia, altos et gene-
rosos spūs frangens, hoīesq; querulosos iracundos teme-
rarios facit quapropter non inmerito fugiendus est Demo-
stenis exemplo qui Laydis meretricis māmas loco palpi-
tans quesiuit quāti hoc est que ait mille denariis. cui De-
mosthenes ego p̄cio tanto dolore non emo et merito. nā
stultus est emere p̄cio cui dolor succedit. Itē nonaria me-
retrix est. et dicitur a nona. qz ante nonā nō licebat ei exire
de prostibulo, ante enim illam horam ipos erat antiquis
de cōmodo reipublice disputare. quare vetitum erat mere-
tricibus vsq; hinc latere ne iuuenes ad turpes delectatio-
nes inclinarent. Item viscarium a visco venit quod glutē
est quo aues capiuntur. Inde viscarium. Itē ignominia
infamia est quasi p̄tra nomen. Est etiam peccatum taz sce-
leratum vt nominari detestabile sit vt in p̄posito. Cōmes-
sationibus et ebrietatibus. In hac parte Boetii postq; p̄i-
mā luxurie spēm detestandā cōmonuit, nunc facit h idē
circa luxurie spēm alteram que cōmestationib; atq; ebie-
tatibus explet. Et diuidit in duas partes, nam p̄rio facit
qđ dēni est. scđo comparat hanc secūdā luxurie spēm ad
primā et tertiam, ibi, hec aut. p̄rima itēz in duas, p̄mo
p̄suader ipsaz fugiendā atq; detestandā fore cuiuslibet et h i
semetipso, scđo facit h idē i alio ibi, q̄ et p̄orte, p̄ria adhuc
in duas, p̄mo itēz suū pontē, scđo p̄ditiones detestabiles
ebrietatis insinuat, ibi. Ad modice. p̄ria in sup i duas, nā
p̄rio facit qđ dēni est scđo quoddā documentū valēs ad se-
quentia subnectit, ibi. Vinum aut. Et dicit q; scđa spēs lu-
xurie dotata cōmestationibus, i. cōmestationib; supfluis
et ebrietatibus, vult dicere q; scđa spēs in voluptatib; su-
perfluit sicut prima in cōit; voluptate gaudet sustineri
eum p̄dicta specie, s. prima, p̄mutatim, i. ordine p̄mutato
sicut cā ad causatū. Et rōnem assignans dicit, qm̄ ebie-
tas fit pp̄ cōitū necnon pp̄ genera ceteroz vitiorū et hoc re-
latiue, i. reciproce, qm̄ sicut ebrietas pp̄ cōitū fit similiter
quoq; et cōitus pp̄ ebrietatē, illud qđ vt pp̄ finē, hoc autē
in genere cause efficientis, et documentū subiungens dicit
Vinum autē modice sumptū videt p̄ferre acumen, i. pene-
trabilitatem cognoscendi intellectui, et deinde conditiones
ebrietatis cōnumerans dicit, Vinum autem sumptū non
modice sed excessiue perturbat rōnem ne verū cernere po-
sit, intellectū ebetat, i. obnubilat reddit i speculatione reruz
atq; substantiaz, memoriā enervat, i. extenuat, et destruit
qm̄ obliuionē inducit: qđ ad memoriā referas, errores in-
fundit qđ ad rōnem applica, atq; ad ignorātiā perducit:
qđ intellectui p̄forma. Et rōnem hoz annectēs dicit, qm̄
vbi ebrietas ibi dñatur furor, nā teste, Quidio in libro de
arte, Vina parant animos faciūq; caloribus aptos. Tūc
venit vires et paup̄ cozmia sumit, sed vbi furor ibi nulla
sapientia sed insipientia puagat, qm̄ sapientia non furore
sed mansuetudine possidet, sedendo enī et quiescendo aīa
fi prudens Aristoteles. Rōnis autē rōnis parent exempla

quotidiana atq; erinde supple patent non inmerito detri-
menta, i. minora mēta virtutū. Et Notandū sicuti modera-
tus victus honestatē corporis sanitatē quoq; atq; mentis
p̄speritatē causat ac p̄seruat: sic eius imodestia necesse est
vt eam corumpat. Cauenda est ergo summo p̄e scholasti-
cis imoderata crapule frequētia ne illud p̄saluisse eis obui-
clat. Turbati sunt et mortui sunt sicut ebrius et oīs sapientia
eoz deuorata est. Lopia enī ciboz et potū vt refert, Sene-
ca subtilitas impeditur, qm̄ teste Hieronymo epla. vi. si
est eiusdem hoīs vina degustare ac p̄p̄bas intelligere.
Crapula nempe venerē excitat cū venē mero estuans cito
in libidinem despumet, 35. di. s. i. Et sicut venus mentem
obnubilat, sic et crapula ipsam offuscare necesse ē. Abste-
tigit a scholasticis viris crapula, nā veteres cū parciōs
virisse legūtur, Socrates tēperatissim; extitit et vnica refe-
ctione serotina p̄tentabatur sciens paucis minimisq; nām
cōtentari, nihilq; viro isto congruentius arbitrās sobrieta-
te q̄ corporis ac mentis prosperitas roborat. Inde Euno-
dus sobrietas semp̄ studiū referat honestas, itaulla fides
letis itēz nec dubitis, Amplector sanas que vult bona
femina frondes. Post culpā, aīe sunt holocausta dei. Et
Augelius libro p̄rio ingit q; parciōsia apud veteres ro-
māos et vici; atq; cenaz temeritas si solū dōestica obser-
uatiōe ac disciplina, sed etiam publica aladuerfione legum
custodienda est.

Que ē pestis p̄orte vinoso deterior: qz si stude-
re neqat ceteros gymnasius inhiare volētes cor-
rodit: errorem litis cōfouet vel pugnis opes orat
Oūlis p̄mutio studētib; est cū dissoluto. Eiciat
ergo ab integritate cōsortiū tales p̄ndētū discretō
ordine irregressibili et hoc tempore determinato

Que ē consorte vinoso. In hac pte Boetius ostēdit um-
mopere fugiendā hanc secūdā luxurie spēm p̄cipue cōsi-
stētē in cōsortiis p̄pterea qm̄ magnū studiosis spīs cō-
focit crapulosi atq; vitiū inducunt studiū detrimētū, vt
in littera. Et dicit. Que pestis, i. qđ vitiū deterior ē con-
sorte vinoso, i. pleno vino, q. d. nulla. Et rōnem adnectēs
dicit, qm̄ vinosus cōsors si studere nequeat tñ corrodit, i.
impedit victo ebrietatis ceteros volentes ibiāre, i. itēdere
gymnasius, i. scholasticis exercitiis, aut enim errorem litis
fouet, i. nutrit vel salte cessus, i. percussus pugnis orat, i.
depeat opem, q. d. qdā vinosus ille agitāt semp̄ ingetu-
dine torquet atq; ceteros torquet. O de; exclamatio est q̄
lis p̄mutio, i. p̄plexio atq; desolatio ē studentib; cū tali vi-
noso. Ergo discretio p̄ndētū supple scholariū eiciat, i. re-
pellat tales, i. vinosos ab integritate p̄sortiū, i. societatis, et h
ordine irregressibili, vt. s. hāud, i. quāq; reuertatur, et sup-
ple reiciat ipsos non tpe ebrietatis sed terminato, i. cū ad
sobrietatē reuersi fuerint. Et Notādū licet ebrietas pluri-
ma mala opes vti superius iam expositum est, habet tñ h
ipsa vt ipsa mentem ebetat, secreta reuelat, gestusq; detur-
pet, eloquium enī scandalizat, nunc lites generat ac cor-
poris vires exterminat, cadere iubet, bene agere prohibet
requiem impedit, sensum alienat, obliuionem inducit li-
bidinem mouet: nauseam prouocat, visum minuit, et ab oī
virtute hoīem destituit, vnde Gualterus in alexādreidol
Rōis vile sepulchrū ebrietas, hic, Seneca epla. 82, nihil
aliud est ebrietas q̄ voluntaria insania, oē vitiū intendit
et detegit, verēcūdia remouet, verba dubia: oculos incer-
tos, gressus errantē: vertiginē capitis et cetera hñdī cāt
nā, scro oīa p̄mittit ebriosis sed mane obliuioni tradit vñ
Martialis coquus. Oīa p̄mittit cū tota nocte bibisti nō
faciāt quēq; pocula nostra rez. Vñ ergo dēni ē a Boe-
tio p̄orte vinoso nil posse deterius existit: Itē vīosus sa-
lū, i. vīo plen; ebu; vel ebriosis: et cōparat, cū? suplatiuū
Plautus ponens ait. Quid opus ē verbis, vīosissima ē
Hec autem secūda species prime quādoq; p̄re

Capitulum

ambula posterioris autem pedissequa appetitua. o quantum erroris imittit ebrietas in mentem discipuli nisi freno sobrietatis castigetur ad vnguem. **H**ec autem. In hac parte Boetius hanc spem luxurie ad primam et ad tertiam comparat. Et dicit quod hec spes. scilicet que in commutationibus et ebrietatibus consistit. probatur est pambula idest antecessoria prime. scilicet spei que in coitu consistit. et ideo huius sumitur et antedictis: cum inquit ipsi coitu et ebrietate causari. et eadem hec secunda spes est pedissequa. idest comitans et famula appetitua. idest desiderativa posterioris. idest tertie spei luxurie que in vestitu ornatu ponit. Exinde cum hec ita sint exclamando contra hoc vitium inquit dices. O quantum erroris ebrietas ipsa imittit in mentem discipuli nisi castigetur. idest refrenetur et restringatur ad vnguem. idest ad plenam frenum sobrietatis.

Tertia species luxurie est concupiscentie aque ornatibus inhiat parentumque progeniei maritata consistit: quibus paupertatis tuta facultas cedit inuita.

Tertia vero luxurie spes. In hac parte Boetius post primas duas luxurie spes detestandas tertiam ipsas fugiendas ostendit. Et diuidit hec pars in duas. nam primo docet tertiam ipsam spem fugere. secundo verificat dicta sua exemplis istis. Cum quondam. Prima adhuc in duas nam primo ipsam fore fugiendam ostendens circa quos ipsa principaliter versatur demonstrat. secundo vero in quibus consistit declarat. ibi hec autem gaudet. Et dicit primo quod ipsa tertie luxurie spes est cupida idest cupiditas quedam que inhiat. idest intendit ornatibus atque consistit. idest maritata. idest diuina progeniei potestatem. idest magnam et diuinum ornatibus dico quibus tuta facultas. idest stat paupertatis cedit. idest locum dat inuita. idest non fugata eorum vanitate. **M**orandum quod hec tertia spes luxurie que ornatibus inhiat non nisi extollentia est aut corporis ornatuum et corporis sunt. scilicet aut tandem vestimentorum. quorum tamen sit superbia quedam est atque vanagloria. que uti Salustius in iugurthino videtur. sicut etiam experientia comprobare plus nobilitatis malum est quam humilium. humiles namque casas paupertas inhabitat feruntque summos fulgura montes. Paupertas inquam tuta que vestem non appetit corporis et animi affluentiis. de qua dicitur est per poetam. O vere tuta facultas pauperis angustis laris. O munera nudum. intellecta dei.

Hec autem vestium gaudet varietate frequenter earumque in sigillatione membratim. pectinis beneficio cesariem polire: et calamistri tortuositate. florumque diuersitate seriatim lasciuire: gulamque suam furo perfundere: nouaculeque frequenti castigationi inhiare. sinum aromatibus adimplere: gemmarum colla monilibus partorumque cingulis ventre castigatus plebi ostendere rostratis tabularisque calceis ut regina incedere colloque elato: gutture inflato: supercilio mutilato. oculo impudico. fastuososque incessu semicirculariter incedere gaudet. raris autem parumque modestis sermonibus ampulari. appositisque cibariis omnia fastidire. libitibus seruientes: probis affines: cruciatibus ignotos affligere: ultimo raroque scholis interesse: parumque prodesse. primo eisdem abesse festinat. **Q**ualis quantaque virtutum est permixtio.

Hec autem gaudet. In hac parte Boetius ostendit in quibus hec tertia luxurie spes ut plurimum posita est et dicit quod hec tertia luxurie species gaudet in frequenti varietate vestium atque earum sigillatione. idest pictura membratim. idest de membratim ad membratim. et supple gaudet polire. idest ornare cesariem. idest capitis comam. et proprie virorum. est ut dicit. Augusti

tio. beneficio pectinis. idest illius instrumenti. atque tortuositate calamistri. idest illo instrumento tortuoso ab effectu cum ad crispandum crines principaliter excogitatum sit. et gaudet lasciuire. idest luxuriari vel lasciuie se gerere diuersitate flor. seriatim. idest in serio positorum. et gaudet perfundere. idest perfundendo tingere gulam. idest faciem. et hic pars per toto posita est per primo doctore furo. idest colore ficto ut etiam supra caplo primo expostum est in eo loco quo de logica sophistica dicitur. vultus mulieris furo perfusa. et. Etiam gaudet inhiare frequenti castigationi nouacule. huius cultelli ad radendum barbas ordi nati. Et dicit a nouo as. quod boiem nouat. vnde iudicium. 13. Nouacula non ascendit super caput eius. Et palmista. qui nouacula acuta fecisti dolium. et gaudet adimplere sinum. idest gremium suum aromatibus. idest rebus odoriferis. Et dicitur est ab ara aroma. quod aris impositum diuinis inuocationibus aptum. est etiam aroma in alia significatioue vnguentum quoddam preciosius est thure mirra nardo calamo cynamomoque positi. vnde 6. Littere thuris mirram nardum calamum cynamomum. His superfundas oleum sic fiet aroma. Et sequitur in ista. et gaudet ostendere plebi colla ornata monilibus illis ornamentis gemmarum. idest plena gemmis. ventremque castigatus. idest restrictum cingulis. idest baltheis partorum illarum gentium. quod a partibus cinguli illi preciosi romam adducebantur. Adde ut dicit Isidorus ornamentum ex gemmis est quod solet femina rum pedere collo. hoc etiam serpentium dicitur quoniam constat ex am phibolis quibusdam aureis et variis gemmis in modum facie serpentis. Sumit tamen pro quolibet ornamento. Et se quire etiam gaudet incedere calceis. idest solariis rostratis et tabularis. idest depictis ut regina. Gaudetque incedere collo elato. idest in fastu elevato. gutture inflato. supercilio. idest illo ordine pilorum qui supra oculos est. mutilato. idest truncato vel pscilo. oculo impudico. idest lasciuientem et ad quemlibet circuegitum: fastuoso. idest superbo incessu. idest transiit. gaudet insuper ampulari. idest verbis inflatis superbis atque serquipedibus uti et illis raris. et sermonibus parum modestis. imo intemperatis penitus. et appositis cybariis gaudet fastidire. idest fastidio hinc omnia supple apposita. et gaudet affligere seruientes libitibus idest iuris. continuos affines. idest vicinos probos. atque ignotos cruciatibus. gaudetque interesse scholis raro. et si aliqui tamen ultimo atque parum prodesse sed festinat ab eisdem abesse primo. **M**ixta autem multis comotus. Boetius. quod hec tertia luxurie spes deditissima est inuehendo contra ipsam exclamat. O qualis ex vitiis enormitate et quanta ex eius magnitudine est permixtio vitiolorum. subaudi in hac tertia specie. fastidio ire quasi horere spernere contemnere tedere. inde verbalia et hoc fastidium et fastidiosus.

Cum quodam tempore me athenis causa discendi recepisse Sanimedem Pirri dictatoris filium obibus predictis laborantem insperari. qui quique pedulis libatis: quique caligis maculatis: per boras cedrinis tibiis elatus nudisque pedibus processit ariopagumque ut stomachatus impetuit. Cauteque sepius sime prouidi ne mihi insurgeret quia alienigena eram. Quid plura dicam ad tanta licet inuitus deuenit inopia quod ea que prius fastidendo contempsit: mendicis corrogando composuerit fortiter mea tu permutato. scilicet hec hactenus dicta sufficiant.

Cum quodam tempore. In hac parte Boetius. quanta ex hominum vitio mala eueniant exemplo corroborat dicens. Cum ego hoc. quodam tempore recepissem me athenis in hac scilicet vniuersali schola grecie causa discendi insperari. Sanimedem filium Pirri dictatoris laborantem obibus predictis qui. scilicet Sanimedes nimia huius vitii sedatus lascinia nesciens quomodo se gereret in cessit. quique. idest nunc. pedulis. idest solariis desuper confectis et libatis. quique. idest nunc caligis maculatis. idest diuersorum colorum maculis pstrictis. atque processit elatus tibiis cedrinis. idest.

drinis. i. ad modū cedri erectis pedibus nudis. qz p. 7 vt
 ftoacat. i. timore fupbie iflat. i. petiit. i. indignāter petiuit
 Ariopagū illum virū athenieſem quo studiū exercebat a
 quo 7 dyoniſius ſanctus ariopagita appellatus eſt 7 ego
 quoqz Boetius prouidi caute 7 ſepiſſime ne mihi iſurge
 ret qm crā alienigena. i. alterius gētis. Et of alienigena
 qſi alia regione vel gēte natus. 7 dicitur ab alion. i. alienū
 7 genios nā vel gſatio ſic 7 francigena terrigēa que ola ta
 lia ſunt cōis generis. Et ſequitur his oibz viſis. 7 enarra
 tis qd plura dicā idē Ganimedes ad tāta3 uenit inopiā
 qzuis inuitus vt pmutato meatu. i. trāſitu fortune de pro
 ſperitate in aduerſitate mendicās corrogando. i. petendo
 compoſuit ea que prius. i. tpe pſperitatis contēpſit faſti
 diendo. i. faſtu. 7 ſupbia ſpernēdo. ſed bec becten. i. buc
 utqz ſufficiat. C Notandū ſimile exēplū apud Valerium
 marimū legiſ de adoleſcente polemonē qzuis nō ſicuti ga
 nimes in faſtu atqz ſupbia dies cūctos ad vltimū cō
 ſumeret. hic enī qſolemo vt reſert. Valerius li. 6. ca. 7
 mutatione morum. tantis illecebris deditus extitit vt ipa
 infamia gauderet. cūqz ſemel ex conuiſio poſt ſolis ortus
 ſurrexiſſet vino grauis 7 vnguētis optimis delibut. amī
 ctus veſte plucida 7 ſertis capite redimito 7 Xenocratis
 ſcholas aptas vidiffet ante qz caſu tranſibat irauitqz vt
 prudentiſſima pcepta temulentie laſciulis derideret. cūqz
 oēs pſidētes indignarent Xenocrates vultu maturo omīſ
 ſa re de q diſſerebat de modestia atqz tēperātia loq cepit.
 cul? grauitatē ſermonis polemo audiens primo detractā
 de capite coronā pſecit. poſtea palliū depoſuit 7 cōiualis
 oris hilaritatē expreſſit. ad vltimū totā luxuriā depoſuit
 ſicqz vni? orationis medicia ſanar? ex infami pbs euasit.
 Jte libare. i. ornare ide libatus 7 a libus dī quā nos oma
 turam dicimus. ē. n. faſciola q viſtū extrematē abūt aut
 ex filiis aut ex auro pſerta. C Nota ſic reſert raban? ſuper
 pſalterio. Cedrus arbor ē altiſſima oīuz arborz dñā 7 regi
 na aſpectu pulchra ſp retinēs virore ſui cui? odor ſerpen
 tes fugat. 7 vt dic? Jſidor? lignū ei? nūqz tereſie extermiat
 ide cedrinus nā. nū. i. ex cedro vel ſilitudinē credi habēs.

Capitulum tertium

Am at diſcipul? ad pfectionē tendere te
 neaf effectiua cām pfectiōis vt pote pſtini
 tatis pſtātia put facultas ſuppetit mēti di
 noſcat ipſimere. Quid. n. in dilectionis opuscu
 lo lucidius cōſtātia: Quid incōſtātia negus: pria
 parit. ſcda parte diſſoluit. Pſia pcedit. ſcda re
 trocedit. pria colligit: ſecūda collecta diſpergit.

Capitulum tertium.

Am at diſcipul? Hoc eſt tertū capitulū hui? to
 talis libri. In quo boe. poſſit qz pcedētibz docuit
 quō pria oblectamēta ſcolaribz ipſis miſtrāda ſint
 atqz qualiſ ſā adultoz ſcholarū elatio magiſtratu ſubdē
 da eſt atqz diſcipline cōtūgēda. nūc vō demōſtrat elationē
 ſtudentū ſūmope reprimēdā. 7 ad hoc pſuadēdū introdu
 cit ipſā incōſtātia elatiōis atqz ſupbie pediffequā: 7 conū
 tiſſimā atqz pene germanā ut ſic ea penit? ſpeta atqz cō
 ſutata ad cōſtantiā ipſam anhelet. Et diuidit hoc capitu
 lū in duas ptes pſcipales. nā pſo pmittit intentū ſuum
 ſecūdo exēplū ipm incōſtātie introducit. ibi. Lū in gynna
 ſiis. Pſia in duas. nā pſo oſndit ipſam pſtantiā ſūmope
 amplerādā. ſcda ipſam ppat ad incōſtātia ibi. Quid. n.
 lucidi? 7 dicit. Lū diſcipul? ipe teneaf tēdere ad pfectiōez
 pſoſcat. i. cognoscat. ipſimere. i. qz ipſimere debeat mēti
 cām effectiua pfectionis utpote. i. ſc cōſtantiā cōiuncta
 tis ſupple in ſtudio. bec. n. eſt q op? inceptū pſicit atqz in
 optatū finē pducit. vñ illud vulgare ſumptū eſt. Cōtinua
 ta vigent. diſcōtinuata pibūt. C Notandū qm nullū opus
 laudabile aut inter coronata merita cōputādū putaf ſi cō
 ſtantiā cōtinuitatis atqz pſeuerantia abeſſe noſcant. qm

vbi cōſtās qz pmanet ſui opſis pſeciū adipiſci mereſ. Le
 gitime nāqz certāti atqz vſqz infinē pſeuerātī corona da
 biſ. nō. n. ex actibz ſic nudo gñaf habiſ? niſi aſſuerit opſis
 pſeuerantia ſtudentū eſt ergo pſeuerātē cū inſ occupa
 tiones būanas nil delectabili? qz ſcias iugiter meditari.
 varietates cōreplari atqz actibz delectari. ſed fore inges n
 ſp ſtudio intendere te poſſe: cū 7 ipm interrūpe aliis nece
 ſe ē. Qui? dubitationi rſidēs dico oibz in agēdis modū ſo
 re adhibendū. ut enim pſeueres nō o3 ut laboribz incef
 ſanter aſſiſtas. ſufficit. n. ſi continuo ſtudio ipſo intēdere
 neqas ſaltem dū intendis diu pſeueres ut hūc qdē in alo
 tuos radicet. iuxta illud ſeneca in edippo. Qd ſepe fieri nō
 pſt fiat diu. 7 hoc eſt qd ait qnilian? li. 4. de iſtitutiōe ora
 toria. Perſeuerādum ſaltē eſt qz ſepi? 7 ſi vires deſiciūt
 aſo tñ intēdū ē. Niſi enī ut in iſta boe. ſubdit ē lucidius
 in opusculo dilectionis ipſa pſtātia. i. pſeuerantia. 7 p ſpſū
 nibil negus incōſtantiā qm pria parit. i. acquiri pfectio
 nem ipſi diſcipulo. ſcda. i. incōſtantiā parte. i. acquiſita
 diſſoluit. pria ad pfectiō pcedit. ſcda ab ipa recedit. pria
 colligit. i. accumulāt pfectionem. ſcda collata diſpergit iux
 ta vulgare B. Continuada vigēt diſcōtinuata pibunt.

Cum at gynnaſiis inſudare decreuiſſem? ma
 giſtratuſqz vicē dignū diximus obtinere. filiū in
 conſtantiē: imo ut verius dicā ipſammet incon
 ſtantiā: fortuna noſtris aſſignabat pceptis imbue
 dū. Qui ſatiricis inbiabat atramētis menſurn?.
 Hiſtoriographis pſepe diurnus. Elegiacis an
 nuus. Ratione vō diſſerendi Ariſtotelē lamēta
 baſ nocturnus: in editiōibz philoſophicis mēſur
 nus duodeciqz tabularum cōpilationibz quaſi in
 ſtanteus: Dibus ſiquidem in breui extiterat
 faſtiditus. Si vō librorum inſpectionem eorū
 qz ſcriptare aliquātulū iduliſſet: qz plures p bo
 zā inſperiffet. nulliqz hēz breuiſſimo tempore ma
 nus imponeret perficientes.

Cum autē gynnaſiis inſu. Hec eſt ſcda pſ pſcipal? b?
 capitulū tertii. In q boe. q de incōſtātia i cōpatione ad cō
 ſtantiā pmiſerat nūc eaſpā exēplo pſmat. Et vidit bec pſ
 in duas ptes. in pria facit qd dictū ē. ſcda ex exēplo ppo
 ſito ipam incōſtantiā pēitus fugiendā pcludit ibi. ſit g. pria
 adhuc in duas ſcda quadruplex gen? diuerſiōis 7 muta
 bilitatis ipſi? incōſtātie filiū. ſcda ibi. Tandē mercator ter
 tia ibi. Eratonſqz ſtudiis. qſta ibi. Lū tſiſ iſtaz queſtio
 num Et pſo dicit ipſe boe. introducēs ipam incōſtantiā
 ſive incōſtantiē filiū hoc mō. Lū nos boe. decreuiſſemus
 inſudare. i. vacare gynnaſiis. i. ſcolasticis exercitiis. atqz
 durimus. i. reputauimus dignū obtinere vicē. i. q obit
 neremus uicē. i. locū magiſtratus ob ſtudiū noſtri cōple
 menti: fortuna ipſa aſſignauit nobis filiū incōſtātie. imo
 ut veri? dicamus pentheſia ē. ipſammet incōſtantiā ibueh
 dā. i. eruatendā. nſis pceptis. i. doctrinis q. i. incōſtantiē
 filiū inbiabat pceptis. i. documentis ſatiricis. i. poetaz
 ſatiricor 7 vicia rephendentū menſurn. i. menſe. 7 in
 biabat hiſtoriographis. i. hiſtoriaz ſcriptoribz ſic dictis
 ab hiſtoria 7 graphoſ ſcriptura. pſepe cōpoſitū ē. i. ſepiſſi
 me diurn? 7 Elegiacis. i. ſcriptoribus elegiaz annuus. i.
 p annū. vō p ſed lamētabat. i. lamentando inbiabat 7 cō
 ſequebat Ariſtotelē nocturn?. i. ſola nocte 7 hoc non niſi
 ſola rōe diſſerēdi. i. diſputādi cogēte. In editiōibz quoqz
 pbicis. i. in libris pbic atqz pſpilationibz. xii. tabulaz q
 ſi inſtātane? verſabat. vnde bec lex. xii. tabulaz toti? iuris
 origo ſuit ſm glo. inſtituta de iure nālī gēſ. S. ex non ſcri
 pto in verſiculo. origo. et. ff. de origine iuris. l. ii. S. i. et dē
 lex ſcripta in. xii. tabul quaz. r. a ciuitatibz athenieſiū 7 la
 cedemonioz a. r. viris fuerūt allate. et due ad iſtaz vecia
 rationē p cōſid poſtea addite ut vult glo. l. c. moſes de iu

Capitulum

deis. dis. 7. Oib? at in breui fastidit? extiterat. Et notandū q? hic inconstātie filius q? a hoc. in argumētū introducūt si milis illis extitit q? vna die vota ieiuniorū celebrāt et altera studio ipsa dispēlant. orare nūc punitū et pūnere in poste rā pordināt de quib? in eplis. notatū. Quos petiit sp. nit repetit quos nup amittit. Estuat. et vita discōnēnt ordi ne toto. Talib? vngz pdesset pl? si studerēt in bōis cepit aios suos cōtinuare q? sic nouitatu desideria pūoluere. sicut ei enī hoc auctorizante vulgari. Ad fuit hirsut? lapis p loca volutus. sic neq? aius plibus ac diuersis nūc bis nūc illis aduertens doctrinay flosculis pullulare pibet.

Tandē mercator incepit esse nauigio. Prume vō noctis spacio nauisee in biatum sentina co gente puocatus: et demū ponti insultu pterritus intundātis ortolanus eē cupiebat: Deficiēte vō legumine militie se transtulit exercitui Nisis aut hostium incurribus fuge terga comendabat.

Tandē mercator incepit eē. In hac pte Boe. hz gen? di uersionis atqz mutabilitatis icōstātie filii offit di. Idē i cōstātie fili? cū oia supradicta sicut pmissū ē fastidierat tā dē ad secularia negotia se trāsserēt incepit eē mercator nauigio. sed qd pte noctis spacio puocat? i biatū nauisee. i. vō amittit. et hoc cogēte. i. lūstigate sentina illo loco i quē nauis supspuitates recipiūt. et demū pterrit? saltu. i. factu inuādā ris. pōti. i. maris cupiebat esse ortolan? qd vltra officie legumie supple ad feminādū trāstulit se exercitui militie. et ampli? vltis incurrib? hostiū prim? pmedabat terga fuge peligēs cū vdecore fugere. q? bonore corp? i victimā exhi bere. Et notandū. Hora. li. sermonū cōtra hoc gen? incō stantie atqz mutabilitatis loqns ita ingt. Qui sit. Adece nas ut nemo quā sibi forte Seu rō vderit seu fors obiece rit illa cōtent? viuat: laudent diuersa sequentes. o fontia ti mercatores grauis ānis. Adiles ait multo cōfract? mē bra labore. Cōtra mercator nauē lactantib? austris. Adili tia est potior. quid enīz concurrat hore. Adomēto cita mors venit aut victoria leta. hec ille.

Cratonisqz studiū tutius inibat cuius semi circuli capacitas multis formidabat quēstionib?: Superioris vō circuli latitudo zodiaci formata planicie dragmis arrisit septēplicibus:

Cratonis quoqz studiū. In hac pte. boe. tertiū diuerso nifatz mutabilitatis gen? inconstātie filii offit. Et dicit cū ipe icōstātie filius tā ista qz pcedētia fastidiret: diuer tit se postea ad cratonis illi? pbi studia. cui? cratōis capa citas semicirculi subaudi cathedre. formidabat mltis qōi bus. vñ crato ille. qndā habebat cathedrā desup i modūz semicirculi arcuatā. in q arcuatōe multa qōnum gñā tri plici spacio cōscribebant. Et diuiditur hec ps i tres ptea fm triplice qstionū in sede ipsa cratonis descriptay loca tiones. scda ibi. Circuli mappa scdi tertia ibi. Tertia semicir culi planicies. Idia hax in. 7. scdm. 7. qōnes i ipsa pria se micirculi planicie descriptas. put ingt in lra. Latitudo su pioris circuli. formata. i. disposita. planicie. i. fm plācie zodiaci arrisit. sup. intūtes. dragmis. i. qōnib?. septēplici bus. i. septē manierēz Et notandū est q? auctor iste dicit ipz semicirculū in sede cratōis fore latū ad zodiaci formā dispositū vt euitare facit illud incōueniēs quod obici pos set. i. circulus ē linea: s; linea ē longitudo sine latitudine atqz pfunditate. ergo ad hoc excludendū dicit ipsaz semicircularē latitudinē formātam ad modum zodiaci qui zodiacus. i. gradū latitudine distenditur ut sic circulus pro superficie circulari non pro circumferētia capiatur.

Prima vō litteralis protractio quēsiuit vtrum celi empirei dominatio terrenitatis aliqua pti ci pe natura possit obfufcari.

CIdia vō litteralis ptractio. Hic ponit primā qōem in

superiori pte semicirculi sedis cratōis descriptā et dicit. pria ptractio lralis in hac sede qsiuit vtz dñatio. i. de? a quo celū ac tota nā depēdet. i. z. metha. ipfius celi empirci pos set obfufcari. i. obūbzari aliq nā picipate terrenitatis. i. cor rupibilitatis. Et notandū duplex ē h? tituli qōis expōi tio. vna qdē pboz assertio incōgrua. altera theologie ve ritati. ppinq. Si? autē quā pbica assertio cōplectit mēs ē Utz de? ipse cognoscere possit vilia i hoc nobilitati sue n repugnet. Ad cuius pte primā pz rñsio q? sic. nā qnto aliā virtus actiua ē fortior tāto in remotiora suā actionē extē dit ut et in sensibilib? actiōibus apparet. vis aut diuini i tellect? in cognoscēdo res similat virtuti actiue. intellectus enī diuinus nō recipiedo a reb? cognoscit. s; magis p hoc q? eis insuit. cū igit sit infūite virtutis in itelligendo o? q? ei? cognitio vsqz ad remotissima extēdat. S; gradus nobilitatis et vilitatis in oibus entib? autēditur scdm ppin grātē et distantā a deo q? est infūite nobilitatis. ergo. quā tūcūqz viliissima i entib? de? pp maximā virtutē sui intelle ct? cognoscit. neqz h? veritas repugnat ex dictis pbi. i. me tha. nā ibi intēdit offēdere q? diuin? intellectus nō intelli git aliud a se qd sit sui intellectus pfectio qñ picipale co gnitū. et fm hoc dicit q? vilia meli? ignorāt qz cognoscāt. qñ. i. est alia cognitio viliū et nobiliū et viliū pñderatio nobiliū consideratiōem ipedit. Itac tñ vilitas cognitoy in co gnoscēte redūdāt p se. hoc est. n. de rōne cognitionis ut cognoscēs cōtineat spēs cognitū fm modū suū. p accidēs at p redūdare in cognoscēte vilitas cognitoy vel eo q? vñ vilia cōsiderata nobilitatib? abstrahitur cogitandis. vel eo q? ex cōsideratiōe viliū in aliqz indebitas affectiones in elinat. q? qdē oia in deo eē nō pnt qre rē. Et huic cōsonat qd dñ saple. 7. de diua sapia q? atigit vbiqz pp suā mūdā ciā i nihil ingnatū incurrit in illa. pti et titul? qōis itelligi ve qrat vtrū de? posset sibi assumere hūanitatē. Et ad hāc sa tis rñsuz ē Joā. i. Et vñ caro scñi ē. vbi caro p hōie fuit hz augst. supponēda ergo ē pars ista quēstionis affirma tina apud fideles veluti fidei xpiane picipali? fundamētū

Secūda vtrū spiritūū vitalis seruitus terrene fecis ābitū queat nature subsidio denigrari

Secda vtrū spiritūū. Hec ē scda qd prie pti semicirculi ca thedre cratōis cui? titul? sicut i prie duplicē recipit ite rptionē qre et duab? rñsioib? absoluet fm primā expōēs qōis. totalis mēs ē. Utz sbe septe vti sunt angelus atqz demōēs hūana corpa assūere possint. qstū vō scde expōi quēit tñ scare vñ: vtz aia ipsa intellecta corpi hūano vniri possit vt forma. quo ad primā qōis expōēs lra h? mō sup plēda ē. Scda i qz qōnū i superiori pte semicirculi positay b ē. Utz fuit? i. famulat? vitalis spiritūū. i. āgeloz deo fa mulatū aut demōnū imo ipsemet spūs qat. i. possit deni grari. i. obfufcari vel detegi aut circūdari ābitū. i. circui tu et vestimētū terrene fecies. i. corpis et h? subsidio. i. auri lio nāe. et ad h? rñdēdū ē q? ex diua pmissiōe tā bōi qz ma li spūs corpa terrena assūere pnt. De bōis qdē māifestū ē in hystoria thobie et pcpue ca. i. z. vbi dem? ē angelū spm raphaelē cōdēdisse: qd vtiqz act? corpis ē. De mal? sifr māi festū ē in incubis atqz succubis quos pīlosos qdā vocāt sunt. n. demōēs luxuriosissimi q pmissiōe dei ad opprimē das feias vel se supponēdis vñs corpa assūmūt. Sicuti er go istis sic et reliqz pculdubio vel ad temēdos bonos vel ad castigandos malos assumere corpa pmissum est. De monum. n. tota intentio est aut ad bonoz fatigatiōēs aut ad maloz retētiōēs: qre et elementa sepe pūrbāt. tēpēsta tes in mari et in aere sepe pēitāt fruct? terre corūpūnt et de uastāt. Apocalip. 7. Afflictiōēs enī iustoz sp appetūt. sed si a deo piatē h accipiūt ad tētiōis articulū nullaten? cō ualescūt. Quātū vō ad scdaz tituli? expōēs lra hec sonat. Virum seruitus vitalis. i. vñā tribuens spiritūum. i. aiaz queat denigrari. i. vniri et vestiri ut forma ābitū terrene fe cies. i. ipso corpore. auxilio nature. i. nāliter. Pro cui? solu tiōe notādū est inter pboz diuersas d hac re extare opinio nes. nā

nes. nā ut refert arif. pzo de aia. 2 metha. p plato pofuit i
 intellectum vñri corpi nō ut formā mae fū ut motore mobi
 li: eo mō quo nā vñt naui atq; intelligentia orbi. nō p
 modū informatiōis. f; p cōtactu virtutis qm hoc p actu
 indiuidibile tāgere p diuifibile. qre dñc plato q; hō ipē n
 eſt aliqd vñū p ſe cōpoſitū ex corpe 2 aia intellectiua f; ē
 ipſa aia intellectiua vñs corpe ſicut hō vñt indumēto. cō
 mentator āt. tertio de aia ingt q; copulaſ nobis intellect? p
 cōtinnationē intētiōis intellecte. q; eadem eſt intentio infor
 mans intellectū 2 virtutē imaginatiuā. f; q; be poſitiōes i
 pñtentes ſunt utz. p dñā. n. i. pñtēs ē iō qm mobile n hz
 eē formaſ per motore q; eſſe mobile pri? eſt nālī in actu
 ante q; moueat. qd. n. mouet eſt i actu. 5. pñſſicoz f; hō
 hz eē formaſ p intellectū ut ſiqt: ergo aia intellectiua nō
 vñt corpi ut motor ut voluit plato. neq; etiā vñt ipi p
 fantaſmata intellecta actu ut vult pmetator. pbat ſpeciel
 intellecta comparat ad fantaſma ſicut ſpēs viſibilis ad co
 lores. fm comētatoz. 2. 7. 3 de aia. ergo ſilis eſt pñuatio
 intellectus poſſibil p ſpēm intelligibile cū fantaſmate i no
 bis. 2 potētiē viſiue per ſpēm viſibile cū colore in lapide. f;
 hec cōtinnatio nō facit lapidē videre. ergo cōtinnatio intel
 lectus poſſibil i nobis cū fantaſmate nō facit nos intellige
 re. ergo 2c. qre dicēdū ē cū arif. q; aia intellectiua vñtur
 corpi ſubſtātiāl p informatōez. ita q; ē forma ſubſtātiāl
 corpi bñani nō ſolū oās operari ſicut intelligentia orbi:
 f; etiā ē ſpecificū 2 cēntiale. p; q; vñtia ſpecifica pñtēs
 aliquā ſpēm ſumit a forma illi? ſpēs ſic p; ex mēte pbi. 2
 metha. dicētis q; dñā pñtia mām nō faciūt differētiā in
 ipē f; dñā pñtia formā. mō differētiā pñtia hōis ē rōna
 le: ergo ſumit a forma bñana. f; rōnale ſumit ab eo qd ē
 intellectiū 2 rōcinatiū. ergo intellect? ē forma corpiſ hu
 mani. qre ut dictū eſt in ſa ſeruit? vitalis. i. vitā oās. ipſa
 enī aia act? eſt corpiſ organici pñci vitā in potētia bñtis

Tertia at an iudaice trine diuiſiōi polorum an
 ariſtotelice ſimplici acceſcendū ſit partitioni.

Tertia an iudaice trine diuiſiōi. Hec eſt tertia qdūm
 in ſuperiori pte cathedre cratonis poſitari. 2 talis eſt. An
 potius ſit acceſcendū. i. obreperādū trine diuiſiōi iudaice
 polorū. i. celoz: an vō ſimplici partitioni. i. diuiſiōi ariſto
 telice. **M**otandū vñ hz hebraica traditiō vltra planetay
 orbes. 3. celoz cōſtare. f. celū ſtellarū. aqueū ſiue crystallinū
 atq; celū empireū. qd? oib? ſuperreſſet celū ipm trinitatis
 theologū nū auctumāt qd idē eſt fm rem cū deo differēs
 rōe. nihil. n. aliud eſt q; virtutis dei excellētiā q; cōtinet 2
 abit oia creata. poſt hoc celū empireū eſt iter oia corpora
 ſimplicia nobiliſſimū iōq; a ſctis igneū nūcupatū nō ab
 ardore f; pp corpale lumē in eo diſſuſum: ad cui? intelligē
 tiam nulli pñoz deuenerūt niſi forte iuxta damasceni ſen
 tentiā illi ſolū q; dogmata moyſi legentes ea ſibi attribue
 runt. hoc celū vniforme eſt qm ſic aū multa neceſſe ē vñū
 exiſtere. ſic quoq; nā multiforme neceſſe eſt vniforme con
 ſtare. eſtq; ipm immobile qm vniforme bonitatē participās
 3; forte vñ. oē cor? hz motū ſibi nālem. **R**ideo vñ eſt
 cor? ad gñationē ordinatū. **E**mpireū āt celū eleuatū eſt
 ſuper hñdi ordinē. **T**ertiu vō celū aqueū eſt ſiue crystalli
 nū qd albertus opinādo concedit qm inter doctores mul
 ta de ipō ſit diuerſitas ex luce exiſtere ſicut ex cōplemento
 ſui 2 ex pñpñitate tanq; ex diſpōne materiali. Et hoc pri
 mū motū ſubiaceat qre 2 ipm primū mobile apud aſtolo
 gos ppetebat nominari. **I**pm q; pbi fm ſenſum ſolū lo
 qntes fm rōis cōuenientiā ſcrutati ſunt tā ex pte motoris
 q; mor? ac etiā vniformitatis. poſt qd celū firmamentum
 eſt qd ariſto. l; falſo primū mobile optinat? ē. 2 nūm? fal
 ſo qm ut abroſius ait pbs ille in multis celo ſupra lunam
 ſunt errant qre nūm? ſi in hoc errauerit celo ipm primū
 mobile dicēdo. q; de re pcludēdo dicim? non ariſtotelic
 f; iudaice aſſertōi circa hos celos 2 potiſſime theologoz
 traditiōi acceſcendū. 2 rō eſt qm ſpere ac celi oēs bñt quā
 dā bonitatē pportōatā ipſi primo aut ergo bñt ipam pro

portionatā ſine motu 2 erit vtiq; nobiliſſus. qre celū ipm em
 pireū aut hz ipam bonitatem pportionatā ipſi pzo p mo
 tum 2 hoc vel motu diuerſo 2 erit ipm firmamentū qd vñ
 pñci mouet motu. ergo neceſſe erit fore aliud qd hz boni
 tatem pportionatā ipſi pzo per motū vñū hoc autē eē nō
 poterit celū empireū qd immobile ē. neq; firmamentum qd
 duos mor? pñt. ergo erit quoddā pri? firmamento ac
 poſteriori empireo. 2 hoc eſt ipm celum aquū ſiue crystal
 linū de quo dictum eſt. 2 diuiſit aquas ab aquis. 2c.

Quarta ſi iudaice an termini ſint ex ipſis an in
 ipſis an qlibet ſigillati: 2 ſi ariſtotelice cū ptes to
 tius localiter moueantur: quare totū nō mouet.

Quarta ſi iudaice. Hec eſt qrtā qdūm in ſuperiori parte ſedis
 cratois poſitay q; corollario qdā ex tertia elicit. et dñc q;
 ſi iudaice aſſertioni acceſcendū ſit qm ipſex celū diſtinguit
 an tñc. termi. i. extremitates ſine ſupñcies cor? celoz ſint
 ex ipſi. i. pñui vel ſint i ipſi. f. cōtignū vel ſalū qlibz. f. bo
 rum terminoz ſit ſigillati. i. pñr ſe habēs. **S**i vō acceſcen
 dū ſit ariſtotelice traditiōi q; poſt planetay orbes ſolum
 octauū circulū collocat qre cū ptes celi totaſ moueant to
 tum ipm celum localr ſil non moueat. vñ ad primā hāz
 qdūm dicendū eſt breuiter ipos celos eſſe cōtignos 2 nō
 ſolum celi ſuperiores: f; 2 planetay orbes. **M**oc. n. motus
 ipſe diuerſus ſperay inuehit atq; de? optim? ſic fore diſ
 poſuit. ſic. n. nō cōtinnari p mobile cū immobili ſic nec ipz
 primum mobile cū empireo celo p ſolidari. neq; etiam
 octauus circul? q; motui vltimo reniti? ipō pzo mobili
 quolibz cōtinnat qd certe ipedit motus ipi? a pzo diuer
 ſitas atq; motū multitud. eadē etiāz manerie in plane
 taz orbibus rōcinari p. tñpp motū cor? diuerſitatem
 atq; etiam ſperay eccentricitatem q; qdē oia cōtinnationē
 ſupñciez nullo mō permittūt. Ad reliquā āt qdē facile
 pñt. **I**pm. n. celū totū moueri ad aliū locū duplici
 ter intelligi pōt. vel motu circulari et dico ipm totū moueri
 ſil 2 ſemel ab oriēte in occidē qualibz die nālī ſemel vel ipō
 motu recto. Et dico q; nullo mō cū mor? ille pp celeſtis
 corpiſ ſumā pfectionē i celū cadere nō poſſit cū dñuz ha
 beat. ſeqre? etiā illd abſurdū ē celū locū fore atq; vacuū
 qd falſū eſt cū ex ipz nihil ſit nō loc? neq; ipz neq; vacuū
 f; ibi ſunt entia optimā vitā ducētiā quā pñciūt i roto eter
 no. **M**ota ſigillati. i. ſingulariter p vñūquēq; ſepatim. 2
 vñ qm ſingulari. **P**ñſſican? ipam a ſingulari accipit ſicut
 ab hoſtiagim. cōiter ergo ſigillati p ſingulari vñ. vñ p
 pñta. Qui ſaxit ſigillatim corda cor? 2c.

Quarta cur pñua elemētoz ſit tranſmutatio 2 an
 eadē ſit q; pzo fuerūt elemēta an alia cōſiſtant.

Quarta cur elemē. Hec ē qntā qdūm ſupñoris partis ſe
 dia cratonis q; qñt. **C**ur tranſmutatio elemētoz ſit cōſtua
 Ad h? qdñs ſolutionē notādū q; elemētoz qdā ſimbola
 ſunt qdā diſſimbola. **S**imbola ſunt q; cōueniūt in aliq; q;
 ſitate pñia ut ignis 2 aer in calido. **D**iſſimbola vō ſūt que
 nō cōueniūt ut ignis 2 aq. **U**ñ dico rñdēs qdī q; elemēta
 iō tranſmutant? pñuuo qm apta nata ſūt ad tranſmutādū
 h āt apētudo. pñt aut ex pñciētiā cor? 2 qñtati? pñiſſi
 aut ex pñtate anera q; qdē iter actiua 2 paſſiua p exiſtit q;
 re dictū eſt q; in ſimbolū hñtib? faciliōr ē tranſmutatio ſi q;
 de rōne velocitatis f; rōne paucitatis corruptoz qm diſſim
 bola pp pñtatem annexā citius tranſmutatiōz ingreditur
 Sed dico rōne paucitatis corruptoz ipaz tranſmutatiōz fo
 re faciliōr. qm i ſimbolū hñtib? vñū ſolū corruptū ut ſi ex
 igne gñat aer ſolū ſiccitas ignis corruptū. ſi vō ex igne 2
 aq; duo. f. caliditas 2 ſiccitas. natura ergo nō tātū laborat
 in tranſmutatiōe ſimboloz ſicut in diſſimboloz qñtis i diſ
 ſimbolū velocior pp pñtates annexas vñ dictū ē tranſmu
 tatio ſit. Et inde ſcda ps qdñs pñc pñs qñ correlaria oriū
 ſc; b. **C**ū ergo elemēta pñue tranſmutēt vñ cōſiſtāt. i. p
 maneāt nūero eadē q; pri? erat vel ſi. vñ notare cōuāt q;
 aliqd eē idē qd pri? fuerat triplr intelligi vñ mō pñiſſi.

fine q: nec i toto nec i pre e substantiāle variatū? sic de? vlt
intelligentie sūt eadē nūero q pri? fuerit scdo ppe q: p
principalior ei? nec in toto nec in pre e substantiāle varia
ta. et sic hō ē illd qd pri? fuit. tertio large. q: dispōs accē
les nō sūt notabilr? et sensiblr? variatē? sic defūctū dñt esse
eīdem q prius. hoc vīso dico q: sic nulla entia iata sic
neq: elementa p totā suā piodū manēt eadē nūero scdo mō
s bñ tertio mō. p: q: cuiuslibet talis noua forma ptiālis?
noua ptiā mā acgrit? et sū de p dñt. manet tñ pñlis multi
tudo dispōnū accētalū: qre l: nullū pedale hōz elemētoz
erās añ millefūmū annū fuerit: tñ bec elementa dñt pñue
fuisse q: priuo appauit cōsillis dispō accētalūz dispōnū i
eis. Et Notandū elemētū dñt qñ elemētū ab ille. pñcordia
li mā. de? n. pño creauit ille? et ille segregauit. 4. elemēta

**Sexta cum vnum elementorum contrarium ut
aqua accidentalem accipiat qualitatem ut calidi
tate quare si ignis accidentale accipiat frigiditatem**

**Ser. cū vñ ele. Nec ē sexta qdñū supioris pñs cathedre
crato. cui? thema hoc ē. Lū vñū elemētoz pñoz ut aq
accipiat accidentale caliditatem. qre si ē ignis accētalē fñ
tatez suscipe possit. Et ad hoc dñm ē qñ ignis iter oia ele
menta maioris ē actiuitatis pp abundantia forme q: fñtur
oia alia in qbus si tāta repit actiuitas s: magis passibili
tas pp habundantiā māe q: subiectū ē trāsmutatiois atqz
passibilitatis in sui nām facile reducere possit: facilius tñ
quo ad pñietates appropriatas pp dñietatez q: pñias
l: ex pñi ē ipas proprias trāsmutare possit. neqz tñ ē
alia elemēta in ignē ita fortit agere valēt ut ei? calidita
tē ad fñtatez reducāt? et Bñsufficiētia actiuitatis pñibēte.**

**Septima an aliqua zona a nostra sit habitabilis.
Que habitantium primeua natiuitas: q: accessus
eorum: qualisq: recessus permutatio.**

**Septima an ali. rē. Nec est. 7. rē vltia qdñū circuli supi
oris sedis cratonis qua querit an sit aliqua zona. i. hemis
peritū habitabilis alia a nostra. idest. nostro hemispio. et sic
q tñ erat primeua natiuitas hōz ibi habitantū cū clarit? sit
adā protoplaustū ad has ptes baud qd: declinasse. 7. in
sup q: sit accessus ad eas ptes atqz recessus. Et Notandū
qdñem hanc spālī pp antipodes fore motā. vñ antipodes
ppli subterranei sunt? nos pedes hñtes ut qdā putant.
papias vñ dñt antipodes dictos eo q: pñi nñs vestigū
putāt. Quia scīdū p qñs solutū ē antipodes existere du
plr intelligit? vel ut in hemispio inferiori bitēt. vel nobiscū
in nō. quo ad primū intellectū dico antipodes nullo mō
nos posse cōsistere cū bec ps quā hemispiū inferius dñt.
mus ags totalr? sit submersa qre a septa terra dñt eo q: occa
no in circūambit? Insulaq: afflatūes vocat? sic marcus tñ
ro in somno scipionis. Ois terra q: colit? a vobis laterib?
latior: pua qdā insula circūfusa illo mari qd atlāticūz qd
magñū qd oceanū appellat. rē. Lū ergo psilla submersa
sit pñs ē vñ solū ea q: ags supertat. quāqz incolim? : sola
bitatione pagrat. qñtū vñ ad fm intellectū ut ipsi antipo
des in nō hemispio bitent vel salti? bitare possint si rōnī
absonū est. Et tñ fm regionū latitudinē q: austro in septē
triones ad maximū iuxta tholomei sniaz ad. 80. gradū p
tendit. qñ directā pñonem q: mediū regit circuli latitu
dis terre breuitas impediret: s: fm regionū longitudinem q:
ab oriēte vsqz ad occidentales fortunatarum insulas.
iso. gradib? qd ē mediū circuli extēdit nō impossibile ē anti
podes collocari. nā exñtibz i vltimis orientis finib? me
ridiāns eoz. 90. gradib? ab equotiali distat. sū rē exñtib?
in vltimis occidentib? locis. qre sit cū meridianus sit cir
culus sperā i duo rētia secans p vtroqz capita ac pedes
ipz pñdi pñib? ex oppositis. pñs ergo ē occidentales ipos
orientalib? p diamet? pñoni. et hos antipodes vel antigōes
cōducit appellari. neqz obstat si diceret? pñoz nā ē si vñū
puentis sit reliquū inconueniens erit. si ergo bitatio oriē
tis erit puenies? a salubris vite astantiū. ergo sibi p circuli**

opposita erit disconueniens. Et scīdū qd illud vñ ē i forma
lucet oppositis. nō ē actualr? sic in proposito. facit? g: adū
cū qd soluit? quo qñt? q sit primeua hōz natiuitas. dico
adam sicut? et alioz. 7. sū adiunctū alioz. q: accessus? et qñl
ab eis recessus. Dico talis qñs ad reliqz nñs gēnū barba
ries atqz itinez ignota spacia lustrantes valeant ipedire.

**Circuli vñ mappa sedis nouenaria oculos intue
tium detinebat inspectione. Quartum prima 30
diaci latitudine modificantem continebat circu
lorum qualitatem inspectue colorumq: termi
nos diffinitie totiusq: forme quantitate pgressiue**

**Circuli vñ mappa. In hac pte boe. pñt fm ordinē qdñū
in cathedra cratonis descriptaz ad q: poss pñas filius in
cōstāntie diuerit. Et vidit in. 2. pñs fm nouē qdñū ge
nera. pñs i processu patebñt. Et dicit p. q: mappa. i. pla
nities forma seu dispō scdi circuli sedis cratonis detinebat
oculos intuentiū nouenaria inspectiōe. i. inspectiōe. 2. qd
nū qz. i. nouē qdñū siue nouenaz inspectiōnū. pñā qd
pñebat latitudinē zodiaci. illius celestis circuli modificatē
a. mēsuratē qñtate circloz. subaudi ceterozū spālī vñ tñ
duo tropici duo polares atqz vnus oim medi? quē cōto
rē siue equotiale dñt? et dico modificantē inspectiue. i. s: ap
pennā. q: pño. 7. modificatē diffinitiue. i. cēntias oñdōe
coloroz. illoz semicirculorū. q: p. 7. modificatē pgressi
ue. i. fm rōis pñtā qñtate totū forme subaudi mūdial.**

**Notandū. n. est q: totū? b? tñ mēs ē ipaz scīdā pñt femi
circuli cathedre cratonis qñsisse. circuloz vñs mūdī ma
chine descriptoz. atqz tāde ex his forme qñtatis mēsurā
tione. 7. dño quoz oim absolute notādū ē in ipa mun
diali machina qñdā maiores lagnādū fore circulos. qñs
vñ mores. maiores in qz q ipaz spā ad duo secāt rētia. mi
nores vñ duo ad iēqñā vidit. ex maiorib? zodiac? ē quēz
circulū vite siue aialū dñt. a 30cs qd ē aial. qñ i ipō. i. z. si
gna nob? aialū nūcpata figurāt. Et hic sua lōgitudine si
cuti qñbz spālīs circuli. 360. grad? astronomicā. diuīsiōe
pñt. Latitudie vñ. i. z. qz. i. z. lica qdā pñt mediū i lōgū fecat
ellipticā pñt appellari. Didit q: b? circuli? s: pñtōes lō.
gitudinū pñb? az. q: signa vocam? quaz lūitū ab ariete su
mēs p thauz: gēnū. cācz: leonē virginē libzā. scorpionē. sa
gittariū. capricornū. et aqñū. diuēnt? qñs qz i finē pisciūz
atqz tāde caput arietis iterū cōtigat pueniri. qñ intelligēdū
ē ex rapu firmamēti pñs ipas zodiacas qñdā sine dubio
circulos priuo dñgnare. si qdē reales atqz colore qdā vel
alia idustria depictos s: intellectuales solū atqz mathēmati
cos qz maris ab vñqz polia eq distās et ab oriēte in
occidēte iterūqz i oriēte p caput arietis? et libzē extē? eqtoz dñ
vez q: sicut? ab ipō arietis atqz libzē caputib? p reuolutio
nē diuīnā circuli? b? pñgnat? nō mō p cāci atqz capu
corni circūferētiā duo tropici dñscribūt. Tropici i qz qñ
puerui qñ cū sol eos circulos dñuerit vel ad nos reuer
tēt vñ saltē motu suo pñio a nob reuocēdū mō tñ b? circuli
ēs maiorib? s: qñ ad iēqñalia spā secāt. i. sup sicut? ab ex
tremis zodiaci pñb? duos tropicos dñscribi pcedim? sic qz
qñ zodiac? circuli obliqu? ē atqz alios a polis mūdī po
los suos hz: quēdā artū q: circa arctos. qñdā vñ ātari
cū q: circa illā pñē q: arctos pñt circulos p poloz ipoz
zodiaci diuīnā reuolutiōz dñscribi fatēdū ē: quoz tāta a
mūdī polis ē eq distātia qñta ipoz a tropicis diuīnā re
pñt. rurū. q: p motū solare pñū nūc equotia nūc vñ sol
sticia pñgit fieri: nec ē arc? qñdā tā equotia qz solsticia
distigētēl iagitari. b? ē p caput arietis atqz libzē i mōi po
los qd ad equotia. sū p cāci i capcorni atqz ē mōi polos
trāscentes. et hos coluros qñ semicirculi appellāt. b? āt oia a
zodiaco ut vñ modificatōz atqz dñgnatōz caput. q: et sūf
ficiēt qñs breuif qdñi satisfactū fore putat. Itē mappa
pñtura vñ for? dñ. sic? et mappā mōi dicim? et togilla dñ a
man? qñ māupia. i. manū pñā. i. mappella. le. diuīnū**

**Scda an stelle fixe sint i celo supiori an i pñis
circulis**

circulis comēates planetarū ad istar p̄uagari discernantur.

CSecūda an stel. Nec est scda nouē q̄onū in altera pte se micirculi cathedre crato. positar. q̄rit an stelle. lulle q̄ i octauo celo motu dei ordiate s̄ sint fixe. i. imobilē locatē sic q̄ nullo mō moueāt q̄z motu sui celi i superiori loco. i. octauo celo v̄l salū p̄meātes. i. more discernā p̄uagari. i. moueri ad instar. i. ad similitudinē plāctar. hoc ē an moueāt tur alio motu a motu firmamētī. p̄d̄o solutiōe q̄onū b̄ aduertēdū quēadmodū p̄z ex astrologiciis demōstratiōib̄ de ip̄e factor atqz genitor v̄lis creature a q̄ qdē oīs iudicia relegat v̄t i thimēo plato celsit n̄ nisi pulc̄z facere volens machinā ipsam mūdānā ad diuersas iſerioz generatiōez ac stellis diuersis atqz innumcrabilib̄ adomauit: q̄dā f̄. ras statūes: q̄dā vero erraticas. fixas eqdē n̄ qz nullo mō moueāt s̄ qm̄ i suo celo rā clauate atqz firme p̄sistunt v̄t n̄ alio q̄z sui celi motu circūferāt sub q̄b̄ orbū diuersitate stellas locauit erraticas. i. planetas q̄m̄ planutas qd̄ erro rē ientis sonat. Errāt eqdē nō p̄prie s̄ qm̄ mot⁹ sui a mo tu rā p̄imi mobilē q̄z ēt firmamētī qualibz die atqz momē to diuersificāt q̄ quidē diuersitas mortalib̄ errorē incute re v̄t. hōz at plāctar q̄libz p̄prio orbe circūferēt. orbe i q̄z aggregatiōe vno s̄ p̄lib̄ circūl s̄ mot⁹ cuiuslibz diuersita tē diuerso. put b̄ oia apd̄ astrologicas obſeruātiās p̄tolo mei. alfragāi. thebit̄. albategni. r. alioz demōstrata sūt. q. b̄ ergo sicut p̄notata sūt collectis atqz singulū singlo colli bratis facile mota qd̄ absoluit qua q̄sūt ē an stelle fixe p̄ prio vel salū planetarū motu moueant. Inter stellā ac sid⁹ d̄b̄ licet qm̄ stella q̄libz singularis d̄. sid⁹ v̄o p̄lium stel larū collectio. hēc tñ nota apd̄ auctores crebro cōfundū tur v̄t stellā p̄ sidere: sid⁹ quoz p̄ stella sumāt r d̄ stella a sidō q̄re stelle p̄prie sunt que in firmamēto situant.

Tertia an cōete p̄digialr rubētes circulariter cū ceteris plāctis pcurrāt an destructiue creatu re i suū chaos reuertāt nā pmissiōe naturātis.

Tertia an comete. Nec ē tertia ē nouē q̄onib̄ scde p̄. tis semicirculi cathedre crato: q̄ q̄rit an cōete. i. stelle co mate rubētes. i. lucētes quoz rubore p̄digialr quoad fix turī cuiusdā magni significatiā pcurrāt. i. moueant circū lariter. i. motu circulari cū ceteris planetis r ad eoz similitu dinē: an vero ipse subaudi comete exītes destructiue. i. an nihilatiue creature. i. iſerioz iſerioz reuertant in suū cha os. i. in suā materiā a q̄ gnāte sunt: r hoc pmissiōe nāe na turātis. i. dei gloriā. Nota. qd̄ nō aliud q̄rit q̄z v̄t co mete sint stelle vel iſpōdes i aere gnate. r ad hoc r̄ndēdum dico apud antiquos de cometa magnā fuisse diuersitatē. p̄dictagorici. n. dicebāt cometā vñā de. 7. ēē stell erraticis Anaragoras at̄ Democrit⁹ dicebāt ipam de natura celi s̄ qm̄ oīs p̄a celi p̄petua ē legē cometas fore p̄petuas. qd̄ est falsū. quare dicēdū ē cū Arist. p̄rio methēoroz q̄ cōe ta ē eralatio ignita de natura elemētari. p̄z qz cōeta n̄ ē ignis nec aer cū s̄ iſerioz iſerioz: nec vapor cū nō ascēdat ad tantā altitudinē. ergo ē eralatio. p̄ntia p̄z qz nō videtur ēē aliud. Scda at̄ p̄z qz vel cometa ē de natura celi vel de nā elemētari. s̄ nō de nā celi ergo de natura elemētari p̄z p̄ntia cū maiori: r minor declarāt. qz nulla p̄a celi gnāt vel corripit p̄rio celi. s̄ q̄libz cometa gnāt r corripit. er go. r. Et his ergo facile qd̄ n̄ r̄ndet cometas nō ēē stellaf s̄ eralatiōes. Et si dicat cometa mouet motu circulari: nulla at̄ elemēta mouent hac sp̄e mot⁹ quare. r. R̄ndet q̄z elemēta nō moueāt nisi vno motu ab iſerico dedu eta fuga. i. motu recto. tñ p̄it moueri naturalr ab extri seco circulariter p̄ iſericiā celi qua ēt iſericiā mouet come ta s̄r cū aere in supiori regiōe circulariter. Itē i textu ibi p̄digialr p̄digiu gīt. i. mōstz turpe r ad vastādū patū r si militer ibi destructiue. Nota comete app̄tēdes sp̄ mag nos ac malos p̄signare effect⁹. significat. n. v̄t vult byla. i p̄mēto vltie p̄p̄nis cētiloquii p̄tolomei atqz arist. in p̄i mo methēoroz siccitates magnas terre nascētū. sterilita

te. terremōtū atqz v̄etoz copīa inūdatiōes aquarū mor te atqz epidimiā. plia trāslatiōes regnoz. r legū inmutatio nē seu nouitatē sectar. r b̄ oia s̄m̄ diuersā cometarū ma gnitudinē figurā colorē motū locū atqz duratiōez. inde se ne. li. naturalū q̄onū duas insulas p̄nūciātē cometa sub merlas dicit. r v̄t refert iustin⁹ anno quo miridates nasce bat cometa visa est q̄tuor horis tāto fulgore celi replēs v̄t q̄i ardere videret ac sol radii obn̄brarent. Itē aut̄ mi tridates. 46. āntis cū rōanis bella gessit atrocitā: v̄t iqt̄ va leri⁹ marim⁹ de studio r industria qd̄qz solin⁹ autumat li. suo de mirabilib̄ mūd̄. Quid vltia regnātē nerone senis mēsi⁹ appuit cōeta r idē refert sene. vbi supra. s̄ qd̄ pe illistib̄ ēē potuit q̄z vinū sub dñō tā crisio de q̄ loq̄ Joā. solobriēsis in polieratōe li. i. tāta mole ip̄i oēs posus ē grauitatē v̄t p̄biāz p̄sequi q̄m̄ maiestatis ip̄i lūmicā: r no biliōra ingēnia verius se cōsiliis subdit bistrionum.

Quarta an inferioris nāe cōplexionata virtutē siue eclipsim cōtra cōtrahant ex plāctis an ex pri mis gnantib̄. Si ex plāctis an scōz necitatē an scōz enētū. Si v̄o ex gnantib̄ cū vñū gnantiū sit albū r aliis nigz q̄re gnātū ex his albū r nigz nō ē: r q̄re gnātū q̄z in extrēitatib̄ assumilat patri: in ceteris p̄turiēt: q̄z neutri generantium.

Quarta an nature inferioris. Nec ē q̄rta q̄onū scde p̄. tis semicirculi q̄ q̄rit. an cōplexionata. i. oia ip̄a gnāta in ferioz nāe. i. elemētōz q̄bāt virtutē. i. exītiā siue eclipsiz. i. defectū ex plāctis. i. ex iſerū celesti an ex p̄imis gene rātib̄. i. parētib̄. qd̄ si ex planetis aut hoc s̄z necessitatē aut saltē s̄m̄ enētū. i. a casu. si v̄o ex gnantibus. cū vñū gnantiū aliq̄ sit albū aliud q̄z nigz r cō q̄re gnātū ex illis nō est albū r nigz. r similiter si sic. q̄re generatū assumilat q̄z in extrēitatib̄ sup. corpis. v̄t m̄ib̄ p̄edib̄ r reliq̄z si militer q̄z seru p̄fī r in ceteris morib̄ assumilat p̄turiētū q̄z vero neutri gnantiū subaudi assumilat. p̄absolutiōe b̄ qd̄is atqz q̄rūlibz p̄tū ei⁹ aduertēdū est q̄ in reb̄ ip̄is gnandis atqz p̄ducēdis ē triplex assignandū ē formale p̄ncipiū. i. ip̄z p̄ncipiū p̄mū r p̄ncipale qd̄ ē ip̄a cā p̄ia q̄ ē regēs moderās atqz ordinās ip̄as cās scēdas v̄t ap̄is sime Boe. in. 3. li. de p̄solatiōe metro nono iſerit cū dicit O q̄ p̄petua mūdū rōne gubernas. Terraz celiqz. r. Ab hoc qd̄ p̄ncipio depēdet celsū r tota natura. i. z. met̄. atqz ab eo cūctis deriuatū ē ēē et viuere. his tñ clari⁹ his v̄o ob scuri⁹. Est et aliud p̄ncipiū iſtiale. v̄z ip̄a corpa celestia per q̄z de optim⁹ per se solū cūcta disponat v̄t sacra te statur auctoritas. tñ q̄sūt ad executionē iſerioz p̄ supiora dispēfat. qua de re dēn̄ ē p̄rio methēoroz. q̄z iſtū mū dū iſerioz ēē cōtiguū supiorib̄ latib̄. v̄t tota ei⁹ virt⁹ in de gubernet. Est et tertiū reb̄ p̄ncipiū qd̄ semiarū dico hoc at̄ p̄ncipiū v̄t ē i aīatoz semie p̄sistēs sicut in artifi ciato artifer. et vocat̄ hēc a q̄busdā p̄his virt⁹ formatiua: a q̄busdā diſtinctiua: a q̄busdā v̄o ymago mūdū: hēc at̄ tria p̄ncipia sic se h̄nt i aīatoz p̄ductiōe v̄t iſerioz p̄ supi⁹ in fluat et nō cōuertit. q̄re q̄sūt hic sufficit dicēdū ē q̄ oia ēt gnāta virtutē ip̄as p̄iodū atqz eclipsim sumunt ab ip̄o p̄ncipio semiarlo veluti p̄ncipio qd̄ imēdiatē moto ab in fluētia celestii corpū mūtu ac volūtate cāe p̄rie. neqz tñ n̄ si ip̄a cā p̄ia sic disposuerit b̄ quādā coacta necessitate sic rī estumādū ē. qm̄ ip̄z iſerioz cāz naturalū in effectib̄ s̄m̄ recipiētū modū recipiēt. iſerioz at̄ sunt fluribilia. et nō s̄p̄ eodē mō se h̄ntia p̄ ip̄az m̄āz q̄ est in potētia ad plures formas et hoc ē v̄t refert Albert⁹ p̄rio mineralū qd̄ plato voluit cū dicit formas ip̄as s̄m̄ merita materie recipi. et h̄nc p̄tolome⁹ in alarba. effect⁹ stellaz iſertos et diuer sos ēē. qz iſerioz iſerioz p̄nūtiū p̄ aliū et p̄ accēs p̄ ali ud qz p̄ virtutes elemētāres q̄s p̄rio iſeriat. p̄ accēs qm̄ nō p̄nūtiū ad iſerioz nisi p̄ ēē v̄le qd̄ ē p̄fusi et incertaz dispositionū. et idē p̄tolo. i. quadrip̄tolo. r̄ur̄s nec est la re debem⁹ q̄ supiora p̄cedū. i. iſeriatib̄ v̄t ea q̄ v̄ina dispo

Capitulum

ne contingunt & q̄ nullaten⁹ sunt vitāda necnō q̄ veraciter & ex necitate pueniūt. In cētilogio etiā dicit. hec ludicia q̄ tibi trado sunt media inter necessariū & possibile absoluta ergo hec q̄dīps ē an cōpletōda ipsa ex planetis vel a p̄l mis pentib⁹ vites atq; p̄odū suscipiāt qm̄ tā ab his q̄ ab illis lz diuersa rōe. sūt si ab ipsis planetis an necessitate vel a casu. Restat ergo vt diuersa natōz erga p̄ntes as sitatio quolibet absoluat. & dōm cām assilatiōis hōz vel dissilatiōis tā ex influētia celestis corpis q̄ et māerici rect p̄ntis has ipressiōes sūt multas cās cōcomitātes atq; su p̄iorib⁹ āneras p̄firmari. & hinc ypocras dicit vt refert galien⁹ q̄ oīs suba sit ligata. & p̄iuncta in planetis & signis & nerib⁹ quatuor elemētōz. Et iō nectanab⁹ naturalis alexan dri p̄ter cū matre sua olimpiade ips obferuās cōiuit fole leonē intrante & saturno in thauz a quib⁹ planetis filium suū volebat recipere figuram & potestatem.

Quinta que proportio motus ad motum p̄ planetas & que eorum connercio.

Quinta q̄ est p̄portio. Hec ē q̄nta q̄d scēde p̄is semicirculi sedis cratonis q̄ q̄rit q̄ sit p̄portio. I. bitudo mot⁹ ad motū p̄ planetas hoc est q̄ bitudo se habeat mot⁹ vni⁹ p̄l nete ad motū alteri⁹. & q̄ sit p̄nerio. I. ordiatō eorūde. I. p̄l netay vt. I. q̄s eoz sub vel supra in corpe celesti ordinet. p̄ro q̄dīs h⁹ solutiōe notādū q̄ mot⁹ planetay diuersus ē quēadmodū eoz orbes diuersi demonstrant. ex diuersitate enim motū necessariū in diuersitate orbū deūētri p̄bī visum est. Inter autē oēs planetas Saturn⁹ oīm tardior est quāpropter & ipm̄ fenē p̄p mot⁹ sui tarditate dicit qm̄ cursum suum annis. 30. solū p̄fici. Iupiter vero post hūc planetā bēuolus motū suū ānis. I. cōplet. Adars tribus Sol vero oīm medi⁹ āno vno. sūt & ven⁹. Mercuri⁹ sūt iter oēs laboriosus āno. Luna vero supior ser atq; inferior puritas mēse tñi. Quare puto cōcludēdū cū querit q̄ p̄portio mot⁹ vni⁹ p̄l nete ad motū alteri⁹ q̄ eadē ē p̄ portio q̄ ē nūeri cuiuslibet ad quēlibet. h̄ autē curiosi idā gātī ad arithmeticoz recurrēdū ē codices atq; geometro rū. I. his. n. nedū hōz lz & quozlibet p̄portio vberime p̄ docet. Quid āt planetay sub octauo circulo his versibus cōiter memoratur. Octo sūt spere q̄s sic poteris retinere. Celū stellatū saturn⁹ iupiter & mars Sol ven⁹ & mercuri⁹ vltia luna subest. Et nōta p̄portio nihil aliud ē q̄zoua rū q̄stiatū quātecūq; sint eiusdē generis certa alterius ad alterā bitudo. Et dō eiusdē gātis vt nūeri ad nūez. linee recte ad lineā rectā. sup̄ficiē ad sup̄ficiē corpis ad corp⁹ nō .n. linea sup̄ficiē vel corpi p̄positā. q̄r et nulla diame tri ad costā p̄portio repit q̄zuis reperibil vt vult Arist.

Sexta cū saturn⁹ inter plāetas sit senissim⁹. ven⁹q; bēignissim⁹: an bēignitas vni⁹ maligni tatē retardet alterius ex opposito adueniētis.

Sexta cū saturn⁹ inter plane. Hec ē q̄d sexta h⁹ scēde partis semicirculi sedis cratonis q̄ q̄rit. Lū ita sit q̄ saturn⁹ inter planetas senissim⁹ sit ven⁹q; bēignissim⁹ an bēignitas vni⁹. I. veneris veniētis ex opposito supple aspectu q̄ est per diamet̄z circuli retardet. I. tēperet atq; refrenet malignitatē alteri⁹ supple saturni. p̄ro h⁹ q̄dīs solutio ne dōz. Inter planetas quosdā maliuolos: q̄dā vō bēnuolos iuxta traditiōes sapiētū dicit. maliuolos vt saturn⁹ q̄ & falce armat⁹ depingit veluti nature vinētis inimic⁹ ac marē quē dēi belli ponūt. & ob eoz malignitates eos in fortūas vocāt qm̄ nato atq; cuiuslibet erordio infortunā ma cbinant. Bēuol⁹ vō iouē quē & heron atq; magnatum significatōrē dñt sūt & venerē tot⁹ bēuolētē significatricē quapp eos fortūas dñt. & ex his solū in p̄nti de saturno & venerē q̄d ē. ad quā rñdādū q̄ ven⁹ nullo mō ex opposito aspectu malitā saturni minuit qm̄ maria ē apd sapientes q̄ fortune cū aspiciūt malos minuit eoz ipedimētū & hoc si et amicabili aspectu aspiciāt. amicabilis āt aspectus solū trin⁹ ac fertilis ē. Adali āt cū bonos aspererint ex q̄rto vel opposito bonoz bēuolētā fortiter ipediūt qm̄ aspect⁹

maloz atq; ab aspectu malo. Et tān de hac q̄dne.

Septima cū chorus natur alr frigid⁹ & siccus sit quare nobis cōtrarius apparet.

Septima cū chorus. Hec ē septima q̄dnt scēde partis semicirculi sepe dicti qua q̄rit. qm̄ chor⁹. alia lz h⁹ noth⁹ & veri⁹. Ille vent⁹ australis sit nāl frigid⁹ & sicc⁹ cū a parte australi & a polo antartico veneniat cur nobis apparet cō trari⁹. I. humid⁹ ac calid⁹. p̄ro cui⁹ q̄dīs solutiōe notādū. I. z. eē v̄tos fm̄ p̄bz scēdo metheoroz & hoc fm̄. I. z. celi signa sub qb⁹ sol discurrens p̄mouet & facit cessare v̄tos. & bi cōiter his versib⁹ recitāt. Sūt subsolan⁹ vultern⁹ & eu r⁹ col. Circi⁹ occasu zephir⁹ fauoni⁹ afflāt. Atq; die me dīo noth⁹s heret affricus austro. Ac boreas aglo veniūt & chor⁹ ab alto. Atq; oīm ventoz mā est eralatō calida atq; sicca quapp nulli ex suba sua dicit frigidū atq; būdū. sed solū rōne mirtionis eorūde cū aere. & ad illi⁹ mirtidōs p̄ positi loq̄ littera cū dicit. cū noth⁹ sit naturaliter frigid⁹ quātū est de sua primordiali mirtidō cū aere frigidū qm̄ in zona frigidissima iuxta polū antartici orit q̄ p̄nima ei⁹ frigiditate inbitabilis dō quare ergo nobis apparet calid⁹. Dico qm̄ dū p̄flat zonā torridā q̄ sub eqnoctiali ē calo rē sibi assumit. & q̄ veri⁹ meridiē v̄it vbi ē maior aquarū copia & loca vapore & roze plena humiditate dñit & acgrit alienā vñ apd nos calis & būdus repit & ipso flante aer p̄ dicto vapore replet in pluuias frequētius resoluitur.

Octava q̄ sit elemētōz p̄nerio p̄portionalis.
Octava q̄d que sit ele. Hec ē octava q̄dnt scēde partis sepe dicti semicirculi cathedre cratōis. qua q̄rit q̄ sit p̄nerio idē p̄iunctio p̄portionalis elemētōz. p̄ro cui⁹ q̄dīs solutiōe aduertēdū ipsa elemēta p̄positib⁹ q̄busdā colligari atq; ordiari nūeralib⁹ put etiā Boe. ipē i de p̄solatu p̄bi. co li. 3. metro nono testat cū lge. Tu nūeris elemēta ligas vt fīda flāmis. Arida cōueniāt liquidis. ne purior ignis exolet ac mersas deducit p̄dēra terras. Sicut enī duo nūeri cōueniūt i vno nūero p̄portionali medio. sic duo elemēta p̄nta i duab⁹ qualitatib⁹ p̄ueniūt i vno elemēto medio p̄portionali. Exempli grā i nūeris quadratis his duo sūt q̄tuor. ter tria sūt nouē. Accipe ergo vni⁹ nūerū q̄ sic ex cedat quattuor primū quadratū sicuti secūd⁹. I. nouē excedat nūez inuētū. & est. 6. fm̄ eādē proportionem. Et dicitur p̄portio ser q̄ altera vel emiola sicut. n. 6. cōtinēt quattuor & mediū de quattuor: sic nouē p̄tinent. 6. & mediū de 6. Eadē est elemētōz p̄portio. nā ignis & aqua i duabus qualitatib⁹ p̄ntis sūt. & h̄ colligāt vno medio. I. aere q̄ sic cōuenit cū aqua in humiditate sic etiā conuenit cū igne i caliditate. quare sequit q̄dnt p̄posite fore satisfactum.

Nonā q̄ sit solis & lune meatus & effectus.

Nonā q̄d quis solis. Hec est nona & vltia q̄dnt secun de partis semicirculi cathedre cratōis qua solis lūez mea t⁹ atq; eorūde effect⁹ mirabiles indagāt. p̄ro cui⁹ eno datidē materie standū arbitroz potissime sapiētū astrologoz asseritōi q̄ a veritatis tramite haud quāq; deuiātes dēi optimū maximū inter ceteras stellas duo lumaria. I. solē & lūaz mūdo p̄fecisse autimāt: q̄d ē sacra atq; vetusta testat auctoritat atq; quotidiana p̄probat exp̄ictia. tri buitq; eis motū inter se difformē sicuti & aliis q̄nq; plāetis sub signoz cingulo. q̄nq; n. a terra & seuiicē elongata sūt q̄nq; apporximāt. q̄nq; seipsis cōiūgūt q̄nq; elōgantur. aliaq; & ad alia diuertūt motu p̄nti i theorematib⁹ astrologoz & p̄cipue p̄tolomei tā dudū certissime dem̄strāt. Insup dedit eis p̄tātē oīz gñandoz atq; gñatoz sūt p̄ eoz defectu: quos orbes si absurde dictū ē ab Arist. cū i pt. Scdm̄ accessū & recessū solis i octauo circulo sūt gnātiōes & corruptiōes i istis inferiorib⁹. Op⁹. n. lūe solis maximū est tū p̄p corpi sui magnitudinez q̄ terrā centies se ragefies series excedit vt etiā supra dixim⁹. sūt & lūis sūt formalitatem. ab ipso enim veluti a fonte inefficienti cetera sidera lumē certū est mutare. Que & alia paucis metriculis p̄plecti cupiēs martian⁹ capella sic solē alloquit Ignō ti vis

Ignori vis celsa patris vel pia ppago. fomes sensifcus
metis sds lucis origo. Regnū nature de? atqz assertio di
ni. Mūdanusqz ocul? fulgor splēdētis olimpi. 7c. quare
7 scdm pictagoricos cor celi dicebat. Lūa aut maris 7 aq
rū 7 oium que eis sunt vna atqz moderatrix constituta est
qđ plurib? expmētis tam in mari 7 fluminib? qđ ē i vege
tabilib? acceptū est. hor. n. hūilitas maxima ē vti cucur
bitari atqz medullarū humanorū ossū ac oīz viuentium
astrorū sapiētes res mltas i suis virtutib? expi sūt. quē
admodū suis scriptis posteritati reliqrit. silt 7 medici cer
tificātes oīs egritudines aut ad bonū aut ad malū fm. 16.
loca circuli qđ luna ptergradit quōlibz terminari quo spū
pilo pnosticoz ait ypcras. Et qđdā celesti i quo oīz ipz
medicū fuidē. Lū? n tāta ē prudētia mirabil? ē nimirūqz
stupēda. 7c. Mīs at oib? vt pmissa sunt iūlect? pīs arbi
tror? vltimā h? scđo pīs 7 similiter oēs alias absoluisse qđ
nes quare ad tertiā 7 vltimā semicirculi ptē ē accedēda.

Ultima semicirculi planities pponebat.

Ultima semicirculi planities. In hac parte Boet? oñ
dit tertium ordinē qđnū in cathedra cratonis descriptay
ad quas sicut post primas ad secūdas filius icōstātie ar
ripiēdas se diuerit. sic quoqz ad has tam primis qđ scđis
fastiditū tandē se deuoluit. Et diuidit bec pars fm qđnū
numērū in hac vltima semicirculi parte descriptay. partes
patebunt in processu. Et dicit qđ vltima planities. i. sup
ficies semicirculi pponebat subaudi qđnes que sequunt.

**Notādū qđ fere hiles qđnes sunt qđ apud Virgilium his
versib? mēozā. Vñ tremor terris qđ vi maris alta tume
scāt. Obicib? rupis. rursusqz i seipia residat. Defect? solis
varios lunegz labores Vñ boiuz gen? 7 p. udu: vñ ym
ber 7 ignis. Arcturū plidas biadas geminosqz triones.
Quid tñ oceano pperēt se tigrē soles. Mibernia 7 q tar
dis mora noctib? obster. Idōtz prima ps lre nfe metro
legi sic. Cur tremor in terris cor concremat aera fulgur.
Cur maris erundat rabies gustulqz malignus 7c.**

Cur tremor in terris.

Cur tremor in terris. Hec ē qđ pīa h? vltime ptis qđ cā
terremot? suscitāt. Et dicēdū qđ cū de terremotu sit ser
mo nō est intelligēdū qđ toti? elemētū terrenū ascēsus fiat si
ue descensus. neqz ēt estimādū terrā ipsam moueri circu
lariter 7 celū gescere 7 sic de singulis. qm terremot? 7 im
possibilis oīno ē: qm vt ex mēte vult auerōis ēt si oēs dñ
descenderēt terrā h? mō mouere nō possent: s; estimādū ē
terremotū ipm ēt ruīnā tremorē atqz titubationē pulso
nē pforationē scissionē 7 subuersionē vti vult Albert? ex
cralatiōe calā 7 sicca in terra pclusa atqz petens exitū. vñ
psterādū qm sol 7 stelle calefaciētes generāt ex terra cra
latiōes multas qđ iterdū nō hntes faciliē exitū rōne frigidit
tatis aut pluuiaz claudētū seu pstrigētū porosa iūcē fu
giētes dñū pgregāt. 7 fortificate p antiparistēm violēter
cū magno ipetu erēūt cāntes terrēotū. Idōt ēt fieri terre
mot? ab exalatiōib? vētosīs iūātib? trā d nocte pp fugā
rū qđ faciūt pñles motionē clausis poris ire a ffitate noctis

Cur concremat aera fulgur.

Cur concremat aera fulgur. Hec ē qđ scđa h? vltime ptis
7 ea qđrit qre fulgur pcremat ab effectu aera h? tñ qre ē
qđ sit cā gnātionis fulguris atqz coruscatiōis. vñ nota p
Aris. i. methēoris coruscatio cōphēdit fulgur 7 fulmē. nā
pprie dicta coruscatio ē apparitiō sbita vaporis subtilis
istāmāti euancēctis i aere sine descensu ad terrā. fulgur
vō ē ignis subtilis grossior tñ coruscatiōe ad terrā dēdēs
qđ herbas penetrat atqz res molles. vt refert. 3. phisice Al
gazelis. fulmē vō ē vapor ignis? cōpact? 7 solid? ipetuose
cadēs maioris vis qđ fulgur. pcutit. n. qđ tāgit. penetrat 7
vrit. diuidit. scindit. 7 nihil corpale ei resistit: qre dñt Jli
dor? qđ fulgere. idēz ē qđ ferire. b? tñ tria 7 differūt eēntia
liter: cū sint de eadē mā spē de eadē cā effectiua spē. i. ca
litate 7 ffitate. Solū aut accitālir differūt vt supra dñi
ē. qre expīa cā gnātiōis vñ? oīuz gnatio pīa ē. qre dñ

cēdū cū Aris. qđ b? oīa cānt ex vapore aggregato i nubib?
et eaz vebemētū collisione attrito 7 istāmato. et fm diuer
sitate h? vaporis pp admixtiōēz diuersaz terrestritatis vl
nō diuersificāt solū accitālir vt dictum est. qre 7c.

Cur maris erundat rabies.

Cur maris erundat rabies. Hec ē tertia qđ h? pīs qđ qre
tur qre rabies. i. estus maris erundat habūdātē excrecit 7
decrecit. Vult dicere qđ ē cā fluxus ac refluxus maris. Et
aduertēdū. mare fluere atqz refluxere triplr intelligit. vno
mō ab aglone i austrū et ecōuerso. scđo agitatiōe ventoz
tertio nālir regulariter oī die nālir bis. Idm? flux? ac re
fluxus ē. pp aqū i eis locis habūdātā atqz eleuationē:
et id cū aq nālir fluit in locū decliniorē necesse ē aqū i au
strū fluē. Ecōtra vō fluit ab austrū i aglonē pp aqū ibi
multū tumefactā et pñter vtute solis multū eleuatā. Scđs
flux? violēt? ē ad oēm ofiaz positionū. tertius aut fluxus
ē ab istuētia lune qđ tā lumine qđ influētia hñdī cānt flu
rū ac refluxū: Et qđ b? sit verū qđ ad lunē pz qm rarefactio
et tumefactio maris vidētur ē rōne luminis lune cū oē lu
mē sit calefactiū et rarefactiū. Quātū vō ad istuētiā silt
patēs ē. qm lūa suo solo lumine hūc fluxū cāre nō possit.
pz. qđ si sic tñc in qđraturis maior ēt flux? 7 reflux? qđ in
pñctiōe. qđ expientia falsū ē. necesse ergo est vna cū lumi
ne istuētiā coagere. vt sic lumē cū istuētiā sint cāe flux? at
qz reflux? hñdī. Est igit dicēdū qđ sic alia p caliditatez al
terat cibū et p aliā vtutē ipm attrahit ita cū flux? dicat tu
mefactionē et alterationē lūa mediāte lumie tñc. facit ma
re et p virtutē occultā ipm attrahit sic magnes ferrum ab
oriētē i meridiē atqz occitē ad āgūlū noctis. a meridiē at
i occis et ab āgulo noctis i oriēs refuit qđ lūa suis vtuti
bus per amplius directē non respicit mare. et sic quodā
modo priuatiue dicit cā refluxus. quare etc.

Gustusqz malignus.

Gustusqz malignus. Hec qđta qđ de falledine maris qđ
rit vñ cāet. Quare iuxta Aris. sniaz. notādū. pur ipse vult
illi. de sensu et sensato. Sapor ē passio hūidū a sicco terre
stri ita qđ ex alia et alia mixtiōe siccū terrestris cū hūido re
sultat aliud et aliud sapor. qđ cū falledo sapor sit necessa
rio. pñit ex mixtiōe siccū terrestris cū hūido s; nō simplr
siccū s; adusti. qđ pz in lūuio qđ non sit excellenter salūz
nisi fiat fortis calefactio et austio cinēz. et silt de vīa vt
apud medicos pbatissimū est qđ posita eternitate mundi
necessario ponit mare eē salū. in eo. n. ē multuz terrestre
adustū derelictū exalatione calida et sicca est ibi quodam
modo aqua pura admixta supueniente calore solis deco
quentis et facientis hūidū eleuari: vt pz ad expientiam
g? etc. Et hñ dicit posita eternitate mūdi qm stanū? crea
tus fuerit posita p magnū tps mare salū neqz exstebat

**Que sit natura penator estuialiū i hyeme de fi
ciētū 7 cōuersū. Quid grādinis rotunditas.**

Que nā sit pennator. Hec qđ gnta qđrit de his auib? qđ
hyeme recedūt a nobis et estate reuertūt. Ad qđ dicēdū
qđ ex his auib? sunt cōiter hirundo atqz cicōnia et id gen?
et sunt ex auib? paz calorū nālīs hñtib? qđ minime a frigo
rib? pseruari pñt cedūtqz i iūoitu hyemis ad regiones ca
lidiores: qbus tā victū qđ aeris salubritate cōfouerī pos
sint duce natura. Quid grandis rotunditas. Ad hāc qđ
nē serā dicēdū grandinē pñno ad rotunditatē declina
re eo qđ gnāt ex nube diuisa i guttas qđ fugientes dñū ten
dūt ad rotunditatem qđ est figura pīa atqz pfectissima vt
alias bz declarari. Et est ipfio qđ nō gnāt nisi i media re
gione aeris: qm nō i supma pp excessiū calozē nec in inf
ma pp remissam frigiditatem ex reflexione radiōz solariū.
multa enī et grossa materia non nisi per excessiū frig? cō
gelari pōt. qđ solū in media regione aeris generatur.

Milis prolixitas. Nebule potentia.

Milis prolixitas. i. longitudo qm non sic grādo ad rotū
ditatē tēdit. Ad hāc qđne septimā dico qm nix gnāt ex va

Spretisq; p̄dictis, et h̄c q̄ntū instabilitatis genus ipsius i. cōstantie filii adnectēs dicit. Spretis p̄dictis v̄tpote. i. sic solutionib; difficilib; sup. q̄nū p̄missay filius inconstātie iqt. ego istā. i. itendā decetero. i. deiceps aduerbiū est difficilib; p̄ceptis. i. documētis. p̄tolomei illi? astrologo rū p̄cipis. sed sup. iqt cū gradus. i. ille p̄tides signoz sup. celestiu atq; discursus. i. variū mor? p̄lactay sine altitu die turris nō p̄t cōphēdi facit v̄isu qd faciā. et p̄sus de sperās. Adiferū iqt ē me ē h̄olem. v̄tinā. optantis ē p̄of sez exuere humanitatē atq; afinitatē. i. nām afini iduere. et b̄ sp̄e p̄mutata. C. Morādū q; p̄stholome? de quo in litte ra nontagi filius regis egypti erant. de q; Aug. 18. de ciui te dei dicit q; multos iudeos i egyptū trāstulit neq; p̄bila delphus quē et studiofissimū dicit sed vir Alexandrinus p̄biludensis sapiay alimagesti dignissimus demōstrator atq; mltor voluminū astrologie. i. Quadripartiū Allar be. cosmographie; opticoz; plāstperit; imaginū atq; alio rū plurimoz editōes nobilissimas posteritati reliq;. hic idē p̄stholome? sicuti et sui p̄decessores plurimi hermes. i. atq; Azarebelus et alii totalem celestē circulū duodecē signorū imaginibus quo ad eā p̄tem quā zodiacū dicitm? cōpleri descripsit. q̄dlibet aut signū. 30. gradib; secuit. ad quoz gradū noticiā cū filius incōgātē fastidio retētus peruenire minime valuit. filr quoz planetay motū hūa nitatem in afinitatē optabat p̄mutari estimās melius sub radi atq; indocili afinitate vitā bestialē degere q̄ sub dei imagine creatoris mirabilia indagare.

Sic ergo discipuli sūma maḡatū subiectio exer citū attētio cū ai b̄uolētia et ingēū docilitate: spe ciey luxurie enitātō felicitay p̄stātie d̄bita p̄fessio C. Sit ergo discipuli summa re: In hac pte Boetius er ex p̄lo p̄introducto totius p̄cedētis capli serie epilogādō cō cludit dicēs. Nā oia ista q̄ p̄missimus tā de icōstātie filio q̄ alia i b̄ atq; p̄cedenti caplo exēplarit recitatis cuiq; cōtingāt sit discipuli summa subiectio maḡatū: sitq; di scipuli attētio exercitiū: et b̄ quo ad p̄mū i quo subiectio ip̄a p̄stare d̄mofit cū ai b̄uolētia et illud p̄ scō. atq; doci litate igēū quo ad tertiū. q; p̄ r. euitatio. i. fugatio sp̄ez lu xurie. i. q̄ in coitu que i ornatu atq; q̄ i crapula atq; cōmē s̄tōib; p̄stāt put b̄ atq; alia i p̄lo p̄cedēti caplo edocta sūt atq; sit discipuli p̄fessio debita. i. ordinata felicitay p̄stā tie Et b̄n felicitay qm̄ bec sola ē q̄ q̄s p̄mū sui laboris di. gne p̄seqf. p̄secutiay felicitay stabilit put bec et alia i p̄ci pio capli hui? nō icōgrue adducta sunt quare de hoc capi tulo tertiū atq; p̄cedentibus dicta sufficiant.

Capitulum quartum.

Quia siq̄dē sup̄ius expedita d̄ schola riū informatiōe sūt insira. Nūc de co rū sagaci p̄uistiōe breuiter ē tractādū.

Ergo hūani corp̄is cōplexio flegmate sāgu ne colera et melācolia p̄stāt suffulta: ab aliquo p̄ dcōz; necesse ē quēlibet elicere p̄ccinentiam.

Capitulum quartum.

Quia siq̄dē sup̄ius expedita re. Hoc ē capl; q̄r tū b̄ libi totalis. In quo boeti? post supradcā determinat de sagaci scholarū p̄uistiōe. Et v̄i uidit b̄ capl; i duas p̄es p̄cipales. nā i p̄ia determinat de sagaci scolarū p̄uistiōe. et b̄ q̄ ad eos schola res q̄ rerū coplis p̄stāt: atq; necessarios oib; p̄lo cornu habūdāt i scōa v̄o facit b̄ idē: sc̄s ad illos q̄ paup̄tate gra uari quotidianū victū labore atq; idustria medicare cogū tur. ibi. Nā paup̄tatis. Nā p̄a ps adhuc i tres p̄es diuidi tur. nā p̄io facit b̄ qd dēi ē q̄ ad ea q̄ p̄plexiones schola riū respiciūt. i. scōa q̄ ad ea q̄ res ipsas exteriores p̄sonam v̄sidiātes et famulos p̄cernūt. i. tertia v̄o q̄ socios fideles p̄tigit. scōa ibi. Lū āt idiscrepās. tertia ibi. p̄rudētis v̄o Nā adhuc i duas. nā p̄io facit qd dēi ē. scōa qdā p̄i?

dem circa subiectōes discipuli erga maḡus reassumit ibi. felicitay discipuli re. Nā adhuc i quatuor s̄z quatuor cōplexio nū ḡia. Nā p̄tes patebūt. Et p̄io p̄tinuās se p̄cedētibus dic q̄ oia q̄ sup̄ius expedita sūt ipsa sūt insira. i. data et dcā ad scholarū informatiōē. nūc v̄o qm̄ ipsa nā p̄ se nō ē suffi ciēs in speculādō nisi affuerit res sc̄dē: q̄rū fortia ē d̄nā: id tractādū ē breuiter de sagaci p̄uistiōe scholarū. et b̄ ne penuria atq; egestate a doctrina atq; studio quolibz; retra hāt. s̄z cū cōplexio hūani corp̄is p̄stāt suffulta. i. munita f̄late sāguie colera et melācolia. his dico quatuor hūonibus corp̄is necesse ē quēlibz; s̄. h̄oem elicere. i. extrahere sup. et h̄i quatuor hūonib; p̄eminētā. i. d̄nū quoddā quo d̄noiet. v̄it dicē ex quo hūanū corp? ex his quatuor hūonibus cō stituit: necesse ē cū h̄mōi hūiores alē ad altez sūt d̄nū qdā i ip̄so corp̄e d̄nari qd ip̄m denoiet vt. i. sit aut melācolicū aut flegmaticū aut colericū aut sāguineū. C. Morādū hūo rē corp̄oz sensibiliū materiale p̄cipiū: Et sūt i corp̄e hūa no quatuor vt iā dēi ē q̄ vt dicē Joānti? vocāt elemētōz; si li: co q̄ vnusq; eoz ex eoz originalr cōstet q̄litate. h̄i q̄ tuor humores i quātitate et q̄litate cōlitate p̄portōe debi ta obseruātes oia corpora sāguine h̄ntia p̄ficiūt nutriti ac custodiūt in debita p̄sistētia sanitatis: sicut ecōtrario er eoz ineq̄litate siue isectiōe ihermitate generāt et iducūt. fue rūt. n. bi hūiores necessarii vt dicit Galien? sup. amplexi mis p̄ocratis eos Chimos vocās necessarii multum ad corp̄is p̄sistētōes. ad ip̄i regimē et p̄seruatōes atq; cō tinētē dep̄dētōz in corp̄e restauratiōes: neq; tñ cōlib; vir tutib; simplr i corp̄e sūt subsistētes cū oppositi eēt ergo sit stare nō potēt s̄z solū p̄portōali cōlitate vt sic iter eos v̄n illorū d̄nūz obseruēt q̄re dēi ē i l̄ra necesse ē quēlibz; elicē p̄eminētā re. i. b̄re q̄ndā hūorē i se p̄ cetis d̄nāntē.

Melācolico v̄o pigriciei timorizq; subiecto lo cis secretis et āgulosis strepituzq; carētib; incisq; parū recipiētib; studere ē oportūnū. Saturita tēz declinē serasq; cenas p̄cauere. Motibusq; mediocribus gaudere ad nature studiū. put stu diū desiccatio eregerit. plenaria potus receptiōe ad mēsrā cōfoueri ne nimū studiū p̄teruitas tifiq; generet anbelam thoracisq; strictitudinem.

Melācolico v̄o pigriciei re. In hac pte Boc. offit sp̄a liter quō discipul ac scholarib; p̄m suā p̄plexionē d̄z p̄i deri circa studiū victū vestim atq; loco quo ad eos p̄stāt q̄ i hūore melācolico plus ceteris sup̄stare noscūt. Et dic q̄ oportūnū ē. i. p̄gruū melācolico subiecto pigriciei studere locis secretis et āgulosis. i. āgulis plenif qm̄ ip̄i sūt timidi nātr. et idē in latis atq; spactosis domib; studio vacarēt atq; a longe v̄mbraz respicerēt i timorē possent adduci at q; iādē studio frustrari. locis et carētib; strepitū et b̄ p̄p d̄ bilitatē cōplexiōis q̄ nō ē capar tumult? locis et paz lu cis recipiētib; b̄ ē obscuris. et b̄ ob v̄isus debilitatē et stima rie oib; i locis solitariis et his q̄ hūic cōplexiōi magis que nire noscūt. In sup oportūnū est ip̄i melācolico p̄cauere saturitatē. i. ciboz repletionē declinē ab effectu. i. onerosā et b̄ p̄p debilitatē virtutis digestiue cū in ip̄is calor nāl tenuis sit atq; paucus. natura v̄o frigida ad modū sup̄ba b̄ndet. et sit oportūnū ē ip̄i p̄cauere cenā serā. i. tardā et oportūnū ē ei gaudere potib; mediocrib; vt. i. acuitatem atq; fumositatē nō hēant vt ē vinū fumosū qd oio d̄rum est siue nature sicuti et cūlibet. ip̄m. n. sicuti et i p̄cedētib; iā edoctū ē studiū atq; p̄plexationes obnubilat atq; a via doctrine p̄sus adducit. s̄z nihilomin? oportūnū b̄ ē ip̄s p̄foueri. i. nutrirī p̄laria. i. copiosa receptiōe pot? et b̄ put desiccatio studiū requir. ne p̄teruitas. i. curiositas nimū stu diū sup. qd ersecatiū hūoris ē radicalis sicuti et q̄libz; cu ra ghet tifiq; hūic morib; anbelā. i. anbelatē strictitudinēq; thoracis. i. pectoris. C. Morādū melācolicē et melācolia dicit? ē: q̄ ē sāguinis nigri cū felle m̄xto. et ē p̄plexionū p̄f

Capitulum

fiat qd nēpe a melā. qd ē nēpe a chole fel eo qd ē ex nigri
sanguis fecit admixta habundantia fellis. Inde melancolicus
ētiā p̄prietates a mores atqz nā cōiter bis versib⁹ recitat
Inuidus a tristis fallax luteiqz coloris. Itaqz ergo fraudis
timidus vertig⁹ tenacis qm̄ p̄cus est. Assimilaturqz hec
cōplexio terrene cōplexiōi qd ffa est a sicca sic a melancoli-
ca. Et h̄ hec cōplexio teterrima sit vt p̄dm̄ ē nō eo minus
affirmādū ē pene oēs viros claros qd aliquid laude dignum
posteris reliquerūt hac cōplexiōe habundasse cū comple-
tio hec boniam p̄stet memoriā p̄pter aquā a terram vt
ex mente probat Raymundus lull⁹ in suo ope astrologie
aqz enim vt inq̄t ē restrictiua auara a iressiua a terra ē sub
tectū sp̄itū in quo durat iressio sp̄ez que memorate sunt
homines ergo melancolicū marie dīponūf ad magnas
scias acgrendas a h̄ p̄ multiplicatiōē pluriū sp̄ez h̄icqz
nō absurde putādū est maiore p̄te p̄boz melancolicos erū-
tisse. qd attēdes p̄ba lib. p̄bleumatū ait. Quicūqz excellē-
tes fuerūt viri aut h̄ p̄iam aut p̄olitiā aut p̄oesim aut ar-
tes vocēf melancoli. eteni hercules fuit h̄ nāe. a occupāf
ab egritudinib⁹ qd fuit a nigra colera. iō ep̄ilēticoy egritudi-
nē ab hercule antiqz sacz mōib⁹ a herculeum vocabant.

Acta t̄ilis ē vlceraatio pulmonis cū p̄sumptiōe totius cor-
poris stringit nēpe hec vlceraatio cānā pulmonis qd fit i spi-
ratio atqz respiratio aeris a hinc t̄ilissim anhelā. i. anhelan-
tē puenit appellari vt in l̄ra. inde p̄ific. Itē thozar pect⁹
ē vel pectoris ps illa qd ē a collo vsqz ad stōm quā nos vi-
cimus archā. qd ibi archantū sit. i. strati quo cetera arcenē
Dicif et thozar lozica alias. vñ. Job. 12. Subsistere non
poterie nec basta nec thozar. a definit accusatiū? em vel i
a idifferenter. vt thozacem vel thozaca. a accusatiuus plu-
ralis in es vel i as vt thozaces vel thozacas vñ. Virgil⁹ i
to. Tela trūcata viri i bis sex thozaca petuntur.

Flegmaticus vō licet strepitu vigentibus edi-
bus lucisqz capacissimis p̄ceptis studiis pōt ifoz
mari. Moeculis plenioribus potest sustētari. Li-
bariis oigenisqz confoueri. Venereoz accessu si
phas ē dicere mēsuris p̄molliri deberet.

Flegmatic⁹ ac. In hac pte Boetius insinuat qd loc⁹ flu-
diū a qd dīspō nutrimenti cōpetat flegmatico. Et dīc vō p̄ h̄
flegmatic⁹ pōt informari p̄ceptis studiū i edib⁹. i. domib⁹
vigētib⁹ strepitu h̄ ē murmure atqz clamore atqz domi-
bus capacissimis lucis h̄ ē domib⁹ aplis aptis atqz luci-
dis. Et hec qd ad locū. pōtqz sustentari. i. p̄oneri poculis
plenioribus. i. plenis a habūdātib⁹. a h̄ p̄nēs p̄ p̄cto
positi ē poculi p̄ p̄cto. a pōt p̄oneri cibariis oigenis. i.
oim̄ genēz. a hec quo ad victū dē sunt. a sequit⁹ si esse
phas. i. licitū dicere ipse flegmatic⁹ deberet p̄molliri mē-
suris. i. i mense semel accessu venereo. i. coitu. Actādū
ex qd p̄plexio h̄ flegmatica aqz similis ē iō f̄ia a hūida col-
locat. q̄re sōnt multū appetitiua ex sup̄habūdātia aqz a frī-
giditate. hinc nō iucerto p̄gruū reputat flegmaticū locis
tumultuosus atqz lucidis iformari. qm̄ si i locis q̄tis atqz
obscuris studio iūberet ciuissime nā cōplexiōis iustigae
somnialetia detineret. h̄ qm̄ cōplexio sua p̄pter frīg⁹ at-
qz hūidū obliuionis germana p̄stet pueniēs est ipm̄ pocu-
lis atqz cibariis calidis atqz oigenis. s̄llr a actu venereo qd
p̄fricatioe sua calozē excitat cōfoueri atqz demolliri vt sic
qd nā negatiboz atqz potū diuersa a opposita tribuat
exhibitiō h̄icqz sp̄matis habūdātiā q̄pp nō idēdē ē ip̄of
post mensem actu venereo exhilarari. Cōditōes et fleg-
maticoy atqz nā s̄llr a mores bis versibus memorātur. hic
Snoletus piger in iutamine multus. Itā retineus sensu
pinguis facie color albus.

Sanguineus at cui⁹ cōplexiōis fauorabilior ē
cōpago: oib⁹ edib⁹ vel locis pōt adaptari: quē in
dēdo sepius nouimus p̄foueri grauissima qōe qd
si obliquatib⁹ h̄icqz parietes solus occilaret. Tū

in hoc semp nō ē p̄fidēdū h̄ic cibariis letiorib⁹
potib⁹qz gratissimis decet hilarari.

Sanguineus at. In hac pte Boetius ondit qd locus flu-
diū a qd dīspō nutrimenti cōpetat sanguineo. Et dicit. San-
guine⁹ at ē cōpago. i. p̄dictio vel cōpositio cōplexiōis est
faueabilior. i. melior ceteris. qd t̄p̄atō atqz purior p̄p̄ f̄ia
guinis dñim pōt adaptari oib⁹ edib⁹ vel locis. h̄ signū
q̄si subdēs ait. Qm̄ ip̄s. i. sanguineū nouim⁹ sepi⁹ cōfoue-
ri qōne grauissima. i. difficilima ludēdo qd si occilaret. i.
videret atqz respiceret parietes h̄icqz. i. ocul⁹ obliquatib⁹
i. obliqz. q. d. qm̄ nouim⁹ sepi⁹ plus p̄ficere sanguineos lu-
dēdo qz p̄fide meditando. Dehic restrigēs h̄ qd dīc-
rat dicit. tū nō ē sp̄ p̄fidēdū in h̄ sup. p̄narrato. a decet
i. decēs ē a oportūū hilarari. i. letificari h̄ic. i. sanguineū
cibariis gratissimis atqz potib⁹ leuiorib⁹: sic enī sua p̄ple-
tio expostulat qd lenitatib⁹ gaudet atqz leticia cū aerea sit
calida atqz hūida et nā. Actāda ex qd sanguineus hilarita-
tē atqz leticiā p̄tinuo desiderat p̄p̄ bonitatē sue cōplexiōis
q̄ calida ē a hūida quib⁹. i. caliditate a hūiditate vita hoīs
p̄p̄stat pueniēs ē ipm̄ oib⁹ locis amēis letis atqz mūdis
adaptari. Itā at qd dīc sanguineū p̄p̄ ludēdo qz mediā-
do p̄ficere nō absurdū ē. fac nēpe h̄igeni sui viuacitas qd
i s̄bictō molli sue imaginatiōis radicaf. neqz tū ita stabi-
liter itellecta atqz cōp̄bēsa retinet sicut melancolic⁹ p̄p̄ cō-
plexiōi admittit hūiditatē qd poti⁹ obliuiois qz memori-
mē ē. p̄p̄ tū flegmatico retinet p̄p̄ calozē hūiditatem admittit
Et h̄ic sanguineoz p̄ditio nā atqz mores facit bis metris
denotant. Larg⁹ amana hilaris ridēs rubeiqz coloris. cō-
stās carnosus satis audat lurroriosis. Alia littera h̄. Lā-
tās carnosus ac. Actādū put refert Suetonius h̄icqz
ē oculoz āgulus vbi putredo colligif: a qd qdā ex nimia
lasciua solēt retorq̄re oculos ad h̄icos. Ide dīc h̄ic⁹ h̄ic⁹
caper alal fasciū c⁹ oculi ad libidinē i trāsfuerim aspici-
unt a ad h̄icos retorq̄nt. Itē bilario. i. letifico. vñ. Ada-
crobi⁹. verba nō min⁹ qz vñ h̄ilarat p̄mū a corripit la-
vñ orati⁹ i eplis. Oderūt h̄ilare tristes tristesqz iocosi. ac.

Colericus vō pallide effigiei plerūqz subiectus
solitudini supponat: ne nimii strepit⁹ auditu bilē
ifūdāt in totā cohortē sicqz magistratus venerabi-
lē ledat maiestātē. Qd qd magistratus lesio vitāda ē
Hūc cena grādiori nouim⁹ sustētari: potuqz for-
tiori deliniri. Cauēdū ē aut ne litis horroz pot⁹
administratiōe isti⁹ rabidis mentib⁹ extrahat.

Coleric⁹ vō pallide. In hac pte ondit Boetius qd loc⁹ flu-
diū a qd dīspō nutrimenti cōpetat colerico. a dīc. Colericus
vō subiect⁹ plerūqz. i. sepi⁹ pallide effigiei. i. faciei sup̄pō-
tur. i. submittat. sp̄. i. p̄tinuo solitudinē. i. loco solitario. a
h̄ ne ip̄e p̄mor⁹ auditu nimii strepit⁹ effūdāt bilē. i. itā i to-
tā cohortē. i. societate a sic ledat. i. offendat venerabilē ma-
iestatē maḡat⁹. a exclamās i lesionē maḡisterti inquit. O
qz vitāda ē lesio ista maḡat⁹ a hec circa locū dē sunt. h̄ic
circa nutrimentū versat. d. Et nos nouim⁹ sustētari hunc
grādiori cena atqz deliniri. i. nut̄iri potu fortiori. Et cir-
ca h̄ cautelā obfūdāda ondit. d. s̄ tū cauēdū ē sup. i. exhi-
bitiōe cibi atqz pot⁹ h̄mōi ne extrahat. i. excitef ex mētib⁹
rabidis. i. furiosis isti⁹. i. colerici error. i. p̄fusio litis a h̄ er
pot⁹ h̄mōi m̄stratiōe. q. d. summo p̄fidēdū ē ne nimia
pot⁹ exhibitiō colerā ei⁹ nimii cōmoneat atqz accēdat ne
locis lis atqz guerra h̄ic occasiōe fuscitēf. Actāda put
dīc Cōstātīn⁹ i pategni. li. 2. c. 2. Si corpi dñet colera cu-
tis erit glauca vel citra. a h̄ ē qd i l̄ra dīc. coleric⁹ s̄bictus
pallide effigiei ac. s̄qz ip̄i qd dñiz h̄ i hūore patiūt gñalr
iracūdiā a i m̄asueti leues iustabiles ip̄emoti. qd sob̄rē solitu-
di abdicari iubēf. put l̄ra sonat ne bilē i socios offēdat. a
erpone bilē. i. itā. Est. n. bilis vt volūt grāmatici ire sedet
vel amaricatio ex fellis cōmotiōe p̄cedēs. Sic a p̄fio tur-
gescit vitrea bilis. i. ira. Proprietates at atqz mores h̄
colerici

colerici cōter his versibus memorant. *Arifut? fallar ira
scens prodigus audar. Astutus gracilis siccus croceiqz
coloris.* C Nota cohors lz ppr multitudinē rusticorū si
gnificet vt sic maior cohors. 500. minor vō. 300. pteat cōi
ter tñ p qñbz infinitudine pñt accipi sicuti i ista acceptū ē

C Si autem qualitates assignare ignorans sit. so
cietas: theozicos consulat seqz sic cognoscat.

Pluribus vō mentibus itiatū ē gnotyselithos:

C Si autē 7c. In hac pte Boetius antipophorizādo cuidā
tacite qñi rñdet. *¶* Dicit. n. qz dicere multa satis de cō
plexionū manerie pmissa sunt o Boeti. quā autē via i co
gnitionē hāz determinate deueniendū sit haud quāqz de
monstrať qđ āplius. Cui qñi Boe. rñdēs ait qđ si socie
tas scholaris sit ignorās assignare. i. discernere qñitates
.i. pplexiones qđ et qñtuor qñitates? deriuant vt supra mō
stratū ē. pñlat theozicos. i. sapientes medicos i his pñul
tis sine dubio se cognoscat atqz pplexionē suā. *¶* Plurib?
autē mentibus est intimatū grecū illd gnotyselithos qđ in
latinū versū tñ sonat qñtū cognosce teipz. qđ de celo pro
cessisse legit. vñ Macrobi? li. i. de sōnio Scipiois. de celo
ingt descendit Gnotyselithos. i. scito teipsum.

C Felicitqz discipuli discretio magī atui gaudeat
subiici eūqz metuendo diligat. fidelisqz existat.
Nec ei sub picturate dilectiois obtutu albinus
existat detrabēdo. Quid enī detractore negus.
Abbe magī atus detractori. Etia si fuerint mille
cū eo veniēti magīro. assurgat p loco 7 tpe salutā
do caputqz iclinet: eūqz si inbeat assequat: māsi
niqz eius si possit se iserat cohabitādo. vt sic casti
gatus nō solū se remordeat verūctiā si locus as
fuerit ad eum confluat inquirendo.

C Felicitqz discipuli discretio. In hac pte Boetius qđdam
pri? dem circa subiectionē discipuli erga magīstrū reallu
mit fm qđ subiectionē ipsa potissimū ad aptitudinē eius cir
ca magīstrū adminiculat. Et duo facit. nā pzo debitam
discipuli erga magīstrū subiectionē vberius qđ an pmo
net. scđo circa b cuidā tacite qñi rñdet ibi. Si autē. Et vi
cit pzo discretio felicit discipuli gaudeat subiici. i. suppoi
magīstrui. i. magīro. qz p et. diligat eū metuendo 7 existat.
i. sit fidelis ei sup. tā verbo qđ ope. nec existat ei albinus. i.
non inseqē mores atqz violentiā albini q nepbando scele
re magīro suo vti supius iā explicatū est man? iniecit vio
lētias. i. detrabēdo ei sub obtutu. i. aspectu dicte dilectio
nis. Et deinde qñi inebēdo cōtra tales. dicit. qđ ē ergo ne
qus. i. pei? atqz sceleratū? bñdō detractore. vbe iteriectio
ē execrātia vel maledictiō. vbe detractori magīstrat? in
de reuertēs ad psuadēdū scholaris reuerētiā ē erga magī
strū subiectionē dicit. Scholaris ē assurgat. i. reuerenter
magīro suo venienti ēt si fuerit mille cū eo i pñortio: 7 b sa
lutādo eū p loco 7 tpe. qz p 7 scholaris ipse iclinet caput
suū in obediētie signū. qz p 7 assequat eū. i. magīstrū. 7 b
si inbeat. i. mādēt. qz p 7 supple scholaris iserat. i. imit
at se māioni. i. habitatiōi ei? .i. magīstri cohabitādo cuz
ipō si pōt. vt sic ipse scholaris castigat. i. magīstri pñtia si
solū se remordeat. i. castigat atqz mores cōprimat. vey p
b ēt pñuat. i. accedat ad eū iqrēdo supple d dubiis occur
rētib? .i. b cū loc? 7 tps. i. oportunitas circa bec affuerint.

C Motādū ē sicuti in supiorib? tactum ē. ad b vt magīster
metuat atqz reuerat d3 l se qñtuor hñc pñcipalit. primū
qđ sit scia illustrat? : 7 b ē qđ sapie. xvii. dñi ē. Aliqz loqrif
f. docēdo discē pri? audiēdo. scđm qđ humilis 7 benignus
7 b dñc Grego. in canone. b h3. xvi. di. tertiu qđ sit inocē
tia decoratus qñi vt ait Grego. omel. vi. lib. ii. Cū vita do
centis despiciť 7 ei? qđ doctrina contēnē. hñc Seneca
epla. vii. *¶* Plus hoies oculis qđ virib? credunt. quantum
qđ sit expientia certificat? .vi. s. recte doceat 7 artificialr.

vnūqueqz fm suā capacitātē 7 fm cuiuslibet artis erigen
tiā. 7 bec oia clari? i pñcipio. vi. capli b? declarabūt.

C Si autē discipulus magīro suo semp vt necessā
riū ē nequeat exhibere pñctias. tñ ppter māsiōis
distātiā: tum pp alteri? rei cām: dicticas semp la
teri suo habeat pzomptiores cedulas de quibus
diligēter imprimat qđ cōscie pprie nouerit inti
matū: eiusqz explicite. iquirat dubitatū.

C Si autē discipulus. In hac pte Boeti? cuidā tacite qñi
rñdet. Et dicit qđ si discipulus neqat adhibere magīro suo
pñtiā ipedit? ac retract? : tñ pp māsiōis distātiā: tñ pp cāz
alterius rei sicuti tñ cēt necessāriū fm pri? oca. qđ agēdu
scholaris ipse. supple si bec facere neqat: hēat semp dicti
cas has tabulas pzomptiores. i. pzomptas lateri. vt pro vel
cedulā. i. papirēā vel pecorinā. qđ. i. vel dictica vel cedu
la iprimat. i. inscribat diligēter id qđ sēferit. i. nouerit iti
matū. i. declaratū. sup. a magīro vel alio quouis pprie sue
cōscie. i. intellectui quozqz p 7. i. gnat. i. iterroget eū. i. magi
strū habuerit copiā explicite. i. māfesse dubitatū. *¶* Ad oī
dum dictica est multifoliaris tabula dictatozibus apta. 7
dicitur a dicto as. quod rethozum est. vnde quidam. Ele
rice dicticam lateri teneas vt amicam.

C Cū autē indiscrepās pueniēs qz affuerit cōnerio
cōmēsaliū ānuā: vel citior scđm ppositū cōmo
rādi voluntas: salis lignozūqz i estate fragmēta:
autūnoqz copiā vindemie melle triturā in capri
corno cōgeriē carniū: *¶* qđ pñctiēs est sanitatiqz
cōsentaneū scđm facultatē vnū cōponere: ne ar
tocopi mucore anxonarius anbelitū infirmet: 7
vini ispidi acor cordis secreta pfundat: carniū
laniste rācor: salisqz tritura fetoz iclusus itestina
corrūpat: lignozūqz defectus membra strabat 7
qđ: deterius est: ne assiduis icurib? igrassetur an
xonarius. Adagna vō discipuli ē cōmoditas p
utifacultas suppetit magīstrui necessaria exhibere
ne dū ei? ibiat executiōi rez vāliū idugleat cōpa
rationi. *¶* qđ absurdū ē magistratus egestas.

C Cū autē indiscrepās pueniēs qz 7c. In hac pte secūda
pñe pñs pñcipalis b? capli postqđ Boeti? oñdit quō sco
larib? pñdēdū sit sagaciter i his q cōplexionē eoz respi
ciunt: nūc vō demōstrat quō pñdēdū elidē sit i his 7 cir
ca ea q res exteriores psonas subsidantes 7 famulos pcer
nunt. Et duo facit. nā pzo facit qđ dñi ē circa res ipsas
scđo circa psonas ibi. Lotricū 7c. Et dicit. O qz. i. quātū
pñtaneū. i. pgruū atqz pñctiēs ē sanitati. i. scholaris cō
ponere. i. coaceruare in vnū fm facultatē. i. diuitias sub
audi suo determinato tpe v3 in estate fragmēta salis atqz
lignoz. in autūno. i. in b āni tpe copiā vindemie. i. vini. in
melle. i. tempore messis trituram. i. bladum. In capricor
no vō. i. in ea pte āni quā sol capricornū ingredit? pgeriet
i. copiā carniū 7 b dico cū indiscrepās. i. cōcordās atqz cō
ueniēs pñerio. i. pñctio cōmēsaliū affuerit ānuā vel citior
.i. breuior volūtas h3 ppositū cōmorādi. Et b cāz subitū
gēs ait. Et pñcā iō ita pgrēda suis dñt tñb? ne āxonarius?
.i. reuēditōr infirmet anbelitū sup. scholaris mucore tali la
magine artocopi. i. panis. 7 ne acor. i. corruptio ispidi vini
pfundat secreta cordis. Silr qz ne rancor. i. ranciditas car
niū laniste. i. macellaris corrūpat. qz p 7 defect? lignoz cō
trabat. i. gelu pstrigat mēbra. 7 qđ ē deterius ne anxonaria
rius. i. reuēditōr ingrasset. i. dñtē assiduis incurfib? .i.
accessib? p reb? necessāriis pñctulariter i oīs cōparādis.
Deinde cuidā tacite qñi rñdēs dñc. forte. o. tu ea q dñi
mus circa pñctiōes faciēdas tā p scholarib? qz eoz pñcē

Capitulum

salub' nōne ēt cōmoda sunt si magis spartiat. Cui rñdes
ait. q' exbere magratui. i. magis necessaria. s. q' ad victū
corporeis put facultas. i. copia scholaris suppetit. i. regit
est magna discipuli cōmoditas. Et rñne subiungēs lat. r
h' id ne dū mag' ipse inbiat. i. intendit exercitiōi. i. infor-
mationi eius. s. discipuli indulgeat. i. vacet cōpatiōi rerū
venaliū. C' Nota citus. a. vii. i. velox brevis vel repenti-
n' sic in Quidio de arte. Arte cite veloz rates remoz re-
giff. Arte levis curus arte regēdus amor. r Oratius in
sermonib'. Lita. n. mors venit aut victoria leta. C' Nota
her acorē mucorē nidoz atqz pedoz h' interest put h' me-
tro cōtinef. Aducor panis. acor vini. rācor qz carnis. ni-
dor ab assata fit carne. s. pede pedoz. Itē artocopus panis
d' cū labore facit. ab artos qd ē pās r copos labor. d'
ē alio significato pistor qsi artifer panis. sic apd' Iuēalē
sumitur cum ait. Salua sit artocopi reuerētia. Indulgere
r inbiare in ante habitis exposita sunt.

Corricum aut vetularū remotio summopere ē
apprecianda: earumqz accessus quanto rarioz tā-
to salubrior: ne dum venerit suggerat aliqd' iqui-
natum: vel mancipio aliquid extrahat permolli-
to. Qm' mancipiorum raro inueniē clemētia: ra-
riorqz in agonia constantia repitur. Ne seducen-
ti mancipio in quo plenarie confidit dñantis dile-
ctio. Quid est tali sedius r qd' tāto scelere grani?

Corricum aut vetularū. In hac parte Boetius post pñ-
cta offit qua manerie scholarib' ipsi in psonis famulā-
tibus puidēdū sit. Et duo facit. nam pmo facit qd' dñi
est quo ad vetulas lotrices. scdo quo ad famulos subsidia-
tes. ibi. Hospiciū r. Et dicit pmo remotio. i. elonga-
tio vetularū lotricū. i. pñnos lauantiū est apprecianda sum-
mope qz pro r. accessus. s. earū vetularū quāto est rarioz. i.
tardioz tanto salubrior. Et rñnem subdens inqt. qm' nedū
supple ipsa venerit suggerat. i. latenter in aurem scholaris
cōsulat aliqd' ingnatū. i. pollutū quo. I. animus scholaris
a studio verteret vel etiam ne ipsa extrahat a mācipio. i.
famulo pmollito. i. inclinato verbis vetule. s. ex substantia
vñi. Et hoc ideo qm' clemētia mancipioz rara repit sed
lagone. i. necessitate in qua amicis comprobaf rarioz cō-
stātia mancipioz repit. Ut iteriectio maledicentis est. Ne
inqz mancipio. i. famulo seducenē. i. decipienti in quo. s.
famulo dilectio dñantis. i. dñi pñdit plenarie. r inueben-
do ptra talē dicit. Quid tali sedius. i. detestabili? qm' vti
Seneca refert. ipso nihil efficitius ad nocendū vño repe-
ritur cum sit familiaris inimicus. Quid etiam tanto scele-
re graui? q. d. nihil. C' Nota agō onis. pugna mortis d'
vñ canis. In agone triūphali. r. hic at p' necitate captū ē

Hospiciū mundum: supeller mūda: r thozal
dealbatum mancipiū prudentia rez eritis consi-
derantis sedulitati dominice semper assistentis
decenti vultu sunt componenda.

Hospiciū mundū. In hac pre Boetius de pñsīde fa-
muloz subsistentiū eregt. Et duo facit. nam pmo facit qd'
dñi ē. scdo ptra infidelitatē maloz famuloz inuebitur.
ibi. Quid mancipio r. Et dicit pmo q' hospiciū ideo
habitat munda. supeller. i. vensilia domus mūda thozal
i. lecti cooperimētū dealbatū supple oia ista sunt cōponē-
da. i. procuranda atqz disponenda decenti vultu. i. decenti
ordine atqz dispositione prudentia mancipiū. i. famuli. cō-
siderantur eritis. i. fines rez dñicaz. mancipiū dico assiste-
tis. i. intendētis semp sedulitati. i. cure dñice. i. domini. q.
d. qūqz pcuranda atqz disponēda sūt in scholariū mace-
ritis atqz necessariis hec oia cōponēda sūt atqz pcurāda
prudētia atqz solertia fidelis famuli. nō famuli infidelis at-
qz neqz qui facie picturata operas prestat vño. qm' vt sub-
dit in littera nil crudelius mancipio subtrahente r infide-
li. C' Nota supeller lis. dicitur substantia vel facultas r

omne instrumentum r ornamentū domus r scribitur vno
p. qm' primam syllabam corripit. vnde Oratius. v. iam du-
dum splendet focus tibi munda supeller. Item thozal a
thoro dñi est. r est longa mapa vel quicqd' in lecto sternit

Quid mancipio subtrahente sedius. Lunctos
terreat infelix elimar ab elimando dictus nomen
ex re contrahens qui cum nicostrati munera sus-
cepisset primo ei vultu seruuit blandiori omnia
ad nutum administrans: fidelisqz per omnia eri-
stens fideliozem se promittēs: quicquid nicostra-
ti fidelitas possedit ipsius commissum est infideli-
tati. Quid plura cum nequissimi elimacis infe-
lix prouidentia cūcta vidisset sibi supeditari. car-
nium alimenta: pisciumqz fomenta: ceterarum-
rerū venialium commertia cuncta in duplo q' es-
sent appretiata dominicis auribus itimabat: sic
qz totius substantie exausit incrementa. nicostra-
tumqz in summam traxit egestatem r creditorū
diuturnam exclamationem. Qua nihil amarus
menti imprimitur. Ne creditoris insaniei. Ma-
xima vñ nicostrati penuria eum in mancipiū erro-
ris cognitionem perduxit. Tarde vñ elimacem
super errore suo conuenit. quo audito statim i cō-
tumeliosa verba prorupit: dominicqz in visceri-
bus mucronem sepeliuit. r que prius obmiserat
secum asportauit: dominicumqz corpus canib'
reliquit deuorandum. En quantum detestabilis
proditoris impietas scelus perpetravit.

Quid mancipio subtrahente r. In hac parte Boetius
post premissam bonoz famuloz prouisionem nunc inue-
bendo contra malos r quātum cauendū sunt psequit po-
nens tria genera ex his pre ceteris fore fugienda. Et dñi
dñi in tres partes fin hec tria famuloz genera. nam in pñ-
ma docet fugiendos seruos latrōes: secūdo bilingues ibi
Seru' bilinguis. tertio crudeles ibi. Seruoz liquidē pñ-
ma i duas nā pñlo facit quod dñi est. secūdo pposito cre-
plo pñfirmat ibi. Luctos terreat. Et dicit pñlo q' famulus
latro atqz fur summope ab hospicio remouendus est. qm'
nihil hoc mancipio subtrahente crudelius reperit qd' cre-
plo elimacis confirmans subdit. q' si exempla petis ifelix
elimar ille scholaris infidelis dictus ab elimando. i. corro-
dendo. r hoc dico ptrahens. i. accipiens nomen a re. s. cor-
rodendo. hic elimar terreat cūctos supple dños ne sibi si-
miles i famulatū coemāt. hic nempe elimar cū recepisset
munera nicostrati illius sui magistri pñlo seruauit ipsi vul-
tu blandiore. i. blando atqz placito. r hoc ministrans. i. p-
curans oia superius de fidelis famulo dicta ad nutū. i. vo-
luntatē supple vñi. qz. r seruauit dico eritis fidelis pñlo tē-
pore atqz ēt pñmittens se fideliozē fore in futurū sed mēte
subdola. quare qd' fidelitas nicostrati pñdicti possedit cō-
missum est subaudi ad disponēdū infidelitati ipsius. s. eli-
macis. sed quid plura cum ifelix puidētia. i. astucia atqz
caliditas nequissimi Elimacis vidisset cuncta sibi suppe-
ditari. i. gubernanda atqz disponenda cōmitti ipse elimar
infidelitatis seruis intinabat. i. insinuabat auribus dñicis
idef ipsi dñi oia alimenta carnum oia fomenta piscium
ceterarūqz rez venaliū cōmertia fore appreciata. Lempta
plus duplo qz ēent. qua qdem infidelitatis rabie tanto in-
fistit vt sic hausit. i. in suos vsus puerit incrementa totius
substantie. i. facultatis dñice. qz pro r. traxit nicostrati ipz
in summā. i. extremā egestatem atqz diuturnā. i. quotidiana
nā exclamationē et infestationē creditorū qua. s. exclama-
tiōe r molestatione nihil menti. s. debitoris. imprimitur
amarus

amarius. ve ergo infantes. i. furores creditoris. cū aut oia
hec nicostratus. tū extremā egestatem atq; creditorū furo
res incidisset tandem penuria sua ipsum in cognitionem
erroris. i. facioris sui elinacis pduxit. vō p. s. ipe nicostratus
conuenit. i. in cām vocauit elinacē sup errore. i. facino
re suo s; tarde. qm. i. qua pūctiōe audito. i. pcepta elinac
ipse prapit statim i vba ptumeliosa. i. iniuriola. qz p. 1. se
peliuit. i. infodit mucronē. i. ensem in visceribus dñi 7 que
p. 1. obmiserat. i. reliquerat hic secū asportauit. qz p. 1. re
liquit corpus ipsum dñicum. i. dñi deuorandū. i. laceran
dū canib; . Deinde inuebens Boe. p. tra hunc elinacē vi
cit. en. i. ecce qstū scelus. i. p. cū impietas detestabilis. i.
detestāda p. ditoris ppetrauit. i. magistrū suū nedū bonis
singulis expoliādo veruētā ptumelūs afficiendo atq; tan
dē post necem nephariā corpus vilianitū atq; deuoran
tium rabiei relinquendo. C. Notandū est q; puenire mul
ta significat que his metris cōiter recitāt. Conuenit alloq
tur decet id sit assimilāt. Exigit ad cās vocat 7 cōpellit in
estqz. Pangit adunatur 7 adunat pueniens est. Item mū
cro cuiusq; rei acumen est. Et of a macros qd est longū.
vñ sepe p gladiū ponit. Et sunt sinonima ensis gladius
mucro spata romphea 7c.

Seruus bilinguis pcul expellat 7 ipsius nequi
tia statim depōatur l; p sanguinitatis proximitate
coniunctus erisat.

Seruus bilinguis pcul expellat 7c. In hac pte Boe. s; z
genus improboz seruoꝝ fugiendum fore ostendit. Et dicit ser
uus bilinguis. i. fallax 7 duplex expellat pcul. Et nequi
tia. i. fallacia ipsius serui bilinguis eminente. i. apparente
deponat statim. i. mor. qzuis etas. i. non obstat q; si eri
stat pūct; supple dñio. p. rimitate p sanguinitatis vel alio
quocūq; vinculo p. rimitatis. C. Notandū q; nulla pestis
ad nocendū efficacior est qz seru; neq; atq; dñio duplex 7
inimicus. ipe eni nocet p. sciam dñi atq; secreta familie me
ditat; seducit dñis atq; p. adulationes ipedit ne videat oien
tes scz ne veritate agnoscat. Inuadetq; occidētis imitū 7 opa
tenebray. C. Nota bilinguis a bis 7 lingua of sicuti trilin
guis. 7 dicit q; duas linguas loq; 7 p. similitudinē bilingues
fallaces 7 duplices dicit q; aliud in corde aliud in ore hñe
vnde grecista. Duplicis ac cordis hñe of esse bilinguis.

Seruorum siquidem crudelitate multos vidi
mus socioꝝum incurere iacturam.

Seruoꝝ siqdes crudelitate. In hac pte Boe. tertiu gen;
seruoꝝ improboz fugiendū fore declarat. 7 dicit seru; crudel
et fugiendus est qm qdē nos Boe. vidimus multos socio
rū. i. scholariu incurere iacturā. i. graue dñū crudelita
te. i. malicia hoꝝ seruoꝝ crudelium. sunt enim lūū exsusc
tatiū atq; pacis destructiui. C. Nota l; iactura p. ppe nau
torum fit: tñ pro quocūq; dñio alicui per violentiam illa
ro capi pōt. 7 sic in proposito captum est.

Creditoribus at summa exhibeat debiti cōmē
datio: dieiq; p. fite semp p posse debiti fiat solu
tio. Scholari vō cui pleno cornū copia non arri
sit o quam dulcis est creditoris trāslatio affiniū
qz suffragii exhibitio.

Creditoribus aut summa. In hac pte. Boe. circa p. dicta
atq; etiam dicenda quoddā de creditoribus scholariu in
ferit vt ostendat qua manerie circa hos agendū sit dicēs. Cū
necessitas ipa coegerit vt scholaris ipse a creditoribus res
ipsas p vite sustentaculo mutuo recepit: qd agendū scho
laris iquā summoꝝe p. p. riat vt cōmēdatio summa sui
exhibeat creditorib; B est vt se summoꝝe creditorib; suis
exhibeat cōmēdatū. qz p. 1. caueat vt fiat solutio. i. soluat
debitū p. fite. i. statute diei. i. termino pagamēti atq; solu
tionis. scholariu. n. cui copia. i. fortuna non arriuerit sup. i.
bonis ipsis exterioribus qz ipsa est dñia. pleno cornū. i.
habūdāter 7 affluenter o quā dulcis est transactio. i. p. sta

tio creditoris. qz pro 7 exhibitio. i. traditio suffragii. i. ad
iutorū affiniū. i. amicorū. C. Notandū circa h qd dñi pleno
cornū q; cū Hercules vellet deducere filiam cuiusdā re
gis q; dicebat: deianira filius achelous quē transire ve
bebat in diuersas formas se mutauit. Cū aut vitio in hñu
ri ipēm se transformasset Hercules ipso delecto vñ sibi
cornū abstulit. qd copie. i. de fortune sacrificauit: q; qdē
cornū fortuna mortalibus res exteriores ipartiret. 7 hñc
tractum est qd dicitur fortunam pleno aridire cornū 7c.
C. Notandū creditor dicit q; alienam fidem sequitur mu
tuatam pecuniam numerando. Generaliter aut dicit ille
qui ex cā quacūq; alienam fidem sequit. 7 vō creditor qui
credit debitori. debitor vō dicitur cui creditur.

Prudētis et scholaris pstantia sp aliquo p. for
te gaudeat spali cū p. p. riat possit detegere p. sciaz
q; nubila exñte fortuna diligenter subueniat: moꝝ
boq; vigēte sedulū se exhibeat Et si tetra mortis
caligo affuerit superstitēs facultates disponat. si
vō viuus enadat. ab eo possit sustentari. pasci: de
liniri 7 solari: cubitū duci. diuersis et partibus
pcurari. vigente autem valitudine libellis gau
deant pmutati: qstūnculis certatim cōmēda
bili recordatione gradatim: castigationis felicitate
cōuersum: diuersis etiā parūsq; iocorū generi
bus dulciter obsequendo. Sicq; iter eos mutue
dilectiōis pmaneat integritas: vt p. rimeui tempo
ris ros sit instillans in medio inundans in fine
vero inebrians erisat.

Prudētis vō scholaris. Hec est tertia ps p. rime partis
principalis b; q. tri capituli. In q; Boe. postq; ostendit qstū
scholarib; ipse sagaciter puidendū sit tā circa ea q. i. et
cōplexione respiciunt qz et. i. in his q; res ipsas exteriores
respiciunt vt sunt p. sone subsidiantes p. rnerūt. Nūc in hac pte
facit b; idē q; ad socios. 7 diuidit hec ps i duas p. rtes. nā p. r
mo facit qd dñi est. scdo oca sua exemplis p. rfirmat. p. rta i
duas. nā p. rto facit qd dñi ē. scdo vtilitates dñi p. r enarrat
ibi. i. qd melius et. dicit p. rto. Cōstantia prudētis. i. sapiē
tis. scholaris gaudeat sp aliq; p. rte. i. socio spali bono si
ficto neq; adulatōis nota dep. rianato cul. i. socio possit de
tegere. i. apire p. rsciam. i. mentē p. r. riat qz. i. soci; s; bueiat
i. succurrat supple scholari fortuna exñte nubila. i. aduer
sa. qz pro et. q. i. socius exhibeat. i. p. rbeat se sedulū. i. diligē
tem s; s;idio sup. scholari vrgēte. i. p. r. mēte morbo. i. aliquo
et q; disponat. i. ordinet facultates. i. res ipsas scholaris
sup. stitit. i. relictas. 7 si tetra. i. fera caligo mortis affuerit
Qd si enadat viuus. i. qualescat possit sustentari pasci. i. ali
diliniri. i. p. r. ueri scholari. i. p. r. solari cubitū duci. diuersis et
p. rti; pcurari. i. disponi 7 ordinari ab eo. i. socio. 7 hec in
aduerta valitudine oca sunt. vigente vō valitudine. i. s; mi
tate 7 robore gaudeat. i. gaudere valeat libellis sup. suis
pmutati vt sic aboy oia cōia sint 7 gaudere valeat qstūcul
idest dubiis 7 interrogatōib; doctrialib; iter eos cā dñi cōdē
eroris certati. i. nūc arguēdo nūc replicādo aliaq; et alia
pagēdo q; i scholastico certamine vñlia dinoscūt. qz pro
et gaudeant gradati. i. ordinarie cōmēdabili recordatiōe 7
qua in primo caplo sufficient dñi est cū triplex recorda
tio decebat. et dico gaudeat p. r. r. sim. i. mutuo et alterna
tim felicitate castigatiōis. i. felici castigatiōe vt. i. se mu
tuo i enormibus: caritative cōngant castigant atq; rep. r
hendāt. et his oibus gaudeat dico obsequēdo dulciter. i.
plane sine oi disturbio variis et diuersis generib; iocoy cō
silio cathonis iniquitatis Interpone tuis interdum gau
dia curis. vt. i. mens amenitatibus atq; gaudiorū locis
alternatim refouetur. qz pro et vt integritas mutue vile
ctiōis. i. socialis amoris. sic. i. tali mōdō maneat. i. pmaneat

Capitulum

inter eos, vt. f. ros. i. amor primum tps sit instillans. i. cōtinuo infundens vel ingutans. i. medio at temporis sit in undans. i. effluens. vō p sed amor ille socialis existat in ebrians. i. faciās et replens in fine. Vult dicere. Boe. talis sit amor inter eos sic ros q primo instillat. scdō mūdāt. tertio inebriat sic quoqz amor eoz in dies exerceat. C Mo tandū q socius hic de quo Boe. i. lsa logē n discōl? n billi quis neqz crudelis fore debet sed ille de quo Seneca. lo. quens ait nullius boni possessio iucunda est sine socio: qui certe p dūdes pprietate qz fidelis amicus in se hēe dē qz prima est q sui et socii idē nolle idēqz velle existat. de q pbat. s. politicoz. Amicōz idē nolle et velle ē et Tullius p Salustium. Amicōz est si veri amici fuerint idēz velle et idē nolle. Scdā est mori p socio. de quo Varro in sententiis. p socio amico sepe mori ptingit. Tertia inseparabiliter p socio adheret. de quo Sertius pictagore. Amicus minime errat ille q p amico aliqñ nisi mors interueniat se patur. Quarta est noxia pcauere. de quo Apulegius p latonicus li. de politico. et ciuili. Socius vulpinus est q socio suo non pcauerit a piculo et delicto. pfectus g. socius est q socio suo circumspectiones adhibet et cautelas.

¶ Notandū Boe. appellat fortunā nubilā. i. obscurā siue cecā. de ptingebat. n. fortuna antiquus ceca qm ex ipso. uiso accedit et recedit. vel q cecū reddit hoiez extollendo eū in prosperis. et deprimēdo in aduersis et eadē pene vba sūt in de psola. lib. i. metro. i. cum inquit. Nunc q fallacem mutauit nubila vultum et. C Nota teter tra. truz. i. niger vel ferus sic in cantico. Tetrū cabos illabitur.

¶ Quid dulcius. qd pclarins: qd certe melius: pre stātis. n. amoris nulla fauoris adoptio pstat finē. inuidia vō si scdm qd euenerit in discēdo videlicet gratuita est: simplex at pprii auctoris cōsumptiua ē

¶ Quid. n. dulcius. In hac pte. Boe. ponit utilitates que ex cōgnitione socii fidelis oriū. dicens. Quid. n. dulcius. i. iucundius ē. qd ve pclarins. i. lucidius: qd qz meli? subaudi b sociali amore atqz pfortio. q. d. nihil. et rōnez b? sūū gēs ait. qm nulla adoptio. i. pūctio amoris pstat. i. veri et pfecti pstat. i. admittit finē. i. terminū fauoris subaudi: s3 in eū est duratura. Et tunc antipophorizādo et cuiadā taci te qd rūdēdo dic. pposset. n. qd dicere supra pte dixisti q mutua iter fauoris d3 ē qstinculaz certatio. verū si hec certatio quādā inuidia igesserit nūqz hec socialis nec? erit dissolutiua Ad b rīdens dīc q si inuidia s3 qd ipsecta eue nerit i dicēdo: b certe gratuita ē. qm ē intellect? acuitia qre societatis bmd i nullo mō destructiua. si vō simplex. i. pfecta inuidia irreperit qd in vera societate baud quāqz pūgere phas ē. hec certe ē psumptiua pprii auctoris. C Mo tandū Boe. in lsa p tendit talē rōnem. Illud cui? fauor et tranquillitas in eū est duratura illo nihil ē lucidū? amor verus socialis est bmd g? et. maior nota minor. p3 in lsa.

¶ Notandum circa b q dicit inuidia simplex pprii auctoris est psumptiua. iter oia vitia minus excusabilis ē inuidia qm vitiū sp ē ipugnatiua. hic tull? i rhetorica vitiū comel est inuidia. et itē aliis. Semp vites inuidia seqt ferūtqz summos fulgura mōtes. Hoc vitiū demōēs hnt būane i videntes pli. quoz filii p dūdes sūt hoies mūdi alterius bonū pferre dolēs. qb? mos est oē primoz appetere ei centes illud Quidū pzo de arte. fertilior leges est alienis sp in agris. Vicinūqz pecus grandius vber bz. Cui? qdē viciū rabiē acerbi liuozia vt Claudianus ait imāoz. Maula qes placare pōt pter qz auctor pprius. et inde Orati? i eplis. Inuidus alterius rebus marcescit optimis. Inuidia ficiū non inuenire tyranni. Adāius tormentū. qui vt in lsa Boe. ait pprii auctoris cōsumptiua est.

¶ Cū at parētis mei pudentia eius colloq vt as solet diebus paucis pmittēs cōsolari: ait athenas studiū ob causam me misisset. vnicū custodē vite mee inuēi noie fauonē nō a vēto sed a fauore de

notatum. Hic cū me insperisset iti nere fatigatus diuersa cōsiderantē. creberrime suspirantē: qsiuit cutas essem: secūqz me adduxit curiali cōsolans breuiter ingrendo si ob studiū cā; illuc venissem: cuiusqz professionis eēm: cuiusqz facultatis: post tridū: noia vicoz onēdo angiporū cōfraga dicens hic viget pflagia caldeorum ptholomei non latens glia. Aristotelis sincera veritas: platonis probata diuinitas. zenonis cōcretio: peribonit dilectio: pictagore promissio. Hōeri plios. et labor Thesēos: euclidis theoreumata: daretis porismata. Hypocratis scrutinia. hic viget ariopagi efficacia: legū pitia ypodromi confusa gloria: circi victoria: palestre potentia: cestus fulminatio. missilium elatio. nautarum exclamatio: iuuente peruagatio: coree conuentio.

¶ Cum at mei parentis. In hac pte Boe. supradcā cēplo a seipso accepto pūmat. d. Cū pudentia mei parētis mi sisset me athenas ad has scholas vles grecie ob cāz studiū promittens vt assolet parētis ē. i. vt fieri solet pfolari me supple Boe. eius allogo. i. eius lris paucis dic? . i. infra paucos dies ego Boe. inueni athenis vnicū custodē et vūccm vite mee noie fauonū denotari. s. nō a vento fauō sed a fauore. i. amore. Hic nēpe fauoniū cū insperisset pzo me sup. Boe. fatigatū. i. fessū itinere. et vidisset me cōside rātem. i. meditatē diuersa atqz insperisset me suspirantem creberrime. i. sepiissime. tadē qsiuit cutas eēm. i. c? gentis qz p et adduxit me secū pfolans me curiali. et b dico igrendo breuiter si ob studiū causam illuc. s. athenas venissem et c? facultatis supple si diues aut paup cuiusqz pfectiois. i. scie. onēdo mihi Boetio post tridū. i. post tres dies noia vicoz athenensū atqz pfraga. i. tortuositates angiporū illoz vicoz strictoz vbi schole stabāt atqz scie exercebāt vt qdā sanctiūt: vt pfraga. i. clamores aut loca clamorosa angiporū illoz portū vel vicoz. Cape qd libz di. hic demōstratiue logt. hic. i. in hac pte viget. i. docet tur pflagia. i. futuroz psciētia. Caldeoz hāz gentiū q p? ceteris diuinitatib? insisterāt. hic. i. i hoc loco viget nō la tēs imo famosa glia. ptholomei illius astrologi. b sup. viget sincera veritas Aristo. et bene sincera qm q ab Arist. recedit a veritate quoqz recedit cōmētator. hic sup. viget probata diuinitas. i. diuina sapia platonis. Hic nēpe plato tāta de diuinitate docuerat vt et diuin? appellari meretur. hic. i. in alio loco. s. viget cōcretio. i. rōnum cōpilatio zenonis illius pbi rōnum inqz quib? qdratū circuli nitebat cōprobare. pderibonit quoqz illi? magis dilectō. i. doctria quā d dilectōe pscripterat sup. viger b. b. s. alio loco viger pmissio pictagore b? pbi Italici q pmit? aias i uenit fore imortales et de aliis corpib? trāsire pmittebat di. primo se fuisse euforbiū. scdō talidē. tertio hermotinus qro pūtiū. vltio pictagorā. et hāc opinionem secut? Qui. dms methamorphoseos lib. i5. de pictagora sic ingt. Ipe ego memini trolani tpe belli p dūda euforbi? erā cui pectore quōdā pdesit in aduerso grauis hasta minoris at eride. Et Oratius in carminib?. Hntqz tartara pātoidem itez iā orco demissū et. Et b volēs Boe. igt. pictagore pmissio. Homeri plios sup. viger b. b. ē doctria Homeri quā de bello troiano pūterat. b qz viger theoreumata. i. regule et ppositiones geometricales euclidis b? pbi atqz geometre. vñ theoreumata diligēs et apta vboz descriptio vel regla ē inde regule geometre theoreumata qsi aptices dicte sūt sicuti hec. oē totū est mai? sua pte. filii si ab eqlib? eilia demanēt remanētia erūt eqlia. b vō sup. viger Arriomata. i. sophismata michasi b? pbi q de musica addiderat. vñ anrioma fm Huguiliōdes pcatenatio loquēd? vñ sic sūt sophismata

sophismata. Sapias vō dicit q^d sunt ploga 7 marie ppo^{si}
 nes i topcis. B aut sup. vige^t aporismata alla lfa h3 porif
 mata 7 veri. i. apte. pbationes 7 of a porr^{ri}. rī. qd^o e aprio
 qdā daretis illius hystoriaz troianaz scriptoris qui alam
 post eruū corp^o solā vmbzā fore assererat. B q3 vige^t scri
 ptina. i. ingfitiones ypocratie illius medici. 7 bñ ingfitiones
 ypocratis documēta nō. nat qm p multas igfitiones 7 erpi
 menta i artē opatiuā medicale dementū ē. b. i. in b loco
 sup. vige^t efficatia. i. vigor arriopagi. i. vici vbi scōle pbo
 rum pñtebāt. a q vico 7 dionisi^o sanct^o ariopagita dicit^o ē
 Et d^r ab ares qd^o est vt^o 7 pagos qd^o ē villa qm i vico illo
 scia de nā discebat. q3 p 7 pitia. i. sapia legū vige^t b. 7 p
 pñe iuris pitia d^r 7 iurispit^o. post b quertē se ad publica
 spectacula offēdēdo ex ordie sibi singula ingt b ē pfusa glia
 . i. inanis ypodromii illius loci q pbant eq ad luctā. 7 d^r
 ab ypos qd^o ē equus 7 dromos grece qd^o cursus sonat inde
 ypdrom^o . i. loc^o q^d eq cursu pbāt vel f3 alios ypodromi
 . i. loci deambulatorii sup. supia qz hoies ābulāt. 7 ppo
 nū^t ab ypos qd^o est sub 7 dromos curuitas. vel ab byp qd^o
 est supia 7 dromos cursus qz de sup hoies currūt 7 ābulāt
 qm se arc^o deambulatorii palacioz. vñ d^r in legenda scⁱ
 Sebastiani tici insit. cū in ypodromio palaciū tādū fustil
 gari rē. vñ ypodromiqz dec^o pñt loc^o hic sit vñoden. 7 vi
 ctoria circi illi loci vige^t b. p^oalestra. i. loc^o lucte vige^t b
 7 fulminatio. i. iactio cestus b^o insit vige^t hec. est. n. cest^o
 us. nī. coriū qz plūbo ifuso q^d man^o suas pugilles mūiūt
 7 seiniue^t cedūt. 7 d^r vulgari vocabulo plūbata. Alatio. i.
 eleuatio missiliū. i. teloz vige^t b. exclamatio nautaz vi
 get hic Lozee. i. ludicris saltationisqz pñento vige^t b 7c.

Cū ergo hec ⁊ alia multa fauorū mihi intima
set liberalitas q̄ nā mihi eēt facultas q̄siuit quāte
q3 expense loculi mihi posset sufficere numero si
tas: cuiusq3 discipline eēt mihi p̄mptior mētis in
tentio. **D**iv⁹ sibi igit p̄ ordinē r̄sis qdā memo
ria dignū amicis aaribus istillauit. qđ. s. p̄ citati
pecunie diligēt̄ iustiterez: qm̄ pudori p̄sentaneū ē
stulte cōmissa dilapidare: cogenteq3 necessitate
pudore me repatriare confusū. aliud ēt noua via
rōnis exorbitans p̄palauit: vt si alicui⁹ discipline
me insererē. prius diligenter inspicerem si bonis
moribus obediret. liberalium artūq3 vbertate ti
tulis polleret: rēotaq3 oī negligētia suor. p̄fessio
nis vt p̄ tridū eū diligēt̄ audirē. cūcta q3 p̄sidera
rē vt si bon⁹ eēt l3 balbuciēs n̄ tñ ab eo discederē

Cū g^o bec 2 mltas alia. i. hac pte Boe. postq^o osidit quō fauonius ipsi cūcta q^o athenis publica forēt osidit atq^o di uersas pboz sectas: gbusq^o in locis studia sua exercebant monstrauit. s^o pñter sibiūgit quō fauonius ipse Boetiū in struit q^o studio atq^o q^o manerie i his atq^o circa q^olibz gerere dicit. Et diuidit in duas ptes. nā prio dat ei plura docmēta. scdo circa ea oia qda notādū subiūgit ibi. si ē at digna pria in duas. nā prio fac qd dcm ē. scdo Boetius ponit ips ipm in q^o athenas studuit ibi. fidelit rē. Et dic cū me ra liberalitas fauonii supra notati iimasset. i. demōstras set mihi bec oia supradēa atq^o alia plurima q^o forte breuitatis cā siletio ptermit. qñuit supple fauoni q^o a me boetio q^o nā cēt mihi facultas. i. rez copia. q. p. 1. r. rrogauit cui discipline itētio mee mētis cēt pñptior tādē oib^o sibi p ordinē respōsis qdāā memoria dignū amicis. i. amicabilibus auribus iustillabat meis. Et s^o primū documētū est qd sibi tradidit. s. vt parcatit pecūie sp diligēt iustiteret nō qdē illi parcatit q^o pdigalitati opposita est s^o mediocritatē Et rōnem sibiūgēs di. dilapidare. i. iustit expēdere cōmissa supple a parētib^o pñtaneū. i. psonū ē pudori. q. v. pu. dor ē cōmissa stulte iustititerq^o expēdere 7 cogēte. i. vrgēte

necitate repatriare p̄sulis pudore. Deide fm̄ documētū
 v̄dit dicens. Idē ēt fauonī? p̄palanti aliud h̄ exorbitat. i.
 aberrās. vel deuīās a rōnis viā b. s. i. vt si ego Boe. infer
 rē. i. imitterē me discipule alicui? .s. magis q̄ respicerē pri?
 bñ? a maturo p̄silo p̄q̄ratē si magis ille obediret bōis a sc̄tis
 moib? atq; polleret. i. resplenderet. n̄ulū. i. insignis libe
 raliū ariū. atq; si ipse magis idulgeret. i. vacaret p̄motō
 suoz scholarīū a b̄ remota oī negligentia inq̄rere a p̄pi
 cerē c? p̄fectōis eēt atq; p̄ tridū cum audire cūctaq; p̄si
 derarem vt si bon? eēt nō discederē ab eo h̄ balbuciēti. i.
 male loquēti. vel si cecitas. i. ignorātia. s. magis illius eri
 stēs nouerca. i. f̄ria s̄bilitatis detineret aures stultorū. i.
 idotoz simulacro. i. fictōe falsa s̄ilitudine efficeret retro
 grad? sic vt cū dīmitterē sup. admōuit. fauonī? .hic qdā
 notabile dcm̄ h̄i adiciēs iqt̄ siqdē p̄ certe malo. i. magis
 volo reliniri. i. edoceri fructū. i. doctria balburentis h̄ te
 diola. i. tediū i generet q̄s gliari dulcore. i. ficta dulcedie
 seducētis. i. dēcipiētis cecitatis. i. ignorātie. C̄ Notādū. B.
 p̄spiciēs p̄dignitatē scholarib? sicuti et cūlibet nīmū cē
 vānosam atq; i miserie egestatis iteritū atq; tādē pudorē
 atq; fabule nedū notis s̄ et ignotis iductiū sūmopere p̄ci
 tatē b̄ liberalitatē q̄ i modestia i tēperantia p̄sistit. cōmōdet
 āplectēdā. Cōsilio cathōis q̄ bis v̄bīs? q̄si idē p̄cipit. Ne
 tibi qd̄ desit q̄stis vtire p̄ce. Atq; qd̄ ē sernēs sp̄ tibi de
 esse putat. C̄ Notandum circa hāc p̄tem vbi dicit prius
 diligenter ispicerem etē. Libros euoluere seu legere p̄ stu
 dio h̄ sufficē h̄doctores iddōes audire p̄gruit. Si q̄s g? do
 ct? fieri cupiat doctū vix eligat cū doctoz insufficiētia v̄ā
 discipule claudat doctū i q̄s illū varrone p̄sule elige quem
 magis mireris i suis q̄s in aliēis. nil. n. magnifice voce.
 bit q̄ a seipso nll̄ didicerit qd̄ ēt Boe. ipse in iſeriorib? at
 testās ait. Miserrimi ḡppe igēū ē vti iuētis a nō iuētis
 C̄ Nota circa b̄ qd̄ dicit. Malo siqdē balbutiētis rē. Ne
 mo s̄z exteriorē apparētia quā nā sibi indidit aspernend?
 ē q̄i ignorat v̄tus intranea auctoritate eccl̄astes. ii. Nō
 laudes vix i sp̄sua neq; s̄gnas boīz visu suo. a catho mo
 ral. Corporis erigui vires p̄tēnere noli. Cōsilio poter cui
 vī nā negauit. Interdū. n. p̄ciosiora sūt p̄i corp̄culi va
 scula vti gēme lapilli q; testant. Sic ēt q; sagar nā balbu
 tiēti lignē vitio subtraxerat q̄nq; p̄silio atq; itelligētia vbe
 riorē refartit. Inde vulgare b̄. Adelloza sunt vulnera dili
 gētis q̄ fraudulenta vba blandientis. C̄ Nota balbuciē
 tis in superioribz expositum est. c. z. i ea parte cū de v̄
 lentia agebatur. Simulacrum imago vel effigies dicit. a
 dicitur a simulo as. quasi rem aliter ostendens q̄s sit.

Feliciter at his et aliis secretis instructus animus
duobus de viginti athenis conualui. quicquid mali
exptus ad boni tamen vestigia spiritui fui anhelans. Non
enim est dignus dulcoris acumine qui amaritudi-
nis nequitia inuiscari gravamine. Merodiani
Aristotelisque discipline spiritui adherens. aliorumque
scintillas diligenter menti mee commendavi.

T. feliciter at his et aliis secretis. In hac pte B. ostendit q̄to
tpe post supiorē instructionē fauorali at̄his in p̄mo studio
pmāserat doctrinis p̄horū insistēdo dicēs. ego Boetius in
structus. i. informat⁹ his sup. p̄dictis et aliis secretis. Stau
di ab ip̄o fauoris p̄ualui. i. pmāsi at̄his ānis duob⁹ de
viginti eleganti ē. i. ānis. i. s. q̄ sūt viginti dēptis duob⁹. an
helās. i. iē dēssē ad fastigii. i. similitatis bōi. i. virtutis et
sciāz q̄qd ēt m̄li. i. aut egestatis aut p̄uris aut ēt oppro
brii exp̄⁹ fuit. i. passus fuit. et idē q̄dā s̄dēs. puerbū iqt
et his. Ille. n. nō ē dign⁹ acumiē dulcoris qui nequiuit
uiscari. i. trerit graui line amaritudinis iuxta illud. dul
cia nō meruit qui nō gustauit amara: et seq̄ q̄z p̄horū do
cumētis atqz iustitū tāto tpe inuigilant dicēs. et ego B.
adherens sp̄ iustitū atqz tradit⁹ b̄ herodian illius p̄bi
atqz Aristotelis illi⁹ p̄bi cōmēdaui mēti mee scintillula

nos durim⁹. i. reputauim⁹ dignū libere. i. cohibere et re
seruare stimulu. i. pūcturā nēditatis. i. idigētie sbaudi scri
ptura. et si facultas. i. ars ingeniosa coegerit. i. impulsit
motū voluntariū. i. ipsas voluntate sup. ad b faciendū. C. Mo
tandū paup⁹as hmoi de q in b scdo remedio intēdit et si
supra vires intēdat patienter tñ sufferēda est. Exēplo ma
toz nfoz q paup⁹atē placidā atqz acceptā ob amorē pbie
l dies excoluerūt. sic Diogenes pbus vt refert. Sene. pau
p⁹ate gaudere voluit. paup⁹atēqz potētias seculi lupare.
Erat nepe Alexādro oia possidēte potētior cū plus cēt qd
iste nollet accipere qd qd Alexāder dare posset. Ufus. n. so
lus erat vt Hieronym⁹ d. Iovinianū refert duplici pallio
pp frig⁹. p. Perā p cellario habuit atqz clauā ob frigidita
tē senectutis sustentādā. verūtū qm nā ipa aliq⁹ indiget
qb⁹ ad pbandū validi⁹ sustētē pgruū ē vt qd fortūa ex re
b⁹ exteriorib⁹ assūperat labore atqz industria pgrat⁹ vt sic
ficuti in supfluis nā nō habūdāt sic qz in necessariis baud
qz deficere dimoscāt. labores vō et industrie qb⁹ bec ne
cessitas reprimūt. Itē qd līa cōnumerat qbusqz i remediu ad
egētatē si pūsus fuerit nullo tibi tpe nāc cōmoda deesse vi
debis. Itē area locufest ad excutiendū frumēta apt⁹ vt dī
cabulaz cōlitas: vel domoz latitudo. Idē arcōla dīminu
tiū. quocūqz tñ mō capiat bñ i pposito applicatū puta.

Cauendū ē tñ ne deliciosus mētē excitet appeti
tus. lucrūqz eneruet sirenofus: cōiter scribētū p
diga raroqz fidelis defraudet adulatio: familia
risqz sinistra visu vel auditu ebibat quicquid feri
bentis dextra permollitur.

Cauendū est tñ ne delitiosus. Idē. B. circa prio dēni re
mediū qdāā notabile obferuādū sbneccit. et diuidit i duo
nā prio facit qd dēni ē scdo exēplo dēni explanat. ibi. Gle
beonis negtia. Et dicit B. q in his supradictis et pcpue
in scribēdo summoze cauendū est ne appetit⁹ deliciosus.
i. voluptuosus. et luxuriosus tā ea luxuria q i ornatis⁹ est
qz ea q in cōmestatis⁹ atqz cōmū pūstū iuxta satiricorū
partitōdes gūqz tāde sit cauendū est ne mētē scholaris ex
citet. i. cōmoueāt sup. ad aliqd turpe pagēdū atqz sic ener
uet. i. ēctbat fundit⁹ et eradicat lucrū sirenofus. i. attractiū
et deceptorū. cauendū qz ē ne adulatio. i. blādities pdiga.
i. larga q ad excessum. qz p et raro fidelis defraudet sup.
mentē scholaris. q. n. cauendū est ne adulatiōe et fictis oble
tamentis scriptoz tanto inuiscet⁹ vt sic studio se postero
rem pstituat. qz p et summoze caueat ne sinistra sup. man⁹
b ē infidelitas familiaris ebibat. i. sbrabat visu vel audi
tu qz qd. i. oē illud qd pūmollit. i. lucrat⁹ dextra. i. labor et fi
delitas scribētis. C. Mōtādū circa līam tria sūt mala que
pūcipalr scholaris sicuti et quēlibet ab abusu cōqstoz ter
rere dñt. pūmū ē spūaliū bonoz ptepe⁹ q abusus hūc
pseq⁹ vti pz de efau. genesis. 25. q. p. lēris pūmogenita ven
didit oia. Scdō est paup⁹as vīqz ad mēditatē. hoc pz
in filio. pdiga. luce. 15. q post dissipatā sūam ad tācā pe
nuriā deuenit q cupiebat replere ventrē de porcorū silis
q nemo illi dabat. Tertiū est rapie pctū et b tāgit catho
cū dicit. Utere qstia s ne videaris abuti. Q vi sua cōsu
mūt cū deest aliena sequit⁹. C. Mōtādū circa b q dicit
sirenofus lucrū. Sirena vel siren monstrū marīnū est qd
dulcedine sui cantus nautas ad se trahit et submergi facit
hic a sire. i. tractu dēni ē. Sic qz lucrū dulcedie sua boica
ad se attrahit atqz tandem attractos in gebēnā perducit.
quā dēni est. p. Secūda tua tecū sit in pditiōe. bñ g⁹ lucrū
sirenofum. dicit. i. attractiū et dolosum.

Glebeōis negcia: nō obitāte parētele gāa quan
tū discēdi icōmodū vtutūqz dēremētū mibi pū
lit sub herodiano militātī. Deficiēte plerūqz pa
terni scūs igniculo more pparato merorē cauti⁹
durimus mitigare aliqd iprimēdo arbitrātes tu
ti⁹ egere q uelle lōgi laboris itiera spatriādō iui

tus arripes. Affinib⁹. itimauit glebeōis nequitia
me pestiferis scriptoz sedib⁹ ibui lucroqz seducē
ti oluti⁹ gloriari. Ad malū plerūqz parētis pū
ptior intētio igne euaporauit in rinfeco solitoqz
priuauit subsidio: et priusqz erit⁹ acta pbasset: nō
declinauit amentia. pūmūqz in nullo profecit in
stantia. post bimatum delatoris notoria traditio
remansit. sed non inulta recessit.

Glebeonis negcia nō obitāte. Idē. B. exēplū pdictis sū
nectit dicēs: quātūcūqz i icōmodū discēdi et vtutis decre
mētū negtie glebeōis. illi⁹ scholaris nō obitāte gāa. i. sa
uore. parētele. i. parētis mei q sibi gratiofus extitit pūlit
sup. vt statū sbiungēt mibi B. militātī. i. studētī sub hero
diano. i. sub ipso magro. nihilomin⁹ nos. B. deficiēte nobis
plerūqz. i. iterdū igniculo. i. adiutorio paterni cēsūs dignū
durim⁹ mitigare more. i. remedio pparato. i. pūmū mero
rem. i. tristitiā paup⁹atē aliqd iprimēdo. i. scribēdo arbi
trātes tucius. i. securius detegere nos inuitū. s. in labore
et paup⁹ate qz arripes itiera lōgi laboris repatriādō. De
inde. B. icōmoda sibi a pparato glebeone illata enumerans
dicēs. qd cū nos B. vitā nostrā labore manuū sic vt pfer
tur lucraremur. negcia et sinistra pparatū glebeonis itima
uit. i. notificauit affinib⁹. i. parētib⁹ atqz amicis. sup. meis
ibui. i. instrui me Boetiū pestiferis sedib⁹. i. in cathedris
pestē inferētib⁹ scriptoz. s. cathedratiū atqz intimauit me
gliari. i. q gloriarer diuiti⁹ lucro. i. in lucrū seducētī. sup.
quēadmodū supius oñsum est. qd vltra intētio. i. amor pa
rentis exns plerūqz. i. sepi⁹ pūmptior ad malū sup. opinā
dū de filio qz ad bonū euaporauit. i. euauit et exalauit.
igne. i. ab igne intrinfeco. Lab ira incēsa subordinante gle
beone supradcō. qz p et sup. uētio parētis sic vt pferēt eua
porata atqz qstī exalata priuauit me subsidio solito. i. pūcto
et b pri⁹ qz erit⁹. i. finis et rei vitas pbasset. i. manifestasset
acta p me pparata. et itē amētia. s. parentū nō declinauit
imo i dies inualuit. qz p et instātia pū pūit⁹ profecit i nul
lo. qd āplius traditio delatoris. i. accusatoris. s. glebeonif
remansit notoria. i. manifesta p bimatiū. i. p. ānos duos
s et traditio ipa nō recessit. i. euasit inulta. i. ipunita. C. Mo
tandū qz inē vitia cetera detractiōis vitū maxie odibile
censendū est qm pūmū lacerat atqz cōfundit. aut. n. bōa
diminuit aut occulta denegat. aut falsa crimina iponit. qz
obres sapiens admōet ecclīasticū. 22. ne b vitio inuiscat⁹
pfortes nos exbibeam⁹: ne forte assiduitate sua infamati i
proprium ppetramur. Cauendū g⁹ summoze scholarib⁹ est
ne talibus se associēt. vt sic qd B. glebeone subordinan
te contingit se a sūbibus peniteant non cauisse. Item bima
tus. i. spaciū duoz ānoz. s. bieniū. Et dē a bim⁹ ma. mū.
qd cōponit a bis et annus qstī duoz ānoz rē. Itē delator
i. accusator. et dē defero. i. accuso. vñ. 2. machabeoz. 4.
Simon aut pdictus pecuniā et patrie delator rē.

Obssequio vitrici si neqat cōsolari facultas: mi
nis derogetur: tractuqz tempestiuo cōminuatur
vt iocosa proculi docet transactio.

Obssequio vitrici si neqat cōsolari facultas. In hac pte ipse
Boe. ponit tertiū remediū ptra tertiū qd est vt plurimū
egēstatis scholaris pcuratiū. s. vitricū atqz auoz tena
citas. Et dicit qz si facultas sup. scholaris neqat cōsolari. i.
iuuari auxilio. i. subsidio vitrici. s. et auoz qd agendū. dico
q tenacitas hoz deroget⁹. i. diminuet minis. i. cōminatō
nibus qz p et cōminuet sup. quēadmodū pūmū est. tra
ctu. i. motu tēpestiuo. vt. i. quēadmodū iocosa trāfactio. i.
oparō pculi illi⁹ magi docēs. itē dōgo as. re. maledicet
derahet vt dīminuet p pte si i toto ē. ff. d. 8. obli. l. dōgator

Germani festiuantis incuria exemplari mitige
tur eulogio: ipsiusqz propinquitatis ammoni
tū corrigatur versutia vel amentia deprimatur.

Capitulum

Germani festiuantis incuria. In hac pte Boe. ponit ter-
tiu remediū q̄ tertiu ipedimentū qd etiā vt frequenter pe-
nurias scholarib⁹ inuitit di. Incuria. i. negligentia germa-
ni. i. ffis festiuantis. i. festa q̄ridiana. p̄dgaliter celebrātis
mitiget. i. castiget. eulogio. i. sermōe p̄suasuo blādo atqz
dulci sermone inquā exēplari. i. exēplorum pleno. qz p. 7.
versucia. i. astuta negcia sbaudi germani p̄fati. corrigat
āmonitū. i. āmonitōe p̄pinqtatis vt deprimat amētia. i.
stulticia incurie. B est negligentie. **M**ortādū qm p̄ filio
essendi cā ē nutriendi atqz discipline int̄ oia q̄ correctioni
atqz eruditioni filioz magis p̄ficere atqz p̄desse vidēt
sola est paternalis a tenera etate filioz correctio atqz cru-
ditio. nā q̄ bñ erudiūt in etate tenera qñ p̄fecti sunt de fa-
cili ad bōa inclinant. nō est tñ sue correctōis regule nimia
feritas inferenda. qm l3 filios corripere bonū sit: extermina-
re tñ ipsos non l3. qz tunc paternalis disciplina p̄dest qñ
clemētia adest. sed probdolor in b⁹ instanti tpe neqz disci-
plina neqz clemētia studiū corrigūt. q̄ sit vt qñ sperat ex eo-
rum letari opibus quolibet desolant. q̄ si tarda atqz fera-
tūc adhibeat correctio hec non arduo sed blando solū eu-
logio ministret Itē germani p̄prie dicunt q̄ bñ eādē ma-
trem sed diuersos patres quali ab eadez genitrice manan-
tes. dicunt tñ etiam qui eundem patrem et matrem hñt.
Item eulogiū expōitū est supra vbi de sophistria agebat

Germane nubilibus annis affini quantocius
obtemperandam ē: ne per incurie vitii rosa pri-
mula pollice carpatur indigno.

Germane nubilib⁹ ānis affini. In hac pte Boe. ponit.
aliud remediū q̄ q̄ntum ipedimentū paupertatis scholarū
inductiuum qd est sororis nubilitas. et diuidit in tres p̄f-
nam primo remediū ponit cū cause subuersione. scōdō
eos inuehit qui ob incuriā pudori castitatis nō indulgēt.
ibi. O. q̄. Tercio quodam exemplū circa p̄dicta subiūgit
ibi. obrepande. et dicit primo. Qd si scholaris in penuria
existat atqz tpe nubilitalis germane. i. sororis p̄pinqz
sit v3 sup̄sedere p̄ ea vice vt sorori d. matrimonio p̄uideat
qm germane. i. sorori affini. i. existēt p̄rie nubilib⁹ ānis
.i. annis pubertatis q̄ āni ad nubēdū habiles sunt obtepe-
randum ē. i. succurrendū est quātoctius. i. valde cito. et rō-
nem subdens dicit. et b⁹ id ne p̄mula rosa b⁹ ē v̄ginitas ip̄a
carpat. i. auferat et p̄prie fructū ē. indigno pollice. tran-
sumptiue positū est. i. indigna manu et indigno amatore p̄
vitiū incurie. i. negligentie. **M**ortādū circa b⁹ q̄ dicit
p̄mula rosa. Virginitas ip̄a nomē honorabile est q̄re nō
lmerito rose cōpat nō qdē simplr s3 honorabil⁹. s. si bōis
opib⁹ illustret nā in euangelio. v̄gines q̄qz fatie legun-
tur q̄re ex sua v̄ginitate ierositum ad ianuam celestem me-
ruisse non creduntur. pulchrum g⁹ est esse v̄ginem. sed pul-
chrius multo si cū v̄ginitate opib⁹ floreat facris: nūc orō-
ni nūc meditationi sedulo mētē exponendo his enim p̄dic-
tōnyino ad Eustobium teste v̄gines debent eē occupate.

Quam sororis cōmendanda pudoris profes-
sio: volēdaqz p̄trariū cōmissio: veluti vultum de-
turpantis pudore plena pulpe rescatio.

Quā sororis cōmendanda est pudoris rē. In hac pte in-
uehit q̄ eos q̄ ob negligentia castitati nō p̄uidēt et dicit.
O q̄ cōmendāda est p̄fessio. i. obseruātia pudoris sororis
qz p. 7. q̄ volēda est cōmissio p̄trariū. i. ipudicitie dolē-
da t̄qz veluti rescatio. i. p̄fessio pulpe illi⁹ carnis sup̄flue d.
turpantis vultū pudore. **M**ortādū deus nā in mulie-
ribus verecūdiā posuit vt ipse ad p̄ctū et ipudicitia puoca-
re formidet. qd attendētes antiqz plurime in tñ fm car-
nem viuere cupiētes p̄t⁹ mori maluerūt q̄ v̄ginitatis flo-
rem sedo cōmaculare accessu. nec solū christiāoz glia exē-
plis h̄az referta ē: s3 et paganoy christū p̄sūs ignorātū.
sic apud valeriū mariniū greca qdā hippo vitā p̄dere ma-
luit q̄z pudicitia deturpare. sic et pelagia q̄ vt refert. Am-
brosius. c. 3. de v̄ginitate cū esset ānoy. i. 3. et p̄donib⁹ circū

septā se videret matre abñte suisqz sociab⁹ i aquā se p̄iecit
malens mori q̄ violari. sic q̄z romanoy Lucretia quā
epitaphio Ouidius his v̄sib⁹ cōmendat. Cū foderet gla-
dio castū lucretia pectus. Sanguinis et tonēs egredere
ait. Tētes p̄cedat nō me fauissē tyrāno. Bñ vix sanguis
spūs an̄ deos. Quā bñ p̄ducti p̄ me post fata loquētur.
Alter apud manes alter apud sup̄os. Et l3 hec viro nupta
fuerit. maluit tñ gladio occumbere q̄ suam pudicitias al-
terius cōmaculare thoro. Est g⁹ sūme cōmendanda foro-
ris pudicitia atqz ipudicitia quolibet condolenda.

Ob tempande germāitatis insignia scōdō theo-
frasti simacū yconomū sub silētio cōmittēdū nō
ē: q̄ vtroqz parentum viā vniuerse carnis igrel
so iminētis ifamie germāe p̄statiā dotis bñficio
maritauit: seqz fortūe meatib⁹ obnixe cōmēda-
uit. Elisia marito naufragiis surrepto simacum
frēm soror iseq̄bat: elisia i multis seruiēdo: meri-
toz simulacro cūcta simaco ministrabat. Nā p̄-
prie carnis illecebris dū deesset facultas secre-
tius florē exponebat. Adhuc enī incurie vitio
clam elisia succumbere q̄ fraterne sedus p̄statiē
se viua dirumpe. nec ab inceptis retrograda p̄mā
sit quousqz inchoata sine terminauit idoneo.

Obtēpande germāitatis insignia. In hac pte exēplo qdā
supiora corroboret. exēplo inqz a simaco yconomio acce-
pto q̄ p̄ maritāda sorore oia bōa tradidit. q. d. sic et a scho-
lari vt sororis cōualefcat pudicitia atqz iusto m̄mōio
cōbinet patiēda atqz supportanda p̄ tpe ē penuria ne for-
te vt supra dixerat v̄ginitas alieno atqz idigno viro macia-
let. dicit ergo si ē cōmittēdū silētio. i. h⁹ ē tacēdū simacū
yconomū filiu scōdō theofrasti illi⁹ bōinis sup. q̄to amore
atqz fidelitate se habuerit erga sorore suā Elisia m̄mōio
collocādā. et b⁹ ob insignia tpande germāitatis. q. i. simac⁹
vtroqz parēte igressū viā vniuerse carnis b⁹ ē mortuo vtro-
qz parēte. et ē elegās satif locut⁹. maritauit p̄statiā: qm vt
legē iā p̄ maria ifamia extitit germāe. i. sororis iminētis.
i. iā machiate ifamie bñficio dotis. qz p. 2. sup. idē simac⁹
cōmēdauit se meatib⁹ fortune in totū. q. d. totā facultatē si-
mac⁹ ipse sorori dotē p̄stituit n̄bilqz plus retinēs meatib⁹
b⁹ se fortūe cōmēdauit. s3 qd vltra. Adhuc sororis. i. belis-
ie surrepto a naufragio belisia inseq̄. i. vndiqz seq̄ ffez
suū simacū i multis seruiendo. qz p. 7. belisia ip̄a ministra-
bat fratri simaco quasi ad inopiā deuēto cūcta necessaria
simulacro. i. similitudine meritoz b⁹ est i recōp̄sam ministra-
te dotis. nāqz p̄ qz cū deesset facultas vt āplius fratri nil
ministrare posset. exponebat. i. belisia secretius florē p̄prie
carnis illecebris. i. lurbus atqz delectationib⁹ v̄creis
i. vt vitā f̄fī lucraret. Ip̄a nēpe maluit. i. magis voluit suc-
cūbere vitio incurie. i. luxurie q̄z dirumpere sedus. i. amo-
rē fraterne cōstatiē. s. belisia viua p̄manēte. neqz etiam
ip̄a belisia permanens retrograda ab inceptis. i. p̄missis
donec et quousqz terminauit inchoata sine idoneo. i. decē-
ti. q. d. belisia hec et filia intātū eregit atqz his oib⁹ insti-
tuit quousqz frātē a suis miseris p̄fessu liberauit. **M**o-
tādū circa hoc qd dicit simacū yconomū. hoc. n. forte si
bi nomē fuit. vel qm disp̄sator extitit. yconomus enī vel
economus et verius q̄ pecunie frugum et omniū que possi-
dentur est disp̄sator. inde econom⁹ ma. mū. Xenophō-
tis pulcher liber est q̄ nobis gubernationem ville vel dis-
pensationē vniuerse domus Tullio interpretante designat
Tēacitatis idustrie rudimēto adustici dōestice
succurrēdū ē ne mutuate pecūie diligētia bilē issi-
dat. alteri eā ve rei afflicti casum p̄ferat. q̄qd
sub his fiat caute p̄ferēdū ē ne pusillarex tēacitali
vultū ruboris iudicio i posterū obstipet. tabulata
.n. p̄clerūq

n. plerqz fortia vni⁹ scitullule lesioe rñe dignoscunt
Tenacitatis industrie. In hac parte Boetius serius et
 ultimū remediū cōtra sectū impedimētū paupertatis schola-
 riū inductiū ponit. Et diuiditur i duas ptes fm duo re-
 media. secūda ibi. Nūqz sub his 7c. p̄sio dicit q si do-
 mestica fuerit cōsumptio facultatis atqz penuria līnēs qd
 agēdū, succurrēdū īquā et huic domesticē aduersioni. i. pau-
 p̄tati rudimēto. i. documēto industrie. i. astutiae et cautela te-
 nacitatis. i. p̄tatis staudi ne. i. cuiqz pecūia mutuet Et
 b̄ sō ne diligētia pecūie mutuate. i. p̄stite s̄dat. i. imitat
 bilē. i. irā. bilis. n. p̄ ira sepe posita ē vt hec ēt sup̄ius expo-
 sita s̄t ve. p. vel supple ne diligētia cōferat cāz cōfict. i.
 tribulationis pugne vel dissentionis alterius rei. Deinde
 fm remediū subdēs dicit q si scolaris hoc agere minime
 possit qn oporteat ipm pecūias suas mutuo dare. quicqd
 tūc fiat: cū supple hoc necessariū fuerit caute cōsiderandū
 ē sub his. i. i his p̄statiōibz. ne pusilla. i. pauca et modica
 tenacitas rerū i posterū obstipet. i. lesinet vultū indicio. i.
 signo ruboris. i. verecundiae. et dico ruboris quoniam sicut
 mors pallois sic verecundia ruboris est causatiua. Vult
 v̄se Boetius cū ipse scolaris necessario pecūias suas p̄-
 stare cogat: caueat tamē rebz suis vt aut fide usoz aut p̄-
 gnore securi existat. Et nō obstat q̄to modica fuerit mu-
 tui copia. qm plerūqz. i. lepi⁹ fortiora tabulata. i. edificia
 dinoscunt ruere lesioe vni⁹ scitullule. nimirū ergo si pua.
Notādū Boetius in hac parte summopere dissuadet pe-
 cuniarū p̄stationē atqz mutui dationē licet ad hoc tā di-
 uina quā etiā humana obligamur lege: qz obzē etiā a ca-
 thone iā lege cōsultū est. Mutuū da. s. Boe. cōtra quid
 tandē respondem? R̄spōdēt h̄ ea ita sint vt proximo in-
 digēt ad mutui p̄stationē legibz tā diuinis quā natural-
 bus teneamur vt necessitatibz suis caritatie his median-
 tibus consulamus Boetius tamē respiciēs plerūqz ex hu-
 iusmodi p̄statione lites et discordias exoziri iuxta vulga-
 re illud. Si rem cōcedas non reuocabis. Si reuabebis nō
 tam cito. Si tam cito nō tam cay. Si tam carū vere per-
 des amicū. hinc boetius admonet hanc mutui p̄stationē
 summopere denegandā. ne occasione beneficii malefi-
 cium ingeratur vt in exemplo proxime sequenti clare videt

Quid de caluo milite luce sapientie p̄dico sen-
 serit canities cognoscā: qui primetto militie flo-
 re transitum faciendo latenter sub birro amphi-
 ram quandam secum detulit: mancipiūqz gratie
 cōmendanit. statuqz leui permutato alterius vi-
 cem elegit cohortis: de ollaqz fictili cocum cōue-
 nit. Rire rancorūqz freno dissoluto indigne co-
 cus rancorē perferēs caniciem fictili percussit: q̄
 licet postmodū hedera decozata esset nullus ta-
 men decetero succi cōnerui pristinum statum po-
 tuit reuocare lesionē: ex incurſu fictilis p̄ba sibi si-
 mulqz stirpi contrahendo.

Quid de caluo milite luce sapientie p̄di. 7c. In hac parte
 Boetius circa hoc ultimū remediū ipsius paupertatis q̄
 aliqñ ex mutui datione cōtingit exemplū ad suū documē-
 tū corroborādū de Caluo milite subiungit dicēs. cognos-
 cā supple exemplo quid canities. i. antiquitas senſerit
 de caluo milite. p̄dico. i. nobilitato luce sapientie. hic nempe
 caluus miles faciendo transitum supple in expeditionem
 quādā in primo flore militie. i. cum adhuc militis flore-
 ret. detulit scē latenter. idest claz sub birro idest clamide
 amphorā quādā subaudi argētā vt quādā autumāt. alii
 luctē et verius prout sequit. de ollaqz fictili 7c. vel casu
 luenti fortuito vel forte si qua necessitas ingrueret ea me-
 diante cōmoditati cōsuleret: quā. s. amphoram cōmenda-
 uit. i. tradidit gratie. i. benignitati mancipiū. idest famulū.
 sed quid p̄mutato leui statu. idest modico tempore transi-

cto caluus ipse elegit vicem. i. locū alterius cohortis. idest
 societatis. atqz conuenit supple verbis amicabilibus cocū
 de olla fictili vt eā restitueret: sed dissoluto freno rancoris
 et rire. i. iurgii. supple inter militem caluū atqz cocum. co-
 cus ipse perferens idest patiens rancorē percussit caniciē
 supple militis fictili. idest cum fictili olla sic qz opprobrio
 se caput militis offendit. que canities licet postmodum
 esset decozata. idest ornata ad triumphalis militie gloriā
 hedera hac herba semper virētī. tamē decetero miles ipe
 non potuit reuocare hoc est reducere lesionē. idest percussio-
 nē sibi factā in pristinū statum scilz prout prius fuerat vt
 scilz nulla cicatrix permaneret. reuocare in quā connerui.
 idest cōiunctione vel medicamine villius succi. idest herba
 rū. contrahendo nihilominus ex incurſu idest tactu atqz p̄-
 cussioe fictilis amphore probra. i. opprobria sibi simulqz
 stirpi. idest progeniei. **N**otādū circa hoc vbi dicit. he-
 dera esset decozata 7c. Ados apud antiquos extitit vt poe-
 te clariores ob dignitatis meritū atqz ingenii acūm in si-
 gnū virentis memorie atqz intellectus hedera coronarē-
 tur: veluti p̄dictū est ob dignitatis meritū. vel saltim vt
 vapores caput ascendere impediret. hec enim herbe hu-
 ius natura est vt humores fariosos a stomacho ebullen-
 tes nequaquā caput ascendere permittat. Sic apud virgiliū
 legitur. Pastores hedera crescentē ornate poetā. Et apd
 p̄simum. Quorū imagines lambunt hedere sequaces. hoc
 autem non solū erga poetas obseruatiū extitit. sed etiā apd
 milites cū quid gloria dignū bello gesserūt. ex quo coro-
 nā vel hedere vel lauri meruerūt. **N**ota birroz est gros-
 sum vestimentum. Et dicitur a greco birros. Item Lo-
 bore in superioribus expositum est.

Sit ergo tuta paupertatis facultas munda: par-
 uoqz contenta: incurſus viriliter perferens ad sū-
 ma semper anbelans: omnibus obediens. Et sit
 prompta famulatur: et ad loquendum tarda: fide
 in obsego: integra amore: dulcisqz colloqz: cordis
 tumorositate carēs. qm eius oppositū cum eo cō-
 motari non appreciatur. Licet enim a multis de-
 stitui laboris retributio: tamē ab aliquo prome-
 rebitur fauoris adoptio. Nonne in modico ple-
 rumqz lapsu cōtingit: qd ānuo nequit produci cir-
 culo: adulatoris officio delatorisqz cōsortio pro
 loco negociisqz temporis exterminatis.

Sit ergo tuta paupertatis 7c. In hac parte Boeti⁹ post
 oīa supradicta que de egestate scolarium premiserat nūc
 demū ex his omnibus qua manerēt atqz norma pauper-
 tas ipsa perferēda sit cōcludit. v. ergo idest propter ea que
 dicta sunt. s. tuta facultas paup̄tatis sit munda. idest nul-
 lo malo liuore infecta. anbelans. idest intendēs semp ad
 summū. sitqz contenta paruo. idest modico. s. quantus na-
 ture sufficit. atqz sit perferēs. i. patiens viriliter idest equo
 animo ad modum sapientum qui se habent sicut tetrago-
 num sine vituperio incurſus. idest insultus fortune. sitqz
 omnibus obediens. scz in nullo rebellis. atqz sit prompta
 idest parata famulatur. idest seruitio. sit ad loquendū tar-
 da. quoniam in multiloquio raro mendaciū deest sitqz fide-
 lis in obsequio. idest seruitio. sitqz integra. idest non lesa
 sed plena amore dulcis. idest affabilis colloquio. atqz sit
 carens tumorositate. idest superbia atqz inflatione cordis
 quoniam eius oppositū est omnū p̄dictorū: non appreciā
 idest laudat cum eo. scz paupere. Deinde apostrophando
 cuiusdā tacite respōdet questionī. p̄disset enim quis dicere
 sed cum hec omnia paup ipse in se habuerit que laborū si-
 bi retributio expectanda est. Ad quod respondens inquit.
 Quis retributio. idest cōpensatio laboris destinā a mul-
 tis tñ adoptio amoris et fauoris promerebit. scilicet vir-
 tute laborum paupertatis ab aliquo: quod cōfirmās per

Capitulum

Alie igit. Adone. i. nūqd pūgit. i. euēit plerūq; aliqd i modi
co lapfu ipis qd nequit pūcti. i. fieri circulo ānuo. i. āni
spacio. 7 b dico exterminatis. i. ppulatis p loco 7 negocio
ipis tā adulatoris officio quā delatoris. i. accusatoris cō
fortio. i. societate. b. n. tales put et p̄taratū ē oīs mali p
curatores existūt. ¶ Notādū circa b qd dīc paupertas sit
mūda. i. nō infecta cupiditatib; terrenor. qm̄ huic cupida
ti nihil satis ē. de p̄solatōe. z. lib. qm̄ vt igit. Seneca. ep̄la.
73. b nihil suū ēē credit q; sp̄ diffidit. q; de re nō ad bona
fortūe s; ad sūmū bonū sp̄ anhelet paupertas. i. eo nēpe oīs
facietas ē atq; appetit; nostrī cōplemētū. sit ergo puo cō
tēta. qm̄ nō rex cumulus s; sufficiētia dītat. Si tibi suffi
ciāt paucula diues eris vt refert. Adathe; i. thobia. Et itē
i alerādro Saltrus libro q̄rto. Aliq; nulli; egēte nō res ef
ficiūt s; sufficiētia q̄uis sit modicū si sufficiat nulli; egēbit
¶ 8 b aduersū qd euenerit i his fortis alus p̄beat. Obedia
tur singulis: quonā plus obediētia q̄ victima valere vi
nokit. Sit ligue sūma modestia: cū s̄mone p̄mptissimo
citius delinq̄t. Et si nihil difficilī a gentiliano li. de causis
credat q̄ filētū virtutē h̄re. marie tñ curādū ē vt i sermo
ne vrecūdia cōseruet que nil aliud ē q̄ verba sup̄flua vt
reprimere vel respicere. l̄deat b oīa tuta paupertas cū fideli
obsequio amore integro nō fatuo: dulci colloquio atq; cordis
būilitate q̄ hō solū exaltat vt i cāntico marie dictū ē 7 exal
tauit būiles. fast; aut cū fundamētō careat in nullo robo
rat q̄re ipsi iusto dei iudicio casus cōgruit. 3. reg. 18. J̄tē
suce; a sacco d̄f eo q; ex sacco exprimat vt p̄fana apost
ma zoma. 7 sunt greca hec nola vel a fugo d̄f. q; fugit. 7
producit primā eius sillabam. vnde i aurore. In petra car
nes pont succusq; iubentur. 7 quidam putant ipsum ascri
bi per duo. c. alii per vnum 7c.

Capitulum quintum.

Cum ad magistratus excellētiā bone in
dolis adolescēs velit ascēdere: necessa
riū est vt tria genera statūū que i assigna
tiōe p̄bilitatis innuit aristoteles diligēter itel
ligat. Sūt aut qdā vebemēter obrusi: alii medio
cres: tertii excellēter acuti.

Capitulum quintum.

Cum ad magistratus excel. l̄ hoc ē capitulū qn
tū b; totalis tractat; de disciplina scolariū. in
q; p; qd; boe. in p̄cedētib; caplis p̄tractant de
primis scolariū rudimētis 7 quō scolares ipsi
magistratū disciplinēq; subiciāt. Sūt quoq; de eor; ela
tīde reprimēda. Et rurū de scolariū sagaci p̄uīdē. nunc
p̄ter i b qnto caplo p̄tractat. B. quō scolariū sincera de
uotio ad magistratū p̄ferēda ē. Et rōnē ordīs p̄grus ex p̄
cedētib; cape possum; 7 signat; ex eo qd dixerat qm̄ iudi
cū se noscat fore magisterio q; se nō uouit discipulū extitit
se. Vel b mō. In p̄cedētib; B. determinauit de his q; sco
lares aptos reddūt ad vltioris grad; . i. magistratū cōse
cutionē. nūc vō oñdū quō ad magistratū p̄uehāt. Et nō ob
stāte q̄uāda libi b; alia p̄tōe q̄ b capl; libiū tertii ēē nō
lūt. nos tñ op̄inōnē nostrā declarare nō volētes quousq;
apparētor rō inotefcat. Caplū b qntū i duas p̄tes p̄ci
pales diuidim;. nā p̄tō pōit qdā pambula ad magistra
tū faciētia. in scda vō de his q; ad magistratū acgrēdū ne
cessario regnūt ibi. J̄stis sigdē. J̄stia ad huc i duas. nā
p̄tō quāda diuersitatē scolariū vt ex his eligat valētiores
7 aptiores ipsi magisterio p̄mittit. scdo ex hac diuersitate
eligit ibi. Nullū aut vebemēter. Et dicit p̄tō cū inuenis bo
ne idolis. i. cōditiōis velit ascēdere ad excellētiā magistra
tus necessariū ē vt itelligat diligēter tria genera. i. tres
māeris statūū q; supple gnā Aris. ille p̄p̄aret; i assigna
tiōe p̄bilitatis. i. libris topicor; vbi de sillogismo p̄ba
bili docet 7 ide diuisiōez atq; b gñā tria ponēs inquit. J̄t
p̄ certe quidā. i. ex scolariib; sunt vebemēter obtusi. ebetes
igenio. alii aut scolares sunt mediocres. i. inter ebetudinē

7 acuitatē. tertii vō sunt excellētes. i. valde acuti 7 igitō sub
tiles. ¶ Notādū Boe. in l̄sa thopicas Aris. p̄bilitatē
vocat 7 bene qdē. sunt. n. thopice loci atq; metodi p̄babi
les a quib; de oī p̄blemate sillogizare p̄babiliter possu
m; p̄tō thopicoz. In his. n. thopiciis Aris. inferuit hāc
triplicem statuum scolariū māeriem. vt in litera.

Nullum vero vebementer obtusorū vidim; ¶ vñ
q; p̄bilosophico nectare vebementer inebriari.
J̄stis aut mechanica gaudet maritari. mediocri
būs politica. Excellēter vō acutor; tres inuicē
ptitiōes: quor; qdā sunt excellēter acuti. alii me
diocres. tertii excellētissime acuti. excellēter acu
tis gaudet Economica: mediocrib; vō sub luna
ri globo p̄bifica: apotecariorūq; p̄actica. Ex
cellētissime acutis quos marie aristoteles notos
s; p̄bifophiā vocat vniuersaliū per experimenta
singulariū arridet cognitio. hec triniū dñā ē
quadriniū potētia. o q; est felix exhibitio.

Nullū aut vebemēter obtusorū. In hac pte Boeti; post
p̄missam diuisionē offendit ad quas sciētias qlibet supe
riorū statūū aptior fore noscat cū vnius mēbroz subdiui
sione. 7 duo facit. nā p̄tō facit quod dictū est. scdo cui
dā tacite quēstioni circa hoc respōdet ibi mediocritatis. 7c.
Et dicit. nos aut Boeti; nō vidim; vñ vebemēter obtu
sor; qd. i. erat primū diuisiōis gen; inebriari. i. repleri vñ
q; idēst aliquotiens nectare p̄bico. i. dulcedine p̄bie vō
p̄ sed. mechanica supple ars gaudet maritari. i. sociari. istis
scz obtusis. mediocrib; vō politica supple cōiūgi gaudet
q; de regimīe ciuitatū est atq; cōmunitatū. put in libro po
liticoz. Aris. hoc clari; edocet. deinde tertii mēbrū p̄fate
partitiōis subdiuidēs dicit. vō p̄ sed nos inuenim; tres p
titiōes. i. tres p̄tes excellēter acutorū supple qd; erat ter
tiū diuisionis p̄fate mēbrū quor; qdā sunt excellēter acu
ti alii. i. scdo mediocriter acuti. alii idēst tertii excellētissi
me acuti. economica que de regimīe familie est gaudet ex
cellēter acutis. vō p̄ sed p̄bifica. i. medicina sub lunari
globo. i. lune subiecta. qd; p. 7 apotecarie p̄actica gaudet
mediocribus. aut p̄tō sed cognitio. s. vniuersaliū per ex
perimenta ipsoz singulariū supple gaudet sociari excel
lētissime acutis quonā altioris quidem inquisitionis b
negociū est. vt porphiri; in p̄cipio ait ylagogarum. Acu
tis inq̄ā excellētissime. quos Aristoteles vocat maxime
notos. i. sapientes s̄m p̄biam. Et rōnē huius tertii quāsi
subdens ait. Et hec ideo talibus gaudet qm̄ supple cogni
tio vniuersaliū per singularia est triniū artū dñā.
q; p̄tō 7 potētia quadriniū. qd; expone quēadmodū i
superiorib; cū de logice cōmēdatiōib; edocū est clari; de
monstratur. ¶ Notandū circa hoc quod dicit nectare p̄bi
co dulcis equidē p̄bilosophie speculatio est. nam vt refert
Seneca libro quarto naturalū quōnuz. Dulce spectacu
lum est singula nature scrutari. Est enī animor; ingenioz
q; naturale quāsi pabulū. vt inquit Tullius ad boetensū
contemplatio nature que p̄bilosophia est. ipsa enim celus
videm; pulchre formatū 7 vt didim; ad Alexandrum ver
bis vtar. Uidem; signozum varietatē: stellarum fulgores
rutilare. videmusq; ipsa pelagus purpureo colore venū
sus germanā terrā amplecti: ipsa etiā capoz virētū spēs
miramur. volucrumq; dulce melos ipsa discernim;. alia
q; nature spectacula ipsa magistra contemplamur. que q
dem refutare culpabile est atq; difficile imitari. Nec ille.
¶ Notandū artes mechanice in sola manūū exercitatione
cōsistunt oī opatione intellectus penitus aut p̄ maior; par
te seclusa. Intellectus. n. i suis opationib; q̄t; est ipse at
artes plebeie intellectū mechari cogūt. q̄re non imerito ob
tusorib; q; solū singularia cōphēdē valēt ascribēde sūt. po
litica vō qm̄ ipsa scia est vt innuit Aug. de ciui. dei. li. xix.
qua vrbē

qua vbes regū seu respublica dirigūt. vt pace respubli-
ca fruatur sic maioris industrie atq; prudētie vix erexit q̄
mechanica. idq; bñ mediocrib⁹ politica sociat. acutis at
excellētē economica qua domesticarū rex sapiētē ordo
disponit q̄q; q̄libz p̄familias indiget vt domū regat cū
nō dñs ex domo s; dom⁹ ex dñio honeste. vt refert tull⁹
li. i. de officiis. 7 seneca idē de quattuor virtutib⁹ cardina-
libus Medicina vō q̄ corporū tuē vel restaurat salutem
mediocriter acutis cōuenit veluti q̄ p̄bie fimbriis adberet
penit⁹ cū supiora obseruat inferioraq; considerat 7 q̄ teste
ypocrate in p̄noscis eo loco quo dicit. Est qdā celeste i
quo o; medicū p̄uidere. 7c. astrologie cōiunctissima ē. hinc
bñ in līa dñ. p̄difica subiecta lunari globo 7c. p̄p. n. lu-
na oīm hūoz motū est q̄re 7 oīz egritudinū vel ad bonū
vel ad malū scdm. 16. loca circuli que indicatiuos perio-
dos atq; ceticos dicimus quomōlibet directiua. Excel-
lentissime quozq; acutis vltimū cognitio cōuenit qm̄ b̄ intel-
lectū illuminatū regit atq; ab oib⁹ exterioribus spedi-
mētis denudatū. atq; libez vt eo facit⁹ 7 liberius specu-
lario subarū p̄positiōi diuisiōi ac discursui valeat inhiare

¶ Mediocritatis tñ extrema partitio bonos p̄fe-
ctosq; l; sibi q̄q; cōparat cū sudore: magistrat⁹
tñ dotati sūt honore cōsūpto flore iuuenēte.

¶ Mediocritatis tñ extrē. 7c. In hac pte boe. cuidā tacite
rīdet qm̄. p̄pos. n. q̄s dīcere. Cūdem sepe vicib⁹ me-
diocriter acutos ad magnū sapie apicē de facto sublima-
ri atq; vt sic doctissimos euadere. qd̄ ergo hoc vult qd̄ vi-
cū ē excellētissime acutos solū hāc sublimitatē sciāz attē-
gere. Ad qd̄ rīdēs boe. inquit l; extrema p̄ticio. i. illa q̄ ē
excellētē acutoz quā cenomice ascripserā. s̄lt̄ quoz me-
diocritatis. i. illa quā medicīne cōdonauim⁹: cōparat sibi
q̄q; i. līdū p̄fecto. i. doctissimos sciāz. tñ ipi sūt do-
cti honore magistrat⁹ cū sudore. i. labore atq; magna so-
licitudine 7 hoc flore iuuenēte. i. iuētutis p̄sumpto. ¶ Mo-
tādū p̄ vltiorib⁹ dīlucidatōe qd̄ dicit in līa cū sudore
. i. labore atq; dīligētia. recurre ad sup̄ dicta cū diceba-
tur i capi. i. q̄si circa mediū: dīligētia cuiuslibz op̄is obtu-
fitas p̄molliē. Itē inter iuētutē atq; iuētū. hoc interest
qm̄ iuēt⁹ collectio iuētū ē atq; etas iuētū p̄limoz. iu-
uētā vō etas vni⁹. 7 ē a. 28. anno vsq; ad quinquagesimum
protensa etas 7c.

¶ Istis sigdē predictis hoc modo est ordinandū:
¶ Primo vt sciat q̄ q̄q; ad tanti nois p̄tineāt re-
uerētia: vt q̄ scita sūt exprimere noscat: 7 ne scri-
ptozū p̄missioni se totaliter cōmittat vt lucretius
q̄ cuiuslibet questiois nodū p̄posite ingrēdo dimis-
so comitatu cedulis consuebat.

¶ Istis sigdē p̄dictis 7c. In hac pte boe. p̄p̄missa p̄cābu-
la ad magistratū faciētia nūc p̄tr tractat de his q̄ necessa-
rio ad magistratū regit atq; p̄currere debent. Et est p̄
ista plena documētis. Diuidit q̄ p̄tres sex fm̄ documēta
sex q̄ ponit scda ibi. Scdo vt librozū. tertia ibi. Tercio vt
q̄dā quarta ibi. Quarto ordinādū. q̄nta ibi. Quinto vt. sex-
ta ibi. Cū aut. ¶ P̄rio ḡ bo. primū ponēs documētū dīc.
Expeditis sigdē istis supple. supiorib⁹. ordinādū. i. vter
minādū ē postea hoc mō vt. f. q̄q; sup. q̄ ad magistratū
anbelauerit sciat oia b̄ q̄ p̄tineāt ad reuerētia tāti nois. f.
magisterū quoz vni⁹ ē vt noscat exprimere supple verbo q̄
scita sūt. i. que scit ibā mēte 7 ne committat se totaliter cō-
missiōi. i. traditiōi scriptoz. f. libroz vt lucreti⁹ ille facie-
bat q̄ iquirēdo. i. iustigando nodum (scilicet difficultatem
soluēdi cuiuslibet q̄onis sibi p̄posite p̄stinebat. i. accelera-
bat cedulis. i. libris 7 hoc demisso comitatu. i. scioz cō-
fortio. q. v. nō faciēdū ē vt lucretius fecerat q̄ cū sibi qd̄
aliq̄ soluēda p̄ponebat illico ad libros recurrebat q̄b⁹ do-
ctrinā suā nō mēorie ip̄sserat vt sibi cōpetē dīcere licuit. i.
sacco sedeo sedet ac sapia mecu 7c. ¶ Motādū q̄ vocēti at

q̄ magistratū cōgruit summo eloq̄ntē ēē. Eloq̄ntē in-
q̄ vt q̄ mēte p̄cepit vbo q̄at explicare. Verboz. n. hōesta
habūdātia iētēdēz dēclarat loq̄ntis q̄ teste Seneca. epla. 40
Inopia verboz 7 erilitas mīn⁹ lētū auditoz facit 7 ple-
rūq; p̄tigit tñ vt verboz inopia ignorātia causet. vñ Qui.
secundo tristitū. Et minime nouerit vñ nemo pōt. Itē q̄
igitur docere p̄sumat qd̄ nescit attendat q̄ turpe sit p̄p̄uā
ignorātiā sermōe attestari. Legere videntib⁹ p̄dcti. s; vī
ua magis. quare de voce simach⁹ aiens ingt. Aptius est
negociis intimandis viue vocis iudiciū.

¶ Secūdo vt librozū copā sue acquirat exercita-
tiōi vt cū op⁹ fuerit eos p̄sulat. Nec oīno eis cre-
dat vt Iugo qui Adōrani sui magistri monitis i-
tātū p̄sūs ē q̄ oē verbū ab ipsius ore p̄gressū q̄-
ternullis exarabat: 7 tāq̄ sacruz existi-mabat: nil
aliud q̄ magistri vicē in scolis obtinēs p̄dicabat.
vñ multoties p̄dore cōsusus inclusus abibat. q̄p-
pe miserrimi ē ingenū sp̄ iuētis 7 nō iuētēdis vti:
stult⁹ ē magistrat⁹ oratiōib⁹ oīno cōfidere. s; p̄ri-
mo credēdū ē donec videat qd̄ sentiat: postea sin-
gēdū ē eūdē in docēdo errasse. vt si forte repire q̄
at quid cōmisit obiciat sedulitati.

¶ Scdo vt libroz. 7c. In hac pte boe. ponit fm̄ documētū
ad magistratū scolares necessariū qd̄ ē circa libroz co-
piā. Et duo facit. nā p̄rio multitudinē libroz cōgrēdā sco-
larib⁹ p̄monet. scdo ne tñ i his totalē fiducia p̄stiuat exē-
plo dissuadet ibi. nec oīno. Et dīc p̄rio. scdo sup. necessa-
riū ē scolari ad apicē magistrat⁹ tēdēt vt acgrat. i. p̄paret
sue exercitatiōi. i. suo studio libroz copā: 7 hoc id vt scz cū
op⁹ fuerit p̄sulat eos supple p̄ q̄onib⁹ exsoluēdis. Et dīc
nūmā in eis p̄dētā dissuadēs exēplo dīc. nec tñ scola-
ris ip̄e credat oīno. i. totaliter. eis supple libris vt. f. penit⁹
nulla mēorie cōmēdet quē admodū iugo ille scolaris q̄ cō-
susus ē itātū monitis. i. documētis sui Adagistri montani
sic dīc sic q̄ oē verbū planū ab ore eius. f. magistri exara-
bat. i. iscrībebat q̄ternis. i. libris sup. nulla penit⁹ mēorie
tradēdo. 7 b̄ ipm̄ sic ab ore magistri receptū extimabat. i.
appreciabat tanq̄ sacri qd̄ atq; ip̄e iugo obtinēs tādē
vicē. i. locū magistri nil aliud i scolis p̄dicabat q̄ illud qd̄
i q̄ternioliis suis magistro suo docēte cōscripserat. vnde
. i. p̄pter qd̄ 7 ip̄e abibat multoties p̄susus pudore. i. vere-
cūdia. qm̄ nil aliud q̄ liber cōtinuit scolarib⁹ p̄dicabat. ex
inde notabile qd̄ā circa hoc subiūgit qd̄ ē q̄ppe p̄ certe
vñ sp̄ iuētis nō ē iuētēdis ē miserrimi igēti stultitūq; ē cō-
fidere oīno oratiōib⁹. i. documētis magistrat⁹. i. magi-
s; tñ credēdū ē p̄rio donec. i. quousq; videat qd̄ sentiat. f.
magf. postea singēdū ē illū. f. scolarē. magf. errasse. i. q̄
errauerit in docēdo. Et b̄ id vt si forte discipul⁹ q̄at. i. pos-
sit repire qd̄. i. aliq̄ qd̄ obiciat p̄misit. i. traditē sedulita-
ti. i. doctrie. arif. nāq; sūla o; addiscētē credē quousq; me-
li⁹ sciat. 7c. ¶ Motādū q̄uis libroz copia multū vīstra-
bat vt refert Scā. epla secūda ad lucillū. Cū ipsoz copia
solū honoret atq; nō istruat. Ad. n. finis ē faciēdi libros.
ecclesiast. 12. q̄ q̄uis ita sint n̄ refert tñ q̄tos libros q̄s hēat
f̄ bōi sint atq; bōis iustitias refert. q̄q; solū veteres attē-
dētes admodū eos i libros thesaurisasse legim⁹. sic apud
egiptū bibliothecā vñ q̄dragita milia libroz volumia legi-
m⁹ habuisse. q̄ tñ oia ānī ab iustio mūdi trāfactis: q̄q; mī-
lia cētū trigita q̄tuor. At vō r̄pi natiuitatē. 7 s. vñico igne
p̄supta sūt b̄ ē eo tpe quo Tūrgi. orati⁹: saluū? historic⁹
plotin⁹: possidoni⁹ stoic⁹ atq; alii viri mēoria vīgni ap̄
romā claruerūt. Imītāda sūt ergo i vīn maior exēpla q̄ nō
honoris cā libros sibi coemerāt s; istructiōis grā cōpara-
rūt. ¶ Motā q̄ternus vñ a q̄tuor. Loder. n. ē ex quattuor
earthay foliis colligatus. quintern⁹ ex quinq;. terternus
ex sex triternus ex trib⁹. Itē licet estimo 7 extio. hoc itēref

Capitulum

nam estimare putare est estimare vo. i. taxare vel pciare.

Tertio ut quosdā hēat quos secreta doceat liberosq; legat: alijsq; rudimētis informet: ut sic intellecta sciāt: scitāq; exprimere discat. et expōsiōe frequētī vsum cōparet: vsum magisterium propriat: alios nāq; docere ē pprie facultati indulgere.

Tertio ut quosdā habeat. In hac pte Boe. ponit tertiu documentū magistrādū summe necessariū. Et diuidit i duas ptes. nā p̄rio facit qd dēū est. scdō cām sui dicti subiūgit ibi. Alios nāq; et. Et dicit tertio. i. necessariū ē magistrādū ut hēat quosdā. i. scolares quos doceat secrete. et q; libros legat atq; alijs documentis informet. ut sic sciāt intellecta. i. firmitus radicādo q; p̄t: discat exprimere verbo scita supple quēadmodū i p̄rio documentō expōsiōe. et sic p̄pet sibi vsum supple artis sue frequētī expōsiōe. q; vsum ut ēt supius cū de triplici recordatiōe dictū ē p̄p̄nat. i. ministrat magisteriū. Et rōne hōz subiūgēs dicit. qm̄ docere alios ē indulgere. i. opaz dare pprie facultati. i. scie iurē il lud. Qui aliū docz scipz instruit. **N**otādū i lra p̄mittit gradatio q; color ē retonē. et fit cū de p̄cedenti voce subleq;ns format q; p̄ gradu vocū ut i b metro. Quid leui? sumo flamē. qd flamie vēr? qd vērō mulier. qd muliere nihil.

Quarto ordinādū ē ut hos aliosq; sibi alliciat: ut cū oportunitas magistrādū affuerit: eoz itrise co gaudeat aspectu. Quid turpi? q; p̄rio leceptiōis tpe sol? destitui ut flau? q; ob sui generis ipiū gazeq; dñantis opulētā cū ctos sibi credidit subiugari. tpe vō p̄cursus elapso raro reperit sodalē q; lege p̄ductiōis adhesit l3 iuit? mias oigenas regaliter addēdo Generositati tñ cōsentaneū ē h3 duplicē partitiōez affinitatis magistrantis saltez ad tempus fouere presentiam.

Quarto ordinādū ē. Sic boe. pōit qrtū documentū magistrādū necessariū. Et duo facit. nā p̄rio facit qd dēū ē. scdō exēplo dicta cōfirmat ibi. ut flau? et. Et dicit qrtō ordinādū. i. puidēdū ē ipsi magistrādū ut alliciat. i. bonis suis moribz atq; bēuolētia attrahat nō p̄cio cocinat ut flauus ipse fecerat. alliciat dico hos. supple de qb? in p̄rio documentō p̄dictū ē. et alios q; p̄limos. et hoc id ē ut oportunitas supple ipis magistrādū affuerit gaudeat eoz. i. p̄re dictioz itriseo aspectu. i. p̄stia. qm̄ qd ē turpi? q; destitui. i. derelinq; solus supple sine auditorz cōsortio p̄rio tpe inceptiōis supple honoris magistrālis. Et exēplū ponēs de flauo dicit. Relinqui inq; vti flauus ille scolaris qui tpe erodit. atq; noue leceptiōis sue credidit subiugari sibi cunctos ob ipiū. i. p̄tātē generis sui atq; opulētā. i. habūdātiā dñantis gaze. i. thesauri: h3 qd elapso tpe p̄cursus. i. dīsp̄tatiōis magfōz atq; exāmie raro reperit sodalē. q; de re adhesit legi. i. norme cōductiōis q;uis iuit? addēdo regaliū minas oigenas. i. oīum genēz. q. d. cum se flau? il leceptiōis tpe totalr derelictū videret ut q; null? ipm̄ p̄stia honoraz. qd fec. quos nō p̄rio bēuolētia allererat tā dē p̄cio atq; minis sibi coemit. Et subdēs qdā notādū iquit. tñ cōsentaneū. i. rōni cōsonū ē generositati. i. nobilitati propter duplicē p̄titiōē affinitatis cōfouere p̄stia magistrālis saltē ad tps. **N**ota gaze linguā p̄lay dicit vniue vel thesaur? Inde gazeū gazariū repositoriū qre et qdā ciuitas palestine gaze dicta est eo q; cābises p̄lay rex thesauros suos illic posuerit cum egyptis bella intulisset.

Quinto ut quoz gratia coronādus est: in fatore illoz scolas sp̄ pipatetice obābulet. curialiter. q; opponat. proteruientesq; acriter remordeat. diligentiusq; pro tempore respondeat ne si muta fuerit voluntas. ignorantie imputetur cecitati

vel arrogantie temeritati.

Quinto ut quoz gra et. In hac pte Boe. ponit quintū documentū nouiter magistrandis oportuni. Et duo facit. nā p̄rio facit qd dictū ē. scdō circa documentū ipm̄ notabile quoddā subiūgit ibi. nec l3 summa. **P**ria i duas. nā p̄rio documentū ipm̄ ponit. scdō p̄teruitatē circa documentū esse fugiendā ostēdit ibi. **M**ultos sigdē. Et dicit p̄rio quinto loco supple p̄spiciēdū est ut magistrādū ipse si honorē in p̄rio motiōe sua cōsequi desideret ut obābulet. i. circūambulet pipatetice. i. pipateticoz more scolas illoz magistrōz quoz rū gratia coronādus. i. titulo magisterii insigniēdus est in honore. q; p̄t. opponat. i. dubia mouēdo atq; rñsionibz replicādo curiali. i. curiose. atq; remordeat. i. arguat acriter p̄teruientes. i. p̄terue rñdētes. atq; rñdeat p̄ tpe. i. cū tps respōdēdi ipsum tetigerit diligentius. et hoc ne si volūtas supple scolaris promouēdi muta fuerit imputet ignorantie cecitati. vel ascribat temeritati arrogācie. i. superbie.

Notādū p̄boz varias fuisse lectas. Alia qd stoicoz q; rū p̄iceps sēno fuit et crisippus. ut ait A. gellius et recitat Aug. 2. de ciui. dei ca. 4. Et scē. dicit ad elbiā q; a senone inceptit rigida stoicoz sapia. Alia fuit secta achademicoz ab achademica villa quoz p̄iceps erat p̄plato. hī de singulis dubitātes nil affirmabāt certū quoz opiniōē et Eraclit? vñ p̄firmare. alia epicureoz fuit secta ab epicuro arbeniēse dicta q; voluptatē summū bonū posuit ut inquit. A. gell? li. 14. **P**onit et duo bona. i. corp? sine dolore. et aīaz sine p̄turbatiōe referente sene. epla. 67. ad lucilliū. q; si i voluptate carnis fundata ē reprobāda ē: si i voluptate mētis supportāda et ita posuisse epicūz seneca attestat i li. de constātia sapiētis. Est etiā alia p̄boz secta q; pipateticoz ē q; Arist. cōdidit sic dicta a peri qd est circū et patos calcās q; si circū calcās vel obābulās. h3. n. secte p̄bi et hōz p̄cipue Ari. deābulādo disputabāt vel ēt de scola ad scolam ambulādo disputabāt et inquirebāt quid meli? sue sententie possent acquirere et adiūgere. et ad tale p̄posiū lra loquit cū inquit ad illoz scolas pipatetice obambulet et.

Aultos siquidem ob rñsionis proteruitatē speculantiuz licet inuite vidimus precipicio frui. nō enim discētis interest probis affatibus et contumeliosis regentem incitare.

Aultos siquidē ob re. In hac pte Boe. monet p̄teruitatem atq; temeritatē in supioribz summoze p̄cauendā fore Et p̄rio facit hoc scdō cām subiūgit. ibi. **M**o. n. et. Et dicit nos boeti? vidim? multos speculantiū frui p̄cipitiō. i. ca dētia a gradu dignitatis magistrālis ob proteruitatē rñsionis. nō. n. interest discētis incitare. i. cōmouere regentē. i. magistrōz contumeliosis. q; pro et p̄brosia. i. opprobriuz ingerentibz affatibz. qm̄ sicuti de? atq; parēs sic quoq; magister in honore et reuerētia retinēd? est. qm̄ ipis nullū p̄ acceptis equinalēs recōpēsari pōt. iuxta illud Diis parētibz et magistris nullū reddit equalens. **N**otādū p̄teruitas pprie ē tā verbo q; facto crudelitas et terribilitas. In p̄teru? b vicio notat. vñ **E**reclim? Improbos ē aliq; vbiis factisq; p̄tern? Et dē a pro vel pros et totius sicuti ergo nō factis in magistrū surgere l3 ut i scdō capitulo de violentia est dictū. Sic neq; ēt in ipm̄ vbiis p̄teruire qm̄ si ē dign? scia qui scie insurgit p̄ceptorz ibidē qre et.

Nec licet summa familiaritate conianctus fuerit ipsius docētis secretis nisi iussus debet inbiare. iussus vero inuite. Nonne fontini proteruitatē zenocratis scrutiniā aperuit edocta publice p̄i? insperit. seq; magistrariū credidit si omnem zenocratis abstulisset minervam. qua ablata zenocrates studere desit. ablatiq; Fontinus vti nesciens frenesi laborabat grandiori. proprio ergo discipulus labori confusus alieno nunquam inuidebit

uidebit honori.

C Nec licet summa fami. **H**ic boe. p^o declaratum supi^o documētū qdā notabile subiungit dicens. scolaris ipe non d^o libere secretis hoc ē libris capis l^o cubiculo. l^o p^o q^olib^o fuerit cōiūct^o supple magistro suo summa familiaritate et hoc nisi iussus. et si iussus tñ inuit^o. Et inducēs qndā fontinū zenocratis discipulū q magistri sui secreta pspiciēs ex his zenocratis totalē doctrinā adeptā arbitrabat^o dic^o. **A**dūc. l. nūq^o pteruitas fontini scolaris apuit scrutinia. i. secreta monimētorū suoz zenocratis illi^o mgi. atq^o in sperit^o p^o edocta p^olice. l. i. scol. q^o p^o r. credidit se magist^o r^o ex hac furtiua atq^o p^oterna inspectiōe secretorū sui mgi^o r^o nedū inspectiōe s^o tūc cū abstulisset supple furto oēm m^oneruā. i. sapiam libris cōmissā zēocratis. qd^o r^o factū ē qm̄ oēs codices suos abstulit. qd^o vlt^ora ablatis singul^o zenocratis libris zenocrates ipse studere desuit. supple librorū carētia. fōtin^o at nesciēs. l. nō valēs vti ablatiis. i. furto subtractis libris zenocratis laborabat postea freni. i. rabie mētis grādiōri q^o aū. Et ex his qdā nota dignū cōcludēs inge^o ergo. l. p^o supradicta discipul^o q^oq^o fuerit p^ossus p^olo labore. l. studiū nūq^o inuidebit honori alieno. **C** Morādū put latina tradit auctoritas minerva dea est multaz iue^o trix artū sicuti lanificiū oliue et fabrice. et id eā nō icōgrue p^o sapia pōi lib^o. s^o et pallas dicta ē a pallone tracie isula vbi nutrita fuit. vel q^o pallatē gīgātē occidit. Itē scrutiniū ē qdāq^o lteri^o d^o aliq^o scrutat^o re sic p^oba. Defecerūt scrutātes scrutiniū. r. Itē frenesis rabies ē. et d^o a fren qd^o ē furoris exagitatio a cerebro descendens vel ab impedimēto mentis frenesis dicūt q^o greci frenas mētē dicunt r.

C Lū aut dies summe promotionis affuerit: breui stemate cōpēdiōsoq^o affatu venerāda cōmendē sociorū collectio: sicq^o ad honozis inicialis in cremēta itrepide procedēdū ē decēti ornatu festi^ono apparatu si factas suppetat: cūctis vel ad libitū eiusdē saltē professiōis splēdidē procurato.

C Cum aut dies sum. **H**oc ē sextū documētū circa magistrādos attendēdū. Et docētur p^o cū p^oporia dignitatis magistrāl^o. Et vno facit boe. i. hoc documētū nā p^olo documētū ponit. scdō cautela circa hoc subiungit. tertio ex plū a cautela suscepit subnectit. q^oto quoddā notabile circa oīa ipsa ponit scdā ibi. Laute. tertia ibi. Strictioni^o q^ota ibi. O q^o felicitis. Et dic^o p^olo. cū at dies sume p^omotio. nis supple ad gradū magistrālē affuerit atq^o p^omoūēdas ipse iā i cathedra magistrāl^o se p^omotiōis cā recepit: tūc venerāda collectio. i. gregatio sociorū suoz supple ipm̄ p^ostia sua honoratiū cōmēdē. i. laudē ab ipso p^omoūēdo breui stemate. i. breui arēga. atq^o affatu. i. orōne p^opediōsa atq^o p^ocedēdū. i. accedēdū ē itrepide et audacter ad itremēta lūial^o honozis supple magistrāl^o sic. i. ornatu. i. vestimēto decēti supple sue facultati. apparatū. i. p^oparatū splēdide. i. honozifice cūctis supple iā sue q^o alterius secte magistris et scolarib^o. et s^o si facultas suppetit. vel s^oaudi si nō sufficiat dūtarat ad libitū. i. voluntatē suā saltē magistris et scolarib^o vel solū magistris eiusdē sue p^ofessiōis. i. secte. **C** Notādū d^o circa hoc q^o dic^o breui sermōe collectiōis sociorū laudari tūc. n. v^o laudam^o cū pauco sermone magnitudinē rei extollim^o qm̄ i multo sermone raro mēdaciū raroq^o adulatio deest. hic igit^o catho. **P**arce laudato. bñ p^oce qm̄ nulla tā excelsa virt^o ē q^o dulcedine glie nō rāgat. vt refert sen. et Quidi^o de tristib^o. deniq^o nō puas aio dat glia vires. s^o scdā facit pectora laudis amor. Quia ex re byerony^o ad thibinianū sic ing^o. **A**lii dūcūm malo et adulatorib^o n^olib^o libet^o fauem^o. Et q^oq^o nos rūdeam^o idignos et calid^o rubor ora p^ofundat. tñ ad laudē sui ala l^orisec^o letatur. Inde claudian^o. gaudet. n. virtus testes sibi mūgere musas. carmē amat q^oq^o carimine vigna gerit. **P**arce igit^o laudādū ē et laude i^oq^o suffulta laudātis dignitate. Laudatū merito

atq^o rei q^o laudat^o magnitudinē. **O** s^o si ista nō affuerit nō laus s^o adulatio fore manifestū est. Item stemā quid sit in superiorib^o caplis iam monstratū est. quare ibi videas.

C Laute tñ cōsiderandū est cautiusq^o inuestigandū ante magistrāl^o elatōz: vt primi āni decursu p^opria possit sustētar^o i si opus fuerit facultate. Turpe est enim ob reuerentiam tanti nois prima frōte mēdicare: vt strictionis qui oib^o ad magistrāl^o p^otinētibus venerabil^o exectus: luce cepit tertia mēdicare tātiq^o ausus mor eū penituit. quid mirū: quasi instantaneus delusus abcessit tanti honozis fastigia nūq^o decetero cōfessus. **O** q^o felicitis exutus veneranda est cōmendatio.

C Laute tñ cōsiderā. r. **H**ec ps a multis cautela circa p^ocedens documētū assignari solet. meo tñ videre p^oueniētius septimū assignaret documētū. s^o quid de hoc fuerit soler^ois cuiuslibet recōmito. hoc tñ dicēdū ē cū cautela supioris documētū fuerit: l^o h^o. Laute tñ. Si vō documētū l^o h^o. Laute etiā. Et s^o primā l^o h^o dicit. cōsiderādū tñ est caute. i. sapiēt^oer. subaudi in his et circa ea q^o i supiorū documētō edocta sūt. cautiusq^o inuestigādū est aū elatōz. i. p^omotiōis magistrāl^o vt decursu. i. curriculo primi āni. subaudi gradū magistrālē p^ore seqntis. nouellus ipse magister possit sustētar^o facultate p^opria si op^o fuerit. n. p^o q^o turpe mēdicare. i. egere p^oia frōte. i. icōtinēti ob. i. p^o reuerentiā tāti nominis. i. magistrāl^o. q^o d. turpe nimis ē q^o scolaris p^omoūēd^o in adeptiōe magistrāl^o dignitatis tāta erpendat q^o q^o cito gradū adept^o fuerit mēdicare cogat^o. Et ex plū subdēs de qdā strictione q^o expletis et exectis venerabil^o splēdide et honozifice oib^o ad magistrāl^o p^otinētib^o in cepit mēdicare. i. egē tertia luce. i. tertia die p^orie seqnti. q^o p^o r. penituit cū ipsonale ē. mor. i. statū tāti ausus. i. tāte audacie q^o s^o vires facultatis aggrediebāt^o dignitatē magistrālē. qd^o mirū. i. q^o eū nō penituisse. Ipse. u. strictionis delusus. i. derisus recessit qm̄ istātane^o. i. incontinēti. q^o p^o r. nūq^o cōfessus ē decetero festigia. i. sūmitates tāti honozis. Et tñ notādū qdā ponēs exclamat dicēs. **O** q^o felicitis finis ipse. n. ē in quē oīa ordināda sunt. si ergo finis bon^o est totū laudabile phas ē. q^o de re nō inepte dictū est Exitus acta probat. Et item finis corōdat. et insuper a fine omnia denominari.

C Capitulum sextum. **R**epeditis his q^o ad scholariū eruditōem digesta sunt dilucidandū moderatione obseruata: nec angariare lectorē sermo^onis breuitate curamūs: nec dilatiōe cōfundere: nūq^o incidiozi stilo lenioziq^o stemate pusi: qm̄ nō solū discretis verū etiam rudibus enigmatis lerie postposita cōmēdat. nunc ad magistrorū venerabilem properandū est maiestatem.

C Capitulum sextum et vltimum. **E**xpeditis q^o ad scholariū eru. r. **H**oc ē capl^o sermō et vltimū h^o totalis tractat^o q^o de scholariū disciplina ē. in quo p^o ea q^o i superiorib^o caplis edocuit Et signāter p^o q^o p^orie p^ocedēti caplo de terminauit de qbusdā documētis ad dignitatē magistrālē tñ faciētib^o cū quoq^o necessariū regisit. **I**stic p^oter l^o h^o vltio caplo p^oncipaliter de dignitate ipsa magistrāl^o et q^o ipm̄ circūstāt et cōcomitāt^o p^osegt. Et diuidit hoc totū capitulū i tres p^ores p^oncipales fin tres magistrorū manerics. In p^oia p^ore nēpe determinat de p^oia magistrorū spē et de his q^o ipsos regulant et nō solū eos p^oimos sed et alios cū infuētiq^o manerici existant. In secunda de secunda ibi.

Capitulum

Extrema presentis voluminis. In tertia de tertia ibi. Lū ob
dulcoris etc. **P**ria ps adhuc diuidit in duas ptes. nā pri
mo cōtinuat dicta dicēda. scdo de statu norma atqz regu
la magistratū determinat ibi. **M**agistror tal etc. **I**te pzo
ponit intentionē suā respectu pcedētū. scdo respectu seqū
tū ibi. **N**ūc ad pzo facit qd dictū est. Scdo modū pcedē
di obseruādū ostendit. ibi. **N**ūc arguere tertio rōne sui pcel
sus subiūgit ibi. **C**ū nō solū. Dicit ergo pzo expeditis ill
q se digesta. i. diuisis in supioribz tradita. ad eruditōez. i. i
formatōez scholarū. i. hoc obseruata moderatiōe. i. i mo
destia dilucidādū. i. dēterminādū. i. qz nos hoc. nō curam
angariare. id ē. **P**strigere lectōez breuitate sup. nostre edi
tiōis nec ēt pfundere dilatiōe. i. plicitate. nōnūqz pūti le
uiozi filio. i. mā atqz lucidiori seminare. i. verborz ornatu. i.
hoc qm still? subaudi toti nfi tractat? cōmēdat. i. tradit
nō solū discretis. i. eruditis vez p h et rudibz. i. idotis
h postposita. i. derelicta serie enigmati. i. obscuritatis.
Quā ita h ita sit ppādū. i. accelerādū ē nunc. s. hic i loco
ad venerabilē maiestātē magistror sbaudi dēterminādū o
statu eoz atqz norma ipos tā erga se qz erga alios regulā
te. **I**te enigma enigmati fmo ē figuratiū? vel obscura lo
cutio siue filimdo vel qd occulta vel obscura q difficile in
telligit nisi apiat. vt illd iudiciū. De cōdētū extitit cib? id
forti egressa ē dulcedo significās ex ore ledis fauū ē ēctū
Magistrorū aut talis hēat diuisio. **T**ātoz qui
dā duabus vrbibus ceteris fulgētioribz. s. rome
z athenis cōmorant vltēri? nūqz pcedētes: nisi
qū fortūa succedit eis vt alii? venerēt. Alii pdi
ctoz obmittētes fastigia locoz oppidoz adiacen
tiū qūt emolumēta **T**ū pp nouerā discipule ege
statē tū pp natalis patrie dulcorē renitētem.
Magistror at talis ha. In hac pte hoc. postqz se supior
bz cōtinuauit. nūc sctiōne psequit. Et duo facit. nā pri
mo quādā magistror diuisiōez pmittit. scdo normā atqz
ipos regulātē modū dēmonstrat ibi. **T**aliū nāqz. **P**ria i
duas. nā pzo priūā distinctiōez magistror pmittit. scdo
scdāz subiūgit ibi. **T**ā istoz qz etc. Et dicit pzo q diuisio
magistror hēat talis. supple vt seqt. nā qdā magistror mo
rant duabz vrbibz excellētioribz. i. clarioribz ceteris scilicet
rome z athenis nūqz pcedētes vltēri? nisi forte in qū
fortuna succedit. i. aridet vt eleuēt alii? i. ad altiora. vt
sic. nūqz pcedētes vltēri? s. ab vrbibz his. z hos in qū
idest qdū fortuna succedit eis vt alii? eleuēt. Et vult dice
re quādā magistror sunt q solū in vrbē rōana atqz athe
niēsi morā suā hāt. Alii aut magistri sunt q obmittētes fasti
gia. i. luminitates pōictaz vrbū. s. rome z athenaz. qūt
emolumēta. i. lucra oppidoz. i. castroz z villaz: vt sic op
pidū largo sumat vocabulo. oppidoz in qz adiacētū. i. p
dictis vrbibz duabz subaudi vel de lōge vel de ppe distan
tiū. Et dico qūt tū. i. pzo pp egestatē supple remediādā.
egestatē dico nouerā. i. pziā discipline. nā vt sepi? dictū ē
nā nō est sufficiēs a seipsa speculari sine rebz ceterioribz tū
etiā. i. scdo qūt emolumēta alioz oppidoz pp dulcorē
renitēte natalis patrie. i. pfi soli. Vult dicere q p? eos
magistros q vrbibz rome atqz athenis cōmorāt sunt alii
magistri q in oppidis i hoc quidā in oppidis natalis soli.
quidā vero in oppidis prius extraneis. Et de his oibz
suo ordie atqz loco ptractabit in seqūti. **N**otandū sicut
plurime pboz fure lecte. sic z plurima studioz receptacu
la. **C**ōmemoriādū ergo historioz sūa celebratiōia doctri
naz cōciliabula athenaz studia ceteris pclarissima extite
rūt. q z ipe hieronim? cōmēdas inquit. **S**tudio athenas
aptissimas fore. pzo enī leges studiū id tradidit aliisqz ci
uitatibus iura trāsmisit: i. eo vigerūt pene oia pbie lumi
na quēadmodū tā lōge fama extitit diuulgatū. **P**ria athe
narū studiū rōanū floruit italicis pbis constipatū. i. q? Ju
li? cesar vigit. lū. i. de vīta cessaris ibi. **L**atbo floruit vt ait
solin? lū. i. ibi **V**irgi. nulli? seneca atqz reliq mlti plurimi va

luerūt. Et hec duo studia ista cōmēdat. **E**st z aliis parifē
se studiū in supioribus satis collaudatū. hz at etas moder
nior innūeras pene doctrinaz vles scolas qz si laudē aut
vltupē nescio. cū virt? pset in patēt atqz extraneo non in
digeat cōdicionari. **I**te emolumētū hz pzie molēdini lu
crū sit: ponit in p ppolibz lucro vel cōmoditate. Sic ma
lachie tertio. Et qd emolumētū qz custodim? pcepta ei?
Tā istoz q alioz qdā rōne pulchre denomina
tionis iperū assumunt vt honorificētur. Alii rōe
intelligētie ignorantia eoz ne confundātur. **T**er
tiū subtilius speculantes ppter vtriusqz ptiē iere
mēta magistralia cōtrahunt paludamenta.
Tā istoz qz illoz. **H**ic ponit aliā magistror distinctiōe
dicēs. **M**agistror egdē in ciuitatibz pfiatis atqz oppidis
circūiacētibz bitantiū. quidā magistri sunt q assumūt ipiū
idest gradū atqz titulū magistrālē rōne pulchre denotatio
nis. i. fame. vt. s. ab hoibz honorētur. Et hi sunt q solum
gliaz nois qūt. Alii aut supple gradū assumūt supple ma
gistrālē rōne. i. ob cāz intelligētie i hoc id ne cōfundantur
ignorantia. **T**ertū vō sunt q speculantes subtilius qz su
periores hūit paludamēta. i. honorē q pzie in his ve
stimētis cōsistit. magistralia. i. magistr? ostēdēt. Vult dice
re tertū sunt q magistrālē dignitatē assumūt ppter incre
mēta vtriusqz ptiē supradicte. s. tā pp apparere atqz vt ho
nore celebrēt qz et pp intelligētia. **N**otandū qzuis scire
bonū sit atqz p ceteris delectabile cū scia ipsa cūcta cōple
ctat atqz nihil ignorare pmittat. scire tū ipm nō oīno lau
dabile ē qd ob fame gliaz dūtarat cōparat. i. enī pulchre
sit digito ostēdere et dīcere? hic est. **I**urta pfi flacci sūiaz. n
tū scū ē. **I**llud ergo scire eligēdū ē qd vīta virtuosaz comi
tat nō glie cupiditatē. **E**st igit ex his magistror generibz
solum illud laudale qd ob ignorantie nebulā dēpellēdam
sciētie fuscipit incrementa. **I**te paludamētū vestis regū ge
n? est q? vtebant ad ostēdēdū bellū pproximo futurū. Et of
a palā qz tūc oibz palā bellū ostēdēbat. **E**st qz vestimētū
magistrale quo magistrandi iduuntur ad futuroz bono
rum titulum ostendendum.
Taliū nāqz quicūqz venustatis assumpte debi
tiqz officii velit emolumēta psequi: in vniuersa
moz hōestate oz vt polleat pclarior. vt sit vtiqz i
sermone verax: in iudicio iustus: in cōsilio puid?
z in cōmisso fidelis cōstās in vultu. pius in assatu
virtutibus insignitus: bonitateqz laudabilis eri
stat. si qd vō cōtrariū acciderit: būane fragilitatis
appetitu accidere solet. **C**ōuersatiōe etiā sit bo
nus. **N**ulla siquidē res est magis pniciosa disci
pulo vīta magistri cōtumeliosa. infusa enim vi
dentur sepissime confundi et fetido vase quia se
tidum vas aquas infusas corrumpit.
Taliū nāqz qūqz ve. In hac pte hoc. p? supiorē magi
stroz bipritā diuisiōe. nūc de quorūlibz norma atqz mo
do iplos regulātē tā in se qz quo ad alios subiūgit. Et v
uidit hec ps i duas ptes. nā pzo ponit hoc. pcepta qdam
magistros regulātia absolute z q ad se. scdo p ppatiōez qd
ad alios. scda ibi. **H** at. pziā adhuc i duas. nā pzo facit qd
dictū ē. scdo cāz sui dicti subiūgit ibi. **N**ulla siquidē. **P**ria
adhuc in duas. nā pzo facit id qd dictū est. scdo ponit
qndā excusatiōez pōicta pcepta excusantē. ibi. **E**t qd vō etc.
Et pzo ponēs documēta statū magistri regulātia dicit q
magister qūqz ipe fuerit si velit proseq emolumēta assu
pte venustatis. i. honoris magistralia. qz pzo z debiti offi
ciū oz. i. oportū ē vt polcat. i. resplēdeat clari? in vniuer
sa moz honestate. vt. s. sit in sermone verax. i. in iudicio iu
st? etc. lūa plana ē. Et si quid pziū accidat sbaudi supioribz

hoc solet accidere appetitu humane fragilitatis. i. ipsa sen-
sualitate ipsa. n. debilis ē et ad malū pna. Et qz debilis id
ipsam debilitas moy pleriqz psequit. debilitas. n. pple-
tionis vt medicis visus ē scpi? moy seqt debilitas. C. Ito
tādū licet magis oia illa in se hēat q forma docendi pmet
vri sunt docēdi pideratio. exēploz pformitas et rurū elo-
quētia copiosa. hec tñ minime sufficiūt nisi ea q vbo docz
oge instruat. hec. n. optima sapie via ē opa sanis pforma-
re doctrinis. Cū p. Prosper. li. epigramatū. Ito satis ē do-
mini pcepta euoluere lingua. Is meminit legis q memor
ē opis. Turpe. n. ē vt igt Lactantius li. de falsa sapia. ad
pbias pgere et pbie opa nō agere. talis. n. vita nō vera sed
palliatā ē. Opa āt pbie mores sē atqz diuinitatis iustitia. i.
qbus magiat? sic polleat vt discipulis nedū exēplo sit b et
decori. Rō āt oīuz boy b pnter ānera ē cū dī. qm nlla res
ē discipulo magis pnciosa. i. dānosa qz contumeliosa vi-
ta magis. n. p qz nos Bo. vidim? ifusa ex fetido. i. ptami
nato vase pfundi. i. corūpi sepissime. qm fetidū vas aqz
corūpit. q. d. sicut aq corūpit vase fetido sic scia docto-
re cōtumelioso. Ito quo notādū q plurimi hodierni tē
poris sūt sapiētū q lz doctrinis sanis intēdāt vitā tñ bruta-
lē. oucūt sicuti rāgit Aristoteles. i. ethicoz. q certe odio ad
modū hūdi sūt. exēplo. I. Daculi q oēstales tāto fastidio re-
nuit vt nec vbo neqz scō eis cōicare dignū estimauit. put
ponunt. A. gellius atqz Meliānus in cronicis de quibus.
Lactantius in lib. de falsa sapia sic igt. Quidā sū obrētū
pbie vitia sua celātes vt sunt sophiste. domi faciūt ea q i
scholis arguunt. sicqz docent tñ nec faciūt. ipsiqz pceptis
suis pondus detrahūt. B tñ genus turpissimum est. teste
Seneca ad lucillū epla. 24. Turpe. n. igt et aliud loqui
et aliud sentire. Et itē epla. 44. B turpissimum est qd nob
obsciri solet vba nos pbie non opera tractare. Inde Laabo
Turpe est doctori cum culpa redarguit ipm. Cū ergo vita
cuiusqz despiciē eius quoqz necesse ē vt doctrina despiciā-
tur vt vult Gregorius in omel. 6. li. 2. Discāt sermonib?
his viri prudentes docendi forinā. suosqz discipulos stu-
diosos fieri suadeant nō solū libros euoluēdo s et mores
cōponendo. Itēz perniciēs mors est vel interitus. Inde p-
nciosus. a. um. damnosum letiferum et.

¶ Nec autē ad aīe docētis iformationē digesta sūt
nūc de ceteris primariis nō dico de prio primis
sed de secundo primis differēdum est.

¶ Nec āt ad aīe docētis. In hac pte boe. postqz posuit vo-
cumēta regulātia magis quo ad seips. nūc vō fac b idē
quo ad alios. Et diuidit hec ps i duas ptes. nā prio pōit
normā magis regulātē quo ad discipulos. scdo quo ad
alios a discipul. ibi. Cū āt ob festiui tps et: Ito i duas
nā prio fac b quo ad morū obseruatiā. scdo quo ad sbāto-
rū iformatiōez. ibi. Cū āt bōe igtitūdis. Ito. adhuc i duas
nā prio se dictis di. dīsqz pnat. scdo itēū plegē. ibi. Te-
net quoqz doctor et. Et prio pōit itēitōez suā respectu pce-
dētū. scdo respectu sequētū. ibi. Ito de ceteris. Et prio di-
cit. oia b subaudi q dca sūt: sūt digesta. i. declarata et tradi-
ta ad iformatiōez aīe docētis subaudi quo ad morū suoz
honestatē absolute et in se. nūc āt ē differēdū de ceteris pri-
mariis. i. documētis supple ipm regulantibus. nō tñ dico
de prio primis qz d istis iā dcm ē. s de scdo primis. Sūt
nēpe vīsa respectu pcedētū et pria respectu sequētū. qre et
secundario pria dicūt. Itē dissero. i. diuersis modis apio.

¶ Tenetur quoqz doctor eruditus esse: mansuet?
rigidus atiq? n ānis: nō negligēs: nec arrogās.

¶ Tenetur quoqz doctor. In hac pte plegē Boe. de vo-
cumentis regulantibus ipm magistrū p cōparatiōez ad
scholares. Et duo facit. nā prio facit b i generali. scdo in
speciali de quolibz ibi. Sit inquā eruditus. Et dicit prio
q doctor tenetur esse eruditus mansuetus et. put hec oia
in processu declaranda sunt. quare sequitur.

¶ Sit inquā eruditus: prius enim oportet vt di-

scat q doceat. Triui siquidem pparationem do-
ctrine nouimus assitricem. Valde vō absurdus
est: et iniquum vt imperiti peritis: nouelli antiqs
rudelqz preferantur emeritis.

¶ Sit i qz erudit? pri? n. In hac pte ea q pmisserat in gnali
nūc in spali plegē. Et diuidit i tot q i gnalitate pmisserat
ptes. Et ponēs p primū documētū dic. ego Boe. i qz. i.
dixi q magis ipse sit eruditus. i. doctus. Et rōnez ānecētēs
dicit enī. p qz oī. i. oportunitas est q magis ipse pri? discat
ānqz discipulos suos doceat. Et sciam triuiales circa hāc
eruditionē marie pualere infinnās eam recōmēdando dic
figdē nos nouim? pparatiōez. i. acqfitionem doctrine triui
fore valde aptā assitricē sup. in bis. Et qdā ānecētēs no-
tandū dicit. valde. n. absurdū est et iniquū q ipiti. i. idocti
preferant pitis. i. doctis. nouelli supple in scientiis antiqs
sup. pferant. atqz rudel. i. ibecilles emeritis. C. Ito tādūz
q ascendēs ad gradū magiales oīz q scētis sbiciat alias
caueat ne sibi dicat illud ad romāos. ii. Q uī alios docet
teipsum nō doceas. iō sapie. is. dī. Anqz loquaris. i. docē-
do discē. i. audiēdo. et iacobi tertio. nolite plures magis fie-
ri. in b et canones satis. pcorat vidēt. 59. vīst. ordiarios
et. 61. di. Qdīez. i. 16. q. i. Si qz clericatus. et ex de electōe
cū enim. Itē eruditus. i. instructus qm ex ruditate positus

¶ Mansuetus. Quoniā qnqz discipulorum ela-
tionē pati oportunitas est: ergo māsfuetudine vtēdūz
ē. Adagister frāco in māsfuetudine pdeat i exē-
plum: q ob discipuloz suoz nobilitate sua vtētū
irrefrenabilem arrogantia laqueo se supēdit. sa-
pientius autē egissz si mansuetudine vsus fuisset.

¶ Mansuet? qm discipu. Ito ponit fm documētū de mā-
sfuetudine magistrōz. Et duo facit. nā prio documētū pōit
scdo exēplo ipm corroborat. ibi. Adagister frāco. et dic q
magister et aliq mō māsfuet? eē v3 scolarib? Et rōem assit-
gnās dicit. qm qnqz oportunitas est pati elatiōez discipuloz
pns et est mansuetudine vtēdū. Vt? n. illa ē q irascibili-
tates reprimit et moderat iras: qre et multoz maloz forinā
refrenat. q certe si vsus magister frāco fuisset cui? exēpluz
imediate subiūgit. n laqo collū strāgulasset. hic. n. cū vidis-
set arrogantiā. i. supbiā discipuloz vtētū sua nobilitate. ar-
rogantiā dico: nō refrenabile. i. corrigibile laqo se suspēdit
qui tñ sapiētius egisset si māsfuetudine hac vtute vsus fuisset

¶ Rigidus. In scolarium enim amplexu rigore
frui cōmodissimum est ut sic errantibus vindictā
imponat: sophistarū lites dissoluat: oblatrātes
remordeat obloquentes reprimat: pteruicētes
castiget: totāqz determinatiōez dialecticā faciat:

¶ Rigid? in sco. Hoc ē tertū documētū de magistrōz ri-
giditate erga subditos. Et dicit q magister et v3 esse rigi-
dus. i. durus et valid? Et v3 a rigore riges. qm frui. i. vt
rigore. i. rigiditate in āplexu scolarū cōmodissimū ē ut sic
errātib? i. deliqntib? ipōat vindictā. atqz dissoluat lites so-
phistar. i. disputātū. atqz remordeat. i. puniat oblatran-
tes. i. cōtinue cōtra ceteros ritātes et a caib? sumptū ē. filr
et ppiat obloquentes. i. ipos diffamātes. atqz castiget vga re-
ctitudis pteruicētes. i. pteruū qd attēstet. et sic faciat totā
determinatiōez. i. illā oīz q lter scolares tā ex pte moy qz
etiā doctriay faciēda ē. faciat dialecticā. i. ad vtrāqz arguē-
do pte ut. i. plene diskutat hinc tñ. posteaqz determinet et fa-
ciat quēadmodū pmissū ē. C. Ito magistru fore rigiduz
hoc cō mō intelligēdū est quo canones intelligūt. sit inqz
rigid? ita tñ vt nō assit feniā. i. nimis corrigēdo b ē ver-
berādo aspe. i. talis nēpe rigiditas culpe iputāda ē. Lentis
nēpe castigatō solū magistris pmissa ē extra de homici. c.
ad audiētā. et. 24. q. 6. c. prio. et hic ē q si leui pcussioe sco-
laris moriat magister nō teneret vt vult vincētū. et b si fa-

eti ſubiungit ibi. **Q**uam ſi magiſt? rē. Et dicit pſo cū tiro. i. nouellus magiſt? bōe inſtitutio. i. doctrine & ſcie intraverit ſcholas cā legēdi pſiderādū ē. ſup. ab ipſo magiſtro vt aſſū pro rigore irinſer? ſup. quēadmodū pſcūm eſt cū dicebat ſupra i codē caplo ſit rigi? b. g. rigore aſſūptio tpe auro re. i. maturio incipiat ſup. lectionē pſuuo ſbmiſſa voce. i. voce baſſa aſcendēdo in mediocrit. ore rotūdo. i. plēo & b expectando neminē niſi maria necitas vrgeat. i. iumbat

Quorādū ē circa b documētū Boetii ſūmope pſiderandū eſt ne aſi ipaz inceptiōe hmoi diuini diuitiat ipſoratio auxilii q ſolus de? eſt q diuitias ſue ſapientie inſuit i aiaſ ſapientū. Et tribuit ſtudentib? gſam cognoscēdi cui nūbīl ē difficile & ſine q nūbīl poſſibile ē poſſideri vt in ipſo plogo de regimine pſcipū dī. Et oē danti optinū & oē donū pſfectū deſurſum eſt a patre luminū deſcēdēns vt inq? ſcriptura. & Auguſti. Nemo tā erudit? nemo tā doct? q ſupna illuſtratōe nō idigeat. Et Grego. Nūſi inſus ſit q doceat i vanū lingua doctoris laborat. i. pba volens oñdere. i. ſi q vera criſtat bſuudo apud Boetii li. 3. pſa. 9. de cōſola tōe diuinū monet luocare auxilii q certe pſeruiſſo nullū rite ſudat exordii. qd obſeruantes maiores noſtri ſp i ag grediendū arduū diuinū ipſorant auxilii. ſic i Plato i cepturū geniturā ſenſib? mūdi inq? vix inī Socrate. nā cū obus moſ ſit & qſi qdā religio rē. pſcari auxilii diuinū eſt rē. ſic g? meis pſcib? cōpbenſum maxime qdem vt ea dicant a nobis q placeant deo rē. & hali abenragel. gſas viuo deo rē. ſic Quidius pſo metha. diſ ceptis nā voſ mu taſtis & illaſ aſpirate meis rē. ſic & reliq? pene oēs. Aladuer tar igit magi vt aſq? ea pagat q b pcepto doceſ deo ſup plicet veluti oīz cordium illuminatoz Jte Tyro in ſuplo zibus caplis declarati eſt. Aurora dī inſitūz diei claſceſtis vel pſimus ſplendor aeris q grece eous dī. vnde Uirgilius de roſis. Strictior couſ pceſſerat aura iugales rē

Quam ſi magiſt? diligētia aliquos vltra debiti tpiſ ſpaciū expectare pſuſperit: hoſ ſiqdē pigrici ei mora cōfūdīt. ireq? ſe rancore cōminuet. cū at pigriciei diſcipulus dormitatiois artifer magiſi nonerit ſedulitatē: aut maturius feſtinabit: aut pudore cōſuſus in huius opprobriū dormitabit

Quam ſi magiſtrantia diligētia In hac pte Boe. cās ſui dicit ſubiungit. Et diuidit i duas ptes. nā pſo ſac qd vciū eſt. ſcdo exēplo deā pſfirmat ibi. Sz ſi faciat. i. ſcda adhuc i duas hz q duas cās aſſignat. ſcda ibi. Lū at rē. Et dicit q ſi magiſtrat? diligētia pſuſperit: expectare aliq? vltra ſpaciū debiti tpiſ b forte vno mala ptingere pſt. i. qz ipe forte magiſter pſfundet. hoſ. i. qz expectat mora pigriciei q. d. cum forte magi illos expectabit pſt ipſi hāc pigritiā i pſuendū ſibi trahere cogitantes magiſtros eos ſicut ſe mel ſic & pſuuo expectat. & b pſmū malū ē expectatōe hmoi pſouenit. ſcdo vō ē qz forte expectatōe hmoi magiſter ſracūdā tumorat. atq? repleſ atq? ſe cōminuet ex hic rācore ſre hmoi vt ſic ceteris nō tā pſcūe & tam viriliter lecta de clare poſſit ſicuti faceret ſi ſra cū nō cōminūſſet. deſcde ponit ſcda cāz. Et dicit magiſter et nō dī expectare alq? qm cū diſcipulus artifer dormitatiois i pigriciei nouerit ſedulitatē. i. curioſitatē maſſigni aut feſtinabit ſe maturi? . i. citi? qz veniet ad horā debiti aut certe & pſuſus pudore ſupple ob riſum ſocioz dormitabit in opprobrium hmoi

Quorādū eſt circa b vbi dicit ire qz rācore ſe cōminuet. Ira eſt q ſola aium pſturbat atq? ſenſum diſcernere vep ſi pmitit. inest. n. ſp iratis anguſtia. vñ Tullius in oratōe p marcello. Iracūdia iqt pſilio ē inimica. i. opicū? . Ira inſanā gignit qre ſum mope curanda atq? ſpēdiēda ē atq? ea q iplam inducūt expēnēda. vñ oratius i epla. 2. Ira ſu roz bſeius eſt aium rege q niſi paret. Impat hūc ſreūs hūc tu cōpeſce cathenis Jte rancor dicit idignatio dolor amaricatio & amaritudo mētis. Ide rācoroſus & rācoroſitas rē Jtem dormitare frequētatiū a dormio. & ē ſub pigritia

dormire. vñ pſba. Ecce nō dormitabit neq? dormiet rē

Sed non faciat vt aſſuerus poeta pſcipit. quem dromonis caſtoris diſcipuli pigrities nequunt in riſum excitare: eo vō more quotidiano ad primā ſtertentē: vnguib? ſcabris mēbrati muſicū meloſ agētibus. oculiſq? lippiētib? lucēq? explozantibus matutini laboris: in ſcholiſq? ne res peragaſ cō ſortibus adueniētibus ſic dicebat Lucis rubore diei aurore ne adhuc pſfundit. Illis itaq? negati bus mediā ptē diei creberrime ſomnolentus expleuit gſas deo agēdo. maluit enim ſam capitis hſe duritiē q inſani peritiā. Si. vō meridiane diſputationi plerūq? adēſſet. natiū morē excedere neſciēs naſo vigilante ſtertebat. aſſinibzq? ob porcine corzoſionis ſtrepitū pſbebat ſaſtidia. dū aliqñ olera ſcōas eius delicias hauriret. ora biatū lūina ſōno cōmiſit: Adan? vō lz ſordida i catino aliqd prendeſbat. ſz ſopoz ei nociuus extitit dū cibaria incarceratione qſuit. ad quem fructū maturitatis Qmarciane ſocioz cariffime creditis hunc puenire: veſtra ſiquidē nouit intentio.

Sed non faciat vt aſſuerus poeta. In hac pte Boe. exē plus qdā circa pſcā ſubiungit. Et pſo pponit ipz exēplū ſcdo cū pſagē ibi. eo vō. Et dicit magiſter iquā mane vt pſcūm eſt incipiet neq? ſcholares qſq? expectabit rōnib? ſu pſadictis. neq? faciat vt aſſuer? poeta fecerat quē pigriciei dromonis diſcipuli caſtoris nequit excitare in riſū. i. de riſione. Et inde exēplū ſui pſequēſ vno facit. nā pſo dīc qūo ſe dromon gerebat in exercitio ſcholatiſco. ſcdo qūo i menſa ſe geſtabat ibi. Dū aliqñ. pſia in duas. nā pſo dīc qūo ſe in mane geſſerat. ſcdo qūo mediā die ibi. ſi vō. Jte primo facit qd vciū eſt. ſcdo quādā ſallam cautelā q vſus fuit ſubiungit ibi. Adaluit rē. Et dicit eo enī ſup. dromōe quotidiano more ſtertere. i. dormiēte. ad primā vſq? ad illam horā q prima canit. & b vnguib? ſcabris. i. ſcabioſis & aſperis agitantib? . i. ſcalpēdo faciētibus mēbratim. i. p mēbra. muſicū meloſ. i. ſonū qſi muſicū qz ſe ſcalpendo q ſi muſicā armoniā pſctabat. & ſiſt exiſ lippiētibus oculis atq? explozantibus ſupple nūc aptis nūc itez clauſis. lucē matutini laboris. i. matutine lectiōis. aiebat. i. dicebat ſic ſup. vt ſeq? pſortib? ſuis adueniētib? . aiebat inq? ne. i. nū qd adhuc res. i. lectio matutina pagit. i. ſit i ſcholis. ne. i. nunquid pſfundit adhuc rubor aurore rubore lucis diei. q. d. ē ne adhuc dice. qd vltra negantib? illis. i. conſociis ipe dromon ſonolēt? . i. plen? ſōno. expleuit. i. cōpleuit vſ expōſuit creberrē. i. ſepiſſime ita. ſ. dormiēdo mediā partē diei. i. vſq? ad meridiē. & b agēdo. i. referēdo gratias dō qz tā bñ tāq? ſuauiter i ſomniis mēbra reſouiffet. & cante lam ſuā ſallam ſubiungēs dicit. maluit. n. ſbaudi dromon ipſe. i. magiſt? voluit habere duriciēs. i. obtuſitatē ſani capitis qz peritiā. i. ſapiaz inſani. Deinde pōit quō ipe dromon ſe circa diēs mediā gerebat. vñ dīc ſi acciderat qz idē dromō ſterreſſet diſputatōi meridiane ipe neſciēs excedere. i. ſupare vel puenire morē natiū. i. inani q necē erat vt dormiret cōtinuo ſtertebat. i. dormitabat ſolo naſo vigilāte. alia littera hz vigente. i. ſtertendo reſonāte. qz p & pſbebat ſaſtidia. i. nauſeā. atq? tedū aſſinib? . i. pſociis ob ſtre pitū porcine corzoſiōis. & b p ſilitudinē vciū ē. Jt doſtremo oñdit qūo b dromon i mēſa ſe hēbat & dīc qz dū b dromō ad menſam extitiffet tanto ſomno dedit? extitit vt dū ha u rirer pro ſorberet olera. i. cauſes criſtētia ſcūdas delitiā eius cōmiſit ora biatū. i. voragini & cōmiſit lumia ſomno vō p ſed. lz manus ſordida prendeſbat aliqd in catino. i. diſco. tñ ſopoz. i. ſomnus extitit ei nociuus dū qſuit icar

Capitulum

cerare. i. deglutire cibaria qz nū somn? cū oppresserat vt q
cūqz incepisset somno retraheret. qre alloquens. B. mar
tiani dicit. O marciame carissime socioz sigdē p certe
vīa intentio nouit ad quē fructum maturitatis. i. laboris
sui creditis puenire hunc eromocm. q. d. imo nouit qz
ad nullum fructum vnqz ptingere valebit. C. Notandum
circa h exemplum 2 si somnus moderatus bon? est. pigri
tia tñ moderata pessima. qm pigri se suaqz negligunt 2 ve
luti bruta in fecibus suoz delictorum deuoluuntur. oīuz
enim vitioz fomentū somnolentia est. vnde catho. Nam
diuturna quies vitiiis alimenta ministrat. qre 2 Quidius
sommolentos arguens. li. 2. sine titulo in bec vba. pūpū
Infelix tota qūqz qescere nocte Sustines: et sōnos pre
mia magna vocas. 2 item O male psto qes o semper de
dita sōno. Pectora nuda bono. quātis pates ipse ruinis
Quē nor sola tenet nescit vigilare periclo. Mos somnolē
tos pūus excitat satira. 5. bis verbis. Al. āe piger stertis
surge ingt auaritia. eya surge. Regas instat surge lūgs n
queo. surge. En qd agā rogitas enla. pda aduehe ponto.
Castoreuz stuppas bebenū th? lubrica cōba. Tolle recēf
prim? pipere 2 sic lēte camelo. Uerte aliqd. iura. q. d. poe
ta Surge piger surge. qz instat surgēdi rō. Adorē qz sōno
lentoz qsi exemplo pposito cōformē ganfred? in poetria
aptissime pserpserat. ingt. n. Scilicet morā pigri si mīe vo
cē obaudit. Si cūcē adhuc iterata voce sonora. Mare vi
gil stertit. tandē clamore coact? Ore tñ lēto lingua mouet
2 mibi qd vis ingt. surge vēi. nor ē pmitte qescē. Immo
dies est surge. deus me? en ego surgo. Uade seqr. nec cū
segtur: quē negligit. 2 tu. Ad venies. vudū venisset s mī
bi vestes. Quero nec inuenio. nūcū est te birra noui. Sur
ge cito. dñe en sup psto. nec tñ. imo vel caput huc vel illuc
verrit. vl brachia scalpit: vel mēbra i lōgū distēdit. sic sibi
quasidā. Cū libet momlas qrit semp venit ore. Ad d pede
sic veniens nūqz venit ille coactus. forte mouens gressū
trahit a restudine motū. bec ille. Nec tñ rephendenda ē de
bita nāc qes qz teste Oratio in poetria. 2 qūqz bon? dor
mitat homerus. 2c. Jē stertere vbi supinis caret. i. nar
ribus dormiendo resonare. vnde a sepe pro dormire po
nitur. Item scaber bra. brū. i. asper scabiosus. scabidus.
Item catinum h fm fīdorum sit vas viuarium fictile.
capitur tñ qūqz pro disco 2 scutella vt in proposito.

C Si differendi cā meridianus doctor studiū adi
erit: cauendū ē ne sophistico polleat apparatu
nec tetrīs moueat difficultatibz: sed studiosa
pmeditatōe oībus armatus itrepidus adeat li
tes easqz facili mēte cōponat: 2 illud qd qūqz ob
iecerit ita memorie dispōat: vt detegēdi tpe a via
rōnis nō discedat hz ordie cōpetētī enigmata di
lucidādi moderatiōe assūpta explicite dissoluat.

C Si differendi cā meridian? 2c. Supius. B. docuit quali
ter magi se hē deat i docēdo discipulos 2 h q ad lectionū
exercitiū. hic facit B idē q ad disputationū certamē. 2 diu
dīt. bec ps in duas ptes. nā pzo pōit documēta circa hāc
ptem. scdō incidētia sūiungū ibi: Aduertēdū. J. Prima ad
huc in duas diuidīt fm duo documenta q ponit. scda ibi
Si vō maria J. Pzo g? ponit primū documētū qd tale ē. si
meridianus doctor adierit studiū cā differēdi. i. disputādi
pcauendū ē summope ne magi ipse polleat apparatu so
phistico. i. ne vtaf rōnib? sophisticis 2 caueat ne moueat
tetrīs. i. obscuris difficultatibz hz armat? studiosa pmedi
tatione. i. studio pmeditato iter lites. i. disputatiōes q sūc
lites scholastice itrepidus. qz p 7. cōponat. i. declaret eas
facili mente. h est facilitate opinionēs concordet 2 caueat
qz disponat. i. ordinet memorie illd qd qūqz sibi obiecerit.
supple disputādo. ita. i. tali mō vt tpe detegēdi. i. soluendi
2 enodandi nō recedat a via rōnis. sed accepta moderatiōe
i. modestia dilucidādi. i. declarandi. exsoluat. i. declaret

explicite. i. manifeste enigmata. i. obscuritates 2 sophisma
ta sibi pposita ordine cōpetētī. i. vaudi quēadmodū pposi
ta 2 obiecta sūt nō possēt? primo atqz primū postē? exsol
uendo. C. Notandū Boetius summope sophistiā magi
strum pcauere in disceptatiōib? scholasticis mōet Et rō ē
qz vt etia in superiorib? pmissū ē ipa nō nisi vboz ē offē
tatio ambitiosa. pfidencia. n. vboz sola pbanda replet q
re 2 libidinem ritādī Aug. in de doctrina christiana cam
noiāt atqz sciam ipietatis. 2 vide supra caplo. i. de studia
logice. Jē tētrū. i. atrū 2 obscurū 2 et in superiorib? dcm ē

C Si vō maxima vt assolet discretorū mentibus
contigerit dubitatio in differendo: studiū vten
dum est deliberando: 2 qd naturalibus motibus
mens eragitata dictauerit: conscie in crastinum
pferēdū est. Eodēqz mō si difficilimū qd qūqz
pmeditatus fuerit. discretōi ē cōmendandū: faci
lius enim differēdo plerūqz difficultatis scintil
lula inuenit q si studii obseruatōi cōmitteret qm
non i altero tñ scie veritas repit vt dicit Aristo.

C Si vō discretorū maxie vt assolet mētib? Idē ponit secū
dū documētū circa pda. Et duo facit. nā pzo documē
tū pōit. scdō circa psumptū aliud dicit ibi. eodē mō 2 dīc
q si in disputatiōe dubitatio maxia accidat vt solet mētib?
discretorū: vtiendū est studiū deliberādo qd rōdēdū. 2 qd
vns ercogitata. i. cōmota nālib? motib? J. scie dictauerit
subaudi ex deliberatiōe hndi illud pferendū. i. determinā
dū est publice in crastino. i. die 2 lectōe sequenti. 2 ide circa
psumptū documētū aliud ponēs duo facit. nā pzo do
cumentū ponit. scdō ipz pfirmat ibi. facilius. n. 2 dīc eo
dē mō. i. quēadmodū pferat est sup. faciendū si qd difficil
limū magi fuerit pmeditat? qm ipz cōmēdādū ē ē discre
tioni. alia ita hz disputatōi 2 verius put ex sequētib? appa
ret. et rōnes s bācūs dīcēt. n. p qz scintillula difficultatis
replē plerūqz facilius differendo. i. disputando qz si com
mitteret obfūatē studiū: qd pfirmās dīcēt qm vt igt Ari.
subaudi in topicis. Veritas ipsa non tñ repit in altero. i.
i vno sed repit in pluribus seu in multis. C. Notandū cir
ca h qd vō facilius enī differendo etc. qz disputatio actus
est scholasticus q glibet iētione suā ad inquiredā veritatē
p rōne oñdit et eam verbis asseuerat. h qdē actu iter cete
ros nil clarius nūbilqz salubrius disciplo cōprobat? ipa
enim est q veritatem enucleat. enigmata manifestat erro
res atqz deuia pdēnat. qre non absurde dcm est veritatē
facilius differendo reperiri qz studendo.

C Aduertēdū est et qz tribus modis i traditioni
bus vti solet discretorū cognitio. Pzois sigdē
2 inuitatis editionibus ghar: veteribus tetrīsqz
discipulorum mentes palliare vetustissimis tñ in
nouatis 2 tanqz propriis riuis manantibus credē
tium intelligentias exercitare.

C Aduertendū est aut qz tribus modis traditiōib? 2c. In
hac pte Boe. ponit qdā incidētia circa documēta supiora
Et diuidīt bec ps in qūqz ptes fm qūqz incidentia q po
nit. scda ibi. Si qz hoz. etia ibi. Ut ad magiat? qrtā ibi
Si vō primeno. tpe etē. qntā ibi. Pūbilia hz qūqz. J. Primo
ponit primū incidens. nā aliqz posset dīcere. O Boeti iā
probatū est et oñsum qm magi in disputatiōe se gerere de
beat. sed adhuc latet qz rōnes facere dō vt disputantium
orta disceptatio cōpetentius dissoluat. Et ad h rōdēs dīc
qz cognitio discretorū magioz vti solet i traditiōib? et dis
putatiōib? trib? modis. et h hz. tria magioz genera. s. n.
qdā sūtiles qdā sūtiliores. qdā sūtilissimi. Solēt et ali q
dā gliari. i. gliose vt traditionib? i. rōib? et documēta no
uis et inuitatis. Et h q ad tertiū gen? magioz dcm ē. So
lent et ali palliare mētes discipulorū veterib? i. antiqz et
tetrīs

tetris. i. obscuris rōnib⁹. et h̄ quo ad primos magros dī
Sūt ⁊ tertii q̄ solent excitare. i. cōmouere intelligētias cre
dētū scholarū editionib⁹ ⁊ rōnib⁹ vetustissimis. i. anti
q̄ssimis sed inouatis. ⁊ vtiū eis tāq̄ manantib⁹ a p̄p̄is
rius. i. scientiis eoz. Et hī sunt q̄ scdm gen⁹. i. mediocrit
subtilius amplectunt. C̄ Notādū int̄ oīa magroz genera
hī certe subtilissimi fore noscunt q̄ nō vetustoz atq̄ pene
oblitteratoz sp̄ vtiū codicib⁹ vel eoz tñ inouatoz. sūt. n.
illī aliā mendicātes atq̄ rapientes suoq̄ ingenio veluti
a se excogitata ascribētes. h̄ hī acutissimi qdē sunt q̄ nouis
inbiant institutis. miserrimi enī vti prius etiāz monstratū
est ingenii extat semp inuentis nō inueniēdis vti. q̄re rē.
Item tetrum. i. obscurum vt superius expositum est.

C Si quis vō hoz discipuloz sagacitate oblecta
uerit: archischolari iungendus est: vt vel eis re
cordationis seriem fideliter iprimat: v̄ exarandi
diligentiam cōmendet. Adagnum sigdez in his
vtilitatis fomentum colligetur.

C Si q̄s vō hoz discipulorū. Idē ponit scdm incidēs qd
tale ē. Diceret forte aliquis si pueri atq̄ scholares qōnes
atq̄ rōnes p̄ magros adductas ad plenū intelligere neq̄ant
quid agendū. Ad qd r̄ndens inq̄t. q̄ si scholares disputa
tioni assistentes intelligere neq̄ant rōnes magrī in mediū
adductas ⁊ tñ rōnes ipse eos delectauerint tūc scholares
ipsi iungendi sunt. i. lociādī archischolari. i. baccalaris vt
ipse iprimat eis fideliter seriē recordationis. i. modū recor
dandi atq̄ etiā intelligēdi. vel ē idē archischolaris cōmē
det. i. informet ⁊ ofidat eis scholarib⁹ diligētā crarandi. i.
scribendi. qm̄ magnū fomentum. i. augmētū vtilitatis colli
get ex his. i. p̄uatis informationib⁹. C̄ Notādū recorda
tio de q̄ in līa illa q̄ est superi⁹ in p̄io caplo cois vocitata
ē ip̄a nempe magne vtilitatis est discipulo. qm̄ vt ibidē dī
vsum generat. vsum at̄ ad magisteriū p̄perare festinat. Lu
tus rō ibidem reddī. qm̄ sicut prudentia sine iustitia parū
vel nihil p̄desse noscīt. iustitia at̄ sine prudentia multum
sic scia sine v̄su p̄az. v̄sus at̄ sine scia multū p̄ut ⁊ quēad
modū in p̄allegato loco hec atq̄ alia longius declarant
vide ibi. Item fomentum nutrimentū vt elca ⁊ ab effectu p̄
augmento qm̄q̄ ponit. Et dicit a foueo ues. Itē series. i.
ordo tenor. Et dicit a sero ris.

C At aut̄ ad magratas apicem tpe pueniat disci
pulus studio cōtinuitatis imorandū ē recessuq̄
secretiori l̄ sanguine⁹ existat insistēdū est: ne stre
pitus assistentiū mentē ebetet. vel migrantiū ruxa
p̄fundat itellectū: nullis vinculis vitales spiritus
ipediētib⁹. Honestati. n. consentaneū est vt se
creta rimando solitari⁹ magister existat magis
q̄ libellos extrahendo cunctis p̄ntiam suā exhi
beat. nōne detractiōis fili⁹ magi sedulitatē libros
extrahentē aspiciēs: qd ingnatū meditaref: vtiq̄

C Ut ad magiat⁹ apicē tpe pueniat. Idē ponit tertū inci
des Hoe. q̄ possit q̄s dicere postq̄z iā magi oīa illa ereg
tur quēadmodū in supioribus edoctum est dī ne ip̄e exhic
relinquere studiū ⁊ solo exercitio scholastico intendere. Ad
qd dicit B. q̄ non. Et duo facit. nā primo dicit ip̄s magi
strum p̄tinuo addehrendū studio. scdo. q̄b⁹ in locis ofidit
ibi. Recessuq̄ secretiori. Et dicit p̄io q̄ sicuti imorandū ē
i. vacandū est studio p̄tinuitatis. i. p̄tinuo vt discipulus p̄
ueniat ad apicēmagistrat⁹. q. d. sic continuo studendū est
magistro vt appicē ip̄m magisteriū p̄seruet. ⁊ locuz studiū
ofidens inq̄t. q̄ p̄. est insistendū. l̄cā studiū imorandum
recessū. i. loco secretiori. l̄z p̄ q̄ quis magister ip̄e sangui
neus existat sanguinei enī vt supioria demonstratū ē in lo
cis ap̄is amens ⁊ locūdis informādī sunt. h̄ tñ nō obstā
te in locis secretis magi studere dī. h̄ ne strepitus assisten

tiū ebetet eū in studio ⁊ silr ne strepitus migrantiū p̄fun
dat ei⁹ intellectū: sed sit in loco geto ⁊ mudo ⁊ expurgato
ab oib⁹ viculis ipediētib⁹ vitales sp̄s magi. Et reddēs
cām dictoz dicit. Consentaneū enī est honestati magroz vt
magi rimando. i. ingrendo secreto existat solitari⁹ q̄z q̄
exhibeat p̄ntiam suā cūctis exhibendo. i. exponēdo libellos
sbaudi in aptū. nōne p̄ nūqd. n. detractiōis fili⁹ supple q̄
cūq̄ fuerit aspiciēs sedulitatē. i. magrī in exhibendo. i. p̄
blicū ponēdo libellos suos cā studiū meditaref ingnatuz
qd. i. aliqd malū vtiq̄ opinaref. q. d. cū ita sit q̄ forteocu
lus nequā malū ex hac publica ofisione opinaref hōest⁹
ē magistrum q̄cūq̄ studeat loco solitario se recipe. C̄ No
tandū circa h̄ qd de studiū p̄tinuitate dī. Sicuti vna dies
calida nō facit estatē neq̄z vna yrūdo ver. vti dicit Aristo
te. primo ethicoz. sic etiā nec vnus act⁹ studiosus ⁊ scien
tificus studiosum atq̄ scientificū reddit. regit enī vti ē i
supioribus declaratū ē ad p̄fectionē magisteriū studiū p̄ti
nuatio. h̄z nempe se studiū in modū cauātis gūte lapidē
q̄ nō casu sed diuersis iam millies multiplicatis casib⁹ la
pidē cauāt. Sic q̄z magrī bone indolis non primis tūm
adepti circulis studiū dimittat sed p̄tinuo vsq̄z in finē stu
dio atq̄ exercitio addehreat. ⁊ h̄ loco solitario. aīa enī ter
renis occupata insulibus nequāq̄z in cognitionēz sciarū
attingere valet. regit nāq̄ studiū libertatē animi terrēa
p̄p̄is respicientis cū ip̄a de mudo creata sit. q̄re ⁊ ip̄az mū
dis ac puris solū delectari nec ē nō defecatis atq̄z molle
terrēa inuolutis. q̄re rē Itē rimari. i. scrutari ⁊ inuestigare.
tractū ē a porcis q̄p̄ rimā tre filiūq̄ ⁊ radicesq̄rū ⁊ p̄duc
ri. vñ. Ipros. Adoribida rimet penatralia dextra salutis

C Si vō primeno tpe magrantis diligentia copiā
discētū nō habuerit idcirco nō tepescat nec spe
deposita euanescat. sed tāto acrius studiū isistat
seq̄z inc oflictu strenue p̄beat. vt sic l̄z cū paucis
honore p̄tingant. Paucor. n. cōsortio multos
delinitos. p̄funditatis studio vigente frequēter
vidimus strenue intitolari. Nonne theofrastus
subnitatis artifex paucorum suffult⁹ ornatu spe
defraudatus regendi curam obiecit. quod tñ in
consulte egit. consultius enim egisset si se studiū
obseruantie cōmendabilem exhibuisset.

C Si vō primeno tpe. Hoc ē q̄rtū incidēs circa p̄dca occur
rens. Et est tale. Iposset nepe q̄s dicere oīa sigdē h̄ ⁊ op
time digesta sūt. ⁊ h̄ circa hos magros q̄ scholarū copiā
h̄nt. qd at̄ de his q̄b⁹ nō plenū est auditoriū. surda p̄ntia
atq̄z cōmitat⁹ penit⁹ abrup⁹ his r̄ndēs dicit vt in littera
Et duo facit fm̄ duos modos l̄a positos. scdo ibi. Adu
nerib⁹ tñ. Iposia in duas. nā p̄io qdā documētū sine q̄n
dā modū circa incidens ponit. scdo cāz ei⁹ vbiq̄git. ibi. pau
cor. n. Et dicit primo si diligētia magiat⁹ copiā discētū
i. scholarū nō habuerit primeno tpe nō tepescat. i. si desi
stat ab inceptis. idcirco. i. p̄pterea. ⁊ h̄ ne euālescat. i. rece
dat deposita spe. h̄ q̄to rari⁹ ē sibi auditoriū tāto acri⁹
studiū insistat. q̄ p̄. p̄beat. i. exhibeat se i oflictu. i. lucta
scholastica q̄ disputatio ē strenue. i. ardue vt sic p̄tigat ho
norē l̄z cū paucis. Et rōne p̄dictoz reddēs duo fac. Nam
primo rōne ponit. scdo exēplū quoddā circa h̄ anectit ibi.
Mōne Et dīc. n. p̄ q̄z nos Hoe. vidim⁹ mltos delinitos
i. insignitos studio p̄funditatis ititolari. i. laudari vigētē
tñ p̄sortio paucorū discipuloz. Et exēplū circa h̄ qd dīc
rat nos sepe rē. ponēs de theofrasto dīc. h̄ne Theofrast⁹ il
le magi exis artifex s̄tilitatis et suffult⁹ ornatu paucorū si
ne ip̄e abiicit curā regēdi. ⁊ h̄ defraudat⁹ spe regimētis af
futuri. q. d. imo: qd tñ. i. abicere regēdi curā agit icōsulte
h̄ certe egisset p̄sult⁹ si se exhibuisset cōmendabilem obserua
tie studiū. C̄ Notādū quēadmodū dīc l̄a p̄p̄ raritatē au
ditoz: nō desperandū ē. qm̄ et si minima eēt scholarū co

Capitulum

pia nō ea pp ab exercitio et studio desistendū ē. Antēda enim nō ē i his mūdtalis glia sed studii exercitiūqz finis q fa pia ē qdē ē beatū facere. i. ethicoz. atqz brāz efficere vitā vt ingt Seneca ad lucillū. Hāc Salamon pncipatuz obti nuit ē honore puerbiorum secundo. Adēior. n. eius est acq̃sio qz auri ē argēti ibidē. Ea. n. habita oia bōa pari ter veniūt cū illa. Ad g. tepescat sciaz tiro si copiaz studē tiū si habeat cum largior laborū merces sibi fuerit consti tuta Item tepesco inchoatū est a tepeo tepere. i. tepidū fieri Et est tepere proprie esse inter calorem et frigores.

CAdneribus tamē magi leontini discretio mul torum sibi acquisiuit consortium. Pulchrius enī sic egere censuit q̃ discentiū cetū destitui.

CAdneribus tñ leontini. Hic ē scdm documentū circa p deū incidens attendendū. Et duo facit. nā primo modū pōit q̃ scholarē magi hōe possit. scdo antipophorizat vt saltū notabile qdā circa h pōit ibi. Pietatis vō. Et di cit q̃ si magi audientium scholarū nō habuerit copiam modus ē vt eos sibi muneribz coemat et pducatur exemplo leontini cō qdē discretio acq̃sui sibi muneribz. i. donis cō sortū multoz censuit tñ. idest estimant. pulchrius fore egere. i. paupertati incubere qz destitui cetū discentiū. i. scholarū. Et notandum si munere atqz donis diū signi placari pstat iuxta Quidiū in de arte traditionem. Adu nere diū super placantur carmine manes et. Nulli mirū deniqz si hoies eis placabunt. Adneribus egē oia co namur vt si qd pcatū difficile ē munere faciliē. qre bñ dicit Quidiū vbi supra Carmina laudat h munerā ma gna petunt. Et itē. Ipe l3 vīas musis comitat? domere Si nil attulerit ibis homere foras. Hoc vsus p̃sillo leon tina cos quos foras sibi detraxerat muneribz cōparauit.

CPietatis vō ambitu scholarū rector delimit? discipulorum corda paup̃tate degentiū studiose qz discentium mulcere tenet. v3 cibarius calceis vestibus saltē tritis si facultas suppetit: ceterisqz donatis subueniat consilioqz vt decet cōcitatiuo.

CPietatis vō ambitu. Hic hoc. qdā notabile circa pre deā pōit q̃ erogationē elemosynaz paupibz faciendā pmo net. et h si magi suppetat rez facultas. Et duo facit. nāz primo facit qd vñ ē. scdo hanc erogationē summo pmo mēdat ibi. Quē p̃clarior. Et dicit rector scholarū delini tus. i. munit? vel insigni? ambitu pietatis. i. ipsamet pie tate. tenet. i. iure caritatis. mulcere. i. fouere corda disci puloz degentiū. i. videntium paup̃tate. et h discentiū stu diose et diligēt nō qdē discipulis. mulcere iniquā ciba riis et calceis. qz p et vestibus et si non nouis saltē tritis. i. laceratis et antiquis et h dico si facultas sua suppetit. vltra. n. posse vñ nō vult deus vlla requi. qz p et magi ipse sub ueniat ip̃s ceteris donatis. i. donis aliis qz pmissis. Alit qz subueniat eis cōsilio cōcitatiuo h ē amoneat eos atqz p̃citet vt p̃uicqz studii reliquāt. potius elemosynas rece pturi ab eo vel ab aliis veniant. Et notandū l3 b. solos scholarium rectores pietatē amplectari cōmonet: ab oibz tñ totis viribz appetēda est. hec. n. vñ? est quā nā suadet atqz rō cōprobat fraterne caritatis. oē. n. hoies nāe vñ? sumus qz obrem penes oēs pietatis opa exhibēda sūt. hic Seneca in T. hēst. Nulla vis maior pietate vera ē. quof cūqz. n. veros amor retinuit hos pietas tenebit. his g cō cludit caritatis opus pietatē esse naturāqz querere p̃cta tē. Et notandū circa h qd dicit si facultas suppetit nō tñ erogandū ē vt in p̃cessu tēporis elargiēda deficiat. Idē dens g inuēat qd sibi p̃ingere possit. nā teste Socrate. Melius est cauere qz pauere. Sic ergo cuncta largiēda sē ne successu ip̃is remēdicari cōhibeat. pietas. i. misericor dia bēignitas. p̃piciatō. m̃lco cel. re. m̃ligat. fouē d̃linif

CQue. n. p̃clarior nature que ve suauior q̃ veris

re scholarē his i qbus ē minima donātis exhibi tio maxima vō paupis recipientis p̃mptio q̃ bi strionū et meretricū detestabiles incurfus deliniri

CQue. n. p̃clarior. In hac parte recōmendat erogationes pauperibus scholaribus factam dicens. que enim erga tio. i. elemosyna ē p̃clarior. i. nobilior vel suauior. qz illa que est q̃ facta veris scholaribus. si diceret nulla. qm̃ con fouere. i. mulcere scholarē his. i. erogationibus i quibz exhibitiō donantis est minima et p̃mptio. i. receptō recti pientis maria est. p̃clarior. i. beatior et nobilior qz deli niri. i. fouere detestabiles. i. odibiles incurfus histriionum atqz meretricum. Et notandū inter oēs erogationes que fieri possunt p̃clarior illa est que discipulis a magistro ex hibetur. qm̃ in ipsa duplex erogatio cōmittitur. i. corpora lis atqz spiritalis. Corporalis nāqz que victu vestitu atqz alio exteriori famulatu exhibet. Spiritualis vō qua igno rantie discipuloz medetur atqz dubitanti cōsultatur. Cum ergo duplex in his sit erogatio in reliqz plerūqz simplē. constat ea nil p̃clarior dulciusqz constare. Et nota circa hoc qd dicit que est facta veris scholaribz. et q̃ uis oibz subueniendū sit habendus tñ ē delectus in quo spectā dī sunt mores cui datur. et animus atqz vite sanctitas. non enim erogandū est discipulis. non ingratiss: non dilapidato ribus nō qz deū minime diligētibus. Et idē bñ vñ ē a cathōe. Qui des videto. Itē histrio gesticulator vel locu lator est qui diuersos gestus et habitus hoīz rep̃rare no scit. Et dicitur ab histrioz qd est gesticulari. Inde histrio nes comediaz rep̃ratōres olim dicebātur.

CNubila licet qnqz fortuna existat: nō tamē ma gistrantis cura desperet: sed semp curialiter se re gendo incurfus viriliter perferat dulcius expe ctādo. Prob coriandi pudenda transactio.

CNubila licet etiam fortuna existat. Hoc ē quintum et vlti mum incidens quod circa predicta contingere posset qd ē fortune aduersitas. Et duo facit in hac parte. nam primo circa hoc incidens documentūz ponit. secundo ipsū docu mentum exemplo confirmat. ibi. Prob. coriandi. Et dicit l3 ipa fortuna quādoqz existat nubila. i. aduersa tamen cu ra. i. vigilia atqz studii sollicitudo magistrātis. i. magistrī non desperet pp hoc sed regendo se semper bene. i. equan imiter perferat. i. patitur viriliter. i. animo forti incurfus idest aduersitates fortunarum spectando semper dulcius melius euenturum. et non faciat quēadmodum Coriand? ille magister qui cum fortuna sibi nō semper arrideret sco las dimisit desperationem incurrebat. et ideo inquit p̃b. interiectio detestantis est prob transactio idest constantia coriandi huius magistrī est pudenda idest respuenda.

CNotandum et si omnis virtus in summo sit. equanimi tas tamen animi quā constantiam hic licet appellari: plu rimum collaudanda est quā si quides macrobius libro. i. sic describit. Est animum supra periculum erigere: nihilqz nisi turpia metuere: fortiter tolerare aduersa: et humili ter p̃spera: constantis hoc animi est: vt ait Tullius lib. i. de officiis in rebus asperis minime perturbari. Qui hac virtute caret nullā in suis operibus prosperitatem obtine bit. Cū ergo fortuna malefida nubilū ostenderit vultum equanimiter p̃ferendū est atqz in domino sperandū. qz te ste propheta q̃ sperant in dño nō cōfūdēt. Quare fortia nubila quondā depingebat vt superius satis edoctū est.

CSi autem ob festiui temporis impulsūz delicia rum loca visitare placuerit. semp cetui sui nobi liores. formaqz eminentiores docentis secū ha beat discretio: ne q̃si destitutus solatio a multis videatur. vel ne in periculūz excitetur. Adarōis saltus feliciūz discipulorū priuari cetū indoluit

CCum autem ob festiui temporis impulsūz deliciarum. Postqz

Postq̃ Boetius in precedentibus posuit normā atq; modum magistrorum ipsos regulantes. tam quo ad se quā quo ad discipulos suos. et hoc tam in morib; quā in scientiarū administratione. Idcirco consequenter ponit modum atq; normā magistrorum regulantes in cōparatiōe ad alios a discipulis: Et diuidit hęc pars in duas ptes sū duo documēta que ponit. secūda ibi. 23. at in 2c. P̃ria i duas. nā p̃rio documētū ponit. scđo cām subiūgit. tertio exēplo corrobōrat. scđa ibi. Ne q̃si. tertia ibi. Adaronis salt. Et le gēdo hoc totū vsq; in scđm documētū dicit. p̃rio cū magistro placuerit visitare loca deliciarū ob impulsū festiui tēporis. discretio docentis habeat sp̃ secū nobiliores sui cet. i. s. suos: scolarīū atq; etiā eminētiores forma. forma. n. emīnēs corpis ai ēt excellētiā cōiter rep̃itare p̃hibet. Et iō fiat ne mag̃ ipse a multis videat ēē destitūt solatio. i. solamie vel ēt iō ne exciteat. i. p̃moueat i piculū veh. n. hōi soli qm cū ceciderit nō hēbit subleuantē. Et mala q̃ exiū p̃t euenire si p̃dicta non obseruentur exēplo oñdēs dicit. Salt. n. i. trāsīt solitarius. Adaronis forte Virgiliū dicit ṽl alēz. Idoluit. i. valde voluit p̃uiri. i. destitui cetū. i. societate feliciū scolarīū. forte malū qđā ex solitatio suo transiit Adaroni euenit: quod quale fuerit Boet. tamen hic non expressit.

¶ Licet aut in scholis rigidus existere debeat tamen in gressu salutando deuotus permaneat in sermone iucundus transmigrantibus: comes alludentibus fidelis amonitus cōmorantibus: castitate cautus affinitibus. ne suspirantis nasi fetorem si quis affuerit: amicus ebibat affinitas.

¶ Licet aut 2c. Hoc ē scđz documētū quo magistros in format qualr se erga alios a scolarib; suis gerere debeāt. Et dicit magister ipse scolarīū hz debeat ēē rigidus in scol. subaudi quēadmodū sup̃ in eodē cap̃. exp̃sum ē vbi dicebat rigidus 2c. tñ magister dz ēē deuotus in gressu. i. trāsītū suo corā p̃pō. et hoc vico salutādo quēz sū cōditiōes suas. dz ēt esse trāsīmigrātib; . i. cū p̃tercūtib; iucūda s̃mo ne. atq; colludētib; . i. sibi p̃gruētib; comes et foci. s. itq; p̃morātib; . i. secū bitantib; fidel' admonitū. i. ad mōitione salubrit. atq; ēt sit affinitib; . i. vicinis cautus. i. astut' castitate. i. i castitate: q̃si dicere velit. si nō caste viuere possit corā vicinis faciat tñ vt si qđ sinistrū egerit vicinis nō innotescat vt qđ caste fieri neq̃at saltē caute erequetur: et h' cām subdēs iqt. Et hoc iō vt dictū ē fieri dz ne affinitas amica bil'. i. amica vicinitas ebibat. i. subtrahat fetore suspirantis nasi. q. d. vt imēdiate s̃ sup̃letū ē. et metaphorica locutō ē.

¶ Extrema p̃ntis voluminis extat compilatio de magistrātib; quos liberalib; nouerca disciplinis egestas fines cōpulerit inuadere alienas. Et de illis quos natal' patrie reuocat dulcedo aliquid sub compendio dicam.

¶ Extrema p̃ntis. 2c. Hec ē scđa ps p̃cipal' b' vltimū cap̃ tūl'. In quā postq̃ boe. determinauit et posuit diuersā magistrorū diuisionē et mores eorū q̃ i locis studiōz p̃cipaliori b'. scilicet a et rome bitāt documētis reglanit. hic mō in hac scđa p̃cipal' pte b' cap̃i vult ostēdere quō se oñt habere illi q̃ h̃nt curā regēdi scolas in castris vel in villis p̃fata loca studiōz circūiacētib; paup̃tate p̃clusi. Et diuiditur hęc ps in duas partes. In p̃ria pte p̃mittit intētū suū In secūda ipm p̃scq̃. ibi. Cū ob egestatis cām. Et dicit. extrema. i. vltima cōpilatio p̃ntis voluminis extat. i. est vt dicam' sub p̃p̃dō. i. sub breuitate de magistrātib; illis quos egestas. i. paup̃tas existēs nouerca. i. 2ria et inimica liberalib; disciplinis p̃pulsit inuadere fines. i. regēdes alienas et s̃tr de his quos dulcedo natal' patrie reuocauit subaudi vt ibidē cōmorarē: et de his in tertia pte p̃cipali.

¶ Notādū circa b' qđ dicit liberalib; disciplinis p̃ has li

berales disciplinas. vti. artes liberales intelligit. liberales iq; qm ab aliis illiberalib; p̃sus sunt disticte ipse nepe ad atq; ille vero ad corp' ordināt. liberales ēt qz sū eas hō p se disponit s̃ intellectū ad optimū finē veluti ṽsū virtutū moralīū et intellectualīū vel ad p̃fecte felicitatis ṽsū que est speculatiua. qui autē talia cōsiderant naturaliter liberi sunt et nō seruales cū intellectu vigeant. ideo recte artes ille liberales dicte sunt. et rurū liberales quia liberos expeditos et exercitatos animos requirunt eo qz subtiliter de rerū causis disputant et de illis p̃teriq; que a sensu remota sunt. Et insuper liberales ideo qz antiquitus tantū modo liberi. i. nobiles et ingenui in eis studere consueuerūt. Plebei vero in mechanicis ob peritiā operandi q̃ quidē peritiā et opus plus plebeis cōgruit. Oculum vero et studiū nobilibus sū bugonē. Itē finis incerti generis. i. terminus et a finis dicit. quia agroz fines funiculis sūt diuisi. Unde propheta funes ceciderūt mihi in p̃claris: Et dicit finis termin' p̃sumatō. mors. patria. vñ Est finis patria mors cōsumatio meta. et cōiter incerti generis ē aut masculini aut feminini.

¶ Cum ob egestatis cām repellende lucri querat qz odorē dulcissimū: considerandus est vt saluo magistratus honore paritati quātū qat insistat: vestibus mediocribus inbiat. et scolarium regimini precipue indulgeat.

¶ Cū aut ob egestatis causam etc. Postq̃ Boetius itentū suū premiserat. hic ipsum modo prosequit. Et duo facit. 1a p̃rio Boetius ostendit qualiter magistri ipsi existentes extra patriā suam et in locis supradictis vel de prope vel de longe adiacentibus se regere debeant erga scolarē. secundo qualiter erga alios a scolarib; ibi. Cum autē cena. 1a adhuc in duas p̃mo facit quod dictū est quo ad se. secundo quo ad vicedoctorē. ibi. Aduertēdum. 1a adhuc in duas. p̃mo enim ponit documēta generalia. secundo specialia documēta subiūgit. ibi. Puerisq; et dicit p̃mo cum quis magistrorū ob causam repellende egestatis. idest egestate ipsa cogente querat odorē dulcissimū lucri. subaudi i p̃ub' alienis. tñ cōsiderandū est vt magistrat' ipse insistat. idest intendat q̃tū que at. i. poterit paritari. et hoc honore dico saluo. qz p et cōsideret etiā vt inbiat vestib; mediocrib;. subaudi tamē honore magistrati dignis iuxta p̃missa p̃cepta. atq; indulgeat idest intendat precipue regimini scolarīū. Nota qm oia b' gnālia p̃cepta in supiorib; eodē cap̃o q̃si deducta sūt. v3 magistri p̃ctas: vestimētōz honestas: atq; iuxta scolarē debita attentio. iō de eis hic ṽnuo p̃tractare sup̃fluū foret. quare ibi videas. Itē quo quis quisū quētū. quire. idest posse. et componitur cum nō: et dicit nequeo.

¶ Puerisq; p̃rio prebeat vultū benignū: parentibusq; eorū benigniorē affatū. docendiq; adiutum spōdeat benignissimū. vt sic nō solum puero rū corda p̃molliat: verū et parētū pecuniam extrahat famāq; efferat: scole vō iura regaliter defendet: ordine docendi p̃zins edocto putatur.

¶ Puerisq; vultū p̃rio. In hac parte p̃ documēta generalia documēta specialia ponit. Et diuidit. nā p̃rio docet q̃ mō magister se habebit erga scolarē correctiōi subditos secūdo quō circa alios ibi. Cū aut habuerit. etc. Itē p̃rio oñdit quō se habeat corā nouellis et p̃uis. scđo quō corā adultis. ibi. Et dēq; aliq̃tūlū adultis etc. Et p̃ dicit qz cū magister in aliena p̃tib; curā regimie suscepit. dz p̃bere p̃rio et p̃cipalr pueris supple informādīs. vultū benignū. parētib; at eorū affatū benigniorē. atq; suadeat. i. promittat tā pueris qz parētib; adiutū. i. itroītū docēdi benignissimū. et hoc iō vt nō solū p̃molliat. i. mollificat atq; molliēdo ad se attrahat corda pueroz verū p̃ s̃ extrahat et p̃e

Capitulum

etiā genti supple q̄ necessitati sue mederi valeat. atq; effe-
rat. i. deponet famā. supple redolēt ex b. i. ex hac sua be-
nignitate. Silr at cū b̄ oia gerit̄ defēdat nihilominus re-
galiter. i. viriliter iura scōle. et hoc ordine. i. mō vocēdū edo-
cto. i. demōstrato pri⁹. i. in p̄tiorib⁹. C. Notādū h̄ magi-
stroq; benignitas tā erga discipulos q̄ eoz parētes mari-
mū p̄stet attētiōis atq; bēivolētie discipuloz incrementū
vt colligit ex canone hoc b3. rrv. di. i. filr decretali hūi-
lis de maio. et obe. tñ tal benignitas sic moderari d3 q̄ ex
b̄ regēdi auctoritas nō frāgat: q̄ put dicit Aug. in cano-
ne qñ. lxxvi. di. dū nimīū suaf hūilitas regēdi frāgit au-
toritas. Et in bñ Boe. p. benignitatis admonitionem
subiecit. scōle vero iura et c. q. d. cū hec gerunt̄ nihilomin⁹
scōle iura manu teneant. Et hec de nouellis dicta sūt.

C Et idē etiā aliquātulum adultis rigiduz se erbi-
beat: ipsozq; ora ad recte loqndū cōponat: digi-
tosq; ad scribēdū constrigat: ad legendum oīno
cōformet rigore iusticie cōmittatē: vt sic nō solū i
doctrina: verumetiam in facietia cōueniat. Undē
diq; spatium tempestiue cōcedat: docendiq; be-
neficia nullo casu subtrahat.

C Et idēq; aliquātulū adultis. In hac pte boe. ostēdit quō
magister se h̄re d3 erga discipulos iā adultos. Et duo fa-
cit nā p̄tio facit qd dicit̄ ē circa adultos dociles. secūdo
circa rebelles ibi. Si vō. Et dicit q̄ si magister hūerit̄ di-
scipulos iā pene adultos: tūc exhibeat se eis dē adultis rigi-
dum quemadmodum de rigore supra doctū ē. atq; cōpo-
nat. i. ordiet ora eoz. i. adultoz ad loquēdū recte. i. p̄grue
q̄ ad grāmaticā et ornatē quo ad rhetoricā. atq; p̄stret
i. dispōat digitos eoz ad scribēdū. atq; p̄formet eos oīo
ad legēdū. et hoc dico cōcōmittatē rigore iusticie. i. scolasti-
ce. Et rōnē q̄ oia hec sic fieri debeāt et spāl̄r hui⁹ cū dicit
rigore iusticie et c. subiūgit dicēs. b̄ s̄ fieri dñt vt scolares
ipsi p̄ficiant̄ nō solū i doctrina s̄ et i facietia b̄ ē morib⁹ at-
q; vitiis. Et subdit. Magister et p̄cedat tēpestiue. i. tē-
pore debito scolariū spaciū ludēdi atq; sic vt nullo mō
eis abstrahat bñficiū docēdi. C. Notā nō solū scolares ipsi
i doctrinis et disciplinis erudiēdi sūt s̄ q̄ in facietis mori-
b⁹ atq; vitiis s̄m̄is n̄sib⁹ istruēdi: qm̄ si solū i doctrinis
p̄ficiat̄ et morib⁹ deficiat. certe nullo mō p̄fecisse dicēt. q
n. p̄ficiat i sciētiis atq; deficiat i morib⁹ p̄ defecisse q̄z
cisse p̄hibet. q̄ i. Dau. apls ad epl̄. vi. lgt. Educate illos.
i. iuuenes i disciplina. et adiūct. et correctiōe dñi. et Gre. 7.
registri sui. i. dēto lgt vt puulos q̄s voces morib⁹ erudiat
et. i. illd apte i sinuās boe. di. Rigore iusticie cōmittatē et c.

C Si vō cōtumacē supbiq; iuenerit: dulciter ca-
stiget: erēplaq; mox p̄pōat q̄b⁹ rep̄rimat. alioqn
parētū assensu virgis affliget vt sic ad vngūe ca-
stigat: euadat ne desperat⁹ i ignominia cadat.

C Si vero cōtumacē sup. et c. Hic ostēdit boe. quō magister
se h̄re d3 circa rebelles et dicit q̄ si magister inueniat quē
i. aliquē cōtumacē vel supbiū ipm̄ dulciter castiget. hoc ē
verbis dulcib⁹ et exortabilib⁹ ad bonū corrigit atq; i cre-
per. ipsiq; erēpla p̄ponat q̄b⁹ a sua cōtūacia atq; supbia
rep̄riat. q̄ si nullo mō vbiā ac monitis caritatis et dulci-
bus filr i erēplis: mīne corrigi valeat. affligat. i. corripia-
tur vgis et verberib⁹. et hoc dico fiat cū assensu parētū. et
rōnē subdēs lgt. vt sic supple ille p̄tumar euadat castigat⁹
ad vngūe. i. ad p̄fectōz ne cadat oīno in ignominia. i. infa-
mia q̄si despat⁹. C. Notādū q̄ magister circa p̄tūaces di-
scipulos more prudētis medicī vt d3. Medice. n. i. curādū
morib⁹ p̄tio medicina mīstrat faciles ne paties medica-
rū fortū trabat i horrozē et vt p̄ leuitatē medicas potōi
bus salubrib⁹ affluat. sic quoq; mag⁹ p̄tio rebelles ver-
bis agat dulcib⁹ vt dulcedie correctōis allecti a morbo re-
belliōis deficiat: q̄ si his mīne retrahi valeāt acriori me-
dicinie ē vtēdū. i. virgāz cessiōe. eligaturq; b̄ poti⁹ ne sit

vni mēbz putridū si iciliū toti⁹ corpis ipediat sāitatē. sic q̄
ne scolaris p̄tūacis rebellio ignominie p̄beat desperatōz
C Et autē magistrātis dilectio etate ifrigidatos
statualesq; planeticos scolastici introitus habue-
rit p̄cipies: si correctōis lima apd eos vt nequi
uerit: senio cōfectis aridēdū est: statualib⁹ inge-
miscēdū: planeticisq; fauoris simulacro est con-
gaudēdū. Calamistratos cirris hirsutis purat:
fucosq; perfusos lachrymis irrigantibus gulam
perfundat. Adollesq; caute eiciat ne mētis sue
reatum commoti participant.

C Cum autem habuerit. etc. In hac pte boe. postq̄z docu-
mēta p̄miserat quō magister se h̄re d3 circa illos discipulos
q̄ sūt correctōi submissi. hic facit idē circa eos q̄ extra cor-
rectōis limā p̄t̄ reponūt vt sunt senes statuales plane-
tici et alii. Et ponit pla breuia documēta s̄m̄ p̄litarē et oī
ueritatē oīm hōz discipuloz. et dicit cū dilectō magist̄ra-
tis hūerit etate ifrigidatos hoc ē senes statuales. i. bestia-
les et rudes igēio vt p̄ vel planeticos. i. errabūdos. et hoc
dico oēs scolastici introit⁹ p̄cipies. qd agēdū iq̄z si mag⁹
neqat vt lima. i. rigore correctōis apd eos b̄ mō agēdū ē
vt lgt. Aridēdū. n. i. fauēdū senio p̄fectis. i. senib⁹ atq;
igēmifcēdū ē. i. p̄dolēdū p̄p̄ igēiū ruditatē statualib⁹. i. ru-
dib⁹ planeticis vō. i. vagabūdis p̄gaudēdū ē simulacro. i. si-
militudinib⁹ et erēploz adductionib⁹. et siq; lasciuī affuerit
vt calamistrati fucati atq; molles: tūc purat. i. castiget. vi-
ciū eoz p̄t̄ purādo calamistratos erites hirsutis cirris. i.
crispatis capill⁹ atq; p̄fundat p̄fusos fūco illo colore ficto
lachrymis irrigantib⁹ gulā eoz hoc ē tāto eos castiget vt i
lachrymas puocet q̄ gulā suā fūco p̄fusam lachrymis tin-
gat. Adolles at. i. lasciuos et luxuriosos eiciat caute a cō-
sortio reliq̄oz et b̄ alii p̄moti supple suo luxu p̄cipiet̄ rea-
tū. i. viciū. sue mētis. C. Notādū sicut se b3 informatio ad
iformādū sic se b3 correctio ad corrigēdū. s̄ alii et alii ifoz
mādi b3 diuersitatē mox aliā et aliā regit̄ informatiōem.
alr. n. iformāt̄ capaces aliter incapaces. alr iuuenes. alr
senes. alr quoq; h̄i. alr quoq; alii q̄ et p̄ locū a filr alii et
alii corrigēdi aliā et aliā regit̄ correctiōem. nō. n. teneri
acriter neq; fortes tenerrime corrigēdi sūt. s̄ q̄libz s̄m̄ sue
p̄ditiōis gradū correctōez recipe d3. senes ḡ aridēdi sūt
nō qdē laudādi s̄ sub adulatōe qdā increpādi. rudib⁹ quo-
q; p̄dolēdū ē cū tali mō rudes sint vt eis p̄fus nulla disci-
plie medela valeat suffragari. plāetici at erēplis amonēdi
sūt vt erēploz p̄tūa masticatiōe ad q̄tudinē p̄bāt. et sic
reliqs sua manerie put defect⁹ cuiuslibz exgrit diuersitas
diuerso medicinie subueniat. Itē statualis. rudis et a sta-
tua nomē cepit. sicut enī statua sp̄ recte stat et difficile fle-
cti pōt. sic quoq; rudes nisi magna adhibeat iustitia ifoz
mari neqūt. Itē planetic⁹. i. vagabūd⁹ et errās et nomen
supsit a planeta qd errātē sonat. A plācta. n. plācticus et
planetaris. Itē cirr⁹ plicatura capilloz ē i āteriori capitis
pte. Et dicit a cirrim. i. tōdere. Inde cirritus. i. cirit⁹. vii
de Est homo cirritus qui cirrum vertice portat.

C Adnertedū ē et q̄ quoz erogatiōe laboriosuz
delinif certamē: i illis doctria p̄p̄obēt effect⁹ re-
rū nāq; effect⁹ erhibitione opis declaraf. Q̄di
ne at p̄petēti vicissiz sūt puocandi vt fideli seruti-
nio pateat quid subministratiū labor diurn⁹ ero-
gauerit. Subministratiū enī cure nō sp̄ ē p̄fidēdū
qm̄ illoz cupiditas fractis affibus plerumq; p̄mo-
lit ant spe defraudata tepescit fidelitas: aut vt vi-
deāt fideles crudescit ptās. Sicuti vero pauper
tati felici misericorditer deferēdū ē. sic nō minus
ip̄ius eruditōib⁹ attēti⁹ ē insistendum.

C Adnertedū

Capitulum

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

rum insistendum est fauori: ut quod proprii oris nequit efferrit tumultibus: ipsorum tempestiuus erogetur affatibus: ut non solum in morum dulcedine: verum etiam proprie facultatis acumine commendabilis inspecetur.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

Cum autem ob dulcoris patrie delicias parentumque venerabiles aspectus regendi curamque accepit in natalis soli primio: populo affatu insistendum est. Laute splendideque purgationi vicissim et arridendum. vestiumque varietate gaudendum quam vestis pollumite venustas: anulorumque insignia: multos aliud quam veritas erigit cogit obtinere. ornat: fauor affatusque lepos: plurimos apatos sensu erroneo hominum excedere visu compellunt: ordine tamen docendi precepto diligenter obseruato.

laboribus cōquisitā. Et rōne reddēs hōy dicit. hec iō pñ derāda sunt nē rose. i. ipsa bona fama. emittētes odorē ver nū. i. vernale i. suauē videāf expirare. 7 et ne lilia castita- tis. i. ipsa castitas q̄ liliis merito cōparat quēstia fudoze. i. labore. videantē decrefere supple a sua pulchritudine. q. d. ne ipsa bona fama redolere desistat. C. Nota boe. attē. dens inter alia vicia que habēt bonam famam tollere ac etiā denigrare ipsa luxuria est. Pro tanto vere sapie magist p hoc documētū viciū hoc evitare docet 7 famā bonā retinere qd facilliter adimplere valebit si cōsilio sapie vo luerit adhibere. vñ ipsa sapia ptra viciū hoc 7 reliqua vicia dicit. illud sapie. 7. venerunt mihi oīa pariter cū illa 7 innu merabilis hōestas p manus illi? qd 7 catho attēdes ingt Luxuriā fugito. 7c. 7 seqf in fine scōi verbus. nā sunt 3ia fame. 3ia ingt qd nō solū verbis sed exēplo clarissimū ē. nūquid enim voluētū vrbis clarissima opulēta legib? 7 morib? ordiata. vt refert Valerius li. 9. c. i. postqz in luxuriā plapla est in iniuriā 7 turpitudine decidit vt seruorum in solētissime subiaceret dñationi. sic 7 imperiū romanū. vñ Polierates. li. 6. c. 12. refert luxu 7 libidine exhaustū ē nerone regnāte. quid ergo b vicio sedius. quid dānosius. quo virtus atterit victorie elanguēunt. sopita gloria in ifamiā puerit. faciesqz honestatis denigrat. Itē inest? i. incastus q cū moniali cōsanguinea vel virgine cōcubuit est enim coitus illicitus. Sz adulteriū quasi ad alteri? tho rum accessus. ē. n. vt inquit magister quarto sententiā il licitis coitus cum maritata. Sed stuprū ē defloratio vir ginis illicita. fornicatio cōmunis ad hec oīa fit itā specia liter cum soluta vidua vel meretrice.

Venerabilis Cratonis effigies proprie facul- tatis compliceibus aliis etiam qui euz vnico aspe- ctu attigerant meroris causam prebuit 7 incremē- tum: qui Castoris in diuersorio ob eufrasie vro- ris sue delicias obdormiuit: amplexando reper- tus est: capillis tractus: verberare castigatus: vul- nere laceratus: sale fricatus: vrina seruatorum per- fusus: angulis electus: trabibus erectus: tandem lassatis tortoribus genitalibus priuatus: sterquil- linio suppositus: transeuntibus erpositus: plebis abiectio. discipulorum desolatio: commilitonum opprobrium: crudumqz ac crudele: miserum ac miserrimum cunctis extitit doloris spectaculum affinitatis gratia parenteleqz gloria in nullo sibi proficientibus.

Venerabilia cratonis effigies. In hac pte boe. superius dicta exēplo cōfirmat. Et duo facit. nā pñ exēplū ponit. secundo circa hoc notabile quoddā subiūgit ibi. Licet. n. Et exemplū pponēs dīc que 7 quāta opprobria subfana- tiones atqz blasphemias ob adulteriū incurrebat viciū venerabilis enī effigies. i. imago 7 successus cratonis illi? magistri pbut cām meroris atqz tristitie incrementuz ne- dū proprie facultatib. i. artis cōplicib. i. sociis verumetiā aliis qui cum attingerent vnico respectu. quf. i. crato cum obdormiret quoddā tpe in diuersorio. i. domo. Castoris il li? hoīs quicūqz ipse fuerit. 7 b ob delicias. i. adulteriū. eu fragie vxoris sue. repletus. i. cōphensus est in amplexando. qd vltra. Crato ipse tract? capillis castigat? verberare lacera- t. i. laniatus vulnere. 7 deinde sale fricat? atqz postea in augmentū penaz vrina seruoꝝ ifusus. 7 iterū elect? angulis supple dom. erectus trabib?. Tandē vero tortorib? ipm vt pmittit cruciantib? lassatis 7 fessis genitalib? priuatus ē. sterquilinosqz supposit? transeuntib? erpositus subaudi in rīdēdā fabulā. quib? oib? sic perpetratis extitit plebis abie- ctio. i. derisio. 7c. vt in littera clari? plegē. qm littera nul la eget expositione. C. Notādū licet mechos atqz adulte-

ros filii quoqz 7 alios fornicarios cuiuscūqz cōditōis exi- stant multa mala iusto dei iudicio cōcomitant. hec tñ q̄ lia exēplo enumerat licet nō plerūqz ptingāt quēadmodū cratonī euenisse narrant sunt tñ de his que cū adulter i vi- tio dephendit. ipsi prompti? q̄ reliqua infliguntur. filia sūt que Oratius libro pño sermonū cōnumerat Satira se- cūda ingt. n. ipse hoc modo. Hic se precipitē recto dedit. il le flagellis Ad mortē cesus fugiēs. hic decidit arcē. 7 de donū in turbā dedit hic pro corpe nūmos. Hunc pminre re caloues. quā etiā illud Accidit vt quidā testes caudā- qz salacem Demeteret ferro iure oēs 7c. hec ille. Item me- ror pprie dolor est cū silentio. 7 vñ a mereo. es. quod p- terito caret licet mereo. res. vi inueniat: tñ nō i eadē signi- ficatione. Itē diuersorū diuersitas viay ē vbi viator ad callē diuertit. vel loc? remor? ab alio vel receptaculū scilicet hospiciū vel hospitale. Et vñ a diuorto. vñ in luca. non erat ei locus in diuersorio. 7 vt dicit ibi glosa est loc? inter duos muros habens duas ianuas. vt. scilicet diuersis viis recipiat aduenientes.

Licet enim prima quandoqz salua fiant indicia vltima vero alterius saporis inquinamenta per- manebunt 7c.

Licet enim qñqz primeua. In hac finali pticula bui? totū us. libri de disciplina scolariū circa prime dicta quoddā subiūgit notabile quo magistros q̄libet cōmonet vt que- cūqz tñ in morib? rum quoqz administratiōe doctrinaruz gesserint hec saltē eo ordie atqz manere gerāt vñscuti me- dia primis pñaleāt. sic quoqz vltima mediis primisqz an- tecellāt. quod tamē plerūqz alio ordine gerit. quāuis enī primeua indicia. i. signa hāt quandoqz. i. sepius. salua sub- audi 7 laudabilia. tamen vltima supple indicia remāebūt plerūqz inquinamenta. idest turpia 7 scelerata alterius saporis. i. manerie q̄ prima. C. Notandum sicuti parum prodest bene agere si mens labilis existat cū ex nullis acti- bus generetur habitus nisi boni operis perseverantia coe- ristat: sic quoqz parum immo nihil proficit qui a bonis in- cipit medio tepet finemqz horrozē confundit. vnde in pro- verbis sapiētum bene dictum est. Nil prodest bene face- re si cesses. Nam turpe est bona opera cepta deserere atqz in mala declinare. C. Incepto ergo bono proposito perse- uerandū est iugiter. Ille autem persequat qui bona cepta continuat. ille quoqz continuat qui summo creationis fi- ne singula claudit. Qui deus gloriosus est in secula cum eta benedictus. Amen.

Consiliabar item gnatorū soldere carmen:

Obliqua facie surdus ab arce veboz.

Non pudeat struxisse dolos ex aggere sato:

Rumiferos sonitus dum monet ampla seges.

Aderat interdum rabies contermina ponto.

Dum loquor ex quarto capite confer opus.

Vos precor o iuvenes quibus est celebranda iu- nentis.

Saggerat innocuos nunc mea lira modos.

Adest finis Diui. Senerini Boetii de conso- latione. necnon de scolariū disciplina mellifluis operibus cum sancti Tome super vtroqz com- mentariis. in hoc eodem volumine.

Impressis venetiis per Joannē de Forliuio 7 Gregoriū fratres Anno salutis. Mcccclxxxvii die. x. february.

